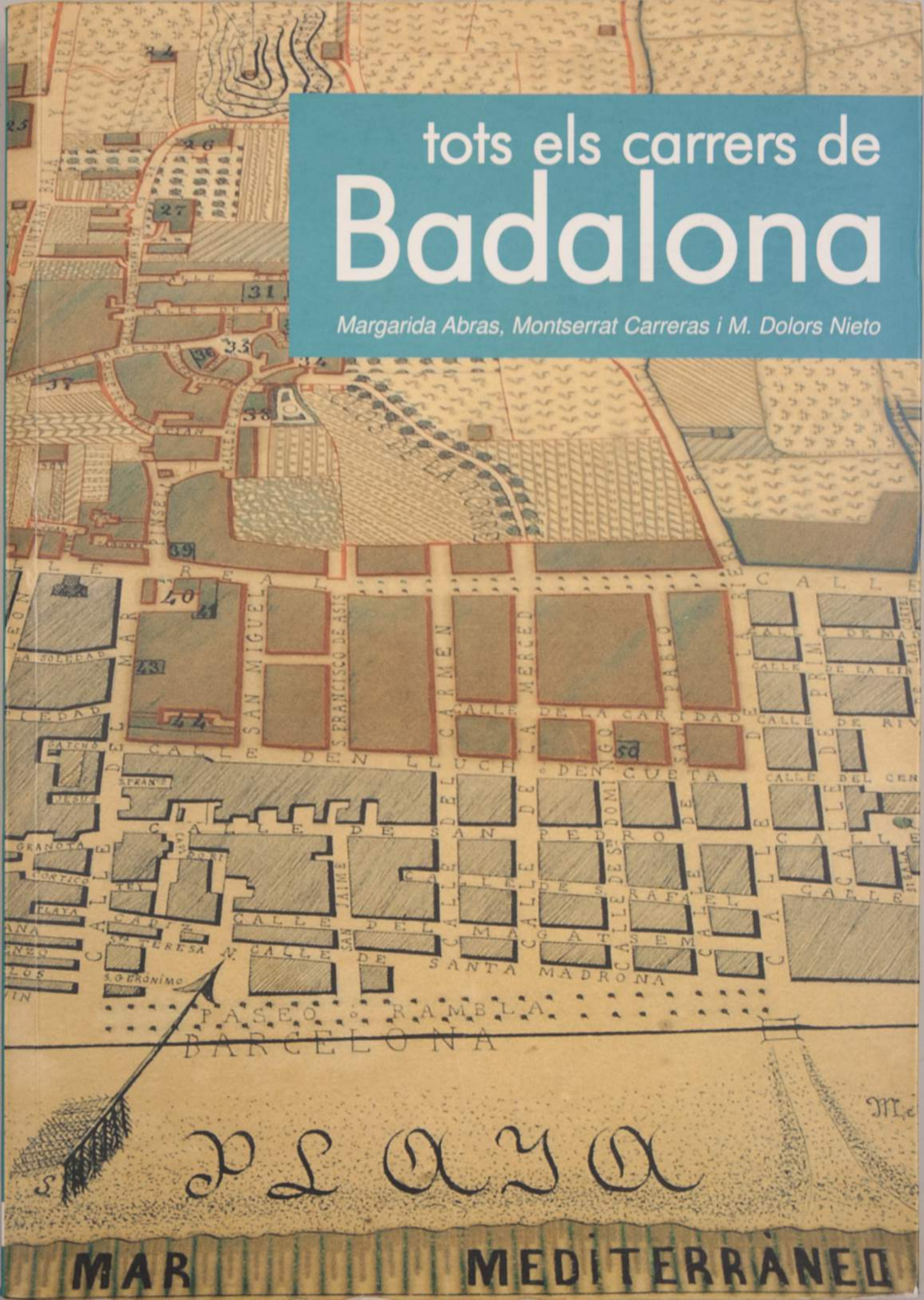

A detailed historical map of Badalona, showing a grid of streets and building footprints. The map is color-coded with various shades of brown, tan, and green. A blue banner is overlaid on the top right. At the bottom, there is a stylized representation of the sea and the city's name in large, decorative letters.

tots els carrers de Badalona

Margarida Abras, Montserrat Carreras i M. Dolors Nieto

PLAZA

MAR

MEDITERRANEO

Margarida Abras, Montserrat Carreras
i M. Dolors Nieto

TOTS EL CARRERS DE BADALONA

MONOGRAFIES BADALONINES, NÚM. 18

Tots el carrers de Badalona

© Margarida Abras, Montserrat Carreras, M. Dolors Nieto

© d'aquesta edició: Museu de Badalona, 2003

Plaça de l'Assemblea de Catalunya, 1. 08911-Badalona

a/e: info@museubdn.es

© Consorci per a la Normalització Lingüística

Centre de Normalització Lingüística de Badalona i Sant Adrià

Avinguda d'Alfons XIII, 14-16, entl. 1a i 4a. 08912-Badalona

a/e: badalona@cpnl.org

1a. edició, setembre 2003

Producció: Museu de Badalona

Disseny de la maqueta: Master-Graf SL.

Maquetació: Albert Cartagena, Ignasi Vidal

Coberta: Albert Cartagena

Assessorament lingüístic: Centre de Normalització Lingüística de Badalona i Sant Adrià

Fotomecànica i impressió: Lumer

ISBN: 84-88758-14-6

Dipòsit Legal: B-

SUMARI

Els carrers pel seu nom, Maite Arqué	5
Introducció	7
Significat de les sigles	9
Síntesi històrica	
El poble entorn de l'església	13
L'ocupació del Baix a Mar	17
La industrialització i l'eixample (1848-1905)	21
L'època de les urbanitzacions particulars (1906-1930)	27
La República i la Guerra Civil: canvis al nomenclàtor (1931-1939)	35
El primer Franquisme: el nomenclàtor de la <i>Victoria</i> (1939-1957)	41
Una ciutat en vint-i-quatre barris (1958-1978)	49
La Democràcia: una nova ordenació i la recuperació de la identitat (1979-2003)	57
Diccionari de carrers	63
Índexs	
Noms dels carrers passats i actuals	257
Noms de persones	285
Fonts	291
Bibliografia	293

ELS CARRERS PEL SEU NOM

Recordo el primer Ple municipal del primer Ajuntament democràtic. Es va celebrar al pavelló de la Plana, tota la pista a vessar de badalonins i badalonines. El punt principal de l'ordre del dia era l'aprovació dels nous noms de carrers i places que substituirien els imposats pel règim franquista durant els quaranta anys anteriors. La plaza de José Antonio Primo de Rivera tornaria a ser la plaça de la Vila; el paseo del Caudillo seria justament la Rambla; la Plana recuperaria el nom popular enfront de plaza de los Caídos; l'avenida Calvo Sotelo esdevindria l'avinguda del President Companys; el carrer del General Sanjurjo passaria a anomenar-se de Joan Peiró, el líder sindicalista que havia treballat a Badalona; el d'Onésimo Redondo ostentaria el nom de Federico García Lorca; el del General Mola seria substituït pel popular carrer dels Arbres, i la plaza de la División Azul, per la de l'Alcalde Xifré, assassinat pel règim franquista. Nous noms eixamplarien el nostre nomenclàtor, com la plaça dels Països Catalans... i es recuperarien antics noms com carrer de la Llibertat, de Prat de la Riba i de Francesc Macià...

A cada proposta de canvi de nom, els clams d'aprovació significaven l'assentiment dels assistents, com un vot popular multitudinari. Recuperar la denominació popular dels llocs o els noms anteriors als instaurats per l'ajuntament franquista significava una conquesta democràtica. Els noms són importants, perquè molts expressen la història i conserven la memòria de la ciutat. I també perquè molts contenen diverses sensibilitats badalonines, ja que identifiquen entorns i paisatges urbans interiors, que formen part de la nostra intimitat compartida.

Des d'aquell primer Ple municipal a la Plana fins a l'actualitat, l'Ajuntament ha anat aprovant altres noms de carrers, en els nous barris que s'han anat configurant, com Montigalà, la façana marítima o les Guixeres, i d'espais que s'han anat urbanitzant. Els uns fan referència a la marineria i a la pesca com els de la nova urbanització ran de mar. D'altres a la tradició industrial de Badalona –com els del polígon industrial de les Guixeres–, d'altres a la pagesia com a Canyet. Així, el nomenclàtor dels carrers de Badalona testimonia la vida, el treball i la cultura dels badalonins i les badalonines.

De les badalonines poc, per cert: cal reconèixer que l'any 1979 la sensibilitat feminista no estava gaire a flor de pell. Ha estat més endavant que les plaques dels carrers han anat incorporant noms de dones destacables, com ara Carme Guasch, Lola Anglada, Frederica Montseny, la Passionària o Carmen Amaya. Però encara estan en franca minoria.

Aquesta obra, doncs, a més de la seva utilitat pràctica, traspua badalonitat: a través dels noms dels carrers i les places de Badalona s'endevina el fil subtil que

embasta la seva història del passat al present, del seu paisatge antic a l'actual, tan diferents! Perquè, a més dels noms oficials, hi són indicats els noms populars que formen part de la memòria col·lectiva i de la cultura tradicional badalonina.

No deixa de ser curiós d'observar, d'una banda, com el nomenclàtor va canviant a conseqüència dels avatars que han anat marcant la nostra història. Un exemple: l'actual carrer de Francesc Layret havia estat des de sempre la carretera Reial, després va ser de la Revolució, Francesc Layret, General Primo de Rivera i actualment, de bell nou, Francesc Layret. Hi ha noms populars que es perden, com el carrer de la Granota o la Balsa, i noms que neixen per generació espontània, com la Colina, o els Planetes. Com tot, és llei de vida.

Però també és curiós adonar-nos de tants noms que es conserven sorprenentment intactes malgrat les transformacions que han afectat Badalona, sobretot en aquest darrer segle. Una ciutat és més viva i canviant que no els noms dels seus indrets. Comparem el Montigalà d'abans i el d'ara: res a veure, i tanmateix es continua dient Montigalà! O el Mas Ram, o el camí de Sant Jeroni, que ja no existeix com a camí però en perdura el nom. O el torrent de la Font, on enlloc no es descobreix torrent ni font. O el de la Batllòria, com era, com és i com serà! Com deia Baudelaire, «la ciutat no és, canvia més de pressa que el cor d'un mortal».

Tot això i més ens brinda *Tots els carrers de Badalona*. És per passar-hi bones estones consultant, descobrint, aprenent, imaginant. Començant pel deure –jo diria que ho és– de conèixer el significat del mateix nom del carrer: si és un nom de persona, la seva biografia; si és un nom de lloc, el seu paisatge... No cal dir, també, que aquesta és una valuosa aportació a Badalona com a ciutat educadora, perquè ens ensenya a conèixer-la i a identificar-nos-hi, ensenyant-nos els carrers pel seu nom, a través del traçat per on passem, del barri on vivim i de la resta. Perquè no s'hi val a dir el carrer de més cap enllà o el segon a mà esquerra: com tothom, tots tenen nom.

Cal valorar, doncs, la tasca de les persones que hi han treballat i en són autores, la seva tasca de recerca pacient i endreçada feta amb rigor i amor alhora, que és com les coses surten realment ben fetes. I la iniciativa del Centre de Normalització Lingüística de Badalona i Sant Adrià de Besòs que, amb el Museu i l'Arxiu Històric, ha de contribuir eficaçment a fer conèixer millor Badalona a les persones que en som, hi vivim i ens en sentim.

MAITE ARQUÉ
L'Alcaldeessa de Badalona

INTRODUCCIÓ

El treball que segueix està estructurat en quatre grans blocs. Una primera part, dividida en vuit capítols, explica l'evolució de Badalona des de l'edat mitjana fins a l'actualitat. Es tracta de donar una visió històrica, en la qual el nomenclàtor, posat en relació amb altres aspectes, pren el protagonisme del discurs. Així, s'hi explica quan s'inicia l'hàbit de fixar el nom dels carrers, com aquests informen dels moments de creixement de la ciutat i d'ocupació del territori o com s'utilitzen segons la política de cada moment.

Una segona part, la més important, és feta a manera de diccionari. Cada nom actual de carrer o plaça disposa d'una fitxa, organitzada sempre de la mateixa manera. En primer lloc, es fa constar la denominació actual del carrer i, tot seguit, el nom del barri o barris per on discorre. Una altra informació és l'òrgan administratiu que va decidir l'aprovació del nom en concret o, en alguns altres casos, del projecte d'urbanització al qual pertanyia el carrer, i la data de l'acord. El següent bloc dóna raó del nom, ja sigui mitjançant una definició, un resum biogràfic o la descripció d'un fet i, quan és el cas, s'expliquen les raons que van motivar la denominació i s'esmenten les denominacions populars. Finalment es recullen els noms que el carrer o la plaça han tingut en el passat, amb indicació de l'òrgan que els va aprovar i la data de l'acord.

Convé aclarir el significat de les sigles que s'han utilitzat per identificar l'òrgan d'aprovació dels noms. Les sigles PM corresponen a Ple municipal; CMP són les inicials de la Comissió Municipal Permanent; CASP vol dir Comitè Antifeixista i de Salut Pública (l'òrgan que substituï el consistori en els primers mesos de la Guerra Civil), CGM significa Comissió de Govern Municipal i CG s'utilitza quan es tracta d'una aprovació acordada per la Comissió Gestora (l'organisme administratiu que va funcionar just després de la Guerra Civil). Quan no ha estat possible trobar una data concreta d'aprovació (generalment en el cas de noms molt antics i, excepcionalment, en casos en què no es va produir una aprovació específica), s'utilitza la sigla D, de document, i la data que segueix aquesta sigla és la del primer document localitzat en el qual apareix el nom en qüestió.

El tercer bloc de l'obra és complementari del segon. Consta de dos índexs que ajuden a moure's pel diccionari i en concreten millor la informació.

El primer d'aquests índexs relaciona alfabèticament tots els noms oficials que han rebut els carrers i les places de la ciutat al llarg de la història. Les denominacions que ja no són vigents tenen al costat el nom actual a fi que sempre es pugui saber quin espai designaven.

El segon és un índex de les persones que actualment tenen algun carrer dedicat a la ciutat. S'ordena alfabèticament pels cognoms d'aquestes persones, com en una enciclopèdia, i, al costat, s'hi fa constar la denominació del carrer a què correspon cada cognom. L'índex no inclou els noms de sants, comtes i reis, ja que es poden localitzar amb facilitat buscant directament el nom del carrer. Tampoc no s'hi han inclòs aquells cognoms que, quan van ser incorporats al nomenclàtor, ja havien perdut el sentit d'identificació personal i s'havien convertit en topònims, ni aquells altres que es refereixen a una famí-

lia, per exemple de propietaris o de promotors, però que no es poden relacionar amb cap persona concreta.

El quart bloc inclou la relació de les fonts i la bibliografia utilitzades per a l'elaboració d'aquest estudi. Així, en aquesta part, s'hi pot trobar tant el detall de la documentació que ha servit per datar noms, descobrir denominacions oblidades o trobar-ne el sentit, com els treballs que s'havien portat a terme fins ara sobre el tema del nomenclàtor de la ciutat.

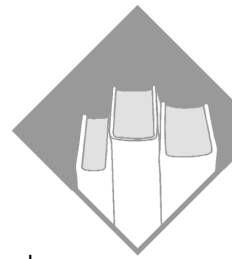
Resta agrair les informacions que ens han facilitat les persones següents: Salvador Alsina Valls, Manuel Armentero, Associació de veïns de Bonavista, Associació de veïns de la Colònia Sant Jordi, Associació de veïns Iris-Sol-Casagemes, Manuel Ballesteros, Pere Borràs Nicolàs, M. Mercè Carbonell (Centre de Normalització Lingüística, L'Heura), Construcción El Hogar, SCCL, família Cussó, Maria Gol i Tarradellas, Josep Gual i Lloberas, Joan Izquierdo, Enric López de Manresa, Esperança Molina, M. Neus Molina, Jaume Morral Morralla, Isabel Mota, Jaume Oliveras i Costa, M. Antònia Pallejà i Alonso, Núria Pàmias, Pilar Pamplona, Ramon Rodó, Jaume Rovira Domingo, J. Ramon Ruano Viñas, Francisco Ruiz, Pere Sabater Teixidó, José Salvador Guevara, Joan Soler i Amigó, Amadeu Via, Joan Villarroja i Font, M. Rosa Xifré, Àngel Zamora.

SIGNIFICAT DE LES SIGLES

CASP	Comitè Antifeixista i de Salut Pública, òrgan que substituï el consistori en els primers mesos de la Guerra Civil
CG	Comissió Gestora, organisme administratiu que va funcionar just després de la Guerra Civil
CGM	Comissió de Govern Municipal
CMP	Comissió Municipal Permanent
D	Document. S'utilitza quan no ha estat possible trobar una data concreta d'aprovació (generalment en el cas de noms molt antics i, excepcionalment, en casos en què no es va produir una aprovació específica). La data que segueix aquesta sigla és la del primer document localitzat en el qual apareix el nom en qüestió
PM	Ple municipal

SÍNTESI HISTÒRICA

EL POBLE ENTORN DE L'ESGLÉSIA

Fins entrat el segle XVIII, Badalona era una vila petita que disposava d'un nucli amb estructura urbana situat entorn de l'església de Santa Maria i un conjunt de masies disperses pel seu territori. Malgrat els segles passats des que, en la primera meitat del segle I a.C., els romans fundaren *ex novo* la ciutat de *Baetulo* amb la finalitat que fos un dels elements vertebradors de la nova ordenació territorial que impulsaren a la Laietània, els espais ocupats per l'home eren similars. El nucli urbà estava edificat a la falda del turó d'en Rosés, limitat a banda i banda per la riera (la de Canyet, o d'en Folch o d'en Martí Pujol) i el torrent de la Font (més endavant riera d'en Matamoros) i, al peu, per l'inici del sorral, prou allunyat dels perills del mar; un nucli, alhora, ben comunicat a través de la via litoral, la Via Augusta en època imperial romana, o la carretera Reial a l'edat mitjana. Els hàbitats rurals estaven situats a les zones més fèrtils i segures de la plana geogràfica, just a partir del peu de la serralada de Marina, just també fins on s'iniciava la zona sorrosa, prou apartats del Besòs per evitar els mals efectes de les seves crescudes i, també, dels aiguamolls i les zones pantanoses del delta del riu.

Baetulo no és el mateix que la Badalona d'època medieval o la Badalona d'inicis del segle XVIII; de fet, hauriem de dir que sembla que no en queda res, de la ciutat romana, o, en tot cas, tot el que en queda són ruïnes enterrades. Però això no és del tot cert. En queda la persistència continuada d'ocupació humana del territori, en perviuen les traces de les vies de comunicació, segurament també en queden restes dels repartiments en lots de terra fets en època romana tant en els orígens i en l'estructura de les propietats rurals com en les divisions parcel·làries del mateix nucli urbà i, entre altres testimonis, hi queden, evidentment, també topònims (Canyet, Llefia, Batllòria o, fins i tot, Badalona, entre d'altres).

Es disposa de poques dades que informin amb detall del nombre d'habitants de la vila de Badalona fins a l'edat contemporània. Una de les primeres dades la trobem en el fogatge realitzat per a les Corts de Cervera el 1358, que testimonia l'existència de 143 cases o focs. En el llarg període que va de mitjan segle III al segle XIV, els estudis realitzats fins ara indiquen que ha va haver una progressiva ruralització de la població de la zona en la qual, ja a l'inici de l'edat mitjana, el nucli urbà va perdre, probablement, el paper de centre econòmic i polític que havia tingut. La distribució en el territori d'aquesta població la coneixem gràcies al fogatge de l'any 1553, segons el qual al nucli denominat la Sagrera hi havia 51 cases, al veïnat de Llefia, 17, al de Canyet, 18 i al de Pomar, 19. En total, 105 cases (algunes menys que al fogatge de mitjan segle XIV), agrupades la meitat en un nucli urbà –la Sagrera– i l'altra meitat disperses en el territori. Fins entrat el segle XVIII, aquesta població, escassa, no va presentar gaires variacions. Sembla que el moment amb més població fou a la primera meitat del segle XIV, però la Pesta Negra de 1348 la va fer minvar molt. La recuperació fou lenta i fins al segle XVIII no se supera el nombre de cases del segle XIV. El padró municipal de Badalona de l'any 1717 registra 167 cases amb un total de 673 persones. A mitjan segle, l'any 1746, el nombre de cases era de 276 i, a final de segle, l'any 1787, el nombre d'habitants majors de 7 anys era de 3.474 persones.

De mitjan segle XVIII, de l'any 1746, és la primera relació que coneixem en la qual es detallen els noms dels carrers. Es tracta d'una relació del nombre de cases del nucli urbà de Badalona (les zones d'hàbitat rural que existien –Canyet, Sistrells, Llefia i Pomar– no hi consten) agrupades pel carrer on estan situades. El repàs dels carrers que hi surten i de la seva ubicació en el plànol permet dibuixar la Badalona d'aquell moment que, com hem esmentat en el títol del capítol, queda situada just a l'entorn de l'església i poca cosa més. De fet, tot just aleshores s'havia iniciat el poblament de la zona més propera a la platja, centrat en el camí que conduïa a mar, i s'havia donat el pas més enllà de la riera de Canyet amb les primeres edificacions al carrer del Rector (anomenat aleshores Rectoral). Els carrers que s'esmenten són: carrer de la Rectoria (actual carrer de Dalt), carrer d'en Lladó i de la plaça de l'Oli (convé dir que el 1746 el carrer d'en Lladó era només un trosset de l'actual), carrer de Fluvià i cases del Racó, Racó de Canals i carrer Senyor Mestre (que no sabem a quins carrers actuals corresponen), plaça de Badalona (la plaça de la Constitució), carrer de Barcelona, carrer de les Eres de la Sagrera, plaça de Pinós amb la davallada (és a dir, la plaça de Barberà i el carrer de la Costa). Aquests, pel que fa a la vila. Hi ha també unes cases al camí ral (que es correspondria amb l'actual carrer de Francesc Layret), és a dir, a peu de la via principal de comunicació; hi ha les barraques (així són esmentades) de mar de la Sagrera, que es corresponen als primers assentaments a la zona vora el carrer de Mar, algunes cases al carrer Rectoral i un parell de cases a la riera de la Sagrera (la riera de Canyet, actual avinguda d'en Martí Pujol).

L'església i la plaça eren els espais centrals d'aquest nucli, a l'entorn dels quals, des de l'alta edat mitjana, es van anar edificant les construccions, les unes al costat de les altres, i reservant els camins d'entrada i de sortida que, amb els anys, esdevingueren carrers. Sembla que les edificacions primeres, situades just a la plaça, amb les cases a la part del davant i els patis i les dependències auxiliars al darrere de les finques, formaren una estructura urbanística de tipus romànic amb carrers estrets i torts que donaven l'aspecte d'anar tancant l'espai. A poc a poc, i amb el pas dels anys, aquest primer nucli romànic va créixer i va ocupar els camins de sortida natural. L'estructura de les vies ampliades (plaça de l'Oli, carrer de Barcelona, d'en Fluvià i de la Costa) o dels nous carrers (com fou el cas del carrer de Dalt) ja va ser diferent: no van tendir a tancar el nucli urbà sinó que, amb formes rectes, es van obrir a l'exterior. Fins al segle XVIII, qualsevol creixement de la vila es va esdevenir en el nucli de la Sagrera on, progressivament, es van densificar els espais, el nucli es va estendre amb l'ocupació del carrer de les Eres i de Sant Sebastià i es van seguir ocupant els camins de sortida.

Mentrestant, els carrers s'identificaven pel lloc on conduïen o per on estaven situats (carrer de Barcelona, carrer de la Costa, carrer de Dalt), per la seva funció (carrer de les Eres, plaça de l'Oli), perquè hi havia la casa o propietats d'alguna persona (plaça de Pinós, carrer de Lladó, carrer de Fluvià), per algun element que els caracteritzava (plaça de la Font), etc. A Badalona no fou fins avançat el segle XVIII que, progressivament, es féu habitual decidir una denominació per identificar un carrer i, encara, fa la impressió que aquest costum s'imposà perquè la ciutat creixia i perquè s'anava consolidant un estat liberal que requeria instruments de control més precisos.

Plànol de la banda esquerra del carrer de Mar, aproximadament entre els carrers de Sant Francesc de Paula i del Tei de l'any 1798, cinquanta anys després d'un dels primers establiments permesos en la zona de l'arenal. Arxiu de la Corona d'Aragó. Col. Mapas y Planos, 16

L'OCUPACIÓ DEL BAIX A MAR

Si la vila de Badalona durant molts segles s'havia mantingut immòbil a redós de l'església i protegida per la torre que hi havia a la casa dels Santcliment, iniciat el segle XVIII va començar a expandir-se cap a la platja i a ocupar progressivament la zona de l'arenal. Badalona és un poble costaner i semblaria lògic que una part de la població es dediqués a la pesca i visqués prop del mar. Però la pesca no es desenvolupà com a activitat econòmica amb un cert relleu fins a mitjan segle XVII i, encara més, a partir dels segles XVIII i XIX. El perill real que durant tota l'edat moderna van significar els atacs dels pirates va frenar l'ocupació de les zones més properes a la costa. Al segle XVIII aquest perill havia minvat força i, a més a més, la importància progressiva de les activitats relacionades amb el mar, la pesca i també la construcció de naus i el comerç de cabotatge, en uns moments de transformació i creixement important de l'agricultura i de les transaccions comercials, van generalitzar l'ocupació dels arenals i la constitució de nous assentaments en aquestes zones. Les terres deixades pel mar, així com les de dipòsits fluvials o les assecades de gorgs i llacunes, van ser considerades terres formades recentment i, per tant, sota domini del patrimoni reial, fet que les alliberava de les múltiples càrregues impositives que tenien els espais ocupats des de molt més antic.

Les dades primeres de què es disposen sobre assentaments a la zona de l'arenal de Badalona són de mitjan segle XVIII, malgrat haver-hi un fet aïllat a final del segle XV. Es tracta d'ocupacions autoritzades per la Intendència (un òrgan de l'Administració) a pescadors perquè es poguessin instal·lar i construir una casa a l'arenal. Algun d'aquests establiments està localitzat en una zona anomenada Balomar, situada a l'actual barri del Gorg, però n'hi ha un de l'any 1748 que, mercès a la parcel·lació que es va fer més endavant –plasmada en un plànol de l'any 1798– ha permès que es pogués deduir d'on es tractava: del costat est del carrer de Mar, entre el carrer del Tei i el carrer de Sant Francesc de Paula, aproximadament. Ben segur que aquesta va ser la primera zona d'habitatges agrupats del barri de Baix a Mar que, com no podia ser d'altra manera, es va consolidar seguint les vies de comunicació ja existents: el camí de Badalona al mar (avui carrer de Mar) i el camí anomenat de la Granota a Montgat (una via que, més propera al mar que la carretera Reial, anava de Sant Martí de Provençals a Montgat, avui carrer de Sant Pere), on les primeres famílies que hi construïren casa eren, majoritàriament, famílies de pescadors.

Des d'aquells primers establiments de mitjan segle XVIII, l'expansió de la zona que a poc a poc s'anirà anomenant el Baix a Mar –per diferenciar-la del Dalt de la Vila– ja no deixarà d'incrementar-se. La població havia anat creixent durant el segle XVIII i aquest fet s'evidenciava, també, en la necessitat d'espais per a les noves construccions. Els nous establiments d'ocupació no foren atorgats només per la Intendència, també alguns propietaris particulars iniciaren el camí de parcel·lar les propietats que tenien a l'arenal. Un cas concret, també de mitjan segle XVIII, és el de la família Vehils, possessora d'una gran peça de terra que aniria, aproximadament, del carrer de Mar a la riera d'en Matamoros i de la carretera Reial a la sorra. Aquesta família, a partir de l'any 1746, va començar a parcel·lar aquesta propietat i a establir-la en emfiteusi, sempre amb la condició que s'hi construís una casa en un temps determinat. Tenim, doncs, un altre gran espai que va començar a ser edificat a partir de mitjan segle XVIII i que, a poc a poc, va continuar essent-ho al segle XIX.

L'ocupació de la zona de Baix a Mar, no obstant això, serà lenta fins a mitjan segle XIX. Els padrons de la primera meitat de segle recullen només carrers i carrerons situats a tocar del carrer de Mar i a la zona més propera a la platja: l'any 1819, consta el carrer de Sant Francesc de Paula; al padró de l'any 1821 apareixen ja els carrers de Bonallana, Capidori, Casulons, Curticu, Granota, Magatzem i Tei; l'any 1824 s'esmenta ja el carrer de Sant Pere; l'any 1846 s'esmenten, també, els carrers Jesús (que s'havia anat anomenant Bonallana), Lleó, Lluch, Mercè, plaça Nova (avui plaça de la Vila), Pilar, Platja, Sant Carles, Sant Francesc d'Assís, Sant Joaquim, Sant Josep, Sant Llorenç, Sant Miquel i Sant Rafael.

La vila, no obstant això, no tan sols creixerà cap a la platja; els límits de l'antiga zona urbana de principi del segle XVIII també canviaran al llarg de la centúria, però de cap manera ho faran amb la mateixa força i intensitat que l'antiga zona de l'arenal. Així, a la Sagrera els canvis més importants seran deguts a la construcció d'una nova església que tindrà una orientació diferent de l'anterior, raó per la qual es trastocarà tota la zona del seu entorn i naixerà, amb dignitat, una plaça al davant de l'entrada principal. El camí cap a Barcelona anirà poblant-se cada vegada més, i un impuls important es deurà als contractes en emfiteusi que dugué a terme la família Salavert Canyadó de la seva propietat anomenada el camp de la Creu, que donarà peu a l'ocupació progressiva dels carrers del Rector, a la formació dels carrers de Santa Bàrbara i Sant Ramon, i a les primeres construccions del carrer de la Creu i del carrer que serà batejat amb el nom de Nou (i més endavant d'Anselm Clavé).

La població de la vila, que a final del segle XVIII aturà fortament el seu creixement i, fins i tot, tingué una davallada important pel seguit de guerres que es van produir des de la Revolució Francesa i les contínues lleves per dotar l'exèrcit, es recuperà ja iniciat el segle XIX i seguí una línia de creixement continu que es va veure altament incrementat en els períodes de 1820 a 1831 i després de l'entrada en funcionament de la línia de tren de Barcelona a Mataró. Badalona tenia 2.025 persones l'any 1816, mentre que l'any 1846 en tenia 5.405.

D'aquesta manera, just en el moment que el tren iniciava els primers viatges, Badalona havia canviat de forma substancial; tant, que l'Ajuntament ja s'havia traslladat a la zona nova del Baix a Mar i es plantejava, de forma seriosa, la construcció d'un edifici de nova planta capaç de donar resposta a les funcions, cada vegada més complexes, que una vila en desenvolupament exigia.

Igualment, és curiós d'observar com, a mesura que avançava el segle, els carrers van deixar d'anomenar-se per la funció que realitzaven o per la casa a la qual conduïen i, cada vegada més, els carrers foren batejats amb noms que prenen com a referència el santoral.

Plànol general de Badalona realitzat entre 1876 i 1877. Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona. Fons municipal

LA INDUSTRIALITZACIÓ I L'EIXAMPLE (1848-1905)

En iniciar-se l'any 1848 Badalona encara era una petita vila d'agricultors i pescadors habitada per unes 5.700 persones que es distribuïen entre el nucli històric del Dalt de la Vila i el barri de pescadors, el Baix a Mar. La resta del territori estava ocupat per camps de conreu i per un bon nombre de masies disseminades.

El 1848 va succeir un fet cabdal en la història de la nostra població: la inauguració de la línia del ferrocarril Barcelona-Mataró. Aquest mitjà de transport va influir de manera extraordinària en el procés d'industrialització que va tenir lloc a Badalona durant la segona meitat del segle XIX. Evidentment, també, altres factors van contribuir a la transformació econòmica, com per exemple l'oferta de sòl barat, la proximitat de Barcelona i la saturació fabril de la rodalia de la capital. Així, la indústria es convertí, a l'últim quart del segle XIX, en el motor de l'activitat econòmica, mentre que l'agricultura i la pesca començaven a entrar en un procés de lenta recessió.

A conseqüència del creixement econòmic, al llarg d'aquest període el nombre de població va augmentar notablement gràcies a la immigració que procedia exclusivament de la Catalunya rural. Badalona, a les acaballes del segle XIX, superava els 18.000 habitants i tenia una xarxa industrial consolidada amb poc més de 140 fàbriques dedicades principalment als sectors tèxtil, alimentari i als materials per a la construcció, encara que també hi estaven representats altres sectors productius. Per aquest motiu, l'any 1897, la reina regent Maria Cristina, en reconeixement al desenvolupament industrial i demogràfic que havia experimentat la localitat, va concedir a Badalona el títol de ciutat.

Amb el canvi de segle va continuar l'expansió econòmica, demogràfica i també urbanística. El 1905, any que tanca el període que estudiem, el nombre de fàbriques se situava en unes 210 i la població superava els 19.200 habitants.

Evidentment, els canvis exposats van repercutir en la trama urbana, que va créixer extraordinàriament des de la meitat del segle XIX. El nucli urbà, per primera vegada, va superar extensament els límits tradicionals de les rieres d'en Martí Pujol i d'en Matorros, sobretot en la franja costanera.

Pel que fa a la política, el període que tractem s'inicià durant el regnat d'Isabel II, en plena guerra dels Matiners (1846-1849) i en una situació de crisi generalitzada. En aquesta època la major part de la població badalonina i les autoritats municipals es mantingueren en les files del liberalisme. El 1868, després d'uns anys de crisi econòmica, política i social, es va produir la destitució de la reina Isabel II. Com a conseqüència, s'inicià un període que es coneix amb el nom de Sexenni Revolucionari (1868-1874), marcat per la inestabilitat política que provocaren els aixecaments de republicans i carlins. Un altre episodi de crisi el desencadenà el motí de quintes de 1870, provocat per l'ordre governativa de cridar 40.000 quintos. A Badalona, els revoltats assaltaren la parròquia de Santa Maria i l'Ajuntament, on cremaren, respectivament, els llibres de bateigs i les actes municipals en què figuraven els mossos quintats. La proclamació de la I República al febrer de 1873, després de l'abdicació

d'Amadeu I, provocà la tercera guerra Carlina, que durà tres anys. El 1875 es restablí la monarquia en la figura del rei Alfons XII, fill d'Isabel II. Així, s'iniciava un període que es coneix amb el nom de Restauració i que es caracteritzà per l'alternança en el poder de dos partits monàrquics, el conservador i el liberal. A Badalona, el sistema de torns entre el partit liberal i el conservador funcionà pacíficament durant els primers quinze anys. En canvi, la dècada dels noranta estigué presidida per la crispació constant de la vida política municipal, provocada per la rivalitat personal dels dos líders locals i Joaquim Palay Jaurés, conservador, i Pere Renom Riera, liberal. Esgotat el sistema caciquista a les eleccions municipals de 1905 obtingué la victòria una nova formació política, el Centre Catalanista Gent Nova, vinculat a la Lliga Regionalista. En aquesta data s'inicià a la ciutat una nova etapa presidida pel catalanisme polític.

Amb la industrialització apareix la classe obrera, que s'organitzà progressivament en associacions de representació pròpia. Durant els primers anys es desenvoluparen les entitats de socors mutus i les societats recreatives, com les corals. Però a partir dels anys setanta van sorgir les organitzacions estrictament sindicals, com les Tres Classes de Vapor i les societats de corders, paletes i fusters, entre altres.

L'estudi del nomenclàtor que presentem a continuació té com a fil conductor el creixement urbà experimentat a Badalona durant aquests anys, i a més reflecteix la dinàmica política que provocà canvis en els noms dels carrers i de les places.

El desenvolupament urbà entre 1848 i el final dels anys seixanta estigué centrat en la construcció d'habitatges i en l'obertura de nous carrers, fonamentalment al barri de Baix a Mar i a les vies públiques properes. Les denominacions assignades foren majoritàriament noms de sants i de contingut pietós. Això no ha d'estranyar, ja que la societat badalonina del vuit-cents era molt tradicional i la religió impregnava la vida dels seus habitants. Durant aquests anys es van obrir els carrers del Carme, Sant Domènec, Sant Pau, Caritat, Santa Madrona, Santa Maria (que es coneixia popularment per Budells), Beat Oriol (actual Sant Josep Oriol), Sant Bru, Sant Isidre, Soledat i Pietat. També, als afores del nucli urbà, les noves vies portaven noms religiosos, com els carrers de Santa Bàrbara, Sant Felip de Rosés i Sant Josep de Rosés. L'any 1867 l'Ajuntament va acordar prolongar els carrers de Sant Francesc d'Assís, Carme, Mercè i Sant Pau, que passaren a denominar-se respectivament del Temple, Príncep (actual Pare Claret), Princesa (actual Eduard Flò) i Sant Anastasi (actual President Companys). Els noms de Príncep, Princesa i Sant Anastasi no van ser efectius i uns anys després aquestes vies públiques foren qualificades novament amb altres denominacions. Aquesta actuació pretenia deixar units els dos nuclis urbans, però la comunicació viària va continuar tallada perquè entremig hi havia els camps de conreu de la Torre Vella. Així doncs, l'accés entre els dos barris es feia pel carrer del Pinzell (actual Sant Anastasi) fins que l'any 1891 s'obrí definitivament el carrer del Temple i aquesta via es transformà en l'eix de comunicació principal entre els dos nuclis. El 1865, a l'actual barri del Centre, s'iniciaren els tràmits legals per urbanitzar, a la zona del sorral, un dels espais més emblemàtics de la ciutat, el passeig de la Platja (actual Rambla). Aquest espai fou dissenyat per l'arquitecte municipal Francisco de P. Villar Lozano i les obres per condicionar-lo s'iniciaren el 1878.

A la segona meitat dels anys seixanta es van urbanitzar els terrenys coneguts com a Camp del General, situats pels voltants de la plaça del Sol. Exactament al novembre de 1865 l'Ajuntament donà els noms de Sol (actual Francesc Planas i Casals), Centre (actual Santiago Rusiñol) i Estrella (actual Rivero) a les tres noves vies que, situades en aquesta zona, eren la prolongació respectivament dels carrers de Sant Pere, Lluch (actual Canonge Baranera) i Caritat. També el 27 de febrer de 1867, durant el regnat d'Isabel II, l'Ajuntament decidí donar el seu nom a una nova via que s'estava edificant a la zona i que porta actualment el nom de carrer d'en Prim. Finalment, durant el Sexenni Revolucionari es donà nom a algunes vies noves com Madoz, Corts i Llibertat, que es troben al voltant del carrer d'en Prim i que reflecteixen la ideologia liberal dels governants del període.

Des de principis dels anys setanta, el sector sud-oest de la població començà a urbanitzar-se més enllà de l'avinguda d'en Martí Pujol fins a l'actual barri del Gorg. Els camps de conreu van ser engolits per la ciutat que s'expandia com una taca d'oli en direcció a Sant Adrià. L'ocupació de la zona del Gorg fou possible gràcies al fet que les antigues llacunes s'havien començat assecar a partir de 1854. Correspon a aquest període l'obertura d'un gran nombre de vies públiques, com per exemple els carrers de Marina, Dos de Maig, Colom, Conquesta, República (actual Sagunt), Roger de Flor, Lluna, Guifré, Garriga, Unió, Cervantes, la plaça de Roca i Pi i la riera dels Frares (actual avinguda de Sant Ignasi de Loiola). Al barri del Progrés s'instal·laren nombroses indústries atretes per la proximitat del ferrocarril i l'abundància de sòl. Com a conseqüència, a la zona del voltant proliferaren de seguida habitatges destinats als obrers que treballaven a les fàbriques properes. Així, noms com el de Progrés i Indústria són un testimoni del caràcter d'aquest barri. Finalment, algunes vies públiques de l'eixample, també al barri del Progrés, es batejaren amb denominacions relacionades directament amb la monarquia (Alfons XII i Maria Cristina) i noms de llocs, de polítics o de militars del període (Sagunt, General Weyler, Príncep de Bergara, Güell i Ferrer i Pi i Margall). En aquesta línia, el 1888 l'Ajuntament concedia per primera vegada a un carrer el nom d'un alcalde, Francesc d'A. Guixeras, que havia mort el mateix any.

En finalitzar el segle Badalona tenia plantejat un problema greu de comunicació entre el nucli històric i l'eixample del sector sud-oest de la ciutat. Al mes de març de 1897 es va prolongar el carrer de la Pietat (actual passatge Maignon), que passà a ocupar els terrenys d'una antiga fàbrica tèxtil, Funosas. A l'agost l'Ajuntament, a petició dels veïns, va enderrocar la tanca d'una finca privada coneguda per plana del Corb o d'en Tàpies i prolongà el carrer de Guifré (actual carrer dels Arbres) sense l'autorització del propietari, que tenia aprovat el projecte d'urbanització de la zona des de gener del mateix any. Aquesta actuació va ser una de les millors urbanístiques més importants de l'època, ja que resolgué el problema dels accessos viaris entre aquests dos nuclis de la ciutat.

També al sector nord-est de la població, durant la Restauració, s'obriren nous carrers als quals es donà el nom de Seu d'Urgell, Jovellar, Iris, Méndez Núñez i Triomf. Així, a principis del segle xx estava pràcticament urbanitzada la zona compresa entre les rieres de Matamoros i Canyadó, on s'havia format un barri habitat per pescadors i treballadors de les indústries properes (el Cristall, can Mercader i les corderies Ribó, Garriga i Domè-

nech, entre d'altres). Més enllà de l'actual barri de Canyadó, i tocant a la localitat veïna de Montgat, va sorgir des de mitjan segle XIX una petita barriada, Manresà.

Per racionalitzar aquest creixement, el 1894 l'Ajuntament encarregà a l'arquitecte municipal Joan B. Pons Tratalba la realització d'un plànol general de la ciutat i del seu eixample, el primer que es conserva d'aquestes característiques, que fou aprovat el 1895. El pla recollia els eixos de comunicació consolidats: d'una banda, el carrer Reial i la línia del ferrocarril en sentit Montgat i Sant Adrià de Besòs i, de l'altra, les rieres en sentit muntanya-mar. Les construccions existents no van patir cap alteració, i l'eixample projectat, de fet, es limità a prolongar la trama urbana dins la zona plana compresa, d'una banda, entre la serralada de Marina i la costa i, de l'altra, en direcció nord-est fins a Montgat i en direcció sud-oest fins a prop de Sant Adrià de Besòs. Després de 1895, malgrat que s'hi introduí alguna lleugera modificació, el desenvolupament de la població es va ajustar força a la trama projectada pel Pla Pons. Actualment encara podem reconèixer les traces d'aquest planejament a bona part de la ciutat, especialment als barris de Progrés, Raval, Gorg i també, amb menys mesura, a Bufalà.

Pel que fa als canvis de nom d'algunes vies públiques durant aquest període, el primer que es registra al nomenclàtor s'efectuà el 12 de febrer de 1855 i afectà l'actual plaça de la Vila, llavors plaça Nova, que passà a denominar-se del Duc de la Victòria en homenatge al militar Baldomero Espartero, que ostentava aquest títol des de 1837, i que lluità contra els carlins al servei d'Isabel II. Aquest espai públic, seu de l'Ajuntament, patí moltes més modificacions com a conseqüència dels canvis polítics que se succeïren. Així, a principis de 1857, adoptà el nom, altra vegada, de plaça Nova. El 1868, en produir-se la destitució de la reina Isabel II, es canviaren els noms d'algunes vies centrals, concretament el carrer Reial, passà a denominar-se Revolució; el carrer de l'Estrella es convertí en Rivero, i el d'Isabel II fou substituït per Prim en homenatge al militar i polític liberal, ànima de la Revolució de 1868. En produir-se la restauració de la monarquia, l'Ajuntament acordà, el març de 1876, substituir la denominació del carrer de la Revolució (actual Francesc Layret) per Reial, de manera que recuperava així l'antiga denominació. El 1887 l'Ajuntament encapçalat per l'alcalde liberal Francesc Viñas Renom canvià el nom del carrer del Pilar per Arnús, en agraïment al banquer Evarist Arnús que un any abans havia obert al mateix carrer un asil per atendre els fills de les famílies treballadores. Al passeig de la Platja (actual Rambla) li fou substituït el nom pel de Martínez Campos en honor al militar alfonsí que el 1874 es pronuncià a Sagunt, en nom d'Alfons XII. També, l'actual avinguda del Marquès de Mont-roig, oberta el 1887 amb el nom de Diputat Ferratges, patí diversos canvis (Independència el 1896 i Marquès de Mont-roig el 1898), segons si governaven a la ciutat els sectors liberals o conservadors. En un altre ordre, el 1884 i a petició dels veïns, el carrer del Pinzell va canviar de nom per Sant Anastasi, en homenatge al patró de Badalona. I, finalment, el 1902 fou suprimida la denominació del carrer Nou i substituïda per carrer d'Anselm Clavé en homenatge al fundador de les societats corals catalanes.

Plànol general topogràfic de Badalona a 1923, editat per la Impremta Marcó l'any 1926. Museu de Badalona

L'ÈPOCA DE LES URBANITZACIONS PARTICULARS (1906-1930)

Durant el període de 1906 a 1930 Badalona va experimentar un creixement molt notable i va confirmar la seva condició de ciutat, un títol que, com hem vist, tenia des del 1897. Aquests 25 anys, però, no constitueixen una etapa uniforme en la història de la població, que es va expandir a un ritme variable segons el moment i que va passar per diverses situacions polítiques i socials.

Els anys entre 1906 i 1923 es van caracteritzar per un increment demogràfic constant com a conseqüència de l'arribada d'immigrants procedents de zones rurals de Catalunya, atrets per la demanda de mà d'obra generada per la indústria. Durant la Primera Guerra Mundial (1914-1918), l'augment es va accentuar, ja que va ser una etapa d'expansió per a la indústria catalana, que es va poder aprofitar de la situació bèl·lica que afectava els països europeus més avançats mentre l'Estat espanyol mantenia una posició neutral. Les xifres són ben explícites: el 1907 Badalona tenia 19.538 habitants i el 1920 n'hi havia 28.700, cosa que representa un augment de població superior al 46%. Però tot i l'expansió demogràfica i econòmica, aquests van ser uns anys molt conflictius i agitats a causa, bàsicament, de la situació de les classes treballadores, que patien condicions de vida molt dures i es beneficiaven ben poc o gens de les èpoques de bonança. Cal recordar la Setmana Tràgica, el juliol de 1909, que va començar essent una protesta per l'embarcament de reservistes a Barcelona per lluitar a la guerra d'Àfrica i va derivar en una revolta popular espontània que també es deixà sentir a la nostra ciutat. Igualment s'hi va notar amb força la vaga general de 1917, mentre que el 1918 va ser un any especialment difícil a Badalona, amb manifestacions de dones en protesta per l'elevat cost de la vida, i la vaga de la Cros en demanda de la jornada laboral de 40 hores, que es va saldar dramàticament amb la mort de quatre treballadors. Amb la crisi econòmica posterior a l'acabament de la Primera Guerra Mundial (1918) la situació encara va empitjorar i, entorn del 1920, va derivar en l'anomenat *pistolisme*, enfrontaments armats entre els obrers de la CNT i els membres del Sindicat Lliure, pagat per la patronal. Es van produir diverses morts de tots dos bàndols, però el nombre més elevat de víctimes van ser treballadors, alguns dels quals eren badalonins. Pel que fa al panorama polític, va ser una època d'aliances canviants en la qual destaca la formació, el 1906, de Solidaritat Catalana, que aglutinava els partits catalanistes, tant de dretes com d'esquerrres, per poder fer front a la política del Govern central, clarament hostil a Catalunya. Aquesta aliança, que es va trencar el 1909, es va reproduir més tard en la política municipal de Badalona amb la formació, el 1911, de l'anomenada Solidaritat Badalonina, que es va trencar el 1913 i que, com Solidaritat Catalana, va acabar en fracàs a causa de la falta d'un programa compartit per les diverses formacions que la componien. En tot cas, és important destacar el paper preponderant de la Lliga Regionalista, partit representant del catalanisme conservador que, a la ciutat, va tenir l'alcaldia la major part del temps (1906-1913 i 1919-1923), alternant amb els republicans catalanistes (1914-1918, 1923). El cop d'estat de Primo de Rivera, el setembre de 1923, posaria fi al sistema d'eleccions i donaria pas al període dictatorial. Com a conseqüència d'aquesta nova situació, a partir del 1924 i fins al febrer del 1930, Badalona va tenir un sol alcalde, evidentment no electe, que va dominar el consistori i va marcar el tarannà d'aquells anys. Mentrestant,

l'increment demogràfic de la ciutat emprengué un ritme encara més fort a causa de l'augment del creixement vegetatiu i de l'arribada d'un gran nombre d'immigrants, sovint procedents de la costa mediterrània i sobretot de Múrcia i Almeria, que aquesta vegada no tan sols venien a treballar en la indústria sinó sobretot en la construcció, ja que la Dictadura va impulsar la realització de nombroses obres públiques, entre les quals cal destacar les relacionades amb l'Exposició Internacional del 1929 i la construcció del metro de Barcelona. Molts d'aquests immigrants s'establiren a Badalona i altres poblacions de la perifèria barcelonina, i la majoria s'hi acabà quedant. Això explica que en aquest període Badalona es transformés en una de les primeres ciutats de Catalunya, amb 38.483 habitants el 1924 i 42.230 el 1930. Precisament aquest any, amb la caiguda de la dictadura de Primo el mes de gener i l'absolut desprestigi de la monarquia d'Alfons XIII, es va encetar una etapa de revisió de tot allò que s'havia fet en el període anterior i van ressorgir alguns conflictes que, a Badalona, es materialitzarien en diverses vagues, com la dels treballadors de l'empresa G. De Andreis (la Llauna), que va costar la vida a dues persones. Fou també un any d'intenses expectatives polítiques, que acabarien conduint a la proclamació de la República el 1931.

Com veurem a continuació, l'evolució del nomenclàtor des del 1906 fins al 1930 va molt lligada, d'una banda, al poder polític i, de l'altra, al creixement urbà experimentat com a conseqüència de les diverses onades immigratòries.

Les relacions entre el nomenclàtor i els diferents grups polítics que van controlar el govern de la ciutat resulten tan transparents que, de vegades, amb la simple observació de determinats noms introduïts a la llista de carrers podríem arribar a deduir la tendència dels qui en aquell moment tenien el poder. Aquesta relació es pot observar sobretot en els canvis de denominació, malgrat que el 1904 els governadors civils van comunicar als ajuntaments una Reial ordre segons la qual no s'havien de variar els noms de les vies públiques, tret d'aquells casos en què el canvi estigués veritablement justificat. Cal destacar, de totes maneres, que fins al 1923 en aquest aspecte va dominar una certa moderació perquè no es van introduir gaires noms de contingut clarament polític, i els que ho foren generalment identificaven personatges ja morts i molt reconeguts. Així, per exemple, van ser els republicans els que van introduir el nom d'un dels presidents de la Primera República, Estanislau Figueras (actual carrer de Simancas), el del federalista Valentí Almirall (actual carrer de Balmes) i el de Francesc Feliu i Vugués (actual carrer dels Arbres), personatge d'idees molt liberals que havia exercit de mestre municipal a Badalona. En la mateixa línia, foren els de la Lliga els que perpetuaren el record d'alguns dels seus representants més il·lustres, donant el nom del Doctor Robert a un carrer de nova creació i canviant la denominació del carrer de Mar per Prat de la Riba, el 1919, dos anys després de la seva mort. Contràriament, durant l'època de la Dictadura de Primo de Rivera es van fer, en poc temps, moltes variacions lligades a la política, en una línia de clara adulació a les autoritats del règim, que van poder veure com, en ple exercici del seu poder, alguns carrers de Badalona prenen els seus noms. És el cas, per exemple, del rei Alfons XIII i la seva esposa, Victòria Eugènia,¹ i dels generals Primo de Rivera (actual Francesc Layret), Martínez Anido (part de l'actual avinguda d'en Martí Pujol), Milans del Bosch (carrer de la Indústria), Barrera (carrer de la Conquesta) i Sanjurjo (actual carrer de Joan Peiró). Seguint el mateix criteri, es va donar un

fet sense precedents i sense continuïtat en la història de Badalona: posar el nom de l'alcalde governant a un carrer de la ciutat, d'acord amb una proposta aprovada pel consistori que ell mateix presidia, encara que es va absentar de la sala de Plens en el moment de la votació.² El cas, que va representar substituir el nom del carrer de Guifré pel d'Alcalde Pedro Sabaté, encara resulta més insòlit si es té en compte que fins aleshores l'únic carrer que portava el nom d'un alcalde local era el de Guixeras (Francesc d'A. Guixeras Viñas), que s'havia aprovat precisament poc després de la seva mort prematura (1888) i s'havia aplicat a un carrer nou que no tenia cap denominació anterior. Tot plegat és una mostra prou eloqüent de l'adulació i l'autocomplaença pròpies dels polítics d'aquell moment. D'altra banda, no hi ha dubte que aquests canvis van ser molt impopulars: la gent se sentia distant d'aquell règim autoritari, que reprimia durament el moviment obrer i era hostil a l'ús de la llengua catalana i a qualsevol manifestació de signe mínimament catalanista. Per això, quan el 1930 va caure la Dictadura, hi va haver manifestacions per celebrar-ho, durant les quals es van trencar les plaques dels carrers dedicats als generals i a l'alcalde. Per arrodonir-ho, el nou govern municipal va anul·lar totes aquestes denominacions i els nomenaments de fills adoptius que s'havien atorgat a alguns d'aquells personatges.

L'evolució política del període va causar, doncs, força trasbals al nomenclàtor, però l'autèntica protagonista de l'època va ser l'expansió urbanística de la ciutat, que va fer créixer enormement la trama urbana i, per tant, el nombre de carrers. En termes generals es pot afirmar que aquest creixement va ser feble fins als primers anys deu, en què es va començar a intensificar per arribar a un moment àlgid entorn del 1925.

Les característiques del creixement de la ciutat al llarg d'aquest període van estar determinades pel fenomen de les urbanitzacions particulars: molts propietaris de terrenys agrícoles van optar per parcel·lar-los i vendre'ls perquè es poguessin destinar a la cons-

1. A la sessió de Ple del 14 de gener de 1925 es va acordar donar el nom d'Alfons XIII al carrer Reial i el de Reina Victòria al carrer de la Creu. Sembla, però, que la primera denominació no va prosperar, ja que poc temps més tard, el 26 de gener de 1927, també en una reunió de Ple, es va donar el nom d'Alfons XIII al tram de la carretera de Mataró comprès entre Sant Adrià i Marquès de Mont-roig. En aquest cas, la denominació va ser efectiva i ha arribat fins als nostres dies, després d'un parèntesi a l'època de la República i la Guerra Civil, en què es digué 14 d'abril. Pel que fa al carrer Reial, entenent com a tal el tram més centric de la carretera, es dedicà al general Primo de Rivera a la reunió de Ple del dia 1 d'octubre de 1928.

2. És molt possible que el fet d'haver de donar el nom de l'alcalde a un carrer representés un compromís poc agradable per a algun regidor. El cas és que el 26 de novembre de 1926, en un Ple extraordinari dedicat a preparar un homenatge a l'alcalde –que òbviament no era present a la reunió– es va decidir nomenar-lo fill adoptiu de Badalona (ell era originari de Tortosa) i posar el seu nom al carrer de Sant Pere, una opció molt poc adient en el context d'aquell règim, ja que, al capdavant, representava desplaçar el nom d'un sant. Uns dies més tard, a la reunió de Ple del 7 de desembre, aquest acord es va anul·lar, quan el mateix alcalde –que, com hem dit, el dia 26 de novembre no hi era– va fer saber que li agradaria que el seu nom quedés reflectit en algun carrer del districte segon, pel qual, en altre temps, havia estat escollit regidor i on, a més, havia introduït moltes millores durant el seu mandat. Es va absentar de la sala perquè els regidors poguessin votar i fou així com es va canviar la denominació del carrer de Guifré per la d'Alcalde Pedro Sabaté. Curiosament, molts anys més tard, el 1973, es donaria el nom d'avenida del Alcalde Don Pedro Sabaté a un vial prolongació de Méndez Núñez des del carrer de la Seu d'Urgell fins a la riera de Canyadó que no es va arribar a construir mai.

trucció d'habitatges, que podien servir com a cases d'estiueig o, més freqüentment, per acollir la població nouvinguda que s'instal·lava a la ciutat.

De fet, l'augment de població als nuclis urbans –i no tan sols a Badalona– generava una demanda important de sòl i d'habitatges i l'Administració reaccionà, durant el primer quart de segle, amb la promulgació de diverses lleis de cases barates, que concedien exempcions tributàries, ajuts i préstecs a aquells que s'hi volguessin acollir, en un intent d'estimular la iniciativa privada a construir cases per als treballadors, senzilles, però dotades dels serveis necessaris. A Badalona, sabem que, arran d'una Reial ordre del Ministeri de Governació, el 1914 el Ple de l'Ajuntament designà diversos regidors perquè estudiessin la construcció i el foment de cases barates, però no sembla que el sistema arribés a tenir gaire èxit. Així, trobem habitatges d'aquest tipus en alguna de les urbanitzacions empresades aquells anys, com les d'Artigues i Martí Pujol, però el fet resulta més aviat excepcional i la majoria de vegades cadascú s'havia d'espavilar com podia per tenir un lloc on viure. No és estrany, doncs, que en algunes zones de nova ocupació ja apareguessin, a principi dels anys vint, els primers nuclis de barraquisme i autoconstrucció, com succeí a l'actual barri de Sant Antoni de Llefà i, sobretot, a la Salut.

D'altra banda, la majoria de les urbanitzacions particulars que es feren a la ciutat afectaven àrees força reduïdes i sovint distants entre si, i això va provocar l'aparició de diversos petits nuclis de carrers i cases sense connexió entre ells, com si moltes ciutats minúscules s'haguessin començat a formar per tota la perifèria. Al mateix temps, era freqüent que no es portessin a terme les obres d'urbanització pròpiament dites –anivellament de carrers, asfaltatge, dotació de serveis–, i d'aquesta manera els barris que es van començar a formar van néixer, a més d'aïllats, deficitaris.

Durant el període que estudiem l'Ajuntament va aprovar més de 45 urbanitzacions particulars, algunes de les quals foren legalitzades quan ja hi havia construccions, i la gran majoria aprovades els anys 1923-1926. El tema de les urbanitzacions, de fet, es va convertir en un problema, ja que quan es començaven sense permís impedia, o almenys dificultava, la labor d'ordenació del territori que havien de portar a terme les autoritats municipals. Aquesta planificació, en iniciar-se el període, el 1906, es concretava en l'anomenat Pla Pons –aprovat el 1895–, les previsions del qual aviat van quedar superades pel creixement real. A partir del 1918 el consistori va disposar del plànol realitzat pels arquitectes Joan Amigó i Joan Maymó, que eixamplava la trama urbana però que no va tenir validesa legal perquè no es va arribar a aprovar. Finalment, a la meitat dels anys vint, l'Ajuntament de la Dictadura es va plantejar la confecció d'un pla d'eixample, de la qual s'ocupà l'arquitecte municipal, Josep Fradera, però el pla no seria aprovat fins al 1936, ja iniciada la Guerra Civil. En tot cas, el projecte almenys degué servir per conèixer i legalitzar algunes urbanitzacions clandestines i perquè els nuclis dispersos que s'havien anat formant quedessin incorporats, encara que només fos sobre el paper, a un projecte global de ciutat.

La progressiva ocupació del territori que hem descrit es pot seguir prou bé a partir de les noves entrades al nomenclàtor. Així, fins als primers anys vint la situació es va mantenir

relativament controlada, amb l'aparició de nous carrers situats principalment a la zona de la Plana del Corb –la urbanització de la qual, iniciada temps enrere, no s'acabaria fins molt més tard– i als actuals barris del Gorg, el Raval, Artigues –que es començà a formar entorn de 1912–, Casagemes i el Remei. Entrats els anys vint, en proliferar les urbanitzacions per gairebé tot el territori, apareixen carrers de nova formació a diversos barris que, de fet, tenen el seu origen en aquesta època. Així, prenent com a base els noms actuals dels barris, veiem que en aquest període apareixen urbanitzacions a Bufalà, Coll i Pujol, Morera, la Pau, Sant Antoni i Sant Mori de Llefà, Puigfred, la Salut, Sant Crist de Can Cabanyes i Sistrells.

Aquesta situació va derivar en un nomenclàtor francament caòtic, ja que per designar els carrers de nova obertura van aparèixer una enorme quantitat de noms que no havien estat aprovats oficialment de forma explícita. De fet, quan l'Ajuntament donava el vistiplau a les urbanitzacions, ho feia aprovant també les denominacions que ja tinguessin els carrers, que només podem conèixer si s'han conservat els plànols del projecte de la urbanització en qüestió, i que tant podien ser noms pròpiament dits com lletres o números. En molts casos l'Ajuntament es replantejava més tard aquestes denominacions i les canviava per unes altres, però de vegades no ho feia, i si els carrers només s'identificaven amb lletres, números o expressions com *calle en proyecto*, eren els mateixos urbanitzadors o els veïns els que acabaven batejant els nous espais públics, fet que va representar la formació d'un nomenclàtor incontrolat, on abundaven els noms no oficials. Si afegim a aquesta circumstància els freqüents canvis derivats de la situació política acordats a partir del 1924, entendrem que el nomenclàtor motivés l'aparició d'alguns articles de protesta, com els publicats en *El Eco de Badalona*, un setmanari ben poc sospitos en la mesura que generalment era poc crític i molt moderat. Una altra prova d'aquesta situació insòlita i caòtica la tenim en la *Guia de Badalona* editada per la Impremta Marcó l'any 1927, en la qual la relació alfabètica de carrers va precedida pel text que reproduïm: «*Los lectores se darán cuenta de que hay calles que las desconocen totalmente. Algunas de ellas corresponden un trozo al pueblo colindante y el otro a Badalona. Otras es que no están rotuladas pero su nombre existe en los planos presentados al Ayuntamiento y otras que, como no se les ha dado nombre oficialmente, los vecinos de aquella calle se lo han puesto*». Un text, certament, molt expressiu i prou aclaridor del tipus de nomenclàtor que aleshores tenia la ciutat.

Cal dir, de totes maneres, que l'Ajuntament era conscient del problema de la denominació de carrers i va reaccionar creant successives comissions (1925, 1926, 1927) per estudiar el tema, però és evident que va quedar desbordat per la situació, malgrat que, a principi de 1927, una de les comissions (la formada el 1926) va posar nom a més de setanta-cinc vies públiques corresponents a diverses urbanitzacions, algunes de les quals ja tenien denominacions prèvies. Aquesta comissió, que també havia d'adequar el nomenclàtor al sentiment històric, patriòtic o tradicional, va fer un treball molt útil –encara que incomplet– i va proposar una sèrie de noms que resulten si més no discutibles. Ja a l'època van rebre alguna crítica per part d'*El Eco de Badalona*, que hi trobava a faltar el record de ciutadans il·lustres –se citava en particular Martí Pujol, a qui encara no s'havia dedicat cap carrer. Vist actualment, el conjunt de noms aprovats està força man-

cat de coherència global, en la mesura que inclou fets i personatges molt diferents alternats amb altres tipus de denominacions que no hi tenen res a veure. Data d'aquell moment la configuració d'algunes zones amb denominacions comunes, com passa a Bufalà amb els noms dedicats a gestes bèl·liques de la història d'Espanya (Bruc, Girona, Bailèn, Castillejos i Independència), al costat dels quals es va incloure, inexplicablement, el nom de Sardana. Altres vegades apareixen nomenclatures ben difícils de fer lligar amb els conceptes d'història, pàtria o tradició, tret que donem un significat molt ampli a aquesta última expressió: noms com Estrella, Gallo (avui inexistent) o Campamento (avui inexistent), per exemple, criden força l'atenció en aquest sentit.

En tot cas, també és interessant esmentar que en aquesta època es va generalitzar l'aparició de noms, oficials o no, d'urbanitzadors, familiars i fins i tot col·laboradors i antics propietaris per designar carrers, places i passatges. Alguns d'aquests noms es van anar canviant i no han arribat als nostres dies: Josep i Maria (Josep Sabater i Maria Ventosa, que van promoure una urbanització força gran a l'actual barri de Sant Antoni de Llefià, on el carrer que tenien dedicat correspon a l'actual plaça de Trafalgar), Laribal (cognom matern de la propietària Maria Rovira, que correspon a l'actual carrer de Galícia), Llanés (Francesca Llanés, propietària, que correspon a l'actual carrer d'Astúries), Oriola-Cortada i Renom (cognoms del comte de la Vall de Merlès, promotor de la urbanització dels terrenys circumdants de la Torre Hospital, el nom del qual es donà a un carrer que correspon a l'actual Johann Sebastian Bach), Rigol (Esperança Rigol, esposa del propietari i urbanitzador Francesc Rius, que correspon als actuals carrers d'Aribau i Ramiro de Maeztu), Salvador Canals (nom de l'urbanitzador de l'actual carrer de Rius i Taulet), Servent (cognom del propietari dels terrenys de l'actual passatge de Severo Catalina) o Anselm de Riu (actual carrer de Pau Piferrer). Aquest darrer personatge, Anselm de Riu i Fontanillas, va ser, al principi i a la meitat dels anys vint, un dels principals promotors, ja que va urbanitzar –és un dir, de fet simplement va parcel·lar i vendre els terrenys que havia adquirit al marquès de Sant Mori– bona part de l'actual barri de la Salut, on els noms primitius dels carrers eren, a part del seu, els d'alguns col·laboradors de la urbanització: Andrés García (actual Juan Valera), Eduardo López (actual Don Pelai), Francisco Mani (actual Richard Strauss) o Antonio Ovejas (que de vegades apareix com a Abejas i correspon a l'actual carrer de Pablo Iglesias). Anselm de Riu s'havia ocupat anteriorment de la urbanització del carrer de Tortosa, i, més tard, apareix vinculat a algunes urbanitzacions clandestines –sense permís municipal– als actuals barris de Sant Antoni i de Sant Joan de Llefià –actuals carrers de Sant Antoni, Bellavista i Goya, i a alguns dels carrers amb noms de planetes. La seva activitat com a promotor s'havia iniciat a Santa Coloma de Gramenet, on el 1916 creà la societat Empresa Nacional de Tierras –que actuà també a Badalona– i on portà a terme diverses urbanitzacions de finques rurals venent els terrenys pel sistema de l'anomenada *estampilla verde*, uns cupons que la gent podia aconseguir en algunes botigues de Barcelona. A Santa Coloma encara existeix avui dia l'avinguda d'Anselm de Riu, però a Badalona el seu nom va ser substituït als anys trenta i no ha tornat a aparèixer al nomenclàtor.

En altres casos, però, els noms d'aquests personatges o els de les famílies propietàries es van anar perpetuant i serveixen encara avui per designar espais públics diversos i fins i tot

barris sencers: Àgueda Mompel, Artigues, Bufalà, Casagemes, Coll i Pujol, Guasch, Latrilla, Morera, Pi i Gibert, Rodó, Sampere, Sant Mori o Vila i Vall-Ilebrera en són alguns exemples. La pervivència d'aquests noms i la desaparició d'alguns altres, que ja hem esmentat, sembla un fet més aviat atzarós, que potser només es pot explicar en funció de l'ús popular continuat de determinats noms i de l'actitud de l'Administració, força variable segons les èpoques, en el moment d'oficialitzar-ne alguns i no uns altres.

Com a balanç final, podem afirmar que el nomenclàtor dels anys 1906 a 1930 resulta, encara que caòtic i de vegades difícil, extraordinàriament interessant. D'una banda, ens ajuda a comprendre la presència de determinades denominacions al nomenclàtor vigent en l'actualitat. De l'altra, aporta molta informació sobre l'època en què es va formar, ja que permet seguir com els carrers anaven variant de nom al gust d'aquells que tenien el poder i anaven augmentant en nombre al ritme que creixia la ciutat, a mesura que els carrers entraven als camps.

Plano parcial de la zona urbana de Badalona, en el año 1931.

THE PROCEEDINGS OF THE

Students at desktops and laptops

Hecho por D. Jaime Marro Utriel

[illegible]

el parque no se muestra toda la Ciudad
ni que el plano hubiera sido demarcado,
ni los que lo hicieron, ni los que
lo usaron. El plano de la Ciudad de
México, en su forma actual, es el
resultado de una serie de cambios
que se han ido haciendo a lo largo
de la historia.

Limitación de las barreras

ción de las barreras.

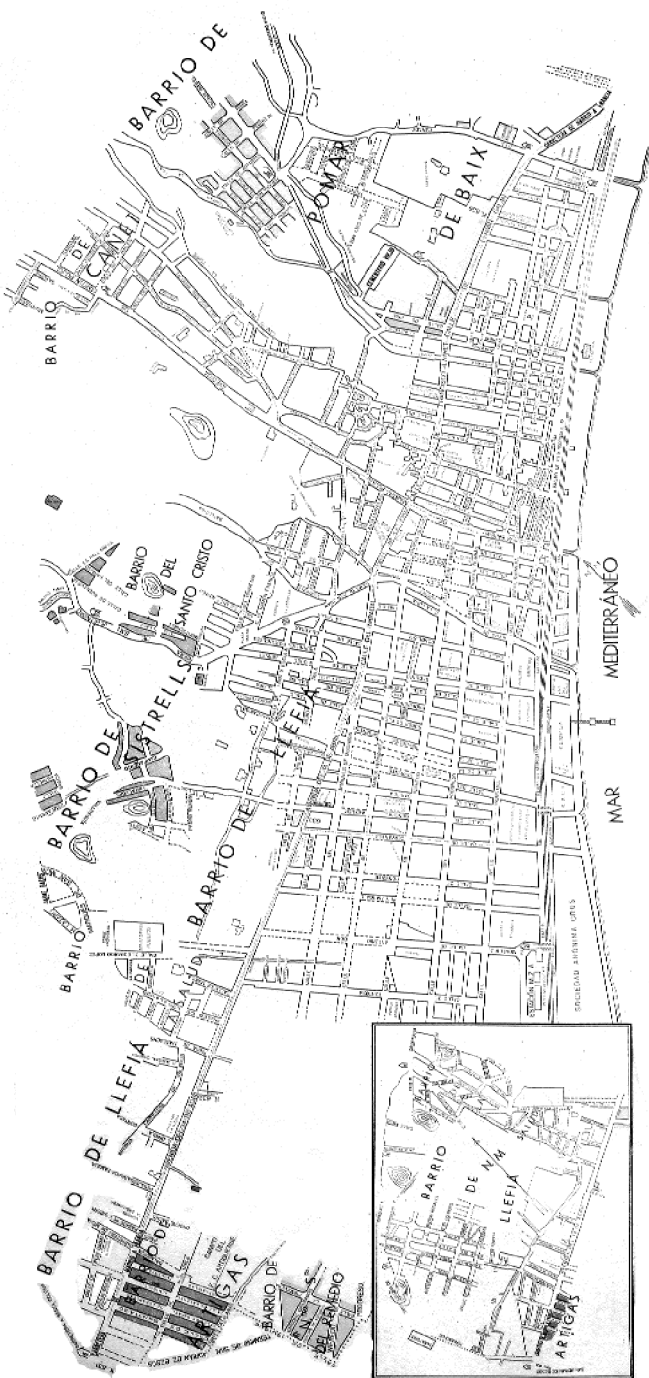
El hecho comprobado es que los países en desarrollo, en con-

Vigilar a los cultivos

Las calles que figuran en el gráfico inferior, además, con los que están en aquella parte de la ciudad y que no figuran en el presente plano. Tienen la figura que se les da en las calles, edificios, etc. En la Columna de Grados, desde el 1.º y siempre adelante en

[illegible]

Estampado en la
IMPRENTA MARCO
Avda. Martín Pujol, 172

Plànol de la zona urbana de Badalona de l'any 1931, editat per la Impremta Marcó

LA REPÚBLICA I LA GUERRA CIVIL: CANVIS AL NOMENCLÀTOR (1931-1939)

El 14 d'abril de 1931 es proclamà la República a l'Estat espanyol. El canvi de règim es produí dos dies després de la celebració d'unes eleccions municipals en què havien guanyat les candidatures republicanes. A Catalunya, Francesc Macià proclamà la República Catalana com a estat integrant de la Federació Ibèrica. El Govern central no acceptà aquest fet, però accedí a la creació d'un autogovern i a la redacció d'un estatut d'autonomia per al Principat.

El nou règim, que decretà l'amnistia per als presos polítics i socials, va ser rebut amb gran entusiasme per la majoria de la població que, en molts casos, sortí al carrer per celebrar el retorn de les llibertats democràtiques.

A Badalona, el 16 d'abril es constituïa el consistori presidit per l'alcalde Josep Casas Costa amb un equip de govern format per un pacte de dues coalicions republicanes –Coalició d'Esquerres i Aliança Republicana. La República va ser acollida per la ciutadania amb molta il·lusió i amb l'esperança que es produïrien transformacions socials importants. Però aviat les dificultats de tota mena van provocar el desencís de bona part de la població.

L'augment demogràfic que es va produir durant aquests anys fou lent i estigué condicionat per la frenada immigratòria que havia ocasionat la crisi econòmica mundial.

A finals dels anys vint l'expansió econòmica es va veure aturada a causa d'una forta crisi internacional. La República, per tant, va coincidir amb la pitjor depressió experimentada fins aleshores pel capitalisme. Badalona, durant els anys trenta, era una població eminentment industrial amb poc més de 330 fàbriques i amb un clar predomini dels sectors tèxtil, metal·lúrgic i químic. L'ocupació en el sector industrial superava de llarg els 10.000 treballadors. A Catalunya l'impacte de la crisi econòmica fou més moderat que a la resta d'Espanya. No obstant això, a la nostra ciutat el sindicat CNT el 1931 tenia comptabilitzats, entre els seus afiliats, uns 2.500 aturats. A conseqüència de la crisi, durant els primers anys trenta, la conflictivitat social va anar en augment. També com a resultat de la depressió econòmica l'arribada d'immigrants disminuï. Així, la població, que comptava amb uns 44.000 habitants el 1931, va tenir un creixement molt lent i se situà al voltant dels 48.000 veïns el 1936.

En l'àmbit polític, l'actuació municipal es va dirigir cap a la creació d'equipaments i d'infraestructures.

Pel que fa al nomenclàtor, eix central d'aquest llibre, el consistori republicà, pocs dies després del seu nomenament, decidí canviar el nom de diverses vies públiques de la ciutat. Es tractava d'eliminar totes les denominacions de carrers i places que tinguessin alguna relació amb la derrocada monarquia i, alhora, d'introduir noms que simbolitzessin l'esperit democràtic i els fets memorables ocorreguts en la defensa de les llibertats

democràtiques. La Comissió de Governació de l'Ajuntament fou l'organisme encarregat d'estudiar i proposar al Ple els canvis que es volien incorporar al nomenclàtor. Així la primera proposta que aquesta comissió va presentar al Ple es va produir el 28 d'abril, pocs dies després de proclamar-se la República i afectava dues vies molt cèntriques de la població: la plaça del Duc de la Victòria (actual plaça de la Vila) –que passà a denominar-se plaça de la República– i el passeig de Martínez Campos (actual Rambla), que fou substituït per passeig de Pi i Margall.

La mateixa Comissió, el 5 de maig, va proposar al Ple l'aprovació de nous canvis que també foren acceptats: Sant Bru per Fermín Galán (actual Sant Bru), Alfons XII per García Hernández (actual Alfons XII), Alfons XIII per avinguda del 14 d'Abril (actual Alfons XIII) i Primo de Rivera per Francesc Layret (actual Francesc Layret). Igualment, aprovaren la retolació bilingüe dels carrers amb noves denominacions i la col·locació de plaques de marbre a les sis vies principals de la ciutat.

A més de les iniciatives municipals, des dels primers mesos, els veïns van dirigir a l'Ajuntament diverses propostes per canviar el nom d'alguns carrers. També durant aquest procés diverses associacions –com per exemple Palestra, Amics de les Arts, el Centre Excursionista de Badalona, les societats corals i el Gremi de Pescadors– van fer arribar les seves opinions al consistori. Moltes vegades aquestes proposicions prosperaren i el canvi es feia efectiu en poc temps. Aquest és el cas, per posar algun exemple, del carrer de la Providència que passà a denominar-se Ramon Bonjorn. La nova designació, aprovada el 16 de juny de 1931, es produí a petició dels veïns i del sindicat CNT en homenatge a aquest obrer vidrier i líder sindical de la CNT que morí assassinat, l'octubre de 1930, en aquesta via pública a mans del Sindicat Lliure. També, el 4 d'agost de 1931, s'aprovà el canvi de nom del carrer del Sol (actual Francesc Planas i Casals) pel de Baldomer Sanmartín, i el del Centre per Santiago Rusiñol (que es conserva actualment). Baldomer Sanmartín, mort el juliol de 1931, havia estat mestre i regidor de la ciutat en representació del Partit Radical (partit que en aquell moment formava part del govern municipal) i per aquest motiu i en memòria de la seva tasca es designà amb el seu nom el carrer on havia viscut. En el Ple del 3 de març de 1932 s'aprovaren els canvis que afectaven els carrers de Santa Maria, lletra D de la urbanització Maldà i Príncep d'Astúries, que reberen respectivament els noms de Capità Sancho (actual Santa Maria), Bac de Roda (actual Milà i Fontanals) i Francesc Ferrer i Guàrdia (actual Príncep d'Astúries).

La Comissió de Governació, el 31 de març de 1932, després de diverses reunions, va proposar al Ple que no es modifiquessin els noms dels carrers de Sagunt, Sant Joaquim, Sant Pere, Sant Isidre, Sant Pau, Sant Domènec, Mercè i Sant Miquel pel fet que es tractava de vies que tenien des de molt antic aquestes denominacions i perquè estaven situades al nucli antic de la ciutat. La proposta va provocar una forta discussió entre diversos membres del govern municipal, però finalment fou aprovada i els carrers no van canviar de nom. Dos mesos després, el 12 de maig de 1932, el Ple aprovava el canvi de nom dels carrers d'Antoni Maura (que es conserva avui dia) per Doctor Xavier Parés, i Casagemes per Vicente Blasco Ibáñez (actual Joan Peiró). Finalment, el 12 de juliol de 1932 la Comissió va presentar al Ple dues proposicions que afectaven seixanta-dos carrers de la ciutat. La

primera feia referència al canvi de nom de trenta-tres carrers i a la denominació de dotze noves vies que fins aleshores estaven identificades amb lletres. Tots aquests canvis afectaven el nomenclàtor de diverses urbanitzacions –Anselm de Riu, Francesc Rius, Bayà, Bachs, Latrilla– situades als barris de la Salut, Llefià, Puigfred i Sistrells, entre d'altres. La segona proposta plantejava el canvi de nom de disset carrers situats entre la riera d'en Matamoros i el carrer del General Weyler, i fonamentalment afectava els actuals barris del Centre i de Dalt de la Vila. Entre les nombroses denominacions proposades n'hi havia que feien referència a badalonins, polítics d'esquerres, artistes, escriptors, intel·lectuals catalans i poblacions representatives de fets revolucionaris. La sessió, llarga i enfrontada, va finalitzar amb l'acord de fer només aquells canvis que haguessin estat sol·licitats pels veïns i de sotmetre a exposició pública les modificacions presentades per l'Ajuntament.

En aquesta ocasió la premsa local es va fer ressò de la notícia, i concretament el setmanari *El Eco de Badalona*, el 16 de juliol, va criticar durament en l'editorial la gran quantitat de canvis proposats.

Finalment, poc més d'un any després d'haver-se instaurat la República, i probablement per un oblit, encara hi havia una via pública amb un nom vinculat a la monarquia: el de la mare del rei Alfons XIII, Maria Cristina (nom que es conserva avui) i que se substituï per Mariana Pineda el 14 de juny de 1932 a petició d'un grup de regidors.

Encara que foren molts els canvis proposats al nomenclàtor pels veïns i per la Comissió de Governació de l'Ajuntament, finalment només van ser aprovades quaranta-quatre substitucions de noms de carrers, entre l'abril de 1931 i el 1934. A partir d'aquesta data i fins a la Guerra Civil no es tornaran a produir més variacions.

En esclatar la revolta militar el 18 de juliol de 1936 es produí el trencament de l'ordre republicà vigent. Durant els primers mesos, el país travessà una fase d'atomització del poder. Als diversos pobles i ciutats, un comitè d'àmbit local amb representació de les diverses forces polítiques i sindicals antifeixistes prengué el control de la vida política enfrontant-se, sovint, a l'autoritat de múltiples comitès de barriada, de fàbrica i de sindicats que actuaven per iniciativa pròpia. D'altra banda, les autoritats legítimes anteriors a la revolta subsistiren, però sense força real. Aquesta situació no fou superada fins a la constitució, a finals d'octubre de 1936, dels ajuntaments catalans.

L'ascens al poder de les organitzacions obreres i la necessitat d'abordar els problemes que la nova conjuntura de guerra plantejava provocaren també canvis profunds en l'organització social i econòmica. El sistema de propietat privada fou eliminat i gairebé totes les indústries i serveis van ser col·lectivitzats o controlats pels treballadors. Evidentment, la producció industrial va anar disminuint, excepte en el sector metal·lúrgic, per falta de matèries primeres.

L'Ajuntament va haver de fer front a diverses necessitats ciutadanes, com l'ensenyament, la sanitat, l'ajuda als refugiats, la provisió d'aliments i d'altres productes bàsics. Així, a mesura que la guerra avançava, el problema més greu que patí la població fou la falta de

proveïments. I malgrat els esforços de les autoritats, els badalonins van haver de sortir a buscar aliments per les diverses comarques agrícoles. També, l'Ajuntament obrí les finques de can Solei i ca l'Arnús, destinades respectivament a parc públic i a biblioteca, museu i arxiu de la ciutat. I s'iniciaren obres de reforma en alguns edificis confiscats per habilitar-los com a escoles, a més de diverses obres públiques per disminuir l'atur.

Pel que fa al nomenclàtor de les vies públiques de la ciutat, el Ple de l'Ajuntament celebrat el 4 de setembre de 1936 acordà encarregar a la Comissió de Cultura l'estudi del canvi de nom dels carrers i la substitució de les denominacions referents a sants per noms de persones que s'haguessin significat des del punt de vista cultural o social. En la mateixa sessió s'acordà canviar les designacions dels carrers de Sant Pere i de la Creu per Lluís Sirval i Rafael Campalans respectivament. Paral·lelament, l'octubre de 1936, el Comitè Antifeixista i de Salut Pública de Badalona (organisme unitari on estaven representats els partits i sindicats antifeixistes), a proposta del POUM, aprovà la substitució del nom del carrer de Santa Madrona per passeig de Joaquim Maurín (un dels fundadors i destacat dirigent del POUM). El 4 d'octubre al matí, amb motiu de descobrir-se una placa amb la nova retolació, se celebrà un acte d'homenatge a Maurín amb l'assistència d'un nombrós públic i la participació d'Andreu Nin, també fundador del POUM i conseller de Justícia de la Generalitat, i de Wilebald Solano, secretari general de les Joventuts Comunistes Ibèriques.

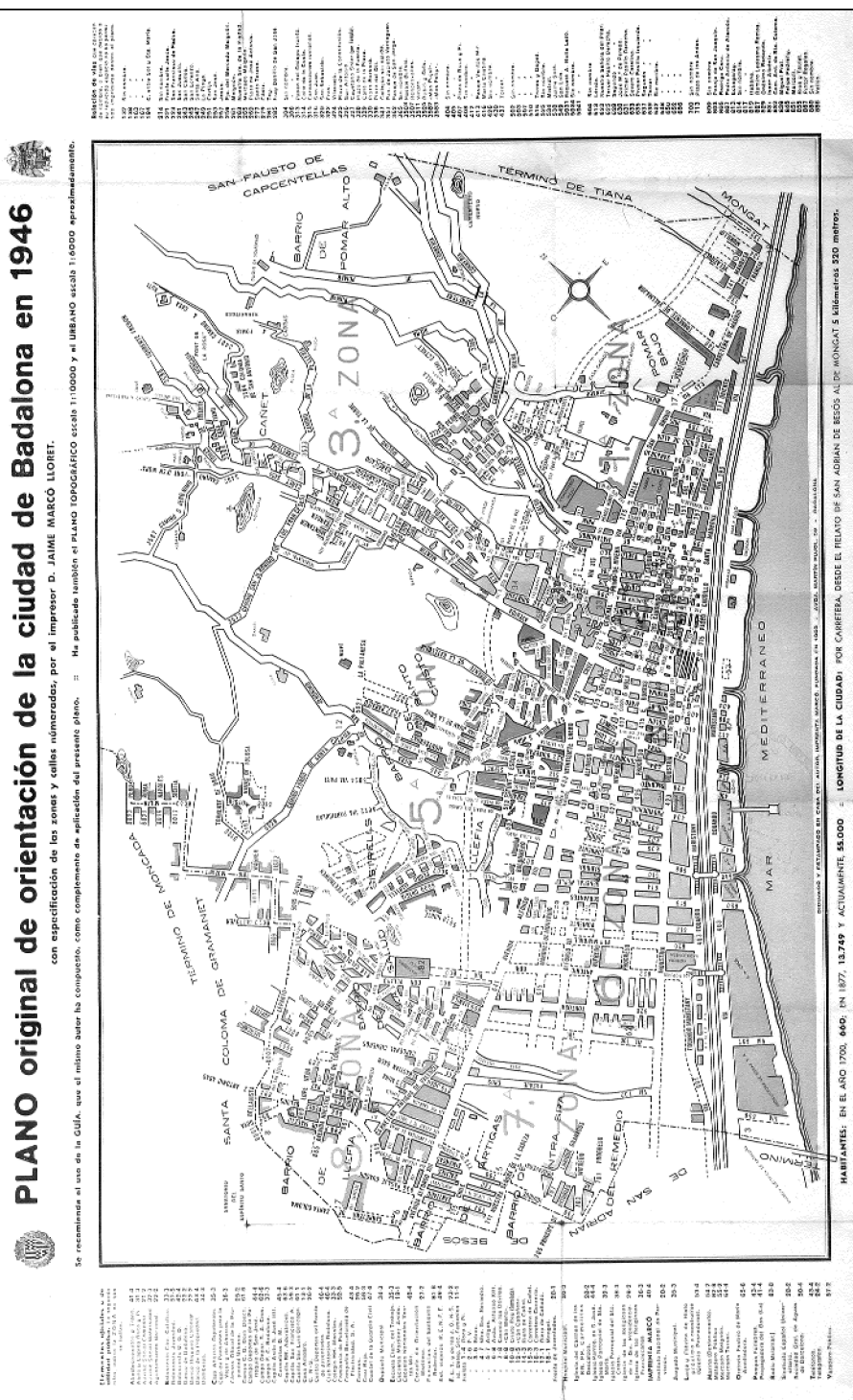
El 19 d'octubre de 1936 es constituí el nou Ajuntament i el 25 de novembre el Ple va ratificar al Departament de Cultura les competències sobre el nomenclàtor de les vies públiques de la ciutat.

Durant l'any 1937 es produïren més canvis en la denominació dels carrers per iniciativa d'algunes organitzacions polítiques i sindicals. Per posar alguns exemples, direm que a principis de 1937 el carrer de Sant Sebastià, on tenien la seu les Joventuts Llibertàries, fou substituït per Joan Romero Ruíz, fundador de l'organització a Badalona que havia mort al front el 1936. El juliol del mateix any, i amb motiu de complir-se el primer aniversari de l'aixecament militar, la federació local de la CNT demanà a l'Ajuntament que recongués oficialment el canvi de nom del carrer del General Weyler per Francesc Ascaso (militant de la FAI que morí al principi de la guerra), que feia mesos havia estat substituït pels veïns. La retolació fou costejada pel sindicat i l'acte de col·locació de la placa tingué lloc el 19 de juliol de 1937 a la tarda. Poc temps després, el 10 de novembre de 1937, a proposta del Sindicat de la Indústria Fabril de la CNT, la Comissió de Govern de l'Ajuntament va acordar canviar el nom del carrer del Museu pel de Jacint Barrau i Cortès (inventà el 1857 un teler mecànic que simultàniament teixia dues peces de vellut amb un sol ordit, l'una damunt l'altra) en homenatge a l'il·lustre inventor. A finals de novembre tingué lloc l'acte de descobriment de la placa amb la participació d'un nombrós públic i l'assistència del regidor de Cultura, Joan Mora Martorell, i del mestre tèxtil Pau Rodon Amigó, que pronuncià un discurs sobre la vida de l'homenatjat. I, finalment, el 17 de novembre de 1937, la Comissió de Govern Municipal aprovà el canvi de denominació d'un tram de l'avinguda d'en Martí Pujol, el comprès entre la plaça de Roca i Pi i el carrer de Francesc Layret, pel nom del dirigent anarquista Bonaventura Durruti, mort a Madrid el 1936.

Des dels primers mesos, i paral·lelament al que acabem d'exposar, els partits, els sindicats, les entitats ciutadanes i els veïns van fer arribar a l'Ajuntament les seves propostes per canviar la denominació d'alguns carrers. Les proposicions que va rebre la Comissió de Cultura anaven acompanyades per una explicació argumentada i després de ser analitzades es van presentar a la Comissió de Govern Municipal en dues sessions, una a finals de maig de 1937 i l'altra al febrer de 1938, on sembla que foren aprovats un total de dotze canvis que no han quedat recollits en el llibre d'actes de la Comissió de Govern. La majoria de modificacions afectaven vies públiques amb noms de sants o bé eren denominacions que tenien relació amb l'església catòlica. Així, foren substituïts per iniciativa dels veïns els noms dels carrers del Rector per Treball, Santa Bàrbara per Onze de Setembre i Canonge Baranera per Euskadi. També a petició d'un grup de veïns i de l'entitat catalanista Palestra, va ser canviat el nom del carrer de Sant Carles pel de l'escriptor i dibuixant Apel·les Mestres. A instància de la cooperativa La Moral el carrer de Güell i Ferrer, on té la seu social l'entitat, fou substituït per Cooperació. I a petició de les corals La Badalonense i Els Ocellets la riera de Sant Joan (actual rambla de Sant Joan) passà a denominar-se Daniel Samsó (impulsor de l'obra claveriana). Igualment la denominació del carrer de Ramon Franco (actual Camèlia) fou substituït per Camèlia a iniciativa d'un grup de veïns. Algunes organitzacions polítiques proposaren fonamentalment canviar els noms dels carrers on tenien la seu. Concretament, per iniciativa d'Estat Català se substituï el nom del carrer de Sant Miquel pel de Germans Badia (militants d'aquest partit morts per pistolers de la FAI el 1936). Amb l'aportació d'ERC fou modificat el nom del carrer de Santiago pel de Francesc Casas Sala (militant d'Izquierda Republicana elegit el 1936 diputat a Corts per Castelló i afusellat al principi de la guerra al front d'Aragó). Per iniciativa del sindicat UGT van ser canviats els noms dels carrers de Sant Joan per Sis d'Octubre i Santa Teresa pel del poeta i dramaturg andalús García Lorca. Per idea del sindicat de la CNT fou suprimit el nom del passatge de la Sagrada Família, que passà a denominar-se Francesc Margalef (militant cenetista mort al front). Probablement, encara es van produir alguns canvis més en la denominació de les vies públiques de la ciutat, però la seva aprovació malauradament no ha quedat reflectida en la documentació que es conserva a l'Arxiu Històric de la nostra ciutat.

En acabar la guerra, els canvis introduïts durant la República i la Guerra Civil foren substituïts, com veurem a continuació, per un nomenclàtor proper al nou règim.

Plànol de Badalona de l'any 1946, editat per la Impremta Marcó. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs i Tolosa

EL PRIMER FRANQUISME: EL NOMENCLÀTOR DE LA VICTÒRIA (1939-1957)

L'any 1939, amb la fi de la Guerra Civil i la victòria del general Franco, es va iniciar una etapa de reconstrucció llarga i difícil. La situació econòmica, lògicament negativa, poc podia millorar amb la irracional política intervencionista del règim, que pretenia assolir l'autarquia, o sigui, aconseguir que el país arribés a sostenir-se amb allò que produïa ell mateix. D'altra banda, quan el 1945 es va acabar la Segona Guerra Mundial, amb la victòria dels aliats i la derrota de les potències de l'Eix –amb les quals Franco havia simpatitzat–, es va imposar una situació de bloqueig econòmic i d'aïllament real que es va mantenir pràcticament fins a principi dels anys cinquanta. Aleshores els països occidentals van anar acceptant el règim franquista, amb el qual compartien un fervent anticomunisme i, així, l'economia nacional es va poder beneficiar dels primers crèdits nord-americans i es va començar a superar, lentament, la precarietat extrema que havia caracteritzat més d'una dècada de pau.

A Badalona, just acabada la guerra, es van haver d'arranjar les destrosses materials provocades pels diversos bombardeigs que la ciutat havia patit al llarg del 1938 i que havien afectat especialment les zones industrials. Les empreses es van retornar als seus propietaris i, en general, es va reprendre l'activitat; però les dificultats eren enormes. Les restriccions d'energia elèctrica, la falta de combustible i la impossibilitat de comerciar amb l'exterior van impedir que durant molts anys les indústries poguessin produir a ple rendiment. La classe treballadora, a més de patir el problema de l'atur, va perdre poder adquisitiu, ja que els salaris eren molt baixos i el cost de la vida, molt elevat. Fins al 1952 no es van suprimir les cartilles de racionament, i per obtenir determinats productes, de vegades prou necessaris, calia recórrer al mercat negre o estraperlo, on els preus eren exorbitants. Van ser, doncs, anys de privacions, sacrificis i misèria. En aquells temps difícils, l'agricultura sovint va ser un complement per a les malmeses economies familiars, mentre que la pesca fins i tot va augmentar respecte als anys anteriors, ja que el peix va suplir la carn, molt escassa i econòmicament inabastable. Malgrat tot, la ciutat va continuar creixent com a centre industrial, especialment al llarg dels anys cinquanta, i es va consolidar com a punt d'arribada d'immigrants.

Les dades demogràfiques en confirmen el creixement. Al principi, els efectes de la guerra i de la immediata postguerra van fer minvar la població i van frenar el procés expansiu: als morts al front calia afegir-hi les víctimes de la repressió franquista, els presoners i els exiliats, sense oblidar un augment general de la mortalitat per dèficits alimentaris o sanitaris, mentre que paral·lelament descendia la natalitat, que només fou molt elevada el 1940, després del retrobament de moltes parelles un cop acabada la guerra. Donada la situació, la xifra oficial de 48.520 habitants per a l'any 1940 es considera exagerada; però ben aviat es produiria un indubtable augment de població, basat sempre en l'arribada d'immigrants que venien a Badalona des de zones de la península econòmicament molt deprimides –sobre tot d'Andalusia– per poder-se guanyar la vida com a empleats en la indústria o la construcció. Aquests immigrants, alhora, van fer incrementar el creixement vegetatiu, ja que sovint

eren persones joves, en edat de procrear i amb uns hàbits reproductius que comportaven tenir un nombre relativament elevat de fills. Així, la ciutat ja arribava als 60.062 habitants el 1950, i als 77.573 el 1957, any que tanca el període que estudiem. Les xifres ens permeten establir un paral·lisme entre economia i demografia, ja que l'arribada de nova població va augmentar sensiblement a la dècada dels cinquanta, durant la qual també es constata un creixement industrial remarcable. Aquesta expansió, però, només era el principi de la que es va produir en el futur, al llarg dels anys seixanta i setanta.

En termes generals, doncs, es pot afirmar que, després de la Guerra Civil, la ciutat va reprendre, per bé que lentament i amb certes peculiaritats, un procés que havia iniciat molt temps enrere: el del creixement industrial, demogràfic i urbanístic. En l'àmbit polític, en canvi, es va produir una transformació profunda en la mesura que s'implantava un nou règim, totalitari i molt controlador, disposat a recordar constantment qui havia guanyat la guerra. Esmentem tan sols algunes mostres de la intolerància extrema que va caracteritzar el franquisme: la persecució i la repressió dels vençuts, la prohibició de l'ús de la llengua catalana, la imposició d'un sol partit polític legal –Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista (FET y de las JONS), que aglutinava falangistes i tradicionalistes– i d'un sol sindicat –la Central Nacional Sindicalista (CNS) o sindicat vertical–, l'oficialització de la religió catòlica, adoptada pel règim, i, en definitiva, la supressió de les llibertats més elementals. La població de Badalona, majoritàriament de classe obrera i d'esquerres, va patir especialment aquestes circumstàncies, i en el procés va perdre una part important d'allò que l'havia identificada històricament.

A Badalona, la guerra es va acabar el 27 de gener de 1939 amb l'entrada de tropes italianes, navarreses i marroquines. L'endemà, el capità juridicomilitar, en nom del cap de l'exèrcit marroquí, va nomenar l'alcalde i els cinc gestors que s'havien de fer càrrec del govern de la ciutat com a Comissió Gestora Provisional. Aquesta Comissió es va mantenir amb algunes variacions –la més destacable fou la substitució de l'alcalde al mes de setembre– fins al 15 de febrer de 1940, i va actuar de forma molt ràpida per adaptar la ciutat a les exigències del nou règim. Un dels aspectes que permet constatar la prepotència dels vencedors i la imposició dels seus ideals és l'alteració del nomenclàtor que, òbviament, no va ser un fet exclusiu de Badalona, sinó que es va donar a totes les localitats.

Una Ordre ministerial del 3 d'abril de 1938 permetia el canvi de nom de carrers i places als municipis sense prèvia consulta al Servicio de Administración Local, i el Departament de Cultura de la Comissió Gestora va emprendre la tasca, que es va portar a terme en diverses reunions. D'entrada, el 14 de febrer de 1939, es va decidir tornar al nomenclàtor anterior al 14 d'abril de 1931, data de proclamació de la República, amb la qual cosa ja quedaven eliminades moltes denominacions contràries a la ideologia defensada pel franquisme. Pocs dies més tard, s'aprovaven tres noms prou explícits: avenida de Calvo Sotelo (actual President Companys), paseo del Caudillo (actual Rambla) i plaza de José Antonio (actual plaça de la Vila) i, més endavant, el carrer de Feliu i Vegués (actual carrer dels Arbres) es transformava en General Mola. El 19 de setembre, davant la qüestió de substituir el nom del carrer de Prat de la Riba per Mar –que en aquest cas, curiosament, recollia una denominació popular i no pas una imposició ideològica– i el del carrer d'Àngel Guimerà –que acaba-

ria essent Anton Romeu—, el gestor de Cultura va sol·licitar i obtenir que tots els membres de la Comissió formessin una ponència per estudiar el tema, atesa l'envergadura de les substitucions que hi havia pendants. La feina va quedar enllestida el 24 d'octubre, en què es va aprovar una llarga relació que, a més dels canvis, incloïa denominacions noves referents a carrers identificats fins aleshores per lletres o per noms genèrics d'urbanitzacions. Tot i la competència del municipi en aquesta matèria, la relació de les variacions introduïdes des del principi va ser enviada al governador civil i, un cop obtinguda l'aprovació, va ser declarada ferma i executiva per la mateixa Comissió Gestora el dia 2 de gener de 1940. La llengua utilitzada per al nomenclàtor i les retolacions corresponents era, com per a tot el que es referia a les activitats públiques, el castellà.

Naturalment, entre les nombroses denominacions aprovades n'hi havia moltes que al·ludien als vencedors de la guerra, ja fos magnificant alguns fets bèl·lics, determinats personatges o els seus ideals. A part dels casos que ja hem esmentat, referents a vies importants, es poden esmentar alguns altres noms que exemplifiquen el criteri seguit: la calle del Alcázar de Toledo (actualment Aribau) recordava una gesta de la Guerra Civil considerada heroica; el paseo de Cristo Rey (avui passeig de la Salut) era tot un símbol del nacionalcatolicisme; la calle Tercio Nuestra Señora de Montserrat (actual Rafael Casanova) homenatjava els requetès catalans que havien lluitat al costat de Franco; la calle del Cid Campeador o la plaza de los Reyes Católicos (actual plaça de Casagemes) expressaven una determinada visió de la Historia de España, ben particular i nostàlgica. Dos casos curiosos són el de Matías Montero, falangista assassinat durant la República, i el de Ramiro Ledesma Ramos, fundador de les JONS afusellat el 1936, als quals es van dedicar carrers (els actuals Escultor Manolo Hugué i Pablo Iglesias) considerats massa perifèrics i poc importants per un dels membres de la Comissió Gestora, que es va queixar d'aquest fet. Una altra curiositat és el fracàs de la FET-JONS quan va intentar aconseguir —en un escrit llegit a la sessió de la Comissió Gestora el 4 d'abril de 1939— que es donés el nom de paseo de los Caídos al tram de l'avinguda d'en Martí Pujol comprès entre l'estació del ferrocarril i la carretera. El partit únic, però, assoliria l'èxit en una altra de les seves propostes, de la qual parlarem més endavant: convertir la Plana en plaça pública i col·locar-hi un monumento a los Caídos.

Si fins aquí hem repassat els aspectes més característics del nomenclàtor elaborat el 1939, hem d'afegir també que hi va haver algunes pervivències ben difícils d'explicar. És estrany, vist com anaven les coses, que no es canviessin noms com el d'Antoni Bori i Pep Ventura o que es conservessin, al llarg de tot el període franquista, denominacions en català, com fou el cas del camí de la Pelleria, dels carrers de Dalt i del Magatzem o de la plaça de l'Oli, que no van ser mai traduïts al castellà. Com a curiositat, també és interessant assenyalar que el nou nomenclàtor va recuperar alguna denominació aprovada durant la República, com és el cas dels noms, encara vigents avui dia, dels carrers de Bellavista, Goya, Lleó Fontova i Richard Strauss.

No obstant aquestes concessions, que també podien ser obliats, és ben patent que el nomenclàtor del 1939 testimoniava una absoluta fidelitat al règim i als seus valors; però també és cert que encara hauria pogut ser més exagerat, ja que s'havien previst molts

més canvis que, pel que sembla, ni tan sols van arribar a ser presentats en cap reunió de la Comissió Gestora. Coneixem aquest fet gràcies al document *Modificación nomenclatura calles y plazas de esta ciudad. Año de la victoria*, que es conserva a l'Arxiu Històric Ciutat de Badalona. Es tracta d'una relació en què apareixen com a noms actuals els anteriors al 14 d'abril de 1931 i com a antics els de la República i la Guerra Civil; per tant, ha de ser posterior al 14 de febrer de 1939 en què, recordem-ho, es va tornar a adoptar el nomenclàtor de l'època de la Dictadura de Primo de Rivera. Hi apareix, en una tercera columna, el «*Nombre que se propone*», en la qual algunes denominacions coincideixen amb les que aprovaria la Comissió Gestora, però d'altres són completament diferents i mereixen un comentari. Així, crida l'atenció el fet que hi trobem els noms de molts badalonins assassinats durant la Guerra Civil per persones incontrolades afectes a la causa republicana. Sens dubte, la proposta pretenia aplicar en termes locals el criteri que s'havia imposat en termes generals, i d'aquesta manera perpetuava la memòria d'un determinat grup de víctimes, el del bàndol guanyador, i feia encara més difícil la convivència dins la mateixa ciutat. Cal tenir present, a més, que aquestes persones eren totalment desconegudes per la majoria de la població: mereixen, certament, tot el respecte, però la seva aparició al nomenclàtor només es podia justificar per les circumstàncies en què havien mort. L'exageració de la proposta també queda ben clara si tenim en compte que fins i tot es volien substituir els noms d'Alfonso XIII i Príncep de Asturias. En altres casos, finalment, els canvis pretenien guardar algun tipus de similitud amb els noms anteriors, i aquí trobem exemples que arriben a resultar còmics, com el del carrer de San Felipe i de Rosés, que passava a ser de San Felipe Neri o, encara millor, la calle de León transformada en León XIII. Afortunadament, algú devia posar fre a tant deliri i, així, en la proposta de nomenclàtor presentada i aprovada, aquests noms ja no hi apareixien i, com hem vist, es respectaven força més les denominacions anteriors.

A partir del 15 de febrer de 1940, els successius governs de la ciutat ja no van ser provisionals, va augmentar el nombre de regidors i es van tornar a celebrar reunions de Ple. En tot cas, el nomenament dels càrrecs sempre va estar sota el control del governador civil, ja que en les eleccions municipals, que se celebrarien cada tres anys des del 1948, només hi podia participar una part de la població, que ho feia de forma indirecta i no democràtica, a través dels anomenats terços familiar, sindical i corporatiu. D'aquesta manera, encara que canviés la composició del consistori, l'alternança política real no va existir i va dominar la uniformitat d'idees.

No és estrany, doncs, que, malgrat la profunda revisió del nomenclàtor portada a terme per la Comissió Gestora el 1939, durant els anys següents es continuessin fent canvis per introduir noms relacionats amb la Guerra Civil o la ideologia franquista. Així, en una data tan tardana com el 1956 desapareixia la tradicional riera d'en Matamoros per transformar-se en Màrtirs de la Cruzada 1936-1939, expressió de referència inequívoca. Un canvi, d'altra banda, que no va ser l'últim perquè en el futur, i ja fora del període que tractem, encara se'n va produir algun altre.

També quan es tractava d'introduir noves denominacions era freqüent recórrer al catàleg del règim: quan el 1950 es va dedicar un carrer a Hermano Julio (actuals Via Augusta

i Germà Juli) es féu recordant la seva dedicació a l'ensenyament, però també el fet que havia estat una víctima «*de la horda roja*»; el 1951 entrava en el nomenclàtor el general Queipo de Llano (actual carrer de l'Autonomia) i el 1952 la dedicació d'un carrer al general Solchaga (actual carrer de la Democràcia) perpetuava el nom de qui comandava les tropes que entraren a Badalona el 27 de gener de 1939. Al costat d'aquestes denominacions tan explícites que avui ja no existeixen, n'hi hagué d'altres que s'han mantingut perquè, molt probablement, se n'ha oblidat el significat inicial, com és el cas de l'avinguda de Navarra, que es va proposar atenent «*la parte principalísima que aquella heroica región tomó en la Cruzada*» i altres «virtuts» similars.³

D'altra banda, el nomenclàtor és també un indicatiu de l'evolució urbanística de la ciutat que, en aquests anys, es va caracteritzar per la falta d'intervencions de gran envergadura. En tot cas, cal comentar com a principals actuacions la urbanització de la Plana i l'inici de les obres d'urbanització dels terrenys de la Torre Vella.

El 1939, com hem vist, la Falange local va demanar que la Plana es destinés a plaça pública i que s'hi fes un monument a *los caídos*, alhora que Ignasi de Ventós Mir, propietari dels terrenys, es disposava a cedir-los al municipi amb aquesta mateixa finalitat. Hi va haver més d'un projecte i diverses modificacions, però això no va afectar la denominació de la plaça, que ben aviat va quedar identificada com a plaza de los Caídos. L'obra va quedar enllestida a final dels anys quaranta i el monument –que seria enderrocat el desembre de 1979– va ser inaugurat el 1954. També aquells anys es va arranjar la plaça que hi ha davant l'església de Sant Josep, que el 1943 va rebre el nom del rector de la parròquia, Doctor Rifé, que encara porta actualment. Amb aquestes operacions es completava un capítol de l'urbanisme de la ciutat que venia de molts anys enre, quan al final del segle XIX s'havien iniciat les gestions per urbanitzar la gran finca anomenada Plana d'en Tàpias o del Corb i s'havia obert el carrer dels Arbres.

A mitjan anys quaranta també es va iniciar el procés d'urbanització dels terrenys de la Torre Vella, propietat del marquès de Barberà. Aquest fet va comportar que en la sessió de la Comissió Municipal Permanent del 28 de setembre de 1950 es donés nom a l'actual plaça de l'Assemblea de Catalunya, que va rebre la identificació d'Obispo Irurita. El nom del bisbe havia designat, des del 1939 fins aleshores, l'actual Via Augusta, i per això aquell mateix dia se'n va canviar la denominació per la d'Hermano Julio. En aquella sessió també es va donar nom a un altre carrer de la zona: el de Sant Antoni Maria Claret. Pel que fa al carrer Hermano Julio, es convertiria en una via de molt trànsit el 1952, quan

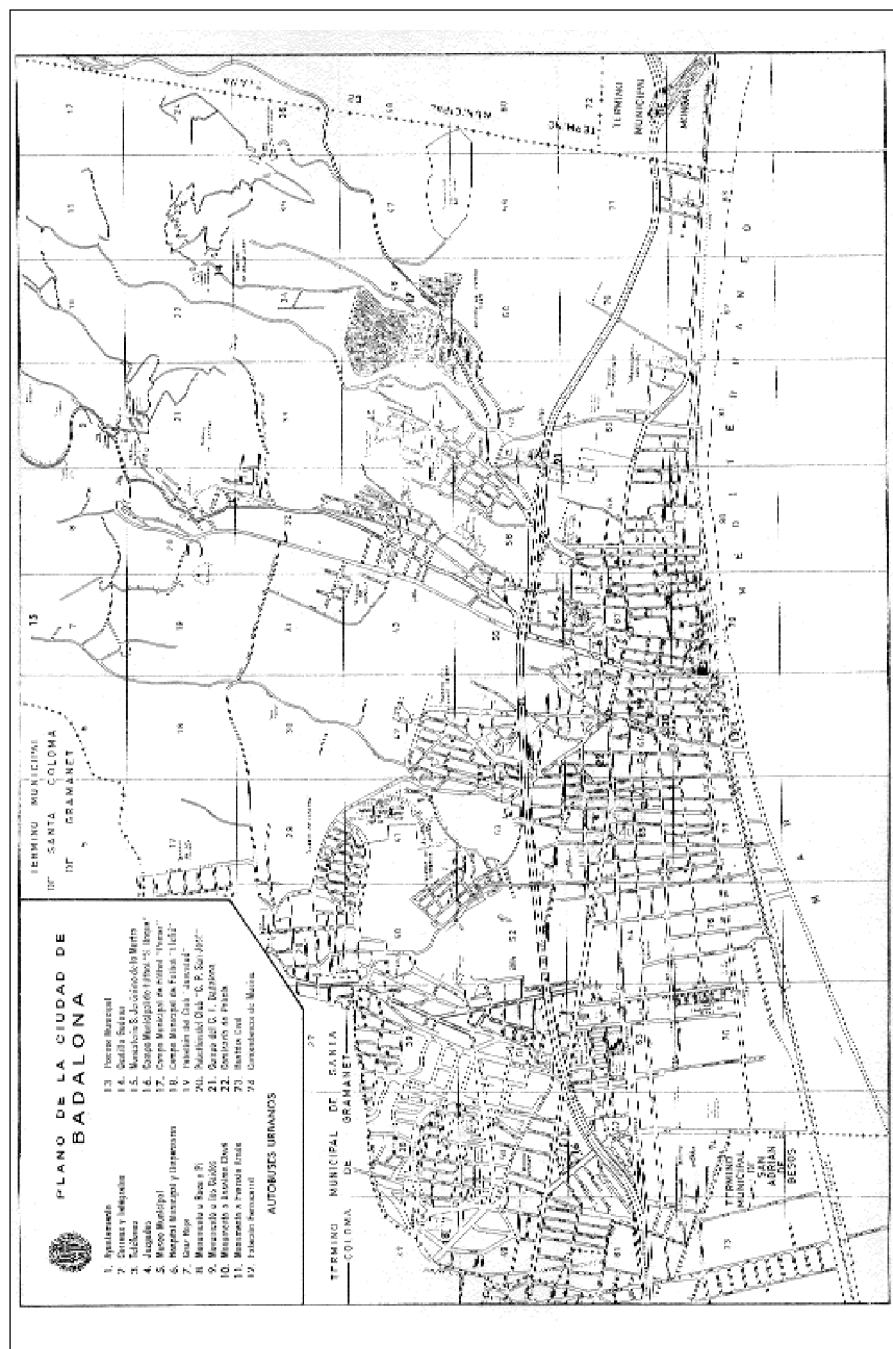
3. La proposta de la denominació avenida de Navarra es va tractar en diverses sessions, tant del Ple de l'Ajuntament com de la Comissió Municipal Permanent. La frase citada procedeix del Llibre d'Actes del Ple Municipal del dia 2 d'abril de 1940, en què també es recorda que «Su Excelencia el Generalísimo concedió la Cruz Laureada de San Fernando al Escudo de Navarra, se bautizó con este nombre un buque de la Armada Nacional y, amén de otras distinciones, han sido varias las ciudades españolas que han dado el nombre de Navarra a una de sus principales vías...». L'aprovació del nom es va produir en el Ple del 31 d'agost, però el regidor que l'havia proposat, Josep Granger, no va quedar satisfet del tot i va demanar que el nom es donés també al carrer de Sant Josep i de Rosés, idea que no va prosperar. Tot i així, el tema va continuar estant molt present en les reunions posteriors, ja que, amb motiu de la denominació, es van establir relacions amb la Diputació Foral y Provincial de Navarra i amb la Casa de Navarra de Barcelona.

es va portar a terme el desdoblament de la carretera al tram comprès entre el carrer d'en Prim i la riera d'en Jornet (actual carrer de Sant Ignasi de Loiola). Les obres es van haver d'enllestir molt de pressa, ja que calia que estiguessin acabades per la celebració del Congrés Eucarístic Internacional d'aquell mateix any, i potser per això van resultar molt deficitàries. Pel que fa a la plaza del Obispo Irurita, cal recordar que durant molt temps seria coneguda popularment amb el nom de plaça de les Excavacions, ja que arran del procés d'urbanització s'hi van fer excavacions arqueològiques que donarien com a resultat el descobriment de les termes romanes el 1955 i la construcció del Museu, iniciada aquell mateix any.

Les noves denominacions a zones més perifèriques de la població ens informen de la necessitat d'identificar carrers que abans no existien o que simplement no tenien nom perquè pràcticament no estaven habitats. Per això ens informen també del creixement dels barris: Sistrells, Bufalà, Sant Crist de Can Cabanyes, la Salut i el Gorg van ser, per ordre decreixent, els barris (segons les denominacions actuals) on es van *batejar* més carrers. Cal tenir en compte, de totes maneres, que el valor d'aquestes dades per indicar-nos els punts on es va establir més població és molt relatiu, ja que des dels anys vint hi havia diverses urbanitzacions en marxa, amb noms reconeguts, que també es van anar poblant durant aquesta etapa de postguerra.

No es pot deixar de dir, d'altra banda, que el creixement de la població es va traduir de forma molt precària en el camp urbanístic, ja que les intervencions de l'Administració per afrontar el desenvolupament correcte de la ciutat van ser molt lentes i escasses. La falta de recursos i la improvisació van marcar les actuacions dels primers anys. Després, a partir del 1953, ja hi va haver una eina de planificació, el Pla comarcal, però el fet és que, a la pràctica, es va imposar l'especulació. En tot cas, ja el 1950, les autoritats municipals, ben conscients del greu problema que representava la falta d'habitatge, van cedir a l'Obra Sindical del Hogar els terrenys per construir-hi el primer bloc de pisos de promoció pública del període a Badalona, el Grupo José Antonio Primo de Rivera, al barri del Raval, inaugurat el 1955, i anomenat actualment Baldomer Solà. Dins l'etapa que estudiem es va construir un altre conjunt d'habitatges de promoció pública, en aquest cas a càrrec del Patronato Local de Viviendas de Renta Limitada: el Grupo General Moscardó, al barri de Bufalà, que data del 1956 i que és conegut amb el nom de Pisos Vermells. Però aquestes actuacions només van contribuir a pal·liar lleument el problema de l'habitatge, i no es va poder evitar que, en aquests anys, es comencessin a generalitzar pràctiques tan poc desitjables com el barraquisme i l'autoconstrucció, que van derivar en l'aparició de nuclis de població sense serveis i d'entorns degradats, en condicions sovint fora de la llei però tolerades per uns poders públics que s'esforçaven ben poc a posar-hi remei.

Plànol de principi dels anys setanta, editat per l'Ajuntament de Badalona. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs i Tolosa

UNA CIUTAT EN VINT-I-QUATRE BARRIS (1958-1978)

El Pla d'estabilització de l'any 1959 exemplifica l'inici d'una etapa nova –anomenada, sovint, *segon Franquisme* i, també, *Desarrollismo*. Amb aquest instrument es materialitzà una nova política econòmica que seguia el model d'economia de mercat que predominava als països capitalistes desenvolupats i que significà el punt i final a la política de tancament econòmic mantinguda des que s'havia acabat la Guerra Civil. El Pla d'estabilització va fer possible la industrialització definitiva d'Espanya i també fou la causa de l'enorme allau migratòria que es va produir des del camp cap a les noves zones industrials i cap a Europa.

Durant els anys seixanta la indústria catalana tingué una forta expansió que possibilità que es consolidés com a potència econòmica en el camp de la indústria transformadora, que es convertís en un centre proveïdor de béns de consum per a la resta de l'Estat i que es diversifiqués i creixés en sectors com el químic, el farmacèutic, etc.

Però si per a la política econòmica el 1959 significà l'any del canvi, no ho fou pas per al sistema polític, el qual afrontava l'obertura econòmica però mantenia instruments per reprimir qualsevol intent de subversió alhora que institucionalitzava el règim polític amb una llei orgànica que consolidava Franco com a cap d'Estat i s'establien unes Corts corporatives.

Badalona inicià el període amb una bona situació pel que fa al creixement de les indústries que hi havia establertes, però desbordada com a ciutat per l'arribada d'immigrants que havia fet doblar la seva població. Al final dels anys cinquanta Badalona era deficitària en habitatges, en serveis assistencials i en serveis educatius. L'enllumenat dels carrers, l'asfaltat, el clavegueram o la xarxa de distribució d'aigua era pràcticament igual que als anys trenta. El transport públic havia quedat antiquat i no cobria les necessitats d'una població en expansió constant. Hi faltaven mercats on abastar-se. Tampoc no disposava d'una xarxa viària capaç d'articular la comunicació ni a l'interior del mateix municipi ni amb el territori de l'entorn.

Aquestes mancances s'agreujarien encara més a la dècada dels seixanta i augmentarien durant la primera meitat dels anys setanta, quan la immigració i el creixement vegetatiu de la població no tan sols es mantindrien, sinó que augmentarien de forma considerable. L'any 1958 Badalona tenia 79.594 habitants, l'any 1964 superà els 100.000 (106.974), xifra que dos anys més tard, el 1966, era superior als 125.000 (126.776). Només en onze anys es va doblar la població i l'any 1975 la ciutat encarà el canvi de sistema polític havent superat els 200.000 habitants (203.719). L'any 1978, l'anterior al de la celebració de les primeres eleccions municipals democràtiques, Badalona tenia una població de 216.041 habitants.

Els efectes d'aquest canvi demogràfic no tan sols es notaren en el nombre total d'habitants a la ciutat i en la necessitat d'adequar-la en serveis. Les persones immigrades arribaven a un lloc nou, amb maneres de fer i hàbits diferents i amb una llengua com a vehicle de parla col·loquial també diferent. Arribaven des de poblacions rurals a un centre urbà. Venien a treballar i no els quedava temps per fer de ciutadans. El desarrelament els duia a enyorar

el lloc d'origen, on intentaven tornar –de vacances– sempre que podien, a mitificar el que havien deixat, a agrupar-se amb gent en una situació igual per sentir-se part d'una comunitat. I, a més a més, arribaven joves i, per tant, en edat reproductiva. Però, al mateix temps, els que vivien a Badalona veien com el lloc que coneixien des de petits es transformava molt ràpidament per la intervenció dels altres, dels nouvinguts, sense poder-ne ser els actors. Veien, també, com se'ls mirava amb estranyesa –i, a vegades, se'ls retreia– per parlar a casa i al carrer la seva llengua, el català, que, a més a més, oficialment era una llengua prohibida. I s'adonaven que, per als nous badalonins, el millor no era gairebé mai el que la ciutat de Badalona els oferia. Arribar a establir relacions fluides fou un procés lent, no pas fàcil i rarament esperonat per l'actuació municipal. Pel que fa al nomenclàtor, aquest fou un període en el qual s'incorporarien molts noms atesa l'aparició de carrers nous. La ciutat va créixer en alçada i en extensió.

Al gener de 1958 l'Ajuntament va aprovar una nova divisió en districtes del territori, nou en total, la mateixa que encara és vigent avui dia. Aquesta era una divisió a efecte bàsicament administratiu, tot i que també en tenia de polític: la proposta de divisió havia de ser aprovada pel Ministeri de Governació, afectava l'organització del padró municipal d'habitants i del cens electoral i, pel que fa al vessant més polític, es relacionava amb el nombre total de tinents d'alcalde que podia tenir el municipi. Uns mesos més tard, al juliol, prenent la divisió en districtes com a marc, s'aprovà una nova divisió del territori, en barris, vint-i-quatre en total. Si la primera tenia un efecte administratiu clar i directe, la segona no en tenia. La finalitat teòrica de dividir la ciutat en barris era poder planificar i actuar més eficaçment sobre el territori. Una finalitat en què tenien un paper destacat els alcaldes de barri, persones designades directament per l'alcalde, domiciliades a la zona on havien d'exercir, la funció dels quals, tot i que la llei no l'esmentava de forma clara, era servir de punt d'enllaç entre l'Ajuntament i el veïnat.

La divisió en districtes no afectà gens el nomenclàtor, però la de barris sí que hi tingué a veure. Alguns dels noms dels barris actuals de Badalona es mantenen des de llavors (tot i que la darrera divisió en barris de la ciutat es féu l'any 1980).

Els criteris bàsics que es tingueren en compte en assenyalar els límits de cada barri foren dos: divisions històriques o tradicionals, d'una banda, i els cursos de les rieres o els límits naturals, de l'altra. No obstant això, el mateix dictamen deixava clar que algunes divisions eren fàcils mentre que d'altres, especialment les que afectaven la part urbana on l'ocupació tenia continuïtat, eren més difícils.

La ciutat quedà dividida de la manera següent: el districte primer el formaren el barri de Sant Josep i el de Roca i Pi; el districte segon, el barri de Santa Maria, el de Coll i Pujol i el de Sant Crist; el districte tercer, el de Maria Auxiliadora i el del Gorg; el quart restà format pel barri de Morera i el de Bufalà; el cinquè inclouria els barris de Casagomes, Canyadó, Manresà i les Guixeres; el districte sisè, que abraçaria tota la part de muntanya, seria un únic barri, Canyet; el Raval, Sistrells i Nostra Senyora de la Salut foren els barris dels districtes setè; el districte vuitè el formava el barri de Puigfred, mentre que el districte novè restà format pels barris de la Móra, el Remei, el Regadiu, Artigues, Pi i Gibert i Llefià.

Bona part d'aquests barris reben encara avui la mateixa denominació i tenen, igualment, un perímetre similar. Per denominar-los es tingueren en compte, bàsicament, dos criteris. D'una banda, denominacions en ús que ja assenyalaven, en part o en la seva totalitat, la zona (Canyet, el Gorg, les Guixeres, Llefià, el Raval, Puigfred, el Regadiu, el Remei, Sistrells, Manresà); de l'altra, es féu ús del nom d'una de les urbanitzacions aparegudes als anys vint, la que, en cada cas, predominava damunt les altres o l'única existent a la zona (Artigues, Bufalà, Casagemes, Coll i Pujol, Morera, Pi i Gibert). Tot i això, algunes denominacions no responien a aquests criteris. En la denominació dels barris de Santa Maria, de Sant Josep i de Maria Auxiliadora es tingué en compte la parròquia o l'edifici religiós singular de la zona. El barri de Nostra Senyora de la Salut va prendre també el mateix nom que l'advocació de la parròquia, encara que tot sembla que aquesta advocació era deguda al fet que la zona, ja als inicis de les primeres edificacions, era coneguda amb el nom de barri de la Salut, en referència a un lloc saludable. Canyadó, Roca i Pi i Sant Crist responien cadascun a una raó diferent. Canyadó, un barri pràcticament inhabitat, prengué el nom de la masia que pertanyia a la família Ventós Mir. La zona de baix a mar se la identificà amb el nom de barri de Roca i Pi perquè hi havia la casa on havia mort l'il·lustre prohom badaloní, mentre que el nom de barri de Sant Crist es donà perquè era la denominació popular amb la qual s'anomenava la zona situada a prop de la masia de Can Cabanyes, a la capelleta de la qual hi havia la figura d'un santcrist molt venerat.

Intentar superar el dèficit d'habitatges ja esmentat fou un dels eixos de treball de les administracions durant aquest període. Aquesta preocupació donà lloc a diversos *planes nacionales de la vivienda* i a tota una legislació orientada a la producció massiva d'habitatges accessibles a la població de rendes baixes. El Pla comarcal aprovat l'any 1953 havia planificat la ciutat a mitjà termini tot definint les vies de comunicació, zonificant el territori i projectant, en hectàrees, els usos de destí. El desenvolupament del pla comarcal es féu a través de plans parcials, l'aprovació progressiva dels quals (en algun moment considerada massa lenta per algun regidor municipal) fou l'instrument que possibilità l'edificació de la major part del terme municipal.

Tot i que no és exactament mimètic el fet d'aprovar un pla urbanístic i donar nom als carrers projectats, si es ressegueix sumàriament el nomenclàtor d'aquesta època ens adonarem, també, del creixement de Badalona durant el període.

A la primera meitat dels seixanta es denominaren carrers que ja existien però que s'identificaven amb una lletra i, també, alguns grups d'habitatges inaugurats en aquell moment.

L'any 1961 es donà nom als carrers de la urbanització Güell, l'actual barri de Lloreda, anomenat aleshores la Balsa. La urbanització estava força avançada i, definitivament, els carrers tingueren un nom legal per identificar-los. Més endavant seria força habitual prendre un tema per anomenar un conjunt de carrers, però en aquest cas el que dominà fou un cert poti-poti entre poblacions dels Pirineus i topònims de la zona on estava situada la urbanització.

També a principi dels anys seixanta es donà nom als carrers de dos grups d'habitatges; d'una banda, al conjunt construït per l'Obra Sindical del Hogar a Bufalà entre 1962 i

1963, els pisos del Bruc, als carrers del qual s'atorgaren noms del que aleshores s'anomenaven regions espanyoles; de l'altra, al conjunt anomenat Sant Anastasi, edificat per les Viviendas del Congreso Eucarístico, els carrers del qual, l'any 1963, foren identificats amb noms de personatges vinculats a l'efemèride del XXV Congrés Eucarístic Internacional, celebrat a Barcelona l'any 1952, i amb el nom dels evangelistes.

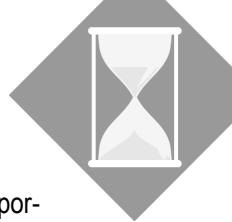
Carrers d'urbanitzacions no tan grans també entraren en aquests anys a formar part del nomenclàtor de la ciutat. Així, als carrers sorgits de la parcel·lació i urbanització de terrenys dels marquesos de Barberà situats a tocar de les termes romanes, descobertes l'any 1954 i perpetuades al soterrani del museu de la ciutat, se'ls donà noms relacionats amb el passat històric de Badalona (Termes Romanes, Laietània). Anys més tard, al final de la dècada dels seixanta i durant la primera meitat dels anys setanta, als carrers oberts amb l'edificació dels terrenys d'aquesta urbanització, situats a la zona més propera a l'autopista, se'ls donarà noms de músics catalans (Mestre Nicolau, etc.). També passaren a formar part del nomenclàtor els carrers de la urbanització que la cooperativa El Hogar havia anat aixecant al barri de Morera i que inicialment eren identificats amb lletres. El nom de les muntanyes de Catalunya fou el motiu per batejar els carrers.

Igualment sembla que fou en aquests primers anys seixanta quan els carrers de la urbanització Bonavista, però no pas tots en el mateix moment, deixaren d'anomenar-se per lletres i passaren a tenir nom propi. El promotor principal de la urbanització (Morralla), pintors paisatgistes vinculats amb el pintor badaloní Antoni Ros i Güell (Pintor Mir, Eliseu Meifrèn) i alguns elements de la zona (Pedrera, Aqüeducte) passaren a tenir un lloc en la llista de carrers de la ciutat.

Les actes municipals de la segona meitat de la dècada dels seixanta contenen, sovint, acords d'aprovació de propostes de noms de carrers. Aquest nombre elevat d'acords té, evidentment, relació amb la important activitat de construcció de nous habitatges a la ciutat en zones que, fins aleshores, havien estat destinades a l'activitat agrícola.

L'Obra Sindical del Hogar, entre els anys 1965 i 1967, va construir el que anomenaren *UVA en Barcelona, Badalona*; és a dir, va construir els dos mil habitatges de Pomar. Un barri totalment nou, situat a un extrem de la ciutat i amb una única via de comunicació (la carretera de la Conreria). Als carrers d'aquest nou barri, trenta-un carrers nous, se'ls donà el nom de poblacions de la província de Barcelona (sembla que com a pretext per batejar-ne un amb el nom de la localitat on havia nascut l'esposa de l'alcalde Antoja), llevat de la plaça central, la qual s'anomenà plaça de Pomar, i d'una de les avingudes principals a la qual es donà el nom de la data de celebració del referèndum de la Ley Orgánica del Estado.

L'abril de 1968 s'aprovà la denominació de les vies d'una promoció nova (en aquesta ocasió d'iniciativa privada) aixecada als terrenys que havien estat de la masia de can Lloreda, l'actual barri de Nova Lloreda. Majoritàriament, els noms dels rius catalans serviren per distingir cada un dels carrers que constituïren aquest nou polígon d'habitatges. Anys més tard, quan es va estendre cap als terrenys que havien estat de la masia de Can Cabanyes, es va mantenir el mateix criteri.

També l'any 1968 s'acordà el nom dels carrers d'un tercer polígon d'habitatges, important per a la configuració de la ciutat i també pel que fa al nomenclàtor. Ens referim al grup de Sant Roc, construït per l'Obra Sindical del Hogar. El polígon duia el nom d'un dels copatrons de Badalona, Sant Roc, des de l'any 1965. En aquesta ocasió el nom de ciutats del sud d'Espanya (d'Andalusia, d'Extremadura i de Múrcia) serviren per anomenar els carrers del nou barri.

L'any 1973 el Ple de l'Ajuntament acordà el noms dels carrers de nova creació ubicats a la zona del Pla parcial de Llefia. En aquesta ocasió no formaren un únic grup homogeni de noms. Els carrers amb nom que ja existien des d'abans de la Guerra Civil, o el degoteig de noms que des dels anys cinquanta s'havien anat donant a carrers nous, serviren de referència per anomenar-ne d'altres situats a les zones properes. En tot cas convé destacar, d'aquest any 1973, el conjunt de carrers als quals es donà nom de països d'Amèrica del Sud, els que reberen el nom d'algunes ciutats d'Europa o els que foren anomenats amb el nom dels continents.

El mateix dia que els carrers de Llefia, s'acordà denominar un conjunt de carrers de nova creació previstos al Pla parcial Torrent de la Font. Uns quants, els situats a l'actual barri de Morera, portarien el nom de personatges vinculats a l'antiga Corona d'Aragó. La resta, tres en concret, afectaven terrenys de les finques de ca l'Arnús i can Solei; però, sortosament, el projecte no prosperà.

Tres nous grups de carrers reberen nom a final del període, entre 1975 i 1978. D'una banda, els de l'actual barri del Mas Ram, una urbanització privada els carrers de la qual s'identificaren amb noms de plantes i arbustos habituals a la zona de clima mediterrani.

Un altre conjunt, en aquest cas petit, el formaren uns quants carrers d'un sector del Pla parcial Montigalà-Batlòria (l'únic que es va desenvolupar) situats al barri de Puigfred. En aquest cas seguiren la temàtica que ja tenien carrers més antics i reberen el nom de ciutats, llocs o personatges relacionats amb Itàlia. El tercer conjunt el formaren els carrers d'un polígon industrial de nova creació anomenat polígon industrial de Llevant, situat a l'actual barri de Manresà, els quals s'identificaren amb el nom de pintors catalans de principi de segle.

A més a més d'aquestes agrupacions, molts altres carrers s'obriren en aquest període i reberen un nom. No en va més d'una tercera part del nomenclàtor de la ciutat és d'aquestes dues dècades. Així doncs, gairebé segur que a qualsevol barri de la ciutat es pot trobar algun carrer creat o denominat novament aquells anys.

La pràctica habitual, en períodes de canvis polítics, de modificar el nomenclàtor fou gairebé inexistent perquè, de fet, ja s'havia portat a terme els primers anys de la postguerra, però es donà encara en alguna ocasió. L'any 1958 es canvià el nom del carrer del Museu (l'actual carrer del Museu) i se l'anomenà Primera Centuria Catalana Virgen de Montserrat. Sobta, en tot cas, que un canvi com aquest es fes tan tard i sorprèn, igualment, que no fos fins a l'any 1960 que el nom de División Azul (avui Alcalde Xifré) es donés a una plaça de

la ciutat. Hi hagué altres canvis que modificaren algun topònim (bàsicament rieres o rierots) que, en passar a formar part de la xarxa viària, devien ser considerats poc adequats.

Un comentari específic mereixen dues denominacions per raons diverses. D'una banda, el parc de Serentill, el nom del qual fa referència a Salvador Serentill Costa, alcalde de la ciutat del febrer de 1940 al maig de 1945. Els terrenys del parc foren cedits a la ciutat el 13 de desembre de 1961 per acord d'una associació creada pel mateix Serentill. En el moment de l'acord de la cessió aquesta societat proposà que els terrenys rebessin el nom de Serentill. La mateixa proposta seria també esmentada per Felipe Antoja en el Ple municipal que feu recepció de la cessió, però no seria fins a l'any 1975, ja mort Salvador Serentill, que finalment l'Ajuntament acordà donar el seu nom al parc.

Curiosament, el mateix dia, el 21 de març de 1975, el Ple de l'Ajuntament acordà donar el nom de l'alcalde Felipe Antoja Vigo, mort feia poc temps, a un altre parc, el parc de can Solei, que el novembre de l'any 1974 havia passat a ser de propietat municipal. La proposta d'aquest nom sorgí immediatament després que la finca passés a ser municipal. Els partidaris de l'alcalde mort volien reconèixer-ne les accions que havia dut a terme perquè la finca passés a ser patrimoni públic i, alhora, retre-li un homenatge. Però l'alcalde Antoja havia estat l'alcalde franquista per excel·lència i, a més a més, la nova denominació robava el nom reconegut a una finca històrica. El fet i el moment polític afavoriren un debat important a la ciutat que tingué la seva expressió més significativa el mes de maig de 1977 quan, en el marc de les Jornades de Cultura Catalana, s'inicià la campanya «Català al carrer; tornem als carrers el seu nom» i al parc s'instal·là un monòlit de pedra amb l'expressió «Parc de Can Solei» escrita sobre les quatre barres. Pocs dies després, la família Antoja renunciava a donar el nom de qui havia estat l'alcalde al parc i, l'agost de 1977, en un debat intens del ple de l'Ajuntament, es deixà sense efecte l'acord de 1975 i guanyà, per majoria, la proposta d'anomenar-lo Parc Municipal de Badalona, Can Solei.

Aquest darrer fet serveix de contrapunt per il·lustrar els canvis de Badalona al llarg d'aquest període, que, just quan la gent de Badalona es disposava a triar seus els representants municipals després de la dictadura de Franco, era una ciutat força destrossada, mal articulada, amb una barrera de ciment –l'autopista– que la dividia, amb mancances importants pel que fa a infraestructures i serveis de tota mena, etc.; però també era una ciutat amb una població rejaenovada i força nova i disposava d'una eina urbanística avançada –el Pla general metropolità, aprovat l'any 1976– que havia aturat el desbordament i el creixement inacabable anterior i que, en definitiva, havia modificat les regles del joc. La ciutat tenia, també, un important moviment veïnal i cívic que ja feia temps que es manifestava i deixava clara la seva veu i opinió, i un ajuntament que havia hagut de donar entrada a aquesta ciutadania a través de la Taula de Partits. Igualment, a Badalona s'anava fent ús, cada vegada de forma més normalitzada, del català com a llengua d'expressió pròpia fins al punt que, des de l'any 1976, els carrers s'havien anat retolant de manera bilingüe, els treballadors municipals havien rebut les primeres classes de llengua catalana i el patrimoni propi, també el de les denominacions dels carrers, era defensat i reivindicat com a necessari per a la col·lectivitat.

Plànol actual de la ciutat de Badalona. Ajuntament de Badalona.

LA DEMOCRÀCIA: UNA NOVA ORDENACIÓ I LA RECUPERACIÓ DE LA IDENTITAT (1979-2003)

Durant els anys compresos entre el 1979 i el 2000, a més dels canvis derivats de la nova situació política, Badalona ha experimentat transformacions notables de tipus econòmic i demogràfic. La indústria, que havia estat la protagonista de l'economia local, es va veure molt afectada per la crisi internacional iniciada el 1973: moltes empreses van haver de tancar i l'atur es va convertir en un dels principals problemes de la ciutat. Com a conseqüència d'aquest fet, es va invertir el moviment migratori que havia predominat durant segles, ja que en els anys vuitanta es va interrompre l'arribada d'immigrants alhora que moltes persones es van veure obligades a marxar –sovint tornaven als seus llocs d'origen– davant la impossibilitat de trobar feina i a causa de l'encariment del cost de la vida. Paral·lelament, la pràctica cada cop més generalitzada del control de natalitat va provocar una davallada en el nombre de naixements que ha tendit a perpetuar-se. Aquests han estat, a grans trets, els motius que expliquen l'evolució demogràfica dels darrers anys: la xifra de 222.465 habitants, corresponent al 1979, encara es va incrementar fins al 1983, en què Badalona va assolir una població de 231.175 persones, la quantitat més elevada de tota la seva història. Però a partir d'aquest moment, i sobretot després del 1985, es va iniciar un procés de davallada que va fer descendir el nombre d'habitants fins als 210.547 que es comptabilitzen en el padró del 1996. Pel que fa a la situació econòmica, la crisi no es va començar a remuntar fins ben entrada la segona meitat dels anys vuitanta, coincidint amb les noves perspectives que obria la celebració dels Jocs Olímpics de Barcelona el 1992. Com a resultat de tot aquest procés, ha acabat sorgint una estructura diferent en la qual la indústria ha perdut preponderància, mentre que el sector terciari o de serveis es perfila com el capdavanter dins l'activitat econòmica local. Aquests canvis, evidentment, també han tingut repercussions urbanístiques, ja que han permès la remodelació de moltes zones de Badalona, que ara presenta un aspecte físic completament renovat.

A totes aquestes transformacions, que tenen una data d'inici impossible de precisar, cal afegir-hi el canvi profund que va representar l'establiment d'un nou sistema polític, fruit també d'un procés llarg i complex. En aquest cas, i recorrent a la convenció, es pot considerar que la celebració de les primeres eleccions municipals democràtiques, el 3 d'abril del 1979, representa el començament d'una etapa nova dins la història local. A partir d'aquesta data la vida política emprèn una altra dinàmica: la possibilitat que cada quatre anys els ciutadans puguin escollir els seus representants al consistori estableix, entre uns i altres, una relació molt diferent de la que hi havia hagut fins aleshores i permet la pràctica d'un model més participatiu, en el qual, en última instància, els electors poden expressar, a través del vot, la valoració de la gestió realitzada per aquells en qui havien dipositat la seva confiança.

Si les eleccions del 1979 són especialment importants perquè inauguren un sistema nou, en el cas de Badalona marquen, pels seus resultats, un canvi particularment radical, ja que van comportar la renovació completa del govern del municipi –cap dels regidors escollits havia format part del consistori en l'etapa anterior– i el predomini clar d'una opció política d'esquerres que fins feia ben poc havia estat perseguida. En aquella primera legislatura, l'alcaldia va quedar en mans del PSUC, i a partir de la segona ha estat sempre en mans del PSC;

però ni aquest canvi ni els altres que hi ha hagut en la composició dels successius governs municipals no tenen, de cap manera, la transcendència que va representar l'adveniment del primer Ajuntament democràtic el 1979. Veurem a continuació com va incidir aquest fet en la denominació de carrers.

Cal recordar que durant els últims anys del franquisme i els primers de la transició, Badalona havia estat l'escenari de nombroses reivindicacions, una de les quals era la revisió dels noms d'alguns carrers a fi de substituir les denominacions oficials, plenes de contingut de signe franquista, per altres de més adients. El nou Ajuntament democràtic no va defraudar les expectatives de la població en aquest tema simbòlicament tan significatiu, i així, en la primera reunió de Ple, celebrada el 27 d'abril al Pavelló Municipal de la Plana, ja es va aprovar inicialment el canvi de nom de més de trenta carrers i places. Aquesta era una competència de l'Ajuntament, però cal advertir que no tenia autonomia absoluta en la matèria, perquè en aquells moments també era preceptiva l'autorització de la Generalitat de Catalunya (art. 6 del Reial decret 2115/1978), que ja no seria necessària a partir del mes de juny d'aquell mateix 1979 (Reial decret 1710/1979).

D'altra banda, la rapidesa amb què es van realitzar els canvis no significa improvisació. Ben al contrari, la proposta aprovada responia al treball previ d'una comissió tècnica constituïda dins la Taula de Cultura, l'organisme que havia assumit el seguiment dels temes culturals en el marc de la Taula de Partits –recordem aquí que la Taula de Partits reunia les formacions polítiques més votades a Badalona en les eleccions generals del 15 de juny del 1977. La comissió era formada per dotze persones⁴ que provenien de camps professionals

4. Salvador Alsina i Valls, funcionari municipal. Vinculat a *Revista de Badalona* i autor de diversos articles relatius al nomenclàtor.

Joan Argenté i Artigal, advocat, traductor i poeta, guardonat amb el premi Carles Riba de poesia el 1975. Joan Bofill i Querol, membre fundador d'Amics de Badalona (1975). Investigador de la història del nomenclàtor, el 1979 va publicar una part del seu treball en la revista *Terra i Ànima*, la revista de l'entitat.

Jacint Dunyó i Clarà, vinculat al Museu de Badalona des de la seva creació el 1955. Interessat per la història i les tradicions locals, també es va distingir per la seva defensa de l'ús del català.

Josep Gual i Lloberes, poeta i membre molt actiu en la vida cultural i política badalonina. Destaquen els seus treballs sobre la història de l'esport a Badalona.

Josep Guardiola i Galceran, membre de l'Associació de Veïns del Centre, zona de la ciutat de les més afectades pel nomenclàtor de contingut franquista.

Josep Guitart i Duran, arqueòleg, autor d'un completíssim estudi sobre la Badalona romana (*Baetulo: topografia arqueològica, urbanismo e historia*, 1976). El 1979 era director del Museu de Badalona, càrrec que ocupava des del 1975 i que va deixar el 1980. Actualment és catedràtic d'arqueologia a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Jordi Monés i Pujol-Busquets, historiador de l'educació i autor de nombroses publicacions sobre el tema.

Josep M. Riera i Milà, teòleg. Abans de la Guerra Civil havia estat redactor del setmanari *Aubada*. També és autor de diversos treballs d'història publicats en la *Revista de Badalona*.

Edelmir Sancho i Pérez, vinculat a diverses entitats culturals badalonines. Va ser director del Museu de Badalona entre el 1981 i el 1985.

Joan Soler i Amigó, autor de nombroses publicacions sobre la història i les tradicions de Catalunya i de Badalona. Va ser regidor de Cultura entre el 1979 i el 1981.

Joan Villarroja i Font, historiador i membre fundador d'Amics de Badalona (1975). Autor de nombroses publicacions sobre història local i sobre la Guerra Civil a Catalunya, va ser director del Museu de Badalona entre el 1985 i el 1999. Actualment és professor d'història a la Universitat de Barcelona.

diferents i de tendències polítiques i ideològiques molt diverses, però que compartien l'interès per la cultura o per la història i les tradicions badalonines, alhora que podien aportar coneixements o treballs previs sobre la toponímia local.

Evidentment, no calia capgirar tot el nomenclàtor, sinó que s'havien de revisar les denominacions aprovades a partir del 1939 i substituir, en primer lloc, aquelles inequívocament evocadores del règim franquista: personatges, idees i fets d'exaltació militar o referències a l'anomenat nacionalcatolicisme. Així, en termes generals, la comissió va ser molt respectuosa amb la història de la ciutat i va evitar qüestionar-se els noms que es remuntaven a períodes anteriors al 1939 i que estaven prou arrelats entre la població (això explica que el nomenclàtor actual conservi alguna denominació polèmica, com la del carrer del General Weyler, que ha estat la mateixa des de fa més de cent anys, tret d'una breu interrupció durant la Guerra Civil). Però, tot i aquest punt de partida aparentment tan clar, la feina no resultava senzilla, ja que el moment era delicat i el grup que componia la comissió, prou heterogeni, no sempre coincidia en les seves valoracions (exemplifica aquesta situació el cas de la plaça del Bisbe Irurita que, per falta de consens, va mantenir aquest nom fins al 1982, en què es va transformar en la plaça de l'Assemblea de Catalunya).

Pel que fa a la tria de les noves denominacions, el treball va ser molt laboriós, ja que es van aplicar criteris diferents segons els casos, partint, això sí, d'unes premisses generals. Així, sempre que era possible, es recuperaven els noms tradicionals encara presents en la parla i en la memòria populars (en són exemples la Plana, la Rambla o la plaça de la Vila). Quan no es donava aquest cas, es recorria al nomenclàtor de l'època de la República –l'últim període en què s'havia viscut en democràcia–, sempre que els noms conservessin la seva significació i no haguessin perdut vigència (en són exemples Francesc Layret o Rafael Casanova). Si els noms de l'època republicana havien quedat obsolets a causa del pas del temps, ja no resultaven adequats o, senzillament, no existien perquè es tractava de carrers i places urbanitzats després del 1939, se'n buscaven de nous. Amb aquesta finalitat, es va elaborar una relació de denominacions lligades a la història de Badalona i de Catalunya o de personatges i conceptes de significació democràtica, que es considerava imprescindible incorporar (són exemples dels casos esmentats anteriorment el carrer de Federico García Lorca, el carrer de Joan Peiró i la plaça de l'Alcalde Xifré). A l'aplicació d'aquests criteris cal afegir-hi la voluntat de donar noms adients a la localització i la importància dels diversos carrers i places, alhora que es mirava d'aconseguir la coherència que no tenia el nomenclàtor del règim anterior, autèntic reflex del caos urbanístic de la ciutat, que a partir dels anys cinquanta havia crescut sense cap ordre ni mesura.

Després dels canvis aprovats en el Ple del 27 d'abril del 1979 –que es consolidarien amb alguna modificació–, en la sessió del 29 de juny es va presentar una segona relació que responia tant al propòsit de substituir noms com al d'aclarir, ordenar i evitar duplicitats. Entorn d'aquesta data, la comissió, tal com havia estat concebuda, va deixar d'existir: d'una banda, perquè ja havia fet la feina per a la qual havia estat creada i, de l'altra, era lògic que fos el mateix Ajuntament el que assumís de forma directa la gestió del nomenclàtor. Així, les successives comissions que han funcionat des d'aleshores han estat inte-

grades per representants i tècnics municipals vinculats a les àrees més implicades en el tema –principalment Cultura i Urbanisme.

Podríem dir que el treball realitzat durant aquells primers mesos de democràcia municipal va culminar el 25 de gener de 1980 amb l'aprovació d'un nomenclàtor nou que, a més d'incorporar les modificacions, també es va traduir al català amb el propòsit d'estendre i normalitzar l'ús de la nostra llengua, bandejada durant el franquisme i pràcticament desconeguda per molts badalonins que, essent de procedència forana, no havien tingut l'oportunitat d'integrar-se, ja que no s'havia portat a terme cap mena de política en aquest sentit. Paral·lelament, i amb la finalitat d'informar la ciutadania de les variacions introduïdes, l'Ajuntament va decidir publicar aquest nomenclàtor i en va fer una edició molt pràctica que permet localitzar els noms antics a partir dels nous i viceversa. D'altra banda, aquell 1980 es van continuar introduint alguns canvis i es van donar noms nous a diversos carrers que no en tenien. Destacarem, com un cas especial, el del Jardí Arqueològic Joaquim Font i Cussó, on encara hi havia l'edifici de pisos que s'havia començat a construir il·legalment a mitjan anys setanta i que seria enderrocat el 1981. Amb el temps, el projecte del jardí es va substituir pel d'una plaça –al subsòl de la qual, integrat al Museu, es conserven les restes arqueològiques– que va ser inaugurada el 1995 amb el mateix nom de Joaquim Font i Cussó. Finalment, el 1982 es van aprovar els últims canvis de contingut polític que en el marc de la primera comissió, com hem vist, no havien estat possibles.

També en aquesta etapa es va fer una nova divisió del terme municipal, aprovada definitivament el 19 de febrer de 1980, que estructurava la ciutat en 34 barris.⁵ Els criteris de denominació van ser similars als que s'aplicaven als carrers: ús del català, respecte per la història i la tradició –de fet, molts noms es van mantenir– i voluntat de recollir identifications populars. Aquesta divisió, d'altra banda, continua vigent en l'actualitat, amb un sol canvi en la denominació d'un barri (el Fondo, que es va substituir per la Pau), aprovat pel Ple el 27 de setembre del 1989.

En resum, es pot afirmar que el primer Ajuntament democràtic, a més de substituir els noms lligats al règim anterior, va fer aportacions remarcables en molts aspectes relatius al nomenclàtor, unes aportacions que, en termes generals, també han estat assumides pels governs municipals posteriors: la catalanització, l'aplicació d'un mateix tipus de denominacions per zones, la voluntat d'adequació entre les localitzacions dels carrers i els noms escollits i la incorporació de personatges i conceptes específicament significatius per a la ciutat. Tot això, a més, s'ha fet compatible amb la participació dels veïns, ja que el sistema permet que es puguin presentar al·legacions i sol·licituds, que el consistori accepta o rebutja amb les justificacions pertinents.

La següent etapa interessant pel que fa al tema i al període que tractem s'inicia a mitjan anys vuitanta i té com a desencadenant el creixement urbà, un creixement que no havia

5. Artigues, Bonavista, Bufalà, Can Claris, Canyadó, Canyet, Casagemes, Centre, Coll i Pujol, Congrés, Dalt de la Vila, el Remei, Gorg, la Mora, la Pau, la Salut, les Guixeres, Lloreda, Manresà, Mas Ram, Montigalà, Morera, Nova Lloreda, Pomar, Pomar de Dalt, Progrés, Puigfred, Raval, Sant Antoni de Llefià, Sant Crist de Can Cabanyes, Sant Joan de Llefià, Sant Mori de Llefià, Sant Roc, Sistrells.

estat possible durant els primers anys de democràcia municipal a causa de la crisi econòmica i de la necessitat, per part de les institucions, de fer *intervencions d'urgència* –dotació d'infraestructures bàsiques i remodelació d'alguns sectors mitjançant plans especials– per posar remei a les deficiències heretades de l'etapa anterior. En canvi, a la segona meitat dels vuitanta es van poder portar a la pràctica plans més ambiciosos, en bona mesura relacionats amb el fet que Badalona fos designada subseu dels Jocs Olímpics del 1992.

L'operació de més envergadura va ser, sens dubte, la urbanització de Montigalà, que la ciutat tenia pendent des de molts anys enrere i que va ser objecte, en diferents etapes, de nombroses controvèrsies i de no poques modificacions. Finalment, la decisió de situar-hi la vila de premsa per allotjar els periodistes desplaçats amb motiu dels Jocs va accelerar la urbanització de la zona i va facilitar el creixement que després ha experimentat. Només com a resultat d'aquesta operació, que també va afectar els barris circumdants, entre el 1988 i el 1998 es van incorporar una cinquantena de noves entrades al nomenclàtor. En aquest cas, es va optar per donar un tipus d'identificació diferent a cada sector i, així, hi ha zones dedicades a intèrprets musicals, a personatges badalonins destacats, als països de la Comunitat Europea, als vents, a deesses... sense oblidar la plaça dels Voluntaris Olímpics.

El nomenclàtor també reflecteix la repercussió urbanística que l'esdeveniment del 1992 va tenir a la zona del Gorg i de Can Claris, on la construcció del Palau Municipal d'Esports per acollir les competicions de bàsquet va comportar una remodelació general que va donar lloc a la creació de nous espais, un dels quals va rebre el nom de plaça dels Jocs Olímpics.

Al llarg dels darrers quinze anys hi ha hagut moltes altres incorporacions al nomenclàtor dignes de ser destacades com a testimonis del procés de transformació de la ciutat. Així, alguns noms de nous carrers evoquen el passat industrial de la zona on es troben, l'aparició del passeig Marítim i de diversos parcs ens indica l'augment d'espais lúdics i la pràctica d'un urbanisme menys especulatiu; i l'esforç per millorar la xarxa de comunicacions es constata en casos com el de la plaça de Salvador Dalí –molt a prop del parc del Molinet–, que, a més de facilitar l'enllaç amb Santa Coloma i Sant Adrià, és un punt d'accés a les vies que s'han completat durant aquests anys per unir diversos barris de Badalona. En aquest sentit, cal esmentar el carrer de la Circumval·lació, al límit amb Santa Coloma, i l'avinguda de Salvador Espriu, que voreja la banda sud del turó d'en Caritg i forma part d'un recorregut molt més extens que comunica diferents sectors de la ciutat. Finalment els últims canvis urbanístics queden reflectits en l'aprovació d'una sèrie de noms de carrers, l'any 2002, a la zona costanera de ponent –reordenada arran de la construcció del port– i als barris de Bonavista i les Guixeres, on s'han obert nous carrers.

En un altre ordre de coses, moltes denominacions d'aquest últim període ressalten alguns dels valors que s'han anat incorporant a l'ideari de la nostra societat: l'afirmació del sistema democràtic vigent (noms dedicats a les primeres eleccions generals i locals), l'europeisme (identificació de carrers amb els països de la Comunitat Europea), la igualtat de sexes (noms d'oficis i personatges femenins), la solidaritat amb la resta del món (al·lusions a personatges i a països que han hagut de lluitar per la igualtat i la democràcia)...

També s'ha continuat treballant per obtenir un nomenclàtor correcte i ordenat. En aquesta línia, cal esmentar l'aprovació, el 1998, de més de vint noms de camins, carrers i carreteres de la zona de Canyet, que ja existien des d'antic però que, d'acord amb la petició dels mateixos veïns, s'havien de normalitzar. A més, aquests últims anys, hi ha hagut contactes entre l'Ajuntament i el Centre de Normalització Lingüística de Badalona i Sant Adrià amb la finalitat d'establir una col·laboració estable que permeti donar la màxima correcció al nomenclàtor de la ciutat.

Finalment els últims canvis urbanístics queden reflectits en l'aprovació d'una sèrie de noms de carrers, l'any 2002, a la zona costanera de ponent, reordenada arran de la construcció del port, i als barris de Bonavista i les Guixeres, on s'han obert nous carrers.

DICCIONARI DE CARRERS

L'avinguda d'Alfons XIII i la carretera Antiga de València a final dels anys seixanta mentre es construïen els habitatges del barri de Sant Roc i l'autopista. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Municipal. Fotògraf: Carlos Pérez de Rozas

Abat Escarré, carrer de l'

Montigalà i Sant Crist de Can Cabanyes
PM 1980/11/28

Aureli Maria Escarré i Jané (l'Arboç 1908-Barcelona 1968). Monjo benedictí. Ingressà al monestir de Montserrat el 1923 i fou ordenat sacerdot el 1933. Prior (1939) i abat coadjutor (1941), impulsà la reconstrucció i l'ampliació del centre, el renovà i promogué diverses publicacions, com *Serra d'Or*. Molt respectat dins l'Església catalana, les seves idees democràtiques i nacionalistes l'enfrontaren amb el règim de Franco i es veié obligat a marxar del país el 1965. S'instal·là prop de Milà i no tornà a Barcelona fins poc abans de morir.

Acàcia, carrer de l'

Mas Ram
PM 1975/01/27

Acacia sp., família de les mimosàcies. Gènere d'arbres i arbusts de fulles generalment compostes, flors agrupades en glomèruls i fruits en llegums. Difoses per les terres calentes de tot el món, són especialment abundants a la sabana d'Àfrica i d'Austràlia i a moltes illes polinèsies. A Europa, diverses espècies són cultivades com a ornamentals atesa la fragància i la vistositat de les seves flors.

Es troba en una zona on diversos carrers tenen nom d'arbres i d'arbustos habituals a la zona climàtica.

Acer, carrer de l'

Les Guixeres
PM 2002/05/28

Aliatge de ferro i carboni que conté aquest material en una proporció inferior al 2% i que és capaç d'adquirir pel tremp una gran duresa i elasticitat.

Aquest carrer forma part del polígon industrial de les Guixeres, el nomenclàtor del qual està relacionat amb elements lligats a la indústria i als oficis.

Àfrica, avinguda d'

Sant Joan de Llefià
PM 1973/12/07

Un dels sis continents de la Terra. Està unit a l'Àsia per l'istme de Suez, l'envolta l'oceà Índic

a l'est, l'Atlàntic a l'oest i la mar Mediterrània al nord, que la separa d'Europa. La seva superfície, amb les illes, és de 30.304.445 km².

Es troba en una zona on diversos carrers tenen el nom de continents.

Afrodita, carrer d'

Montigalà
PM 1992/05/06

Deessa grega de la bellesa, de l'amor i de la fecunditat.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de deesses. Aquesta denominació fou escollida per potenciar en el nomenclàtor la figura femenina.

Agaró, carrer de s'

Canyet
D 1963

S'Agaró és una urbanització que pertany al municipi de Castell d'Aro (d'uns 5.780 habitants), a la comarca del Baix Empordà. El centre residencial fou promogut el 1924 per la família Ensesa, que n'encarregà la direcció i el planejament als arquitectes Rafael Masó Valentí, Francesc Folguera i Adolf Florensa. Des del punt de vista arquitectònic destaca l'església neobarroca de Nostra Senyora de l'Esperança (1940) amb elements del claustre gòtic de Foixà.

Aquest carrer pertany a la colònia Sant Jordi i, com els altres, porta el nom d'una població de la Costa Brava.

Àgueda Mompel, carrer d'

Sant Crist de Can Cabanyes
D 1937

Vegeu *Rodó, passatge d'en*

Àgueda Mompel i Juan (Badalona 1864/65?-1937) era la mare de Ramon Rodó, el qual, als anys vint, va promoure la urbanització de dos terrenys que posseïa a la zona del Sant Crist. El nom d'Àgueda Mompel fou donat al carrer pel mateix urbanitzador o pels veïns i s'utilitzava popularment. Per aquest motiu, el 1937, el regidor de Governació es va adreçar al de Cultura a fi que estudiés l'aprovació d'aquest i altres noms amb l'objectiu de donar-los caràcter oficial. El tema, però, no va arribar a la reunió de Ple, cosa que no resulta gens estranya

si tenim en compte que en aquell moment es vivia la Guerra Civil i el consistori estava immers en múltiples preocupacions. Malgrat tot, és evident que el nom es va perpetuar i ha arribat als nostres dies sense que hagi estat mai modificat. El carrer, en canvi, sí que va patir una transformació important ja que en va desaparèixer una part a causa de la construcció de l'autopista, als anys seixanta.

Agustí Montal, carrer d'

Coll i Pujol

CMP 1944/06/01

Agustí Montal i Biosca (Barcelona 1876-1960). Industrial tèxtil. Com a director de l'empresa familiar, Industrial Montalfita, SA, va assolir èxits notables, especialment gràcies a l'obtenció de tela caqui de gran solidesa, que fou subministrada a l'exèrcit espanyol des de principi del segle xx, per bé que la firma tenia fama internacional. Preocupat per la millora de les condicions de vida dels obrers, va dotar la fàbrica de serveis sanitaris i d'una guarderia infantil gratuïta (1936) i va impulsar la pràctica de l'esport entre els treballadors. Amb motiu del centenari de l'empresa, que va coincidir amb el cinquantenari de la seva incorporació a la feina, i a petició dels empleats, va ser nomenat fill adoptiu de Badalona. Alhora, l'Ajuntament acordà donar el seu nom al carrer on hi havia l'entrada principal de la fàbrica. L'edifici fou enderrocat a mitjan anys noranta i l'espai està ocupat actualment per blocs de pisos i equipaments públics.

Busquets (D 1846)

Alacant, carrer d'

Morera

PM 1974/01/03

Demarcació administrativa del País Valencià els límits de la qual es fixaren l'any 1847. També ciutat i capital d'aquesta província, que actualment és el centre comercial dels productes agrícoles de la regió així com un important centre industrial basat en l'elaboració de torrons, conserves, productes químics, alumini, ceràmica i construcció de motors. Fou coneguda en època romana amb el nom de *Lucentum*, i sembla que fou un dels nuclis des d'on els cartaginesos iniciaren la seva expansió per la penin-

sula Ibèrica. L'any 1304 va passar a formar part de la Corona d'Aragó, i Ferran el Catòlic li concedí el títol de ciutat el 1490. Té una població aproximada de 270.000 habitants.

Albert Llanas, passatge d'

La Salut

PM 1979/06/29

Albert de Sicília Llanas i Castells (Barcelona 1841-1915). Comediògraf. Hereu d'una important empresa tèxtil, les seves inversions en iniciatives teatrals a Barcelona i a Madrid el van arruïnar i morí en la misèria. El 1863 fundà la innovadora revista d'humor *Un Tros de Paper*, que assolí molta difusió. Entre la seva producció teatral, d'un realisme costumista, destaca *Don Gonçalo o l'orgull del gec* (1891), que va obtenir un èxit notable. També adaptà al català obres de Calderón de la Barca, Moratín i Shakespeare. Fou un personatge pintoresc, que va donar peu a un ampli anecdotari no sempre fidel a la realitat. Durant un temps va residir al número 26 de la Rambla de Badalona, on tenia llogada una casa.

Primer passatge urbanització Riu (CMP 1925/01/26), primer passatge Pau Piferrer (PM 1975/07/04)

Alcalde de Móstoles, carrer de l'

Bufalà

PM 1975/03/21

Andrés Torrejón (Móstoles 1736-1812). Era, amb Simón Hernández, l'alcalde de Móstoles el 2 de maig de 1808 i va signar un ban incitant el poble a aixecar-se en armes per anar a socórrer Madrid en contra dels francesos, fet que és considerat com l'inici de la guerra anomenada de la Independència.

Es troba en una zona on força carrers duen noms relacionats amb aquesta guerra.

Alcalde Joan Manent, plaça de l'

Sistrells

PM 1986/11/28

Joan Manent i Pesas (Badalona 1902-París 1984). Obrer i dirigent anarcosindicalista. Inicià la seva militància als dotze anys. El 1918 fou elegit secretari general dels Sindicats Únics de Badalona. S'oposà al predomini de la FAI dins la CNT,

posició que expressà públicament en adherir-se al Manifest dels Trenta (1931). Participà amb l'Aliança Obrera en els fets d'octubre de 1934 i per aquest motiu fou empresonat i deportat a Burgos fins al 1935. Participà activament en el Congrés de la CNT celebrat a Saragossa el 1936. En esclatar la Guerra Civil, fou membre del Comitè de Milícies i de Salut Pública. Fou alcalde de Badalona entre l'agost de 1937 i el febrer de 1938. Després marxà voluntari al front. En acabar el conflicte bèl·lic s'exilià a França.

Alcalde Martínez Écija, carrer de l'

Montigalà

PM 1991/04/24

Josep Martínez i Écija (Lorca 1901-Balaguer 1991). Militant de la CNT. Empleat de la brigada municipal, era conegut com a *Martínez Paleta*. Fou alcalde de Badalona dues vegades durant la Guerra Civil: entre el febrer i l'agost de 1937 i entre el febrer i el maig de 1938, en què hagué de deixar el càrrec per marxar al front. De la seva actuació com a alcalde cal destacar que, gràcies a la seva actitud enèrgica, Badalona es va mantenir pacificada durant els Fets de Maig (1937), greus enfrontaments armats que van tenir lloc a Barcelona i altres ciutats catalanes entre les diverses forces antifeixistes –d'una banda ERC, el govern de la Generalitat i el PSUC, que en sortí reforçat, i de l'altra la CNT, la FAI i el POUM, que iniciaren una forta davallada. Acabada la Guerra Civil, Josep Martínez s'exilià a França, on fou perseguit per la Gestapo, i tornà després per instal·lar-se a Balaguer.

El carrer que porta el seu nom està situat en una zona on n'hi ha d'altres de dedicats a personatges badalonins.

Alcalde Xifré, plaça de l'

Coll i Pujol

PM 1979/04/27

Frederic Xifré i Masferrer (Sant Andreu de Palomar 1885-Barcelona 1940). Militant d'ERC. Propietari d'una petita empresa tèxtil. En les eleccions municipals de 1917 fou elegit conseller per la Coalició Republicana. En fundar-se ERC, hi passà a militar. Durant la República, en les eleccions municipals de 1934, fou elegit conseller municipal i, més tard, fou nomenat alcal-

de, càrrec que desenvolupà entre març de 1936 i gener de 1937. El 1937 s'exilià a Marsella fins al 1938. En acabar la Guerra fou detingut, jutjat i afusellat al Camp de la Bota.
División Azul (PM 1960/10/07)

Alella, carrer d'

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi del Maresme situat a poca distància de la costa. Té uns 7.890 habitants. Tradicionalment, aquesta població ha estat un destacat centre productor de vins i caves, però en els darrers anys ha esdevingut un important nucli residencial. Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions de la província de Barcelona.

Alemanya, carrer d'

Montigalà

PM 1992/05/06

Estat de l'Europa central membre de la Unió Europea. La capital és Berlín i la llengua oficial és l'alemany. Després de la Segona Guerra Mundial aquest estat quedà dividit en dos: la República Federal d'Alemanya i la República Democràtica Alemanya. Superada l'anomenada Guerra Freda, es produí la reunificació el 1990. Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de països de la Unió Europea.

Alfons XII, carrer d'

Gorg, Progrés, el Remei i Sant Roc

CG 1939/02/14

(Madrid 1857-1885). Rei d'Espanya (1875-1885). Fill d'Isabel II, amb la qual marxà a l'exili quan fou destronada (1868). Accedí al tron el 1875 després del pronunciament de Martínez Campos. Durant el seu regnat van finalitzar diversos conflictes –segona guerra Carlina, insurrecció a Cuba– i es va promulgar una nova Constitució (1876). El 1878 es va casar amb la seva cosina Maria de las Mercedes d'Orleans-Montpensier, que va morir poc després, i el 1879, amb Maria Cristina d'Habsburg-Lorena. Regnava quan es va donar el seu nom al carrer per primera vegada.

Alfons XII (PM 1878/03/22), García Hernández (PM 1931/05/05)

Alfons XIII, avinguda d'

Artigues, Can Claris, Congrés, Gorg, Progrés, Raval, la Salut, Sant Mori de Llefià i Sant Roc
CG 1939/02/14

(Madrid 1886-Roma 1941). Rei d'Espanya (1886-1931). Fill pòstum d'Alfons XII i de Maria Cristina d'Habsburg-Lorena. Fins al 1902, en què fou declarat major d'edat, actuà de regent la seva mare. Durant el seu regnat se succeïren els conflictes socials derivats de la guerra amb el Marroc i de la precària situació de les classes treballadores. Donà suport a la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) i es va haver d'exiliar després de les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931, que donaren pas a la República. Al llarg de la seva vida va patir diversos atemptats, un dels quals tingué lloc el 31 de maig de 1906, el mateix dia del seu casament amb Victòria Eugènia de Battenberg. Poc abans de morir va abdicar a favor del seu tercer fill, Joan.

El nom d'Alfons XIII es va aprovar per primera vegada el 1925, amb motiu d'un homenatge als reis que s'havia de celebrar a Madrid. Amb aquesta finalitat es va escollir el carrer Reial (actual Francesc Layret) però l'acord no es va fer efectiu, ja que només dos anys més tard es va decidir que s'anomenaria Alfons XIII el tram de la carretera de Mataró comprès entre Sant Adrià i Marquès de Mont-roig.

Alfons XIII (PM 1927/01/26), 14 d'Abril (PM 1931/05/05)

Alguer, rotonda de l'

Morera

PM 2002/05/28

Municipi italià de Sardenya, a la zona litoral situada al NO de l'illa. La primitiva població sardoligur fou expulsada i la vila fou repoblada amb catalans a partir de 1372. Gairebé la totalitat de la població està concentrada a la ciutat, on es parla català, mentre que al camp la llengua majoritària és el sard. L'activitat econòmica principal és la pesca.

Almeria, carrer d'

Sant Roc

PM 1968/12/20

Ciutat d'Andalusia, capital de la província homònima, al centre del golf d'Almeria, amb uns

170.500 habitants. Té un important port pesquer i comercial, des del qual s'exporten minerals i productes agrícoles. En la indústria destaquen el sector químic, el metal·lúrgic i l'alimentari. La ciutat, que és també un notable centre turístic, conserva la fortalesa més gran –alcassaba (segle x)– construïda a la península pels musulmans, autèntic testimoni de l'esplendor que visqué a l'època del califat.

El carrer d'Almeria està al barri de Sant Roc, on la majoria d'espais públics porten noms de pobles i ciutats del sud d'Espanya, lloc de procedència de bona part dels immigrants que vingueren a Badalona durant el període 1950-1970. Quan es van aprovar aquestes denominacions, el 1968, Almeria corresponia a una avinguda i no pas a un carrer, però el seu traçat coincideix amb del carrer actual, que es va aprovar en el Ple del 28 de novembre de 1980.

Almogàvers, carrer dels

Morera

PM 1980/11/28

Soldats mercenaris que a l'edat mitjana feien incursions en territoris enemics. Destaquen els de la Corona d'Aragó, que participaren en les conquestes de Mallorca i València i en l'expansió mediterrània. A principi del segle XIV, comandats per Roger de Flor, marxaren a Bizanci per servir l'emperador, el qual, temorós del poder del capítol català, el féu assassinar. Aquest fet desencadenà la represàlia dels almogàvers –anomenada *la venjança catalana*–, que va acabar amb la creació dels ducats d'Atenes i Neopàtria, dependents de la Corona d'Aragó des de 1377.

Alps, carrer dels

Puigfred

D 1925

Carena muntanyosa situada al sud de l'Europa central que forma un arc de 1.200 km de longitud des del golf de Gènova fins al riu Danubi al seu pas per la ciutat de Viena. És el sistema muntanyós més elevat d'Europa. Ocupa uns 240.000 km² de superfície. Els Alps són fruit d'un complex sistema de plegaments que els va definir durant les quatre glaciacions del quaternari com els coneixem avui dia. El seu pic més alt és el Mont Blanc (4.807 m). Des de l'an-

tiguitat, els Alps han estat una àrea de trànsit comercial mercès a les rutes i els ports que comuniquen el centre i el sud d'Europa.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de llocs d'Itàlia o de la Mediterrània.

Alzina, carrer de l'

Mas Ram

PM 1975/01/27

Quercus ilex, família de les fagàcies. Arbre monoic de capçada espessa, escorça clivellada, fulles d'un verd fosc, dures, petites, de marge enter o dentat, peludes pel revers, verdes tot l'any. És un dels arbres més representatius de la regió mediterrània septentrional. Sol viure a les planes i muntanyes de la terra baixa, on s'erigeix en element dominant de la comunitat anomenada alzinar.

Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i d'arbustos habituals a la zona.

Amadeu Vives, carrer d'

La Pau

PM 1958/07/02

Amadeu Vives i Roig (Collbató 1871-Madrid 1932). Compositor. Format a Barcelona, el 1891 va fundar amb Lluís Millet l'Orfeó Català, per al qual va escriure nombroses composicions corals –la més famosa, *L'emigrant*, és de 1890. Autor destacat de música teatral, es traslladà a Madrid, on obtingué grans èxits amb les seves òperes i sarsueles –*Bohemios* (1903), *Maruxa* (1914), *Doña Francisquita* (1923). També va compondre una notable col·lecció de *lieder* –*Canciones epigramáticas* (1915-16)– i fou conferenciant i escriptor.

Altres carrers de la zona, com el de Ruperto Chapí i el de Liszt, estan dedicats a compositors.

Amèrica, avinguda d'

Sant Antoni de Llefià i Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

Un dels sis continents. Al nord-oest el separa d'Àsia l'estret de Bering i, de la resta, l'oceà Pacífic; l'oceà Atlàntic el separa, per l'est, d'Europa i d'Àfrica. Habitualment se'n diferencien tres zones: Amèrica del Nord, Amèrica Central i les Antilles i Amèrica del Sud. La seva superfície, amb les illes, és de 342.090.660 km².

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de continents.

Ametllers, avinguda dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Prunus amygdalus, família de les rosàcies. Petit arbre d'origen oriental, de fulles lanceolades i dentades i flors blanques o feblement rosades que apareixen en gran abundor abans que les fulles en ple hivern. El fruit és l'ametlló i la llavor s'anomena ametlla. És propi de terres de secà. És un arbre molt cultivat a la regió mediterrània. Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i arbustos habituals a la zona.

Amistat, plaça de l'

Sant Antoni de Llefià

PM 1984/02/23

Lligam afectuós entre persones, que neix i s'enforteix amb el tracte.

El nom d'aquesta plaça és un homenatge a les relacions amistoses entre les persones de diferents cultures, religions i creences. Aquest espai era conegut popularment com a plaça de l'amistat i per aquest motiu l'Ajuntament adoptà aquest nom. També s'anomenava, entre la població del barri, plaça Obrascó, que era el nom de la constructora que cedí els terrenys per destinar-los a espai públic després que els veïns es mobilitessin.

Ample, carrer

Sant Joan de Llefià

D 1931

Adjectiu que designa alguna cosa extensa en amplària, que té una amplària considerable.

Es desconeixen les raons que motivaren aquesta denominació ja que ni tan sols es tracta d'un carrer que tingui més amplada de la que és habitual a la zona.

Andalusia, passeig d'

Sant Joan de Llefià

PM 2002/05/28

Comunitat autònoma espanyola situada al sud de la península Ibèrica, amb capital a Sevilla i 7.236.460 habitants. La base de la seva economia ha estat tradicionalment l'agricultura, però

l'esclat del turisme als anys vuitanta ha provocat una forta terciarització de l'activitat econòmica. La crisi secular del camp andalús provocà, entre 1950 i 1970, l'emigració d'una part de la seva població, que s'establí a Catalunya. Badalona fou en aquest període una de les localitats que més immigrants va acollir procedents d'Andalusia. Anteriorment, durant els anys vint, s'havien establert a la nostra ciutat procedents fonamentalment d'Almeria immigrants que buscaven feina en la construcció i la indústria local.

El 1962 es donà el nom d'Andalusia a un vial, que mai es construí, del grup d'habitatges del Bruc, al barri de Bufalà.

Andes, plaça dels

Sant Roc

PM 1912/02/12

Serralada d'Amèrica del Sud, de plegament alpi, que constitueix el relleu més gran del món amb pics de 7.000 m. Té una llargada d'uns 8.000 km i la màxima amplada és de 750 km. La seva orientació és nord/sud gairebé en tot el recorregut. El sistema andí, al nord del paral·lel 30, és format per dues serralades principals, separades per una plataforma elevada, l'Altiplano; al sud d'aquest paral·lel només continua la serralada que fa de façana a l'oceà Pacífic.

L'any 1917, l'Ajuntament va voler modificar el nom d'aquesta plaça, situada al límit fronterer de l'antiga urbanització Artigues. No obstant això, tot sembla indicar que el canvi no va ser mai efectiu.

Andrés Segovia, carrer d'

Sant Mori de Llefià

PM 1965/09/10

(Linares 1894-Madrid 1987). Guitarrista andalús. Estudià a Granada, on als 15 anys oferí el primer concert. En bona mesura ha estat un dels impulsors del renaixement actual de la guitarra. Nombrós compositors, com Turina, Villa-Lobos, Castelnuovo-Tedesco, Pedrell i Rodrigo, van escriure peces per a ell.

Aneto, carrer de l'

Morera

D 1965

Pic dels Pirineus centrals, que pertany al sector dels Montes Malditos, i que amb 3.404 m és el

més alt d'aquesta carena. Constituït majorment de granit, als seus vessants hi afloren calcàries paleozoiques. El riu Éssera, afluent del Cinca, neix a la seva gelera. La vegetació que s'hi troba té a veure amb l'altitud; així, fins a 2.400 m s'hi troba el pi silvestre i el pi negre, i, en alçada superior, prats alpins.

Àngel Guimerà, carrer d'

Sant Crist de can Cabanyes

PM 1975/03/21

Àngel Guimerà i Jorge (Santa Cruz de Tenerife 1845-Barcelona 1924). Escriptor i polític. Fundador i director del setmanari *La Renaixensa*, fou un dels principals impulsors del catalanisme polític. Participà en el primer i el segon Congrés Catalanista (1880 i 1883); formà part de la comissió que l'any 1885 va presentar el Memorial de Greuges; fou un dels fundadors de la Lliga de Catalunya (1887); prengué part en la petició d'un estatut d'autonomia per al Principat que la Lliga va presentar a la reina regent Maria Cristina l'any 1888; l'any 1892 fou un dels ponents de les Bases de Manresa i, en diverses ocasions, els seus discursos s'ocuparen de la qüestió autonòmica i de la defensa del fet català. Paral·lelament a la seva activitat política, fou autor d'una important obra literària (sobretot teatral) per la qual ha estat considerat un dels principals exponents de la Renaixença literària catalana.

Anna Tugas, carrer d'

Montigalà

PM 1992/05/06

Anna Tugas i Masachs (Badalona 1911). Atletes. Brodadora de professió, els seus germans Felip i Josep, atletes destacats, la iniciaren en l'esport i el 1928 va començar a entrenar-se en llançament de pes, disc i javelina. Durant els anys trenta fou campiona de Catalunya (1931-1936) i d'Espanya (1931, 1933, 1935) en el llançament de pes, modalitat en la qual establí diversos rècords, un dels quals, el del 1936, no seria superat fins al 1966. Aquell 1936 també es proclamà campiona de Catalunya en llançament de disc i s'incorporà al grup d'atletes femenines de Palestra, dirigit per Pompeu Fabra, de cara a participar en l'Olimpiada Popular que finalment no es va arribar a celebrar. Pionera de l'esport femení,

fou la primera dona que representà el Futbol Club Badalona i la primera a obtenir una llicència de la Reial Confederació Espanyola d'Atletisme. La seva carrera esportiva, curta però molt brillant, fou reconeguda el 1987, quan la Generalitat de Catalunya li atorgà una de les medalles de Forjador de la Història Esportiva de Catalunya, que aquell any es van lliurar per primera vegada.

El carrer que porta el seu nom està situat en una zona dedicada a personatges badalonins destacats. A més, en aquest cas, la denominació va comportar un homenatge al món de l'esport –es va aprovar el 1992, poc abans dels Jocs Olímpics– i una reivindicació explícita de la figura femenina.

Anselm Clavé, carrer d'

Coll i Pujol
PM 1902/07/07

Josep Anselm Clavé i Camps (Barcelona 1824-1874). Músic, poeta i polític. Simpatitzant de l'ideal republicà, l'any 1850 fundà la primera societat coral d'Espanya, *La Fraternidad*, que també va atènyer una dimensió de societat d'ajuda mútua. L'activitat musical ocupà bona part de la seva dedicació per bé que, progressivament, s'abocaria a l'activitat política des d'on va ocupar diversos càrrecs de responsabilitat. L'expansió de les societats corals (com a entitats d'esbarjo i també d'associació), conegudes popularment com a *cors de Clavé*, fou constant fins a final dels anys seixanta; posteriorment, el seu desenvolupament es va anar alentint. Es diu que tingué una promesa badalonina.

Des que es començà a construir el carrer, se'l va anomenar Nou, una denominació que expressava ben clarament el perquè del nom.

Nou (D 1821)

Anselm Turmeda, carrer d'

Sant Roc
PM 1980/11/28

(Ciutat de Mallorca c. 1352/55-Tunis d. 1423). Escriptor. Ingressà a l'orde franciscà. El 1387 marxà a Tunis i es convertí a l'islamisme. Va canviar el seu nom pel d'Abd Allah, es casà amb la filla d'un notable tunisenc i ocupà diversos càrrecs oficials. Autor d'un tractat en àrab en què refutava els dogmes del cristianisme, també va escriure diver-

ses obres en català, com el *Llibre de bons amonestaments* (1396) –conegut amb el títol de *Fra Anselm*–, textos de *Profecies* i *Disputa de l'ase* (1417), inspirada en un apòleg oriental.

Antiga de València, carretera

Sant Mori de Llefia

D 1895

Com el seu nom indica, aquest carrer segueix la traça d'una antiga via de comunicació que conduïa cap al sud, cap a València. En obrir-se la carretera de Madrid a la Jonquera (l'actual avinguda d'Alfons XIII), va anar prenent força la denominació popular de carretera Antiga de València.

Antoni Bori, carrer d'

Gorg
PM 1912/07/22

Antoni Bori i Fontestà (Badalona 1862-1912). Escriptor i mestre, fou deixeble de l'escola municipal que dirigia el professor badaloní Francesc Feliu i Vegués. Va publicar articles (sobretot en *El Magisterio Catalán*, que havia fundat i dirigit ell mateix) i també alguns llibres relacionats amb la seva tasca educativa. Com a escriptor aconseguí renom amb la poesia, encara que també va escriure algunes obres de teatre. L'obra que li va donar més popularitat va ser *El trobador català*, un recull de poesies i proses costumistes i patriòtiques que va ser publicada l'any 1892 i, de la qual, l'Ajuntament de Badalona féu una edició especial per a les escoles.

En morir es va donar el seu nom al carrer que tenia el núm. 4 del plànol general de la ciutat.

Antoni Bori, carreró d'

Gorg
PM 2002/05/28
Vegeu *Antoni Bori, carrer d'*

Antoni Botey, carrer d'

Sant Crist de Can Cabanyes
CMP 1949/11/22

Antoni Botey i Badia (Badalona 1894-Barcelona 1939). Compositor. Estudià a l'Escola Municipal de Música de Barcelona, on va destacar com a violinista i obtingué el premi Maria Barrientos. Fou un dels fundadors de l'Orfeó Badaloní (1921) i el va dirigir, entre altres ocasions, en el

concert inaugural (1922). Harmonitzà per a cor diverses cançons populars. Compongué sonates, trios, poemes simfònics –*Venus i Adonis*, *Esplai*– i música religiosa –*Salve Regina*– i és autor de diverses sardanes –*Primavera*, *Caterineta*, *L'ametller*, *Plou i fa sol*. Al llarg dels anys seixanta i setanta va ser objecte de diversos homenatges a Badalona.

Carrer D urbanització Rodó (CMP 1925/03/09)

Antoni Maura, carrer d'

Casagemes

CG 1939/02/14

Antoni Maura i Montaner (Palma de Mallorca 1853-Torrelodones 1925). Polític. El 1868 es llicencià en dret a Madrid. Inicià la carrera política com a diputat liberal el 1881, i a partir de 1892 ocupà diversos ministeris. El 1902 s'integrà al Partit Conservador i fou ministre de Governació. Formà govern el 1903 però dimití el 1904 a causa de les intromissions d'Alfons XIII. De nou president el 1907, hagué de dimitir el 1909 per la política durament repressiva que aplicà arran de la Setmana Tràgica. Tornà a presidir el Govern els anys 1918, 1919 i 1921-1922.

Carrer C urbanització Casagemes (PM 1921/08/10), Antonio Maura (PM 1927/01/26), Doctor Xavier Parés (PM 1932/05/12)

Antònia Boada i Ros, plaça d'

Bufalà

PM 1978/02/02

Antònia Boada i Ros (Badalona 1928-Barcelona 1977). Assistent social. Vinculada a l'Aspirantat d'Acció Catòlica de Sant Josep, organitzà les primeres colònies escolars per a infants. Intervingué en la fundació d'Aspanin (Associació de Pares de Nens Inadaptats) i va promoure la formació de diverses associacions de veïns, de la Federació d'Associacions de Veïns i de l'Associació de Jubilats de Badalona. El seu ajut als més joves i als més grans li va valer una gran estimació, sobretot al barri de Bufalà. Va morir a conseqüència d'un accident laboral a la fàbrica Rivière, on treballava.

La plaça, urbanitzada gràcies a les pressions de les entitats veïnals que tant li devien, porta el seu nom a petició de l'Associació de Veïns de Bufalà i de la Federació d'Associacions de

Veïns de Badalona. Es va inaugurar el 5 de març de 1978 en un acte públic d'homenatge.

Antonio Machado, plaça d'

La Salut

PM 1987/02/27

Antonio Machado Ruiz (Sevilla 1875-Cotlliure 1939). Poeta i prosista espanyol que va pertànyer al moviment literari conegut com a Generació del 98. Amic de Rubén Darío, Unamuno, Valle Inclán i Juan Ramón Jiménez, l'any 1927 va ser elegit membre de la Real Academia Española. Amb el seu germà Manuel, també poeta, durant els anys vint i trenta va escriure diverses obres de teatre. En esclatar la Guerra Civil residia a Madrid, es va traslladar a València i posteriorment a Barcelona i, finalment, al gener de 1939, a Cotlliure, on va morir. D'entre les seves obres convé destacar els llibres de poesia *Soledades* (1903) i *Campos de Castilla* (1912); el seu llibre *Juan de Mairena. Sentencias, donaires, apuntes y recuerdos de un profesor apócrifo* (1936) el defineix com un dels escriptors en prosa menys convencionals del segle.

Des de l'any 1957, bona part de la plaça fou ocupada per una escola, de fusta, que s'enderrocà a mitjan dels anys vuitanta. Anomenada, a vegades, *la plaça dels Gitanos*, durant tres anys no tingué cap nom.

Doctor Ramon Bassols (CMP 1959/10/07), anul·lació del nom Doctor Bassols (PM 1984/02/23)

Apenins, carrer dels

Puigfred

PM 1975/07/04

Serralada de plegament alpí que travessa Itàlia de nord-oest a sud-est i en forma la columna vertebral. Enllaça, al nord, amb els Alps marítics i, al sud, amb la cadena de l'Atlas mitjançant l'arc sicilià. La seva llargada és de 1.500 km i l'amplada màxima, de 150 km.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de llocs d'Itàlia o de la Mediterrània.

Aqüeducte, carrer de l'

Bonavista

D 1960

Conducte artificial, tancat, no prefabricat, per portar l'aigua d'un lloc a un altre.

En aquest carrer hi ha un aqüeducte de la companyia d'aigua de Dosrius que la porta d'aquesta població del Maresme a Barcelona. Aprofitant aquesta circumstància, i després que els veïns es fessin càrrec de la construcció de la xarxa de servei, durant molts anys els veïns de Bonavista van poder disposar d'aigua corrent mercès a un contracte entre l'associació de veïns d'aquest barri i la companyia d'aigües.

Aragó, plaça d'

Bufalà

PM 1962/04/27

Comunitat autònoma de l'Estat espanyol, situada a la zona mitjana de la vall de l'Ebre entre els Pirineus i la serralada Ibèrica, amb capital a Saragossa i 1.183.230 habitants. L'activitat econòmica principal es concentra en el sector dels serveis. La indústria està situada bàsicament a la zona de Saragossa. L'agricultura ocupa un lloc secundari, però en canvi la ramaderia destaca pel seu dinamisme, especialment en la producció de cams. Històricament Aragó i Catalunya van estar unides durant part de l'edat mitjana en l'anomenat regne de la Corona d'Aragó. La unió es materialitzà amb l'acord de casament de Peronella, filla de Ramir II d'Aragó, i Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona. La unió de la Corona de Catalunya i d'Aragó amb la de Castella tingué lloc amb el matrimoni de Ferran II de Catalunya i d'Aragó i Isabel I de Castella –els Reis Catòlics– que confederaren els seus respectius regnes. Aquest vincle configuraria més tard l'Estat espanyol.

Aquest carrer està situat en el grup d'habitatges del Bruc, en una zona on altres vies també porten noms que fan referència a la divisió territorial –provincial o regional– de l'Estat espanyol.

Arboç, carrer de l'

Mas Ram

PM 1975/01/27

Arbutus unedo, família de les ericàcies. Petit arbre o arbust de fulles grans, lluent, lanceolades, finament dentades, tot l'any verdes i flors blanques, tardorals, disposades en ramells al capdamunt de les branques. El fruit, la cirera d'arboç, és comestible i madura a la tardor. Viu en alzinars poc densos.

Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i arbusts habituals en la zona.

Arbres, carrer dels

Centre

PM 1979/06/29

Plantes perennes de tronc elevat i llenyós que ordinàriament presenten branques a partir de certa altura.

Es tracta d'una denominació popular, molt arrelada. De fet, les imatges més antigues que es conserven del carrer mostren que tenia arbres –concretament plàtans– a banda i banda, tal com encara s'esdevé avui dia. El carrer es va convertir en via pública el 1897, quan l'alcalde Joaquim Palay féu enderrocar la tanca que envoltava la Plana del Corb (vegeu *Plana, plaça de la*) per establir una via de comunicació entre el barri del Centre i el del Progrés.

Ventós (PM 1898/12/21), Feliu i Vegués (PM 1917/07/02), General Mola (CG 1939/04/25)

Arenys de Mar, carrer d'

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi del Maresme situat a la costa, amb 12.240 habitants. L'agricultura, que anys enrere havia tingut molta importància, ha quedat bastant reduïda. Des del segle XVI l'activitat marítima ha estat molt important. Gràcies a la construcció del port (1921-1925) la pesca ha donat nova vida al sector. La població, que es reduí durant la segona meitat del segle XIX, ha augmentat progressivament durant el segle XX. Salvador Espriu va convertir aquesta localitat en un mite literari en la seva obra *Cementiri de Sinera* (1946).

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions de la província de Barcelona.

Argentona, carrer d'

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi del Maresme que ocupa la vall mitjana de la riera d'Argentona, amb 8.960 habitants. L'activitat econòmica principal és la indústria tèxtil, metal·lúrgica i química, però també destaca l'agricultura. Pel que fa a l'arquitectura, sobresurt l'església parroquial de Sant Julià, d'estil gòtic, i la casa modernista de la família Garí al

veïnat del Cros, obra de J. Puig i Cadafalch. La Fira del Càntir ha esdevingut en els darrers anys un gran interès turístic.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions de la província de Barcelona.

Aribau, carrer d'

Sant Mori de Llefià

PM 1979/04/27

Bonaventura Carles Aribau (Barcelona 1798-1862). Escriptor, economista i polític. Fou un dels fundadors del setmanari *El Europeo* (1823-1824) i l'introduïdor del romanticisme al nostre país. El 1826 es traslladà a Madrid, on es dedicà als negocis i al periodisme fins que començà a exercir importants càrrecs públics. Home de gran erudició, va dirigir la Biblioteca de Autores Españoles (1846); però destacà sobretot com a autor del poema *La pàtria* (1833), en català, amb el qual s'inicià el moviment literari de la Renaixença.

Rigol (CMP 1925/10/05), Aribau (PM 1932/07/12), Rigol (CG 1939/02/14), Alcázar de Toledo (CG 1939/10/24)

Arnús, carrer d'

Centre

PM 1887/10/26

Evarist Arnús i de Ferrer (Barcelona 1820-1890). Financer. El 1846 s'establí com a agent de canvi i borsa i el 1852 obrí la seva casa de banca, una de les més importants de Catalunya durant la dècada dels seixanta del segle XIX. Proper al Partit Liberal, fou molt influent a partir de la Restauració (1875). Portà a terme diverses obres de caritat i mecenatge a Barcelona.

La seva relació amb Badalona es remunta al 1859, quan començà a fer-hi inversions immobiliàries amb la compra de la finca de Can Solei, que convertí en residència d'estiueig i que encara existeix avui dia, coneguda amb el nom de Ca l'Arnús. En aquesta propietat, el 1888 Arnús rebé la reina regent Maria Cristina i el president del Consell de Ministres, el liberal Práxedes Mateo Sagasta. Fou gràcies a aquesta trobada que el desembre d'aquell mateix any, mitjançant un reial decret, es concedí a l'Ajuntament de Badalona el tractament d'Excel·lència. Aleshores Arnús ja era molt estimat a la vila: el 1884

havia rebut el nomenament de fill adoptiu per les obres de filantropia que hi havia dut a terme, i el 1887, amb motiu de la seva onomàstica i com a mostra d'agraïment, el consistori havia acordat donar el seu nom al carrer del Pilar on, amb el seu patrocini, s'havia construït l'asil de Sant Andreu –actualment col·legi. Aquesta distinció, en un principi, no va ser acceptada per Arnús: si el carrer es referia a la Mare de Déu, deïa, havia de conservar el mateix nom, i si aquest no era el cas, calia dedicar-lo a Roca i Pi abans que a ell. L'Ajuntament, al final, el va convèncer fent-li saber que el nom del carrer al·ludia a un simple pilar i assegurant-li que donaria el nom de Roca i Pi a l'hospital que s'havia de construir amb el seu llegat i al carrer que hi conduiria.

Segons Josep M. Cuyàs, el carrer del Pilar s'havia conegut, més antigament, com el camí del Camp de Cal Ros.

Pilar (D 1846)

Arquimedes, carrer d'

El Remei

D 1965

(Siracusa c. 287 aC-212 aC). Matemàtic i físic. És considerat un dels matemàtics més importants de la civilització grega. Va escriure diverses obres on exposà els seus càlculs i descobriments, molt avançats per l'època. Entre les seves aportacions, cal esmentar la llei de la palanca –se li atribueix la frase «Doneu-me un punt i sóc capaç de moure el món»– i el principi que porta el seu nom. Realitzà també nombroses obres d'enginyeria. Encara que la seva biografia està impregnada de llegenda, se sap que fou mort per un soldat romà durant la segona guerra Púnica.

Arquitecte Fradera, carrer de l'

La Salut

PM 1980/11/28

Josep Fradera i Botey (Barcelona 1899-1972). Arquitecte, titulat el 1921. Va exercir d'arquitecte municipal a Sentmenat (1922-1924) i després a Badalona, on obtingué el càrrec durant l'època de la Dictadura de Primo de Rivera –interí des del 1924, i en propietat a partir del 1926. Com a tal projectà nombrosos edificis públics i equipa-

ments, entre els quals hi ha el Mercat Torner (1926), el Mercat Central del Peix (1926), l'escorxador (1927) i el cementiri Nou (1925). També en aquella època va realitzar un Pla d'Eixample, molt ambiciós, que no fou aprovat fins al 1936. Va haver de deixar el càrrec el 1932, però el 1940 es reincorporà a l'Ajuntament, on treballà fins a la jubilació. Fou també autor de diversos articles sobre arquitectura i urbanisme. Intencionadament es va donar el seu nom a un carrer proper a l'escorxador perquè havia estat ell l'autor del projecte d'aquest edifici.

Arquitecte Gaudí, carrer de l'

Sistrells

PM 1963/09/05

Antoni Gaudí i Cornet (Reus 1852-Barcelona 1926). Arquitecte. Figura cabdal del modernisme. Estudià arquitectura a Barcelona i començà a exercir el 1882. Algunes de les seves obres més importants són el palau Güell i el parc Güell, la Casa Batlló, la Casa Milà (la Pedrera), El Capricho, a Comillas, el palau episcopal d'Astorga, la casa de Los Botines a Lleó i el temple de la Sagrada Família que deixà inacabat.

Àrtemis, carrer d'

Montigalà

PM 1992/05/06

Deessa grega filla de Latona i Zeus i germana d'Apol·lo. Protectora de la natura i la caça, se la representa sempre armada amb un arc i una sageta. Ha estat identificada amb la Diana romana. Es troba situat en una zona on diversos carrers porten noms de deesses. Aquesta denominació fou escollida per potenciar en el nomenclàtor la figura femenina.

Artigues, plaça d'

Artigues

PM 1991/01/30

Francesc Artigues i Solà (?-Santiago de Xile 1950). Home de negocis, propietari i promotor immobiliari. A principi dels anys deu, va portar a terme la urbanització d'uns terrenys que tenia a Llefià, segons un projecte aprovat per l'Ajuntament el 1912. Sembla que, a més de dedicar-se als negocis immobiliaris, Francesc Artigues tenia una editorial i havia establert intenses re-

lacions comercials amb Xile, cosa que justificaria que, per denominar els carrers de la seva urbanització, utilitzés topònims relacionats amb aquell país –com Iquique, Andes, Valparaíso o Xile mateix–, davant la indignació d'alguns badalonins que se'n van queixar a l'Ajuntament, molestos, també, perquè la zona s'identificava amb el rètol de *Población Artigas*, com si no tingués res a veure amb Badalona. En tot cas, la urbanització va prosperar i va donar lloc a una part del barri conegut actualment, igual que la plaça, amb el cognom del promotor. D'altra banda, també és interessant esmentar que aquest personatge, que al principi actuava en nom propi, ho va fer més endavant com a gerent de l'empresa Terrenos y Edificios a Plazos, SA, i va portar a terme una altra urbanització important a la ciutat: la de la finca que havia estat de Coll i Pujol (1924).

Carrer del Mariscal Cabanes (PM 1966/10/06)

Arts, plaça de les

Montigalà

PM 1993/10/27

La paraula *arts* se sol utilitzar per designar les Belles Arts; és a dir, les que tenen com a objecte l'expressió de la bellesa, el color, la forma, el so, el llenguatge i el moviment (pintura, escultura, arquitectura, música, poesia i dansa). Tot i així, l'art també és l'habilitat i la destresa a fer certes coses adquirida amb l'estudi, l'experiència, l'abnegació.

Àsia, carrer d'

Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

És el més gran dels continents que conformen la Terra. L'estret de Bering i l'oceà Pacífic el separen d'Amèrica; l'oceà Índic, la mar Roja i l'istme de Suez el separen d'Àfrica. Es troba unit a Europa, d'on es considera que es diferencia per la serralada dels Urals, la mar Càspia i els estrets. La seva superfície és de 44.318.329 km².

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de continents.

Assemblea de Catalunya, plaça de l'

Centre i Dalt de la Vila

PM 1982/07/27

Organisme unitari d'oposició antifranquista, impulsat per partits d'esquerra i nacionalistes radicals. Fundada el 7 de novembre de 1971 a l'església de Sant Agustí, de Barcelona, aviat integrà la majoria dels partits democràtics, sindicats, associacions i membres no alineats. Basava les seves reivindicacions en quatre punts bàsics: llibertat, amnistia, restabliment de l'Estatut del 1932 i coordinació amb les forces democràtiques de la resta de l'Estat. Va engegar diverses campanyes en aquest sentit i va tenir un paper fonamental en la recuperació de la democràcia. Obispo Irurita (CMP 1950/09/28)

Astronomia, carrer de l'

Bufalà i Montigalà
PM 1993/10/27

Ciència que estudia la posició, els moviments, la natura, l'estructura i l'evolució, individual o col·lectiva, de tots els cossos celestes. És considerada la més antiga de les ciències de la natura. La interpretació que l'home primitiu féu dels fenòmens astronòmics més elementals fou essencialment religiosa i donà origen a l'astrologia.

Astúries, carrer d'

Morera
PM 1927/01/26

Comunitat autònoma situada al nord-oest de la península, al litoral cantàbric, que limita amb Galícia a l'oest, Castella i Lleó al sud i Cantàbria a l'est. El seu nom prové dels asturs, poble que habitava la zona amb anterioritat a la romanització. Situat al vessant nord de la carena cantàbrica que la separa de la plana castellana, l'orografia en defineix el territori. De mitjan segle XIX a principi del XX la industrialització (basada en la mineria i la metal·lúrgia) afavorí el creixement d'un important i organitzat moviment obrer que, en més d'una ocasió, va dur endavant accions de caràcter revolucionari, com la vaga de 1917 i la revolta d'Astúries de 1934. Amb una població de poc més d'un milió d'habitants, destaquen les ciutats d'Oviedo, que n'és la capital, Gijón i Avilés.

Formava part de la urbanització promoguda per Tomàs Morera i havia portat el nom de qui era la propietària del terreny, Francesca Llanés. Llanés (PM 1924/01/21)

Atena, carrer d'

Montigalà
PM 1992/05/06

Deessa grega filla de Zeus. Protectora de les ciutats i d'Atenes en particular, és també deessa de la guerra, de les arts i de la pau, i simbolitza l'acció de la raó i de la intel·ligència.

Es troba situat en una zona on diversos carrers porten noms de deesses. Aquesta denominació fou escollida per potenciar en el nomenclàtor la figura femenina.

Atlàntida, carrer de l'

Sant Joan de Llefià
PM 1973/12/07

Segons la tradició grega, illa o continent situat a l'oceà occidental, a prop de les Columnes d'Hèrcules, país dels atlants que s'enfonsà, engolit per la mar, en una època remota. Aquesta tradició ha arribat sobretot a través de Plató, que en féu referència en els diàlegs *Timeu* i *Críties*. En general ha estat considerada una llegenda sense realitat històrica, tot i que algunes teories accepten un fons real. Jacint Verdaguer també es va valdre de la versió mitològica de l'origen dels continents en un dels seus poemes més importants, *L'Atlàntida* (1877), premiat als Jocs Florals del 1877.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de continents.

Atzavares, passeig de les

Mas Ram
PM 1975/01/27

Agave americana, família de les agavàcies. Planta de gran talla, amb fulles carnosos molt grans, espinoses a les vores, de to verd blavós i acabades en un fort mucró, agrupades en roseta. En arribar la floració que precedeix la mort de la planta, produeix un escapus alt i elegant, esquamos, que porta un grup piramidal d'inflorescències, formades per nombroses flors tubuloses, d'estams prominents, groguencs. Originària de Mèxic, s'ha naturalitzat a la regió mediterrània, especialment vora el litoral, on floreix normalment.

Aquest carrer es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i arbustos que són habituals a la zona.

Ausiàs Marc, carrer d'

Raval

PM 1917/07/02

(Gandia? 1397-València 1459). Poeta. Fill de Pere Marc, també poeta, de qui va heretar el lloc de Beniarjó i les alqueries de Pardines i Vernissa. La seva obra coneguda es compon de 128 poemes, conservats en 13 manuscrits (datats al segle xv i a la primera meitat del xvi) i en 5 edicions antigues aparegudes entre 1539 i 1560. La primera edició gairebé completa dels seus poemes fou feta l'any 1543 a Barcelona. Convé destacar la seva obra *Cant espiritual*, considerada una de les obres cabdals de la poesia catalana.

Austràlia, carrer d'

Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

Estat d'Oceania situat al sud-est d'Àsia, vorejat al sud i a l'est per l'oceà Índic, al nord per les mars de Timor i Aràfura i a l'oest per la mar del Corall, l'oceà Pacífic i la mar de Tasmània. La superfície és de 7.500.000 km². Amb l'illa de Tasmània forma la Commonwealth d'Austràlia, constituïda per sis estats (Nova Gal·les del Sud, Queensland, Austràlia Meridional, Tasmània, Victòria i Austràlia Occidental) i dos territoris (el Territori federal de la capital i el Territori del nord). La capital és la ciutat de Canbera.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de continents.

Autonomia, carrer de l'

La Salut i Sant Joan de Llefià

PM 1979/04/27

Facultat de governar-se per les pròpies lleis. Es va escollir aquest nom per la seva significació històrica –en referència a l'Estatut del 1932– i per expressar la voluntat de recuperar aquest dret, que ja recollia la Constitució del 1978, però que encara no era una realitat quan es va donar el nom al carrer –l'Estatut d'Autonomia va ser aprovat per referèndum el 25 d'octubre de 1979. General Queipo de Llano (CMP 1951/05/01)

Azorín, carrer d'

Sant Antoni de Llefià

PM 1973/12/07

José Martínez Ruiz (Monóvar 1873-Madrid 1967). Assagista, novel·lista, autor de teatre i crític espanyol, que feia servir el pseudònim Azorín. Va ser un dels màxims representants de la Generació del 98, que ell mateix va definir, conceptualitzar i defensar. Va obtenir el reconeixement de la crítica pels seus assaigs, entre els quals destaquen: *El alma castellana* (1900), *Los pueblos* (1904) i *Castilla* (1912). Se'l coneix especialment per les seves novel·les autobiogràfiques *La Voluntad* (1902), *Antonio Azorín* (1903) i *Las confesiones de un pequeño filósofo* (1904).

Azorín, plaça d'

Sant Antoni de Llefià

PM 1970/04/27

Vegeu Azorín, carrer d'

La plaça de Badalona al barri del Raval. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Municipal

Babord, carrer de

Progrés

PM 2002/05/28

Costat esquerre d'un vaixell, mirant de popa a proa. Oposat a estribord.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb la temàtica marinera i el mar.

Bac de Roda, avinguda de

Morera

PM 1979/06/29

Francesc Macià i Ambert (Roda de Ter 1658?-Vic 1713). Conegut amb l'àlies Bac de Roda. Pagès benestant que formà part del grup de propietaris de la plana de Vic que protagonitzaren la revolta coneguda com a *revolta dels vigatans*, primer nucli austriacista del país en els inicis de la guerra de Successió. L'any 1713, quan Vic ja havia caigut en mans dels borbònics i Bac de Roda continuava lluitant a la muntanya, va ser traït per un amic que el denuncià i va ser penjat sense procés a la capital d'Osona.

Bruc (D 1936)

Bac de Roda, plaça de

Morera

PM 1979/06/29

Vegeu *Bac de Roda, avinguda de*
Bruc (PM 1973/12/07)

Badajoz, carrer de

Sant Roc

PM 1968/12/20

Ciutat d'Extremadura, capital de la província homònima, travessada pel Guadiana i a prop de la frontera portuguesa. Té 122.510 habitants. La seva activitat econòmica es basa en l'agricultura i la indústria alimentària. Entre els monuments que conserva la ciutat, destaquen l'alcassaba almohade (segle XII), on hi ha instal·lat el Museu Arqueològic; la catedral gòtica (segle XIII), que conté un cadirat de cor renaixentista de gran qualitat, i l'església de la Concepció (segle XVIII).

Aquesta denominació va ser aprovada conjuntament amb altres del barri de Sant Roc, on la majoria de carrers porten noms de pobles i

ciutats del sud d'Espanya, lloc de procedència de bona part dels immigrants que vingueren a Badalona durant el període 1950-1970.

Badalona, plaça de

Raval

PM 1988/02/24

Municipi del Barcelonès, al vessant marítim de la serralada de Marina. Té una extensió de 22,47 km² i el 1996 tenia una població de 210.547 habitants. Al llarg del segle XX les diverses onades immigratòries, procedents de diverses zones de l'Estat espanyol, van provocar un creixement espectacular de la ciutat. La indústria, molt diversificada, es desenvolupà fonamentalment després de l'arribada del ferrocarril el 1848 i ha estat la base de l'economia del municipi a la segona meitat del segle XIX i al llarg del XX. La transformació econòmica de l'últim quart del segle XX ha configurat una ciutat en què predominen els serveis, especialment el comerç. En el sector industrial destaquen les empreses metal·lúrgiques, químiques i la confecció. Quant a l'arquitectura, sobresurt el monestir de Sant Jeroni de la Murtra, d'estil gòtic, i entre les obres modernistes, les cases per a Enric Mir, Pau Rodon, Enric Pavillard i les fàbriques de Can Casacuberta i La Llauna. La ciutat, fundada pels romans el segle I aC, té un valuós patrimoni arqueològic conservat, en part, al Museu de Badalona.

Badalona (D 1965), Manuel Fernández Márquez (PM 1979/06/29)

Bailèn, carrer de

Bufalà

PM 1927/03/08

Batalla de la Guerra de la Independència en la qual les tropes napoleòniques foren derrotades per l'improvisat exèrcit espanyol d'Andalusia. Va tenir lloc a prop de Bailèn (Andalusia) el 19 de juliol de 1808, i la rendició dels francesos, produïda el dia 22, obligà Josep Bonaparte i els seus ministres a abandonar Madrid.

Altres carrers de la zona, com Bruc i Castillejos, també porten noms de gestes bèl·liques de la història d'Espanya.

Carrer C urbanització Bufalà (CMP 1924/05/05)

Baldomer Galofre, carrer de

Bufalà

CG 1939/10/24

Baldomer Galofre i Giménez (Reus 1849-Barcelona 1902). Pintor. Format a Llotja amb Martí i Alsina i a Madrid. Concorregué a diverses exposicions, i el 1874 fou pensionat a Roma, on residí deu anys. El 1884 exposà a Barcelona i obtingué un ressò notable pel seu naturalisme. Pintà paisatges i escenes populars amb estil detallista i lluminós, i també destacà per la gran qualitat del seu dibuix.

Avinguda Viñas (D 1925)

Baldomer Solà, carrer de

Can Claris i Raval

PM 1923/02/28

Baldomer Solà i Seriol (Badalona 1855-1922). Metge, doctor en ciències exactes i poeta. Contribuí a la fundació del Círcol Catòlic (1879), entitat que presidí i dins la qual creà la revista *Aubada*, que dirigí i en la qual escrigué regularment. La seva poesia, que li proporcionà nombrosos premis i distincions, està parcialment recollida en l'obra pòstuma *Llum d'ideal*. Destacà també com a metge en ser un dels fundadors del Cos Mèdic Municipal (1910), a partir del qual es crearia el Dispensari Municipal, amb la finalitat de donar assistència sanitària a les classes treballadores. Home profundament religiós, pietós i caritatiu, fou molt conegut i estimat per la població. Aquest fet explica que, menys d'un any després de la seva mort, se li dedicués un carrer –el núm. 29 del plànol de la ciutat– a fi de perpetuar la seva memòria i que en dates posteriors se'l continués recordant amb diversos actes d'homenatge.

Baldomer Solà, grup d'habitatges de

Raval

PM 1986/11/28

Vegeu *Baldomer Solà, carrer de*

Va ser el primer conjunt d'habitatges de promoció pública construït després de la Guerra Civil. L'edificació fou patrocinada per l'Obra Sindical del Hogar en terrenys cedits per l'Ajuntament per pal·liar la manca d'habitatges que patia Badalona i que, ja feia temps, constituïa un autèntic problema social. El grup consta de 120 habitatges i

fou inaugurat el 1955.

José Antonio Primo de Rivera (D 1955)

Balears, plaça de les

Bufalà

PM 1962/04/27

Comunitat autònoma de l'Estat espanyol amb capital a Palma de Mallorca i 796.480 habitants. És un arxipèlag situat a l'oest de la Mediterrània occidental, format per les illes de Mallorca, Menorca, Eivissa, Formentera, Cabrera i altres de més petites. La població ha crescut considerablement des de 1900. Les illes Balears s'han convertit en receptores d'immigrants procedents sobretot del sud de la península Ibèrica, atrets pel creixement del sector terciari, on han trobat ocupació.

Aquest carrer està situat en el grup d'habitatges del Bruc, en una zona on altres vies també porten noms que fan referència a la divisió territorial –provincial o regional– vigent a l'Estat espanyol en el moment de la seva aprovació.

Balmes, carrer de

Artigues

CG 1939/10/24

Jaume Lluçà Balmes i Urpià (Vic 1810-1848). Eclesiàstic i filòsof, va ser un dels pensadors catòlics més influents del segle XIX. La seva obra filosòfica s'inscriu en la tradició renovadora de la neoescolàstica cristiana. El seu tractat filosòfic més complet és *Filosofia fundamental* (1842-1844), obra en quatre volums, mentre que la seva obra de divulgació més coneguda és *El criterio* (1845), assaig en el qual exposa la seva teoria entorn els criteris de veritat. Les seves idees van influir en la renovació escolàstica que van dur a terme l'escola de Lovaina i el cardenal Mercier.

Concepció (PM 1912/02/12), Valentí Almirall (PM 1917/07/02), Aribau (PM 1932/07/12)

Banyoles, carrer de

Centre

PM 1984/02/23

Municipi de la província de Girona, d'uns 15.000 habitants, situat al costat del llac que duu el mateix nom. Capital de la comarca del Pla de l'Estany. En la seva economia destaca l'activitat in-

dustrial (alimentària i tèxtil), agrària i turística. L'església de Santa Maria dels Turers (gòtica) i el monestir benedictí de Sant Esteve (segle IX) són els monuments principals, per bé que als entorns hi ha diverses esglésies romàniques. Ciutat de Banyoles (PM 1957/09/07)

Barberà, carreró de

Dalt de la Vila
PM 1975/07/04

Títol del marquesat de Santa Maria de Barberà, concedit a Josep Galceran de Pinós i Rocaberti, propietari de la Torre Vella, l'any 1702, títol que han mantingut els seus descendents. Aquest carreró dona pas a uns habitatges que, en origen, formaven part de la Torre Vella i servien, segurament, per a jornalers d'aquesta propietat. Aquest nom s'incorporà al nomenclàtor oficial de carrers al juliol de l'any 1975 en un acord de Ple que va aprovar la totalitat de noms dels carrers i places de la ciutat.

Barberà, passatge de

Dalt de la Vila
PM 1975/07/04

Vegeu *Barberà, carreró de*
Aquest passatge servia per accedir, des de la plaça de l'Oli, a les cases del carreró de Barberà. L'any 1968, en reurbanitzar el carrer del Temple, es va acabar d'obrir i, des de llavors, comunica la plaça de Barberà amb la plaça de l'Oli. Aquest nom s'incorporà al nomenclàtor oficial de carrers al juliol de l'any 1975 en un acord de Ple que va aprovar la totalitat de noms dels carrers i places de la ciutat.

Barberà, plaça de

Dalt de la Vila
D 1846

Vegeu *Barberà, carreró de*
Per bé que amb anterioritat ja existia una petita plaça, la construcció d'un edifici nou per a l'església de Santa Maria, amb la façana principal mirant a mar (que va ser beneït el 25 de juliol de 1778), va donar forma a l'actual. Se l'anomenà popularment amb el nom dels propietaris de la Torre Vella –que havien cedit els terrenys– fins que es consolidà el cognom Barberà. A la plaça hi ha l'entrada principal de la Torre Vella. Aquest

nom el trobem documentat per primera vegada l'any 1846, i, amb anterioritat, l'espai era conegut per *plaça de Pinós*. Pinós (D 1746)

Barcelona, carrer de

Dalt de la Vila
D 1746

Ciutat, capital de la comarca del Barcelonès, de la província del mateix nom i de Catalunya, amb una població una mica superior a 1.500.000 h. Situada a la costa del Mediterrani en una esplanada limitada pel mar, la serralada de Collserola i les desembocadures dels rius Llobregat i Besòs. Fou fundada pels romans amb el nom de *Barcino*.

Aquest carrer, així com la seva denominació, és gairebé tan antic com el nucli medieval de Badalona. El carrer de Barcelona era el camí de sortida del nucli urbà de Badalona cap a aquesta població veïna, d'aquí la denominació. A la segona meitat del segle XIX, de manera popular, sovint se li deia *costa del fideuer*.

Baró de Maldà, plaça del

Coll i Pujol
PM 1979/04/27

Rafael d'Amat i de Cortada (Barcelona 1746-1818), baró de Maldà, és famós sobretot pel seu extens dietari, el *Calaix de sastre*, escrit entre 1769 i 1816, en què descriu tota mena d'esdeveniments locals, costums, personatges, etc. i les seves excursions per Catalunya. La finca de Can Peixau era propietat seva. El terreny on hi ha la plaça va ser donat a l'Ajuntament per Dolors d'Amat Carcer Ros, baronessa de Maldà, en sessió extraordinària del Ple municipal de 16 de desembre de 1916, després d'un acord per modificar el plànol general de la ciutat a la zona de la finca de Can Peixau.

Maldà (D 1931), Víctor Pradera (CG 1939/10/24)

Batista i Roca, carrer de

Raval
PM 1979/06/29

Josep Maria Batista i Roca (Barcelona 1895-1978). Historiador, etnòleg i polític. Fou un dels fundadors de l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de

Catalunya. Introduí l'escoltisme als Països Catalans i el 1927 fundà l'organització dels Minyons de Muntanya. Exiliat a Anglaterra després de la Guerra Civil, d'on no va tornar fins a l'any 1976, promogué la formació d'una escola d'investigadors anglesos sobre temes catalans i fou un dels promotors de l'*Anglo-Catalan Society*. Contribuí a la coneixença del problema català en els àmbits internacionals i fou també un dels creadors i impulsors de la Unió Federalista de les Comunitats Ètniques Europees.

Tot i que es tracta d'un carrer fet realitat a mitjan segle xx, un projecte de l'any 1880 ja en preveia l'obertura.

Passatge Saragossa (D 1960)

Batlòria, carrer de la

Montigalà i Sant Crist de Can Cabanyes
PM 1975/03/21

Aquest carrer segueix el curs d'un antic torrent que duu el mateix nom, que segurament prové del llatí *vall laureum*, que significa 'vall de llorers'. Com passa sovint amb els topònims antics, en algun plànol se l'anomena *riera dita d'en Llobet*, prenent el nom d'una casa ubicada a la zona. L'acord del Ple municipal que donà nom al carrer expressa que es tractava d'un antic torrent anomenat *la Batllòria*.

Batre, plaça del

Bonavista
PM 2002/05/28

Acció amb la qual s'aconsegueix fer sortir, a cops o per un altre procediment mecànic, el gra de l'espiga o de la tavella.

Es troba en una zona en la qual els carrers tenen noms relacionats amb accions pròpies de l'activitat agrícola o del món rural, amb la voluntat que es mantingui en el nomenclàtor la memòria de la seva importància a Badalona i, especialment, a la zona de Canyet.

Beethoven, carrer de

Sistrells
CG 1939/10/24
Ludwig van Beethoven (Bonn 1770-Viena 1827). Compositor alemany. Conegué Mozart, i el 1792 s'instal·là a Viena, on estudià amb músics notables, com Haydn i Salieri. El 1802 començà a

patir símptomes de sordesa, però això no li impedí continuar treballant. La seva evolució com a compositor, adscrit primer al classicisme vienes i d'un estil molt més lliure i agosarat al final, el convertí en el precursor del romanticisme alemany. És autor d'una extensa obra vocal –àries, *lieder*, *Missa solemnis*– i instrumental –sonates, trios, quartets i les cèlebres nou simfonies. Carrer D urbanització Bachs-Sistrells (CMP 1925/01/26)

Bèlgica, carrer de

Montigalà
PM 1992/05/06
Estat de l'Europa occidental banyat pel mar del Nord. Membre de la Unió Europea. La seva capital és Brussel·les. Té el francès i el neerlandès com a llengües oficials. En aquesta zona altres carrers porten també noms de països de la Unió Europea.

Bellavista, carrer de

Sant Antoni de Llefia i Sant Joan de Llefia
CG 1939/10/24
Expressió que prové d'unir les paraules *bella* i *vista*. La denominació es refereix, probablement, a la panoràmica que oferia el carrer, situat a la zona de la serra d'en Mena, un lloc elevat de la població. Precisament el fort pendent d'aquest i altres carrers propers va motivar que l'Ajuntament en denegés el projecte d'urbanització el 1926 i que els permisos d'obres es donessin a títol precari. Aquest fet va derivar en una situació problemàtica a principi dels anys trenta, ja que els propietaris es queixaren del mal estat dels carrers al consistori que, com que no havia donat el vistiplau a la urbanització, no hi tenia cap responsabilitat. El carrer va aparèixer com a resultat de dues urbanitzacions diferents i per això un tram es coneixia amb el nom de *Lumbreras*, mentre que l'altre portava el nom de *Soley*. Aquestes denominacions, igual que les urbanitzacions, no havien estat aprovades pel Ple de l'Ajuntament, el qual, en donar el nom oficial de Bellavista, es va referir al «carrer de Soley i Lumbreras» i el va identificar com una única via. Soley y Lumbreras (D 1931), Bellavista (PM 1932/07/12), Soley y Lumbreras (CG 1939/02/14)

Berga, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi i cap de comarca del Berguedà situat a la vall alta del Llobregat i al començament del Prepirineu, amb 14.170 habitants. L'activitat econòmica principal són els serveis i la indústria. Aquesta població és famosa per la celebració, durant el Corpus, de la Patum, iniciada a la baixa edat mitjana.

Aquest carrer es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions de la província de Barcelona.

Berlín, carrer de

Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

Ciutat del nord-est d'Alemanya, capital de l'Alemanya unificada entre 1871 i 1945 i de la novament unificada l'any 1990. En acabar la Segona Guerra Mundial, Berlín va quedar en territori de la República Democràtica Alemanya (RDA) i va ser dividida en Berlín Oriental i Berlín Occidental. La divisió de la ciutat va esdevenir el símbol de la Guerra Freda entre els estats comunistes liderats per la URSS i el grup d'estats occidentals sota l'hegemonia dels Estats Units. L'any 1961, RDA va aixecar un mur que separava físicament, les dues parts de la ciutat. El mur de Berlín va ser enderrocat l'octubre de 1990, durant la reunificació d'Alemanya.

Bernat Metge, carrer de

La Salut

PM 1980/11/28

(Barcelona 1340/46-1413). Escriptor. Introduí a Catalunya l'estil del Renaixement. Va ser secretari dels reis Joan I i Martí I però, acusat d'immoralitat i dilapidacions, fou empresonat, sospitós, també, d'haver provocat la mort de Joan I (1396). En defensa pròpia, va escriure la seva obra mestra, *Lo somni*, redactada el 1399, ja en llibertat. El 1404 fou restituit al càrrec, que mantingué fins a la mort del rei Martí (1410). Intel·ligent, irònic i ambiciós, fou un home d'idees avançades i és considerat un dels millors prosistes catalans.

Cal relacionar aquesta denominació amb la del carrer de Ramon Llull, aprovada el mateix dia.

Es tracta de dos carrers molt propers, situats en paral·lel a cada banda de l'autopista, que porten tots dos els noms d'il·lustres escriptors catalans.

Bisbe Jubany, plaça del

Congrés

PM 1964/07/02

Narcís Jubany i Arnau (Santa Coloma de Farners 1913-Barcelona 1996). Eclesiàstic. Estudià al Seminari de Barcelona i s'ordenà sacerdot el 1939 en aquella ciutat. El 1955 fou nomenat bisbe de Barcelona i de Girona el 1964. Entre 1971 i 1990 fou arquebisbe de Barcelona.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms relacionats amb la religió i l'Església catòlica en reconeixement a l'entitat d'origen catòlic Viviendas del Congreso Eucarístico, SA que va promoure entre 1963 i 1970 la construcció dels habitatges que constitueixen aquest barri.

Biscaia, avinguda de

Bufalà

PM 1962/04/27

Província del País Basc amb capital a Bilbao i 1.137.590 habitants. Limita al nord amb el mar Cantàbric a l'est amb Guipúscoa, al sud amb Àlaba i Burgos i a l'oest amb Cantàbria. La densitat demogràfica és elevada, la població es concentra a la ria de Bilbao i al litoral. A les zones rurals hi ha una tendència al despoblament. Des d'un punt de vista econòmic, la indústria està molt desenvolupada i la tradicional mineria del ferro, clau del creixement industrial del segle XIX, continua gaudint de bona salut. Les activitats ramaderes i pesqueres són molt importants. Pel que fa a la història, la senyoria de Biscaia sorgí com a fragmentació del comtat d'Àlaba. El 1076 Alfons VI incorporà Biscaia a la Corona de Castella i Ennec I reconegué la sobirania castellana. El 1295, la senyoria fou recuperada per la família Haro, i el 1379, Joan I uní definitivament la senyoria a la corona de Castella, però respectà l'autonomia foralista que provocà tensions en alguna ocasió. Al segle XIX, es precipità el procés de desaparició del règim foral de Biscaia, i la història posterior està lligada a la problemàtica del País Basc.

Aquest carrer està situat en el grup d'habitatges

del Bruc, en una zona on altres vies també porten noms que fan referència a la divisió territorial –provincial o regional– vigent a l'Estat espanyol en el moment de la seva aprovació.

Bòbila, costa de la

Morera

PM 2002/05/28

Instal·lació proveïda d'un forn continu per coure obra, generalment construïda prop d'un teral, del qual són extreïdes les terres emprades com a primera matèria.

Aquesta denominació recorda una antiga bòbila que estava situada en aquesta zona. A la nostra ciutat, ja des de la segona meitat del segle XIX i fins ben entrat el segle XX, van funcionar un gran nombre de bòbiles.

Vial de nova urbanització situat dins del parc de la Bòbila.

Bòbila, parc de la

Morera

PM 2002/05/28

Vegeu *Bòbila, costa de la*

Bòbila, passeig de la

Morera

PM 2002/05/28

Vegeu *Bòbila, costa de la*

Aquest vial està situat dins del parc de la Bòbila.

Bòbila, plaça de la

Morera

PM 2002/05/28

Vegeu *Bòbila, costa de la*

Plaça situada dins del parc de la Bòbila.

Bogatell, carrer del

Artigues

D 1930

Topònim que rebia la zona on el Rec Comtal (anomenat així perquè havia estat construït en l'època dels comtes de Barcelona, a l'edat mitjana) desembocava al mar i que avui dia dona a una de les platges de Barcelona.

Es tracta d'un carrer fronterer amb Sant Adrià de Besòs, municipi que li assignà un nom força anys abans que es comencés a edificar a la banda del terme municipal de Badalona.

Boix, carrer del

Mas Ram

PM 1986/01/31

Arbust de fulla perenne de la família de les *Buxaceae*. És originari d'Europa meridional i d'algunes regions d'Àsia. És un arbust llenyós amb petites fulles, ovals, oposades –de color verd fosc i brillants per la cara– i flors sense pètals. La fusta s'utilitza molt en ebenisteria gràcies a la seva textura fina, el color, la duresa i el poc pes.

Tot i que aquest nom és posterior a la primera urbanització del Mas Ram, com la majoria dels carrers d'aquest barri duu el nom d'un arbust habitual de la zona.

Bolívia, carrer de

Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

País situat a la regió central de l'Amèrica del Sud, el nom oficial del qual és República de Bolívia. Limita al nord i a l'est amb el Brasil, al sud-est amb el Paraguai, al sud amb l'Argentina i al sud-oest amb Xile. La seva superfície total és d'1.098.581 km². La capital és la ciutat de Sucre, mentre que la seu de govern es troba a La Paz. És un país ric en minerals.

En aquesta zona, i en el mateix moment, es va donar nom de països de l'Amèrica del Sud a diversos carrers.

Bonavista, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1927/01/26

Expressió que prové d'unir les paraules *bona* i *vista*. La denominació es refereix, probablement, a la panoràmica que es devia poder contemplar des del lloc on hi ha el carrer quan a la zona no hi havia tantes construccions com ara. Aquesta bona vista, d'altra banda, s'explica perquè el carrer està situat al puig Melitó.

Vegeu també *Paradís, carrer del*

Carrer 1 urbanització Farreras (PM 1923/11/19)

Bonavista, passatge de

Sant Crist de Can Cabanyes

D 1960

Vegeu *Bonavista, carrer de*

Bosc, camí del

Mas Ram

PM 1975/01/27

Comunitat vegetal en què predominen els arbres o qualsevol altra vegetació llenyosa, que ocupa una extensió gran de terra. En estat natural, el bosc resta en unes condicions autoregulates durant força temps. El clima, el sòl i la topografia determinen els arbres característics de cada bosc.

El carrer acaba com a camí que s'endinsa cap a una zona de bosc, molt malmesa a causa d'un important incendi que hi hagué l'agost de 1984. La majoria de carrers de la zona duen noms d'arbres i plantes.

Bòsnia i Hercegovina, carrer de

Montigalà

PM 1996/07/30

República del sud-est d'Europa situada a la península dels Balcans que limita al nord i a l'oest amb Croàcia i a l'est i al sud amb Sèrbia i Montenegro. L'any 1992 va declarar la seva independència de Iugoslàvia, fet que va provocar l'inici d'una guerra civil. Els acords de Dayton, signats el 21 de novembre de 1995 pels presidents de Bòsnia, Croàcia i Sèrbia, van posar fi a aquesta guerra i tenien com a finalitat garantir una pau duradora i estable a Bòsnia i reconstruir el país balcànic. La república quedà constituïda per dues entitats: la federació de Bòsnia-Hercegovina i la República Sèrbia de Bòsnia. Sarajevo, ciutat que quedà sota el control del govern central, es designà com a capital.

En aquesta zona, als carrers se'ls havia donat el nom dels països membres de la Comunitat Econòmica Europea. A aquest se li va donar el nom de Portugal, però ja existia el carrer de la República Portuguesa. La reacció civil a la guerra de Bòsnia s'aprofità per corregir l'error i per donar aquest nom al carrer.

Portugal (PM 1992/05/06)

Brasil, carrer de

La Salut

PM 1973/12/07

Brasil, república de l'Amèrica del Sud, és, alhora, el país més gran del subcontinent ja que ocupa gairebé la meitat de la seva superfície.

Limita al nord amb Veneçuela, Guyana, Surinam, Guaiana Francesa i l'oceà Atlàntic; al sud, amb l'Uruguai; a l'oest amb l'Argentina, el Paraguai, Bolívia i el Perú, i al nord-oest amb Colòmbia. És el cinquè país més gran del món. Té una superfície total de 8.547.403 km² i una distància màxima de nord a sud de 4.345 km², mentre que d'est a oest és de 4.330 km². La població viu, majoritàriament, a la zona de la costa atlàntica, i destaquen les ciutats de Sao Paulo i Rio de Janeiro. No obstant això, la capital, Brasília, és situada a l'interior. El riu Amazones i la seva conca ocupen més d'un terç de la seva superfície. Actualment és la desena potència econòmica mundial.

Brigades Internacionals, plaça de les

Sant Mori de Llefià

PM 2002/05/28

Unitats militars formades per voluntaris estrangers que van lluitar a favor de la República durant la Guerra Civil espanyola dels anys 1936-39. La plaça ocupa l'espai de l'antiga fàbrica de colorants Rovira, Bachs i Macià (Robama), que va protagonitzar un lamentable accident al juliol de 1983, quan una explosió provocada per una reacció química va causar la mort d'una persona i diverses destrosses a la zona.

Bronze, carrer del

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Aliatge de coure i estany, sovint amb petites proporcions d'altres elements.

Aquest carrer forma part del polígon industrial de les Guixeres, el nomenciator del qual està relacionat amb elements lligats a la indústria i als oficis.

Bruc, carrer del

Bufalà

PM 1927/03/08

Combats de la Guerra de la Independència lliurats a prop del Bruc (Anoia) els dies 6 i 14 de juny de 1808, en els quals les tropes napoleòniques resultaren vençudes. Foren victòries inesperades, les primeres des de la invasió francesa, i contribuïren enormement a estimular la resistència contra els invasors.

Altres carrers de la zona, com Bailèn i Casti-

llejos, al·ludeixen a gestes bèl·liques de la història d'Espanya.

Carrer A urbanització Bufalà (CMP 1924/05/05)

Buenos Aires, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

D 1955

Capital de la República Argentina, situada a l'estuari del riu de la Plata. Té uns 12.226.000 habitants. És la ciutat on conflueix la xarxa de comunicacions del país. Disposa de dos aeroports i d'un port molt actiu que concentra bona part de les importacions i exportacions de l'Argentina. Als barris perifèrics hi ha extenses zones industrials i residencials. Al centre urbà hi ha els edificis oficials –com la Casa Rosada–, comercials i de negocis, situats al voltant de la plaça de Mayo, que és famosa per les manifestacions de les mares de les persones desaparegudes durant la dictadura militar dels anys 1976-1983. La ciutat té diverses institucions universitàries –la més antiga fundada el 1821– i destaca també per la seva activitat editorial.

Bufalà, avinguda de

Bufalà

PM 1996/07/30

Cognom de la família propietària de la masia anomenada Can Bufalà o Can Seriol –enderrocada el 1956– i dels terrenys circumdants. El 1924 l'Ajuntament va aprovar la urbanització d'aquests terrenys a petició del propietari, Joaquim de Bufalà i Ferrater, resident a Barcelona. A la llarga, el cognom va servir per identificar el barri nascut d'aquella urbanització i d'altres de circumdants –com la promoguda per Jaume Bachs Fradera–, i posteriorment també s'ha utilitzat per designar una de les principals vies urbanes de la zona.

Carrer D urbanització Bachs-Bufalà (CMP 1924/11/06), Viladomat (CG 1939/10/24), pas-satge Bufalà (D 1940)

Una vista del carrer de Can Tiano, al barri de Canyet. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs i Tolosa. Fotògraf: Josep Cortinas i Suñol

Ca l'Amigó, camí de

Canyet

PM 1998/05/26

Ca l'Amigó és una masia situada a la vall de Canyet. La primera data de construcció és desconeguda, per bé que hi ha notícies de la masia des de l'edat mitjana. La casa és inclosa en el catàleg de patrimoni històric, artístic i paisatgístic de Badalona. Tot i que la denominació no es va formalitzar en el nomenclàtor fins a una data recent, el camí era conegut per aquest nom des d'antic.

Càceres, carrer de

Sant Roc

PM 1968/12/20

Ciutat d'Extremadura, capital de la província homònima i del centre comarcal del Campo de Cáceres. Té uns 90.000 habitants. Situada en un turó de la serra de Mosca, a prop del Tajo, és el centre comercial i administratiu de la zona, bàsicament agrícola i ramadera. La ciutat conserva importants mostres d'arquitectura religiosa i civil de les èpoques medieval i moderna, i el 1949 fou declarada per la UNESCO patrimoni històric de la humanitat.

Aquesta denominació va ser aprovada conjuntament amb altres del barri de Sant Roc, on la majoria de carrers porten noms de pobles i ciutats del sud d'Espanya, lloc de procedència de bona part dels immigrants que vingueren a Badalona durant el període 1950-1970.

Cadaqués, carrer de

Canyet

D 1963

Municipi coster de l'Alt Empordà a l'est de la serra de Rodes amb 1.880 habitants. L'economia es basa en l'agricultura, la pesca i el turisme. La població té el seu origen en un port pesquer i és municipi des de 1403. Des del 1920, és un centre turístic i artístic que el pintor Salvador Dalí posà de moda. Entre l'obra arquitectònica destaca l'església de Santa Maria dels segles XVI i XVII.

Aquest carrer pertany a la colònia Sant Jordi (vegeu també *Sant Jordi, colònia de*) i, com els altres, porta el nom d'una població de la Costa Brava.

Cadís, carrer de

Centre

D 1856

Ciutat d'Andalusia, capital de la província homònima, situada en una petita península que tanca pel sud la badia de Cadís. Té 143.000 habitants. La ciutat fou fundada pels fenicis, que s'hi establiren al segle VIII aC. Al llarg de la història, les seves activitats han estat lligades a la indústria naval i pesquera. En part, l'aspecte actual és el resultat de la intensa activitat comercial del segle XVII i XVIII. Durant l'època napoleònica fou un bastió del liberalisme i per això el 1812 les Corts reunides en aquesta ciutat aprovaren el primer text constitucional de la monarquia espanyola. També s'inicià en aquesta ciutat la revolució que enderrocà la reina Isabel II el 1868. Entre l'obra arquitectònica destaca la catedral d'estil neoclàssic.

La denominació d'aquest carrer pot tenir una doble motivació. D'una banda, homenatjar la ciutat on es va promulgar la primera Constitució espanyola i, de l'altra, recordar un important port comercial andalusí on les naus comercials badalonines arribaren durant bona part del segle XIX.

Cal Dimoni, camí de

Canyet

PM 1998/05/26

La masia coneguda amb el nom de cal Dimoni és una masia situada a la vall de Canyet. La seva data de construcció primera és desconeguda, per bé que hi ha notícies de la masia des del segle XV. És inclosa en el catàleg de patrimoni històric, artístic i paisatgístic de la ciutat. El nom del camí, formalitzat al nomenclàtor en data recent, pren el del lloc on condueix.

Calderón de la Barca, carrer de

La Salut

CG 1939/10/24

Pedro Calderón de la Barca (Madrid 1600-1681). Dramaturg. Estudià als jesuïtes i a la Universitat de Salamanca. Des del 1637 estigué al servei del duc de l'Infantat i participà en diverses campanyes militars. Ordenat sacerdot el 1651, exercí de capellà del rei Felip IV (1663). Fou un

escriptor molt prolífic que conreà gèneres molt diversos: comèdia, drama religiós, històric, filosòfic, mitològic, d'honor... Entre la seva producció cal destacar *El alcalde de Zalamea*, *El médico de su honra* i, sobretot, *La vida es sueño* i *El gran teatro del mundo*, obres mestres del drama filosòfic.

Francisco Vidal (CMP 1925/01/26), Emilio Castelar (PM 1932/07/12), Francisco Vidal (CG 1939/02/14)

Calella, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi del Maresme situat a la costa, amb 12.190 habitants. En els darrers anys tant l'agricultura com la indústria tèxtil han minvat. En canvi, el sector turístic té un pes molt important en l'economia d'aquesta població. El nombre d'habitants s'incrementa notablement a l'estiu.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions de la província de Barcelona.

Camarón de la Isla, plaça de

Sant Roc

PM 1993/10/27

José Monje Cruz (Isla de León, San Fernando 1950-Badalona 1992). Cantant de flamenc, fou un dels intèrprets de més èxit d'aquest gènere. La seva aportació innovadora rebé una acollida entusiasta tant del sector més purista i ortodox com de les noves generacions d'aficionats i de cantants. Enregistrà el seu primer disc als divuit anys, acompanyat amb la guitarra de Paco de Lucía, tot i que gairebé sempre va actuar acompanyat pel guitarrista Tomatito. Entre la seva discografia, convé destacar: *Camarón de la Isla* (1975), *Como el agua* (1981), *Soy gitano* (1990), *Autoretrato, 1970-1990* (1990). Morí a Badalona a l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol.

Camèlia, carrer de la

Coll i Pujol

PM 1979/04/27

Nom donat als arbres i als arbustos del gènere *Camellia*, de fulles perennes i grans flors, originaris de l'Àsia i conreats a Europa des del segle XVIII. També designa la flor d'aquests arbres.

La denominació pot tenir l'origen en la societat La Camèlia, que es va instal·lar al carrer –aleshores de Ramón Franco– durant la Dictadura de Primo de Rivera. L'entitat es dedicava, aparentment, a organitzar activitats culturals i recreatives, però de fet servia per acollir reunions de la CNT, aleshores il·legal. Segurament per aquest motiu es va optar pel nom de Camèlia quan, durant la Guerra Civil, el consistori va voler treure el de Ramón Franco, germà del general insurrecte, ja que aquest personatge s'havia alineat amb els rebels i estava implicat en els bombardeigs dirigits contra Badalona des de la base de Mallorca. El franquisme recuperà el nom, i amb la Democràcia, atès el trist record que representava per a la ciutat, s'optà novament per Camèlia.

Carrer A urbanització Maldà (PM 1923/11/19), Ramón Franco (D 1926), Camèlia (D 1937), Ramón Franco (CG 1939/02/14)

Camí Estret, passatge del

Morera

D 1944

Es tracta de la traça encara existent d'un antic camí que conduïa a la zona de Pomar. En els plànols de la urbanització Morera, aprovada al gener de 1924, aquest camí hi és assenyalat amb aquest nom i les parcel·lacions posteriors del terreny van mantenir-lo. No obstant això, és al padró de la contribució territorial urbana de l'exercici econòmic 1944-1945 (encara amb l'anotació de carrer en projecte) quan per primera vegada se l'anomena *carrer*.

Campoamor, carrer de

Bufalà

PM 1976/01/02

Ramón de Campoamor y Campoosorio (Navia 1817-Madrid 1901). Poeta. D'idees conservadores, ocupà diversos càrrecs públics i fou diputat a corts. La seva obra poètica és de llenguatge planer i molt propera al món quotidià. També escrigué obres de contingut polític i *Poética* (1883), en què defensà les seves idees sobre poesia.

Camprodon, carrer de

Lloreda

PM 1961/07/19

Municipi del Ripollès, al centre de la vall de Camprodon, a la confluència del Ter i del Riu-tort, amb 2.345 habitants. L'economia se centra en l'agricultura, la ramaderia i la indústria, alimentació, tèxtil i fusta. També s'ha desenvolupat un important sector turístic. La vila té origen en el monestir benedictí de Sant Pere, fundat a mitjan segle x.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions de la província de Barcelona.

Can Barriga, parc de

Bufalà

PM 1998/05/26

Nom d'una masia d'origen medieval, patrimoni de la família Soler que, a partir de principi del segle XIX, passà progressivament a ser denominada Can Barriga perquè aquest era el cognom dels hereus. Als anys vuitanta del segle XX, la masia, una altra edificació més tardana i els terrenys que formaven la finca van passar a ser propietat municipal. Quan part d'aquests terrenys es va urbanitzar com a parc, es va considerar oportú denominar-lo pel nom amb què es coneixia la propietat.

Can Campmany, carrer de

Canyet

PM 1998/05/26

Can Campmany és una antiga masia de Canyet, documentada ja al segle XV, originàriament de planta i pis i amb teulada de doble vessant. L'aspecte actual és fruit de modificacions posteriors. Al llarg dels anys ha rebut diversos noms: mas Serrahima, mas Serra o mas Martí. Tot i que el nom es va fixar fa poc temps al nomenclàtor, en alguns plànols ja s'esmentava.

Can Ferrater, camí de

Bonavista i Montgalà

PM 2002/05/28

Vegeu *Ferrater, avinguda de*

Aquest camí, d'origen remot, passa pel darrere del conjunt conegut amb el nom de cases de Can Ferrater. Amb anterioritat a l'obertura de la carretera de Badalona a Montcada (vegeu *Canyet, carretera de*) era el camí d'accés a la masia d'aquest nom des de la riera i, també, a la casa coneguda amb el nom de can Beilet.

Can Grapa, camí de

Canyet

PM 1998/05/26

Amb aquest nom es coneix una antiga masia d'origen medieval, actualment dividida en set habitatges, que havia estat l'originària de la família Nadal (nom amb el qual s'havia conegut). S'explica que la denominació actual és deguda al sobrenom d'un dels propietaris o habitants. La masia conserva encara algunes finestres gòtiques.

Can Llagosta, carreró de

Centre

PM 1980/11/28

Antiga masia, situada on actualment hi ha el teatre Principal. Edificada entorn del segle XVI, tenia matacans i una torre de defensa –coneguda com la torre de les Ànimes–, construïda per fer front a les incursions dels pirates. Fou enderrocada poc abans de 1931. El carrer està situat al límit d'on hi havia hagut una de les parets laterals de la masia.

Can Peixau, plaça de

Raval

PM 1998/05/26

Can Peixau era una masia ubicada a la zona de la plaça actual, l'origen de la qual es remuntava a l'època romana, que fou enderrocada l'any 1957.

L'atribució del nom a la plaça es deu a la voluntat de perpetuar en la memòria col·lectiva el record d'una de les masies més antigues de Badalona on, a més a més, hi havia la capella de Sant Salvador, de la qual es tenen notícies ja l'any 1125. L'any 1996 es van fer unes excavacions en aquest espai i s'hi trobaren restes romanes dels segles I i V dC. S'aprofità aquesta ocasió per fixar-ne el nom al nomenclàtor.

Can Pontons, carreró de

Bufalà

PM 2002/05/28

Conjunt de tres cases que s'identifica amb el renom amb què es coneixien els Rotllan, antics propietaris. La primera que es veu és de final del segle XIX. De la segona, que sembla que és la més antiga, n'hi ha notícies des de

final de l'edat mitjana. Pel que fa a la tercera, té l'aspecte d'una construcció del primer quart del segle xx.

Can Ros, passatge de

Canyet

PM 1998/05/26

Cal Ros no és pròpiament una casa, sinó un conjunt de cases construïdes per acollir els jornalers que treballaven a la masia de can Pujol. Aquest camí pel qual s'hi accedeix des del camí de la Carrerada va prendre, fa pocs anys, el nom de la casa.

Can Ruti, carretera de

Bonavista, Canyet, Morera, Pomar de Dalt
PM 1986/01/31

Antiga masia situada en els terrenys que avui ocupa l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol, també conegut popularment per Can Ruti. El mas fou construït al segle xvi, reformat al xviii i enderrocat a principi dels anys setanta. Al segle xviii la propietat pertanyia a la família Urrutia, d'origen basc. El nom del mas és probablement una degeneració de l'antic cognom familiar Urrutia.

El nom d'aquesta carretera es va donar en memòria de la masia.

Can Ruti, rotonda de

Canyet

PM 2002/05/28

Vegeu *Can Ruti, carretera de*

Rotonda de recent construcció situada a la carretera de Can Ruti, a l'entrada de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol.

Can Sagarra, plaça de

Montigalà

PM 2002/05/28

Torre residencial, propietat de la família Sagarra (descendents d'una antiga família de la noblesa catalana a què pertanyen l'historiador Ferran de Sagarra i l'escriptor Josep M. de Sagarra), l'aspecte de la qual era fruit de les reformes efectuades l'any 1898 sota projecte de l'arquitecte Maymó. Abandonada, fou enderrocada a la segona meitat del segle xx. En donar el nom a una plaça propera a la zona

on era, es va voler fixar en el patrimoni de la ciutat el record de la torre.

Can Solei, parc de

Casagemes

PM 1980/01/25

Nom d'una gran propietat de la qual ja es tenen notícies al segle xvi. Al novembre de 1974, després d'un procés d'expropiació, la finca passà a propietat municipal i fou destinada a parc públic. Al desembre del mateix any es proposà que el parc dugués el nom de l'alcalde Felipe Antoja, que havia mort al mes de març. No sense discussió, al Ple i al carrer, la proposta acabà essent aprovada al març de l'any següent. L'agost de 1977, en un debat intens del Ple de l'Ajuntament, es deixà sense efecte l'acord de 1975 i guanyà, per majoria, la proposta d'anomenar-lo Parc Municipal de Badalona, Can Solei. Al gener de 1980 es deixà com a definitiu el nom actual, que era com popularment se'l coneixia.

Alcalde Don Felipe Antoja (PM 1975/03/21), Parc municipal de Badalona, Can Solei (PM 1977/08/04)

Can Tiano, carrer de

Canyet

D 1933

Can Tiano és una casa situada a l'inici d'aquest carrer, vora la carretera de Montcada. Durant bona part del segle xx ha estat un dels punts neuràlgics dels habitants de Canyet. Aquí hi hagué el primer telèfon i una botiga de queviures i serví de punt de recollida de les cartes. A més, s'hi guardava el carro que duia la roba que rentaven les bugaderes de Canyet i a l'era de la finca, s'hi desenvolupaven actes socials: balls, teatre, celebracions, etc.

Tot i que el nom era conegut i usat popularment, no sembla que s'incorporés al nomenclàtor fins als anys trenta.

Can Trons, camí de

Canyet

PM 1998/05/26

Fixat en el nomenclàtor en data recent, aquest camí porta a la masia de Can Trons, una edificació en pedra, de tres cossos, de la qual es

tenen notícies des de final del segle XVI, però que podria ser anterior. El cos central de la masia és més elevat que els altres i, a la part superior, hi ha una galeria amb cinc finestres que havia servit de graner. Forma part del catàleg del patrimoni històric, artístic i paisatgístic de Badalona.

Canàries, plaça de les

Bufalà

PM 1962/04/27

Arxipèlag de l'oceà Atlàntic, situat davant les costes nord-occidentals africanes, que constitueix una comunitat autònoma de l'Estat espanyol, amb capital compartida entre Santa Cruz de Tenerife i Las Palmas de Gran Canaria. Té aproximadament 1.630.000 habitants. És format per set grans illes: Lanzarote, Fuerteventura, Gran Canaria, Tenerife, Gomera, Hierro i La Palma. Geogràficament l'arxipèlag està emplaçat en una zona volcànica caracteritzada per la inestabilitat. L'evolució econòmica de les illes ha estat molt vinculada al turisme que des dels anys setanta s'ha desenvolupat amb gran força i provocat una gran terciarització de la població. És una comunitat amb una elevada densitat de població a conseqüència de l'elevada natalitat, la baixa mortalitat i del saldo migratori positiu.

Aquest carrer està situat en el grup d'habitatges del Bruc, en una zona on altres vies també porten noms que fan referència a la divisió territorial –provincial o regional– vigent a l'Estat espanyol en el moment de la seva aprovació.

Canelones, carrer de

Puigfred

PM 1956/02/17

Població de l'Uruguai que l'any 1955 va donar el nom de Badalona a un dels carrers de la seva ciutat. La proposta l'havia fet un dels seus ciutadans, els avantpassats del qual eren badalonins, després d'un viatge en el qual visità Badalona. La *Revista de Badalona* dedicà una de les primeres pàgines del número especial d'agost a agrair a qui havia fet la proposta. Un temps més tard, l'Ajuntament, en correspondència, va decidir dedicar també el nom d'un dels seus carrers a aquella població uruguiana.

Roma (D 1925)

Canigó, carrer del

Raval

PM 1927/03/08

Massís orogràfic dels Pirineus orientals, de 2.786 m d'altura. Cobert de boscos, s'eleva damunt les planes del Conflent i el Rosselló, d'una banda, i del Vallespir i de l'Alt Empordà, de l'altra. És famós pel monestir de Sant Martí del Canigó, fundat al segle XI, i també pel poema *Canigó* –editat el 1886– de Jacint Verdaguer.

Carrer 2 urbanització Solà (CMP 1925/01/26)

Canonge Baranera, carrer del

Centre

CG 1939/02/14

Josep M. Baranera i Pasqués (Vic 1873-Taradell 1920). Religiós. Va ser ordenat prevere l'any 1895 després de cursar la carrera sacerdotal al seminari de Vic. Des d'aquell any fins a l'any 1905 va residir a Badalona, on va ocupar el càrrec de capellà del col·legi Sant Andreu. L'any 1911, després de superar unes oposicions, va obtenir una canongia a la catedral de Barcelona. Director honorari d'*Aubada*, publicació del Círcol Catòlic. El 3 de novembre de 1921 l'Ajuntament acordà donar el seu nom a un tram de l'actual avinguda d'en Martí Pujol, on, el desembre del mateix any, es descobriren unes plaques en homenatge seu, costejades per subscripció popular. Al juliol de 1926 es va modificar l'acord de l'any 1921 i es va donar el nom de Canonge Baranera a un altre carrer principal que fins aquell moment havia portat el nom de Lluch, àlies *en Cueta*.

Lluch (D 1846), Canonge Baranera (PM 1926/07/20), Euskadi (D 1938/02/23)

Cantàbria, carrer de

Bufalà

PM 1995/02/22

Comunitat autònoma espanyola constituïda l'any 1981 en aprovar-se el seu Estatut d'autonomia. Anteriorment es coneixia com a província de Santander. Limita al nord amb el mar Cantàbric, a l'est amb el País Basc, a l'oest amb el Principat d'Astúries i al sud amb la comunitat autònoma de Castella i Lleó. El territori és fonamentalment muntanyós i el contrast entre la franja litoral i la muntanya és important. Santan-

der, la capital, és l'única ciutat; la resta de nuclis urbans són pobles. Històricament era el port de pas de Castella al mar. Prop del municipi de Santillana del Mar hi ha les coves d'Altamira, declarades patrimoni de la humanitat per la UNESCO l'any 1985.

Tot i que aquest carrer és posterior als carrers del grup d'habitatges del Bruc, que duen el nom de regions espanyoles, la seva proximitat feu considerar oportú donar-li aquest nom.

Canyet, carretera de

Canyet

PM 1998/05/26

Nom que prové del llatí *Cannetum*, que significa 'lloc abundant de canyes'. Esmentat ja al segle X, s'ha denominat Canyet l'espai d'hàbitat humà, les valls i els torrents d'una riera que, popularment, ha pres el nom de la zona on s'origina.

La carretera, que serví per anar al Vallès per Montcada, fou acordada per la Mancomunitat l'agost del 1920. Quatre anys més tard se n'aprova el projecte, que es modificà l'any 1927, moment a partir del qual el traçat esdevingué realitat.

Tot i que tècnicament es denomina BV-5011, es va acordar el nom de carretera de Canyet al tram que va des del lateral de mar de la B-20 fins al camí del Mas Oliver.

Canyet, riera de

Bonavista i Canyet

PM 1998/05/26

Vegeu *Canyet, carretera de*

És la riera principal de Badalona pel que fa a llargada i cabal però també per l'assentament humà que, des dels romans, hi ha hagut a la vall que ha conformat. La riera pròpiament neix sota la Torre Codina, on s'ajunten les aigües del torrent Fregon i del torrent de ca l'Oms i, després de passar pels turons de Montigalà i d'en Folc, inicia el curs baix que acabarà al mar.

El nom ha quedat limitat a la part superior de la mateixa, des del seu inici fins a la B-20. Amb anterioritat, tot i que mai a partir d'un acord oficial, aquest tram se'l coneixia com *carrer de la Riera*.

Tomás de Iriarte (CG 1939/10/24)

Cardenal Albareda, plaça del

Congrés

PM 1963/04/03

Anselm Albareda i Ramoneda (Barcelona 1892-1966). Cardenal i historiador. La seva família s'instal·là a Badalona quan ell era petit. Estudià als Maristes de la nostra ciutat, al monestir de Montserrat i a Roma. Entre el 1933 i el 1961 fou prefecte de la Biblioteca Vaticana. El 1962 fou no-menat cardenal i poc després l'Ajuntament de Badalona li concedí el títol de fill adoptiu de la ciutat.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms relacionats amb la religió i l'Església catòlica en reconeixement a l'entitat d'origen catòlic Viviendas del Congreso Eucarístico, SA, que va promoure entre 1963 i 1970 la construcció dels habitatges que constitueixen aquest barri.

Cardenal Cisneros, carrer del

La Salut

PM 1927/03/08

Francisco Jiménez de Cisneros (Torrelaguna 1436-Roa 1517). Eclesiàstic i polític. Ingressà a l'orde franciscà, del qual emprengué una reforma, i va ser arquebisbe de Toledo des de 1495. El 1492 fou designat confessor d'Isabel la Catòlica i es convertí en el seu conseller. Després de la mort de la reina (1504) tingué un important paper en la política de Castella. Nomenat cardenal en iniciar-se la regència de Ferran el Catòlic (1507), impulsà conquestes al nord d'Àfrica i notables iniciatives culturals. El 1516, en morir el rei Ferran, assumí la regència de Castella, que mantingué fins a la seva pròpia mort.

Carrer A urbanització Oriola Cortada (CMP 1924/11/24)

Cardenal Vidal i Barraquer, avinguda del

Sant Antoni de Llefià

PM 1979/06/29

Francesc Vidal i Barraquer (Cambrils de Mar 1868-Friburg, Suïssa, 1943). Eclesiàstic. L'any 1921 fou ordenat cardenal. Durant la dictadura de Primo de Rivera fou atacat per defensar que es prediqués en llengua catalana. Fou el responsable de l'Església espanyola durant la Segona República. Iniciada la Guerra Civil fou alliberat

dels anarquistes i traslladat a Barcelona i a Itàlia. S'oposà a la Carta Col·lectiva de l'Episcopat (1937) i al règim franquista. Morí a l'exili. Esperit Sant (PM 1973/12/07)

Caritat, carrer de la

Centre

D 1856

Amor desinteressat que no cerca el propi bé, sinó que fa el bé i es dona a l'altre.

Un cop mort Vicenç Roca i Pi (1852), amb el llegat que havia deixat per als pobres foren construïdes una vintena de cases per a noies que havien de contraure matrimoni. Aquesta obra humanitària motivà que es donés el nom de Caritat a aquest carrer que en alguns documents s'anomenava *Isabel*.

Caritg, avinguda de

Sistrells

PM 1961/07/19

Caritg és el cognom de la família propietària d'aquesta zona a final del segle XIX. La fallida de Josep Caritg Arnó va precipitar la venda posterior de bona part de les seves propietats. El turó d'en Caritg, on fins l'any 1983 hi hagué unes bateries militars propietat de l'Estat, deu el nom a aquest propietari. No obstant això, el mateix turó, en documents contemporanis a la venda (1904) és esmentat, també, com a turó de Claris, casa pairal situada al peu.

Caritg, plaça de

Sistrells

PM 1992/05/06

Vegeu *Caritg, avinguda d'en*

Aquesta plaça, relativament nova, havia estat part del recinte militar situat al turó d'en Caritg i, mentre ho era, va dur el nom d'un militar. L'any 1986 el recinte passà a ser propietat de l'Ajuntament de Badalona i, en refer-se la plaça, se li va canviar el nom pel del mateix turó.

Tinent Coronel Oleza Costa (D 1972)

Carlemany, avinguda de

Morera

PM 1973/12/07

(Aix-la-Chapelle, Aquisgran 742-? 814), en llatí *Carolus Magnus* (Carles el Gran), rei dels francs

(768-814) i emperador dels romans (800-814). Fill de Pipí el Breu, va conduir els exèrcits francs a una victòria sobre nombrosos pobles i va establir el seu domini en la major part de l'Europa central i occidental. Va ser el rei més influent a Europa a l'edat mitjana. L'any 813 va designar successor el seu fill Lluís –més endavant, Lluís I el Pietós– i el va coronar personalment.

Carles I, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

CMP 1949/11/22

Carles I –Carles V emperador del Sacre Imperi Germànic– (Gant 1500-Yuste 1558). Rei de Castella i de Catalunya i Aragó (1516-1556) i emperador alemany (1519-1556). Fill de Felip el Bell i Joana la Boja i nét dels Reis Catòlics. S'imposà a la revolta de les germanies a València i al Principat, i a la dels *comuneros* a Castella. Fou el monarca més poderós del seu temps, però no assolí els seus objectius principals –recuperar la Borgonya, eliminar el poder turc i mantenir la unitat religiosa a Alemanya, on s'estenia la doctrina protestant. El 1556 cedí la corona de Castella i de Catalunya i Aragó al seu fill Felip II i es retirà al monestir de Yuste, a Càceres.

Carrer E urbanització Rodó (CMP 1925/03/09)

Carme, carrer del

Centre

D 1852

La Mare de Déu del Carme és una advocació que té el seu origen en la capella que els carmelites bastiren a la muntanya del Carmel de Palestina (1209). L'advocació ha quedat popularment lligada a l'aparició de la Mare de Déu a sant Simó Stock. A Catalunya el nom té tradició des del segle XVIII. El 16 de juliol se celebra la festa del Carme, patrona dels mariners, amb processons marítimes amb la imatge embarcada. A la nostra població aquesta festivitat s'ha celebrat des del segle XIX. En aquest carrer es conserva una capella dedicada a la Mare de Déu del Carme.

Carmen Amaya, passatge de

Bufalà

PM 1988/06/01

Carmen Amaya Amaya (Barcelona 1913-Begur

1963). Ballarina de flamenc. Començà a actuar de petita a Barcelona i el 1929 assolí a París un gran èxit internacional. Actuà també al cinema en *La hija de Juan Simón* (1934), *Maria de la O* (1936) i *Los Tarantos* (1962).

Carme Guasch, plaça de

Casagemes

PM 2002/05/28

Maria Carme Guasch i Darné (Figueres 1924-Badalona 1998). Escriptora. Llicenciada en filologia romànica, exercí la docència en diverses ciutats de Catalunya. Es consolidà literàriament a mitjan anys 1980. Gran admiradora de Carner, va destacar sobretot com a poetessa amb les obres *25 sonets i un dia*, *Amat i amic* (1985), *Interiors* (1997) i *Pràctica de vida* (1993). Publicà també una novel·la, *Trena de cendra* (1984), i els reculls de contes *Situacions insulars* (premi Víctor Català 1988) i *El llit isabelí* (1994). El paisatge i l'entorn familiar són els grans temes de la seva obra, de caràcter eminentment intimista.

Carrerada, camí de la

Canyet

PM 1998/05/26

Camí seguit de manera exclusiva pel bestiar transhumant en el seu desplaçament pendular i periòdic per tal d'aprofitar les pastures naturals. El camí de la Carrerada, tradicionalment anomenat també *de la Vallençana* (i, també, *antic camí a Montcada*), es feia servir per anar cap a la serra que es coneix amb aquest darrer nom. Per extensió, a Canyet, anomenen també *la Carrerada* el vessant, abans conreat de vinyes, que hi ha entre el collet de la Vallençana i el torrent de ca l'Oms.

Casagemes, plaça de

Casagemes

PM 1979/04/27

Cognom de la família que era propietària de la finca de cal General, anomenada així perquè havia estat d'un general irlandès que havia lluitat contra Napoleó. Els Casagemes residien habitualment a Barcelona i utilitzaven les seves propietats de Badalona i de Sitges per estiuar-hi. El membre més conegut de la família és el pintor

Carles Casagemes i Coll (Barcelona 1880-París 1901), de tendència modernista i expressionista. Des de 1899 fou amic íntim de Picasso, amb qui compartí estudi a Barcelona i a París, i amb qui visità, entre altres llocs, la finca de cal General. Casagemes se suïcidà poc després que Picasso es distanciés d'ell. Potser per aquest motiu l'artista malagueny, que va quedar molt afectat pel succeís, li va dedicar nombrosos retrats i homenatges pòstums.

Quan el 1917 es va presentar la sol·licitud per urbanitzar els terrenys, les propietàries eren les germanes de Carles: Josepa, Mercè i Lluïsa. Aquesta darrera, Lluïsa Casagemes i Coll (Barcelona 1873-Madrid 19??) fou compositora i va escriure l'òpera *Schiava e regina* (1892).

Casagemes (D 1931), Reyes Católicos (CG 1939/10/24)

Casas i Amigó, carrer d'en

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1917/07/02

Francesc Casas i Amigó (Sant Antoni de Vilamajor 1859-Barcelona 1887). Poeta. La seva poesia, rica en imatges i, sovint, una mica emfàtica, és influïda per la mística de Verdaguer i per la poesia popular. El 1885 i 1886 obtingué premis als certàmens poètics de la Joventut Catòlica de Sabadell i als Jocs Florals de Barcelona.

Pel que fa al nom, Joan Abril havia publicat que no feia referència a aquest poeta, sinó a Josep Casas Costa i a Joan Amigó Barriga, alcalde i arquitecte respectivament, que foren els qui urbanitzaren el carrer.

Castanyers, avinguda dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Arbre de la família de les fagàcies. Corpulent, de capçada frondosa, pot arribar a assolir una alçada important i a viure alguns centenars d'anys. Els fruits, les castanyes, creixen en grups màxims de tres, dins un pelló coriàci i espinós. Es troba en terrenys fllonjos, profunds, rics en matèria orgànica i no gaire argilosos. S'ex-plota per obtenir-ne fusta, el fruit i matèries tànniques.

Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i arbustos habituals a la zona.

Castella, plaça de

Bufalà

PM 1962/04/27

Regió històrica de l'Estat espanyol situada al centre de la península Ibèrica. El seu relleu està determinat per la gran Meseta, que ocupa i domina la major part del territori. Administrativament està dividida en dues comunitats autònomes: Castella-la Manxa, amb uns 1.137.590 habitants, i Castella i Lleó, amb uns 2.484.600 habitants. Però fins al 1978 estigué dividida en les regions de Castella la Nova i Castella la Vella. Inclou, a més de les comunitats esmentades, les de Madrid, Cantàbria i La Rioja. L'economia de les dues Castelles ha estat tradicionalment lligada a l'agricultura, fonamentalment de secà, i a la ramaderia. El sector miner es concentra principalment a Lleó. La indústria més important es basa en la transformació de productes d'origen agrícola. Pel que fa a la demografia, des de principis del segle xx s'inicià un procés de despoblament que s'aguditzà entre els anys 1955 i 1975. Badalona ha estat el punt de destí de molts immigrants castellans, fonamentalment a la segona meitat del segle xx.

Aquest carrer està situat en el grup d'habitatges del Bruc, en una zona on altres vies també porten noms que fan referència a la divisió territorial –provincial o regional– vigent a l'Estat espanyol en el moment de la seva aprovació.

Castillejos, carrer de

Bufalà

PM 1927/03/08

Batalla de la guerra d'Àfrica en la qual les forces del general Prim s'imposaren a l'exèrcit marroquí. L'enfrontament tingué lloc el dia 1 de gener de 1860, a la vall de Los Castillejos, prop de Ceuta. Altres carrers de la zona, com Bailèn i Bruc, al·ludeixen a gestes bèl·liques de la història d'Espanya. Carrer D urbanització Bufalà (CMP 1924/05/05)

Catalònia, carrer de

Sistrells

PM 1976/07/01

Forma llatinitzada d'origen medieval del nom de Catalunya. Fou utilitzada per l'escriptor George Orwell en la seva obra sobre la Guerra Civil, en la qual havia pres part, *Homage to Catalonia*

(1938), traduïda al català el 1969. La denominació va ser donada al passatge B de Sistrells, comprès en el Pla parcial Caritg (aprobat per l'Ajuntament de Badalona el 1961 i per la Comissió d'Urbanisme de Barcelona el 1962) després de la mort de Franco, però quan encara faltaven gairebé dos anys perquè se celebrassin les primeres eleccions municipals democràtiques.

Catalunya, avinguda de

Nova Lloreda i Sistrells

PM 1968/04/04

Comunitat autònoma de l'Estat espanyol situada a la costa oriental de la península Ibèrica. Té uns 6.147.600 habitants. La capital és Barcelona. Fonamentalment a la segona meitat del segle xx, i gràcies a la industrialització, acollí una gran arribada d'immigrants procedents d'altres zones de l'Estat espanyol. Des del punt de vista econòmic, les activitats principals són la indústria (metal·lúrgica, tèxtil, fusta i paper, alimentària i química) i els serveis (comerç i turisme). Pel que fa a la història, fins a la segona meitat del segle xii no s'utilitzà el nom de Catalunya per designar el conjunt de comtats que havien estat alliberats de la dominació musulmana abans del segle ix. Durant part de l'edat mitjana, Aragó i Catalunya van estar unides en l'anomenada Corona d'Aragó després de la unió matrimonial de Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona, i Peronella, filla de Ramir II d'Aragó. El matrimoni (1469) de Ferran II d'Aragó i Catalunya i d'Isabel I de Castella, els Reis Catòlics, afavorí una monarquia hispànica, tot i que mantingué les institucions de govern de la corona catalanoaragonesa. Al segle xviii, el Decret de Nova Planta (1716), abolí gran part de les institucions i de l'ordenament jurídic propi.

Cedre, carrer del

Mas Ram

PM 1975/01/27

Nom comú del gènere *Cedrus*, de la família de les pinàcies, que té tres o quatre espècies. De fulla perenne, el cedre té les fulles aciculars agrupades en fascicles i pinyes ovoides i dretes, amb esquames densament imbrincades que cauen en madurar. Són arbres de capçada molt grossa i de figura cònica. Originaris d'Àsia, són arbres ornamentals conreats en regions més temperades.

A la zona, la majoria de carrers duen noms d'arbres i arbustos.

Centelles, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi d'Osona, a la dreta de l'alt Congost i a l'extrem meridional de la plana de Vic, amb 5.730 habitants. L'economia està basada en l'agricultura de secà i en la indústria tèxtil, amb una llarga tradició que prové de l'edat mitjana. També té petites indústries alimentàries d'embotits i pastissos. En els darrers anys s'han format barris residencials dedicats a l'estiueig.

Es troba situat en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions de la província de Barcelona.

Centenari, plaça del

Sistrells

PM 2002/05/28

El nom recorda la concessió del títol de ciutat atorgada a Badalona el 1897 per la reina regent Maria Cristina, amb motiu d'haver assolit el municipi un nivell de desenvolupament demogràfic i econòmic destacat. El 1997 la ciutat de Badalona celebrà el primer centenari d'aquesta distinció amb diversos actes.

Cep, carrer del

Canyet

PM 1998/05/26

Soca de la vinya.

La importància i el record encara viu de les terres de Canyet plantades de vinya han estat determinants perquè els veïns de la zona posessin aquest nom per a un carrer.

Ceràmica, carrer de la

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Objectes fabricats d'argila cuita.

Aquest carrer forma part del polígon industrial de les Guixeres, el nomenclàtor del qual està relacionat amb elements lligats a la indústria i als oficis.

Cerdanya, avinguda de la

Buflà, Morera i Pomar

PM 1986/11/28

Regió natural i històrica de Catalunya constituïda per una plana a més de 1.000 metres d'altitud al bell mig de la zona pirinenca. La capital tradicional és Puigcerdà. L'hàbitat està molt disseminat en petits nuclis i amb densitats molt baixes, excepte les poblacions de Puigcerdà i Bellver de Cerdanya. L'economia es basa fonamentalment en l'agricultura —cereals, patates, fruiters—, els farratges i els prats i en la ramaderia, principalment bovina. El turisme s'ha desenvolupat atret pels esports de neu i de muntanya. En aquesta zona hi ha altres carrers que porten noms de comarques del Pirineu català o de la Catalunya Nord.

Cervantes, carrer de

Can Claris, Gorg i Progrés

PM 1892/10/06

Miguel de Cervantes Saavedra (Alcalá de Henares 1547-Madrid 1616). Escriptor. Protagonista de nombrosos avatars —fou condemnat per un plet, ferit a la batalla de Lepant i captiu dels corsaris durant més de cinc anys—, assolí un gran èxit amb *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha* (1605, 1615), que li permeté de publicar altres obres, com les excel·lents *Novelas ejemplares* (1613), *Viaje al Parnaso* (1614) i la segona part de *Don Quijote* (1615). Va escriure també obres de teatre, entre les quals destaquen els entremesos o peces curtes de caràcter satíric. La seva darrera gran obra fou *Los trabajos de Persiles y Segismunda*, que es publicà pòstumament (1617). De tota la seva producció és *el Quixot* l'obra que li va donar més fama i el convertí en el pare de la novel·la moderna i en el més universal dels escriptors en llengua espanyola.

Cervereta, carrer de la

Sant Antoni de Llefià i Sant Joan de Llefià

CMP 1924/11/17

Cérvol petit, segons el *Diccionari català-valencià-balear*. El nom original del carrer era *de la Cervereta*, ja que així apareix al projecte d'urbanització de la zona presentat pels propietaris dels terrenys, Josep Sabater i Maria Ventosa, i aprovat per l'Ajuntament el 1924. A la reunió de Ple del 26 de gener de 1927 aquest nom es va substituir pel de *San Adrián*, però el canvi no es va fer efectiu.

Chopin, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

CMP 1949/11/22

Fryderyk Franciszek Chopin (Zelazowa-Wola, 1810-París 1849). Compositor i pianista polonès, de pare francès. S'establí a París el 1831, després de la invasió russa de Polònia, i aquest fet accentuà el seu nacionalisme, que plasmava musicalment. Conegué diversos artistes i va tenir una relació de dotze anys amb l'escriptora George Sand, amb qui visqué a Mallorca (1838-1839). Havia estat un nen prodigi del piano, instrument al qual dedicà gairebé tota la seva obra, com els *Concerts*, *Valsos*, *Preludis*, *Impromptus*, *Poloneses* i *Nocturns*.

Passatge 2 urbanització Rodó (CMP 1925/03/09)

Churruca, plaça de

Bufalà

PM 1987/02/27

Antiga indústria de materials refractaris situada al barri de Bufalà. Tancà cap a la meitat dels anys seixanta del segle xx.

La plaça està situada en un espai que hi ha entre uns blocs d'habitatges que ocupen el terreny on hi havia hagut l'antiga fàbrica.

Cid Campeador, carrer del

Sistrells

CG 1939/10/24

Rodrigo Díaz de Vivar (Vivar c. 1043-València 1099). Guerrer i heroi castellà. Es distingí per les seves victòries, que li valgueren el sobrenom de Campeador i el títol de Cid. El rei Sanç II de Castella (1065), amb qui s'havia criad, el nomenà alferes reial, però després de la mort de Sanç, s'enemistà amb el seu germà i successor, Alfons VI, i es posà al servei de diferents sobirans islàmics. Desterrat, s'instal·là a la zona oriental de la península Ibèrica, i el 1094 conquistà València als almoràvits i en fou el governador fins que morí. El personatge, convertit ben aviat en llegendari, va inspirar nombroses obres literàries, com el romanç *Cantar de Mio Cid* (segle xii, conservat en una còpia del segle xiv).

Carrer D urbanització Domingo (CMP 1924/05/05)

Ciència, carrer de la

Montigalà

PM 1992/05/06

Coneixement de les coses pels seus principis i causes.

Es troba en una zona on altres carrers porten noms de diferents branques del coneixement.

Circumval·lació, carrer de la

La Salut, Sant Antoni de Llefia i Sant Joan de Llefia

PM 1986/11/28

Via pública que es troba situada en el perímetre extern d'una ciutat.

Nom del carrer que es troba en el límit amb el municipi veí de Santa Coloma de Gramenet.

Circumval·lació (D 1931), Lepanto (CG 1939/10/24)

Cirerers, carrer dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Grup d'arbres caducifolis, generalment poc alts, amb un tronc ben definit, l'escorça de color gris rogent lluent, fulles ovatooblongues amb una o dues glàndules vermelles al capdamunt del peciòl, flors blanques, agrupades i fruits drupacis, les cireres. És un arbre resistent que pot ser conreat des del nivell del mar fins a 1.000 m d'altitud i que s'adapta bé a tota mena de sòls, llevat dels calcaris. Es conrea per comercialitzar-ne el fruit i la fusta.

Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i arbustos habituals a la regió mediterrània.

Ciutat de San Carlos de Nicaragua, plaça de la

Montigalà

PM 1991/04/24

Ciutat de la República de Nicaragua, agermanada amb Badalona des del 6 de juny de 1988.

Clavells, carrer dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Flor de la clavellina.

A la zona, la majoria dels carrers tenen noms d'arbres, arbustos o plantes habituals a la regió mediterrània.

Coll i Pujol, carrer de

Coll i Pujol i Sant Crist de Can Cabanyes
CMP 1924/04/28

Cognoms de la família propietària d'una gran mansió envoltada de jardins que estava situada a prop del carrer al qual van donar nom. Dos membres destacats d'aquesta família, que passaven temporades a la finca, van ser els germans Joan i Ramon Coll i Pujol.

Joan Coll i Pujol (Barcelona 1842-1910). Advocat i polític. Fou catedràtic de dret penal a la Universitat de Barcelona (1883) i president de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya (1888-1889). Militant del Partit Conservador, fou diputat (1896), senador (1899-1904) i cinc vegades alcalde de Barcelona (1884, 1890, 1897, 1900 i 1909). Cal destacar que utilitzava la torre que tenia a Badalona per fer-hi reunions i banquets de caire polític, com el dinar que s'hi celebrà el 15 de juny de 1897, al qual assistí el ministre d'Hisenda, que informà favorablement perquè la reina atorgués poc després el títol de ciutat a Badalona.

Ramon Coll i Pujol (Barcelona 1845-1915), metge, catedràtic de fisiologia de la Universitat de Barcelona, membre de l'Acadèmia de Ciències i Arts i de l'Acadèmia de Medicina de Barcelona. Va ser un dels iniciadors de l'estadística demogràfica sanitària, que s'aplicà primer a la província de Barcelona i després a tot l'Estat espanyol. Quan la finca es va urbanitzar, el 1924, pertanyia a la societat Terrenos y Edificios a Plazos, SA, el gerent de la qual, Francesc Artigues i Solà, ja havia promogut una altra urbanització a Badalona: la que va donar lloc al barri que actualment s'identifica amb el seu cognom.

Collet, mirador del

Canyet
PM 1986/11/28

El coll és una depressió a la carena d'una serralada, utilitzat sovint per transitar d'un vessant a l'altre. El mirador del Collet es troba situat en el coll que permet anar de Badalona a Montcada. Aquest pas, anomenat coll de la Vallença, és conegut tradicionalment com el Collet.

Colom, carrer de
Centre

D 1869

Cristòfor Colom (Gènova? 1451-Valladolid 1506). Navegant. Projectà navegar cap a l'oest, a través de l'Atlàntic, per arribar a les Índies i, així, obrir els mercats asiàtics per mar donant la volta al món. El projecte presentat a diverses corts europees només interessà als Reis Catòlics. El primer viatge s'inicià el 3 d'agost de 1492 i sortí del port de Palos (Huelva) amb tres naus (*Pinta*, *Niña* i *Santa María*) i arribà a Huanahani (San Salvador) el 12 d'octubre d'aquell mateix any. Durant el recorregut per les Antilles no s'assabentaren que havien arribat a unes terres desconegudes. Després del primer viatge, Colom es desplaçà a Barcelona per entrevistar-se amb els Reis Catòlics. Sembla probable que la primera entrevista tingués lloc al monestir de Sant Jeroni de la Murtra, on estaven hostatjats els monarques. El segon viatge fou entre 1493 i 1496 i es completà la descoberta de les Antilles. En aquesta ocasió, l'acompanyà Ramon Pané, frare jerònim que pertanyia, gairebé segur, a la comunitat de la Murtra. En el tercer viatge arribà a la desembocadura de l'Orinoco (1498-1500). Finalment, entre 1502-1504 realitzà un quart viatge i descobrí Hondures i Panamà. Morí sense saber que aquelles terres no eren l'Orient asiàtic.

Colònia de Sant Antoni, carrer de la
Canyet

PM 1998/05/26

La colònia de Sant Antoni és formada per un grup reduït de cases edificades els primers anys del segle xx, al lloc anomenat *Casa Riera*, prop de la masia de Can Campmany, a iniciativa d'Antònia Ysant, viuda de Montoto. Fins als anys vint no es començà a anomenar *Colònia Sant Antoni*, podria ser que l'advocació del nom fos deguda al nom de la propietària o al del pare d'aquesta, de nom també Antoni. La denominació s'ha anat estenent a la zona edificada de l'entorn de la parròquia de Sant Crist de Canyet, consagrada l'any 1951.

Aquest carrer es correspon amb el tram inicial d'un camí que fa anys que existeix i que servia per anar a les cases de la colònia de Sant Antoni, anomenat popularment *carrer de la Colònia*.

Colònia de Sant Jaume, camí de la Canyet

PM 1998/05/26

Conjunt de cases destinades a l'estiueig, construïdes a principi del segle XX pels propietaris de Can Selvas en terrenys seus. El nom de la colònia podria obeir al desig del propietari, de nom Jaume, d'homenatjar el seu patró. El conjunt forma part del catàleg del patrimoni històric, artístic i paisatgístic de la ciutat.

El camí de la colònia de Sant Jaume és el que, des del camí de la Carrerada, va fins al mas Oliver, tot passant per la colònia.

Comabona, passatge del

Bufalà

PM 1998/05/26

Pic de la Serra del Cadí, de 2.530 m d'alçària, a la baixa Cerdanya, fronterer entre les comarques de Lleida i Barcelona.

Es troba en una zona de nova urbanització on diversos carrers porten noms de municipis i muntanyes de la Cerdanya.

Comerç, carrer del

Sant Roc

PM 1968/12/20

Conjunt d'activitats de compravenda i de bes-canvi de tota mena de productes, amb l'objectiu de connectar la producció amb el consum o la inversió.

Es va donar aquesta denominació al carrer –que al principi estava designat com a passatge– perquè s'hi volia construir el mercat de Sant Roc, que finalment es va fer a l'avinguda del Congrés Eucarístic, entre els barris de Sant Roc i del Congrés.

Comunitat Europea, avinguda de la

Montigalà

PM 1992/05/06

Conjunt d'organitzacions creades per països europeus occidentals i mediterranis per assolir la integració de les seves economies. Especialment es parla de Comunitat Europea a partir de 1965. Els estats membres inicials foren Bèlgica, França, Itàlia, Luxemburg, la República Federal d'Alemanya i els Països Baixos; posteriorment s'hi integraren altres estats –Àustria, Finlàndia,

Irlanda, el Regne Unit, Dinamarca, Espanya, Grècia i Portugal. Després del tractat d'integració política, econòmica i monetària signat al febrer de 1992, la Comunitat Europea es transformà en Unió Europea.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de països de la Unió Europea.

Concha Espina, carrer de

Can Claris

PM 1975/03/21

Concha Espina Tagle (Santander 1877-Madrid 1955). Novel·lista castellana. Publicà poesies en periòdics de Santander i, després, quan residí a Xile, en *El Correo Español de Buenos Aires*. Més endavant, va escriure llibres de narracions i, especialment, novel·les. Se l'ha considerada una de les escriptores més qualificades del realisme del segle XIX. Entre les seves obres destaquen *La niña de Luzmela*, *La esfinge maragata*, *El metal de los muertos* i *Altar mayor*, així com unes memòries sobre la Guerra Civil des del punt de vista franquista, titulades *Retaguardia*.

Aquest nom s'ha donat a un carrer encara en projecte, després d'haver estat assignat des de l'any 1975 a un altre carrer projectat que, finalment, no va ser construït.

Concòrdia, carrer de la

La Salut i Sistrells

PM 1992/05/06

Estat d'harmonia que resulta de l'ajust o conveni entre persones.

El nom d'aquest carrer és un homenatge a les relacions de concòrdia, pau i amistat entre les persones que han de presidir una societat democràtica.

Conflent, avinguda del

Bonavista i Pomar de Dalt

PM 1986/11/28

Comarca de la Catalunya nord, a la regió de Perpinyà, corresponent al departament francès dels Pirineus orientals. La capital de la comarca és el municipi de Prada.

En aquesta zona hi ha altres carrers que porten noms de comarques del Pirineu català o de la Catalunya Nord.

Congrés Eucarístic, avinguda del

Congrés i Sant Roc

PM 1963/04/03

Reunió de tota l'Església per manifestar, fer créixer i propagar la vida catòlica per mitjà de l'oració i l'intercanvi d'idees. El 1952 se celebrà a Barcelona el XXXV Congrés Eucarístic Internacional. Com a conseqüència de les activitats derivades d'aquest Congrés, a Badalona, l'entitat catòlica Viviendas del Congreso Eucarístico, SA va promoure la construcció de 1.510 habitatges desenvolupats en tres fases (1963, 1968 i 1970). Aquesta avinguda es troba en una zona on diversos carrers porten noms relacionats amb la religió i l'Església catòlica en reconeixement de l'entitat que va promoure la construcció dels habitatges que constitueixen aquest barri.

Conquesta, carrer de la

Progrés

PM 1930/08/30

Acció de conquerir alguna cosa; allò que ha estat conquerit.

El setembre de 1873, durant la I República, fou donada la denominació d'aquest carrer en homenatge a la conquesta de la civilització i de la llibertat de la humanitat.

Conquesta (PM 1873/09/28), General Barrera (PM 1928/10/01)

Conreria, carretera de la

Les Guixeres i Pomar de Dalt

D 1918

Antiga granja de la cartoixa de Montalegre, a prop del coll de Montalegre, al límit septentrional del terme de Tiana, edificada damunt les restes d'un antic monestir de monges agustines fundat durant la primera meitat del segle XIII i traslladat el 1362 a Barcelona. Va pertànyer als cartoixans des de l'any 1415 fins a la desamortització. Després de la Guerra Civil passà a ser seminari menor de la diòcesi de Barcelona. Per extensió, s'anomena també *la Conreria* tota la urbanització que hi ha al vessant que dona al Vallès, construïda des de principi del segle XX. La construcció de la carretera s'inicià l'any 1909.

Constitució, plaça de la

Dalt de la Vila

D 1856

La Constitució és la llei fonamental, escrita o no, d'un estat sobirà, establerta o acceptada com a guia per al seu govern. Fixa els límits i defineix les relacions entre els poders legislatiu, executiu i judicial. Garanteix, també, els drets de les persones.

Ubicada al nucli medieval de Badalona, fou el centre de la vila fins a la construcció, al segle XIX, d'un nou ajuntament a l'actual plaça de la Vila. El nom de Constitució sembla que el prengué a partir de 1821, quan se li atorgà en record de la Constitució de Cadis de 1812; tot i així, la làpida fou arrencada pels francesos l'any 1823 i la plaça no tornà a recuperar aquest nom fins al cap d'uns anys.

Vila (D 1746), Real (D 1821), Constitucional (D 1846)

Corders, carrer dels

Canyadó

PM 1980/11/28

Persones que fabriquen o venen cordes. Es va donar aquest nom al carrer per la tradició i la importància de la corderia a Badalona: documentada a principi del segle XVIII com a activitat artesana, al segle XIX fou la base d'una pròspera indústria autòctona que es mantingué fins a l'últim quart del segle XX. A més, el carrer està a prop de les antigues corderies Domènech, Garriga i Ribó.

Còrdova, carrer de

Sant Roc

PM 1968/12/20

Ciutat d'Andalusia, capital de la província homònima, situada a la zona de transició entre La Sierra i La Campiña, a la vora del Guadalquivir. Té uns 306.000 habitants. L'economia es basa en el comerç de productes agrícoles, en la indústria alimentària i en la relacionada amb la mineria i el sector energètic. Centre turístic de gran interès, conserva un valuós patrimoni de l'època de la dominació musulmana, en què la ciutat fou capital d'Al-Andalus i visqué la seva màxima esplendor, testimoniada per la famosa mesquita o el palau de Medina Azara.

Aquesta denominació va ser aprovada conjuntament amb altres del barri de Sant Roc, on la

majoria de carrers porten noms de pobles i ciutats del sud d'Espanya, lloc de procedència de bona part dels immigrants que vingueren a Badalona durant el període 1950-1970.

Còrsega, carrer de

Puigfred

PM 1975/07/04

Illa de la mar Mediterrània que constitueix una regió administrativa de França. Es troba situada a la mar Lligur entre la Rivera italiana i l'illa de Sardenya, de la qual la separa l'estret de Bonifacio. L'any 1297 fou concedida en féu a Jaume II pel papa Bonifaci VIII, juntament amb l'illa de Sardenya. La influència dels catalans acabà l'any 1435 quan Alfons el Magnànim, fet presoner a Ponça, va haver de renunciar als drets sobre l'illa.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de llocs d'Itàlia o de la Mediterrània.

Cortijo, carrer

Centre

D 1895

A Andalusia i Extremadura, gran propietat agrícola que inclou els edificis d'habitatge i dependències annexes.

El nom del carrer, en el cas de Badalona, és la conseqüència d'una parla incorrecta i del pas dels anys. El nom primer del carrer és *curticu*, de ben segur que per raó de la seva extensió. Més endavant se'l va anar anomenant per la forma castellana, *cortico*. D'aquesta forma a *cortijo* hi ha només una lletra diferent que la parla diària aviat devia confondre. Popularment també se'l coneixia amb el nom de *carrer del Pou*.

Curticu (D 1821), Cortico (D 1856)

Corts, carrer de les

Casagemes

D 1870

Des del segle XIX s'aplica aquest nom a les cambres legislatives del Parlament espanyol, tant si es tracta d'una de sola, com en el cas de les Constitucions de 1812 o 1931, o bé de dues.

El nom fou atorgat durant el període del Sexenni Revolucionari (1868-1874) en record del màxim òrgan de representació ciutadana.

Sembla que, per un error, aquest carrer apa-

reix amb el nom d'Hernán Cortés en les guies urbanes publicades el 1927 i 1931 per la Impremta Marcó de Badalona.

Cosidores, carrer de les

La Mora

PM 1992/05/06

Dona que té per ofici cosir.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms d'oficis desenvolupats per dones. Aquesta denominació fou escollida per potenciar en el nomenclàtor la figura femenina.

Costa, carrer de la

Dalt de la Vila

D 1797

Terra que voreja la línia del mar.

La denominació de *carrer de la Costa* és, segurament, tan antiga com l'establiment de cases a Dalt de la Vila. El carrer de la Costa era el camí que se seguia per anar a mar, per anar fins a la costa. En algun document, abans que es fixi la denominació com a carrer, se l'anomena *la davallada de la costa*. Igualment, de manera popular, se li deia *costa d'en Real*.

Costa Brava, diagonal de la

Canyet

D 1963

Nom aplicat al sector costaner de les comarques gironines en referència a la seva morfologia. Sembla que el nom fou encunyat pel periodista Ferran Agulló el 1905 i publicat pel mateix autor en el diari *La Veu de Catalunya* (1908) en un sentit restringit, i que Lluís Duran i Ventosa el feu extensiu des de Blanes fins a Begur. El 1965 prengué caràcter de denominació oficial com a reclam turístic. Històricament, cap a la meitat de l'any 1910 es convertí en un lloc d'estiueig de la burgesia catalana, amb presència també de britànics i alemanys. Amb la massificació turística dels anys seixanta es construí sense planificació i el resultat ha estat la destrucció de gran part del paisatge i la desaparició de sectors econòmics com la indústria del suro i la pesca, en benefici del turisme.

Aquesta via és l'accés principal de la colònia Sant Jordi, els carrers de la qual porten tots noms de poblacions de la Costa Brava.

Covadonga, carrer de

Sant Roc

CG 1939/10/24

Nom de la zona on, segons la tradició, l'any 722 tingué lloc la batalla d'aquest nom que s'associa al naixement del regne d'Astúries i a l'inici de la reconquesta de la península Ibèrica.

El nom fou atorgat al carrer en acabar la Guerra Civil entre un grup nombrós de modificacions o noves denominacions, entre les quals n'hi havia diverses que magnificaven alguns fets bèl·lics i expressaven una determinada visió de la història d'Espanya.

Antofagasta (PM 1912/02/12), Salmerón (PM 1927/01/26)

Creu, carrer de la

Centre i Coll i Pujol

CG 1939/02/14

Figura de fusta formada per la intersecció de dues línies perpendiculars que fou utilitzada com a instrument de tortura pel poder de Roma per castigar amb la mort determinats crims, cosa que, alhora, servia d'escarment per a la població. A partir de la mort de Jesús de Natzaret es converteix en el símbol dels cristians, que hi veuen un signe d'alliberament.

La zona on hi ha el carrer de la Creu, s'anomenava *Camp de la Creu de Pedra* al segle XVIII perquè, aproximadament a la cruïlla entre els carrers de la Creu i de Santa Bàrbara, hi havia una creu de pedra, com era costum a les entrades de les poblacions.

Creu (D 1821), Reina Victòria (1925/01/14), Creu (PM 1930/08/30), Rafael Campalans (PM 1936/09/04)

Cuba, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

D 1940

Estat de les Grans Antilles, situat entre l'oceà Atlàntic i el mar Carib, en una zona de clima tropical. La capital és l'Havana. Ha destacat per la producció de sucre i tabac i, més recentment, com a centre turístic. Estigué sota el domini espanyol des del segle XVI, i durant els segles XVIII i XIX, fou un centre de tràfic d'esclaus i punt de destí de molts catalans que buscaven fortuna. A partir del 1868 hi hagué insurreccions en deman-

da d'independència fins que el 1898 l'illa quedà deslligada d'Espanya i sota el control dels Estats Units. El 1959, després d'una revolució, el país s'alineà amb la Unió Soviètica i adoptà el sistema comunista que encara hi perdura. Aquest fet ha representat l'aïllament internacional després de la caiguda del comunisme a Europa i ha comportat greus problemes econòmics.

És probable que l'origen del nom aplicat al carrer estigui relacionat amb Ramon Rodó, que era propietari de la urbanització a la qual pertany el carrer i que havia fet fortuna a l'illa de Cuba.

Cuba, plaça de

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1975/07/04

Vegeu *Cuba, carrer de***Cussó, passatge de**

Manresà

PM 1975/07/04

Cognom d'una família establerta des de molt antic al barri de Manresà. El terreny on hi ha el passatge era propietat seva i havia servit per donar accés a l'hort de la casa, assenyalada amb el número 1 del carrer de Manresà coneguda per *Can Calvari*, possiblement deformació de *clavari* (sembla que, antigament, un membre de la família Cussó havia estat el responsable de les claus de la caixa d'una societat que s'havia format al barri). El terreny del passatge actual va ser utilitzat des de mitjan anys vint com a zona de pas i, per aquest motiu, es va acabar convertint en via pública.

La part alta del carrer de Jacint Verdaguer i l'inici del carrer del Doctor Robert, al barri de Bufalà, a principi del segle xx. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Ramon M. Planas. Fotògraf: Àngel Toldrà Viazó

Dalt, carrer de

Dalt de la Vila
D 1819

Adverbi que significa *a la part alta*. I així és: aquest carrer, a l'edat moderna, era el que estava situat a la part alta de la vila. La construcció de la rectoria a final del segle XVII, que fins llavors era a la masia de Ca l'Andal, dóna peu al fet que, sovint, el carrer s'anomenés amb els noms *de la Mongia* i *de la Rectoria Nova*. Rectoria (D 1746)

Democràcia, carrer de la

Sant Joan de Llefià
PM 1979/04/27

Govern en què el poble exerceix la sobirania; comunitat o estat governat democràticament; partit democràtic; part democràtica d'una nació. Aquesta denominació va ser aprovada pel primer Ple de la democràcia municipal i expressa la voluntat de consolidar aquest sistema de govern. General Solchaga (CMP 1952/01/02)

Diana, carrer de

Montigalà
PM 1992/05/06

Divinitat romana protectora de la caça i la natura salvatge. Els romans la identificaren amb l'Àrtemis grega.

Es troba situat en una zona on diversos carrers porten noms de deesses. Aquesta denominació fou escollida per potenciar en el nomenclàtor la figura femenina.

Dinamarca, carrer de

Montigalà
PM 1992/05/06

Estat d'Europa del Nord que separa el mar del Nord del mar Bàltic i és el pont d'unió entre el continent europeu i la península Escandinava. És membre de la Unió Europea. La capital és Copenhaguen. L'idioma oficial és el danès. A la zona, altres carrers també porten noms de països de la Unió Europea.

Diplodocus, plaça del

Canyadó
PM 1991/01/30

Rèptil fòssil de l'ordre dels dinosaures, de

grans dimensions i amb el cap petit.

El 1990, amb motiu del 10è aniversari de l'esplai Diplodocus, del barri de Canyadó, els veïns van demanar que la plaça on jugaven els nens i on hi havia la seu de l'entitat portés aquest nom.

Dipòsit, carrer del

Morera
PM 1927/03/08

Recipient que serveix per contenir un líquid.

En aquest cas, tot sembla indicar que la denominació col·loquial va acabar esdevenint l'oficial. L'octubre de 1925 l'Ajuntament autoritzà la so-cietat anònima Gatell a instal·lar un dipòsit en uns terrenys situats en un carrer sense nom. Durant molts anys aquesta instal·lació fou l'única construcció que hi havia al carrer, i d'aquí la seva denominació.

Carrer A urbanització Prat (CMP 1925/ 05/25)

Doctor Bassols, avinguda del

Llefià
PM 1969/05/14

Ramon Bassols i Genís (Sabadell 1919-Badalona 1959). Metge que exercí al barri de La Salut on, mercès a la seva disposició, va gaudir d'una forta estima i popularitat. Estava, també, molt vinculat a la parròquia. La seva mort sobtada a causa d'un accident va determinar que, de forma immediata, es donés el seu nom a una plaça del barri de la Salut (l'actual Manuel Machado). Més endavant, la urbanització de la veïna zona de Llefià possibilità que una gran artèria tingués també el nom d'aquest metge, l'única que actualment manté la denominació, on l'any 1971 es va ubicar una placa commemorativa.

Doctor Daudí, carrer del

Bufalà
D 1932

Jaume Daudí i Mercedes. Era el propietari d'uns terrenys situats en aquesta zona. El 1937 aquest carrer era conegut popularment amb el nom de Doctor Daudí. El mes d'octubre d'aquell any el conseller regidor de Governació, Domènec Riera, va proposar a l'Ajuntament que aprovés oficialment les denominacions de diverses vies públiques, entre elles Doctor Daudí, que havien

estat donades pels veïns. El tema, però, no va arribar a la reunió de Ple, cosa que no resulta gens estranya si tenim en compte que en aquell moment es vivia la Guerra Civil i el consistori estava immers en múltiples preocupacions.

Doctor Ferran, carrer del

Gorg

CMP 1953/08/11

Jaume Ferran i Clua (Corbera d'Ebre 1852-Barcelona 1929). Metge i bacteriòleg, llicenciat en medicina a Barcelona el 1873. Destacà per les seves investigacions sobre el còlera i creà una vacuna que el 1885 ja s'aplicà amb èxit al País Valencià. El seu descobriment, però, no es veié del tot reconegut fins que el 1907 li fou atorgat el premi Bréant per l'Académie des Sciences de París, i més endavant la vacuna contra el còlera resultà molt eficaç en les tropes combatents en la Primera Guerra Mundial. També va estudiar la ràbia, el tifus i la tuberculosi. Autor d'una abundant obra científica, utilitzà sovint la fotografia, de la qual era un expert, per ajudar-se en les investigacions.

Doctor Fleming, plaça del

Lloreda

PM 1961/07/19

Alexandre Fleming (Lochfield Farm, Escòcia 1881-Londres 1955). Metge i bacteriòleg. Va estudiar les propietats d'una floridura classificada en el gènere *Penicillium* i observà que segregava una substància, la penicil·lina, inhibidora dels estreptococs. En un principi no es donà importància al descobriment, fins que el 1939 H. W. Florey i E. B. Chain van reprendre la investigació i aconseguiren aïllar químicament la penicil·lina, fet que va permetre la producció industrial del primer antibiòtic. Fleming va rebre el premi Nobel de medicina i fisiologia amb Chain i Florey el 1945.

Doctor Modrego, carrer del

Congrés

PM 1980/01/25

Gregorio Modrego Casaus (El Buste 1890-Barcelona 1972). Prelat. El 1943 fou nomenat bisbe de Barcelona. El 1952 organitzà el XXXV Congrés Eucarístic. Arquebisbe des del 1964,

topà amb elements renovadors i dimití el 1967. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms relacionats amb la religió i l'Església catòlica en reconeixement a l'entitat d'origen catòlica Viviendas del Congreso Eucarístico, SA, que va promoure la construcció entre 1963 i 1970 dels habitatges que constitueixen aquest barri.
Arzobispo Doctor Modrego (PM 1963/04/03)

Doctor Robert, carrer del

Bufalà

PM 1982/07/27

Bartomeu Robert i Yarzabal (Tampico, Mèxic 1842-Barcelona 1902). Metge i polític. Llicenciat en medicina l'any 1863, es doctorà un any més tard i fou metge titular de l'Hospital de la Santa Creu el 1869. Més endavant guanyà la càtedra de patologia interna a la Facultat de Barcelona i presidí l'Acadèmia i el Laboratori de Ciències Mèdiques. Intervingué en el trasllat de la Facultat de Medicina i de l'Hospital Clínic i en la fundació de l'Hospital de Sant Pau. Durant uns mesos de l'any 1899 fou alcalde de Barcelona, càrrec del qual dimití en desacord amb el Govern central pel conflicte anomenat *Tancament de Caixes*, fet que li donà gran popularitat. En formar-se la Lliga Regionalista el 1901 passà a presidir-la i en les eleccions parlamentàries d'aquell any fou elegit diputat a Corts.
Doctor Robert (PM 1906/05/17), Tomás de Zumalacárregui (CG 1939/10/24)

Doctor Trueta, carrer del

Sant Antoni de Llefia

PM 1979/06/29

Josep Trueta i Raspall (Barcelona 1897-1977). Cirurgià, llicenciat en medicina a la Universitat de Barcelona el 1921 i doctorat el 1922. Desenvolupà un sistema de tractament de les fractures obertes que fou aplicat pels exèrcits aliats durant la Segona Guerra Mundial. Exiliat a la Gran Bretanya el 1939, fou professor a Oxford, on transformà l'hospital d'ortopèdia i realitzà nombroses investigacions. Autor d'una abundant obra científica, va escriure també *The Spirit of Catalonia* per donar a conèixer la problemàtica de Catalunya al món anglo-saxó. El 1967, un cop jubilat, tornà a Barcelona. La seva tasca fou àmpliament reconeguda amb un gran nombre de distincions.

Aquesta denominació es va donar a l'antic passatge de Lourdes i alhora es va decidir que seria un carrer.

Passatge Lourdes (D 1952)

Dolores Ibárruri Gómez –la Passionària–, plaça de

Nova Lloreda

PM 1998/05/26

(Gallarte 1895-Madrid 1989). Dirigent comunista basca, coneguda popularment com la *Passionària*. Membre del Partit Comunista d'Espanya (PCE), va integrar-se al seu comitè central l'any 1930. Va ser diverses vegades a la presó per raó de la seva activitat política. L'any 1933 va ser nomenada membre del Comitè Executiu del PCE i l'any 1936, elegida diputada al Congrés per Astúries. Durant la Guerra Civil, les seves consignes «*No pasarán*» i «*Antes morir en pie que vivir de rodillas*» van ser un símbol de la defensa de la ciutat de Madrid i, per extensió, de la defensa de la República. Exiliada a Moscou des del 1939, fou secretària general (1942-1960) i presidenta del PCE (1960-1989). Tornà a Espanya l'any 1977 i fou elegida diputada al Congrés per Oviedo, en les primeres eleccions a Corts després de la dictadura celebrades el 15 de juny de 1977.

Don Pelai, carrer de

La Salut

CG 1939/10/24

Pelai I d'Astúries (?-737). Fundador del regne d'Astúries. Cavaller de la guàrdia reial de Vitiza i de Roderic. Retingut pels sarraïns a Còrdova com a ostatge, fugí a Astúries el 717 i es refugià als Pics d'Europa. Es rebel·là contra els musulmans amb els asturs, que l'escolliren cabdill. La batalla de Covadonga, guanyada per Pelai i els seus seguidors, consolida el nucli insurgent. Fou succeït pel seu fill Fàfila, mentre que la seva filla Ermesenda es casà amb el futur Alfons I d'Astúries.

Eduardo López (CMP 1925/01/26), Nakens (PM 1932/07/12), Eduardo López (1939/02/24)

Dona, plaça de la

Sant Mori de Llefià

PM 1984/02/23

Persona del sexe femení.

Aquesta denominació fou donada en homenat-

ge a les dones del barri que durant els anys setanta s'havien mobilitzat diverses vegades per reivindicar millores urbanístiques a la zona.

Dopla, passatge de

El Remei

D 1973

Aquest passatge forma part, amb el de Moixó, d'una urbanització projectada l'any 1924 que no es va executar. A principi dels anys setanta l'empresa DOPLA, SA va promoure la construcció de naus industrials. Per bé que, durant uns anys, el passatge no tenia nom oficial, a partir de 1973 apareix amb aquest a les guies de la ciutat; és així com aquest nom passà a incorporar-se al nomenclàtor de la ciutat.

Dos de Maig, carrer del

Centre

D 1869

Revolta del poble de Madrid contra els ocupants francesos que esclatà el 2 de maig del 1808, quan es va saber que havien segrestat la família reial. Malgrat que les tropes veïnes derrotaren els revoltats, l'enfrontament fou l'inici de la Guerra de la Independència contra l'exèrcit francès.

Drac, carrer del

Canyadó

PM 1992/05/06

Animal llegendari prototip del monstre marí contra el qual lluiten els déus i herois. A les llegendes mitològiques el drac és considerat un enemic dels déus i dels homes i contra ell lluitaren els herois Hèrcules o sant Jordi.

El carrer d'Europa, al barri de Sant Antoni de Llefià, a mitjan segle passat. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Municipal. Fotògraf: Genís Vera

Echegaray, carrer d'

La Salut

CG 1939/10/24

José Echegaray (Madrid 1832-1916). Dramaturg. Enginyer de camins, financer i economista, fou també polític de tendència liberal i ocupà els ministeris de Foment (1868) i d'Hisenda (1874). Enquadrat en el neoromanticisme, escrigué nombrosos drames en vers –*O locura o santidad* (1877), *El gran galeoto* (1881), *La duda* (1898)–, sovint de temes passionals i molt apreciats per la societat de l'època. Fou membre de la Real Academia Española, i el 1904 rebé el premi Nobel de literatura, que compartí amb Frederic Mistral. Manresa (CMP 1925/01/26)

Edith Piaf, carrer d'

Bufalà

PM 1988/06/01

El seu nom real era Edith Gassion (París 1915-1963). Cantant. Cantà pels cafès durant la Segona Guerra Mundial i es féu mundialment cèlebre. Les cançons més destacades foren *Non, je ne regrette rien*; *La vie en rose*; *Milord* i *Mon vieux Lucien*, amb texts de Cocteau i Prévert. També protagonitzà diverses pel·lícules.

Eduard Flò, carrer d'

Centre

PM 1959/10/07

Eduard Flò i Guitart (Badalona 1881-Barcelona 1858). Pintor i dibuixant, estudià a la Llotja de Barcelona. En el curs 1901-1902 fou becat a Roma per l'Ajuntament de Badalona. El 1906 obrí una acadèmia de dibuix i pintura a Badalona. El 1914 marxà a viure a Barcelona, on es dedicà a pintar per encàrrec, sobretot retrats. El seu lligam amb Badalona no es trencà ja que continuà dedicat a la docència i fou un dels organitzadors de les exposicions de Belles Arts celebrades entre els anys quaranta i cinquanta. Exposà a Badalona i Barcelona. D'estil figuratiu i realista, treballà indistintament el retrat, el paisatge i la natura morta.

Eduard Maristany, carrer d'

Centre, Gorg, la Mora i Progrès

PM 1899/11/06

Eduard Maristany i Gibert (Barcelona 1855-1941). Enginyer. Dirigi les obres de les xarxes ferroviàries catalanes i impulsà la construcció de l'estació de França a Barcelona.

En homenatge s'atorgà el seu nom a aquest carrer que discorre paral·lel a la línia del ferrocarril i que anteriorment portava el nom de *Carril*. Es dona la coincidència que en aquest carrer es trobava la fàbrica de l'empresa Cros, que el 1904 es convertí en societat anònima i de la qual Eduard Maristany fou membre del Consell d'Administració des del mateix 1904 i president entre 1916 i 1936.

Carril (D 1873)

Eduard Marquina, carrer d'

Canyadó

CMP 1947/03/04

Eduard Marquina i Angulo (Barcelona 1879-Nova York 1946). Escriptor. Format a Barcelona, s'inicià amb col·laboracions a *Pèl i Ploma* i *Joven-tut*. Va escriure en català el llibret de l'òpera *Emporion* (1906), d'Enric Morera. El 1902 es traslladà a Madrid, on destacà pels seus drames en vers sobre temes històrics –*Las hijas del Cid* (1908), *El rey trovador* (1912)–, molt representats. Quan esclatà la Guerra Civil s'incorporà a la zona nacional i propagà per Amèrica els ideals del Movimiento. Ingressà a la Real Academia Española el 1939.

Carrer número 25 (D 1940)

Eivissa, carrer d'

Sant Antoni de Llefià

PM 1970/04/27

Illa de l'arxipèlag Balear, la tercera pel que fa a l'extensió. El seu perfil el formen unes costes accidentades amb abundants cales i penyasegats llevat de les del sud-est, que són baixes i sorrenques. L'illa té uns 79.000 habitants. La ciutat d'Eivissa, amb 31.500 habitants, n'és la capital i Sant Antoni i Santa Eulàlia des Riu són les altres dues ciutats principals. Sa Talaïassa, amb 475 m, és la muntanya més alta.

Electrònica, carrer de l'

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Part de la física i de la tècnica que tracta del

moviment de l'electricitat en el buit, en els gasos i en els sòlids.

Aquest carrer forma part del polígon industrial de les Guixeres, el nomenclàtor del qual està relacionat amb elements lligats a la indústria i als oficis.

Eliseu Meifrèn, carrer d'

Bonavista

D 1955

Eliseu Meifrèn i Roig (Barcelona 1859-1940). Pintor. Format a l'Escola de Llotja, viatjà després a París, on entrà en contacte amb l'impressionisme. Concorregué a exposicions arreu del món i fou repetidament premiat. A Barcelona, des del 1890 exposà de forma habitual a la Sala Parés. També es relacionà amb els modernistes i freqüentà el local Els Quatre Gats. Dedicat bàsicament al paisatge, des del 1886 anà sovint a Cadaqués –en descobrí les qualitats pictòriques– i des del 1907, a Mallorca, on dirigí l'Escola de Belles Arts de Palma. Molt apreciat en el seu gènere, la seva obra va evolucionar del paisatge convencional a l'impressionisme, que assolí plenament els darrers anys.

Elvis Presley, passatge d'

Bufalà

PM 1988/06/01

(Tupelo 1935-Memphis 1977). Cantant nord-americà. Deixà la universitat per cantar per a la Memphis Sun Recording Studio (1955). Molt de pressa es va fer mundialment famós com a difusor del *rock-and-roll*. Participà en una trentena de pel·lícules.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de cantants i artistes.

Empedrat, carrer de l'

Canyet

PM 1998/05/26

Paviment format artificialment per pedres.

Fins fa uns anys se'l coneixia com a part del camí de can Tiano, però la denominació popular d'*empedrat* finalment ha esdevingut oficial.

Empordà, carrer de l'

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1966/12/15

Regió natural i històrica del nord-est de Cata-

lunya, a la façana marítima. Està dividida administrativament en dues comarques: l'Alt i el Baix Empordà. Les capitals són Figueres i la Bisbal d'Empordà respectivament.

Encants, passatge dels

La Salut

PM 1979/06/29

Lloc on es venen coses velles. De forma més genèrica, s'utilitza per designar els mercats ambulants on es poden comprar articles a bon preu.

El passatge conduïa al mercat estable que hi havia al carrer de Don Pelai, creat al febrer de 1960 –conjuntament amb el de la plaça dels Andes i el de la plaça del Sol– per fer front als déficits de proveïments que patia la ciutat. L'edifici es va enderrocar el 1982, any en què es va substituir pel nou Mercat de la Salut. Al barri hi ha, a més, un mercat ambulant que es fa cada dimecres al voltant del mercat municipal, i un altre que se celebra cada dissabte a l'avinguda d'en Carítg.

Es va escollir la denominació de *passatge dels Encants* perquè es va considerar que era una traducció prou adequada del nom castellà *mercadillo*, que era la forma habitual i popular de designar tant el mercat com el passatge.

Mercadillo (D 1960)

Energia, carrer de l'

Les Guixeres

PM 2002/05/28

S'entén per *energia* la potència activa d'un organisme, la capacitat d'obrar, de produir un efecte. En física, química i tecnologia, es defineix *energia* com allò que, en produir-se un treball, disminueix en una quantitat igual al treball produït.

S'ha donat aquest nom a un carrer de nova urbanització, en l'anomenat polígon les Guixeres –polígon per a usos industrials i de serveis–, on la majoria de carrers duen noms relacionats amb el fet industrial o amb materials produïts per la indústria.

Enginyer Deulofeu, carrer de l'

Can Claris

PM 1979/06/29

Joan Deulofeu i Arquer (Badalona 1899-Bogo-

tà, Colòmbia 1949). Enginyer industrial i polític. Projectà i dirigí el transbordador aeri del port de Barcelona des de la Barceloneta fins a Montjuïc. Militant d'ERC, fou escollit alcalde al gener de 1934, però arran dels Fets d'Octubre fou suspès i empresonat al vaixell *Uruguai* fins al gener de 1935. Li fou retornada l'alcaldia al febrer de 1936 després del triomf del Front Popular en les eleccions generals, però dimití aviat per motius de salut. Durant la Guerra Civil tingué responsabilitats a la Comissió d'Indústries de Guerra. Després del conflicte bèl·lic s'exilià, primer a França i després a Amèrica del Sud. Morí amb la seva esposa en un accident d'aviació. Com indica el nom, se li dedicà un carrer per la seva activitat professional i no pas per la política. Matadero (D 1927)

Enginyer Deulofeu, plaça de l'

Can Claris
PM 1980/11/28

Vegeu *Enginyer Deulofeu, carrer de l'*

La plaça es va formar arran de l'enderrocament de l'edifici de la fàbrica de lleixiu Guerrero, situat entre els carrers de Don Pelai i de l'Enginyer Deulofeu, nom que també es va utilitzar per identificar la plaça en qüestió.

Enric Borràs, carrer d'

Centre
PM 1914/02/16

Enric Borràs i Oriol (Badalona 1863-Barcelona 1957). Actor teatral de gran renom arreu. La seva interpretació del personatge de Manelic de *Terra Baixa*, d'Àngel Guimerà, estrenada el 1897, el consagrà definitivament i el va convertir en un mite. Actuà a Madrid a partir de 1904 i, des del 1907, per l'Amèrica Llatina. L'any 1914, en un acte d'homenatge, l'Ajuntament de Badalona va penjar un retrat seu al saló de plens, li va lliurar un pergamí i va descobrir una placa en el carrer que havia acordat que portés el seu nom. Uns anys més tard, l'any 1933, li va concedir la Medalla d'Or de la Ciutat, el mateix dia que la donà a l'actriu Margarida Xirgu. Previst en el projecte d'urbanització de la Plana, aprovat a instància d'Ignasi Ventós Mir l'any 1897 durant uns anys es reconegué el carrer com a prolongació del carrer del Progrés.

Enric Granados, carrer d'

El Remei
PM 1917/07/02

Enric Granados i Campiña (Lleida 1867-prop de Dieppe 1916). Pianista i compositor conegut especialment per les seves obres de piano. A Barcelona va estudiar amb Felip Pedrell i, més tard, ho féu a França. Com a compositor, la suite per a piano *Goyescas* (1912 i 1914) és considerada la seva obra mestra. Convé destacar, també, les dotze danses espanyoles per a piano i les cançons d'amor. Va morir l'any 1916 a bord de l'SS *Sussex*, que fou enfonsat per un submarí alemany durant la Primera Guerra Mundial, quan tornava de l'estrena als Estats Units de la seva obra *Goyescas*.

En alguns documents es diu que aquest carrer, que formava part de la urbanització del terreny anomenat *els Presseguers* promoguda per Jaume Bachs Fradera i Andreu Coret i aprovada l'agost de 1915, és el carrer Primavera de la urbanització Artigues. A la urbanització Artigues no hi hagué mai un carrer anomenat Primavera, però la proximitat física i de dates de totes dues urbanitzacions devia donar peu a aquest error. Carrer B urbanització Bachs (PM 1915/08/20)

Enric Morera, plaça d'

Morera
PM 1970/04/27

Enric Morera i Viura (Barcelona 1865-1942). Compositor. Músic amb una sòlida preparació tècnica, autor d'unes 800 obres: òperes, música escènica, obres simfòniques, corals, concerts, sardanes corals i instrumentals i una *Missa de rèquiem*. Bona part del seu catàleg és adscrit a l'estètica neoromàntica i és una mostra magnífica del nacionalisme musical català. A la plaça se li donà el nom d'aquest compositor per similitud amb el nom del barri.

Enric Parellada, plaça d'

Mas Ram
PM 1975/01/27

Enric Parellada i Pallàs (Lleida -?). Director general dels Telèfons de Barcelona, adquirí la finca Mas Ram a final del segle XIX principi del segle XX, la qual, des de la desamortització de Mendizábal de 1835, havia estat en mans de la famí-

lia de la seva esposa, els Sabadell. L'any 1920, rebé el premi Deu que anualment atorgava l'Institut Agrícola Català Sant Isidre a aquelles finques d'explotació agrícola considerades models. Els Parellada foren els últims posseïdors del Mas Ram. A final dels anys seixanta, la finca va ser parcel·lada i se'n va promoure una urbanització de caràcter privat.

El nom d'Enric Parellada, com la totalitat de noms de la urbanització Mas Ram, va ser proposat pels seus promotors i propietaris, i aprovat per l'Ajuntament no sense una discussió amb relació a la seva idoneïtat.

Eres, carrer de les

Dalt de la Vila
D 1746

Espai de terra, aplanat i ferm, a vegades empedrat, damunt el qual hom posa els cereals o llegums per batre'ls i separar el gra de la palla.

Sembla que el carrer prengué aquest nom perquè fins a final del segle XVII, en què s'hi començaren a construir cases, era ocupat, majoritàriament, per les eres de diverses cases. Mai de manera formal, però a final del segle XVII i principi del XVIII, en algun document se l'esmenta amb el nom de *carrer del Joc de la Pilota*, ja que era on es jugava un joc similar a les botxes.

Ernesto Che Guevara, plaça d'

La Salut, Sant Joan de Llefià i Sant Mori de Llefià
PM 1998/05/26

Ernesto Guevara (Rosario, Argentina 1928-Vallgrande, Bolívia 1967). Revolucionari i líder polític llatinoamericà, heroi dels grups d'esquerra que van sorgir en la dècada dels seixanta. Fill d'una família de classe mitjana, *el Che* (sobrenom amb el qual va ser conegut) es va doctorar en medicina l'any 1953. Convençut que la revolució era l'única solució possible per acabar amb les injustícies socials, l'any 1954 marxà a Mèxic on s'uní al Movimiento 26 de Julio. Participà després en la lluita de guerrilles contra el dictador cubà Fulgencio Batista i després del triomf de la Revolució Cubana, entre 1961 i 1965, va ser ministre d'Indústria. L'any 1965 estigué a Bolívia, on liderà els camperols i miners d'aquell país, on fou capturat i assassinat el 9 d'octubre de 1967.

Escala, carrer de l'

Canyet
D 1963

Municipi de l'Alt Empordà, situat a la costa amb 5.940 habitants. La pesca ha estat tradicionalment la font de riquesa fonamental, sobretot especialitzada en la captura de peix blau. També hi té una gran tradició l'elaboració d'anxoves, i actualment hi ha salins que compren anxoves a altres ports per mantenir la producció. El sector turístic ha adquirit en els darrers anys una gran importància. El municipi es formà al segle XVII com a barri de pescadors dependent de Sant Martí d'Empúries i al segle XVIII passà a ser cap del municipi. El terme comprèn les restes de l'antiga ciutat d'Empúries.

A la zona hi ha altres carrers que porten noms de poblacions de la Costa Brava.

Escala, carrer de les

Bonavista
D 1960

Sèrie d'esglaons des d'un nivell fins a un altre que permet de baixar o pujar caminant de l'un a l'altre nivell. Aquesta denominació és perfectament descriptiva del carrer, que de fet és una escala que salva el fort desnivell provocat per la seva situació en una zona de turons.

Escorial, carrer d'El

Sant Antoni de Llefià
PM 1963/04/03

Municipi de la Comunitat Autònoma de Madrid, amb 9.400 habitants. L'economia se centra en l'agricultura, la ramaderia i les indústries d'alimentació i químiques. La població es desenvolupà al voltant del monestir d'El Escorial, fundat per Felip II. El monestir també s'anomena San Lorenzo el Real de El Escorial i fou construït en homenatge a la victòria de Sant Quintí (1557) contra els francesos. Oficialment fou acabat el 1584, però fins al regnat de Carles III fou objecte de reformes.

Escorxador, carrer de l'

La Salut
D 1927

Lloc destinat a matar i a escorxar el bestiar. El carrer condueix fins a l'escorxador municipal —ac-

tualment en desús—, obra de l'arquitecte Josep Fradera. El 22 d'octubre de 1927, quan l'edifici estava en construcció, fou visitat pel rei Alfons XIII i començà a funcionar a principi del 1928. Estava dotat d'equipaments molt moderns i substituïa l'antic escorxador —situat al carrer de la Quintana Alta—, que havia quedat petit i ja no complia les condicions sanitàries. Amb el pas dels anys, també l'escorxador nou va quedar antiquat i es convertí en una font de problemes per al municipi. Per aquest motiu, el 30 de novembre de 1984 el Ple de l'Ajuntament decidí clausurar-lo, d'acord amb un decret de la Generalitat.

El carrer que hi conduïa va ser conegut des del principi (1927) com a Paseo del Matadero, però a la sessió del Ple del 26 de gener de 1927 es va canviar aquest nom pel de Wifredo —aleshores l'actual carrer de Guifré portava el nom de l'alcalde Pere Sabaté—, però el canvi no va arribar a ser efectiu.

Escultor Clarà, carrer de l'

Sistrells

PM 1962/04/27

Josep Clarà i Ayats (Olot 1878-Barcelona 1959). Escultor. Format a Olot i a Tolosa de Llenguadoc, el 1900 s'instal·là a París, on conegué Rodin, que l'ajudà a superar el modernisme de les seves primeres obres. El 1909 es veié oficialment reconegut amb l'escultura *La deessa*, de la qual va fer després altres versions. Viatjà als Estats Units (1924) i a Grècia (1930), i tornà definitivament a Barcelona el 1932. La seva obra evolucionà fins a un estil classicista, marcat per l'absència de sentiments i la importància de la llum i plenament identificat amb el món mediterrani i el noucentisme. Destacà també com a dibuixant.

Altres carrers de la zona porten noms d'artistes plàstics, especialment escultors.

Escultor Juli González, carrer de l'

Sistrells

PM 1979/04/27

Juli González i Pellicer (Barcelona 1876-Arcueil, França 1942). Escultor. Aprengué forja i orfebreria al taller del seu pare. El 1900 es traslladà a París, on es dedicà als treballs artesans i aprengué la soldadura autògena a la casa

Renault (1916-1917). A partir del 1927 es dedicà a l'escultura de ferro, influït per les tendències d'avantguarda. El 1937 la seva obra *La Montserrat* s'exhibí al pavelló espanyol de l'Exposició Internacional de París, amb el *Guernica* de Picasso, artista amb qui mantingué un llarg contacte. Realitzà també modelats de guix i dibuixos de gran expressivitat.

El carrer està situat en una zona on altres vies públiques porten noms d'artistes plàstics, especialment escultors.

Carrer D urbanització Latrilla (PM 1923/11/19), Requeté Antonio Molle Lazo (CG 1939/10/24)

Escultor Llimona, carrer de l'

Sistrells

PM 1962/04/27

Josep Llimona i Bruguera (Barcelona 1864-1934). Escultor. Estudià a Barcelona i a Roma (1880). Amb el seu germà —el pintor Joan Llimona— fou un dels fundadors del Cercle Artístic de Sant Lluc (1893), associació d'inspiració medieval. Fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona i vocal de la Junta de Museus, que també presidí (1918-1929, 1931-1934). Exposà en diversos països i fou repetidament premiat. Partint del simbolisme modernista, assimilà la influència de Rodin i de Meunier i creà un estil propi, serè i contingut, que entroncava amb els ideals noucentistes. Realitzà nombrosos monuments funeraris, i utilitzà sovint el nu femení.

Altres carrers de la zona porten noms d'artistes plàstics, especialment escultors.

Escultor Manolo Hugué, carrer de l'

Sistrells

PM 1979/04/27

Manuel Martínez i Hugué (Barcelona 1872-Caldes de Montbui 1945). Escultor i pintor, conegut amb el nom de *Manolo*. Introduït en els ambients modernistes de Barcelona, entre el 1900 i el 1910, féu una estada a París, on entrà en contacte amb artistes d'avantguarda. Després residí a Ceret i a diverses localitats catalanes fins que s'establí, l'any 1927, a Caldes de Montbui. Participà en nombroses exposicions arreu del món. Creà escultures i relleus molt personals i de gran qualitat volumètrica a partir de l'absorció d'estils i tendències de tots els

temps. També fou un pintor notable, creà peces d'orfebreria i va escriure poesia en català, castellà i francès.

El carrer porta actualment el nom d'un escultor igual que altres vies públiques de la zona.

Carrer A urbanització Latrilla (PM 1923/11/19), Matías Montero (CG 1939/10/24)

Escultor Salcillo, carrer de l'

Sistrells

PM 1963/09/05

Francisco Salcillo (o Salzillo) y Alcaraz (Múrcia 1707-1783). Escultor. Es formà al costat del seu pare, l'escultor italià Vincenzo Salcillo, que s'havia establert a Múrcia. Té una obra molt nombrosa i de gran realisme centrada, sobretot, en els passos de Setmana Santa i en figures de pessebre.

Espanya, plaça d'

Bufalà

PM 1975/07/04

Estat de l'Europa meridional, a la península Ibèrica. Al nord, a través dels Pirineus, fa frontera amb Andorra i França, i a l'oest amb Portugal. Limita també amb el mar Cantàbric, l'oceà Atlàntic i el mar Mediterrani. Inclou els arxipèlags de les Balears i les Canàries i els territoris nord-africans de Ceuta i Melilla. La capital és Madrid i l'idioma oficial, el castellà; però s'hi parlen tres llengües més, el gallec, el basc i el català, que són cooficials a les comunitats respectives. L'Estat espanyol està avui dia completament integrat a Europa: el 1986 accedí a la Comunitat Econòmica Europea –actual Unió Europea– i confirmà la seva incorporació a l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN).

El carrer que porta aquest nom està situat en una zona on hi ha diverses vies públiques dedicades a pobles hispànics.

Estadi, carrer de l'

La Salut

CMP 1925/01/26

Instal·lació esportiva descoberta de grans dimensions, amb grades i tribunes, apta per a la pràctica de diversos esports.

Ignorem els motius pels quals el carrer porta aquest nom, però sabem que no era oficial i que

va ser donat pels veïns sota la forma d'*Estadium*. La denominació ja apareix el 1927, però deu anys més tard encara no havia estat aprovada per l'Ajuntament, ja que està inclosa en una llista que el regidor de Governació va enviar al de Cultura perquè n'estudiés l'oficialització el 1937. El tema, però, no va arribar a la reunió de Ple, cosa que no resulta gens estranya si tenim en compte que en aquell moment es vivia la Guerra Civil i el consistori estava immers en múltiples preocupacions. Tot i això, el nom es va perpetuar i ha arribat als nostres dies amb una petita modificació en la forma.

Estiu, carrer de l'

El Remei

PM 1984/02/23

Estació de l'any entre la primavera i la tardor, la qual comença, a l'hemisferi nord, el 21 de juny i acaba el 21 de setembre.

Es troba en una zona on diversos carrers porten els noms de les estacions de l'any.

Estrella, carrer de l'

Sistrells

PM 1927/03/08

Astres que brillen al cel, excepte el Sol i la Lluna; cos celeste amb llum pròpia.

Carrer A urbanització Domingo (CMP 1924/05/05)

Estribord, carrer d'

Progrés

PM 2002/05/28

Costat dret d'un vaixell, mirant de popa a proa. Oposat a babord.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb temàtica marinera i el mar.

Estrop, carrer de l'

Progrés

PM 2002/05/28

Tros de corda unida per dos caps i utilitzat per embragar els fardells que han de ser embarcats o desembarcats.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb temàtica marinera i el mar.

Eucaliptus, plaça dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Gènere de la família de les mirtàcies, que comprèn unes 300 espècies d'arbres, generalment de gran alçada, oriünds d'Austràlia i de Malàisia i plantats en règim forestal. Les seves fulles són diferents si les branques són tendres o fetes. Les flors, amb un gros receptacle turbinat, s'agrupen en umbel·les i els fruits són càpsules de dehiscència valvar.

A la zona, la majoria de carrers duen noms d'arbres i arbustos propis de la zona climàtica.

Aquest carrer està situat en el grup d'habitats del Bruc, en una zona on altres vies també porten noms que fan referència a la divisió territorial –provincial o regional– vigent a l'Estat espanyol en el moment de la seva aprovació.

Europa, carrer d'

Sant Antoni de Llefia i Sant Joan de Llefia

PM 1927/01/26

Un dels sis continents. Al nord limita amb l'oceà Glacial Àrtic; al sud amb el Caucas, el mar Negre, l'estret del Bòsfor, el mar de Màrmara, els Dardanels i el Mediterrani; a l'oest, amb l'oceà Atlàntic, que el separa d'Amèrica, i a l'est, amb el massís dels Urals, el riu Ural i la mar Càspia, que marquen el límit amb l'Àsia.

Altres carrers de la zona, que segueixen la mateixa orientació que el carrer d'Europa (est-oest), porten noms de continents.

Sant Adrià (CMP 1924/11/17)

Extremadura, avinguda d'

Bufalà

PM 1962/04/27

Comunitat autònoma de l'Estat espanyol situada a la meitat oest de la Meseta septentrional, amb capital a Mèrida i uns 1.069.400 habitants. És una regió eminentment agrícola, amb una important concentració de la propietat territorial en grans explotacions, i també enormes deveses emprades com a pastura. El sector dels serveis s'ha desenvolupat en els darrers anys i actualment ocupa poc més del 50% de la població activa. La regió, a causa de l'endarreriment econòmic, es despoblà des de 1950 fins a finals dels anys setanta. Els emigrants es dirigiren fonamentalment cap a Madrid, Catalunya, el País Basc, França i Alemanya. Durant els vuitanta i noranta la tendència va disminuir, encara que no s'ha deturat la caiguda. Badalona ha estat una de les poblacions receptors de l'emigració extremenya.

El carrer de Francesc Macià, que fa de límit entre els barris del Progrés i del Raval. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons i fotògraf: Josep Cortinas i Suñol

Federico García Lorca, carrer de

La Salut

PM 1979/04/27

(Fuente Vaqueros 1898-Granada 1936). Poeta i dramaturg. Estudià dret i filosofia i lletres a Granada i a Madrid, on visqué des del 1919 i on conegué, a la Residencia de Estudiantes, altres poetes de l'anomenada Generació del 27, en la qual es pot inscriure la seva obra. Allà féu amistat amb Salvador Dalí, amb qui vingué a Catalunya, on entrà en contacte amb Margarida Xirgu, que li estrenà diverses obres i que l'introduí en el món teatral. Convidat per ella, s'hostatjà a la casa que l'actriu tenia a Badalona, i fins i tot actuà a l'Orfeó Badaloní, on el 13 d'octubre de 1935 recità alguns poemes del seu *Romancero gitano* (1928). Viatjà també a Galícia, Nova York, Cuba i l'Argentina. La seva obra poètica recull sovint temes populars, però altres vegades és més propera a l'avantguardisme. Artista molt polifacètic i creatiu –també dibuixava i feia adaptacions musicals–, destacà igualment com a dramaturg i com a fundador del grup de teatre universitari La Barraca (1931), que recorria pobles de Castella. Morí assassinat per la Guàrdia Civil franquista poc després d'iniciada la Guerra Civil. José Serrano (CMP 1925/01/26), Luisa Michel (PM 1932/07/12), José Serrano (CG 1939/02/14), Onésimo Redondo (CG 1939/10/24)

Felip II, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1966/10/06

(Valladolid 1527-El Escorial 1598). Rei de Castella, de Catalunya i Aragó i de Portugal. Fill de l'emperador Carles V i d'Isabel de Portugal. Instal·là la residència permanent de la cort a Madrid i El Escorial. Durant el seu regnat s'imposà la defensa absoluta de la religió catòlica contra el protestantisme, i en política exterior s'alià amb el papat per combatre els turcs. D'altra banda, en aquesta època el comerç colonial amb Amèrica inicià un declivi que coincidí amb l'expansió d'Anglaterra.

Felip Pedrell, passatge de

La Salut

CG 1939/10/24

Felip Pedrell i Sabaté (Tortosa 1841-Barcelona 1922). Compositor i musicòleg. Fou nen cantor a l'escolania de la catedral de Tortosa i estudià a Roma i a París. El 1894 s'instal·là a Madrid, on el 1915 fou nomenat professor del conservatori. Com a compositor conreà diversos gèneres –òpera, sarsuela, música religiosa, de cambra, etc.–, però destacà sobretot pels seus estudis de musicologia. En aquesta línia, publicà nombrosos treballs i edità diverses obres de música antiga. Fou mestre de grans compositors, com Enric Granados i Manuel de Falla. Un festival de música internacional que se celebra a Tortosa porta el seu nom.

Passatge Cardenal Cisneros (D 1933)

Feliu i Vugués, carrer de

Sant Joan de Llefià

PM 1979/06/29

Francesc Feliu i Vugués (Aitona 1829-Badalona 1913). Mestre i agrimensor. L'any 1864 s'establí a Badalona en ser nomenat mestre municipal de l'Escola Superior. Pedagóg excel·lent, aplicà mètodes racionalistes i va destacar sobretot en el camp de les matemàtiques. Autor de nombrosos articles publicats a la premsa i de llibres de temàtica molt diversa. D'idees republicanes, va lluitar contra els carlins i s'integrà en els ambients liberals de Badalona. L'any 1915, la ciutat va dedicar-li un homenatge pòstum, durant el qual es va col·locar una làpida, obsequiada per algun dels seus alumnes, en el nínxol del cementiri civil on és enterrat.

El primer nom era el mateix que el de l'escola d'ensenyament primari de la zona. Quan es va canviar el nom de l'escola es va canviar, també, el nom al carrer, tot i que mai un acord de Ple ho va acordar expressament.

Cardenal Gomà (PM 1973/12/07)

Ferrater, avinguda de

Bonavista

D 1965

Ferrater és el cognom dels propietaris, des de final del segle XVIII, d'una masia d'aspecte senyorial situada a Canyet, a prop d'on hi ha l'església actual. Sembla que la proximitat d'aquesta masia va motivar el nom del carrer.

Ferrer Bassa, carrer de

Morera

PM 1980/11/28

(Documentat entre el 1324 i el 1348, en què morí potser com a conseqüència de la pesta). Pintor i il·luminador. Introduí a Catalunya les tendències naturalistes del gòtic italià, que conegué arran d'un viatge a Itàlia, on fou influït per l'estil de Giotto i dels pintors de l'escola de Siena. Ben relacionat amb la cort, treballà des del 1333 per als reis Alfons III i Pere III. És autor d'una de les obres mestres del gòtic català: les pintures murals (1346) executades a l'oli, de la capella de Sant Miquel al monestir de Pedralbes, on encara es conserven. El seu fill Arnau, també pintor, col·laborà probablement en alguna de les seves produccions.

Figueres, carrer de

Lloreda, la Pau, la Salut i Sistrells

PM 1961/07/19

Municipi i cap de comarca de l'Alt Empordà, situat a la plana empordanesa, a l'esquerra del riu Manol, amb 33.600 habitants. L'activitat econòmica principal són els serveis, especialment el comerç i el turisme. També s'ha desenvolupat la indústria impulsada pel turisme i la mecanització de l'agricultura. En canvi, el sector agrícola i ramader són poc importants. La ciutat acull dos destacats museus: el Teatre Museu Dalí i el Museu del Joguet.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions catalanes.

Filadores, carrer de les

La Mora

PM 1992/05/06

Dona que té per ofici filar. A Badalona fou una ocupació molt estesa entre les dones que treballaven en el sector tèxtil durant la segona meitat del segle XIX i el segle XX.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms d'oficis desenvolupats per dones. Aquesta denominació fou escollida per potenciar en el nomenclàtor la figura femenina.

Filosofia, carrer de la

Bufalà i Montigalà

PM 1992/05/06

Ciència que busca donar una explicació de la natura, de l'home i la seva actuació.

Es troba en una zona on altres carrers porten noms de diferents branques del coneixement.

Física, carrer de la

Montigalà

PM 1993/10/27

Ciència que s'ocupa dels components fonamentals de l'Univers, de les forces que exerceixen entre ells i dels efectes d'aquestes forces. Sovint, la física moderna incorpora elements dels tres aspectes esmentats, tal com s'esdevé amb les lleis de simetria i conservació de l'energia, el moment, la càrrega o la paritat. Es troba estretament relacionada amb la resta de ciències naturals i, en certa manera, les engloba totes.

Quan es donà aquest nom al carrer, s'anomenaren altres carrers amb altres branques del coneixement.

Floridablanca, carrer de

La Salut i Sant Mori de Llefià

PM 1927/03/08

José Moñino y Redondo, comte de Floridablanca (Múrcia 1728-Sevilla 1808). Estadista. Fou fiscal criminal del Consell de Castella (1766). El 1767 va tenir un paper destacat en l'expulsió dels jesuïtes i després, essent ambaixador a Roma, aconseguí la supressió de la Companyia de Jesús (1773). Molt apreciat per Carles III, dirigí la Junta d'Estat –càrrec que equivalia al de primer ministre– entre el 1777 i el 1792, en què fou destituït i empresonat. Introduí en el Govern mesures de racionalització que sovint li crearen enemics. Autor de diverses obres, també és famós pel cens que ordenà confeccionar el 1787, el primer concebut de forma moderna, que es coneix amb el nom de *Cens de Floridablanca*.

Carrer A urbanització Oriola Cortada (CMP 1924/11/24)

Fluvià, carrer de

Dalt de la Vila

D 1746

Fluvià és el cognom d'una família que tenia diverses propietats i la casa en aquest carrer, que progressivament va anar prenent el nom de

la família. El carrer de Fluvià, d'origen medieval, era el camí de sortida de la Sagrera (el nucli urbà de Badalona) cap a Pomar i cap al Maresme. La manera d'anomenar aquest camí va anar canviant al llarg del temps, tot i que els noms que més van perdurar, i fins i tot es van escriure en plànols, foren *carrer de l'Ullal* per a la part més propera a la plaça de l'Oli i *Costa del Mecu* per a la part més propera a la riera d'en Matamoros. A partir de 1834, quan sembla que es va beneir el cementiri de Sant Crist, popularment també era conegut per *carrer del camí del Cementiri*.

Fogars de Tordera, carrer de

Bonavista

D 1965

Antiga denominació de l'actual municipi de Fogars de la Selva, situat al sector septentrional del massís del Montnegre i a la plana al·luvial de la Tordera. Té uns 640 habitants. Disposa d'una important zona forestal –alzines, pins, roures– i centra l'economia en la ramaderia, l'avicultura i l'agricultura. Dins el terme hi ha l'antic santuari de la Serra i la urbanització el Parc dels Prínceps.

Es va donar aquest nom al carrer perquè el traçat coincidia amb el d'una carretera, projectada a principi dels anys vint, que havia d'anar de Cornellà a Fogars de Tordera, però que només es va construir fins a Santa Coloma de Gramenet.

Font, carrer de la

Dalt de la Vila

PM 1975/07/04

Vegeu *Font, plaça de la*

Carreró de Dalt de la Vila que dona a la plaça de la Font i que apareix com a carrer al nomenclàtor des del mes de juliol de l'any 1975 quan, en un acord de Ple, es van revisar i aprovar la totalitat de noms dels carrers i places de la ciutat.

Font, carreró de la

Dalt de la Vila

PM 2002/05/28

Vegeu *Font, plaça de la*

Denominació recent destinada a ordenar tots els trams de via pública de la ciutat. La seva existència és immemorial tot i que fins ara no

havia rebut una denominació oficial. No obstant això, en alguns moments se'l coneixia com *carreró d'en Navarra*. La denominació actual no afecta la numeració de les finques.

Font, plaça de la

Dalt de la Vila

D 1821

Manantial d'aigua que brota de la terra, en alguns casos és una obra d'arquitectura que serveix perquè surti l'aigua canalitzada. També s'anomena *font* un aparell per on es fa sortir l'aigua a les cases, carrers, places o jardins.

Aquesta petita plaça sembla que deu el nom a la font pública que des de molt antic ocupava aquest espai.

Font de l'Amigó, camí de la

Canyet

PM 1998/05/26

Nom d'una font natural que hi ha a Canyet, situada al peu de la Coscollada de l'Amigó (465 m). El nom Amigó correspon al cognom d'una família que, entre altres propietats, tenia les terres d'aquesta zona. El topònim Font de l'Amigó és molt antic, però no va ser fins a l'any 1998 que es va fixar en el nomenclàtor de la ciutat.

Font i Escolà, carrer de

Raval

PM 1917/07/02

Jaume Font i Escolà (Badalona 1834-Madrid 1880). Enginyer de camins, canals i ports. D'origen modest, es va formar a Madrid, on residia amb uns oncles, i a Cadis. Va ser enginyer en cap de la província de Sevilla i també treballà en l'àmbit privat com a enginyer de la via fèrria Sevilla-Huelva. Altres obres seves són el far de Chipiona, la xarxa de camins de Jerez de la Frontera i un pont sobre el Guadalquivir, famós per la seva esveltesa. Li fou concedida la Creu d'Isabel la Catòlica.

Fortuny, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1917/07/02

Marià Fortuny i Marsal (Reus 1838-Roma 1874). Pintor de temes històrics i escenes costumistes, l'estil del qual es caracteritzà pel preciosisme i la

lluminositat. Inicià el seu aprenentatge a Reus. Després d'estudiar a l'Escola de Belles Arts de Barcelona, estudià a Roma gràcies a una beca de la Diputació provincial de Barcelona. L'any 1858 va guanyar el gran premi de Roma. La Diputació de Barcelona li va encarregar pintar les obres que commemoraren els fets més importants de la campanya d'Espanya al Marroc, raó per la qual va viatjar a aquest país, on va recollir nombroses escenes costumistes que marcarien posteriorment el seu estil. La major part de la seva carrera la va dur a terme a Roma tot i que, amb motiu de l'esclat de la guerra franco-prussiana (1870), es traslladà una temporada a Granada.

Fortuny, passatge de

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1917/07/02

Vegeu *Fortuny, carrer de*

El nom de Fortuny es donà al carrer abans de fer cap diferència entre el passatge i el carrer.

Fra Basili de Sant Josep, carrer de

Centre

CG 1939/10/24

Josep M. Vallvé i Piñol (Montblanc 1886-Badalona 1934). Format al seminari de Tarragona, el 1903 prengué l'hàbit del Carmel. El 1909 fou ordenat sacerdot i s'incorporà al convent dels Carmelites de Badalona, on ocuparia els càrrecs de sotsprior, prior i definidor provincial. Va ser fundador de l'*Almanac Carmelità Teresià* (1911) i director del *Full Dominical Carmelità*. Col·laborà en altres publicacions i fou autor d'una monografia del convent carmelitè teresià de Badalona (1931). Mentre ell era prior, es construí l'església nova (1921-1925) que encara existeix avui dia. El carrer que porta el seu nom està situat en un lloc proper a aquest edifici. Ja existia al segle XIX i es coneixia popularment com *carreró de les Ànimes*, un nom que no apareix en la documentació oficial fins al segle XX.

Ànimes (D 1930)

França, rambla de

Montigalà i Puigfred

PM 1992/05/06

Estat de l'Europa occidental situat entre l'oceà Atlàntic i el mar Mediterrani. El seu territori com-

prèn també l'illa de Còrsega. És un estat membre de la Unió Europea. La capital és París i l'idioma oficial és el francès.

En aquesta zona altres carrers també porten noms de països de la Unió Europea.

Burgos (PM 1966/10/06)

Francesc d'Assís Niubó i Mary, plaça de

Casagemes i Dalt de la Vila

PM 1986/11/28

(Badalona 1905-1982). Metge, obtingué el títol el 1932. Especialista en cardiologia. Compaginà l'exercici de la medicina privada amb la càtedra de Patologia Mèdica de l'Hospital Clínic de Barcelona. El 1975, amb motiu de la seva jubilació, fou homenatjat.

Francesc Layret, carrer de

Centre

PM 1979/04/27

Francesc Layret i Foix (Barcelona 1880-1920). Advocat i polític. Fundà l'Associació Escolar Republicana el 1900 i l'Ateneu Enciclopèdic Popular el 1905, entitat que cercava la democratització de la cultura sota uns paràmetres republicans, obreristes i catalans. Va ser vicepresident de l'Ateneu Barcelonès el 1911. Procedent d'Unió Republicana, participà en la fundació de diverses organitzacions polítiques (Unió Federal Nacionalista Republicana, el 1910; Bloc Republicà Autonomista, 1915; Partit Republicà Català, el 1917). La seva actitud de compromís amb l'obrerisme el menà a la defensa professional de cenetistes perseguits. En el context repressiu del mandat del governador Martínez Anido, va ser assassinat per pistolers del Sindicat Lliure quan anava a impedir la deportació de Lluís Companys a Maó.

Camí Ral (D 1746), Real (D 1821), Revolució (D 1868), Real (PM 1876/03/16), General Primo de Rivera (PM 1928/10/01), Francesc Layret (PM 1931/05/05), Real (CG 1939/02/14), General Primo de Rivera (CG 1939/10/24)

Francesc Macià, carrer de

Progrés, Raval

PM 1979/04/27

Francesc Macià i Llussà (Vilanova i la Geltrú 1859-Barcelona 1933). Polític. Estudià a l'acadè-

mia militar d'enginyers de Guadalajara i assolí el grau de coronel. Abandonà l'exèrcit el 1907. Entre 1907 i 1923 fou diputat a Corts i evolucionà cap a l'independentisme revolucionari. El 1919 fundà la Federació Democràtica Nacionalista i el 1922 Estat Català. Després del cop d'estat de Primo de Rivera (1923) s'exilià a França i organitzà els fets de Prats de Molló (1926). El 1930 tornà a Catalunya i el 1931 fundà Esquerra Republicana de Catalunya. El nou partit obtingué un triomf espectacular a les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931. Dos dies després, el 14 d'abril, proclamà la República Catalana i tres dies més tard, a causa de les pressions del govern provisional de la República, acceptà la transformació en Generalitat de Catalunya, que presidí. Promogué l'elaboració de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i fou diputat a les Corts espanyoles (1931-1933) i al Parlament de Catalunya.

Arrabal (D 1856), 27 de Enero (CG 1939/10/24)

Francesc Planas i Casals, carrer de

Casagemes i Centre

CMP 1949/04/12

(Badalona 1845-1911). Periodista. Fundador, director i redactor del primer setmanari local, *El Eco de Badalona*, aparegut el 1868. Després d'un parèntesi de nou anys, reaparegué el 1878 ininterrompudament fins a l'inici de la Guerra Civil el 1936. D'inclinacions liberals, tingué amistat amb el general Prim, amb Baldomero Espartero i amb el dramaturg José Zorrilla.

Sol (PM 1865/11/15), Baldomero San Martín (PM 1931/08/04), Sol (CG 1939/02/14)

Francisco Viana Carrasco, plaça de

Sant Joan de Llefià

PM 1998/05/26

(Belarcázar 1928-Badalona 1992). Lluitador en moviments socials del barri de Llefià. La plaça està situada a l'interior d'una illa de cases que popularment s'ha anomenat *Manzana Uno*, nom amb el qual era designada la zona en el Pla parcial de Llefià aprovat l'agost de 1960 i modificat el mes d'abril de 1967. Francisco Vaina fou el principal impulsor de la construcció d'un aparcament subterrani d'iniciativa privada on hi ha la plaça. En inaugurar-se la plaça, l'associació de veïns de la zona va proposar el seu nom com a

reconeixement a la tasca social i de lluita en pro del veïnat que havia dut a terme en la seva vida.

Frederic Mompou, carrer de

Bufalà

PM 1988/06/01

Frederic Mompou i Decausse (Barcelona 1893–1987). Músic. Començà els seus estudis a Barcelona i els amplià a París, on va residir bona part de la seva vida i on va compondre la part més significativa de la seva producció. Autor d'obres per a piano i per a cant i piano, ballets, obres per a guitarra i obres corals. Prescindí de les modulacions i de tot desenvolupament. La seva música, qualificada de misteriosa i refinada al marge d'escoles i tècniques, ha estat reconeguda internacionalment. Fou un intèrpret excepcional de la pròpia obra pianística.

Frederica Montseny, plaça de

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1995/02/22

Frederica Montseny Mañé (Madrid 1905-Tolosa de Llenguadoc 1995). Destacada dirigent anarquista. Des de molt jove va militar en el sindicalisme anarquista. En esclatar la Guerra Civil era a Barcelona, on va formar part del Comitè Regional de Catalunya com a representant de la CNT. Després va ingressar a la FAI. El novembre de 1936 va ser nomenada ministra de Sanitat i Assistència social del govern que presidí Francisco Largo Caballero, càrrec que va deixar després dels Fets de Maig de Barcelona. Al final de la guerra es va exiliar a França, on va ajudar els refugiats republicans i on, posteriorment, va ser empresonada. Tornà a Espanya l'any 1977.

Montserrat Roig (PM 1993/10/27)

Fusta, carrer de la

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Matèria llenyosa de l'arbre. Substància dura fibrosa que forma la major part del tronc i de les branques dels arbres i arbustos sota l'escorça. Carrer de nova urbanització, al polígon de les Guixeres –polígon per a usos industrials i de serveis–, on la majoria de carrers duen noms relacionats amb la indústria.

La processó de Divendres Sant al carrer de Guifré, davant l'edifici conegut com *els quaranta pisos*. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges. Fons i fotògraf: Josep Cortinas i Suñol

Gaietà Soler, carrer de

Dalt de la Vila

PM 1917/07/02

Gaietà Soler i Perejoan (Badalona 1863-Barcelona 1914). Eclesiàstic i escriptor. Fou ordenat sacerdot l'any 1889. Començà col·laborant en publicacions de Badalona i a *La Veu de Montserrat* de Vic. Actiu polemista integrista, l'any 1893 fundà amb Sardà i Salvany *El Missatger del Sagrat Cor de Jesús* i dirigí *La Tradició Catalana*. A més de nombroses obres pietoses escrites en català, reeditades sovint, féu alguna traducció i escriví novel·la, narració, teatre i alguna monografia. És l'autor de *Badalona. Monografia historich-arqueologica*, publicada l'any 1890, el llibre d'història de la localitat més rigorós i complet dels publicats fins aleshores.

Galícia, carrer de

Morera

PM 1927/01/26

Comunitat autònoma d'Espanya, situada a l'extrem nord-occidental de la península Ibèrica. Al nord, limita amb el mar Cantàbric, a l'oest amb l'oceà Atlàntic, a l'est hi discorre el riu Eo –que la separa d'Astúries, Lleó i Zamora i el massís Galaic– i al sud limita amb Portugal. La població es concentra a la zona costanera i és molt poc densa a l'interior, on els recursos són escassos. La regió ha estat tradicionalment punt de partida d'emigrants: durant el segle XIX, amb destí a Amèrica, i al segle XX, amb destí als països de l'Europa Occidental i als centres industrials de la península Ibèrica, un dels quals és Catalunya. Actualment, la regió s'ha consolidat com a centre turístic, cosa que ha permès desenvolupar el sector dels serveis.

Aquesta denominació fou aprovada el mateix dia que la dels carrers de València i Astúries, situats a la mateixa zona, on actualment hi ha diverses vies públiques identificades amb noms de pobles hispànics.

Laribal (CMP 1924/06/16)

Galileu, carrer de

Raval

PM 1917/07/02

Galileo Galilei (Pisa 1564-Arcetri 1642). Físic i astrònom italià que, juntament amb l'astrònom

alemany Johannes Kepler, va començar la revolució científica que va culminar amb l'obra del físic anglès Isaac Newton. La seva principal contribució a l'astronomia va ser l'ús del telescopi per a l'observació i el descobriment de les taques solars, les valls i muntanyes de la Lluna, els quatre satèl·lits majors de Júpiter i les fases de Venus. En el camp de la física va descobrir les lleis que regeixen la caiguda dels cossos i dels projectils. Processat pel Tribunal de la Inquisició, Galileu va esdevenir un símbol de la defensa de la investigació científica sense interferències filosòfiques ni teològiques. L'any 1992 el Vaticà va reconèixer el seu error en el procés que se li dugué a terme.

Garbí, carrer del

Montigalà

PM 1992/05/06

Vent del sud-oest o del sud-sud-oest. A la costa de la Catalunya central s'anomena també *marinada*.

Situat en una zona on altres carrers porten noms de diferents vents.

Garcilaso, carrer de

Bufalà

CG 1939/10/24

Garcilaso de la Vega (Toledo 1501?-Niça 1536). Poeta. Descendent de dos poetes il·lustres, participà en diverses operacions militars i polítiques, visqué desterrat a Nàpols (1532-1535) i fou ferit de mort en l'assalt a la fortalesa de Lo Muèi (Fréjus). Casat amb Elena de Zúñiga, s'enamorà després d'Isabel Freyre, que inspirà bona part de la seva obra, publicada pòstumament a Barcelona el 1543 –*Las obras de Boscán y Garcilaso*. Coneixedor dels clàssics i de Petrarca, és considerat el primer poeta humanista en llengua castellana.

Carrer B urbanització Bachs-Bufalà (CMP 1924/11/06)

Garriga, carrer de

Progrés i Raval

PM 1895/12/03

Joan Garriga era propietari d'una part dels terrenys compresos entre els carrers d'Alfons XII, Indústria, Cervantes i Maria Auxiliadora

(aleshores anomenat Torrent), en un extrem dels quals, gairebé tocant a Alfons XII, hi havia la casa Garriga. El 1895, conjuntament amb altres propietaris, va sol·licitar permís per urbanitzar el paratge, cosa que incloïa l'obertura d'un carrer que ja apareixia amb el nom de Garriga en el plànol que s'adjuntava a la sol·licitud. La urbanització es va autoritzar sense problemes, però els regidors que s'ocupaven de l'assumpte van recomanar que es canviés el nom del carrer pel d'algun fet gloriós o personatge cèlebre, cosa que, de fet, no es va dur a terme.

És molt probable, d'altra banda, que aquest carrer fos el mateix que tenia projectat l'Ajuntament amb el nom de *Campiña*. Aquesta denominació havia estat aprovada al Ple del 6 d'octubre de 1892 per identificar «la [calle] figurada dentro de la viña d'en Garriga». El carrer no es devia obrir en aquell moment i ningú no es devia recordar del nom quan, tres anys més tard, el mateix Garriga va plantejar-ne l'obertura.

Garrofers, passeig dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Arbre de la família de les cesalpiniàcies, perennifoli, de 4 a 10 m d'alçària, de soca grossa, de fulles paripinnades, de flors petites, agrupades en raïms i de fruits en llegum (garrofa). És comú trobar-lo a les terres calentes de la regió mediterrània.

Al barri, la majoria de carrers duen nom d'arbres i d'arbustos habituals a la zona climàtica mediterrània.

Gas, plaça del

Progrés

PM 1996/07/30

Substància en un dels tres estats diferents de la matèria ordinària. L'actual plaça ocupa l'espai on, des de l'any 1868 fins a la meitat dels anys noranta del segle xx, hi va haver la fàbrica que proporcionava gas per a la ciutat, primer per a l'enllumenat i, més tard, per a la combustió. Aquesta fàbrica, tot i tenir noms diversos, era coneguda popularment amb el nom d'El Gas. Així doncs, el nom actual respon a la voluntat de conservar la tradició topònima d'aquest espai.

Gavà, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Baix Llobregat, amb 38.810 habitants. S'obre a la costa entre el sud del delta del Llobregat i el massís del Garraf. La zona de la costa és una important reserva natural. L'agricultura de regadiu es treballa a la zona dessecada del delta, i hi destaca el conreu d'espàrrecs. Pel que fa al sector industrial, hi predominen les indústries siderometal·lúrgiques, químiques i tèxtils. A causa del desenvolupament del turisme i les zones residencials la població ha crescut molt. En el terme municipal es conserven unes importants mines prehistòriques gestionades pel Museu de Gavà.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Gavines, plaça de les

Casagemes

PM 1998/05/26

Nom de diversos ocells de la família dels làrids que difereixen entre ells per particularitats del plomatge, que és blanc, de les potes i del bec.

General Moragues, carrer del

La Salut i Sistrells

PM 1986/11/28

Josep Moragues i Mas (o Sobrevia) (Sant Hilari Sacalm 1669-Barcelona 1715). Militar. Defensor de la causa austriacista, va tenir un paper molt important en el desenvolupament de la guerra de Successió (1702-1714). Poc després d'acabar el conflicte fou detingut, jutjat i condemnat a mort. El seu cos fou esquarterat i el cap fou exhibit al portal de Mar de Barcelona fins al 1727. Circumval·lació (CMP 1925/01/26)

General Weyler, carrer del

Can Claris, Progrés i Raval

PM 1939/02/14

Valerià Weyler i Nicolau (Palma de Mallorca 1838-Madrid 1930). Després de lluitar a Cuba i a Santo Domingo, tornà a Espanya, on combaté els carlins durant la Primera República. A l'últim quart del segle xix fou successivament capità general de les illes Canàries –rebé el títol de marquès de Tenerife–, Mallorca, les Filipines i

Catalunya. El 1896 assumí el comandament de l'exèrcit colonial per resoldre la guerra independentista de Cuba, on aplicà mètodes repressius i creà els primers camps de concentració de la història; però fracassà i fou destituït el 1897. Va ser després capità general de Castella, ministre de la Guerra i dues vegades més capità general de Catalunya. Contrari a la dictadura de Primo de Rivera, el 1926 intervingué en el complot per derrocar-la conegut amb el nom de *Sanjuanada*. Quan es posà el seu nom al carrer, el 1896, es féu, literalment, en correspondència al *cariño* que el general professava a la població. De fet, com a capità general de Catalunya, havia visitat la vila dos anys abans, amb motiu de la Festa Major, i ho tornaria a fer el 1910.

La denominació de *General Weyler* no es va canviar mai oficialment, però durant la Guerra Civil se substituï la placa per la de Francesc Ascaso.

General Weyler (PM 1896/03/03), Francesc Ascaso (D 1937)

Gènova, carrer de

Puigfred

D 1925

Ciutat d'Itàlia, situada al golf del mateix nom. És la capital de la província homònima i de la regió de Ligúria. Té 701.000 habitants. Gran centre industrial, té el port comercial i de viatgers més important del nord d'Itàlia. Culturalment és també una ciutat rellevant, de la qual cal destacar la universitat, fundada el 1471, i el patrimoni arquitectònic de l'edat mitjana –catedral de Sant Llorenç (segle XI-XVI)– i sobretot del Renaixement, l'esplendor del qual és testimoni per diversos palaus, convertits actualment en museus.

Germà Bernabé, carrer del

Dalt de la Vila

PM 1965/07/01

Casimir Riba i Pi (Rubí 1877-Montcada 1936). Religios i mestre. Estudià a l'escola dels germans Maristes de Rubí i als dotze anys ingressà a la mateixa congregació. En ser nomenat sacerdot va adoptar el nom de germà Bernabé. Fou mestre i director de l'escola dels Maristes de Badalona. Quan el 1933 les Corts

espanyoles suprimiren els centres d'ensenyament religiosos, l'escola dels germans Maristes que ell dirigia passà a denominar-se Aca-dèmia de Don Casimir Riba Pi. En esclatar la Guerra Civil, el 1936, fou perseguit i assassinat a Montcada.

Germà Juli, carrer del

Centre i Dalt de la Vila

PM 1979/04/27

Josep Vallbona i Sanou (Santa Coloma de Queralt 1883?-Badalona 1936). Religios de l'orde marista. Durant 33 anys estigué dedicat a l'ensenyament a l'escola dels Germans Maristes de Badalona. Morí assassinat el 8 d'agost de 1936, poc després de començar la Guerra Civil. Quan es va donar el seu nom al carrer es va tenir en compte tant la seva labor en l'ensenyament com les circumstàncies de la seva mort. D'altra banda, el 1979, la denominació de *Germà Juli* va quedar limitada al tram comprès entre els carrers de Prim i del Pare Claret, mentre que a la resta del carrer se li va donar el nom de *Via Augusta*. Passeig de Roca i Pi (1892/10/06), Obispo Iru-ruta (CG 1939/10/24), Hermano Julio (CMP 1950/09/28)

Ginebre, carrer del

Mas Ram

PM 1975/01/27

Arbust o petit arbre dioic de fulles linears i punxants, verdes tot l'any, i amb una ratlla blanquinosa a la cara superior. Les llavors i la polpa que les envolten formen el ginebró, que és emprat en la fabricació de licors. Pertany a la família de les cupressàcies i és comú trobar-lo a la muntanya mitjana del Principat.

Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i arbustos habituals a la zona climàtica mediterrània.

Ginesta, carrer de la

Mas Ram

PM 1975/01/27

Arbust de la família de les *papilionaciae*, quasi mancat de fulles, de branques verdes amb aspecte de jonc i flors grosses, de color groc i oloroses. Creix als llocs assolellats de la terra baixmediterrània.

Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i arbusts habituals a la zona climàtica mediterrània.

Girona, carrer de

Bufalà

PM 1927/03/08

Ciutat de Catalunya, capital de la província homònima i de la comarca del Gironès, a la confluència de quatre rius –el Ter, l'Onyar, el Güell i el Galligans. Té 71.800 habitants. Zona de trànsit cap a França, està dotada d'una bona xarxa de comunicacions. Disposa també d'una indústria molt diversificada i, a més de centre administratiu, és un important nucli historicoartístic i cultural molt visitat pel turisme, cosa que hi ha facilitat el desenvolupament del sector terciari.

És molt probable que la denominació del carrer al·ludeixi a la ciutat pel seu heroisme durant la Guerra de la Independència, ja que resistí diversos setges el 1808 i el 1809. La data de denominació i la zona on està situat el carrer, molt a prop dels de Bailèn, Bruc i Castillejos, avalen aquesta idea.

Carrer B urbanització Bufalà (CMP 1924/05/05)

Glòria, passatge de la

Sant Antoni de Llefià

PM 1973/12/05

Paraula de nombroses accepcions, una de les quals s'usa per designar honor, admiració, etc. acordats pel consentiment general a una persona o cosa. Una altra accepció designa el terme bíblic que expressa lloança de Déu i encara una altra designa el cel com a mansió dels benaventurats que gaudeixen de la presència de Déu. Desconeixem les raons del nom i, per tant, a quina de les accepcions fa referència.

Góngora, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

CG 1939/10/24

Luis de Góngora y Argote (Còrdova 1561-1627). Poeta. Estudià a la Universitat de Salamanca. El 1617 s'instal·là a Madrid, però el 1626 hagué de tornar a Còrdova a causa de les dificultats econòmiques. Autor de dues obres de teatre, és reconegut sobretot per la seva poesia –*Fábula de*

Polifemo y Galatea, Las soledades (1612-1613). Fou enemic declarat de Quevedo i de Lope de Vega.

Carrer E urbanització Maldà (PM 1923/11/19)

Goya, carrer de

Sant Antoni de Llefià

CG 1939/10/24

Francisco de Goya y Lucientes (Fuendetodos 1746-Bordeus 1828). Pintor i gravador. Després de viatjar a Roma (1771), treballà a Saragossa i a Madrid, on pintà obres de tema religiós i retrats. El 1793 patí una greu malaltia que li provocà sordesa, i el 1795 inicià una llarga amistat amb la duquessa d'Alba, a qui retratà diverses vegades. Al servei de la cort, féu cartons per a tapissos i fou pintor de Carles III, Carles IV –a qui retratà magistralment amb la seva família (1800)– i Ferran VII, però la política absolutista d'aquest monarca el portà a exiliar-se a Bordeus. Realitzà també diverses sèries de gravats i decorà la seva casa de la rodalia de Madrid –la Quinta del Sordo– amb les anomenades pintures negres (1821-22), de sorprenent originalitat. Artista molt personal, és reconegut com un dels grans pintors de la història, sobretot per la seva capacitat d'avançar-se, en els temes i en el seu tractament formal, a tendències posteriors, com el realisme, l'impressionisme, l'expressionisme o el surrealisme.

Villajoyosa (D 1924), Goya (PM 1932/07/12), Villajoyosa (CG 1939/02/14)

Gràcia, carrer de

Sistrells

PM 1927/03/08

Advocació mariana introduïda a Europa a la fi del segle XIV per influència dels estudis escolàstics sobre la gràcia. A Catalunya hi ha nombrosos santuaris, convents i altars de parròquies dedicats a Santa Maria de Gràcia, la imatge de la qual se sol representar sense el fill i amb un mantell estès que cobreix diversos personatges. En tot cas, són les dones qui se n'ocupen, i per aquest motiu es coneix també com a Santa Maria de les Dones.

El carrer de Gràcia, un dels més antics del barri de Sistrells, encara conserva algunes casetes amb jardí molt característiques dels anys vint.

Carrer A urbanització Domingo (CMP 1924/08/25)

Gran Bretanya, carrer de la Montigalà

PM 1992/05/06

La més gran de les illes de l'arxipèlag britànic, situada al nord-oest d'Europa. Juntament amb Irlanda del Nord formen el Regne Unit de la Gran Bretanya i Irlanda del Nord. És un estat membre de la Unió Europea. La capital és Londres i la llengua oficial, l'anglès.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de països de la Unió Europea.

Gran Sol, parc del

Sant Joan de Llefià

PM 1986/11/28

Eslògan utilitzat per l'empresa constructora en la promoció dels pisos que el 1975 l'Ajuntament va autoritzar edificar en uns terrenys que estaven destinats a zona verda. Gràcies a l'oposició dels veïns es va impedir la construcció dels habitatges.

Granada, carrer de

La Pau

PM 1958/07/02

Ciutat d'Andalusia, capital de la província homònima, a la Vega de Granada, a la confluència dels rius Darro i Genil. Té 245.000 habitants. Sobretot és un centre administratiu, comercial i cultural. Conserva un impressionant patrimoni arquitectònic, del qual destaquen les construccions de l'època de la dominació musulmana, en què la ciutat assolí una gran esplendor testimoniada per construccions com la Madraza o la Alhambra. Aquest fet ha possibilitat el desenvolupament del sector dels serveis gràcies al turisme, principal motor econòmic de la població.

Granollers, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi i capital de la comarca del Vallès Oriental, situat a la depressió prelitoral, amb 51.600 habitants. Actualment és una ciutat predominantment industrial metal·lúrgica, química, d'alimentació i tèxtil. Però els serveis i

en especial el comerç tendeixen a incrementar-se en detriment de la indústria. Pel que fa a l'arquitectura, destaquen la Porxada, que era una antiga llotja de gra (segle XVI) i l'edifici de l'Ajuntament, d'estil modernista.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Gravina, carrer de

Sant Antoni de Llefià

PM 1932/07/12

Federico Carlo Gravina (Palerm 1756-Cadix 1806). Marí d'origen sicilià al servei dels Borbó d'Espanya. Ingressà a la marina espanyola el 1775 i participà en diversos combats, entre d'altres els de la Guerra Gran (1793-1795). Dirigí l'esquadra de l'Atlàntic durant la guerra contra la Gran Bretanya (1796-1802) i fou ambaixador a París (1804-1805). El 1805 comandà, juntament amb Villeneuve, l'esquadra conjunta hispanofrancesa que fou derrotada pels britànics a la batalla de Trafalgar, on patí una greu ferida al braç que li causà la mort.

El nom de *Gravina* va ser donat al carrer de Sant Frederic en temps de la República, però el canvi va ser anul·lat pel primer Ajuntament franquista, el 14 de febrer de 1939. No obstant això, a la pràctica van sobreviure tots dos noms, referents a dos carrers diferents que, de fet, es formen a partir d'una mateixa via.

Grècia, carrer de

Montigalà

PM 1992/05/06

Estat del sud-est d'Europa que forma part de la península Balcànica. A més del territori peninsular, comprèn un gran nombre d'illes. És un estat membre de la Unió Europea. La capital és Atenes. La llengua oficial és el grec.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de països de la Unió Europea.

Gregal, carrer del

Montigalà

PM 1992/05/06

Vent del nord-est.

Situat en una zona on altres carrers porten noms de diferents vents.

Grup Maresme, plaça del

Sant Roc

PM 1998/05/26

El grup Maresme és un conjunt de 512 habitatges construïts pel Patronat Municipal de l'Habitatge de Badalona a partir de l'any 1976, al barri de Sant Roc. L'espai de plaça que hi ha entre el conjunt de blocs és el que recentment ha rebut el nom de la promoció.

Guasch, carrer d'en

Sant Antoni de Llefia i Sant Mori de Llefia

CMP 1925/05/18

Josep Guasch i Salom, resident a Barcelona, era el propietari d'un terreny al barri de Llefia, conjuntament amb Montserrat Rovira i Josep Garriga. En nom de tots tres va sol·licitar a l'Ajuntament el permís per urbanitzar-lo i obrir-hi un passatge, que li fou concedit el 1925. Aquest carrer va portar el nom de *passatge de Guasch* fins que el 1932 el consistori va canviar la denominació per la de *carrer de Marconi*, i potser fou aquí on va començar la confusió entre el passatge, que ha arribat als nostres dies amb el nom de Marconi, i el carrer al qual anava a parar –aleshores un camí–, que ha quedat identificat amb el nom de qui havia promogut l'obertura del passatge.

Güell i Ferrer, carrer de

Progrés

CG 1939/02/14

Joan Güell i Ferrer (Torredembarra 1800-Barcelona 1872). Industrial i economista. Després que el seu pare morís arruïnat marxà a Cuba, on s'enriquí. De retorn a Barcelona, creà la fàbrica de filats El Vapor Vell de Sants (1840), origen de la Colònia Güell. Encapçalà nombroses iniciatives per fomentar la indústria i l'agricultura i fou fundador i membre de diverses institucions econòmiques. Figura central del proteccionisme, publicà algunes obres sobre economia i contribuï de forma notable al desenvolupament del capitalisme a Catalunya. Fou també regidor de l'Ajuntament de Barcelona, diputat a corts i senador. Güell i Ferrer (PM 1882/07/12), Cooperació (D 1937)

Guerau de Liost, carrer de

Bufalà

PM 1980/11/28

Jaume Bofill i Mates (Olot 1878-Barcelona 1933). Poeta conegut amb el pseudònim de *Guerau de Liost*, polític i periodista. Enquadrat literàriament dins el noucentisme, és autor d'una acurada obra poètica –*La muntanya d'ametistes* (1908), *La ciutat d'ivori* (1918), *Sàtires* (1929), amb il·lustracions de Xavier Nogués. Estigué vinculat a la Lliga Regionalista fins al 1922, en què participà en la formació d'Acció Catalana, partit que abandonà poc abans de la seva mort per tornar a la Lliga. També col·laborà en els òrgans de premsa d'aquestes formacions –*La Veu de Catalunya* i *La Publicitat*– i va escriure obres de contingut polític. Fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona, diputat de la Mancomunitat, on treballà al departament de Cultura, i diputat a corts.

Guifré, carrer de

Gorg, Progrés i el Remei

PM 1930/02/27

Guifré I de Barcelona, dit el Pilós (c. 840-897). Comte de Cerdanya i d'Urgell (870?-897) i de Barcelona, de Girona i de Besalú (878-897). Fou també marquès. Fill de Sunifred i d'Ermenegonda, inicià la dinastia catalana que governà fins al segle XV. Repoblà el centre de Catalunya i deixà establerta la frontera amb els sarraïns al llarg de la partició d'aigües entre les conques del Llobregat i del Segre. Restaurà el bisbat de Vic i fundà els monestirs de Ripoll (879) i de Sant Joan de les Abadesses (887). Tot i que va reconèixer el rei franc, va mantenir certa independència. Morí a la batalla contra el governador de Lleida, Llop ibn Muhammad. Segons la llegenda, quan estava ferit de mort, passà els dits tacats de sang sobre el seu escut daurat i hi deixà marcades les quatre barres vermelles que identifiquen la bandera catalana.

Guifré (PM 1877/11/14), Alcalde Pedro Sabaté (PM 1926/12/07)

Guipúscoa, carrer de

Bufalà

2002/05/28

Província del País Basc amb capital a Sant Sebastià i 676.440 habitants. Limita al nord amb la mar Cantàbrica, a l'est amb França i Navarra, al

sud amb Navarra i Àlaba i a l'oest amb Biscaia. La densitat demogràfica és molt elevada. Des del punt de vista econòmic, la indústria, molt dispersa, és l'activitat principal. L'agricultura i la ramaderia tenen un pes escàs en el conjunt de l'economia. El turisme es localitza sobretot a la zona del litoral. Pel que fa a la història, fins a l'edat mitjana es mantingué independent, però el 1206, regnant Alfons VIII, passà a formar part de la corona de Castella, encara que mantingué l'autonomia. En el decurs del segle XIX perdé totalment els drets forals (règim duaner i autonomia política).

El 1962 es donà el nom de Guipúscoa a un vial, que mai es construí, del grup d'habitatges del Bruc, al barri de Bufalà.

Guix, avinguda del

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Sulfat de calci hidratat. Deshidratat parcialment per la calcinació, dóna una substància blanca –usada en la construcció i en l'escultura– que, feta pasta amb l'aigua, s'endureix ràpidament.

El carrer que porta aquest nom està situat al barri de les Guixeres, així anomenat perquè es tracta d'un territori amb abundància de guix, motiu pel qual a la zona s'hi van instal·lar diversos forns destinats a l'obtenció d'aquest material. El barri està ocupat actualment per un polígon industrial i els noms dels carrers al·ludeixen a elements relacionats amb la indústria i els oficis.

Guixeras, carrer d'en

Raval

PM 1888/10/31

Francesc d'Assís Guixeras i Viñas (Badalona 1841-1888). Polític i industrial tèxtil. Afiliat al partit liberal de Sagasta, fou primer tinent d'alcalde a l'inici de la Restauració (1875) i mantingué pacificada la vila durant la tercera Guerra Carlina (1872-1876). Fou alcalde els anys 1881-1884 i 1886-1887. Portà a terme diverses millores, com l'ampliació de la plaça de la Vila, la prolongació del carrer d'en Prim o l'eixample del cementiri. També es destacà en la defensa del llegat de Roca i Pi a favor dels pobres de Badalona quan la família impugnà el testament. La

seva mort, ocorreguda quan encara era jove, fou molt sentida a la vila. Va ser enterrat amb honors d'alcalde en un acte multitudinari, i poc després l'Ajuntament acordà dedicar-li un homenatge i un carrer. Sens dubte gaudia de gran popularitat i estima, però també cal tenir en compte que en el moment de la seva mort els liberals governaven la població i que l'alcalde, Francesc Viñas Renom, era el seu oncle.

Guixeres, camí de les

Les Guixeres

D 1965

Pedrera de guix.

S'anomena *les Guixeres* la zona que va des de la riera Canyadó a la carretera de Tiana i que està situada a la part superior de l'actual C-31. El sòl té un important component de guix i, des de força antic, hi havia explotacions d'aquest material. La denominació actual recorda aquestes antigues pedreres. Aquesta via és un antic camí que circula paral·lel a aquesta zona, el nom del qual apareix de manera regular en els plànols i les guies a mitjan anys seixanta.

Un imatge del carrer d'Hipòlit Lázaro al barri de la Salut abans de la construcció del grup d'habitatges Verges de la Salut. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons *Revista de Badalona*

Havana, carrer de l'

La Salut

CMP 1925/01/26

Capital de Cuba, situada al nord-oest de l'illa, a la costa de l'estret que uneix la badia de l'Havana a la mar. Té uns 2.059.000 habitants. La ciutat va créixer durant el segle XIX per l'arribada de colons espanyols, sovint emigrats d'altres països llatinoamericans, i al segle XX per l'afluència del turisme nord-americà. A partir de la revolució del 1959 s'introduí la planificació urbana i es creà un cinturó agrícola al seu voltant. En l'activitat econòmica destaca la producció de tabac i sucre, i té també el port més important de l'illa. La ciutat conserva construccions de l'època colonial, alguns dels quals són esplèndides mostres del barroc hispànic.

Hipòlit Lázaro, carrer d'

La Salut

CMP 1925/01/26

Hipòlit Lázaro i Higuera (Barcelona 1887-1974). Tenor. Debutà a Olot el 1906 amb *Marina*, d'Arieta, i el 1910 es presentà al Teatre Novetats de Barcelona. El 1914, després d'haver estudiat a Milà (1910) i ja consagrat internacionalment, debutà al Liceu. Fou tot un ídol al Metropòlit de Nova York, i destaquen també els seus èxits a Cuba. Residí a l'Havana els darrers anys de la seva carrera, i quan tornà a Barcelona rebé diversos homenatges. Dotat d'una gran veu, s'especialitzà en òpera italiana, sobretot en Verdi i Mascagni. Fou un dels cantants lírics més admirats de l'època juntament amb Fleta, el seu etern rival.

El carrer que porta aquest nom fa cantonada amb el de Julián Gayarre, dedicat també a un gran tenor espanyol.

Holanda, carrer d'

Montigalà

PM 1992/05/06

El nom oficial és Regne dels Països Baixos. Estat de l'Europa occidental a la mar del Nord i membre de la Unió Europea. La capital és Amsterdam. La llengua oficial és el neerlandès. És un país petit però densament poblat que ha sabut guanyar al mar, des de mitjan segle XVI i fins a l'actualitat, 550.000 hectàres

de terreny. L'econòmica està basada en el comerç, fonamentalment, internacional.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de països de la Unió Europea.

Horts, carrer dels

Bonavista

PM 2002/05/28

Tros de terra en què es conreen verdures i llegums.

Es troba en una zona en la qual els carrers tenen noms relacionats amb accions pròpies de l'activitat agrícola o del món rural, amb la voluntat que es mantingui en el nomenclàtor la memòria de la seva importància a Badalona i, especialment, a la zona de Canyet.

Hospitalet, avinguda de l'

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi del Barcelonès situat a la ribera esquerra del Llobregat, al pla de Barcelona amb 248.520 habitants. L'activitat econòmica principal són els serveis, fonamentalment el comerç i la indústria metal·lúrgica, construcció, tèxtil i química. L'origen històric del municipi s'atribueix a la formació, durant el segle XIII, dins l'antic terme parroquial de Santa Eulàlia de Provençana, d'un petit nucli de població al voltant d'un hospital.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions catalanes.

Huelva, carrer de

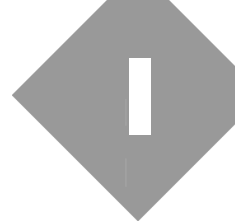
Sant Roc

PM 1968/12/20

Ciutat d'Andalusia, capital de la província homònima. Té 141.000 habitants. Situada a la Tierra Llana, s'estén entre els rius Tinto i Odiel. Té un dels principals ports del país, amb un gran volum d'exportació de minerals –principalment coure– i una notable activitat de pesca relacionada amb la indústria de conserves. Tot i així, la major part de la indústria, molt notable, està lligada a l'explotació minera, amb fàbriques de productes químics i metal·lúrgiques. Pel que fa al patrimoni, cal destacar el convent de la Mercè (segle XVIII), actualment catedral, l'església de la Concepció i el santuari de la Mare de Déu de la

Cinta, patrona de la ciutat. Té també un Museu Provincial on es recorda la sortida de Colom cap a Amèrica, que es féu des de Palos de la Frontera, a l'altra banda del riu Odiel.

El carrer que porta aquest nom està situat al barri de Sant Roc, on pràcticament totes les vies públiques recorden ciutats del sud d'Espanya, lloc de procedència de bona part dels immigrants que van venir a Badalona els anys 1950-1970.

Una imatge del carrer d'Iris, al barri de Casagemes, uns anys enrere. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Municipal

Ibèria, carrer d'

Bufalà

PM 1980/11/28

Nom que els grecs donaren originàriament al territori ocupat pels ibers i que després s'ha utilitzat com a sinònim d'Espanya o de la península Ibèrica. Es va escollir aquesta denominació perquè diversos carrers de la zona estan dedicats a pobles hispànics.

Ignasi Iglésias, carrer d'

Centre

PM 1928/11/29

Ignasi Iglésias i Pujades (Sant Andreu de Palomar 1871-Barcelona 1928). Dramaturg. Fou influït, entre altres autors, pel dramaturg noruec J. H. Ibsen, l'obra del qual contribuï a divulgar. S'incorporà al grup modernista de *L'Avenç*, i a principi dels anys noranta ja assolí prestigi amb els seus drames de contingut psicològic i de denúncia social, però fou entre el 1902 i el 1909 quan va escriure les seves obres més famoses –*La mare eterna*, *El cor del poble*, *Els vells*, *Les garses*. Posteriorment tendí a un conformisme més acusat i no obtingué cap èxit notable fins que el 1926 Enric Borràs estrenà *La llar apagada*, el seu darrer drama. Quan va morir gaudia de gran popularitat.

El nom es va donar a una part del carrer Alfons XII de nova obertura.

Igualada, carrer d'

Pomar

PM 1967/04/06

Capital de la comarca de l'Anoia, situada al centre de la Conca d'Òdena, amb 32.530 habitants. El principal sector econòmic és la indústria, amb empreses tèxtils, de gènere de punt i d'adobs de pells, així com la metal·lúrgica. També els serveis estan molt desenvolupats. Quant al patrimoni arquitectònic i cultural, destaca l'església de Santa Maria (segle XVII), les restes de la muralla medieval, el convent de Sant Agustí (segle XIV) i el Mu-seu Comarcal de la Pell.

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de poblacions de la província de Barcelona.

Independència, carrer de la

Bufalà

PM 1927/03/08

Qualitat d'independent. En política, situació d'una col·lectivitat, un poble o un país no sotmesos a l'autoritat d'altres. El nom al·ludeix sens dubte a la independència assolida després de la invasió napoleònica, que donà lloc a la Guerra del Francès o de la Independència (1808-1814). La data de denominació i la zona on es troba el carrer, en la qual altres noms recorden gestes de la guerra esmentada, com Bruc o Bailèn, així ho indiquen.

Carrer E urbanització Bufalà (CMP 1924/05/05)

Indústria, carrer de la

Gorg, la Mora, Progrés i el Remei

PM 1930/08/30

Conjunt de les activitats econòmiques que produeixen béns materials, mitjançant la transformació de primeres matèries.

Aquest carrer va ser, des de la seva obertura a mitjan segle XIX, un gran centre fabril. El 1865, quan l'Ajuntament adoptà aquest nom, Badalona estava en ple procés d'industrialització i en aquest carrer ja hi havia dues fàbriques en funcionament: l'empresa de xarols Le Boeuf (1848) i la refineria de sucre Roget Fontrodona i Castells (1865). Pocs anys després s'hi ubicarien noves empreses, com per exemple la fàbrica de gas de Jaurés i Cia (1868), que un any després obtingué la llicència municipal per alimentar l'enllumenat públic de la ciutat. I també, entre altres, volem destacar la important empresa metal·lúrgica Gottardo de Andreis, coneguda popularment per La Llauna (1905). En els darrers vint-i-cinc anys moltes empreses situades en aquest carrer han tancat i s'ha reconvertit l'ús d'alguns edificis com, per exemple, La Llauna, que s'ha transformat en un centre d'ensenyament. En altres edificis, abandonats per la indústria, s'hi han construït habitatges, com per exemple, a l'antiga fàbrica del gas.

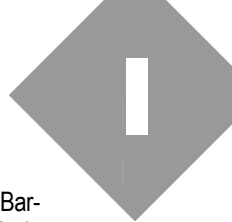
Indústria (PM 1865/06/07), General Milans del Bosch (PM 1928/10/01)

Indústria, carreró de la

Gorg

PM 2002/05/28

Vegeu *Indústria, carrer de la*

Iquique, carrer d'

El Remei

PM 1912/02/12

Ciutat del nord de Xile, capital de la regió de Tarapacá, situada a la costa de l'oceà Pacífic, a l'oest del desert d'Atacama. És un important port a través del qual es distribueix la producció de la zona pròxima rica en nitrats, iode, sal i guano. Alhora, la ciutat és un centre comercial i industrial dedicat, principalment, a l'envasatge de peix, el refinatge de petroli i de sucre i la fabricació de ciment. Fundada al segle XVI, forma part de Xile des de 1883 mercès a un tractat signat amb el Perú que va posar fi a la guerra del Pacífic.

Aquest carrer, situat avui al barri del Remei, en origen formava part de la urbanització Artigues; és per això que va prendre el nom d'una ciutat de Xile.

Iris, carrer d'

Casagemes

PM 1878/04/17

Arc de sant Martí o arc iris. Pel seu contingut al·lusiu a un fenomen de la naturalesa, és possible que aquesta denominació es relacioni amb la del carrer del Sol, situat molt a prop; però el fet és que l'Ajuntament la va aprovar sense donar cap explicació que ens ajudi a comprendre el perquè de la tria.

Irlanda, carrer d'

Montigalà

PM 1992/05/06

Illa de l'arxipèlag britànic, situada a l'oest de la Gran Bretanya. Arran de la partició de l'illa el 1921, els comtats del nord, fidels a la corona britànica, s'incorporaren al Regne Unit. Els comtats del sud es van constituir en estat lliure i formaren la República d'Irlanda o Éire. La República d'Irlanda és un estat membre de la Unió Europea. La capital és Dublín. Són llengües oficials l'irlandès i l'anglès.

A la zona, altres carrers també porten noms de països de la Unió Europea.

Isaac Albéniz, carrer d'

La Salut

CG 1939/10/24

Isaac Albéniz Pascual (Camprodon 1860-Cam-

bo 1909). Compositor i pianista. Es formà a Barcelona, Madrid i París. Nen prodigi, començà als vuit anys a fer concerts de piano a Barcelona i més endavant actuà a Castella i a Amèrica. Estudià després a Leipzig i amb Liszt a Budapest. De retorn a Barcelona, el 1883 conegué Felip Pedrell, que l'influï notablement. Féu una gira per Europa i visqué a Londres i a París, on conegué altres músics, com Fauré, Debussy i Dukas. Les seves composicions, sovint inspirades en paisatges i ciutats de la península Ibèrica, s'enquadren en el romanticisme nacionalista. És autor d'òperes, de peces orquestrals, de *lieder* i sobretot d'obres per a piano, entre les quals destaca la suite *Iberia* (1906-1909). Montserrat (CMP 1925/01/26)

Isaac Peral, carrer d'

Gorg

PM 1927/01/26

Isaac Peral Caballero (Cartagena 1852-Berlín 1895). Marí i inventor. Serví a Cuba i a les Filipines i participà en el setge naval de Bermeo durant la tercera Guerra Carlina. Interessat per la navegació submarina, continuà els estudis de Monturiol i el 1885 va inventar un submarí propulsat elèctricament. Tot i que no va rebre ajut de les autoritats espanyoles, impedí que el seu invent fos desenvolupat a l'estranger.

Carrer 1 urbanització Costa (CMP 1924/08/25)

Isidre Nonell, carrer d'

Manresa

PM 1978/04/06

Isidre Nonell i Monturiol (Barcelona 1872-1911). Pintor i dibuixant. Al voltant de 1893 formà la Colla del Safrà amb altres pintors interessats per les escenes urbanes. Col·laborà en la premsa com a dibuixant i estigué vinculat al grup artístic d'Els Quatre Gats. El 1896, a Boí, realitzà una sèrie d'obres sobre el cretinisme, i el 1897 n'exposà algunes a París. Cap al 1902 començà a fer pintures i dibuixos de gitanes i des del 1907 es dedicà a la figura femenina de forma més convencional. Expressionista posseïdor d'un traç molt característic, no assolí l'èxit fins poc abans de la seva mort.

El carrer està situat en una zona dedicada a pintors catalans.

Itàlia, avinguda d'

Puigfred

PM 1975/07/04

República de l'Europa meridional que limita al nord amb Suïssa i Àustria, a l'est amb Eslovènia i la mar Adriàtica, al sud amb les mars Jònica i Mediterrània, a l'oest amb les mars Tirrena, Lígur i Mediterrània i al nord-oest amb França. Les illes mediterrànies d'Elba, Sardenya i Sicília i algunes altres de menors formen part també d'Itàlia. El país, majoritàriament una península en forma de bota, és travessat de nord a sud pels Apenins i al nord, d'est a oest, pels Alps. Administrativament el país està dividit en vint regions, dividides alhora en províncies i, aquestes, en municipis. La ciutat de Roma és la capital de l'estat. Florència, Milà, Nàpols, Palerm, Torí i Venècia són altres ciutats importants.

L'avinguda de Joan XXIII, situada al barri d'Artigues i fronterera amb Sant Adrià de Besòs, a principi dels setanta. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons *Revista de Badalona*

Jacint Verdaguer, carrer de

Bufalà

PM 1902/12/15

Jacint Verdaguer i Santaló (Folgueroles 1845-Vallvidrera 1902). Sacerdot i poeta. Va estudiar al seminari de Vic i, en participar diverses vegades en els Jocs Florals de Barcelona, es va introduir als cercles literaris de la ciutat de Barcelona. La seva obra, màxim exponent de la Renaixença i àmpliament traduïda, és considerada una de les aportacions més importants al català literari modern. Un bon nombre de les seves poesies, que han estat musicades i difoses com a cançons, formen part del patrimoni cultural popular; entre elles *L'emigrant* o el *Virolai*. Cal destacar igualment els seus poemes *L'Atlàntida* i *Canigó*. El seu enterrament fou una clamorosa manifestació de simpatia popular, cosa que permet entendre que, just després de la seva mort, es donés el seu nom a un carrer de la ciutat.

Jacinto Benavente, carrer de

Canyadó

PM 1962/12/10

Jacinto Benavente Martínez (Madrid 1866-1954). Dramaturg castellà. Inicià la carrera literària alternant l'obra narrativa i poètica amb col·laboracions periodístiques. Algunes obres teatrals estan influïdes pel simbolisme i altres s'enquadren dins el corrent naturalista. També conreà la sàtira, però en el fons respectuosa, de la societat madrilenya. La seva obra està traduïda a diversos idiomes. El 1922 obtingué el premi Nobel de literatura.

Jaén, carrer de

La Pau

PM 1962/12/10

Ciutat d'Andalusia i capital de la província homònima travessada pel riu Guadalbullón, amb 107.180 habitants. Centre administratiu i comercial d'una extensa regió agrària especialitzada en l'olivera. Entre els monuments destaquen els banys àrabs (segle XI), el castell de Santa Catalina i la catedral.

Jaume I el Conqueridor, carrer de

Morera

PM 1973/02/10

(Montpellier 1213-València 1276). Fill de Pere II i de Maria de Montpeller. Va accedir al tron encara infant, raó per la qual va actuar de regent el seu oncle Sancho fins a l'any 1218. L'any 1228, les Corts de Barcelona van decidir la conquesta de Mallorca, que es va portar a terme a finals de 1229. Després de conquerida, es van repartir les terres entre persones originàries de Catalunya. Eivissa fou conquerida l'any 1235. Amb anterioritat, l'any 1232 es va iniciar la conquesta del regne de València; tot i que la ciutat de València es va rendir l'any 1238, la totalitat del regne no fou reconquerida fins l'any 1245 en ocupar Alzira. La repoblació del regne de València es va fer amb gent procedent de Catalunya i de l'Aragó, però hi va continuar vivint una part important de població morisca. En morir Jaume I, el regne es va dividir entre els seus fills: Pere va rebre Aragó, Catalunya i València, mentre que a Jaume se li va donar Mallorca.

L'acord del Ple municipal que donà el nom (i el de la reina Elisenda) el justificà «com a figures de la història de l'antic regne d'Aragó sota els regnats de les quals Espanya va viure una de les seves pàgines més glorioses».

Jaume Borràs, carrer de

Centre

PM 1973/02/10

Jaume Borràs i Oriol (Badalona 1873?-Barcelona 1949). Destacat actor dramàtic badaloní, germà d'Enric. Es distingí en papers de característic i també com a director escènic. Actuà a l'Amèrica Llatina, però sobretot té interès especial la seva anada a París l'any 1925, on representà obres en català. Participà en la represa del teatre en català al teatre Romea de Barcelona l'any 1946.

El carrer era projectat molt abans que no fos realitzat i, així, en alguns articles de premsa s'esmenta com «*la calle más estrecha de Badalona*» perquè hi havia un petit pas sense continuïtat.

Jaume Passarell, carrer de

Morera

PM 1980/11/28

Jaume Passarell i Ribó (Badalona 1889-Barcelona 1975). Dibuixant humorístic i escriptor.

Autodidacte, es presentà a Badalona amb dues exposicions (1911, 1912) i amb dibuixos a la premsa local. Des del 1911 va treballar a Barcelona, on s'integrà en els ambients de la bohèmia. Publicà caricatures i acudits a *Papitu*, *L'Esquella de la Torratxa* i *La Campana de Gràcia*, així com en revistes infantils i esportives i en els diaris *La Publicidad* i *La Nau*. Als anys trenta s'incorporà com a redactor al diari *La Publicitat* i aparegué el seu llibre més notable, *Cent ninots i una mica de literatura* (1930), en el qual compaginava textos i dibuixos sobre personatges de l'època. Després de la Guerra Civil s'exilià a França, d'on tornà el 1942. Malgrat la marginació que patí en aquesta època continuà dibuixant i, sobretot, escrivint: publicà, entre altres obres, dos volums de memòries (1968, 1974) i un llibre sobre el diari *La Publicitat*.

Es va donar aquest nom al carrer el mateix dia que al de Joan Junceda, situat molt a prop i dedicat també a un dibuixant.

Jaume Ribó, carrer de

Canyadó

CMP 1950/12/12

Jaume Ribó i Sayol (Badalona 1863-Barcelona 1943). Industrial corder. Va continuar i expandir el negoci del seu pare i el traslladà al barri de Canyadó entorn del 1914. Estigué al capdavant de l'empresa al llarg del procés de mecanització, i el 1934 la transformà en societat anònima. Vinculat al centre catalanista Gent Nova, també fou membre de l'Orfeó Badaloní, del qual fou escollit president el 1924, poc abans que fos clausurat per la dictadura de Primo de Rivera. Quan el 1930 l'entitat pogué reprendre les activitats fou reelegit, i el 1934 l'homenatjà i el nomenà president honorari.

El carrer està situat al costat d'on hi havia la corderia que ell regentava, encara en funcionament quan es va adoptar l'acord, però desapareguda en l'actualitat.

Jaume Solà, carrer de

Coll i Pujol

PM 1917/07/02

Jaume Solà i Seriol (Badalona 1845-1880). Sacerdot. Format al Seminari de Barcelona, fou ordenat a Girona i celebrà la seva primera missa a

l'església de Santa Maria de Badalona. Llicenciat en filosofia i lletres el 1877, treballà com a mestre a l'escola del seu germà, Josep. Va escriure diversos treballs sobre la vila, el més destacat dels quals, *Millors de Badalona*, va obtenir el premi de l'Ajuntament en un certamen organitzat per *El Eco de Badalona*, el 1880. És autor, també, d'uns plànols de la ciutat (datats el 1877, 1878 i 1879) que són dels més antics que es coneixen. Tot i que avui el carrer es diu *de Jaume Solà*, hauria de ser *de Jaume Solà i Seriol*, perquè res no ha modificat l'acord de 1917.

Jerez de la Frontera, carrer de

Sant Roc

PM 1968/12/20

Ciutat d'Andalusia, a la província de Cadis, capital de la comarca de la Campiña de Jerez. Té 186.800 habitants. És el primer nucli de població de la província i centre d'una important regió agrícola, en la qual sobresurt la producció de vins, com el brandi i el xerès, de renom internacional. La ciutat és seu de la Real Escuela Andaluza de Arte Ecuestre i disposa d'un circuit automobilístic (1986) apte per fer-hi curses de fórmula 1. Pel que fa al patrimoni, cal esmentar diverses construccions –l'alcàsser, la catedral, la col·legiata o l'església de Sant Miquel– i el Museu de Rellotges, que conserva una de les col·leccions més grans d'Europa.

Aquesta denominació va ser aprovada conjuntament amb altres del barri de Sant Roc, on la majoria de carrers porten noms de pobles i ciutats del sud d'Espanya, lloc de procedència de bona part dels immigrants que vingueren a Badalona durant el període 1950-1970.

Jerusalem, carrer de

Sant Mori de Llefià

PM 1973/12/07

En hebreu, *Yerushalayim*; en àrab, *al-Quds*. És la capital i la ciutat més gran d'Israel. Situada entre el mar Mediterrani i la mar Morta, és ciutat santa de les tres religions monoteistes: judaisme, cristianisme i islam. De 1948 a 1967 la ciutat estava dividida en dues parts: l'occidental, controlada per Israel, i l'oriental (on hi havia la ciutat antiga), controlada per Jordània. Amb la Guerra dels Sis Dies, Israel va conquerir la

part oriental i, des de llavors, Jerusalem és sota control de l'administració israeliana.

Altres carrers de la zona duen noms que tenen a veure amb el cristianisme.

Jesús, carrer de

Centre

D 1846

Jesús (Betlem, entre el 8 i el 4 aC-29 dC). Figura principal del cristianisme. Per als cristians fou el Fill de Déu, encarnat i concebut per Maria, esposa de Josep, un fuster de Natzalet. Les principals fonts d'informació de la seva vida són els Evangelis, escrits a la segona meitat del segle I per facilitar la difusió del cristianisme arreu.

El carrer havia estat anomenat *d'en Bonallana* fent referència al nom d'una casa.

Bonallana (D 1821)

Joan XXIII, avinguda de

Artigues

D 1968

Angelo Giuseppe Roncalli (Sotto il Monte, Itàlia 1881-Roma 1963). El 1925 fou consagrat bisbe i nomenat visitador apostòlic de Bulgària i, posteriorment, delegat apostòlic de Turquia i Grècia (1935). El 1944 fou enviat a París com a nunci del papa i el 1953 fou nomenat cardenal patriarca de Venècia. El 1958 fou elegit papa, càrrec que desenvolupà fins a la seva mort el 1963. Va convocar un sinode i el concili Vaticà II (1962), de caire renovador.

Joan Amigó i Barriga, carrer de

Montgalà

PM 1992/05/06

(Badalona 1875-1958). Arquitecte. És el representant del modernisme a Badalona. Dissenyà també objectes i mobiliari. Fou arquitecte municipal entre els anys 1914 i el 1924. Algunes de les seves obres més importants són les cases per a Pau Rodon, Enric Pavillard i Enric Mir, i els edificis industrials de La Llauna i Can Casacuberta. Amb el pas del temps, el seu estil evolucionà cap a l'historicisme i l'eclecticisme.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de personatges badalonins.

Joan d'Àustria, carrer de

Morera

PM 1980/01/25

(Ratisbona 1545-Bruges 1578). General espanyol, fill natural del rei Carles I d'Espanya (V d'Àlemanya) i de Bàrbara Blomberg. Va ser educat a Espanya. Des que l'any 1568 va ser nomenat capità general, la seva carrera militar es va anar forjant al servei de la política del rei Felip II. Participà en accions contra els berbers i moriscos i la seva consagració militar li va donar la victòria a la batalla de Lepant (1571). Morí essent governador de Flandes, quan aquest territori es revoltava per la seva independència.

Don Juan de Austria (PM 1973/12/07)

Joan García, plaça de

Bufalà

PM 2002/05/28

Joan García Martí (Tiana 1919-Badalona 1999). Va ser president de l'Associació de Veïns de Bufalà des de principi dels anys 1970 fins al 1979 i després d'aquesta data va continuar treballant incansablement en el si de l'entitat veïnal. La seva labor constant, tenaç i discreta alhora el van fer mereixedor d'una gran popularitat en el barri, motiu pel qual se li va dedicar la plaça que porta el seu nom.

Joan Junceda, carrer de

Morera

PM 1980/11/28

Joan Garcia-Junceda i Supervia (Barcelona 1881-Blanes 1948). Dibuixant. El 1902 publicà els primers treballs a *Cu-Cut!*, on aparegueren molts dels seus acudits polítics, incloent-hi *El banquet de la Victòria* (1905), que ofengué els militars, els quals assaltaren la redacció d'aquest setmanari i de *La Veu de Catalunya*. Col·laborà en nombroses publicacions, la majoria catalanes, i destacà en la il·lustració per a infants: a més de les seves aportacions a *Patufet* o *Violet*, fou el dibuixant habitual dels llibres de Folch i Torres. Autor de traç segur i de gran qualitat, va saber descriure amb precisió els costums del seu temps i obtingué un gran èxit i una enorme popularitat.

Es va donar aquest nom al carrer el mateix dia que al de Jaume Passarell, situat molt a prop i dedicat també a un dibuixant.

Joan Miró, plaça de

Can Claris

PM 1993/10/27

Joan Miró i Ferrà (Barcelona 1893-Palma de Mallorca 1983). Pintor les obres del qual recullen motius extrems del regne de la memòria i el subconscient amb una gran fantasia i imaginació. Són considerades de les més originals del segle xx. Estudià a l'escola de Belles Arts de Barcelona i a l'Acadèmia Galí. L'obra anterior a 1920 mostra una àmplia gamma d'influències (els colors del fauistes, les formes fragmentades del cubisme i la bidimensionalitat dels frescos romànics catalans). L'any 1920 marxà a París, on féu amistat amb Picasso i amb els surrealistes espanyols. El seu estil va anar madurant. Tot i que identificat amb la causa republicana, tornà a Espanya l'any 1940, on portà una vida retirada durant tota la dictadura franquista. Va experimentar altres mitjans artístics com gravats, litografies, escultura o escenografies, però convé destacar l'obra en ceràmica.

Joan Peiró, carrer de

Casagemes

PM 1979/04/27

Joan Peiró i Belis (Barcelona 1887-Paterna 1942). Anarcosindicalista. Inicià la militància a Badalona, on treballava a la fàbrica de vidre Costa i Florit. Fou un dels fundadors de la federació local de Societats Obreres (1915) i del seu òrgan de premsa, *La Colmena Obrera*. També fou redactor i director de la revista *El Vidrio* i un dels organitzadors de la Federació Espanyola de Vidriers i Cristallers. Secretari del comitè nacional de la CNT (1922, 1928-1929), mantingué bones relacions amb els republicans catalanistes i fou l'inspirador del *Manifest dels trenta* (1931). En esclatar la Guerra Civil, com a membre del comitè local antifeixista de Mataró, denuncià els actes de violència comesos en aquelles dates i poc després passà a formar part del Govern com a ministre d'Indústria (1936-1937). Exiliat a França el 1939, fou detingut per la Gestapo el 1940 i lliurat a les autoritats espanyoles. Empresonat a València, fou condemnat a mort i afusellat el 24 de juliol de 1942.

Es va donar el seu nom a un carrer situat a prop de la fàbrica del Cristall, per la seva rela-

ció amb aquest sector productiu.

Carrer B urbanització Casagemes (PM 1921/08/10), General Sanjurjo (PM 1927/01/26), Casagemes (PM 1930/08/30), Vicente Blasco Ibáñez (PM 1932/05/12), Casagemes (CG 1939/02/14), General Sanjurjo (CG 1939/10/24)

Joan Vidal i Prat, carrer de

Montigalà

PM 1992/05/06

(Badalona 1893–1975). Fundador de la primera emissora radiofònica de Badalona. Començà com a radioaficionat i el 1914 aconseguí fer la primera transmissió. Participà en la creació de la primera emissora de l'Estat, EAJ-1, Ràdio Barcelona (1924). El 1933 fundà EAJ-39, Ràdio Badalona, que després de la Guerra es convertiria en Ràdio Miramar, on treballà fins al 1946. El 1961 es féu càrrec de la direcció d'aquesta emissora, però aleshores les instal·lacions ja s'havien traslladat a Barcelona.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de personatges badalonins.

Joaquim Font i Cussó, plaça de

Dalt de la Vila

PM 1980/10/17 (Jardí arqueològic)

(Badalona 1909-Santa Coloma de Gramenet 1988). Historiador i arqueòleg. Bon esportista i amb grans inquietuds culturals, fou un dels fundadors de l'Agrupació Excursionista de Badalona (1925). Portà a terme nombroses excavacions arqueològiques, entre les quals destaquen les realitzades entre els anys 1934 i 1936 a la zona del Clos de la Torre, on aparegueren les pollegueres de la porta d'entrada a la ciutat romana, la *Tabula Hospitalis* i la Venus. Després de la Guerra Civil es dedicà a la investigació històrica i se centrà sobretot en l'estudi del monestir de Sant Jeroni de la Murtra. Es va donar el seu nom al jardí arqueològic –que després, de fet, ha estat una plaça– en el context del retorn a Badalona de les peces que ell havia descobert i que havien estat confiscades i portades a Barcelona el 1940. Aleshores el Museu també publicà un recull dels seus treballs, amb el títol de *62 articles*, li atorgà la medalla de la ciutat i se'l

nomenà fill predilecte, malgrat que ell, ja malalt, no pogué assistir a cap d'aquests actes. En tot cas, cal esmentar que quan es va aprovar la denominació l'espai de l'actual plaça encara era ocupat per l'edifici il·legal de pisos que no va ser enderrocat fins a finals del 1981 després d'un llarg procés judicial en què guanyà la voluntat del poble, representada pel primer ajuntament democràtic.

Joaquim Ruyra, carrer de

Gorg

PM 1976/08/05

Joaquim Ruyra i Oms (Girona 1858-Barcelona 1939). Escriptor. Estudià dret, però no exercí i es dedicà a administrar les seves propietats. Estigué molt vinculat a Blanes, on passà la infantesa i on més endavant establiria una famosa tertúlia. Format en la lectura dels clàssics, no acabà mai cap novel·la, però es distingí per les seves narracions –*La parada* (1919), *Entre flames* (1928)–, de línia costumista i sovint plenes d'imaginació i sentit de l'humor. Fou també teòric literari, poeta, dramaturg, traductor i col·laborador de diverses publicacions. Des de l'Institut d'Estudis Catalans treballà amb Pompeu Fabra en la recerca lingüística, labor per la qual es guanyà un gran respecte.

Altres carrers de la zona porten noms d'escriptors catalans.

Joaquim Torrents i Lladó, plaça de

Bufalà

PM 1993/10/27

(Badalona 1946-Palma de Mallorca 1993). Pintor badaloní. Començà a estudiar dibuix i pintura als nou anys a l'Acadèmia Valls de Barcelona. De 1961 a 1966 seguí els estudis de Belles Arts de l'Escola Superior Sant Jordi de Barcelona on, en el seu darrer any d'estudis, fou nomenat professor adjunt. Mentre estudiava obtingué diversos premis que li mereixeren una beca de la Fundació Amigó-Cuyàs. S'instal·là a Palma de Mallorca l'any 1968, on fundà l'Escola Lliure del Mediterrani (dirigida fonamentalment a estudiants de dibuix i pintura) i on residí fins a la seva mort. Va treballar en nombroses ocasions per encàrrec i adquirí renom internacional pels seus retrats.

Joaquim Vayreda, carrer de

Manresa

PM 1978/04/06

Joaquim Vayreda i Vila (Girona 1843-Olot 1894). Pintor. Deixeble de Ramon Martí i Alsina, viatjà a París, on fou influït pels pintors de l'escola de Barbizon, que pintaven paisatges del natural, i pels impressionistes. Residí a Olot, d'on era la seva família, i aportà un gran dinamisme a la vida cultural de la població. Intervingué en política com a regidor de l'Ajuntament i més endavant com a fundador del Centre Catalanista (1887) i assistent a l'assemblea de la Unió Catalanista que elaborà les Bases de Manresa (1892). És considerat el fundador de l'Escola d'Olot, amb la qual es va iniciar una llarga tradició pictòrica de representació paisatgística.

El carrer de Joaquim Vayreda formava part del polígon industrial de Llevant, on tots els carrers porten nom de pintors catalans de final del segle XIX i principi del XX.

Jocs Florals, carrer dels

Raval

PM 1927/03/08

Certàmens literaris anuals instituïts a Barcelona el 1859 com a restauració de la festa de la Gaia Ciència que, iniciada per Joan I el 1393, s'havia celebrat a les terres de parla catalana els segles XIV i XV. A Badalona, Francesc Planas i Casals, director del setmanari *El Eco de Badalona*, va promoure uns certàmens literaris que se celebraren entre el 1879 i el 1884; però els primers jocs florals així anomenats foren organitzats a partir del 1903 pel Centre Catalanista Gent Nova.

Carrer 1 urbanització Solà (CMP 1925/01/26)

Jocs Olímpics del 92, plaça dels

Can Claris

PM 1992/05/06

Competició esportiva que se celebra modernament cada quatre anys, des de 1894, en record dels primers concursos celebrats en l'antiguitat a Olímpia en honor de Zeus.

Plaça en record dels Jocs Olímpics celebrats a Barcelona el 1992 i en els quals la nostra ciutat fou subseu olímpica per als esports de bàsquet i boxa, a més d'acollir, al barri de Montigalà, la

vila de la premsa. Aquesta plaça està situada en un lateral del Palau Municipal d'Esports construït per fer-hi les competicions de bàsquet durant els Jocs del 1992. L'edifici és obra d'Esteve Bonell i Francesc Rius i obtingué el Premi d'arquitectura Mies van der Rohe que s'atorgà a Brussel·les el 1992.

Johann Sebastian Bach, carrer de

Sant Mori de Llefià

CG 1939/10/24

(Eisenach 1685-Leipzig 1750). Compositor alemany pertanyent a una família de músics. Estudià música i teologia i completà la seva formació a Lüneburg, on s'establí el 1700. Després d'haver treballat a diverses ciutats alemanyes, el 1723 guanyà el lloc de director de música de la capella de Sant Tomàs de Leipzig, on romangué fins a la seva mort. Fou un virtuós de l'orgue i, sobretot, un gran compositor, autor de peces molt complexes realitzades amb un domini tècnic extraordinari que l'han convertit, amb el temps, en la figura culminant del barroc musical. La seva producció, molt extensa, comprèn obres tant instrumentals com vocals, i destaca especialment els concerts, les peces de música de cambra i les obres religioses.

Carrer A urbanització Oriola Cortada (CMP 1924/11/24), Jaume I (PM 1927/03/08), Oriola Cortada (PM 1929/04/25), Martínez de la Rosa (PM 1932/07/12), Oriola Cortada (CG 1939/02/14)

John Lennon, carrer de

Bufalà

PM 1988/06/01

(Liverpool 1940-Nova York 1980). Músic, compositor i cantant. Conjuntament amb Paul McCartney, George Harrison i Ringo Starr, formà el grup anglès de música pop The Beatles, i amb Paul McCartney fou l'autor de la majoria de composicions. Després de la dissolució del grup, el 1970, s'instal·là als Estats Units. Morí assassinat.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms d'interèrets musicals.

José María de Pereda, passatge de

Gorg

CG 1939/10/24

(Polanco 1833-Santander 1915). Escriptor. Residí habitualment a Santander, fet que condicionà la seva obra. Molt catòlic i d'idees conservadores, fou diputat carlí el 1873. Des del 1897 fou membre de la Real Academia Española, on fou rebut pel seu amic Pérez Galdós. De tendència realista, la seva obra destaca per la descripció de paisatges, tipus i costums de les terres de Santander –*El sabor de la tierra* (1882), *Sotileza* (1885), *Peñas arriba* (1894)–, amb els quals creà els elements bàsics de l'anomenada *novel·la regional*.

Progrés (D 1926)

Josep Cortinas i Suñol, plaça de

Centre

PM 1998/09/29

(Badalona 1908-1995). Fotògraf. Mecànic d'ofici, cap a la meitat dels anys vint s'inicià en la fotografia, pràctica que no abandonaria mai i tot i no dedicar-s'hi professionalment. Va participar en nombrosos concursos i exposicions. Fou un dels fundadors de la secció fotogràfica del Museu (1969) que l'any 1979 li dedicà un homenatge. Gran coneixedor de les tècniques fotogràfiques, exercí de mestre per a molts aficionats. A partir de l'any 1981 va anar donant la seva obra al Museu de Badalona, on es conserva i es pot consultar. L'any 1991 l'Ajuntament li va lliurar una reproducció de la Venus de Badalona com a reconeixement a la seva tasca cultural i la seva generositat.

Josep Maria Cuyàs i Tolosa, carrer de

Puigfred

PM 1991/01/30

(Badalona 1904-1992). Historiador i arqueòleg. Fou un dels fundadors de l'Agrupació Excursionista de Badalona (1925). A partir del 1945 fou el responsable de les excavacions arqueològiques i el 1955 fundà l'actual Museu de Badalona després d'haver descobert les termes romanes. Va publicar un gran nombre d'articles a la premsa local sobre temes d'història i també és autor de diversos llibres, entre els quals destaca *Història de Badalona*, publicada en set volums entre el 1975 i el 1981.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de personatges badalonins.

Josep Maria de Sagarra, carrer de

Gorg

PM 1976/08/05

Josep Maria de Sagarra i de Castellarnau (Barcelona 1894-1961). Escriptor. Descendent d'una família de la noblesa catalana, era fill de l'historiador Ferran de Sagarra i de Siscar. Abandonà els estudis de lleis per dedicar-se a escriure. Col·laborà assiduament en la premsa i publicà algunes novel·les –*Vida privada* (1932)–, però destacà sobretot com a poeta i dramaturg. La seva poesia, a vegades intimista a vegades narrativa, ja li donà una gran popularitat –*El mal caçador* (1916), *Cançons de taverna i d'oblit* (1922), *El poema de Montserrat* (1956). Com a dramaturg conreà diversos gèneres i estrenà sovint amb èxit –*La filla del Carmesí* (1929), *L'hostal de la Glòria* (1931), *El cafè de la Marina* (1933), *La ferida lluminosa* (1954). Fou també traductor –Dant, Shakespeare, Molière i autor– d'unes excel·lents *Memòries* (1954). Rebé nombrosos premis i distincions per la seva activitat literària.

Josep Maria Sert, carrer de

Manresà

PM 1978/04/06

Josep Maria Sert i Badia (Barcelona 1874-1945). Pintor. Es formà a Barcelona, a Roma i a París. La seva obra de més envergadura fou la decoració de la catedral de Vic, incendiada al principi de la Guerra Civil i refeta per ell mateix el 1945, bé que de forma diferent. Pintor cosmopolita, fou molt sol·licitat a Europa i a Amèrica tant per institucions oficials com per la noblesa i l'alta burgesia. Realitzà sobretot decoracions murals, gairebé sempre en tons sèpies i daurats, resoltes amb teatralitat i efectisme. El seu estil, sense paral·lels a l'època, denota la influència de l'art oriental, de la pintura barroca i d'alguns aspectes de l'obra de Goya.

Altres carrers de la zona porten noms de pintors catalans.

Josep Pla, plaça de

Manresà

PM 1993/10/27

Josep Pla i Casadevall (Palafrugell 1897-Llòfriu 1981). Escriptor considerat un dels grans pro-

sistes del segle xx. Va estudiar la carrera de dret, però aviat es va decantar cap al periodisme, on va escriure en català i en castellà. Fins a la Guerra Civil col·laborà en publicacions periòdiques de Barcelona i de Madrid. En els primers llibres ja s'endevina un Pla lúcida i sensual, crític i conservador que busca els seus registres expressius en la llengua parlada. Durant la Guerra Civil va viure a França i a Itàlia i en acabar-se s'instal·là a l'Empordà on, condicionat per les circumstàncies polítiques, escriví en castellà. L'obra *Viatge a Catalunya* (1946) és l'inici d'un període d'una activitat prolífica que ha quedat recollida en 46 volums.

Josep Pla i Casadevall, passatge de

Manresà

PM 1998/05/26

Vegeu *Josep Pla, plaça de*

Popularment se l'anomenava *passatge de Manresà*.

Josep Vicenç Foix, carrer de

Can Claris

PM 1987/02/27

Josep Vicenç Foix i Mas (Sarrià 1893-Barcelona 1987). Poeta, periodista i assagista. La seva obra va aconseguir una síntesi entre el classicisme i un avantguardisme personal. Dirigí diverses publicacions periòdiques i hi col·laborà. Fou membre de l'Institut d'Estudis Catalans i va rebre diversos premis.

Jovellar, carrer de

Casagemes

PM 1877/10/03

Joaquim Jovellar (Palma de Mallorca 1819-Madrid 1892). Militar i polític. Adherit a la revolució de 1868, ocupà la direcció general d'Administració Militar (1869). Fou capità general de Cuba (1873-1874 i 1876-1878), on ja havia estat al principi de la seva carrera. De retorn a Espanya, intervingué en els preparatius de la Restauració i fou ministre de la Guerra en el primer govern d'Alfons XII (1875). També va ser diputat, senador, capità general de les Filipines (1883-1885) i novament ministre de la Guerra (1885-1886).

Per la data en què es va aprovar el nom, és

probable que es volgués ressaltar el paper de Jovellar en la Restauració.

Juan de la Cierva, carrer de Morera

PM 1975/03/21

Juan de la Cierva Codorniu (Múrcia 1895-Croydon 1936). Enginyer espanyol inventor de l'autogir, precursor de l'helicòpter. Va estudiar enginyeria i en dues ocasions va ocupar un escó a les Corts (1919 i 1922). El seu primer autogir es va aixecar uns 200 m al gener de 1923 i després va fer tres vols successius. L'any 1925 es traslladà a la Gran Bretanya i allà continuà el seu treball. L'any 1928 va aconseguir fer volar un autogir a través del canal de la Mànega i l'any 1934, d'Anglaterra a Espanya. Mort en estavellar-se l'avió en què viatjava, va morir sense veure l'autogir convertit en helicòpter.

Aquest nom substituï una denominació antiga (*camino del fondo de Morera*, o també, *camino hondo de Morera*), mai aprovada com a nom de carrer.

Juan Valera, carrer de

La Salut, Sant Joan de Llefià i Sant Mori de Llefià

CG 1939/10/24

Juan Valera y Alcalá Galinano (Cabra 1824-Madrid 1905). Escriptor. Ingressà en el cos diplomàtic. Conreà tots els gèneres literaris: conte, teatre i novel·la, en la qual destacà d'una manera notable. En les seves narracions descriu l'ambient andalús i fa una profunda anàlisi psicològica dels personatges, entre els quals destaquen els femenins, com els de *Pepita Jiménez* (1874), *Doña Luz* (1879) i *Juanita la Larga* (1895). També féu crítica literària, assaigs sobre religió, filosofia i estudis sobre política i història.

Andrés García (CMP 1925/01/26), Cabrinetty (PM 1932/07/12), Andrés García (CG 1939/02/14)

Juli Garreta, carrer de

Dalt de la Vila

PM 1975/03/21

Juli Garreta i Arboix (Sant Feliu de Guíxols 1875-1925). Músic autodidacte que havia rebut nocions del seu pare, rellotger i músic. Actuà a l'orquestra i còbala del seu pare i en el conjunt ins-

trumental Quintet Garreta. Era un músic romàntic i intuïtiu que s'expressà en un llenguatge musical ric en sonoritats contrastades. Escriví diverses obres simfòniques, obres de música de cambra i cançons per a cant i piano. Transformà la sardana en una forma musical apta per a concert i contribuï decisivament que fos reconeguda internacionalment. Fou, alhora, un gran compositor de sardanes.

Situat en una zona on diversos carrers tenen nom de músics.

Julián Gayarre, carrer de

La Salut

PM 1976/07/01

Julián Gayarre Garjón (Roncal 1844-Madrid 1890). Tenor. El seu debut amb *La Favorita* a la Scala de Milà (1876) li donà fama mundial. Actuà a París, Londres, Lisboa, Madrid, i la temporada 1881-1882 es presentà al Liceu de Barcelona. Mantingué una coneguda rivalitat amb Angelo Massini.

El carrer que porta aquest nom fa cantonada amb el d'Hipòlit Lázaro, dedicat també a un gran tenor espanyol.

Julio Galve Brusson, carrer de

Gorg, la Mora, el Remei i Sant Roc

PM 1974/11/16

(? 187?-Burgos 1938). Industrial. Fou un dels socis fundadors de la Sociedad Anónima Cros, creada el primer de juliol de 1904, amb Amadeu Cros i Nubiola com a accionista majoritari. D'aquesta manera es feia un pas important per a la modernització de la fàbrica de productes químics Cros, que s'havia instal·lat a Badalona el 1875. Julio Galve, a més de ser membre del Consell d'Administració, hi va exercir el càrrec de gerent des de principi de segle fins a l'inici de la Guerra Civil. El fet que morís a Burgos el 1938 indica que devia marxar de Catalunya precisament a causa de l'esclat de la guerra, durant la qual l'empresa de Badalona va ser collectivitzada, mentre que algunes fàbriques de la mateixa Cros establertes en altres ciutats on la guerra es va acabar abans continuaren en mans de la societat.

El carrer que porta el seu nom havia estat antigament una via particular de l'empresa Cros.

Jumella, carrer de

Sant Roc

PM 1986/01/31

Municipi de Múrcia situat al nord-oest de la província, al límit amb el País Valencià. Té uns 20.420 habitants. Conserva restes del castell del Marquès de Villena (segle xv) i una església gòtica amb façana renaixentista. La població és famosa per la seva agricultura de la vinya i per les indústries derivades del vi.

El carrer està situat en una zona on hi ha diversos carrers que porten noms de poblacions d'Andalusia, Extremadura i Múrcia, llocs d'on provenia un gran nombre de la població que va immigrar a Badalona entre els anys 1950 i 1970.

Júpiter, carrer de

Sant Joan de Llefià

D 1924

Planeta. El més gran del sistema solar i el cinquè pel que fa a proximitat al Sol. La seva massa supera en més del doble la suma de la de tots els altres planetes, i el seu diàmetre equatorial és deu vegades superior al de la Terra. Té un total de quinze o setze satèl·lits, dels quals n'hi ha quatre de principals. El nom prové del déu màxim de la mitologia romana, identificat amb el Zeus grec.

Altres carrers de la zona porten noms de planetes i constel·lacions. Pel que fa al nom d'aquest en concret, ja apareix en un projecte de 1924 que no va ser aprovat per l'Ajuntament però que, almenys parcialment, es va realitzar.

El carrer de Linares, al barri de la Pau en una època que els carrers encara no estaven asfaltats. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons *Revista de Badalona*. Fotògraf: J. García

Llaietània, carrer de

Dalt de la Vila
PM 1964/06/02

País dels llaietans. Els llaietans foren un poble ibèric (peromà) establert a les comarques costaneres del Baix Llobregat, el Barcelonès, el Maresme i el Vallès.

Aquest carrer es troba situat dins el territori de l'antiga ciutat romana de *Baetulo*, on s'han localitzat importants restes arqueològiques.

Latrilla, carrer de

Raval
PM 1911/03/21

Cognom d'una família resident a Badalona que, a principi del segle XX, disposava de diverses propietats al municipi. L'any 1911, en sol·licitar permís per parcel·lar una de les propietats i en haver de cedir un espai de terreny per a via pública, va proposar a l'Ajuntament que acordés donar el nom de *Latrilla* al carrer de nova construcció continuació del de la Conquesta on, a més, hi havia ubicada la seva casa pairal, anomenada Can Roc.

Lepant, carrer de

La Pau i la Salut
PM 1979/06/29

Combat naval en què les flotes de l'Imperi turc, malgrat la seva superioritat, foren vençudes per les de la Lliga Santa, formada per Espanya, Venècia i els Estats Pontificis. Va tenir lloc el 7 d'octubre de 1571, al golf del mateix nom (Grècia). Aquesta denominació va ser donada el 1939 a una part del carrer anomenat *Circunvalación* i es va fer extensiva a tota la via el 1979. Posteriorment es va tornar a modificar. Vegeu, també, *Circunval·lació, carrer de la*
Circunvalación (D 1931), Lepanto (CG 1939/10/24)

Linares, carrer de

La Pau
PM 1962/12/10

Municipi de la comunitat autònoma andalusa, a la província de Jaén, situat al sud de Sierra Morena, amb 58.410 habitants. L'Institut Nacional d'Indústria (INI) hi desenvolupa importants indústries de maquinària agrícola, química i de fabricació de licors i d'oli.

Liszt, carrer de

Lloreda, la Pau i Puigfred
D 1925

Franz Liszt (Dorboján 1811-Bayreuth 1886). Compositor i pianista hongarès. Des de la infantesa fou un virtuós del piano. Recorregué Europa com a pianista i entre el 1842 i el 1853 exercí de mestre de capella a Weimar.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de músics.

Lituània, carrer de

Montigalà
PM 1992/05/06

Estat de l'Europa septentrional amb capital a Vilnius. Al llarg de la seva història ha estat diverses vegades annexionada a Rússia, de la qual es va independitzar el 1991 després de la desintegració de l'antiga Unió Soviètica.

Lladó, carrer de

Dalt de la Vila
D 1746

Cognom d'una família propietària de part de les terres de la zona on, al llarg del segle XVIII, va anar prenent forma aquest carrer. La part de carrer situada entre la plaça de l'Oli i el carrer de Sant Josep i de Rosés actuals va ser la primera a prendre forma; i no fou fins més endavant que s'eixamplà cap a l'actual carrer de la Quintana Alta.

Llefià, carrer de

Can Claris i Raval
D 1965

Sembla que es tracta d'una forma evolucionada del nom personal llatí *Nimphianus*. La denominació *Llefià* identifica des de molt antic una zona de Badalona que s'estenia des de la riera de Jornet (actual avinguda de Sant Ignasi de Loiola i rambla de Sant Joan) fins al riu Besòs. En créixer la trama urbana, ja al segle XX, aquesta zona es va dividir en diversos barris, tres dels quals (Sant Antoni, Sant Joan i Sant Mori) encara porten actualment el nom de Llefià. Pel que fa al carrer, conserva el nom tradicional, ja que es correspon amb l'antic *camí de Llefià*, denominat així perquè conduïa al barri esmentat.

Lleida, carrer de

Gorg

CMP 1941/03/11

Ciutat de Catalunya, capital de la província homònima i de la comarca del Segrià. Té uns 112.000 habitants. Constitueix el nucli de comunicacions entre els Pirineus i la Catalunya interior. En la seva economia destaca la indústria alimentària, la de maquinària agrícola i la tèxtil; però és sobretot important com a mercat de fruita, amb fires internacionals. És el centre administratiu, financer i cultural de la zona. Pel que fa al patrimoni de la ciutat, destaca el d'època medieval –la Suda, la seu vella, la nova i l'edifici de l'Ajuntament, anomenat la Paeria, originari del segle XIII i actualment reconstruït.

Llenguadoc, avinguda del

Bonavista, Montigalà i Pomar de Dalt

PM 1992/05/06

Regió del sud-est d'Occitània. Dins de l'Estat francès, el Llenguadoc comprèn els departaments d'Aude, Gard, Hérault i Lozère i forma, amb el Rosselló, una regió administrativa, el Departament dels Pirineus Orientals, amb capital a Montpeller. És una regió fonamentalment agrícola i ramadera amb escassa indústria agroalimentària i de la construcció. S'exploten els jaciments de carbó de les Cevenes. Al litoral el turisme està molt desenvolupat.

A la zona hi ha altres carrers que porten noms de comarques del Pirineu català o de la Catalunya Nord.

Lleó, carrer del

Centre

D 1846

Mamífer, membre de la família dels felins que, en èpoques passades, es trobava a tot el continent africà i des d'Europa fins a l'Iran i l'Índia.

Sembla que aquest carrer fou urbanitzat a partir de l'any 1835, després que Esteve Maignon, propietari del terreny, demanés permís per obrir dos carrers i parcel·lar-lo.

Lleó Fontova, carrer de

Sant Mori de Llefià

CG 1939/10/24

Lleó Fontova i Mareca (Barcelona 1838-1890).

Actor i autor teatral. Debutà amb el pseudònim de *Fontseca*. El 1864 fundà, amb Frederic Soler i altres, la societat teatral La Gata, anomenada després el Teatre Català, de la qual fou director i primer actor. A partir del 1867 actuà al Romea i, finalment, al Novetats, teatres de Barcelona. Santiago Rusiñol va escriure per a ell el monòleg *L'home de l'orgue* (1890). Com a autor teatral es distingí per les seves comèdies.

Aquesta denominació s'acordà per primera vegada durant la República per tal d'identificar un carrer sense nom de la urbanització Feliubadaló. Com tots els altres noms adoptats durant aquell període, fou anul·lat pel primer Ajuntament del franquisme, però poc després es va tornar a aprovar.

Carrer urbanització Feliubadaló (PM 1923/11/26), Lleó Fontova (PM 1932/07/12), carrer urbanització Feliubadaló (CG 1939/02/14)

Llibertat, carrer de la

Casagemes i Centre

PM 1979/04/27

Facultat que té la persona per obrar d'una manera o d'una altra, per la qual cosa és responsable dels seus actes. Facultat que s'exerceix en els països democràtics de participar en les tasques polítiques. També de fer i dir tot allò que no s'oposi a les lleis, ni als bons costums.

El nom d'aquest carrer sembla que prové d'una diferència entre el propietari de la fàbrica Narcís Mercader, avui desapareguda, i els veïns. El fabricant s'havia oposat a l'obertura del carrer en contra de l'opinió dels veïns que havien protestat en diverses ocasions. La darrera acció veïnal fou aprofitar-se del pas del viàtic pel carrer d'en Prim i desviar-lo cap al futur carrer de la Llibertat. D'aquesta manera els ciutadans aconseguiren obrir aquesta nova via pública, ja que al segle XIX un lloc per on havia passat el Santíssim es declarava d'utilitat pública.

Llibertat (D 1871), Comandante Vilanova (PM 1939/10/24)

Llimoners, carrer dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Nom comú d'un petit arbre espinós, d'entre 3 i 6 m d'alçada, el fruit del qual és la llimona. Es

cultiva a totes les regions tropicals i subtropicals del món. Originari de l'Orient Pròxim, durant l'edat mitjana va ser introduït a Espanya i al nord d'Àfrica.

Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i d'arbustos habituals en la zona.

Lloreda, avinguda de

Lloreda, Nova Lloreda i Sistrells

PM 1961/07/19

L'origen d'aquest nom es troba a la masia de Can Lloreda, situada en aquesta zona, i de la qual es té notícia al segle XV. Fou enderrocada a principi dels anys seixanta. Aquesta casa de pagès ha donat nom també als barris de Lloreda i Nova Lloreda.

L'avinguda travessa els barris de Lloreda, Nova Lloreda i Sistrells.

Lloreda, parc de

Nova Lloreda

PM 1986/11/28

Vegeu *Lloreda, avinguda de*

Aquest parc es troba situat al bell mig del barri de Nova Lloreda i al costat de la plaça del mateix nom.

Lloreda, plaça de

Nova Lloreda

PM 1977/12/29

Vegeu *Lloreda, avinguda de*

Aquesta plaça es troba al bell mig del barri de Nova Lloreda i al costat del parc del mateix nom.

Lloret de Mar, carrer de

Canyet

D 1963

Municipi de la Costa Brava, situat a la comarca de la Selva i format per 44 nuclis amb 17.875 habitants. El predomini del sector turístic és absolut. Actualment és el municipi català que disposa de més places hoteleres. La vila nasqué al voltant del barri de la platja al segle XV i esdevingué un port important que obtingué permís per comerciar amb Amèrica, però entrà en crisi a finals del segle XIX. En el terme es conserven restes ibèriques, romanes, el castell de Lloret (segle XI), l'ajuntament isabelí i cases modernistes i noucentistes.

Altres carrers de la zona porten noms de poblacions de la Costa Brava.

Lluís Solà i Escofet, plaça de

Casagemes

PM 1973/02/10

(Badalona 1900-1961). Sociòleg i economista. L'any 1920 va entrar a treballar a la Caixa de Pensions, entitat on va arribar a ser subdirector general i secretari del Consell d'Administració. La seva tasca es va centrar en l'estalvi popular i la previsió social, temes que divulgà en conferències, congressos, articles i llibres. En edificar l'entitat d'estalvis un grup d'edificis al solar de l'antiga fàbrica tèxtil de Can Mercader, el president del Consell d'Administració de l'entitat va proposar que l'espai central d'aquest grup d'habitatges portés el nom de Lluís Solà.

Lluna, carrer de la

Progrés

PM 1892/10/06

Satèl·lit de la Terra dotat d'un moviment de translació al voltant d'aquesta i que ofereix diferents aspectes segons que el Sol il·lumina una part més gran o més petita del seu disc. Quan es va donar aquest nom al carrer no es va especificar que hi hagués cap motiu en particular que justificués la tria. Tot i així, el fet es podria relacionar amb la situació del carrer a la banda de ponent de la ciutat, cosa que ens permetria de pensar en la nit i, per tant, en la Lluna. Cal tenir present que a l'altre extrem de la població, a la zona de llevant, hi havia des de feia molts anys la plaça del Sol i el carrer del mateix nom (actual carrer de Francesc Planas i Casals) que al·ludien, d'aquesta manera, a la llum del dia. Si aquesta idea fos certa, ens trobaríem davant d'un cas similar al dels carrers de Ponent i d'Orient.

Lola Anglada, carrer de

Canyadó

PM 1980/11/28

Dolors Anglada i Sarriera (Barcelona 1892-Tiana 1984), coneguda com Lola Anglada. Dibuijant i narradora. Treballà a Barcelona i a París com a il·lustradora de contes i revistes per a infants. Entre el 1920 i el 1930 publicà amb gran

èxit llibres amb dibuixos i textos propis: *Contes del Paradís*, *Peret*, *Margarida*, *Monsenyor Llargandaix* i *Narcís*. També es féu molt popular el personatge *El més petit de tots* (1937), que creà durant la Guerra Civil per al Comissariat de Propaganda de la Generalitat. Retirada de la vida pública després de la guerra, canvià l'orientació del seu treball: féu escenografies i decoracions i publicà alguns llibres de bibliòfil, com *Les meves nines* (1983), dedicat a la seva col·lecció de nines antigues conservada al Museu Romàntic de Sitges. Del conjunt de la seva obra destaquen especialment els dibuixos per a infants, que es distingeixen sempre per la seva gran qualitat i refinament.

A Badalona ja existia l'Escola Pública Lola Anglada –que en el seu origen s'havia dit Martínez Anido– quan es va aprovar la denominació del carrer, que està situat al costat del col·legi.

Londres, carrer de

Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

Ciutat del sud-est d'Anglaterra, capital de la Gran Bretanya, situada al coll de l'estuari del riu Tàmesi a l'oest de la seva desembocadura. Fundada inicialment pels romans com un important punt d'embarcament de cereals i minerals, gradualment es va anar convertint en la capital d'una regió agrícola i industrial. Continua essent un punt clau del comerç mundial. L'expansió de l'Imperi Britànic al segle XIX va augmentar encara més la influència de Londres, que ha declinat després de la Segona Guerra Mundial tot i que és encara un important focus cultural i financer.

Lope de Vega, carrer de

Sant Antoni de Llefià

CG 1939/10/24

Félix Lope de Vega y Carpio (Madrid 1562-1635). Poeta, prosista i autor dramàtic. De caràcter exaltat, tingué una vida agitada i plena de grans enamoraments –fins i tot després que fos ordenat sacerdot–, que quedaren reflectits en la seva obra poètica, en la qual destaquen *Rimas humanas* (1602) i *Rimas sacras* (1614). Com a dramaturg, fou un renovador que va saber incorporar elements populars en el teatre. Establí els

seus principis en *Arte nuevo de hacer comedias* (1609) i fou autor d'unes 1.500 obres, de les quals es conserven més de 450, de temes molt diversos, entre les quals cal recordar *El caballero de Olmedo*, *Fuenteovejuna*, *La dama boba*, *El perro del hortelano*, etc. Conreà també la narració i la novel·la.

Passatge Manelic (D 1931)

Louis Armstrong, passatge de

Bufalà

PM 1988/06/01

(Nova Orleans 1900-Nova York 1971). Trompetista i cantant de jazz nord-americà. El 1917 ingressà a l'orquestra de Kid Ory i el 1925 fundà el seu propi grup, Hot Five. Considerat un dels pares del jazz clàssic, revolucionà la tècnica de la trompeta.

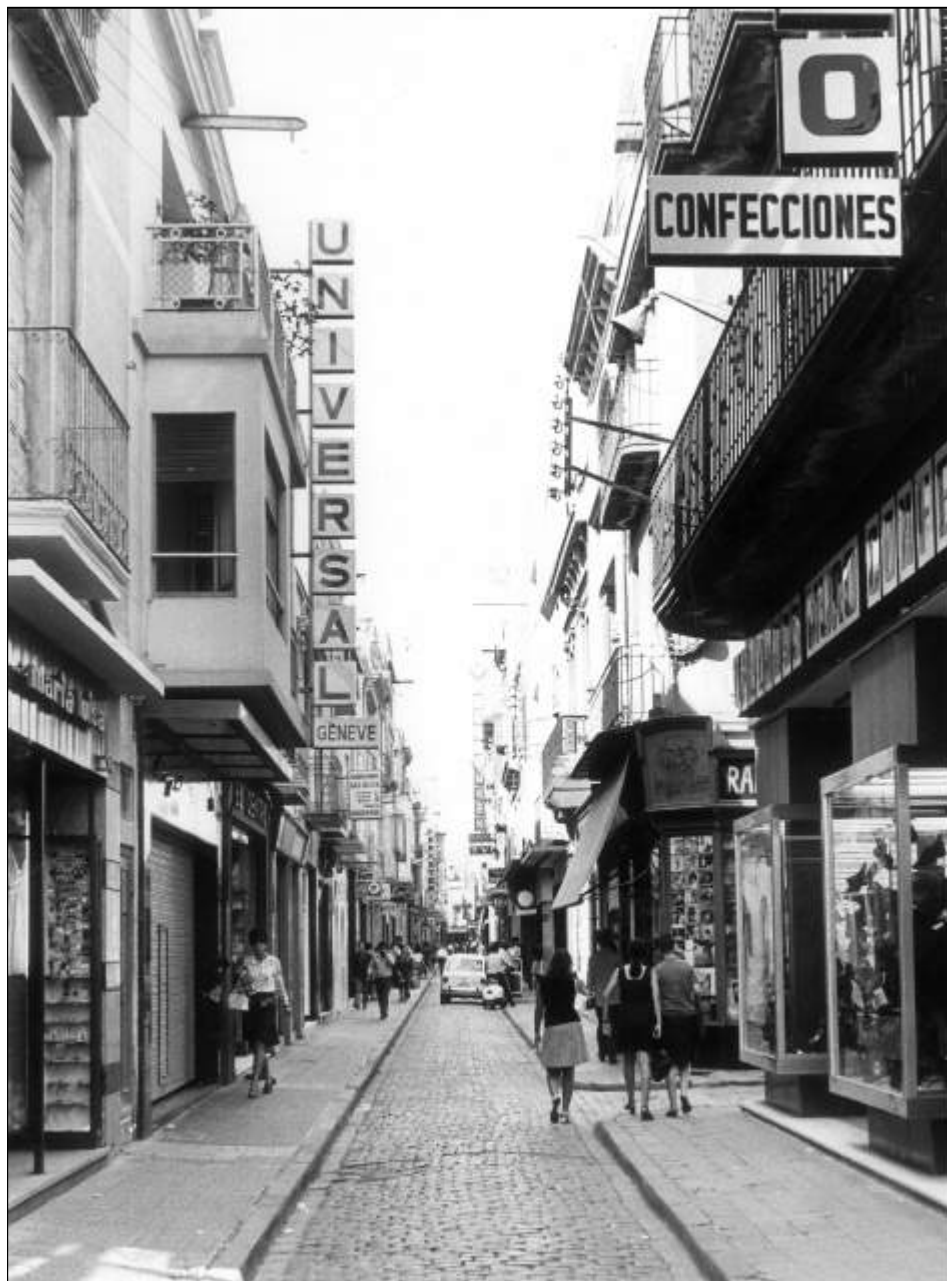
Es troba en una zona on diversos carrers porten noms d'intèrprets musicals.

Luxemburg, carrer de

Montigalà

PM 1992/05/06

Estat de l'Europa occidental situat entre Bèlgica, Alemanya i França. És membre de la Unió Europea. La capital és Luxemburg. Les llengües oficials són el luxemburguès, el francès i l'alemany. A la zona, altres carrers també porten noms de països de la Unió Europea.

El carrer de Mar, eix central del barri del Centre, quan encara hi circulaven cotxes. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges. Fons Municipal. Fotògraf: Carlos Pérez de Rozas

Madoz, carrer de

Casagemes i Centre
D 1870

Pascual Madoz Ibáñez (Pamplona 1805-Gènova 1870). Advocat i polític liberal. El 1835 s'establí com a advocat a Barcelona. Milità en el Partit Progressista. Fou diputat a Corts entre 1836 i 1856 i governador civil de Barcelona (1854-1856). Durant el Bienni Progressista fou diputat i president de les Corts constituents i ministre de Finances (1855). Com a tal va impulsar les lleis de desamortització civil i eclesiàstica. És autor del *Diccionario geográfico, estadístico e histórico de España y sus posesiones de ultramar* (1845-1850).

El nom fou posat probablement després de la seva mort, durant el Sexenni Revolucionari (1868-1874).

Madrid, carrer de

Sant Antoni de Llefià
PM 1961/11/28

Capital de l'Estat espanyol des del regnat de Felip II i de la comunitat autònoma del mateix nom, amb 2.851.500 habitants. La ciutat exerceix múltiples funcions, però destaca sobretot com a centre polític i administratiu. També és un gran nucli financer, comercial, turístic i cultural. Conserva importants edificis i monuments i és la seu de destacats museus.

Madrid, plaça de

Sant Antoni de Llefià
PM 2002/05/28
Vegeu *Madrid, carrer de*

Magatzem, carrer del

Centre
D 1821

Local destinat a guardar primeres matèries, productes semielsaborats o mercaderies acabades d'una empresa industrial, etc.

Segons sembla, el nom es deu al fet que, a principi del segle XIX, al carrer hi havia un magatzem de garrofes.

Maignon, passatge de

Centre
PM 1984/02/23

Esteve Maignon i Duran (segle XIX). Hisendat barceloní amb propietats a Badalona. La peça de terra coneguda amb el nom de *camp del fiscal*, s'urbanitzà a mitjan segle XIX i permeté l'obertura dels carrers d'Amús i de Lleó. L'espai central de terreny es destinà a plaça-mercat i l'any 1853, el Ple de l'ajuntament acordà donar-li el nom de Maignon. El mercat actual, construït l'any 1899, és obra de l'arquitecte Pere Falqués Urpí. També en aquests terrenys s'edificà el convent de la Divina Providència.

El passatge es va obrir el mes de març de 1897 en els terrenys d'una antiga fàbrica tèxtil (Funosas) i es va veure com una via de comunicació important de cara al futur, ja que, amb el pla d'urbanització de la Plana, enllaçava amb el que seria el carrer dels Arbres i facilitava l'accés a la zona del barri de Progrés. Mercado (PM 1905/08/23)

Màlaga, carrer de

Sant Roc
PM 1968/12/20

Ciutat d'Espanya, capital de la província homònima, situada a la Costa del Sol. Té 549.000 habitants. És la segona ciutat, després de Sevilla, més gran d'Andalusia. Té un port molt actiu pel que fa a la pesca i a l'activitat comercial, sobretot quant a la relació amb el Marroc. Entre les seves indústries, destaca l'alimentària, però el sector més desenvolupat és el dels serveis, adreçat a tot Andalusia oriental i al turisme. Té diversos museus, entre els quals destaca l'Arqueològic, on es mostren testimonis del passat fenici i romà de la ciutat. És també la seu de la Fundació Picasso, situada a la casa on va néixer l'artista.

Com la majoria dels altres carrers del polígon de Sant Roc, el nom es refereix a una ciutat del sud d'Espanya, lloc de procedència de bona part dels immigrants que vingueren a Badalona durant el període 1950-1970.

Malgrat de Mar, carrer de

Pomar
PM 1967/04/06

Municipi costaner de la comarca del Maresme amb uns 13.000 habitants. L'activitat econòmica principal és la indústria química, tèxtil i metal·lúrgica.

gica i el turisme, però també l'agricultura hi té un important paper. Aquesta població va néixer al segle XIV al voltant d'una torre de guaita. La població conserva importants edificis modernistes, noucentistes i l'església de Sant Nicolau, del segle XVI, però amb façana neoclàssica. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Mallorca, carrer de

Sant Antoni de Llefà

D 1966

La més gran de les illes Balears, situada en una posició central dins aquest arxipèlag de la Mediterrània. La capital és Palma de Mallorca. És una illa d'economia pròspera, desenvolupada entorn del turisme.

Cal destacar que a Mallorca i a la resta de les illes balears es parla una variant de la llengua catalana, el català balear, cosa que s'explica per l'arribada de pobladors procedents del Principat arran de la conquesta de l'illa per part de Jaume I, a la mort del qual s'instituí el Regne de Mallorca, que comprenia també altres territoris i que fou heretat pel seu segon fill.

Manila, carrer de

La Salut

CMP 1925/01/26

Capital de les Filipines, al sud-oest de l'illa de Luzon. Té uns 1.630.000 habitants i més de 6 milions comptant la rodalia. Situada a la badia de Manila i travessada pel Pasig, és el primer centre industrial i comercial del país. Hi ha també universitat, la de Sant Tomàs, fundada el 1611. La ciutat té el seu origen en un poblat indígena que quedà vinculat a Espanya en ser conquerit per Legazpi el 1571. Al segle XVI la població prosperà gràcies al comerç amb la metròpoli, Amèrica, la Xina i el Japó. Després d'una breu etapa de domini anglès (1762-1763), tornà a estar sota control espanyol fins que el 1898 fou presa pels nord-americans. Durant la Segona Guerra Mundial va patir l'ocupació de l'exèrcit japonès (1942-1945), que la va incendiar i en va malmetre molts monuments. Malgrat tot, encara conserva algunes mostres d'arquitectura colonial, entre les quals destaca l'església de San Agustín.

Manresà, carrer de

Manresà

D 1856

Correspon al nom d'una masia, Cal Manresà, avui desapareguda, que hi havia en aquesta zona i que ha donat també nom al barri. La primitiva masia, situada molt a prop del mar, fou traslladada cap a l'interior i quan es va construir l'autopista, inaugurada el 1968, va ser enderrocada.

Mansana XIII, plaça de la

Sant Joan de Llefà

PM 1998/05/26

Plaça situada a l'interior d'una illa d'habitatges, que popularment s'han anomenat Manzana Trece. L'illa rebé aquest nom en el pla parcial de Llefà (pla de desenvolupament del Comarcà), aprovat l'1 d'agost de 1960 i modificat parcialment el 17 d'abril de 1967.

Manuel de Falla, carrer de

Sistrells

CG 1939/10/24

Manuel de Falla Matheu (Cadix 1876-Alta Gràcia, Argentina 1946). Compositor. Es formà amb la seva mare i amb diversos mestres, un dels quals fou Felip Pedrell. Del 1907 al 1914 residí a París, on conegué altres músics que l'influïren, com Albéniz, Debussy, Ravel i Stravinskij. De retorn, s'establí a Granada i el 1939 marxà a l'Argentina, on morí. La seva producció es va inscriure, en una primera etapa, en el nacionalisme musical, amb la incorporació d'elements folklòrics i populars. En són exemples l'òpera *La vida breve* (1913) i els ballets *El amor brujo* (1916), *Noches en los jardines de España* (1916) i *El sombrero de tres picos* (1921). Posteriorment tendí a una gran concisió i austeritat, com succeeix en el *Concierto para clavicémbalo y cinco instrumentos* (1926), considerada la seva obra culminant, i *L'Atlàntida* (1928), cantata inspirada en els versos de Jacint Verdaguer, que fou acabada per Ernesto Halffter. Abandonà la composició els darrers anys de la seva vida.

Carrer B urbanització Latrilla (PM 1923/11/19)

Manuel Fernández Márquez, carrer de

La Mora

PM 1991/04/24

(Vilafranca de los Barros 1945-Sant Adrià de Besòs 1973). Obrer. Vivia a Santa Coloma de Gramenet i treballava a COPISA, empresa que construïa la central tèrmica de Sant Adrià de Besòs. El 3 d'abril de 1973 participava en una mobilització obrera per reivindicar augmentos salarials i fou abatut per un tret de la policia. Aquest succés motivà protestes a diverses ciutats catalanes.

Manuel Moreno Mauricio, carrer de

Puigfred

PM 1991/04/24

(Vélez Rubio 1908-Badalona 1983). Obrer metal·lúrgic, dirigent polític i sindicalista. Milità a la UGT i al PSUC. Fou un dels fundadors de la Unió Gimnàstica i Esportiva de Badalona. Participà en la fundació del PSUC. Acabada la Guerra Civil s'exilià a França i participà en la resistència contra els nazis. Retornà clandestinament a Espanya i continuà la lluita antifranquista. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de personatges badalonins.

Manuel Valls i Gorina, plaça de

Dalt de la Vila

PM 1998/05/26

(Badalona 1920-Barcelona 1984). Compositor i musicòleg. La seva música instrumental comprèn diferents peces per a piano, per a piano i violí, per a flauta, violoncel i piano, per a piano i orquestra, etc. Fou, també, l'autor de diversos cicles vocals i compositor de la música d'algunes obres de teatre i de pel·lícules, així com el guanyador del concurs de l'himne del Futbol Club Barcelona.

Aquest carrer troba en una zona on els carrers duen noms de compositors i músics catalans.

Mar, carrer de

Centre

CG 1939/09/19

Nom genèric que designa totes les aigües salades que cobreixen una gran part de la superfície de la Terra.

A Badalona aquest nom el duu el que antigament era un camí que s'usava per anar de la zona urbana (el Dalt de la Vila) a la platja. Aquest camí seguia el curs dels actuals carrers

de la Costa, de Sant Anastasi i de Mar. Les primeres edificacions a la zona baixa de Badalona (el que popularment s'anomenava *Baix a Mar*) es construïren a tocar d'aquest camí a partir de mitjan segle XVIII.

Mar (D 1819), Prat de la Riba (PM 1919/07/09)

Mar Adriàtica, passatge de la

La Mora

PM 2002/05/28

Mar propera a la Mediterrània, s'estén entre la península Itàlica i la Balcànica.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb la temàtica marinera i el mar.

Mar d'Alborán, passatge de la

La Mora

PM 2002/05/28

Denominació de l'extrem occidental de la mar Mediterrània contigua a l'estret de Gibraltar i compresa entre les costes d'Andalusia, del Marroc i de la regió d'Orà.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms de mars.

Mar Egea, carrer de la

La Mora

PM 1984/02/23

Mar de la Mediterrània oriental, situat entre les costes de Grècia i de Turquia i que limita al sud amb l'illa de Creta.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb la temàtica marinera i el mar.

Mar Jònica, carrer de la

La Mora

PM 1984/02/23

Part de la Mediterrània entre la Itàlia meridional i Grècia.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb la temàtica marinera i el mar.

Mar Mediterrània, carrer de la

Progrés

PM 1984/02/23

Mar continental gairebé tancada, situada entre

Europa, l'Àfrica i l'Àsia. Comunica amb l'oceà Atlàntic per l'estret de Gibraltar i amb la mar Roja pel canal de Suez.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb la temàtica marinera i el mar.

Mar Negra, carrer de la

La Mora

PM 1984/02/23

Mar continental proper a la Mediterrània. S'estén entre Europa i l'Àsia.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb la temàtica marinera i el mar.

Mar Tirrena, carrer de la

La Mora

PM 2002/05/28

Sector occidental de la mar Mediterrània que queda limitat per les costes occidentals de la península Itàlica i les illes de Còrsega, Sardenya i Sicília.

Forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb la temàtica marinera i el mar.

Maragall, carrer de

Coll i Pujol

PM 1927/01/26

Joan Maragall i Gorina (Barcelona 1860-1911). Escriptor. D'idees nacionalistes, fou un dels iniciadors del modernisme i estigué influït per autors alemanys, com Goethe i Novalis, dels quals fou traductor. La seva obra poètica assolí un gran prestigi literari i una enorme popularitat. *La sardana*, *La vaca cega*, *La fageda d'en Jordà*, *El comte Arnau* o el *Cant espiritual* són algunes de les seves composicions més famoses. El seu ideari poètic es troba recollit en *Elogi de la paraula* (1903) i *Elogi de la poesia* (1909). Publicà també nombrosos articles en el *Diario de Barcelona*, al qual estigué vinculat, i en diverses revistes en llengua catalana.

Joan Maragall es relacionà amb Badalona al principi de la seva carrera literària, ja que el 1881 es presentà al tercer certamen literari organitzat per *El Eco de Badalona*, en què obtingué la Flor Natural amb el poema *Dins sa*

cambrà. No sembla, però, que aquest fet es tingués en compte quan es va donar nom al carrer. Joan Amigó (CMP 1924/04/28)

Marconi, passatge de

Sant Mori de Llefia

CG 1939/10/24

Guglielmo Marconi (Bolonya 1874-Roma 1937). Inventor i físic italià. Estudià les ones electromagnètiques i la seva propagació per l'aire. El 1895 aconseguí, a Bolonya, transmetre missatges a uns quants centenars de metres de distància mitjançant l'alfabet Morse. El 1897, a Anglaterra, establí comunicació mitjançant telegrafia sense fils a través del canal de Bristol. Més endavant aconseguí establir comunicacions transatlàntiques (1901). El 1909 li fou concedit el premi Nobel de física, conjuntament amb l'alemany K. F. Braun.

Quan es va obrir el passatge de Marconi portava el nom de Guasch, que era un dels propietaris del terreny i el que havia demanat el permís d'obres a l'Ajuntament. El 1932 el consistori va canviar aquesta denominació per la de carrer de *Marconi*, i potser fou aquí on va començar la confusió entre el passatge, que es va passar a dir Marconi, i el carrer –aleshores un camí– al qual aquest passatge anava a parar, que ha conservat el nom de l'urbanitzador.

Guasch (CMP 1925/05/18), Marconi (PM 1932/07/12), Guasch (CG 1939/02/14)

Mare de Déu de Fàtima, carrer de la

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1958/07/02

Nom que commemora les aparicions de la Mare de Déu, a prop de la Cova d'Iria, a la localitat de Fàtima –Portugal–, el 1917, segons el testimoni de Lucia dos Santos i els seus cosins Francisco i Jacinta Marto. En aquell indret es construí un santuari, que es convertí en un important centre de pelegrinatge.

Mare de Déu de la Cinta, passatge de la

Gorg

PM 1956/07/06

La imatge de la Mare de Déu de la catedral de Tortosa té a les mans una cinta de seda blanca de 12 pams de llargària que la tradició diu

que fou lliurada per la Mare de Déu a un sacerdot tortosí.

Situat al carrer de Tortosa, és fàcil entendre el perquè d'aquest nom.

Primer passatge dreta del carrer Tortosa (D 1933)

Mare de Déu de la Fuensanta, passatge de la Gorg

PM 1956/07/06

Verge patrona de la comunitat autònoma de Múrcia on hi ha el santuari que en conserva la imatge. També és molt venerada a la zona oriental d'Andalusia.

Segon passatge dreta del carrer Tortosa (D 1933)

Mare de Déu de Lorda, carrer de la

Sant Antoni de Llefià i Sant Joan de Llefià

PM 1927/01/26

Nom que commemora l'aparició de la Mare de Déu a la cova de Masabiella, a la ciutat de Lorda –o Lourdes, França–, el 1858, segons el testimoni de Bernadeta Soubirous. El santuari que fou construït a l'indret és un centre de pelegrinatge internacional, on s'han produït guariments considerats miraculosos. Aquest va ser el cas d'una badalonina, Àngela Torner, que hi va anar en peregrinació al maig del 1926 i es va guarir d'una osteïtis, encara que no s'ha pogut relacionar aquest fet amb la denominació del carrer.

Avinguda Bellavista (CMP 1924/11/17)

Mare de Déu de Lorda, passatge de la

Sant Antoni de Llefià

D 1965

Vegeu *Mare de Déu de Lorda, carrer de la*

Mare de Déu de Pompeia, carrer de la

Sant Antoni de Llefià

CG 1939/02/14

Pompeia és una ciutat de la Campània –Itàlia– que nasqué al costat de l'antiga Pompeia romana i es desenvolupà al segle XIX a l'entorn del santuari de la Mare de Déu del Roser, un dels principals centres de pelegrinatge de la Itàlia meridional. El nom es va donar en el context del primer franquisme, en què l'exaltació patriòtica i la religiosa s'uniren en l'anomenat *nacionalcatolicisme*. En aquest cas concret sembla que es va voler respectar, en part,

el nom més antic del carrer –Pompeia–, tot afegint-hi una significació religiosa.

Carrer 2 urbanització Pi i Gibert (CMP 1925/01/26), Pompeia (D 1931), Prats de Molló (PM 1932/07/12)

Mare de Déu del Pilar, passatge de la

Gorg

CMP 1940/12/05

Nom que commemora l'aparició llegendària de la Mare de Déu a l'apòstol Jaume el Major, que havia vingut a Hispània a predicar l'Evangeli. Cansat i desanimat, l'apòstol estava a punt de desistir quan tingué la visió de la Mare de Déu situada sobre un pilar a la vora de l'Ebre i sentí que li donava força per continuar. En aquell lloc s'hi construï més tard una basílica: el santuari del Pilar de Saragossa. La Mare de Déu del Pilar, la festa de la qual se celebra el 12 d'octubre, és considerada la patrona d'Espanya.

Aquest nom es va atorgar al carrer el mateix any en què se celebrava el XIX Centenari de la Mare de Déu del Pilar, i en el context del primer franquisme, en què l'exaltació patriòtica i la religiosa s'uniren en l'anomenat nacionalcatolicisme. El fet, però, és que la denominació no es va arribar a aprovar oficialment, ja que, just abans de ser-ho, es va deixar pendent d'estudi i amb el temps sembla que el tema va quedar oblidat. Malgrat això, a la pràctica, es va fer servir, tal com s'havia proposat, per designar un dels passatges (el B) del carrer de Tortosa, on n'hi ha altres que també porten noms de significació religiosa.

Mare Nostrum, passeig del

La Mora

PM 2002/05/28

Nom que els romans van donar a la mar Mediterrània.

Maresme, avinguda del

La Mora, el Remei i Sant Roc

PM 1965/09/10

Comarca litoral de Catalunya amb capital a Mataró. S'estén de sud-oest a nord-est, entre la serralada Litoral i la Mediterrània i limita amb el Barcelonès, el Vallès Oriental i la Selva. És un territori força poblat, amb més de 300.000 habi-

tants. L'agricultura de regadiu és molt variada, però predomina el conreu de flors i maduixots. La pesca destaca, solament, a Arenys de Mar. La indústria tèxtil del gènere de punt està estesa per tota la comarca.

Margarida Xirgu, carrer de

Casagemes

PM 1977/02/03

Margarida Xirgu i Subirà (Molins de Rei 1888-Montevideo 1969). Actriu. S'inicià en el teatre d'aficionats i professionalment a la companyia de Josep Santpere. Ja consagrada dins el teatre català, el 1914 es traslladà a Madrid, on estrenà amb èxit obres d'Alejandro Casona i, sobretot, de Federico García Lorca. Quan esclatà la Guerra Civil era a Amèrica, i la seva posició favorable a la República determinà que no tornés un cop acabat el conflicte. Ajudà molts catalans exiliats i continuà les actuacions. Centrà la seva activitat a Montevideo, bé que també treballà en altres capitals sud-americanes, on contribuï notablement a la renovació del teatre i desenvolupà una intensa activitat pedagògica.

Margarida Xirgu va estar molt vinculada a Badalona, ja que hi visqué de joveneta –el seu germà Miquel hi residí fins a la seva mort, el 1954– i, ja famosa, no va perdre el contacte amb la ciutat: a més d'actuar-hi, passava temporades a la casa que tenia al carrer de Santa Madrona, on convidà personalitats com Federico García Lorca i Manuel Azaña. El 1933 ella i l'actor Enric Borràs van rebre un homenatge i la Medalla de la Ciutat en reconeixement a les seves aportacions.

Es va donar el seu nom al carrer –conegut abans com a passatge Prim– a l'època de la transició democràtica, en un ambient de reivindicació dels valors i els personatges proscrips pel franquisme. Passatge Prim (D 1960)

Maria Auxiliadora, carrer de

Progrés

PM 1958/07/02

Advocació dels salesians –Societat de Sant Francesc de Sales, fundada per sant Joan Bosco a Torí, el 1859–, l'institut femení dels quals és conegut amb el nom de Filles de Maria Auxiliadora o salesianes. La congregació

es dedica des del seu origen a l'educació dels joves de classe treballadora.

Els salesians van començar la seva labor a Badalona el 1921 a instàncies de mossèn Anton Romeu, però fins al 1956 no van disposar d'una escola. L'existència del centre, on també hi ha el santuari de Maria Auxiliadora, explica que es donés aquest nom al carrer.

Torrent (PM 1892/10/06)

Marià Benlliure, carrer de

Sistrells

CG 1939/10/24

Marià Benlliure i Gil (el Grau 1862-Madrid 1947). Escultor. Format pel seu germà Josep, estudià també a Madrid i a Roma. Gaudí de gran acollida entre la burgesia i els estaments oficials, cosa que limità en certa manera les possibilitats artístiques de la seva producció, inscrita dins el realisme naturalista. Fou autor, entre altres obres, de nombrosos monuments a València i a Madrid, on va participar de forma important en el monument a Alfons XII, situat al parc del Retiro.

Aquest carrer segueix el traçat d'un torrent conegut antigament com a *torrent de la Font*. Pel que fa al nom actual, es relaciona amb el d'altres carrers de la zona, que també porten noms d'escultors.

Carrer C urbanització Bachs-Sistrells (CMP 1925/01/26)

Maria Callas, passatge de

Bufalà

PM 1988/06/01

Pseudònim de la cantant d'òpera Maria Kalogerópulos (Nova York 1923-París 1977). Deixeble d'Elvira de Hidalgo a Atenes, debutà als quinze anys en aquella ciutat. Fou la diva indiscutible de l'òpera mundial dels anys cinquanta. Es retirà l'any 1965.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms d'intèrprets musicals.

Maria Cristina, carrer de

Progrés

CG 1939/02/14

Maria Cristina d'Habsburg-Lorena (Gross-See-lowitz, Moràvia 1858-Madrid 1929). Reina (1878-1885) i regent (1885-1902) d'Espanya. Filla de

l'arxiduc Ferran d'Habsburg i d'Elisabet d'Habsburg-Este-Mòdena. Fou la segona esposa d'Alfons XII. Es féu càrrec de la regència des que quedà vidua, el 1885, fins al 1902, en què fou proclamat rei el seu fill Alfons XIII. Mentre fou regent, afavorí el govern del seu amic personal, el liberal Práxedes Mateo Sagasta, que dugué a terme importants reformes polítiques. Inaugurà l'Exposició Universal de Barcelona el 1888, i aleshores també va fer una breu visita a Badalona, on s'estigué a la finca d'Evarist Amús. Els darrers anys de la seva regència estigueren marcats per la crisi social –atemptats anarquistes– i la pèrdua de les colònies de Cuba, les Filipines i Puerto Rico (1898).

Maria Cristina era la regent quan el 1887 es va donar el seu nom al carrer per primera vegada. A més, l'any següent va venir a Badalona, on visità Evarist Amús, i concedí a la vila el tractament d'Excel·lència. Finalment també va ser ella qui atorgà a Badalona el títol de ciutat, el 1897. Maria Cristina (PM 1887/11/30), Mariana Pine-da (PM 1932/06/14)

Marina, carrer de

Centre
D 1869

Costa, regió de terra propera al mar. Probablement es donà aquest nom al carrer perquè està situat prop del mar i també per la importància que durant part del segle XIX van tenir les activitats relacionades amb la marina –pesca i comerç de cabotatge– a la nostra localitat. Així, el 1869 un any abans de l'aprovació del nom del carrer, Badalona assolí la xifra més alta de pescadors i d'embarcacions dedicades a la pesca. Concretament, hi havia 700 pescadors i 170 barques. A final del segle XIX, hi havia també tres drassanes a la platja dedicades a la construcció d'embarcacions de poc tonatge. En l'últim quart del segle XIX, l'activitat marítima va començar a perdre importància a causa del procés d'industrialització en què estava immersa la població.

Marinada, plaça de la

Casagemes
PM 1993/10/27

Nom del vent que bufa des de la banda de mar.

La plaça pren aquest nom ja que està ubicada prop del mar on, fàcilment, arriba aquest vent.

Mariscal Cabanes, carrer del

Artigues

PM 1966/10/06

Francesc Xavier Cabanes i d'Escofet (Solsona 1781-Madrid 1834). Militar i historiador. Participà en les campanyes de Menorca (1801), Portugal (1807) i en la Guerra de la Independència. Publicà diverses obres.

Marítim, passeig

Casagemes, Centre i Manresà

PM 1987/02/27

Relatiu al mar. Passeig que voreja el mar des de la Rambla fins al barri de Manresà. Es va començar a construir cap a la meitat dels anys vuitanta dins una operació de recuperació de la façana marítima. Es pretén que en un futur es connecti amb Barcelona i travessi diversos municipis del litoral.

Marquès de Mont-roig, avinguda del

Congrés, Gorg, Progrés, el Remei i Sant Roc
PM 1989/02/01

Antoni Ferratges i Mesa (Santiago de Cuba 1840-Barcelona 1909). Polític i advocat. Primer marquès de Mont-roig. Fou diputat per Vic (1869), governador civil de Girona (1871) i de Castelló de la Plana. Fou també diputat a Corts per Granollers (1881-1887 i 1891-1895) i senador per Barcelona (des del 1896). Liberal durant molts anys, passà després al partit maurista.

Es relacionà amb Badalona en la mesura que la vila formava part del districte electoral de Granollers i sovint utilitzà la seva influència per afavorir la població, de la qual fou nomenat fill adoptiu el 1882. Obtingué el títol de marquès el 1887 a petició de l'alcalde de Mont-roig, que adjuntà a la sol·licitud un informe molt favorable signat per l'alcalde de Badalona, Francesc d'Assís Guixeras, amb el suport de diverses entitats, en què es relacionaven algunes contribucions del futur marquès a la vila, com l'entrada en funcionament del tramvia de vapor, la construcció del pont del Besòs o l'ajut durant l'epidèmia de còlera de 1885. En general, Antoni Ferratges mantenia contacte amb els liberals badalonins, que controlaven l'A-

juntament quan es va donar el seu nom al carrer per primera vegada amb la denominació de *carrer del Diputat Ferratges*. Poc temps després, els conservadors el van canviar amb l'excusa que ja no era diputat, i quan els liberals tornaren al poder van optar pel nom actual, aprofitant una visita del marquès.

Diputat Ferratges (PM 1887/11/30), Independència (PM 1896/04/28)

Marquès de Sant Mori, avinguda del

La Salut, Sant Antoni de Llefià, Sant Joan de Llefià i Sant Mori de Llefià

CG 1939/02/14

El marquesat de Sant Mori fou concedit el 1893 a Mercè de Sentmenat i de Patiño, baronessa de Sant Mori, i després passà als Moixó. Al segle XIX la família Moixó era una de les principals contribuents a Badalona, ja que hi tenia moltes terres, especialment a la zona de l'actual barri de la Salut, on també era propietària de la casa anomenada Ca l'Anglasell o Torre Moixó. Entorn del 1920 el marquès va vendre la casa i els terrenys a Anselm de Riu, que hi va promoure una gran urbanització a partir de la qual es va formar el barri de la Salut.

Vegeu també *Moixó, passatge de*

Marquès de Sant Mori (CMP 1925/01/26), Xic de les Barraquetes (PM 1932/07/12)

Martí i Julià, carrer de

Casagemes

PM 1979/04/27

Domènec Martí i Julià (Barcelona 1861-1917). Metge i polític. Especialitzat en psiquiatria, dirigí l'Institut Frenopàtic de les Corts (1909-1905), presidí la Societat de Psiquiatria i Neurologia i va escriure diverses obres de contingut innovador. Com a polític fou nacionalista i d'esquerra: cofundador i president de la Joventut Federalista de Catalunya, més endavant presidí la Unió Catalanista (1903-1906) i formà part del comitè executiu de Solidaritat Catalana (1906). Col·laborà en nombroses revistes i publicà el volum *Per Catalunya* (1913).

Carrer A urbanització Casagemes (PM 1921/08/10), Martí Julià (D 1922), Conde de Salvatierra (PM 1927/01/26), Martí i Julià (PM 1930/08/30), Julio Ruiz de Alda (CG 1939/10/24)

Martí Pujol, avinguda d'en

Bufalà, Centre, Coll i Pujol i Dalt de la Vila
CG 1939/02/14

Martí Pujol i Planas (Badalona 1859-1926). Propietari agrícola i polític. Autor de diversos articles sobre temes agrícoles, el 1884 fou el fundador del Foment de l'Agricultura de Badalona, que organitzà diverses exposicions sobre producció vinícola. Va destacar pel seu paper en la recuperació del camp badaloní després que fos atacat per la fil·loxera (1886), una plaga que destruïa els ceps i que resultà molt greu a Badalona, on la vinya era el conreu principal. Políticament identificat amb el catalanisme, el 1892 assistí com a representant de la vila a l'assemblea que elaborà les Bases de Manresa. Milità a la Lliga i va ser alcalde de la ciutat els anys 1906-1909 i 1912-1913. Durant els seus mandats va impulsar la creació de la Casa Empar i de l'Escola d'Arts i Oficis, i es realitzaren diverses obres d'urbanització.

Quan es va donar el seu nom a la riera d'en Folch o de Canyet en tota la seva extensió (abans tenia més d'un nom segons el tram), alguns regidors –republicans, per cert– van posar-hi objeccions, adduint que era una denominació massa local per a una via tan important. Els partidaris, en canvi, ressaltaren l'actuació d'en Martí Pujol a favor dels interessos de la ciutat i la seva vinculació amb la riera, on sempre havia viscut i era estimat per tot el veïnat.

Riera de la Sagrera (D 1746), riera d'en Folch (D 1824), Quintana Baixa (D 1860), Doctor Baranera (PM 1921/11/03), General Martínez Anido (PM 1926/07/20), Martí Pujol (PM 1930/10/29), via Bonaventura Durruti (CGM 1937/11/17)

Martorell, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Baix Llobregat amb 18.920 habitants. Està situat al límit entre la depressió del Penedès-Vallès i la serralada Litoral. En aquesta zona, el Llobregat obre un congost que des de l'antiguitat ha estat el pas de Barcelona a la Catalunya interior. Aquesta població és un important centre industrial. El creixement demogràfic s'ha desenvolupat des de 1960. Quant al patrimoni cultural, es conserva

un pont d'origen romà, conegut per *pont del Diable* i també destaca el Museu de l'Enrajolada i el Museu Municipal Vicenç Ros.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Mary Ward, carrer de

Sant Antoni de Llefià

PM 1963/12/13

(Malwith 1585-Hewarth 1645). Fundadora religiosa anglesa. Clarissa a Saint-Omer (1606), amb altres cinc dones angleses fundà l'institut de les *English Ladies*, dedicat a l'educació i a l'apostolat. A causa de la supressió de la clausura fou empresonada a les clarisses de Munc (1631) i suspesa de l'orde temporalment.

Molt a prop d'aquest carrer hi ha l'escola Maria Ward, que s'instal·là en aquesta zona a principis dels anys seixanta.

Mas Felip, carrer del

Bonavista

PM 2002/05/28

Conjunt de cases que, segons sembla, prengué el nom del propietari dels terrenys –Felip Tugàs– on fins a l'any 1884 hi havia el casino i la sala de ball i on, després, s'edificà la primera església de Canyet.

El nom del carrer s'incorporà al nomenclàtor a final dels anys seixanta, quan l'Ajuntament abandonà el genèric *Canyet* per identificar els habitatges d'aquest barri i prengué com a oficial les denominacions proposades uns anys abans pel veïnat. El planejament urbanístic actual modifica el traçat del carrer però, simultàniament, donant aquest nom al carrer nou es pretén mantenir la memòria del conjunt.

Mas Jornet, camí del

Canyet

PM 1998/05/26

Masia de Canyet, actualment dividida en set habitatges, l'origen de la qual sembla que es remunta al segle XVI, època en què n'era propietari Francesc Jornet.

Mas Oliver, carrer del

Canyet

PM 1998/05/26

Camí que duu a la masia coneguda amb el nom de can Mas Oliver, i també de Can Ribó. L'edificació actual sembla que és del segle XVII tot i que s'hi feren reformes importants cap al 1930. És inclosa en el catàleg del patrimoni històric, artístic i paisatgístic de Badalona.

Mas Pujol, carrer del

Bonavista

PM 2002/05/28

Denominació que identifica un grup de cases arrencades, de planta i pis, molt simples, construïdes pels propietaris de Can Pujol de Canyet al segle XVIII o principi del XIX, destinades a famílies de jornalers del camp.

Tot i que no havia estat mai un nom oficial, apareix en alguns plànols. El planejament urbanístic actual modifica el traçat del carrer però, simultàniament, donant aquest nom al carrer nou es pretén mantenir la memòria del conjunt.

Mas Ram, avinguda del

Mas Ram

PM 1975/01/27

Masia de la qual hi ha referències a partir del segle XIV, quan pren el nom Ram dels propietaris, que es mantindrà al llarg dels anys. Des del segle XV fins al 1835 va ser propietat de la comunitat del monestir de Santa Maria de Montalegre. Amb la desamortització de Mendizábal va ser adquirida per la família Sabadell i, posteriorment, passà a mans de la família Parellada. Quan a final dels anys seixanta del segle XX es van parcel·lar i urbanitzar els terrenys de la propietat es va mantenir, per a la via principal d'accés a la urbanització i per a la urbanització mateixa, el nom de la finca. La masia està inclosa en el catàleg de patrimoni històric, artístic i paisatgístic de la ciutat.

Masnou, carrer del

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi costaner de la comarca del Maresme amb 20.800 habitants. Tradicionalment ha estat un lloc d'estiueig, però en els darrers anys s'ha transformat en una població residencial. Se segregà de Teià el 1825 i incorporà el nucli d'Alella de Mar el 1846. Arquitectònicament, destaca

l'església de Sant Pere (segle XVIII) i l'edifici de l'Ajuntament (1845).

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Matagalls, carrer del

Morera

PM 1984/02/23

Pic del Montseny, situat a 1.694 m, termenal dels municipis de Montseny, de Viladrau i del Brull, separat de les Agudes per la vall de Sant Marçal. Com bona part dels carrers de l'entorn, aquest carrer duu el nom d'un pic de Catalunya.

Matamoros, passatge d'en

Casagemes i Dalt de la Vila

PM 1998/05/26

Vegeu *Riera d'en Matamoros, carrer de la*

Mataró, carretera de

Manresà

PM 1975/07/04

Ciutat de la província de Barcelona, amb uns 103.000 habitants, capital de la comarca del Maresme, situada entre la serralada del Litoral i el mar. Fundada pels romans amb el nom d'*Iluro*, l'agricultura va ser el seu principal motor econòmic fins a mitjan segle XIX. A partir de 1848, amb l'arribada del primer ferrocarril construït a Espanya (línia Barcelona-Mataró), l'activitat industrial (molt especialment el tèxtil) va anar prenent més importància.

Al llarg del temps se l'ha anomenat de maneres diverses: carretera de la Jonquera, de França, de la costa, etc.

Mecànica, carrer de la

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Estudi de les màquines i del seu funcionament. Carrer de nova urbanització en el polígon de les Guixeres –polígon per a usos industrials i de serveis–, on la majoria de carrers duen noms relacionats amb la indústria.

Medicina, plaça de la

Dalt de la Vila

PM 1982/07/27

Ciència i art que tracta del remei i la prevenció

de la malaltia i que té cura de la salut.

La plaça s'havia anomenat *del Doctor Robert*, però en assignar aquest nom a un carrer que ja l'havia tingut abans de la Guerra Civil, es donà aquest nom a la plaça, perquè aquí hi ha el que durant força anys fou el centre assistencial de referència de Badalona.

Doctor Robert (PM 1975/07/04)

Mediterrània, parc de la

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Vegeu *Mar Mediterrània, carrer de la*

La denominació s'ha donat a un parc de futura urbanització situat al turó d'en Seriol per sobre de l'antic abocador del barri de les Guixeres.

Mena, carretera de

Sant Mori de Llefià

CG 1939/02/14

Cognom d'una família que als segles XVIII i XIX tenia diverses propietats a Llefià. En el cas concret de la carretera, el nom fa referència a la Torre Mena, ja que es tracta d'un antic camí que conduïa a aquesta casa senyorial edificada el 1880 en un lloc on hi havia hagut una construcció molt anterior. A la meitat dels anys quaranta del segle XX la torre es va convertir en la seu de Ràdio Miramar i s'hi van col·locar unes antenes que li donaren un aspecte molt característic i que no van ser retirades fins al 1981. Un temps després la casa fou adquirida per l'Ajuntament, que la va rehabilitar perquè es pogués utilitzar com a seu de la regidoria del barri i, més endavant, també com a centre cívic. L'edifici està inclòs en el Catàleg del patrimoni historicoartístic de la ciutat. Pel que fa a la denominació, la carretera de Mena apareix en els plànols de principi del segle XX com *camino de la Casa Mena* fins que durant la República se li va donar el nom de *Pérez Galdós*, ja que el traçat pràcticament coincidia amb la prolongació del carrer que duia aquest nom (la plaça de Trafalgar encara no existia). Després de la Guerra, en ser anul·lades les denominacions aprovades a partir de la proclamació de la República, es va optar pel nom de *carretera de Mena* que, en essència, recull la identificació tradicional.

Pérez Galdós (PM 1932/07/12)

Mendelssohn, carrer de

La Pau
D 1931

Felix Mendelssohn-Batholdy (Hamburg 1809-Leipzig 1847). Compositor alemany. Membre d'una rica família de banquers jueus, rebé una acurada formació a Berlín. El 1829 viatjà a la Gran Bretanya, on fou molt ben acollit. Aquell mateix any dirigí la *Passió segons sant Mateu*, de Bach, que desvetllà l'interès per aquest autor. El 1835 fou nomenat director de la societat de concerts Gewandhaus de Leipzig, on el 1843 fundà el conservatori. També treballà per al rei de Prússia organitzant la vida musical i teatral de Berlín (1841-1844). Adscrit al romanticisme, compongué nombroses obres—cinc grans simfonies, obertures, concerts, *lieder*, música per a escena, de cambra i religiosa— i fou un dels autors més destacats de la primera meitat del segle XIX.

Méndez Núñez, carrer de

Casagemes
PM 1887/11/30

Casto Méndez Núñez (Vigo 1824-1869). Marí. Va lluitar contra els pirates a les Filipines (1857-1862). Com a cap de la flota espanyola, durant la guerra del Pacífic (1866), en la qual el Perú i Xile s'enfrontaven a Espanya, bombardejà la ciutat de Valparaíso i va atacar les fortificacions del port d'El Callao, cosa que li va valer l'ascens a tinent general.

Menéndez y Pelayo, carrer de

Bufalà
PM 1927/03/08

Marcelino Menéndez y Pelayo (Santander 1956-1912). Historiador. Estudià filosofia i lletres a Barcelona i a Madrid. Fou catedràtic a la Universitat de Madrid (1878) i director de la Biblioteca Nacional (1898), entre altres càrrecs. La seva ideologia catòlica i tradicionalista quedà reflectida en les seves publicacions: *La ciencia española* (1876) i *Historia de los heterodoxos españoles* (1880-1882). Però la seva obra cabdal fou *Historia de las ideas estéticas en España* (1882-1891). Afiat a la Unió Catòlica, fou diputat el 1883 i el 1893 i senador des de 1893.
Carrer A urbanització Pujol (CMP 1924/05/26)

Meranges, passatge de

Bufalà
PM 1998/05/26

Població de la Baixa Cerdanya, situada al límit amb l'Alta Cerdanya, de la qual la separa la serra de Campquerdós. El terme municipal coincideix amb la capçalera de la vall Tova, que talla les faixes estructurals dels Pirineus axials. El lloc és esmentat ja l'any 839. És en una zona de nova urbanització on diversos carrers tenen noms de municipis i muntanyes de la Cerdanya.

Mercè, carrer de la

Centre
D 1846

Advocació mariana originària de Barcelona, lligada a la fundació de l'ordre de la Mercè. L'advocació a aquesta Mare de Déu s'inicià amb una associació creada l'any 1203 per sant Pere Nolasc amb l'ajut de sant Ramon de Penyafort, l'objectiu de la qual era ajudar els cristians captius a mantenir la seva fe i aconseguir-ne l'alliberament; aquesta primera associació donà peu a la fundació de l'ordre dels Mercedaris l'any 1218.

Mercè Rodoreda i Gurguí, passatge de

Nova Lloreda
PM 1998/05/26

(Barcelona 1909-Romanyà de la Selva 1983). Escriptora. La seva obra narrativa, àmpliament traduïda i divulgada, marcà una fita en la literatura catalana de la postguerra civil. De ben jove va col·laborar en publicacions periòdiques com *Mirador*, *La Publicitat* o *La Revista* amb cròniques, narracions o entrevistes. Exiliada a França després de la Guerra Civil, l'any 1954 es va poder establir a Ginebra com a traductora d'organismes internacionals. L'any 1973 va tornar a Espanya per residir a Barcelona i a Romanyà de la Selva. Entre les seves obres convé destacar *Aloma* (1938), *La plaça del Diamant* (1962), *El carrer de les Camèlies* (1966) i *Mirall trencat* (1974).

Mercuri, carrer de

Sant Joan de Llefià
D 1924

Planeta, el primer del sistema solar pel que fa

a la proximitat al Sol. No té satèl·lits. El nom prové del déu dels mercaders de la mitologia romana, identificat amb l'Hermes grec.

Altres carrers de la zona porten noms de planetes i constel·lacions. Pel que fa al nom d'aquest en concret, ja apareix en un projecte de 1924 que no va ser aprovat per l'Ajuntament, però que, almenys parcialment, es va realitzar.

Messenuc, camí de

Canyet

PM 1998/05/26

Es tracta d'un antic camí, anomenat d'aquesta manera des de ja fa segles (en documents de principi del segle XVIII s'esmenta, però segurament també es troba en anteriors), que, des de la riera de Canyet, s'enfilava per anar a la vall de Pomar. En alguns plànols se l'anomena, també, *camí de can Ruti*.

Com força camins de Canyet, fa pocs anys es va definir i incorporar al nomenclàtor de la ciutat.

Messenuc, carrer de

Canyet

PM 1998/05/26

Vegeu *Messenuc, camí de*

Mestre Antoni Nicolau, carrer del

Dalt de la Vila

PM 1975/03/21

Antoni Nicolau i Parera (Barcelona 1858-1933). Compositor, figura essencial del renaixement musical català. Fou el primer a interpretar, l'any 1900, les nou simfonies de Beethoven i obres de música contemporània. Les seves obres corals mostren uns coneixements tècnics i estilístics tan extraordinaris que se situen al cim de la música d'aquesta modalitat. El seu talent musical posà en relleu el sentit poètic i dramàtic dels textos de Jacint Verdaguer. Fou un dels forjadors de l'escola coral catalana moderna.

Situat en una zona on hi ha diversos carrers que tenen nom de músics.

Mestre Lluís Millet, carrer del

Dalt de la Vila

PM 1968/09/09

Lluís Millet i Pagès (el Masnou 1867-Barcelona 1941). Músic. Cofundador de l'Orfeó Català

(1891). Fou també catedràtic i director de l'Escola Municipal de Música de Barcelona. Escriví, entre d'altres obres, *Ègloga*, *Pregària per a la Verge del Remei*, *Cants espirituals per a ús del poble* i diverses obres corals, com *El cant de la senyera*, sobre un poema de Joan Maragall.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de compositors catalans.

Mestre Pich Santasusana, carrer del

Puigfred

PM 1991/01/30

Joan Pich i Santasusana (Barcelona, 1911-Badalona, 1999). Músic. Estudià a l'Escola Municipal de Música de Barcelona. Entre el 1933 i el 1939 dirigí l'Institut Orquestral de l'Associació Obrera de Catalunya i, des del 1934, els Estudis Musicals Blanca Selva. També dirigí diverses orquestres: la Simfònica de Ràdio Associació de Catalunya (1937-1939), la Simfònica de Barcelona (1941), la Filarmónica de Las Palmas (1945-1948), la Sinfónica de Radio Nacional de España (1948-1950) i la Banda de Música de Barcelona (1958-1967). Fou director del Conservatori Municipal de Barcelona (1967-1976) i de l'Escola Municipal de Música de Badalona (1966-1981). Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de personatges badalonins.

Mig, camí del

Gorg

PM 2002/05/28

Topònim de datació incerta, d'origen popular, usat per denominar un camí públic que travessava la zona situada al sud-est de la població coneguda com *el Gorg*. La urbanització progressiva d'aquesta zona des de la segona meitat del segle XIX n'ha anat esborrant la traça, avui dia gairebé inexistent.

Migjorn, carrer del

Montigalà

PM 1992/05/06

Vent del sud.

Situat en una zona on altres carrers porten noms de diferents vents.

Miguel Hernández, carrer de

La Pau

D 1983

Miguel Hernández Gilabert (Oriola 1910-Alacant 1942). Poeta. D'origen rural i de formació autodidàctica, s'inicià en el món de les lletres col·laborant en revistes locals. Arran de dues estades a Madrid (1931 i 1934) es relacionà amb altres escriptors, com Jorge Guillén, Pablo Neruda i Vicente Aleixandre, que li facilitaren l'accés a publicacions d'abast més ampli. Durant la Guerra Civil fou voluntari de les milícies populars. Quant a la seva obra, en una primera etapa estigué influïda pels clàssics espanyols: *Perito en lunas* (1933), *Quién te ha visto y quién te ve* (1934) i *El rayo que no cesa* (1936). Posteriorment assolí un caràcter més personal sota l'impacte de la Guerra Civil, amb títols com *Viento del pueblo* (1937) i *El hombre acecha* (1939). Va escriure la seva última obra, *Cancionero y romancero de ausencias: 1938-1941*, a la presó d'Alacant, on va morir.

Milà, carrer de

Puigfred

D 1933

Ciutat del nord d'Itàlia, capital de la província homònima i de la regió de Lombardia, és la segona ciutat italiana pel que fa al nombre d'habitants. És també un important centre comercial, financer, industrial, artístic i cultural. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de llocs d'Itàlia o de la Mediterrània.

Milà i Fontanals, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

CG 1939/10/24

Manuel Milà i Fontanals (Vilafranca del Penedès 1818-1884). Filòleg i escriptor. Llicenciat i doctorat en Filosofia i Lletres el 1845, l'any següent guanyà la càtedra de literatura a la Universitat de Barcelona. Autor d'un estudi pioner sobre la cançó popular catalana (1853), destacà pels seus treballs sobre la història de la literatura, i molt especialment de la literatura catalana medieval –*Ressenya històrica i crítica dels antics poetes catalans*, premiada als Jocs Florals de 1865. També fou crític d'art i poeta en castellà i català. Carrer D urbanització Maldà (PM 1923/11/19), Bac de Roda (PM 1932/03/03), Carrer D urbanització Maldà (1939/02/14)

Milà i Fontanals, passatge de

Sant Crist de Can Cabanyes

D 1955

Vegeu *Milà i Fontanals, carrer de*

Mina, carrer de la

Sant Mori de Llefià

D 1927

Excavació subterrània feta per captar i conduir aigües.

On actualment hi ha el carrer hi passava un ramal de la mina dita *de Santa Coloma* feta en virtut d'un reial establiment de 1815. Aquesta mina es nodria d'aigua subterrània del riu Besòs que s'usava per regar terres de Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià de Besòs i Badalona. La pervivència d'aquest ramal va acabar donant nom al carrer.

Minerva, carrer de

Montigalà

PM 1992/05/06

Antiga divinitat itàlica identificada amb la deessa grega Atena. Formà part de la tríade capitolina amb Júpiter i Juno. Protectora dels artesans, passà per influència grega a ser la divinitat guerrera i tutora de la llibertat ciutadana.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de deesses. Aquesta denominació fou escollida per potenciar en el nomenclàtor la figura femenina.

Miquel del Prat, carrer de

La Salut i Sant Joan de Llefià

CMP 1925/01/26

Miquel Prats era, el 1925, el nom d'un carrer de la urbanització promoguda per Anselm de Riu a l'actual barri de la Salut. En aquell moment molts carrers de la urbanització tenien noms de col·laboradors del promotor, cosa que fa pensar que Miguel Prats podia ser-ne un. El 1932, en temps de la República, l'Ajuntament va decidir canviar aquestes denominacions que, de fet, no eren oficials perquè no havien estat aprovades pel consistori. No obstant això, el canvi no va afectar el nom d'aquest carrer, ja que la proposta de substituir-lo per *Albaicin* no va prosperar. Ha estat així com la denominació original ha arribat als nostres dies, tot i que amb algun canvi,

ja que s'ha transformat en *Miquel del Prat*, mentre que en alguns documents anteriors apareix també com *Miquel Prat*.

Miquel Servet, carrer de

Raval

PM 1917/07/02

Miquel Servet Conesa (Vilanova de Sixena 1511-Champel 1553). Metge i teòleg aragonès executat a la foguera sota l'acusació d'heretge. L'any 1540 va començar a exercir la medicina a Vienne (França), on era també metge de l'arquebisbe. Cap a l'any 1545 començà a escriure's amb el teòleg protestant francès Joan Calví. Tot i considerar-se catòlic, es va oposar al concepte de Trinitat. Les seves opinions religioses foren combatudes pels catòlics i pels protestants de l'època. A més de les publicacions teològiques, convé destacar l'obra *La restauració del cristianisme*, publicada poc abans de la seva mort, que conté la primera descripció rigorosa del sistema circulatori pulmonar.

Miranda, passeig de la

Morera

D 1965

Lloc des d'on es pot mirar al lluny, mirador. Denominació proposada pels veïns per la semblança del carrer a un mirador atesa la vista panoràmica que s'hi podia observar. Formava part, amb aquest mateix nom, dels carrers de la Cooperativa el Hogar i el va mantenir quan se'ls va donar nom oficial.

Mistral, carrer de

Coll i Pujol

PM 1917/07/02

Frederic Mistral (Maiano 1830-1914). Poeta francès de la Provença, a la Catalunya Nord que va obtenir el premi Nobel l'any 1904 juntament amb l'escriptor espanyol José Echegaray. Amb altres escriptors fundà la societat Félibrige, l'objectiu de la qual era la revitalització de la llengua provençal. Va escriure i compilar un diccionari provençal-francès, volums de poesia i també algun poema dramàtic (*Mireia*).

Moixeró, passatge del

Bufalà

PM 1998/05/26

Massís dels Pirineus orientals situat al límit entre el Berguedà i la Baixa Cerdanya. Més antic que el Cadí, constitueix, en el sector, el començament dels Pirineus axials. Alhora, forma la línia divisòria entre les conques del Segre i del Llobregat.

Es troba en una zona de nova urbanització on diversos carrers tenen noms de municipis i muntanyes de la Cerdanya.

Moixó, passatge de

El Remei

D 1973

Cognom de la família que havia estat propietària dels terrenys on hi ha actualment el passatge, que eren coneguts amb el nom de *la Sinia*. El 1924, Dídac de Moixó i Cerdà, marquès de Sant Mori, va obtenir permís de l'Ajuntament per urbanitzar aquesta peça de terra –dins la qual es localitza el passatge–, però el procés d'urbanització no va tirar endavant i el nom no va aparèixer fins molt més tard.

Vegeu *Marquès de Sant Mori, avinguda del*

Molí de la Torre, carrer del

Bufalà i Morera

D 1955

Aquest carrer pren el nom d'un camí, anomenat d'igual manera, que conduïa a un molí fariner mogut per aigua construït l'any 1792, propietat de la Torre Vella. El camí i el molí estan dibuixats en un plànol de propietats de la Torre Vella fet l'any 1797.

Molinet, parc del

Sant Antoni de Llefià

PM 1986/11/28

Màquina petita utilitzada en la mòlta del gra.

Aquest nom fou atorgat en memòria d'un antic molí fariner que hi havia a la zona, mogut per la força de l'aigua, anomenat *molí d'en Tristany* o *Molinet* en contraposició amb el molí d'en Ribé, de dimensions més grans, i situat a la Torre Balladovina de Santa Coloma de Gramenet.

Mònaco, avinguda de

Puigfred

PM 1975/07/04

Petit principat independent d'Europa situat al sud-est de França que limita amb el mar Mediterrani. Famós pel seu Casino, disposa d'una antiga fortalesa on hi ha la catedral, els palaus reials i de govern i un museu oceanogràfic; disposa, també, d'un port, un teatre i és la seu de l'Òpera de Montecarlo i de l'Orquestra Filharmònica de Montecarlo.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de llocs d'Itàlia o de la Mediterrània.

Monestir, camí del

Canyet i Montgalà

PM 1998/05/26

Edifici on viu una comunitat religiosa.

En aquest cas fa referència al monestir de Sant Jeroni de la Murtra en tractar-se del camí que, per la zona de Canyet, hi condueix.

Tradicionalment se l'anomenava *camí vell a Santa Coloma*.

Monges, carrer de les

Sant Antoni de Llefà i Sant Mori de Llefà

D 1970

Membre de qualsevol orde o congregació religiosa femenina. El carrer comunica Badalona amb Sant Adrià de Besòs, i és en aquesta població on cal buscar l'origen del nom, que recorda la primera escola o costura per a noies que va existir a la localitat. L'establiment, regentat per religioses dominiques de l'Assumpció, es va instal·lar de forma provisional al carreró de Sant Bonaventura el 1889 i després es va traslladar a l'actual carrer de les Monges, però el 1909, durant la Setmana Tràgica, uns revoltats van intentar assaltar i cremar el convent i les monges van fugir per no tornar-hi. Uns anys més tard prengueren el relleu les Germanes de la Consolació, que romangueren al convent fins que fou incendiat i enrunit en esclatar la Guerra Civil l'any 1936.

Monistrol de Montserrat, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Bages, travessat pel riu Llobregat i flanquejat a l'oest pel massís de Montserrat, amb 2.490 habitants. L'activitat agrícola és molt reduïda, però la indústria està molt

desenvolupada: metall, confecció i auxiliar del tèxtil i el turisme. La població ha estat sempre molt vinculada al monestir de Montserrat, que és dins el terme municipal. Destaca el pont sobre el Llobregat (segle XIV) i el palau prioral d'estil gòtic. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Montalegre, carrer de

Morera

PM 1927/03/08

Vegeu *Montalegre, riera de*

Passatge B urbanització Prat Rovira (CMP 1925/05/25)

Montalegre, riera de

Pomar de Dalt

PM 1986/11/28

El nom al·ludeix a la riera que passa a prop de la cartoixa de Santa Maria de Montalegre, de la qual ha pres la denominació. Aquesta cartoixa, situada al municipi veí de Tiana, fou fundada el 1415 per monjos procedents de la cartoixa de Vallparadís (Terrassa). L'edifici és una magnífica construcció d'estil gòtic. Pel que fa a la riera, cal esmentar que a la part baixa conflueix amb la de Pomar i dona lloc a l'anomenada *riera de Canyadó*.

Montcada i Reixac, carretera de

Canyet

PM 1998/05/26

Vegeu *Canyet, carretera de*

Municipi de la comarca del Vallès, de 23,3 km² i uns 27.000 habitants, pel qual passen els rius Ripoll i Besòs i la riera de Sant Cugat. Fronterer amb Badalona i altres municipis, en el seu terme municipal hi ha l'església romànica de Sant Pere de Reixac que, durant força anys, estigué vinculada al monestir de Sant Jeroni de la Murtra.

Se li ha donat aquest nom des del camí del Mas Oliver. Fins a aquest camí rep el nom de *carretera de Canyet* i tècnicament es denomina BV-5011.

Montgalà, travessera de

Montgalà

PM 1992/05/06

L'origen del nom es troba en la denominació lla-

tina *Monte Aguilar* ('mont de les àguiles'), ja esmentada en l'acta de consagració de l'església de Santa Maria (1112). Amb el pas dels segles el nom llatí va anar evolucionant fins a la forma actual. Aquesta via és un dels eixos de comunicació principal del barri.

Montjuïc, carrer de

Morera

D 1965

Muntanya aïllada, de 173 m d'altura, que s'eleva a la part meridional de la ciutat de Barcelona. Se n'ha extret jaspi i el gres anomenat *pedra de Montjuïc*. Qualificada com a zona verda, està destinada a funcions culturals, esportives i recreatives. Un dels vessants és ocupat, des del 1883, pel Cementiri Nou o del Sud-Oest. La primera intervenció important a la muntanya va tenir lloc durant l'Exposició Internacional del 1929. Durant els anys seixanta es consolidà com a zona d'esbarjo: el castell, que havia tingut una gran importància estratègica, fou lliurat a l'Ajuntament i, per ordre expressa de Franco, s'eliminaren les barraques on s'havien anat instal·lant molts immigrants – enviats a Badalona, als barris de Sant Roc i Pomar, el 1966. Finalment, es crearen nous equipaments i es remodelaren molts dels que ja hi havia quan s'hi celebraren els Jocs Olímpics del 1992.

Altres carrers de la zona porten noms de muntanyes i massissos muntanyosos.

Montseny, carrer del

Morera

D 1965

Massís muntanyós de la serralada Prelitoral, entre el Vallès Oriental, la Selva i Osona, format per dos blocs principals: al nord, el de l'alineació del turó de l'Home-Matagalls (1.707 i 695 m d'altura), i al sud-oest, el del pla de la Calma (1.350 m d'altura). Cobert en gran part de vegetació forestal, el 1978 fou declarat per la UNESCO reserva de la biosfera. Ha estat i és un destí habitual d'excursionistes i turistes en general i sovint ha inspirat pintors i literats, com Guerau de Liost, que l'evocà amb el nom de la *muntanya d'ametistes*.

Altres carrers de la zona porten noms de muntanyes i massissos muntanyosos.

Montserrat, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

CMP 1924/10/06

Massís que forma part de la serralada Prelitoral situat als límits de les comarques del Bages, l'Añoia i el Baix Llobregat. Aquesta muntanya té una escassa superfície i un relleu abrupte molt particular. El 1987 va ser declarada parc natural amb una extensió de 7.500 ha. A la mateixa muntanya hi ha el monestir benedictí de la Mare de Déu de Montserrat, fundat cap a l'any 1025 per l'abat Oliba de Ripoll, a l'entorn d'una església del segle IX. Des del segle XII s'hi venera una imatge de la Verge i és un important centre de pelegrinatge. És un destacat centre cultural, amb un arxiu important i una biblioteca (300.000 volums) que conserva incunables i manuscrits. Igualment són notables la pinacoteca i el museu. Destaca també l'Escolania de Montserrat, que data almenys del segle XIV i que actualment és el conservatori musical d'infants més antic d'Europa.

La denominació d'aquest carrer fou donada a petició dels veïns.

Montserrat Roig i Fransitorra, passatge de

Casagemes

PM 1998/05/26

(Barcelona, 1946-1991). Escriptora. L'any 1971 guanyà el premi Víctor Català amb l'obra *Molta roba i poc sabó*, en què, amb tècniques realistes i psicològiques, descriu la generació universitària nascuda a la postguerra, una temàtica que tornà a tractar en altres obres. El 1976 guanyà el premi Sant Jordi de novel·la amb *El temps de les cireres*. Autora d'obres documentals, històriques i de viatges, exercí una extensa activitat en el periodisme; col·laborà en les publicacions periòdiques *Serra d'Or*, *Destino*, *Tele-exprés* i *Triunfo*, i en alguns programes televisius en català.

Monturiol, carrer de

La Mora

PM 1917/07/02

Narcís Monturiol i Estarriol (Figueres 1819-Sant Martí de Provençals 1885). Inventor i polític conegut, sobretot, per haver dissenyat i construït un submarí amb sistema de propulsió a vapor. Fou un seguidor del teòric socialista francès

Étienne Cabet, i va introduir les seves propostes a Espanya a través del periòdic *La Fraternidad*, del qual era editor. L'any 1857 abandonà la política activa i s'establí a Girona, on es dedicà a realitzar nombrosos invents, entre els quals hi ha l'*Ictineu* (submarí de propulsió manual). No obstant l'èxit de la prova, no va obtenir finançament. L'any 1864 va aconseguir botar un altre submarí, aquesta vegada mogut a vapor, que, tot i que també va obtenir un bon resultat, no va poder perfeccionar per falta de recursos econòmics.

Morera, avinguda de

Morera

PM 1984/02/23

Tomàs Morera Monpart va sol·licitar l'any 1923 permís per urbanitzar una finca que era propietat de la seva esposa Francesca Llanes. La urbanització va ser aprovada el 24 de gener de 1924, i va ser coneguda pel nom del seu promotor. En un principi aquest carrer duia el nom d'*avinguda de Pomar*, però la consolidació del nom *Morera* per designar el conjunt del barri i els equívocs a què, a partir de la construcció dels pisos de Pomar, duia el nom primer, en justificaren el canvi. Pomar (PM 1924/01/21)

Moreres, carrer de les

Mas Ram

PM 1975/01/27

Família de les *moraceae*. Gènere d'arbres caducifolis, monoics, de poca alçada, amb les fulles dentades i amb flors en espigues curtes i denses. Les infructescències, anomenades mòres, són comestibles. Procedeixen de l'Àsia.

Gairebé tots els carrers d'aquesta zona porten noms de plantes i arbustos habituals del clima mediterrani.

Morralla, avinguda d'en

Bonavista

D 1960

Joan Morralla i Solà (Badalona 1899-1964). Juntament amb Joan Guilera Molas era propietari d'uns terrenys que, parcel·lats, es posaren a la venda als anys cinquanta i donaren lloc a la que es conegué com a *urbanització Bonavista*. Aquesta urbanització comprèn la major part de l'actual barri de Bonavista.

Morralla, passatge d'en

Bonavista

D 1965

Vegeu *Morralla, avinguda d'en*

Mossèn Anton, carrer de

Centre

PM 1980/01/25

Anton Romeu i Prat (Vic 1863-Badalona 1930). Sacerdot. Ordenat l'any 1888, va venir a Badalona l'any 1900 com a capellà de les germanes clarisses del monestir de la Divina Providència, que aleshores era la seu de la parròquia de Sant Josep. Va treballar intensament en l'educació i l'esbarjo de les classes populars: creà un patronat per a obrers i els organitzà classes nocturnes. L'any 1907 va fundar el Centre Obrer Domini i fou també gràcies a la seva iniciativa que les escoles salesianes s'instal·laren a Badalona. Després de la Guerra Civil es va donar el nom d'Anton Romeu al carrer que des del 1910, i per iniciativa de les entitats de la ciutat, duia el nom d'Àngel Guimerà. L'any 1959 s'hi va col·locar una làpida que assenyala la casa on va morir. Guimerà (PM 1910/07/12), Reverendo Anton Romeu (CG 1939/10/24)

Mossèn Joan Baranera, plaça de

Canyet

PM 1965/10/07

Joan Baranera i Mir (Vic 1887-el Masnou 1983). Sacerdot, ordenat pel bisbe Torras i Bages el 1915. Fou capellà de la Providència de Mataró i vicari de diverses esglésies fins que el 1932 s'incorporà a l'església del Sant Crist de Canyet, que depenia de la parròquia de Santa Maria de Badalona. Durant la Guerra Civil va haver de fugir i amagar-se, experiències que relatà en el llibre *Odisea de un sacerdote* (1965). Passat el conflicte, tornà a Canyet i treballà incansablement per fer realitat la construcció d'un nou temple, que es va portar a terme en terrenys de la família Ferrater i que es va inaugurar el 1951. El 1948, quan l'església del Sant Crist es transformà en parròquia, guanyà per oposició la plaça de rector. Fou una persona molt estimada al barri, i el 1965, amb motiu de la celebració de les seves noces d'or com a capellà, es va donar el seu nom a la plaça situada davant de l'esglé-

sia alhora que l'Ajuntament decidia nomenar-lo fill adoptiu, cosa que es va fer el 1966.

Motril, carrer de

Sant Roc

PM 1968/12/20

Municipi del sud de la província de Granada, d'uns 50.000 habitants, situat en una zona que li permet un conreu frutier important. Centre neuràlgic de la comarca on es troba, és un important port i centre turístic. En el seu terme municipal hi ha el santuari de Nuestra Señora de la Cabeza i la col·legiata gòticorenaiixentista de la Encarnación, datada al segle XVI.

A la zona els carrers duen noms de poblacions o províncies d'on era originària la major part de persones immigrades a la ciutat a la dècada dels seixanta.

Mozart, carrer de

La Pau i Puigfred

D 1925

Johann Wolfgang Amadeus Mozart (Salzburg 1756-Viena 1791). Compositor. Nen prodigi, fou educat pel seu pare, que l'exhibí com a font d'ingressos per diversos llocs d'Europa, on conegué diferents tendències musicals. Trencà amb l'arquebisbe de Salzburg, per al qual treballava, i es convertí en el primer músic independent de la història. A Viena rebé encàrrecs de l'emperador Josep II, que el nomenà mestre de capella (1787) però sempre tingué dificultats econòmiques malgrat que, a més de compondre, també feia audicions i classes particulars. Els darrers anys de la seva vida s'adherí a la francmaçoneria. Va produir una obra de gran qualitat, abundant i de gèneres molt diversos –simfonies, concerts, sonates, òperes, *lieder*, música religiosa. Figura culminant del classicisme, la seva influència fou enorme i encara avui és considerat un dels músics més destacats d'Occident.

Muntaner, carrer de

Bufalà i Montigalà

PM 1927/03/08

Ramon Muntaner (Peralada 1265-Eivissa 1336). Cronista, funcionari i soldat. Prengué part de la conquesta de Menorca (1287), lluità a Sicília i s'incorporà a l'expedició de Roger de Flor a

Orient (1303), on es distingí en la defensa de Galípoli (1306). Després d'un temps com a governador de l'illa nord-africana de Gerba, s'establí a València, on exercí diversos càrrecs i escriví, a la seva alqueria de Xirivella, la famosa *Crònica* (1325-1328), obra d'una gran qualitat literària i molt valuosa com a testimoni històric –recull el període comprès entre el naixement de Jaume I (1208) i la coronació d'Alfons el Benigne (1328), que ell presencià. El 1332 es traslladà a Mallorca, on serví el rei Jaume III i fou batlle d'Eivissa, càrrec que exercia en el moment que va morir.

Carrer C urbanització Pujol (CMP 1924/05/26)

Muntanya, carrer de la

Sant Antoni de Llefià i Sant Joan de Llefià

PM 1927/01/26

Elevació natural del terreny alta i que fa pendent. El carrer que porta aquest nom està situat a la zona de la serra d'en Mena, que és un lloc elevat i a més presenta un pendent considerable, cosa que justificaria la denominació.

Marina (CMP 1924/11/17)

Muntanyetes, parc de les

Puigfred

PM 2002/05/28

Denominació popular sorgida de les formes que ha pres el parc un cop urbanitzat.

Múrcia, carrer de

Bufalà

PM 1962/04/27

Comunitat autònoma uniprovincial de l'Estat espanyol amb capital a Múrcia. Té entorn d'1.115.000 habitants. Situada al sud-est de la Península Ibèrica, limita al nord amb Albacete, a l'est amb Alacant, al sud amb la mar Mediterrània i a l'oest amb Almeria i Granada. La població es concentra al litoral i a les valls dels rius Segura i Guadalentín. Des del punt de vista econòmic, la regió és coneguda per la producció de cítrics, hortalisses i fruites. Tots aquests productes són la base d'una important indústria alimentària, bàsicament conservera. També s'han desenvolupat altres sectors industrials. En els darrers anys, és important l'impuls expansiu del sector turístic. Pel que fa a la història, el domini àrab persistí fins al

1266, en què Jaume I el Conqueridor ocupà el territori i el lliurà a Castella. El 1833 es dividí la regió en les províncies de Múrcia i Albacete. Amb la divisió politicoadministrativa de 1978, Al-bacete passà a formar part de la comunitat autònoma de Castella-la Manxa. La població, a cau-sa del règim latifundista, inicià des de la darrereria del segle XIX i fins als anys setanta un important moviment migratori cap al País Valencià i Catalunya. Badalona ha estat una de les poblacions catalanes on s'han establert molts immigrants procedents d'aquesta regió.

Aquest carrer es troba situat en el grup d'habitats el Bruc, en una zona on altres vies porten també noms de comunitats autònomes o províncies.

Murillo, carrer de

Manresà

CG 1939/10/24

Bartolomé Esteban Murillo (Sevilla 1617-1682). Pintor. Coneixedor de la pintura italiana, flamenca i holandesa, destacà per l'ús de la llum i el color i per l'equilibri de les composicions. Dedicà la major part de la seva obra a temes religiosos, entre els quals destaquen les escenes d'infantesa i la representació de la Immaculada, imatge que ell fixà i que assolí una gran popularitat mitjançant còpies i reproduccions. Pel que fa a la pintura profana, conreà el retrat i el paisatge i va ser l'introduïdor d'escenes quotidianes de nens al carrer com a temàtica independent. Fundà i presidí l'Acadèmia de pintura i dibuix de Sevilla (1660).

El carrer està situat en una zona on n'hi ha d'altres de dedicats a pintors espanyols.

Cervantes (D 1933)

Museu, carrer del

Coll i Pujol

PM 1979/04/27

Lloc on es guarden, s'estudien i s'exposen col·leccions d'obres d'art, d'història natural, d'objectes d'interès, curiositats, etc., amb finalitat cultural.

El 1897, quan es va donar nom al carrer per primera vegada, hi havia la intenció de construir-hi un museu. La idea es remuntava al 1884, i el 1895 l'Associació Museu-Biblioteca i Exposició

Permanent, creada per tirar endavant el projecte, havia adquirit un solar a la riera (actual avinguda d'en Martí Pujol), entre el carrer Nou (actual Anselm Clavé) i un carrer sense nom, que ben aviat rebria la denominació de Museu. Museu (PM 1897/02/16), Jacint Barrau Cortés (CGM 1937/11/10), Museo (CG 1939/02/14), Primera Centuria Catalana Virgen de Montserrat (PM 1958/05/02)

Músics, plaça dels

La Pau

PM 1993/10/27

Persoba versada en l'art de la música, que escriu o interpreta obres musicals.

La plaça, que no va ser que urbanitzada fins als anys noranta del segle XX, es troba en una zona on diversos carrers porten noms de músics, circumstància que en determinà la tria de la denominació.

El carrer de Navata, al barri de Lloreda. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Revista de Badalona

Nàpols, carrer de

La Salut

CG 1939/02/14

Ciutat d'Itàlia, capital de la Campània. Té poc més d'uns 1.206.000 habitants. Està situada al golf de Nàpols i al peu del Vesuvi. En la seva economia, destaca el port entorn del qual s'han desenvolupat diversos sectors industrials. La ciutat és també un centre comercial, turístic i cultural, amb universitat, escoles d'estudis superiors i diversos museus.

En el passat, Nàpols fou la capital del regne homònim adquirit per Alfons el Magnànim després d'una llarga guerra (1435-1442). Des d'aleshores, encara que amb alguns parèntesis, quedà incorporat a la Corona d'Aragó i més endavant a l'espanyola com a virregnat. El 1860 s'integrà a la Itàlia unificada.

Carrer C urbanització Oriola Cortada (CMP 1924/11/24), Nàpols (PM 1927/03/08), Pintor Ramon Casas (PM 1932/07/12)

Natzaret, carrer de

Sant Mori de Llefià

PM 1970/07/02

Ciutat situada al nord d'Israel a la baixa Galilea, edificada en una muntanya des de la qual es veu la plana de Jezreel. Segons el Nou Testament, Maria i Josep van viure a Natzaret i Jesús hi passà la infantesa. Lloc actual de pelegrinatge, hi ha nombrosos santuaris commemoratius d'esdeveniments bíblics. Des de 1995 és sota l'Autoritat Nacional Palestina.

Altres carrers de la zona duen noms que tenen relació amb el cristianisme.

Navarra, avinguda de

Casagemes

PM 1940/08/31

Regió d'Espanya que actualment constitueix una comunitat autònoma uniprovincial –l'estatut fou aprovat el 1982. La capital és Pamplona. Està situada entre els Pirineus, al nord, i la depressió de l'Ebre, al sud. Els rius principals són el Bidasoa i l'Ebre amb els seus afluents. Antigament la regió estigué habitada per bascos, i posteriorment fou ocupada per romans i visigots. Regne independent a l'edat mitjana, quedà incorporat a la Corona de Castella el 1515. Des d'aleshores

va anar perdent independència i el 1841 es convertí en província espanyola. No obstant això, va mantenir part de les seves institucions forals, que van ser respectades fins i tot després de la Guerra Civil, durant la qual la regió fou un focus de suport als rebels. Per aquest motiu, poc després de la Guerra, es va posar el nom de Navarra a una avinguda de Badalona. Aquesta avinguda estava projectada al pla d'eixample de l'arquitecte Josep Fradera com una gran via que travessava la ciutat, però no es va construir mai en tota la seva extensió i, amb el temps, l'espai que li estava destinat va quedar ocupat per l'autopista C-31, inaugurada el 1968.

Navas de Tolosa, carrer de Las

Puigfred

CG 1939/10/24

Batalla que tingué lloc el 16 de juliol de 1212 a l'altiplà del mateix nom (La Carolina, Jaén). S'hi enfrontaren, d'una banda, els almohades i, de l'altra, una coalició de regnes peninsulars –Castella, Catalunya i Aragó i Navarra– i croats. La victòria dels cristians va permetre la conquesta d'Úbeda i va aconseguir frenar de forma definitiva l'avanç dels almohades a la península.

Carrer B urbanització Bayá (PM 1923/11/19)

Navata, carrer de

Lloreda

PM 1961/07/19

Municipi de l'Alt Empordà amb 663 habitants, situat entre el riu Manol i el Fluvià. Des del punt de vista econòmic, la seva activitat se centra en l'agricultura de secà i en la ramaderia. També s'han desenvolupat indústries agrícoles. Pel que fa a la història, fou baronia del comtat de Besalú i el 1645 esdevingué centre del marquesat d'Anglesola. El 1969 se li annexà el terme de Taravaus. Des del punt de vista arquitectònic destaquen les esglésies de Sant Pere de Navata (segle XVIII), Sant Martí de Taravaus (segle XIV) i les restes del castell.

Nelson Mandela, carrer de

Montigalà

PM 1991/04/24

Nelson Rolihlahla Mandela (Transkei 1918). Polític sud-africà. Membre de l'African National

Congress des del 1944. Líder de la lluita antiparthoid, el 1956 va ser acusat d'alta traïció i absolt el 1961. El 1964 fou condemnat a presó perpètua i finalment el 1990 resultà alliberat. El 1994 se celebraren les primeres eleccions multirracials de Sud-àfrica i resultà elegit president de l'estat, càrrec que ocupà fins al 1999.

Niça, carrer de

Sant Antoni de Llefià
PM 1976/02/12

Ciutat de França, capital del Departament dels Alps Marítims, a la Costa Blava. Té 449.000 habitants. Molt ben comunicada –té port comercial i de passatgers i aeroport–, és un nucli industrial, però sobretot un punt d'interès turístic de primer ordre gràcies al bon clima, les platges i els balnearis. Pel que fa a l'aspecte cultural, cal destacar que té universitat des del 1965 i diversos museus, com el de belles arts Jules Chéret, l'Internacional d'Art Naïf i els de Matisse i Marc Chagall. Al llarg de la seva dilatada història –fou fundada entorn del segle v aC– ha estat sota diverses dependències: de la Roma antiga, de la corona catalanoaragonesa, del comtat de Savoia, del Piemont i, finalment, de França.

Nicaragua, plaça de

Artigues
PM 1995/02/22

País d'Amèrica Central, el nom oficial de la qual és República de Nicaragua, que limita al nord amb Hondures, a l'est amb el mar Carib, al sud amb Costa Rica i a l'oest amb l'oceà Pacífic. Els seus recursos naturals són principalment agrícoles. Els sediments de material volcànic han enriquit el sòl, cosa que l'ha fet molt fèrtil. Disposa, també, de dipòsits d'or, plata, sal i coure. El país està dividit en quinze departaments i dues regions autònomes. La capital és la ciutat de Managua.

Nou Cases, carrer de les

Bufalà i Montigalà
D 1931

El nom fa referència a nou habitatges que foren construïts en aquest carrer entorn dels anys trenta. Una part d'aquest carrer, el més proper al de Menéndez y Pelayo, pertanyia a la urbanització

de Martí Pujol i al Ple del 8 de març de 1927 fou designat oficialment com a carrer de Gayarre. Aquesta denominació, però, només va servir per identificar-ne un petit tram i, a la llarga, es va perdre i es va imposar la de Nou Cases, que molt probablement és d'origen popular. D'altra banda, és versemblant relacionar aquest carrer amb el que apareix esmentat com a Cuatro Casas en una relació feta pel ple de l'Ajuntament el 1930.

Nova Cançó, carrer de la

Bufalà
PM 1988/06/01

Moviment musical d'influència francesa que s'inicià als Països Catalans a la segona meitat de la dècada del 1950, amb caràcter reivindicatiu de la llengua catalana i dels valors de llibertat i democràcia. Assolí una gran popularitat al llarg dels anys seixanta i setanta i consagrà un bon nombre d'intèrprets i autors encara actius avui dia. Passatge de la Pau (D 1931), Pau (PM 1980/11/28)

Numància, carrer de

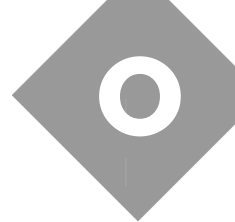
Sistrells
CG 1939/10/24

Antic poblat o ciutat dels celibers, situat a prop de Sòria. Constituï un dels centres de resistència contra l'ocupació romana al segle II aC. Després d'un seguit de lluites, la ciutat fou assetjada durant vuit mesos per Escipiò Emilià –vencedor de Cartago–, que aconseguí apoderar-se'n el 133 aC. El poblat fou incendiat i, segons la llegenda, molts dels seus habitants van preferir el suïcidi abans de sotmetre's als romans. Carrer C urbanització Latrilla (PM 1923/11/19)

Núria, carrer de

Lloreda
PM 1961/07/19

Vall del Pirineu axial, al terme de Queralbs (Ripollès). Al centre de la vall hi ha el santuari de la Mare de Déu de Núria, considerada patrona dels pastors pirinencs i invocada contra l'esterilitat femenina. Les dones, tradicionalment, posen el cap dins l'olla que, segons la llegenda, deixà l'ermità sant Gil quan bastí una capella en una cova al costat de la imatge de la Mare de Déu acompanyada també per una campana i una creu.

El carrer de l'Olivera de Sistrells en una imatge ben diferent de l'actual. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Municipal. Fotògraf: Genís Vera

Occitània, carrer d'

Manresa

PM 1980/11/28

Denominació del conjunt de regions que ocupen la meitat meridional del territori de l'Estat francès i que comparteixen històricament diverses variants de l'anomenada *llengua d'oc*. Cal destacar que als segles XII i XIII, en què quedà sotmesa a la corona francesa, una part dels territoris d'Occitània estigué sota el domini dels comtes catalans i visqué una època de gran esplendor cultural, testimoniada per la poesia dels trobadors i per nombroses obres d'art romànic.

Oceania, carrer d'

Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

Un dels sis continents de la Terra. Situat a l'oceà Pacífic, comprèn Austràlia, Nova Guinea, Nova Zelanda i les illes de Melanèsia, Polinèsia i Micronèsia. Té una superfície de 8.945.712 km².

Es troba en una zona on diversos carrers porten el nom de continents.

Olesa de Montserrat, carrer d'

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Baix Llobregat, situat a l'esquerra del riu Llobregat, amb uns 16.300 habitants. Hi predomina l'activitat industrial tèxtil, gèneres de punt, químiques, metall i alimentació, però l'agricultura també té un pes important. S'hi conserven restes d'una necròpolis visigòtica, de les muralles i del castell de Sacama. Aquesta població és molt coneguda per la representació de la Passió que se celebra des del segle XVII al teatre reconstruït després de l'incendi de 1983.

Es troba situat en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Oli, carrer de l'

Dalt de la Vila

PM 2002/05/28

Vegeu *Oli, plaça de l'*

Denominació recent destinada a ordenar tots els trams de via pública de la ciutat. La seva

existència és immemorial tot i que mai fins ara no havia rebut una denominació oficial. La denominació actual no afecta la numeració de les finques.

Oli, plaça de l'

Dalt de la Vila

D 1746

Greix de procedència animal o vegetal, líquid a la temperatura de 20°. Usualment s'utilitza per referir-se a l'oli d'oliva, és a dir, al suc que s'ha extret per premsat en fred de l'oliva –el fruit de l'olivera–, de color daurat o verdós, dens i d'aroma perfumada.

La denominació de la plaça, d'origen popular, posteriorment consolidada al nomenclàtor, anomena el lloc on sembla que, des d'època medieval, hi havia un molí d'oli.

Olivera, carrer de l'

Mas Ram

PM 1975/01/27

Arbre de vida llarga, de la família *Oleaceae*, estès a tots els països de la Mediterrània, que es conrea per obtenir-ne el fruit, l'oliva, des de fa tres mil anys. Viu en tota mena de sòls, en rocars i zones seques. Arriba fins a uns 10 m d'alçada, les branques són anguloses i poden presentar espines. Les fulles, perennes, són oposades, senceres, ovals o el·líptiques, amb la cara verda i el revers gris platejat i cobertes d'un petit pèl. El fruit, abans de madurar, és de color verd i gust amarg. De l'oliva madura se n'obté oli d'oliva, usat per cuinar i en farmàcia, cosa que n'ha afavorit la propagació. La fusta, dura, densa i vistosa és molt apreciada.

Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i arbustos propis de la zona.

Olivera de Sistrells, carrer de l'

Sistrells

PM 1980/01/25

Vegeu *Olivera, carrer de l'*

Des del principi el carrer duia el nom d'*Olivera*. En una normalització del nomenclàtor, i ja que un altre carrer tenia el mateix nom es va modificar afegint-li el topònim de la zona, en aquest cas, Sistrells.

Olivo (D 1955)

Olof Palme, passeig d'

Montigalà i Puigfred

PM 1992/05/06

(Estocolm 1927-1986). Polític suec. Membre del Partit Socialdemòcrata. El 1969 fou elegit president del partit i primer ministre suec. El 1976 perdé les eleccions i es retirà. El 1982 fou elegit novament primer ministre. El 14 de novembre de 1985 visità Badalona, on li fou lliurat el premi per la Pau que li atorgà l'Associació per les Nacions Unides. Pocs mesos després, el 1986, va ser assassinat. Després de la seva mort i per promoure les seves idees polítiques es creà la Fundació Olof Palme, d'àmbit internacional, amb seu a Badalona.

Om, carrer de l'

Mas Ram

PM 1975/01/27

Nom comú d'alguns arbres i arbustos de la família *Ulmaceae*, molt difosa a la regió temperada de l'hemisferi nord. Necessiten sols profunds, humits i frescos. Els arbres són alts, de fulla caduca, tenen fulles el·líptiques amb nervis rectes. Les fulles, de color púrpura o groguenc, s'agrupen en ramets i el fruit madura i es dissemina abans que brotin les fulles. L'om comú és robust i és propi preferentment en climes temperats. Es troba a bona part d'Europa, al nord d'Àfrica i a l'Àsia occidental. En aquesta zona, tots els carrers duen nom d'arbres i arbustos habituals de la zona.

Onze de Setembre, carrer de l'

Artigues

PM 1979/06/29

Diada Nacional de Catalunya, que recorda la rendició de Barcelona a les tropes de Felip V de Borbó, l'11 de setembre de 1714, derrota que significà l'abolició de les constitucions del principat i la imposició del centralisme. La commemoració de la Diada es va iniciar a final del segle XIX a Barcelona, però sovint fou reprimida i estigué totalment prohibida entre els anys 1939 i 1975. El 1976 en fou autoritzada la celebració a Sant Boi de Llobregat, i des del 1977 –en què es manifestaren un milió de ciutadans a Barcelona– s'ha commemorat tant a Barcelona com a les altres poblacions catalanes.

Corts Catalanes (D 1930), Nuestra Señora de la Cabeza (CG 1939/10/24)

Orient, carrer d'

Casagemes

PM 1866/02/07

Regions o territoris orientals.

La denominació del carrer es correspon amb la seva situació a la part oriental de la ciutat, de la mateixa manera que el carrer de Ponent estava localitzat a l'extrem oposat de la població. En el seu entorn se situaren les corderies Domènech, Garriga i Ribó i la fàbrica d'El Cristall. L'any 1925, la Comissió Municipal Permanent acordà canviar el nom pel d'*Andreu Garriga*, propietari de la Corderia Garriga situada en el carrer. No obstant això, aquest acord mai es dugué a la pràctica.

Orió, carrer d'

Sant Joan de Llefià

D 1950

Constel·lació austral. Conté 209 estels, tres dels quals estan alineats formant les anomenades Tres Maries, els Tres Reis o el cinturó d'Orió. És molt interessant, per la seva raresa, la nebulosa que l'envolta. La constel·lació és visible des dels Països Catalans. Pel que fa al nom, prové de la mitologia grega: fill de Posidó, Orió era un gegant caçador, dotat de gran bellesa, al qual matà un escorpió per ordre d'Àrtemis. Després, tots dos foren convertits en constel·lacions, i és per aquest motiu que Orió fugí sempre d'Escorpió. Altres carrers de la zona porten noms de planetes i constel·lacions.

Oriol Martorell i Codina, plaça d'

Coll i Pujol

PM 1998/05/26

(Barcelona 1927-1996). Director musical, pedagog i historiador. Fundador de la Coral Sant Jordi, Premi d'honor Jaume I l'any 1983 i Creu de Sant Jordi l'any 1984. Exercí la crítica musical en diverses publicacions i col·laborà en obres de tema musical. Fou, també, professor d'història de la música a la Universitat de Barcelona.

Osca, carrer d'

Raval

CMP 1941/03/11

Ciutat d'Aragó, capital de la província homònima, situada a la riba esquerra del riu Isuela, al centre de la fossa d'Osca. Té 44.000 habitants. És un centre administratiu i agrícola, amb escàs desenvolupament de la indústria –bàsicament alimentària i mecànica. Conserva alguns monuments medievals d'interès notable.

El carrer està situat a la mateixa zona que els de Saragossa i Terol, que completarien una espai dedicat a les capitals aragoneses.

Carrer urbanització Maldà (PM 1923/11/19)

Otger, carrer d'

Puigfred

CG 1939/10/24

Otger Cataló, personatge fabulós, imaginat per explicar l'origen del mot *català*. Descrit com el senyor d'un castell, la seva actuació es remuntaria al 732 i representaria l'inici de la reconquesta portada a terme de forma independent i anterior a la intervenció dels francs. És el fruit d'una llegenda molt antiga, que es documenta a partir del segle XV i que es va anar desenvolupant fins a final del segle XIX.

Passatge A urbanització Bayá (PM 1923/11/19)

El carrer de Pujol, del barri de Dalt de la Vila, en una fotografia de principi del segle XX. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs i Tolosa

Pablo Iglesias, carrer de

La Salut

PM 1979/04/27

Pablo Iglesias Posse (Ferrol 1850-Madrid 1925). Polític i dirigent socialista. D'origen humil, al maig de 1879 fundà a Madrid, clandestinament, el Partido Socialista Obrero Español (PSOE), del qual esdevingué un dirigent destacat. El 1888 fundà a Barcelona, amb altres obrers, la Unió General de Treballadors (UGT). El 1905 fou elegit regidor de l'Ajuntament de Madrid i el 1910 diputat a Corts.

Antonio Ovejas (CMP 1925/01/26), Pablo Iglesias (PM 1932/07/12), Antonio Ovejas (CG 1939/02/14), Ramiro Ledesma Ramos (CG 1939/10/24)

Països Catalans, plaça dels

Progrés

PM 1979/06/29

Concepte que defineix el territori que s'estén, de nord a sud, des de Salses fins a Guardamar i, de ponent a llevant, de Fraga a Maó, que empara la unitat de la llengua catalana i d'una cultura i uns referents històrics comuns. Comprèn quatre països: el Principat de Catalunya, el País Valencià, les Illes Balears i la Franja de Ponent (Aragó) dins l'Estat espanyol, la Catalunya Nord dins l'Estat francès, Andorra i l'Alguer a Itàlia.

La importància política del concepte determinà que l'any 1979, en el primer nomenclàtor de la democràcia, es donés aquest nom a un espai significatiu de la ciutat.

Ignacio Ventós Mir (PM 1958/11/28)

Palafrugell, carrer de

Canyet

D 1963

Municipi del Baix Empordà format per quinze nuclis, amb 17.580 habitants. En l'aspecte econòmic destaquen el sector turístic, fonamentalment als nuclis de Calella de Palafrugell, Llafranc i Tamariu, i la indústria, sobretot el tradicional sector surer i el metall. L'agricultura i la ramaderia hi tenen una presència notables. Pel que fa a la història, al segle XIV esdevingué municipi i té un hospital municipal que data del segle XVIII. El municipi conserva la biblioteca donada per l'escriptor palafrugellenc Josep Pla.

Aquest carrer pertany a la colònia Sant Jordi i, com els altres, porta el nom d'una població de la Costa Brava.

Palamós, carrer de

Canyet

D 1963

Municipi costaner del Baix Empordà format per tretze nuclis, amb 14.420 habitants. Accidentat pels contraforts de les Gavarres i regat pel riu d'Aubi. En el sector industrial destaquen les empreses del metall, el plàstic, els materials de la construcció i el suro. Al segle XIX i part del XX fou el port d'exportació de la indústria surera empordanesa i, actualment, el port pesquer és un dels principals de Catalunya. El turisme, però, predomina fonamentalment a la vila i a les zones costaneres. Pel que fa a l'arquitectura destaca l'església gòtica de Santa Maria del Mar. Altres carrers de la zona porten noms de poblacions de la Costa Brava.

Pallaresa, carrer de la

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1927/01/26

La denominació fa referència a la Torre Pallaresa. El nom d'aquesta casa, probablement edificada sobre una vil·la romana, prové de la família Pallarès, que l'adquirí al segle XV i la transformà en una mansió senyorial. La Torre Pallaresa està situada a la vall Carcerenya, entre Santa Coloma de Gramenet i Badalona. Aquesta localització va motivar plets entre ambdues poblacions per determinar a quin dels dos municipis pertanyia la torre, fins que, d'una manera poc precisa, a principi dels anys vint, es va anar integrant al terme municipal de Santa Coloma de Gramenet, del qual forma part actualment. Camino (PM 1923/11/19)

Palmeres, carrer de les

Mas Ram

PM 1975/01/27

Nom comú d'una família de plantes amb flor, llenyoses, molt difosa a les regions tropicals, *palma-ceae*. Disposen d'un tronc únic, que no té branques i és rematat per una copa de fulles en forma de ventall o plomes. Hi ha unes 2.600 espècies de palmeres. Tenen una gran importància eco-

nòmica per l'aliment, les fibres i els olis que proporcionen i, també, pel seu valor ornamental. A la zona, tots els carrers duen nom d'arbres i arbusts habituals al clima mediterrani.

Palmeres, parc de les

Sant Mori de Llefià

D 1976

Vegeu *Palmeres, carrer de les*

Aquest parc, inaugurat al mes de març de 1976, està situat en un tros del que havia estat la propietat anomenada Torre Hospital. Fruit de les lluites populars dels anys setanta, se n'aconseguí aturar la construcció i el terreny fou destinat a zona verda. Les palmeres que hi ha, que van donar nom a la plaça, estaven situades a l'entrada d'aquella finca.

La notícia de premsa de l'acte d'inauguració esmenta que es va batejar amb el nom de parc de les Palmeres; no obstant això, cap acta municipal recull aquesta denominació, que esdevingué definitiva.

Paquita Borràs, carrer de

Montigalà

PM 1992/05/06

Francesca Borràs i Nicolàs (Badalona 1930-1949). Esportista. Quan tenia uns dotze anys s'inicià en el món del bàsquet com a deixeble de Pere Gol i ben aviat s'integrà en l'equip de bàsquet femení de la Unió Gimnàstica i Esportiva, patrocinat per l'empresa Bomba Prat. Formà part d'aquest equip fins que, dos anys abans de morir, es va haver de retirar a causa d'una malaltia. El 1950, per iniciativa de Pere Gol i de Josep Gual, la Unió Gimnàstica i Esportiva va crear un trofeu d'atletisme femení, adreçat a les sòcies de l'entitat, que duia el seu nom i que estava dedicat a la seva memòria.

El carrer que porta el seu nom està situat en una zona dedicada a personatges badalonins destacats. També cal fer notar que, en aquest cas, la denominació comporta un homenatge al món de l'esport —el nom es va aprovar el 1992, poc abans dels Jocs Olímpics— i una clara reivindicació de la figura femenina.

Paradís, carrer del

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1927/01/26

Jardí en què Déu posà el primer home. Dit d'un lloc bellíssim, d'un estat molt agradable. Lloc elevat. Dels diversos significats que té aquesta paraula, la que més s'adiu amb nom del carrer és la de *lloc elevat*, ja que aquest carrer, com el de Bonavista, està situat a una certa alçada del puig Melitó.

Carrer 2 urbanització Farreras (PM 1923 /11/19)

Pare Claret, carrer del

Centre

CMP 1950/09/28

Antoni Maria Claret Clarà (Sallent de Llobregat 1807-Fontfreda, França 1870). Eclesiàstic. Estudià al seminari de Vic i fou ordenat el 1835. Exercí el ministeri parroquial i el 1843 inicià la tasca de predicador i missioner per les comarques catalanes dins la línia del catolicisme anti-revolucionari. Concretament el 1845 vingué a predicar a Badalona. El 1849 fundà a Vic la congregació dels claretians. Isabel II el cridà com a confessor i li confià la custòdia d'El Escorial (1859). El 1868 acompanyà la reina a l'exili. L'any 1950, amb motiu de la seva canonització, li fou dedicat aquest carrer.

Gairebé un segle abans, el 1867 fou aprovat pel Ple de l'Ajuntament el nom de *Príncep* per a la prolongació del carrer del Carme, malgrat que mai fou efectiu.

Parets del Vallès, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Vallès Oriental, drenat per la riera del Tenes, amb 13.510 habitants. En els darrers anys l'agricultura i la ramaderia han quedat molt reduïdes. En canvi, s'hi ha desenvolupat la indústria tèxtil, la metal·lúrgica, la química i l'alimentària. El creixement demogràfic s'ha produït des de 1960. Va pertànyer a Mollet fins al segle XIX.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

París, carrer de

Sant Antoni de Llefià

PM 1973/12/07

Ciutat de França, la més gran pel que fa al nombre de població, situada al centre nord del país. Ubicada a la vora del riu Sena, en una conca plana que de mica en mica pren alçada. Montmartre (129 m) és el punt més alt. A l'àrea metropolitana hi viuen més de 10 milions (gairebé el 20% de la població del país). És la capital política, econòmica i cultural de França i una de les ciutats més importants a escala internacional.

Patí de Vela, plaça del

Progrés

PM 2002/05/28

Embarcació de patí, proveïda d'una vela i sense timó. És governada pel cos del tripulant, que ha d'anar canviant de posició per orientar-la. Va ser dissenyada als anys 1920 pels germans Mongé a Badalona, on des d'aleshores el patí de vela ha gaudit d'una considerable popularitat.

Pau, carrer de la

Sant Antoni de Llefià

PM 1991/01/30

Estat de tranquil·litat i quietud. Tranquil·litat pública.

No està documentat que aquesta denominació, que va ser donada per primera vegada l'any 1927, faci referència a cap tractat o situació de pau en concret.

Garrofers (CMP 1924/11/17), Pau (PM 1927/01/26), Reus (PM 1986/11/28)

Pau Casals, plaça de

Dalt de la Vila

PM 1976/11/04

Pau Casals i Defilló (el Vendrell 1876-San Juan de Puerto Rico 1973). Compositor, director d'orquestra i violoncel·lista. Estudià a Barcelona, Madrid, Brussel·les i París. Professor de violoncel a l'Escola Municipal de Música de Barcelona el 1897, adquirí renom internacional com a solista a partir del 1899. Fundà i finançà l'orquestra Pau Casals (1920-1939) i l'Associació Obrera de Concerts (1926-1939), que pretenia acostar la música a les classes treballadores i que fou dirigida pel mestre Pich Santasusana, vinculat a Badalona. La Guerra Civil i la Segona Guerra Mundial li causaren un gran impacte i motivaren que utilitzés la seva fama per defensar la pau, la

llibertat i les minories oprimides, com la catalana. Visqué voluntàriament exiliat a França i posteriorment residí a Puerto Rico, on fundà el Festival Casals (1957). Difongué per tot el món, com a missatge de pau, l'oratori *El pessebre*, amb text de Joan Alavedra. Rebé nombroses distincions i fou autor, entre altres obres, de *Himne a les Nacions Unides*, estrenat a l'ONU el 1971.

La plaça de Pau Casals existeix des de molt antic, però no tenia nom propi, sinó que era coneguda popularment com *plaça de Sant Sebastià*, ja que és una prolongació del carrer que porta aquest nom.

Pau Claris, carrer de

Can Claris

PM 1979/04/27

Pau Claris i Casademunt (Barcelona 1586-1641). Polític i eclesiàstic. Va ser conseller en cap de la Diputació del General entre 1638 i 1641. Pertanyia a una família d'advocats. Després del Corpus de Sang del 7 de juny de 1640 (inici de la Guerra dels Segadors), el comte duc d'Olivares va cessar tots els consellers, cosa que va suposar l'inici d'una guerra oberta entre la Corona espanyola i la Generalitat de Catalunya. Partidari de la confrontació amb el rei Felip IV, Pau Claris va defensar la idea que Catalunya es proclamés república independent.

El primer nom fou *Can Claris*, en record de la masia d'aquest nom que hi havia hagut a la zona i que, segons sembla, havia estat propietat de la seva família. La masia va ser enderrocada en un tres i no res per donar pas a la construcció d'habitatges. L'any 1979 es va modificar el nom en considerar-se que el de masia ja quedava recollit en el nom del barri.

Can Claris (PM 1975/03/21)

Pau Picasso, carrer de

Nova Lloreda i Sistrells

PM 1977/12/01

Pablo Ruiz Picasso (Màlaga 1881-Mougins, Provença 1973). Pintor, dibuixant, gravador, escultor i ceramista. Fill d'un professor de dibuix, fou un talent precoç. En la seva personalitat es combinen els orígens andalusos, la formació catalana –visqué i estudià a Barcelona, on té dedicat un Museu– i la seva vinculació amb París. Conreà

estils molt diversos, però va destacar especialment com a pare del cubisme, que inicià amb *Les senyoretes del carrer d'Avinyó* (1907). És també molt conegut el *Guernica*, que pintà per al pavelló espanyol de l'Exposició Universal de París del 1937. Ha estat un dels artistes més creatius del segle XX i sens dubte el més prolífic i influent. Pel que fa a la seva relació amb Badalona, cal recordar l'amistat que mantingué de jove amb Carles Casagemes, també pintor. D'altra banda, la ciutat va celebrar de forma molt especial el centenari del seu naixement, celebració que va tenir una significació pacifista.

Pau Piferrer, carrer de

La Salut

CG 1939/10/24

Pau Piferrer i Fàbregas (Barcelona 1818-1848). Escriptor. Es graduà en Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona i treballà com a bibliotecari fins poc abans de morir. La seva obra més important és *Recuerdos y Bellezas de España*, a la qual contribuï amb dos volums sobre Catalunya i un sobre Mallorca. Autor d'una de les primeres recopilacions de poesia popular, serví d'estímul a altres autors, com Marià Aguiló. Fou també poeta i traductor i destacà per les seves crítiques literàries i musicals, publicades generalment en el *Diario de Barcelona*.

Anselmo de Riu (CMP 1925/01/26), Carles Marx (PM 1932/07/12), Anselmo de Riu (CG 1939/02/14)

Pau Rodon, carrer de

Coll i Pujol

PM 1980/11/28

Pau Rodon i Amigó (Badalona 1870-1950). Tècnic tèxtil, publicista i bibliòfil. Format a l'Escola Provincial d'Arts i Oficis de Barcelona, treballà a la Colònia Güell i a la fàbrica L. A. Sedó. Dedicat a l'ensenyament, fundà a la ciutat l'Escola de Teixits (1906), des de la qual impulsà la creació de l'Escola d'Arts i Oficis de Badalona (1915), que primer dirigí Pompeu Fabra i després ell mateix, fins que es veié obligat a dimitir arran de la dictadura de Primo de Rivera. Incansable conferenciant, va escriure nombroses obres sobre tècnica tèxtil i fou el fundador i editor de les revistes *Cataluña Textil* (1906-1936), *Textoria*

(1917-1919), en català, i *Telas y Trajes* (1931-1932). Com a bibliòfil va aconseguir aplegar una de les més importants biblioteques de temàtica tèxtil de l'època, conservada actualment al Museu de Badalona.

Pau Vila, carrer de

Canyadó

PM 1980/11/28

Pau Vila i Dinarés (Sabadell 1881-Barcelona 1980). Pedagóg i geògraf. El 1905 fundà l'Escola Horaciana a Barcelona i el 1912-1913 estudià a Ginebra, on descobrí els estudis geogràfics francesos. Marxà després a Bogotà (1915-1918), on renovà l'orientació pedagògica. De retorn a Barcelona, fou secretari de l'Escola del Treball i es dedicà a l'ensenyament i als estudis de geografia, alhora que completava la seva formació a l'Institut de Geographie Alpine de Grenoble. Publicà diversos treballs sobre geografia catalana, mapes i la seva principal obra, *Divisió territorial de Catalunya* (1932 i 1937). Exiliat després de la Guerra Civil, visqué a Colòmbia i a Veneçuela, i des de mitjan anys seixanta compaginà les estades en aquest país i a Catalunya, on continuà publicant. Rebé diverses distincions i és reconegut com el creador de les escoles geogràfiques de Catalunya, Colòmbia i Veneçuela.

Cal destacar que el 1902, a l'inici de la seva carrera, Pau Vila va treballar a Badalona com a professor de l'Ateneu Obrer.

Pedraforca, carrer del

Morera

PM 1984/02/23

Muntanya de les serres interiors del Prepirineu a la comarca del Berguedà, entre els municipis de Gòsol i Saldes. El cim més alt és de 2.497 metres. El 1982 fou declarat paratge natural d'interès nacional pel Parlament de Catalunya. Situat al costat de la zona de carrers de la Cooperativa el Hogar, com a aquells se li va donar el nom d'una muntanya.

Pedrera, carrer de la

Bonavista

D 1960

Lloc d'on s'extreuen pedres emprades en construccions i en obres públiques.

El nom és degut al fet que el carrer es localitza just a tocar d'una antiga pedrera que va estar en explotació a principi del segle xx.

Pedro Antonio de Alarcón, carrer de

Puigfred

CG 1939/10/24

Pedro Antonio de Alarcón y Ariza (Guadix 1833-Madrid 1891). Novel·lista andalús. Participà activament en la política i conreà el periodisme. L'èxit literari l'obtingué per les novel·les romàntiques, especialment *El final de Norma* (1855), *El escándalo* (1875), *El niño de la bola* (1878) i també pel conte *El sombrero de tres picos* (1874). Nàpols (D 1925)

Peius Gener, passatge de

La Salut

PM 1979/06/29

Pompeu Gener i Babot (Barcelona 1848-1920). Conegut amb el nom de *Peius*. Polígraf. Format com a científic, viatjà per Europa i residí a París, on publicà el seu llibre més famós, *La Mort et le Diable* (1880). Col·laborà en nombroses revistes i publicà obres de diversos gèneres, entre les quals destaquen algunes peces de teatre. Pro-gressista i renovador, divulgà corrents de pensament moderns –en especial l'evolucionisme–, però sovint sacrificà el rigor a la popularitat i s'acabà convertint en un personatge simpàtic i pintoresc de la bohèmia barcelonina. Carrer A urbanització Riu (CMP 1925/01/26), segon passatge Pau Piferrer (PM 1975/07/04)

Pelleria, camí de la

Bonavista

PM 1986/11/28

Indústria on són treballades les pells.

Aquest camí és un trencall d'un antic camí de pas de ramats (avui dia gairebé inexistent pel traçat de la B-20) que, des de la zona coneguda com *el Fondo de Santa Coloma*, travessava tot el territori municipal per sota la línia de turons i que rebia noms diversos segons el tram: *camí dels francesos*, *camí dels contrabandistes*, etc. Aquest trencall duia a la zona alta de Pomar.

El nom el deu al fet que, segons sembla, duia, també, a un assecador o fàbrica de pells.

Pep Ventura, plaça de

Progrés i Raval

PM 1930/08/30

Josep Maria Ventura i Casas (Alcalá la Real 1817-Figueres 1875). Músic i compositor. Fill d'un militar, visqué des de petit a Roses, on treballà per a un sastre que era cap de cobla local i que el familiaritzà amb els instruments i amb la notació musical. Membre i després director (entorn del 1848) de la cobla de Figueres, hi introduí importants canvis instrumentals que foren adoptats per altres cobles i que encara perduren. Fou també un gran renovador com a compositor de sardanes, a les quals incorporava, de vegades, melodies populars.

Pere III, carrer de

Morera

PM 1924/01/21

Pere III, el Cerimoniós. Rei d'Aragó, fill de Jaume I i de la seva segona esposa Violant d'Hongria. Fou l'iniciador de l'expansió mediterrània dels seus regnes. Va ser coronat rei de Sicília. Va posar les bases del constitucionalisme de la Catalunya medieval a causa de les concessions que féu a la noblesa en les corts de Barcelona de 1283-1284 i de l'aprovació de les *Consuetuds* de la ciutat de Barcelona. Essent infant va participar en les campanyes contra els moriscos de Múrcia i de València i també contra nobles rebels. El carrer formava part de la urbanització promoguda per Tomàs Morera.

Pere Martell, carrer de

Sistrells

CG 1939/10/24

(? 1181?-Benissa 1244?). Responsable de la navegació amb galeres i expert en temes de mar. Havia visitat Mallorca i el 1228 en donà informació al rei Jaume I i als seus acompanyants, que decidiren aleshores emprendre la conquesta de les Illes –així ho explica Jaume I en la seva *Crònica*, tot i que la decisió ja estava presa quan veié Pere Martell. Participà en la campanya de Mallorca (1229) i obtingué propietats a l'illa. Sembla que morí combatent contra els sarraïns en la conquesta de la zona de Benissa.

Carrer B urbanització Bachs-Sistrells (CMP 1925/01/26)

Pérez Galdós, carrer de

Sant Antoni de Llefià

PM 1927/01/26

Benito Pérez Galdós (Las Palmas de Gran Canaria 1843-Madrid 1920). Novel·lista, dramaturg i articulista. Autor molt prolífic, és conegut sobretot per la sèrie *Episodios nacionales* (1873-1912), però és més valorat per les novel·les de caràcter realista, com *Tormento* (1884), *Fortunata y Jacinta* (dos volums 1886 i 1887) o *Misericòrdia* (1897). Va adaptar a l'escena algunes de les seves novel·les i en va escriure d'integrament dialogades, com *El abuelo* (1898). Fou també autor d'obres de teatre i publicà assíduament a la premsa articles de temes molt diversos. El 1897 va ingressar a la Real Academia Española. Ho-me d'idees progressistes, participà en política com a diputat liberal (1906) i republicà (1910).

Primo de Rivera (CMP 1924/11/17)

Perú, carrer de

Puigfred

D 1925

Estat de l'Amèrica del Sud, limitat al nord per l'Equador i Colòmbia, a l'est pel Brasil i Bolívia, al sud per Xile i a l'oest per l'oceà Pacífic. La capital és Lima. La seva geografia es configura en tres zones: la costanera, la muntanyosa, marcada pels Andes, i la selva amazònica. En època precolombina es desenvoluparen diverses cultures a la zona del Perú, entre les quals destaca la dels inques. D'aquesta civilització en resta, entre altres testimonis, la impressionant ciutat que edificaren al Machu-Picchu. Al segle XVI l'imperi inca fou conquerit pels espanyols i passà a dependre de la corona castellana, a la qual es vinculà fins que el país s'independentzà al segle XIX.

Pi i Gibert, carrer de

Sant Mori de Llefià

CMP 1925/01/26

L'any 1924 Carme de Font i Cots, vídua del doctor Pi i Gibert, va demanar permís per urbanitzar una part d'una propietat seva. Al carrer central d'aquesta petita urbanització (enmig de la qual hi havia la finca de la propietat, la Torre Mena), el número 1 del projecte, li va anar quedant el nom de Pi i Gibert. Amb aquest mateix nom es va de-

nominar un dels barris de Badalona des de 1958 fins a 1980, el situat entre els carrers de Quevedo i el terme municipal de Sant Adrià de Besòs, la carretera Antiga de València i l'avinguda d'Alfons XIII. Igualment, era coneguda pel nom de Pi i Gibert una torre situada a l'avinguda d'en Martí Pujol, al costat de la fàbrica tèxtil Montalfita, SA.

Pi i Margall, carrer de

Gorg

PM 1902/12/15

Francesc Pi i Margall (Barcelona 1824-Madrid 1901). Polític. President de la Primera República (1873) i ministre de Governació (1873). Fill d'un obrer tèxtil de Barcelona, va estudiar dret i es distingí com a historiador. L'any 1847 es traslladà a Madrid i dos anys més tard ingressà al Partit Demòcrata. L'any 1866 s'exilià a París, on descobrí l'obra de Pierre-Joseph Proudhon, que traduí. Després de la Revolució de Setembre de 1868 tornà a la vida política i tingué un destacat paper en la direcció del Partit Democràtic Republicà Federal. Fou un defensor de la legalització de l'AIT. Es va retirar de la vida pública quan es restaurà la monarquia i després d'haver patit presó i ser desterrat. La ruptura amb el federalisme radical el va aïllar de la vida política catalana tot i que, des de Madrid, sempre va defensar el catalanisme. En morir era diputat a Corts per Barcelona i president dels Jocs Florals. L'any 1917, l'Ajuntament, de forma errònia, tornà a assignar el seu nom a aquest carrer.

Pietat, carrer de la

Centre

D 1850

Llàstima, misericòrdia, commiseració.

L'any 1848 tingué lloc el segrest de cinc propietaris a Sants. Els segrestats van estar retinguts uns dies en un pou d'una casa de l'actual carrer d'Agustí Montal de Badalona. Els homes foren alliberats en canvi d'un rescat, però, no gaires dies després, la policia en descobrí els culpables. En total van ser acusades 22 persones, de les quals tres foren executades a la platja de Badalona i unes altres a Barcelona i a Sants. Segons la llegenda, sembla que en el camí cap al patíbul pronunciaven les paraules: *Jesús, pietat i soledat*. Així, en record dels darrers mots pro-

nunciats per aquells homes, es posà el nom de la Pietat i la Soledat a dos carrers de la nostra població.

Pineda, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Maresme situat al litoral i travessat per la riera del mateix nom, amb 18.585 habitants. L'agricultura de regadiu hi està en regressió i la pesca ha desaparegut. Hi destaca la indústria: gènere de punt, fibres artificials, licors i materials de construcció. El sector turístic és el predominant. Quant al patrimoni arquitectònic, destaca l'església de Santa Maria (segle XVI) i les cases dels segles XVIII i XIX.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Pins, passeig dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Família d'arbres, coneguda amb el nom científic de *Pinaceae*, majoritàriament de fulla perenne, àmpliament distribuïda a les regions temperades. Té unes 210 espècies, organitzades en 10 gèneres. La seva importància econòmica com a font de fusta, pasta de paper i altres productes és enorme. Una característica comuna a les espècies de la família és la disposició en espiral de les fulles. En algunes espècies, les fulles semblen formar rams quan, en realitat, són branques curtes. Les espècies de la família de les pinàcies tenen cons o pinyes femenines i masculines diferents: les femenines fan les llavors, mentre que les masculines fan el pol·len. El gènere del pi (*Pinus*) és el més ampli de la família, amb unes 110 espècies. Viu en hàbitats molt diversos, des del nivell del mar fins a altituds de 4.000 m.

Els carrers de la zona duen nom d'arbres i arbusts característics d'aquest espai geogràfic.

Pintor Brunet, carrer del

Sistrells

PM 1962/04/27

Llorenç Brunet i Forroll (Badalona 1872-Barcelona 1939). Aquarel·lista i dibuixant. Format a la Llotja de Barcelona, fou deixeble de dibuix d'Eusebi Planas i del litògraf Mercier a París. Com a

aquarel·lista exposà diverses vegades a Barcelona. Com a dibuixant realitzà ex-libris i caricatures. Destaquen les col·leccions de dibuixos amb ploma *Caps de casa* (1922) i *Testes de terra* (1929), que són una recopilació de personatges de diverses comarques catalanes. També col·laborà amb la premsa de l'època: *El Diluvio Il·lustrado*, *L'Esquella de la Torratxa* i *La Campana de Gràcia*, entre d'altres. Reuní una important col·lecció d'obres d'art i antiguitats que guardava al Cau Brunet –actualment restaurant El Cau situat a la Conreria. El Museu de Badalona conserva alguna obra seva.

Pintor Mir, carrer del

Bonavista

PM 1975/07/04

Joaquim Mir i Trinxet (Barcelona 1873-1940). Pintor. Format a l'Escola de Llotja de Barcelona, començà amb el naturalisme lluminós de la Colla del Sifrà, de la qual formà part, i rebé la influència dels paisatgistes de l'Escola d'Olot. El 1899 marxà amb Santiago Rusiñol a Mallorca, on la seva obra adquirí trets molt personals, amb la superació de l'impressionisme i la representació del paisatge mitjançant taques i masses de color, properes a la pintura abstracta. Durant una estada al Camp de Tarragona (1906) madurà l'estil i visqué l'etapa més creativa. Entorn dels anys vint, la seva obra es tornà més convencional alhora que obtenia reconeixements oficials a Barcelona i a Madrid. És la figura cabdal del postimpressionisme català i mereix un lloc en l'àmbit internacional.

Pintor Ribera, carrer del

Manresà

CG 1939/10/24

Josep de Ribera i Cucó (Xàtiva 1591-Nàpols 1652). Pintor d'origen valencià, establert a Itàlia i conegut amb el sobrenom de *Lo Spagnoletto*. Marxà molt jove a Roma, on es relacionà amb l'Accademia de San Luca, de la qual fou nomenat acadèmic (1626). Després hagué de fugir i s'instal·là definitivament a Nàpols. Molt apreciat pel seu art, no tingué mai dificultats econòmiques. La seva obra, influïda per Caravaggio, va evolucionar del tenebrisme a l'aclariment. Els colors, molt rics, denoten que coneixia l'escola

veneciana. Pintà bàsicament temes religiosos –en especial martiris de sants, molt truculents– i fou també un excel·lent gravador.

Altres carrers de la zona porten noms de pintors espanyols.

Pintor Rosales, carrer del

Sant Antoni de Llefià

PM 1927/01/26

Eduardo Rosales Gallina (Madrid 1836-1873). Pintor. D'origen humil, es formà a l'Acadèmia de Bellas Artes de San Fernando. Visqué un temps a França i s'establí a Roma el 1857. Enquadrat dins el romanticisme, fou repetidament premiat pels quadres de temes històrics, però destaca sobretot per les obres menys acadèmiques: els paisatges i les pintures realistes. Malalt de tuberculosi durant molts anys, la falta de salut li impedí fer-se càrrec de la direcció del Museu del Prado, que li fou oferta, i de la direcció de l'Acadèmia Española de Bellas Artes de Roma, que sembla que arribà a acceptar poc abans de morir.

Ametllers (CMP 1924/11/17)

Pintor Sorolla, carrer del

Sistrells

PM 1967/04/27

Joaquim Sorolla i Bastida (València 1863-Cercadilla 1923). Pintor. Format a l'Escola de Belles Arts de Sant Carles i a Roma, on anà pensionat per la Diputació de València. S'instal·là a Madrid el 1889 i es féu un prestigi presentant-se a nombrosos concursos nacionals i internacionals, en què sovint fou premiat. La seva carrera prengué un nou impuls quan el 1908 conegué el milionari nord-americà Archer M. Huntington, fundador de la Hispanic Society of America, que l'introduí als Estats Units, on rebé diversos encàrrecs. Fou un pintor lligat a la burgesia i allunyat de la bohèmia, dedicat absolutament al seu ofici. Del seu estil destaca l'ús del color i de la llum –són molt famoses les escenes de platja–, que l'acostà formalment a l'impressionisme.

Pipa, plaça de la

Sant Joan de Llefià

PM 1991/01/30

Recipient petit, generalment cilíndric, amb un tub prim que arrenca de la part baixa. Serveix per fumar.

La plaça rep aquest nom perquè té la forma de l'objecte descrit. S'inaugurà el 22 de juny de 1991 i es començà a construir tres anys abans. El nom oficial recull la denominació popular que rebia aquesta plaça.

Parc de l'Univers (PM 1987/02/27)

Pirineus, carrer dels

Morera

PM 1973/12/07

Sistema muntanyós situat al sud-oest d'Europa que s'estén des del golf de Biscaia fins al golf de Roses, i separa la península Ibèrica de la resta d'Europa. D'uns 435 km de longitud, els Pirineus es van formar principalment en les eres paleozoica i mesozoica, tot i ser elevacions de l'orogènia alpina del terciari. Formen una cadena regular i contínua que es pot dividir en tres parts: occidental (del golf de Biscaia al port de Somport), central (fins al coll de la Perche) i oriental (fins al golf de Roses). A la zona central hi ha els pics més alts, com l'Aneto, que, amb 3.404 m, és el més elevat.

A la zona del barri de Morera on hi ha aquest carrer, la majoria porten noms de muntanyes.

Pius XII, avinguda de

Sant Antoni de Llefià

PM 1973/12/07

Eugeni Pacelli (Roma 1876-1958). Papa de l'Església catòlica, amb el nom de Pius XII (1939-1958). La primera part del seu pontificat fou marcada per la Segona Guerra Mundial. No aconseguí frenar-la, ni evitar que hi entrés Itàlia, ni que Roma fos declarada ciutat oberta. Es dedicà a les tasques humanitàries d'atenció als empresonats, de salvament de jueus, etc. però no condemnà de forma oberta la persecució racista i l'holocaust. Acabada la guerra creà diversos serveis per atendre els refugiats i presoners, dedicà una atenció especial a les esglésies de l'est europeu, encoratjà les formacions democràtiques cristianes europees, condemnà el comunisme i qualsevol col·laboració dels cristians amb aquesta ideologia. Accentuà el centralisme entorn a la seva persona i promogué l'evangelit-

zació missionera, especialment a l'Àfrica.

Plaça, carrer de la

Dalt de la Vila

D 1856

Espai públic descobert, envoltat de construccions dins d'una aglomeració urbana i al qual afloïxen diversos carrers. També és el lloc on antigament se celebrava el mercat, les festes i on el veïnat podia tenir un tracte comú.

Aquest carrer neix a la plaça de la Constitució i d'aquí prové el nom.

Plana, passatge de la

Centre

PM 1979/06/29

Vegeu *Plana, plaça de la*

Aquest passatge es va obrir després de la Guerra Civil, quan s'estaven fent les obres d'urbanització de la plaça de la Plana i se li va donar el mateix nom (*de los Caídos*). Amb l'arribada de la democràcia la denominació fou canviada per a tots dos espais alhora, respectant el fet que, en l'origen, s'havien dit igual.

Caídos (CMP 1942/11/17)

Plana, plaça de la

Centre

PM 1979/04/27

Denominació popular. L'indret on hi ha actualment la Plana formava part de la plana d'en Tàpies o plana del Corb, ja que hi havia la masia de Cal Corb, enderrocada el 1953, un any abans que s'inaugurés la plaça. La finca completa comprenia els terrenys limitats per les dues rieres (actuals avingudes d'en Martí Pujol i de Sant Ignasi de Loiola), per la carretera, i el carrer de Sant Isidre. El procés d'urbanització de la zona començà al final del segle XIX. Pel que fa al projecte d'arranjament de la plaça, s'inicià el 1939, tot just acabada la Guerra Civil, i fou molt modificat amb el pas dels anys, però des d'un principi es va tenir la idea de fer-hi un monument als *caídos* del bàndol franquista. Aquest fet va determinar-ne el nom i el monument fou efectivament construït, però es va enderrocar poc després de les primeres eleccions democràtiques municipals.

Caídos (D 1939)

Planes d'en Sunyol, carrer de les

Lloreda

PM 1961/07/19

Aquesta denominació recorda una antiga masia que fou enderrocada a principis del anys seixanta i que estava situada a prop de la riera de Sant Jeroni –actual rambla de Sant Joan–, una mica més amunt de Can Bofí Vell. Segons sembla, en aquesta casa descansà Cristòfor Colom quan anava cap al monestir de Sant Jeroni per entrevistar-se amb els Reis Catòlics.

Les Planes d'en Sunyol fa referència a un antic topònim proper a l'actual carrer.

Planeta Mart, carrer del

Sant Joan de Llefià

PM 1980/01/25

El quart planeta del sistema solar pel que fa a proximitat al Sol. Encara que no ha estat trepitjat per l'home, l'aspecte del planeta i les característiques dels seus materials s'han pogut conèixer bé gràcies a una missió espacial organitzada el 1998. El nom de Mart prové del déu de la guerra de la mitologia romana, identificat amb l'Ares grec.

A la zona hi ha altres carrers que porten noms de planetes i constel·lacions.

Mart (D 1940)

Planetes, plaça dels

Sant Joan de Llefià

PM 1993/10/27

Tot i que urbanitzada als anys noranta del segle XX, es troba en una zona on els carrers porten el nom dels diversos planetes i constel·lacions del sistema solar, circumstància que determinà la tria del nom.

Plàstic, carrer del

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Nom genèric dels composts orgànics polimèrics obtinguts per síntesi o procedents de substàncies naturals que han sofert una profunda transformació química, susceptibles de ser conformats per l'acció conjunta de la pressió i de la calor.

S'ha donat aquest nom a un carrer de nova urbanització, al polígon les Guixeres, on la majoria de carrers duen noms relacionats amb

el fet industrial o amb materials produïts per la indústria.

Plàtans, carrer dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Nom comú d'una família (*Plantanaceae*) formada per un reduït nombre de grans arbres de fulla caduca, molt conreats com a ornamentals pel seu creixement ràpid i l'escorça escamosa. Té un únic gènere i unes set espècies que creixen en totes les regions temperades. L'espècie més comuna a Europa és el plàtan oriental, originari de Turquia i de Grècia. Arbre majestuós, de fins a 30 m d'alçada, amb l'escorça marró exfoliable, molt usat com a espècie d'ombra als camins i vies.

Es troba en una zona on diversos carrers porten nom d'arbres i arbustos propis de la zona climàtica.

Platja, carrer de la

Centre

D 1846

Porció de costa d'escasa inclinació, formada per l'acumulació de sorra o d'altres materials detrítics.

Antigament, aquest carrer assenyalava el límit de les edificacions construïdes vora el carrer de Mar a partir de les quals començava la zona de platja. Amb els anys altres carrers el superaren, però mantingué el nom.

Plutó, carrer de

Sant Joan de Llefià

PM 1965/09/10

Novè planeta del sistema solar, de petites dimensions. La seva existència fou defensada pels astrònoms nord-americans W. Pickering i P. Lowell el 1915. Fou observat per primer cop el 1930 per C. Tombaugh.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de planetes.

Pomar, avinguda de

Pomar

PM 1992/05/06

Camp plantat de pomeres.

Aquest nom designava un dels nuclis de població més antics de Badalona que incloïa els actuals barris de Pomar de Dalt, Pomar, Mas Ram, les

Guixeres, Canyadó i Manresà. L'any 1025 el mot apareix en un document per indicar la denominació d'un lloc. Hi ha, també, un altre argument més improbable sobre l'origen del nom, a partir de l'evolució del mot *Godmar* (bisbe de Girona que l'any 989 adquirí unes propietats en aquest barri).

L'avinguda correspon a un tram de la carretera de la Conreria (entre l'avinguda de Morera i l'avinguda de Conflent) i tradicionalment ha estat la principal via d'accés al barri i la sortida tradicional de Badalona cap a Mollet.

Conreria, carretera (D 1918)

Pomar, carretera de

Pomar

D 1918

Vegeu *Pomar, avinguda de*

Aquest camí, tot i ser anomenat carretera, s'obre al mateix temps que la carretera de la Conreria per manera de facilitar l'accés a les cases de la vall de Pomar. Substituï progressivament l'accés antic que seguia el camí del Fondo i el camí Estret (en direcció mar/muntanya) fins a trobar el camí de Tiana (dit també *dels francesos* o *dels contrabandistes*), paral·lel a la mar.

Pomar, plaça de

Pomar

PM 1967/04/06

Vegeu *Pomar, avinguda de*

Aquesta petita plaça està situada al centre del barri i durant molts anys ha estat l'únic nucli amb comerços de la zona.

Pomar de Baix, carrer de

Canyadó i Casagemes

PM 1975/07/04

Vegeu *Pomar, avinguda de*

Tram de la carretera de Madrid a França que, en la revisió del nomenclator de l'any 1975, va rebre el nom de *Pomar de Baix* perquè així era coneguda popularment la zona propera a la riera de Canyadó situada per sota de la zona dels turons de les Guixeres.

Pomar de Dalt, paratge de

Pomar de Dalt

PM 1975/07/04

Vegeu *Pomar, avinguda de*

Denominació usada des de l'any 1975 per diferenciar la part residencial antiga de Pomar –on hi ha les masies i cases de Ca l'Arquer, Can Boscà, Can Cabres, el Castellet, Can Colomer, Cal Comte, Can Miravittes i Can Vestit– de la que no feia gaire s'havia construït com a polígon.

Pompeu Fabra, carrer de

Canyadó

PM 1969/05/14

Pompeu Fabra i Poch (Barcelona 1868-Prada 1948). Escriptor, gramàtic i lexicògraf, forjador de la modernització de la llengua catalana. Estudià enginyeria i fou catedràtic de química a la universitat de Deusto. L'interès per la lingüística el portà a dedicar-se a l'estudi del català i a la difusió de la correcció de la llengua. Participà en el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906) i tot seguit va escriure la *Gramàtica de la llengua catalana* (1912). L'any 1911 fou nomenat president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, creat feia poc temps. Fou des d'aquest càrrec que va dur a terme la tasca de normativitzar la llengua dedicant-hi diverses obres. L'any 1932, va ser nomenat catedràtic de la Universitat de Barcelona i, aquell mateix any, va publicar el *Diccionari general de la llengua catalana*. Exiliat a França en acabar-se la Guerra Civil, continuà la seva tasca i treballà en una nova Gramàtica catalana, l'edició de la qual va concloure Joan Corominas (1956). Residí durant uns anys a Badalona i fou el primer director de l'Escola Municipal d'Arts i Oficis. El 28 de gener de 1934 el Ple de l'ajuntament el nomenà fill adoptiu de Badalona i li concedí la Medalla d'Or de la Ciutat.

Ponent, carrer de

Can Claris i Gorg

PM 1892/10/06

El punt de l'horitzó per on es pon el sol, equivalent a l'oest o occident i oposat al llevant, est o orient.

La denominació del carrer es correspon amb la seva situació a la part occidental de la ciutat, de la mateixa manera que el carrer d'Orient es troba a l'extrem oposat del traçat urbà.

Pont, passeig del

Mas Ram

PM 1975/01/27

Estructura que proporciona una via de pas damunt l'aigua, una carretera o una vall.

En aquest cas, el nom es deu al fet que el passeig travessa, per sota, un pont construït a la finca Mas Ram l'any 1912 per salvar les dificultats que significava la riera de Montalegre, paral·lela a aquest passeig. L'any 1911 s'havien re-près de forma definitiva les obres de construcció de la carretera a la Conreria, fet que va permetre la realització d'un accés nou a la finca que, fins aleshores, era per un camí que seguia la mateixa riera. El pont, que té forma d'aqüeducte, està inclòs en el catàleg del patrimoni històric, artístic i paisatgístic de la ciutat.

Porvenir, carrer del

Coll i Pujol

CMP 1924/11/24

Forma castellana d'avenir, esdevenidor, futur. Durant el segle XIX i els primers anys del segle XX era molt freqüent l'ús d'aquesta paraula en un sentit utòpic per expressar el desig d'un futur millor, en un cas paral·lel a l'ús del mot *progrés* com a manifestació de confiança en els avenços industrials. En el cas concret del carrer, van ser les autoritats municipals les que li van donar aquest nom en resposta a la demanda d'identificació plantejada pels veïns.

Carrer B urbanització Maldà (PM 1923/11/19)

Prat de la Riba, avinguda de

Morera

PM 1979/04/27

Enric Prat de la Riba i Sarrà (Castellterçol 1870-1917). Polític i advocat catalanista, president de la Mancomunitat de Catalunya (1914-1917). Líder indiscutible del partit de la Lliga Regionalista, fundat l'any 1901. Formulà la seva visió de nació en la obra *La nacionalitat catalana* (1906), considerada una de les més importants del catalanisme polític. Membre de la Unió Catalanista participà en l'elaboració de les Bases de Manresa (1892). Fou president de la Diputació de Barcelona en diverses ocasions, càrrec des del qual va dur a terme una notable tasca d'impulsió institucional, d'infraestructures i de coordinació de

persones i organismes. Aconseguí que l'any 1913 el Govern central aprovés la Mancomunitat de Catalunya que, presidida per ell mateix primer i per Josep Puig i Cadafalch després, va permebre la consolidació i l'extensió de l'obra realitzada des de la Diputació. Va donar suport a l'intervencionisme de la Lliga en la política espanyola amb la redacció del manifest *Per Catalunya i per l'Espanya Gran* (1916).

Carrer principal de la urbanització promoguda per Tomàs Morera, per la qual cosa, en un principi, portà el seu cognom.

Morera (PM 1924/01/21), Vázquez de Mella (CG 1939/10/24)

Premià de Mar, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Maresme, situat a la costa i travessat per la riera de Premià, amb 25.530 habitants. L'activitat econòmica més important és l'agricultura, especialitzada en el conreu de flors i hortalisses. En el sector industrial sobresurten les empreses tèxtils i metal·lúrgiques. En els darrers anys ha esdevingut una població residencial. Se segregà de Premià de Dalt el 1836. Destaca l'església de Sant Cristòfol i el Museu de l'Estampació Tèxtil (segle XIX). Es troba situat en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

President Lluís Companys, avinguda del

Centre, Dalt de la Vila i Morera

PM 1979/04/27

Lluís Companys i Jover (el Terròs 1883-Barcelona 1940). Polític i advocat. El 1917 fou un dels fundadors del Partit Republicà Català i el 1931 participà en la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya. Fou diputat al Parlament espanyol (1931), al Parlament de Catalunya (1932) i succeí Macià en la presidència de la Generalitat (1934). El 6 d'octubre de 1934 proclamà l'Estat Català dins la República Federal Espanyola i per aquest motiu fou detingut i empresonat. En produir-se el triomf del Front Popular (1936) recuperà la presidència de la Generalitat. Acabada la Guerra Civil s'exilià a França, on fou detingut pels nazis i lliurat al govern del general Franco.

Jutjat per un consell de guerra, va ser afusellat el 1940 al castell de Montjuïc.

El 1867 la prolongació del carrer de Sant Pau va rebre el nom oficial de Sant Anastasi encara que aquesta denominació mai fou efectiva. Carretera Conreria (D 1918), Calvo Sotelo, (CG 1939/02/28)

President Tarradellas, plaça del

Gorg

PM 1991/01/30

Josep Tarradellas i Joan (Cervelló 1899-Barcelona 1988). Polític. Milità a la Federació Democràtica Nacionalista des del 1919 i, amb la fundació d'Esquerra Republicana de Catalunya (1931), n'esdevingué secretari general. Durant la II República fou diputat al Parlament espanyol i al català i també conseller de la Generalitat. En acabar la Guerra Civil s'exilià a França. El 1954 fou elegit president de la Generalitat a l'exili. El 1977 tornà a Barcelona i fou president de la Generalitat provisional fins al 1980, en què se celebraren les eleccions al Parlament de Catalunya. En aquesta plaça té lloc el tradicional mercat dels divendres que s'organitza a la nostra ciutat des de finals de 1865. Lògicament, amb el decurs dels anys el mercat s'ha anat ubicant en diversos indrets de la ciutat: carrers dels Arbres, plaça dels Països Catalans i parc esportiu Pere Gol.

Prim, carrer d'en

Casagemes, Centre i Dalt de la Vila

D 1868

Joan Prim i Prats (Reus 1814-Madrid 1870). Militar i polític. Lluità contra els carlins a Catalunya. Fou governador militar de Barcelona (1843) i capità general de Puerto Rico (1847). Participà en la campanya del Marroc (1859-1860) i en la guerra de Mèxic (1861). Fou un dels promotors de la Revolució de Setembre de 1868 en què es derrocà Isabel II. El 1869 presidia el Govern espanyol. Morí assassinat a Madrid.

El nom fou atorgat durant el Sexenni Revolucionari (1868-1874) en homenatge a un dels impulsors de la Revolució del 1868.

Isabel II (PM 1867/03/13)

Primavera, carrer de la

El Remei i Sant Roc

D 1930

Estació de l'any entre l'hivern i l'estiu. A l'hemisferi nord comença el 20 o el 21 de març i s'acaba el 21 o 22 de juny; a l'hemisferi sud comença el 22 o 23 de setembre i s'acaba el 21 o 22 de desembre. Aquesta estació ha inspirat poetes, pintors i músics.

Està situat en una zona on altres carrers porten els noms de tardor i estiu.

Primer de Maig, avinguda del

Pomar

PM 1979/04/27

Jornada mundial de reivindicació obrera. El 1884, a Chicago, el congrés de les Trade Unions nord-americanes va decidir que el primer de maig seria un dia de mobilització per aconseguir la jornada laboral de vuit hores. La mobilització de 1889, a Chicago, fou reprimida i alguns dirigents foren detinguts i executats. En record, el congrés de la Segona Internacional va acordar que el Primer de Maig fos una diada de reivindicació de la classe obrera. A Espanya, la jornada fou prohibida el 1939 pel franquisme i convertida pel règim en una autocelebració (sant Josep artesà); no obstant això, es feien manifestacions reivindicatives il·legals. Actualment se celebra com a Festa del Treball.

14 de Desembre (PM 1967/04/06)

Príncep d'Astúries, carrer del

El Remei

CG 1939/02/14

Fill primogènit i hereu del rei d'Espanya. El títol de príncep d'Astúries fou establert el 1388 per Joan I, rei de Castella i Lleó, que l'atorgà al seu fill Enric. L'hereu de la corona també l'utilitza actualment i té caràcter oficial des que s'aprovà la Constitució de 1978.

Príncep d'Astúries (D 1923), Ferrer i Guàrdia (PM 1932/03/31)

Príncep de Bergara, carrer del

Progrés

PM 1879/01/22

Joaquín Fernández Álvarez Espartero (La Granatula, 1793-Logronyo 1879), conegut com Baldomero Espartero, comte de Luchana, primer duc de la Victòria i de Morella i príncep de Berga-

ra. Militar i polític. Es distingí en la lluita contra els carlins, amb els quals arribà a un acord a Bergara (1839) que no fou reconegut pels carlistes catalans, els quals, finalment, obligà a exiliar-se. Vinculat al Partit Progressista, es féu càrrec de la regència quan Maria Cristina de Borbó dimití el 1840. El 1842 féu bombardejar Barcelona des de Montjuïc per sufocar la revolta que havia esclatat en protesta per la política lliurecanvista i l'exigència de quintes regulars. El 1843 fou derrocat i hagué d'exiliar-se un temps a Anglaterra. Cridat per Isabel II, formà govern del 1854 al 1856, any en què es retirà.

Durant molt de temps a Badalona hi hagué un altre espai públic dedicat a aquest personatge: la plaça del Duc de la Victòria, actualment plaça de la Vila. Pel que fa a la denominació de *Príncep de Bergara*, que encara es manté, fou aprovada molt poc després que morís el personatge.

Progrés, carrer del

Progrés

PM 1872/05/29

Acció d'anar endavant, d'avançar. Al segle XIX, quan es donà nom al carrer, la idea de progrés estava lligada a la capacitat il·limitada de l'home d'actuar per sobre de les forces naturals i es creia que la humanitat havia de progressar indefinidament i que cada estadi de la història seria millor que l'anterior. En l'actualitat, la idea de progrés està unida al desenvolupament econòmic, científic, tecnològic i cultural.

Aquest nom es va adoptar amb relació al progrés industrial que Badalona experimentà a la segona meitat del segle XIX. En aquest carrer s'instal·laren, durant els segles XIX i XX, moltes indústries que en els darrers anys han desaparegut, de manera que aquesta via ha canviat la seva fesomia i activitats.

Provença, carrer de

Sant Mori de Llefià

PM 1980/11/28

País d'Occitània, a l'Estat francès, limitat al nord pel Delfinat, a l'est per la Ligúria i el Piemont, a l'oest pel Llenguadoc i al sud per la Mediterrània. Cal destacar que als segles XII i XIII una part dels territoris de la Provença formà part del domini dels comtes catalans i visqué una època de

gran esplendor cultural, testimoniada per la poesia dels trobadors i per nombroses obres d'art romànic. A finals del segle XIII la Provença quedà sotmesa a la corona francesa.

Es va donar aquest nom al carrer per coherència amb el context del barri, on altres vies ja tenien noms de llocs de l'altra banda dels Pirineus, com el Vallespir o el Rosselló, i pel lligam històric entre la Provença i la Catalunya Nord.

Providència, carrer de la

Progrés

CG 1939/02/14

Previsió i cura que té Déu del procés del món, particularment de l'existència de les persones. El nom d'aquesta via pública sorgeix en un moment en què apareixen moltes denominacions de carrers amb noms de caire religiós o pietós.

Providència (PM 1872/05/29), Ramon Bonjorn (PM 1931/06/16)

Puigfred, avinguda del

Montigalà i Sant Crist de Can Cabanyes

D 1965

El nom Puigfred és una evolució de l'expressió *puig de Guifré* (que apareix en un document de l'any 1012) i s'utilitzava per designar un turó situat als actuals barris de Lloreda i la Pau. Amb el temps, però, el nom d'aquest turó es va deixar d'utilitzar i es va anar oblidant, alhora que el nom es feia servir per identificar un barri de la ciutat relativament proper.

Puigmal, carrer del

Morera

D 1965

Muntanya (2.913 m d'alçada) dels Pirineus Orientals, situada a les valls superiors del Segre i del Ter. És, juntament amb el Carlit, el cim més alt de l'esmentada formació muntanyosa.

Aquest carrer forma part de la urbanització duta a terme per la Cooperativa el Hogar, on n'hi ha d'altres que també porten noms de muntanyes.

Puigsacalm, carrer del

Morera

PM 1979/06/29

Muntanya (1.513 m d'alçada) de la serralada Transversal catalana, al municipi de la Vall

d'en Bas (la Garrotxa).

Es va escollir aquesta denominació perquè altres carrers de la zona, que com aquest formen part de la Cooperativa el Hogar, porten noms de muntanyes i de massissos muntanyosos.

Montemar (D 1965)

Pujol, carrer de

Dalt de la Vila

D 1821

El cognom Pujol correspon a la família de propietaris que feren edificar el conjunt de cases per a habitatges de jornalers seus. Les cases, entremetgeres, són iguals, tot i que cadascuna disposa d'un esgrafiament diferent a la façana i la individualitza. Un pou d'aigua i un safareig comunitari completen aquest conjunt que fins a l'any 1976 només tenia entrada pel carrer de Lladó. El conjunt de cases forma part del catàleg de patrimoni històric, artístic i paisatgístic de la ciutat.

El carrer de Quevedo, al barri de la Salut, té una forma irregular perquè segueix el recorregut de l'antiga riera de Masachs. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Revista de Badalona

Quatre Hores, parc de les

Morera

PM 2002/05/28

La denominació fa referència al nom amb què es coneixia un tram del torrent de la Font o bé, en algunes èpoques, tot el torrent fins al tram final, a l'actual carrer de la riera d'en Matamoros. El parc es troba situat al marge dret del Torrent de la Font.

Quatre Hores, plaça de les

Morera

PM 2002/05/28

Vegeu *Quatre Hores, parc de les*

La plaça ubicada en el parc de les Quatre Hores fa de mirador sobre el parc.

Quevedo, carrer de

La Salut

CG 1939/10/24

Francisco de Quevedo y Villegas (Madrid 1580-Villanueva de los Infantes 1645). Poeta i prosista castellà. Escriví poesia de gèneres molt diversos: sàtires polítiques, literàries i personals –contra Góngora, escriptor amb qui estigué sempre enfrontat– i poemes de temàtica filosòfica, religiosa i amorosa. Les seves poesies foren publicades pòstumament en dos volums, *El Parnaso español* (1648) i *Las tres musas últimas castellanas* (1670). També en prosa conreà diferents gèneres i fou autor d'una obra molt extensa, en la qual destaquen la novel·la picaresca *Historia de la vida del Buscón llamado don Pablos* (1626) i la sàtira moralitzant *Los sueños* (1627). És considerat el màxim representant de la literatura barroca i un dels millors poetes en llengua castellana de tots els temps, capaç d'alternar la sàtira més enginyosa i frívola amb la reflexió més profunda sobre el pas del temps i els aspectes fugissers de la vida.

El carrer segueix la traça de la riera de Masachs, nom que també es va utilitzar per identificar-lo quan es va començar a urbanitzar.

Riera de Masachs (D 1931), Carles Marx (PM 1932/07/12), Riera de Masachs (CG 1939/ 02/14)

Quintana Alta, carrer de la

Dalt de la Vila

D 1860

En una de les seves accepcions, *quintana* és un tros de terra, tancat amb paret, al voltant d'una casa de pagès. En aquest carrer s'observa encara avui l'important desnivell que hi ha entre les edificacions situades a una i altra banda i les parets de pedra per sostenir i tancar les finques i propietats situades al sector est (és a dir, les propietats que estarien situades a l'interior de la vila). La hipòtesi que l'actual carrer de la Quintana Alta seguiria aproximadament la línia del sector oest de la muralla de la ciutat de *Baetulo* (que ajudaria a explicar la diferència de rasant entre els dos costats del carrer) però també la necessitat de protegir les terres de la invasió de les aigües de la riera i de la mateixa erosió (en aquest cas de la riera de Canyet) amb grans murs de pedra ajuden a entendre la morfologia actual del carrer i la raó del nom. Conegut com a carrer de la Quintana, va passar a anomenar-se de la Quintana Alta en denominar-se Quintana Baixa la zona amb edificis de la riera de Canyet situada entre els actuals carrers del Rector i del Xaloc, aproximadament. Mestre (D 1797), Quintana (D 1819)

Quinze de Juny, plaça del

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1991/01/30

Commemora les primeres eleccions generals democràtiques celebrades després del franquisme, el 15 de juny de 1977.

Vista general del passatge del Riu Congost, al barri de Nova Lloreda, on la majoria de carrers duen nom de riu. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges. Fons Municipal

Rafael Campalans, plaça de

Puigfred

PM 1991/01/30

Rafael Campalans i Puig (Barcelona 1887-Torredembarra 1933). Polític i enginyer industrial. Es mantingué en els rengles del PSOE fins al 1923, any en què fundà la Unió Socialista de Catalunya. El 1931 fou conseller d'instrucció pública en el govern provisional de la Generalitat i membre de la ponència que redactà l'Estatut d'Autonomia.

Rafael Casanova, carrer de

Artigues

PM 1979/04/27

Rafael de Casanova i Comas (Moià 1660?-Sant Boi de Llobregat 1743). Fill de propietaris rurals, va estudiar dret a la Universitat de Barcelona. L'any 1706 entrà a formar part del Consell de Cent i el 1707 va rebre de l'arxiduc Carles el títol de ciutadà honorat. L'any 1713 fou elegit conseller en cap de la ciutat de Barcelona. Durant la Guerra de Successió, juntament amb Villarroel, va dirigir la resistència de Barcelona durant el setge a què la sotmeteren les tropes de Felip V fins que va caure l'11 de setembre de 1714. L'any 1725 va ser perdonat per Felip V i se li retornaren els béns confiscats. Ha esdevingut el símbol de la defensa de les constitucions de Catalunya.

Valparaíso (PM 1912/02/12), Rafael Casanova (PM 1917/07/02), Tercio Nuestra Señora de Montserrat (CG 1939/10/24)

Rambla, passeig de la

Centre

PM 1979/04/27

Passeig fet al llit d'una antiga rambla o riera; nom que es dona a altres passeigs ciutadans. En el cas de Badalona, la Rambla respon només a la segona afirmació ja que discorre paral·lela al mar i no ha estat mai cap riera. De fet, és una part de l'antic sorral que el 1878 es començà a arranjar com a passeig i es convertí de seguida en el centre d'esbarjo de la població. Històricament ha tingut moltes denominacions i només des del 1979 porta el nom oficial de Rambla, però popularment ja era coneguda així des de feia molt temps.

Platja (D 1868), Martínez Campos (D 1880), Pi i Margall (PM 1931/04/28), Martínez Campos (CG 1939/02/14), Caudillo (CG 1939/02/28)

Ramiro de Maeztu, carrer de

Sant Antoni de Llefià

CG 1939/10/24

(Vitòria 1875-Aravaca 1936). Escriptor i diplomàtic. Fill de pare basc i mare anglesa, de cognom Whitney. Treballà com a corresponsal de premsa en algunes ciutats d'Espanya, a Anglaterra des del 1905 i al front aliat durant la Primera Guerra Mundial. El 1928, en temps de la dictadura de Primo de Rivera, fou ambaixador d'Espanya a l'Argentina (1928). Anarquista de jove, evolucionà cap a posicions molt conservadores i col·laborà amb el partit d'extrema dreta Renovación Española. Com a escriptor, cal enquadrar-lo en la Generació del 98. Entre les seves obres destaquen *Hacia otra España* (1899), *La crisis del humanismo* (1919), *Defensa de la hispanidad* (1934) i diversos assaigs sobre literatura espanyola. L'any 1934 va ser nomenat acadèmic de la llengua. Va morir afusellat al principi de la Guerra Civil.

Rigol (CMP 1925/10/05), Aribau (PM 1932/07/12), Rigol (CG 1939/02/14)

Ramon Berenguer III, plaça de

Nova Lloreda

PM 1980/01/25

Dit el Gran (Rodés 1082-Barcelona 1131). Comte de Barcelona, Girona i Osona, de Besalú, de Provença i de Cerdanya, fill de Ramon Berenguer II. Portà una política exterior de clara hostilitat amb els sarraïns.

Berenguer (PM 1968/04/04)

Ramon Casas, carrer de

Manresa

PM 1978/04/06

Ramon Casas i Carbó (Barcelona 1866-1932). Pintor i dibuixant. Estudià a París (1882), ciutat on s'instal·là el 1890 amb Santiago Rusiñol i Miquel Utrillo i on rebé la influència d'impressionistes i simbolistes. De nou a Barcelona, reflectí en la seva obra els conflictes de l'època i la vida popular. Prengué nombroses iniciatives –sovint amb Rusiñol i altres companys–, com les festes moder-

nistes de Sitges, l'establiment del grup Els Quatre Gats i l'edició de diverses revistes, on publicà alguns dels seus dibuixos, de gran valor artístic. Es distingí també com a cartellista, i en aquest sentit es relacionà amb Badalona, ja que el 1898 fou el guanyador del primer concurs de cartells que es féu a l'Estat espanyol per anunciar una marca comercial: el d'Anís del Mono, promogut per Vicenç Bosch. Féu també retrats d'alguns personatges badalonins, com Enric Borràs. Conegué a París el nord-americà Charles Deering, amb qui viatjà per Catalunya. Aquest el convidà després a viatjar per Amèrica (1908-1909 i 1924) i per Europa (1910). Casas és un dels màxims representants del modernisme a Catalunya. Altres carrers de la zona porten noms de pintors catalans.

Ramon Llull, carrer de

Can Claris, Raval i la Salut

PM 1980/11/28

Ramon Llull (Ciutat de Mallorca? 1232/1233-1315/1316). Escriptor, filòsof, místic i missioner. Vinculat a la cort, va portar una vida mundana fins que cap als 30 anys patí una crisi espiritual i ho abandonà tot. Aprengué llatí i àrab amb la intenció de convertir els infidels. Es retirà a la muntanya de Randa i emprengué una gran activitat viatgera per predicar i per convèncer les autoritats —s'entrevistà amb reis i papes— de la necessitat de fundar monestirs per a missioners i recuperar Terra Santa. Va escriure, tant en català com en llatí, un gran nombre d'obres (*Blanquerna*, *Arbre de ciència*, *Desconhort* i *Llibre d'Amic e Amat*, entre d'altres) i va crear un sistema filosòfic, anomenat *lullisme*, que va tenir una àmplia influència internacional. És una figura cabdal de la prosa catalana.

Cal relacionar aquesta denominació amb la del carrer de Bernat Metge, aprovada el mateix dia. Es tracta de dos carrers propers, situats en paral·lel a cada banda de l'autopista, que porten noms d'il·lustres escriptors catalans.

Ramon Martí i Alsina, carrer de

Manresa

PM 1978/04/06

(Barcelona 1826-1894). Pintor. Es formà a Llotja, on després fou professor. Pintà nombrosos re-

trats, però destacà sobretot pels paisatges urbans i rurals i per les marines, temes que tractava, influït per l'obra de Courbet, a partir de l'observació directa del natural. El 1878 residí a París i quan tornà a Barcelona organitzà tallers on els seus col·laboradors pintaven obres que ell dirigia o retocava, però fou un fracàs econòmic i un fet negatiu per al seu prestigi. Els últims anys de la seva vida buscà noves formes pictòriques i s'acostà a l'impressionisme. Considerat l'iniciador de l'escola catalana de pintura moderna, tingué una gran influència en les generacions posteriors. Se li va dedicar un carrer situat en una zona on n'hi ha d'altres amb noms d'il·lustres pintors catalans.

Ramón y Cajal, carrer de

La Salut

CMP 1949/04/05

Santiago Ramón y Cajal (Petilla 1852-Madrid 1934). Històleg i guanyador del premi Nobel de medicina, que compartí amb el citòleg italià Camillo Golgi, l'any 1906, pels seus estudis sobre el sistema nerviós. Va estudiar medicina a la Universitat de Saragossa i va fer el doctorat a Madrid. L'any 1887 es traslladà a Barcelona com a catedràtic d'histologia; fou des d'aquí que va portar a terme les investigacions més importants. L'any 1892 es traslladà novament a Madrid, on fou nomenat catedràtic d'histologia per la Universitat. L'any 1922 va fundar, a Madrid, l'Institut Cajal per al desenvolupament de la investigació neurohistològica.

Mendizábal (PM 1927/03/08)

Rector, carrer del

Coll i Pujol

PM 1980/01/25

Sacerdot que governa una parròquia.

El carrer del Rector formava part del camí que conduïa des de la vila fins a Barcelona. Al segle XVIII aquesta part de l'antic camí fou ocupat progressivament per habitatges nous, entre els quals sembla que hi havia el del rector, fet que donà lloc a la denominació que està documentada ja l'any 1746.

Rectoral (D 1746), Rector (D 1819), Treball (D 1937), Rector (CG 1939/02/14), Rector Antoni Briàs (PM 1943/07/05)

Rector Rifé, plaça del

Centre

PM 1943/07/05

Pere Rifé i Ausió (Barcelona 1885-1973). Sacerdot. Fou vicari de Monistrol de Montserrat i de Sant Andreu de Palomar, tinent de Sant Vicenç de Calders i, des del 1916, rector de Bonastre. Es va incorporar a la parròquia de Sant Josep de Badalona el 1924, quan la seu encara era al monestir de la Divina Providència, ja que el temple no s'havia acabat de construir. Va treballar incansablement en l'edificació de l'església –beneïda i inaugurada el 1948, amb les obres encara inacabades– i va introduir nombroses activitats en la vida parroquial. El 1950 fou nomenat arxiprest de Badalona i el 1954 es va traslladar a la parròquia de la Puríssima Concepció de Barcelona.

En reconeixement al seu treball, el 1943 l'Ajuntament posà el seu nom a la plaça situada davant de l'església de Sant Josep, aleshores regentada per ell, i el 1949 el va nomenar fill adoptiu de la ciutat.

Regalèssia, plaça de la

Congrés

PM 2002/05/28

Herba lleguminosa de flors blaves, rizoma dolç, llarg i cilíndric, utilitzat com a edulcorant.

El nom de la plaça recull la denominació popular que l'espai tenia des de feia molt temps, l'origen de la qual prové d'una fàbrica de tractament de la regalèssia que hi havia hagut en aquest indret i que va tancar a la segona meitat dels anys 1950.

Reina Elisenda, carrer de la

Morera

PM 1973/02/10

Elisenda de Montcada (? aprox. 1292-Barcelona 1364). Reina de la corona catalanoaragonesa, tercera esposa de Jaume II, amb qui es casà a Tarragona l'any 1322. Dugué a terme la fundació del monestir de monges clarisses de Pedralbes (1326), on fou enterrada.

El carrer, situat en una zona on es recorden altres monarques catalans, es va dedicar a la reina per l'important paper que tingué en la història de l'antiga corona d'Aragó.

República Argentina, carrer de la

Progrés

PM 1914/07/06

Estat d'Amèrica del Sud situat al sud del tròpic de Capricorn i a l'est dels Andes; limita amb Bolívia al nord, amb el Paraguai al nord-est, amb el Brasil, l'Uruguai i l'oceà Atlàntic a l'est i amb Xile a l'oest. La capital és Buenos Aires i l'idioma oficial és el castellà. La principal activitat econòmica és l'agricultura i la ramaderia. La indústria més important se centra en la transformació de productes d'origen agrícola o ramader. L'Argentina és membre de l'Organització d'Estats Americans.

República Portuguesa, carrer de la

Raval

PM 1915/06/04

País situat a la part oest de la península Ibèrica. Limita al nord i a l'est amb Espanya i al sud i l'oest amb l'oceà Atlàntic. La seva superfície total (que inclou els arxipèlags de les Açores i de Madeira) és de 92.389 km². Lisboa n'és la capital, la ciutat més gran i el principal port marítim. Altres ciutats importants són Porto, Coïmbra, Braga i Faro.

La proposta de donar aquest nom a un carrer de la ciutat es va aprovar l'any 1911 poc després que Portugal es constituís en república, però trigà encara uns anys a fer-se efectiu. L'any 1917, potser per error, es tornà a donar el nom de República Portuguesa al mateix carrer i, encara força anys més tard, l'any 1992, es va donar el nom de Portugal a un altre carrer de la ciutat (vegeu *Bòsnia i Hercegovina, carrer de*).

Reus, carrer de

Sant Antoni de Llefià

PM 1973/12/07

Ciutat de la comarca del Baix Camp, assentada en terrenys sedimentaris i al llivions d'una gran riquesa agrícola, situada a uns 10 km de la costa. És un important nucli comercial amb una àmplia zona d'influència.

Entre novembre de 1986 i gener de 1991, aquest carrer comprenia també l'actual carrer de la Pau.

Riba Dreta, passeig de la

Morera

PM 2002/05/28

Terrenys propers al riu o a la mar.

Aquesta via està situada al marge dret del torrent de la Font.

Riba Esquerra, passeig de la

Morera

PM 2002/05/28

Terrenys pròxims al riu o a la mar.

Aquesta via està situada al marge esquerre del torrent de la Font.

Ribas i Perdigó, carrer d'en

Centre

PM 1920/11/17

Manuel Ribas i Perdigó (Barcelona 1859-1927). Metge. Fou professor de la facultat de Medicina de Barcelona des de 1884 fins a 1902. Publicà diversos treballs sobre patologia digestiva, neurologia i pneumologia, entre d'altres. Participà amb un destacat paper en els congressos de Moscou (1884) i de Barcelona (1888). El 1924 fou elegit president de l'Acadèmia de Medicina de Barcelona. Casat amb la badalonina Carme Casas Güell, l'agost de 1920, el doctor Ribas i Perdigó donà un terreny de la seva propietat, situat en aquest carrer, a l'Ajuntament, amb la finalitat que la via es prolongués fins a la riera d'en Martí Pujol. En agraïment al propietari es donà el seu nom al carrer el novembre de 1920. Durant el segle XIX aquest carrer es deia *de la Granota*. Sembla que el nom provenia d'un hospital del Poblenou (Barcelona) que estava situat en un antic camí que conduïa a Badalona. Granota (D 1821)

Richard Strauss, carrer de

Sant Joan de Llefià i la Salut

CG 1939/10/24

(Munic 1864-Garmisch 1949). Compositor i director d'orquestra. Va ser successivament director de l'orquestra de l'Òpera de Munic (1886), de Berlín (1898) i director de l'òpera de Viena entre 1919 i 1924. La seva producció simfònica és molt abundant: *Don Joan* (1889), *Mort i transfiguració* (1889), *Així parlà Zaratrustra* (1896), *Don Quixot* (1897). Pel que fa a les obres líriques destaquem: *Salomé* (1905), *Electra* (1909), *El cavaller de la rosa* (1911), *Ariadna a Naxos* (1912), *La dona sense ombra* (1919), *Arabel·la* (1933). Compongué nombrosos *lieder*, entre els

quals destaquen els *Vier letzte lieder* (1948) per a soprano i orquestra.

Antonio Mani (CMP 1925/01/26), Richard Strauss (PM 1932/07/12), Antonio Mani (CG 1939/02/14)

Riera d'en Matamoros, carrer de la

Centre i Dalt de la Vila

PM 1979/04/27

L'actual carrer de la riera d'en Matamoros formava part d'una de les rieres de la població (el torrent de la Font) que, amb els anys, es va anar urbanitzant i transformant en carrer. El nom *Matamoros* prové de l'àlies amb què es coneixia Joan Banús i Amat, propietari, a finals del segle XVII, d'una masia situada a la zona. Com en molts altres casos, la riera va acabar prenent el nom de la masia. L'any 1856, la riera d'en Matamoros no és considerada encara com un carrer. Serà durant la segona meitat del segle XIX, quan el creixement urbà de Badalona va traspasar aquesta riera a la part més baixa, que aquest nom popular va anar prenent forma per a designar la part baixa del torrent de la Font.

Torrent de la Font (D 1797), Riera de Matamoros (D 1852), Màrtires de la Cruzada (1936-1939) (PM 1956/01/04)

Riera de Canyadó, carrer de la

Canyadó, Casagemes i Morera

D 1877

Una de les rieres característiques de Badalona. Rep aquest nom a partir del punt on s'ajunten la riera de Pomar i la riera de Montalegre, a la zona plana del territori. Va prendre el mateix nom que la masia ubicada prop seu, Can Canyadó.

Ripoll, carrer de

Lloreda

PM 1961/07/19

Municipi i capital de la comarca del Ripollès, a la confluència de les valls del Ter i del Freser, amb uns 10.950 habitants. L'agricultura es troba en regressió davant la indústria (tèxtil i metal·lúrgica) i el creixement urbà. És un centre comercial important i també un pol d'atracció turístic en la ruta del romànic. L'origen de la població es troba en el famós monestir de Ripoll, fundat pel comte Guifré el Pilós cap a l'any 879.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis catalans.

Riu Congost, passatge del

Nova Lloreda
PM 1977/12/29

El riu, també conegut com a *riera del Congost*, pertany al sistema mediterrani català. Discorre en direcció nord-sud al llarg de 41 km. Talla la serralada Prelitoral i la depressió del Vallès, i a Montmeló s'uneix a la riera de Mogent, amb la qual origina el Besòs. La vall formada pel Congost ha facilitat l'existència de vies de comunicació entre Barcelona, Vic i la Cerdanya.

Aquesta denominació es relaciona amb altres de Nova Lloreda, on pràcticament tots els pasatges estan dedicats a rius de Catalunya.

Riu Corb, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

Afluent de l'esquerra del Segre. Neix a la font de Rauric, a Llorac (Conca de Barberà).

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius catalans.

Riu de Querol, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

Riu de la Cerdanya, anomenat també Aravó, emissari de l'estany de Lanós i afluent del Segre. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius catalans.

Riu Ebre, passatge del

Gorg
1962/04/04

Riu del nord-est de la península Ibèrica i el més cabalós de la seva xarxa fluvial. Neix a Fontibre, prop de Reinoso, i desemboca a la Mediterrània. Les aigües són aprofitades per regar gràcies als canals d'Aragó i Catalunya, el canal d'Urgell i els dos de l'Ebre.

Riu Francolí, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

Riu de la regió de Tarragona. Neix a la font Major de l'Espluga de Francolí (Conca de Barberà).

Desemboca a ponent del port de Tarragona.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius catalans.

Riu Freser, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

Riu pirinenc, afluent del Ter a Ripoll. Neix a la conca de Fresers, entre els puigs de Bastiments i de l'Infern.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius catalans.

Riu Garona, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

La Garona neix a Catalunya formada per l'aigua-barreig de la Garona de Ruda i de la Garona del Velhs deth Joieu, a la Vall d'Aran. Per les gorges de Pont de Rei penetra en territori francès, on passa per les ciutats de Tolosa i Bordeus fins a desembocar a l'Atlàntic, on forma l'estuari de la Gironda. El riu, que té 647 km de llarg, ha tingut i té un paper molt rellevant en l'aspecte econòmic, ja que s'utilitza per a l'obtenció d'energia elèctrica i com a via de comunicacions. En aquest sentit cal destacar el canal de Migdia, construït al segle XVII, que comunica l'Atlàntic amb el Mediterrani. Aquesta denominació identifica un passatge de Nova Lloreda, on n'hi ha molts altres –gairebé tots– que porten noms de rius de Catalunya.

Riu Llobregat, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

Riu de Catalunya que neix al Pirineu oriental i desguassa a la Mediterrània. Neix a les fonts del Llobregat, situades a la plana Roja de Castellar de n'Hug, a la comarca del Berguedà. Té un curs de 170 km i desemboca al Prat de Llobregat (Baix Llobregat).

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius catalans.

Riu Mogent, passatge del

Nova Lloreda
PM 1977/12/29

També conegut com *riera de Mogent*, pertany al sistema mediterrani català. Neix a la serralada

de Marina i, en arribar a la depressió del Vallès, canvia d'orientació. A Montmeló s'uneix amb la riera del Congost, amb la qual origina el Besòs. És utilitzat per a petits regatges. Aquesta denominació es correspon amb altres de Nova Lloreda, on pràcticament tots els pasatges estan dedicats a rius de Catalunya.

Riu Muga, plaça del

Nova Lloreda
PM 1986/01/31

Riu pirinenc que desguassa a la Mediterrània. Neix al pla de la Muga (1.186 m d'altitud), a migjorn del Montnegre, al límit entre el Vallespir i l'Alt Empordà. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius.

Riu Noguera, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

El nom complet és la Noguera Pallaresa. Aquest riu neix a la font dera Noguereta, al sud del pla de Beret, dins el terme de Naut Aran (Vall d'Aran). Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius catalans.

Riu Onyar, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

Curs fluvial al nord-est de les Guilleries, a la muntanya de Santa Bàrbara, al municipi de Brunyola (Selva). Té 30 km de recorregut i desguassa al Ter, dins de Girona. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius catalans.

Riu Segre, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

Curs fluvial que neix a 2.000 m d'alçada, al circ de la Culassa, en el terme de Sallagosa, a la Cerdanya francesa. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius catalans.

Riu Ter, passatge del

Nova Lloreda
PM 1968/04/04

Curs fluvial del Principat. Neix a Ulldeter, al municipi de Setcases (Ripollès). Després de recórrer 167 km desguassa al mar. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de rius catalans.

Riu Tordera, passatge del

Nova Lloreda
PM 1977/12/29

La Tordera neix al coll de Sant Marçal, al Montseny (Vallès) i desemboca formant un delta entre Malgrat (Maresme) i Blanes (Selva). Té 61,5 km de llarg i el seu cabal és molt variable, ja que s'alimenta de l'aigua de pluja. Al llarg del curs rep l'afluència de diverses rieres. Té un paper molt notable en l'economia catalana: pasat Sant Celoni és utilitzat per una central hidroelèctrica, al Maresme és aprofitat per al regadiu –principalment d'horta– i ha permès la formació de pollancredes bàsiques per al desenvolupament d'indústries de plàstics i fibres artificials. Aquesta denominació es correspon amb altres de Nova Lloreda, on pràcticament tots els pasatges estan dedicats a rius de Catalunya.

Rius i Taulet, carrer de

Sant Mori de Llefià
CG 1939/10/24

Francesc de Paula Rius i Taulet (Barcelona 1833-Olèrdola 1889). Advocat i polític. Exercí d'advocat i fou jutge municipal al districte dels Afores de Barcelona. D'idees progressistes, fou diverses vegades alcalde d'aquesta ciutat (1872-1873, 1881-1884 i 1886-1889) i com a tal portà a terme una gran labor, especialment en el camp de l'urbanisme i en la dotació d'infraestructures. El seu mandat culminà amb la celebració de l'Exposició Universal del 1888, i en reconeixement per l'èxit assolit rebé el títol de marquès d'Olerdola. També fou diputat a Corts (1876, 1879) en representació del Partit Liberal, del qual era el cap a Barcelona. Carrer urbanització Salvador Canals (PM 1923/11/19), Rius i Taulet (PM 1932/07/12), Salvador Canals (CG 1939/02/14)

Rivero, carrer de

Casagemes i Centre
D 1871

Nicolás María Rivero (Morón de la Frontera 1814-Madrid 1878). Advocat, metge i polític. Contribuí al triomf de la Revolució de Setembre de 1868. Fou elegit, l'any 1868, alcalde de Madrid i va ser president de les Corts de 1869 a 1870 i de 1872 a 1873.

El nom fou atorgat durant el període del Sexenni Revolucionari (1868-1874) en homenatge a un dels impulsors de la Revolució del 1868.
Estrella (PM 1865/11/15)

Roca i Pi, plaça d'en

Centre

PM 1870/11/30

Vicenç de Roca i Pi (Barcelona 1780-Badalona 1852). Comerciant i filantrop. Fill d'una família que havia fet fortuna comerciant amb Amèrica. El 1835 s'establí a Badalona i des de llavors portà a terme diverses obres de caritat en aquesta població. En el seu testament deixà un important llegat als seus germans, Joaquim (1864) i Raimunda (1876). En cas que aquests morissin sense descendència, la seva fortuna havia de passar als malalts i pobres de la vila. Els germans van morir sense hereus, però la família va impugnar el testament. Finalment, el Tribunal Suprem ratificà la voluntat de Roca i Pi en una sentència pronunciada el desembre de 1886 i, així, la voluntat del testador es va portar a terme en constituir-se una institució benèfica destinada als pobres. Actualment la Fundació Roca i Pi, situada a l'avinguda d'en Martí Pujol, atén persones grans amb pocs recursos.

El 15 d'agost de 1894, uns anys després d'haver mort, es va inaugurar a la Rambla un monument dedicat a la seva memòria, obra de Torcuat Tasso. Després de la Guerra Civil, l'escultura s'instal·là en un costat del mateix passeig, on encara es pot veure avui.

Rodó, passatge d'en

Sant Crist de Can Cabanyes

D 1940

Ramon Rodó i Mompel (Badalona 1887-Barcelona 1956) va marxar a Cuba, on va fer fortuna. De retorn a Badalona va portar a terme la urbanització de dos terrenys de la seva propietat: un de situat a la zona on hi ha el passatge que porta el seu nom, i l'altre a les planes de la Batllòria, on hi

ha el carrer dedicat a la seva mare, Àgueda Mompel. El permís de les urbanitzacions va ser atorgat per l'Ajuntament el 1925, però les denominacions dels carrers no van començar a aparèixer fins uns quants anys més tard.

Carrer A urbanització Rodó (CMP 1925/03/09)

Rodrigo Caro, carrer de

La Salut

CG 1939/10/24

Rodrigo Caro (Utrera 1573-Sevilla 1647). Poeta. Fou ordenat sacerdot i exercí diversos càrrecs al bisbat de Sevilla. Amic de Quevedo, és conegut sobretot pel poema *Canción a las ruinas de Itálica*. Va escriure també treballs d'erudició arqueològica i històrica.

Carrer D urbanització Oriola Cortada (CMP 1924/11/24), Sicília (PM 1927/03/08), Balmes (PM 1932/07/12)

Roger de Flor, carrer de

Progrés

PM 1873/09/28

Roger Blum anomenat *Roger de Flor* (?1268-Adrianòpolis 1305). Cavaller d'origen germànic, fou membre de l'orde del Temple i defensà Sant Joan d'Arce (1291). Abandonà l'orde i formà part de grups corsaris al servei de Frederic II de Sicília contra el turcs. Es convertí en cap dels almogàvers i posà el seu exèrcit, la famosa Companyia Catalana, al servei de la corona catalanoaragonesa. De l'emperador Andrònic rebé el títol de cèsar de l'Imperi bizantí i obtingué part de l'Àsia menor com a feu. Fou assassinat a Turquia i els almogàvers el venjaren devastant Tràcia i Macedònia. Aquesta represàlia contribuï al domini català dels ducats d'Atenes i Neopàtria. El nom d'aquest carrer fou donat en record de la gesta catalana que tingué lloc a Grècia. D'altra banda, aquesta via és coneguda popularment com *carrer de les Flors*, suposem que com a degeneració del mateix nom.

Roger de Llúria, carrer de

Morera

D 1965

Roger de Lloria [o de Llúria] (Scalea 1250-València 1305). Fill de Roger de Lauria i de Bella d'Amichi, dida i dama de la princesa Constança de

Sicília. Amb la seva mare anà a la cort de Jaume I quan la princesa es casà amb l'infant Pere. Fou nomenat cavaller el 1273 i, ja rei Pere II, fou designat almirall de la flota catalana (1283) i participà en diverses campanyes al servei de la corona d'Aragó. És enterrat a Santes Creus al peu del sepulcre de Pere II, anomenat el Gran.

Roja, plaça

Sant Roc

PM 1987/02/27

Plaça principal de Moscou, situada al costat del Kremlin.

S'adoptà aquesta denominació en memòria de la famosa plaça moscovita. El nom fou proposat pel veïnat després de ser elegit per votació en una festa popular celebrada al barri de Sant Roc.

Roma, avinguda de

Morera

PM 1924/01/21

Ciutat i capital d'Itàlia i també de la regió del Laci i de la província de Roma, situada al costat del riu Tíber, a la part central del país, prop de la mar Tirrena. A dins de Roma hi ha la Ciutat del Vaticà, seu del papat de l'Església catòlica, reconeguda com a Estat independent pel govern italià l'any 1929 en els pactes de Letran. És la capital d'Itàlia des de l'any 1871. Fou la capital de l'Imperi romà, època de la qual resten molts vestigis.

Formava part de la urbanització promoguda per Tomàs Morera, i abans de ser avinguda va ser carrer.

Roma, plaça de

Morera

PM 1986/11/28

Vegeu *Roma*, avinguda de

Roncesvalls, carrer de

Bufalà

CG 1939/10/24

Combat llegendari d'origen històric que al·ludeix a la derrota patida per l'exèrcit de Carlemany el 15 d'agost de 778, en tornar d'una expedició fracassada contra Saragossa. De fet, l'exèrcit havia rebut l'atac dels musulmans entre l'Ebre i Pamplona però foren els gascons, ajudats segurament pels bascos, els que sorprenghen les

tropes mentre travessaven els Pirineus pel pas d'Ibañeta (Navarra) i provocaren una desfeta que costà la vida a alguns personatges cèlebres de la cort de Carlemany. La llegenda, que fou la base de l'anomenat *Cicle del Rei* de l'èpica francesa, va confondre aquests dos combats en un de sol, localitzat més al sud i amb els sarraïns, ajudats pels bascos, com a principals atacants. Carrer A urbanització Bachs-Bufalà (CMP 1924/11/06)

Ronda, placeta de la

Sant Antoni de Llefià

PM 1993/10/27

Situada entre el carrer de Pérez Galdós i la ronda de Sant Antoni de Llefià, aquest espai d'ús públic sorgit de la urbanització de la zona va prendre el nom del carrer principal del qual forma part.

Ros i Güell, avinguda d'en

Bonavista

D 1955

Antoni Ros i Güell (Barcelona 1877-Badalona 1954). Pintor i escenògraf. Estudià a Llotja de Barcelona i completà la seva formació a Roma i a París. Exposà per primera vegada a la Sala Parés el 1903 i des d'aquell mateix any fou guardonat diverses vegades en exposicions d'àmbit nacional i internacional. La seva pintura, influïda al principi pel modernisme, va estar sempre dedicada al paisatge, sovint a partir del natural. Destacà per l'ús ric dels colors, i molt especialment per la seva àmplia gamma de verds, però evolucionà poc i tendí a la repetició. Creà també nombroses escenografies per a òperes destinades a països d'Amèrica del Sud.

La relació del pintor amb Badalona es remunta a la seva infantesa, ja que vivia a la masia de Can Miravítes, on es va establir definitivament quan es va retirar. Va destacar a la ciutat per la seva col·laboració amb l'Ajuntament en la posada en marxa de les exposicions anuals de belles arts celebrades a partir del 1942. En agraïment, i a petició de diverses entitats, fou nomenat fill adoptiu el 1951. Va morir a la masia de Can Miravítes, que des del 1974 és de propietat municipal. En l'actualitat, el Museu hi conserva una part molt important de la seva obra, exposada de

forma permanent amb alguns mobles i objectes de l'època en què ell hi vivia.

Ros i Güell, passatge d'en

Bonavista

D 1960

Vegeu *Ros i Güell, avinguda d'en*

Rosa dels Vents, plaça de la

Progrés

PM 2002/05/28

Cercle dividit en trenta dues parts iguals, que indiquen els quatre punts cardinals i vint-i-vuit d'intermedis, és a dir els trenta-dos rumbos de l'horitzó, sobre el qual són efectuades les indicacions de les agulles nàutiques. És anomenada, també, *rosa nàutica*.

Rosalía de Castro, plaça de

Morera

PM 2002/05/28

Rosalía de Castro (Santiago de Compostel·la 1837-Padrón 1885). Escriptora. La seva obra gira entorn de tres temes bàsics: la visió costumista de la Galícia rural, el contingut metafísic proper a la filosofia existencial i la denúncia de les condicions socials del camp gallec. Quant a la seva obra, gairebé tota en castellà, destaca *La hija del mar* (1859) i *Flavio* (1861), obres de joventut. Amb el recull de poemes *A mi madre* (1863) començà la seva obra més important i personal. La primera composició en gallec, *Adiós ríos, adiós fontes*, aparegué el 1858. El 1863 edità *Cantares gallegos*, el 1866 *Ruínas* i el 1867 la seva millor novel·la en castellà, *El caballero de la botas azules*. El 1880 publicà la segona obra en gallec, *Follas novas*.

Rosella, carrer de la

Coll i Pujol

PM 1986/11/28

Planta herbàcia anual de flors de color vermell viu i de fruits en càpsula. És una mala herba comuna, abunda sovint als sembrats de cereals.

Rosselló, carrer del

Sant Mori de Llefià

PM 1969/07/03

Nom amb el qual es designa habitualment la

part del Principat de Catalunya annexionada a França pel tractat dels Pirineus (1659).

Rossini, carrer de

Puigfred

PM 1992/05/06

Gioacchino Rossini (Pesaro 1792-París 1868). Compositor italià. Fou considerat l'autor líric italià més important de l'època. Algunes de les seves òperes més conegudes són: *El barber de Sevilla*, *Otel·lo* i *Guillaume Tell*.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de compositors.

Roure, carrer del

Mas Ram

PM 1975/01/27

Nom comú d'un extens gènere d'arbres de fusta dura distribuït a la zona temperada nord. Engloba unes 450 espècies. El fruit, la gla, és ovalat i té una estructura en forma de beina amb escames triangulars gairebé planes. La fulla és ovalada amb els contorns lobulats. El gènere al qual pertanyen els roures, àmpliament difós amb diverses espècies a Europa i a Amèrica, és un dels més característics de la península Ibèrica i constitueix l'element central del bosc mediterrani. Pertany al gènere *Quercus* de la família de les fagàcies.

Aquest carrer es troba situat en una zona on la major part de les denominacions estan dedicades a arbres i arbustos.

Rubén Darío, carrer de

Morera

CG 1939/10/24

Félix Rubén García Sarmiento (Metapa, avui Ciudad Darío 1867-León 1916). Poeta nicaragüenc conegut amb el pseudònim de *Rubén Darío*. Fou diplomàtic, periodista i prosista, però destacà sobretot com a poeta. Assolí un gran èxit en vida i fou una figura fonamental del modernisme literari. Viatjà per Amèrica i Europa, visqué a París i també conegué Barcelona i féu estades a Palma de Mallorca. Entre les seves obres poètiques cal esmentar *Azul* (1888), *Cantos de vida y esperanza* (1905) i *Canto a la Argentina* (1914).

Luis Rovira (CMP 1924/06/16)

Rubí, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi del Vallès Occidental situat a la vall de la riera de Rubí, amb 55.730 habitants. Tradicionalment agrícola, s'ha transformat en una població industrial amb predomini del sector metal·lúrgic i de l'electrònica. Conserva una església romànica, reformada, dedicada a sant Pere.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Rubió i Ors, carrer de

Bufalà

CG 1939/10/24

Joaquim Rubió i Ors (Barcelona 1818-1899). Erudit i escriptor. Amb el pseudònim lo Gaiter del Llobregat va publicar una sèrie de poesies a la premsa, recollides després en un llibre (1841) que prengué per títol aquest pseudònim i que tingué diverses edicions posteriors. Fou catedràtic de literatura a la Universitat de Valladolid (1847) i d'història a la de Barcelona (1858), i publicà en castellà alguns estudis sobre aquestes matèries i diverses traduccions del francès. El 1859 col·laborà en la restauració dels Jocs Florals de Barcelona, que presidí el 1890. És considerat un dels impulsors del moviment poètic de la Renaixença, paper que ell mateix va reivindicar en els seus estudis sobre el tema.

Carrer C urbanització Bachs-Bufalà (CMP 1924/11/06)

Ruperto Chapí, carrer de

La Pau

D 1955

Ruperto Chapí y Lorente (Villena 1851-Madrid 1909). Compositor. Format a Madrid, on dirigí una banda militar (1867). Obtingué una plaça de pensionat a l'Acadèmia de Belles Arts de Roma, on va escriure l'estudi *Monografía de las obras de autores españoles que existen en la Capilla Sixtina* i diverses composicions musicals. Tornà a Madrid i es dedicà a la sarsuela –*El rey que rabió* (1891), *La revoltosa* (1897), etc. Fundà la Societat d'Autors, Compositors i Editors de Música per lluitar contra

els editors de música i els empresaris explotadors. El 1909 estrenà amb gran èxit l'òpera *Margarita la tornera*.

Una imatge del barri de Canyadó on hi ha el grup d'habitatges Sant Jordi. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Municipal. Fotògraf: Francesc Josa

Sabadell, avinguda de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi i capital de la comarca del Vallès Occidental. Situat a la vall del Ripoll, curs fluvial que travessa de nord-oest a sud-est el terme municipal, amb 184.860 habitants. La base econòmica de la població és la indústria tèxtil llanera, seguida per la metal·lúrgica i la química. Les activitats industrials motivaren la creació de l'Escola Industrial i Mercantil (1873), la primera de tipus professional de tot l'Estat. En el sector terciari destaquen les entitats financeres Caixa de Sabadell i Banc de Sabadell, fundats al segle XIX. Pel que fa a l'arquitectura, sobresurten l'església dels claretians (1832), l'antiga Escola Industrial (1911) i Can Turull, seu del Museu d'Art.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Sagrada Família, carrer de la

Sant Mori de Llefià

CG 1939/02/14

Festa litúrgica en honor de Jesús, Josep i Maria, que fou iniciada als segles XVI i XVII i prengué un gran impuls a partir del 1861, any en què es creà l'Associació Mundial de la Sagrada Família. És cèlebre el temple que l'arquitecte Antoni Gaudí li dedicà i que deixà inacabat i que s'està continuant edificant.

Passatge de la Sagrada Família (D 1925), Francesc Margalef (D 1937)

Sagunt, carrer de

Progrés

PM 1878/03/08

Municipi i cap de la comarca del Camp de Morvedre (València). Sagunt és el centre d'una extensa i rica comarca agrícola on actualment predomina el regadiu, sobretot els cítrics. La indústria ha patit un procés de reconversió després del tancament de la Quarta Planta Siderúrgica Integral (1985). Hi ha també empreses del metall, materials de construcció i alimentació. El terme ha esdevingut un centre turístic i d'expansió de l'àrea metropolitana de València. S'hi conserven destacades restes arqueològiques d'època romana.

Aquest carrer rebé el nom *de carrer de la República* en homenatge al nou règim que es proclamà el 1873. Quan anys després es prolongà, la via es denominà Sagunt en record de la ciutat que havia estat escenari del pronunciament dirigit per Martínez Campos en el transcurs del qual s'havia proclamat rei d'Espanya Alfons XII. De fet aquesta denominació no va substituir la *de la República*, que, aplicada a un altre tram del carrer, havia caigut en l'oblit.

República (PM 1873/09/28)

Sallagosa, passatge de

Bufalà

PM 1998/05/26

Municipi de l'Alta Cerdanya, a la vall del Segre, des del final de la vall de Llo a l'enclavament de Llivia. Pertany a França.

Es troba en una zona de nova urbanització on diversos carrers porten noms de municipis i muntanyes de la Cerdanya.

Sallent, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Sallent del Llobregat és un municipi del Bages travessat pel riu Llobregat i situat al pla de Bages, amb 7.290 habitants. L'activitat econòmica se centra en l'agricultura de secà i en l'exploració de sals potàssiques. També hi destaca la indústria tèxtil i la metal·lúrgica. Conserva una església romànica dedicada a sant Esteve, el pont de la Vila i la Casa Gran, d'estil gòtic.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Salou, carrer de

Bufalà

PM 1973/12/07

Municipi de la província de Tarragona a la comarca del Tarragonès. Tot i tenir una activitat pesquera i agrícola important, el turisme n'és la principal activitat econòmica.

Salut, passeig de la

La Salut

PM 1979/04/27

Estat de l'organisme lliure de malalties. El passeig de la Salut designa la principal via comercial

del barri, del qual ha pres el nom, ja que històricament no s'havia dit mai així: primer fou *paseo de los Álamos o dels Àlbers* i, popularment, *passeig dels Plàtans*. La denominació de la zona, en canvi, ja la trobem als anys vint, quan encara formava part de Llefià, i respon, probablement, a les bones condicions climàtiques del lloc, aptes per fer-hi salut.

Álamos (CMP 1925/01/26), Jaca (PM 1932/07/12), Álamos (CG 1939/02/14), Cristo Rey (CG 1939/10/24)

Salut, túnel de la

La Salut

PM 2002/05/28

Quan es va construir l'autopista, el 1968, es va fer un túnel que la travessava per sota entre el passeig de la Salut i l'avinguda d'Alfons XIII a fi de comunicar aquestes dues vies. L'obra era força deficient i el túnel s'inundava quan plovia, motiu pel qual l'imaginari popular el va batejar irònicament amb el nom de *túnel del tiempo*, al·ludint a una sèrie televisiva de l'època, i se'l coneixia també com el *túnel de la vergonya*. Durant l'etapa democràtica s'hi han fet intervencions de millora que han deixat en desús aquelles denominacions crítiques.

Vegeu també *Salut, passeig de la*

Salvador Allende, plaça de

Sant Mori de Llefià

PM 1984/02/23

Salvador Allende Gossens (Valparaíso 1908/09?-Santiago de Xile 1973). Metge i polític xilè. Fou un dels fundadors, el 1933, del Partido Socialista Chileno, i diputat i ministre de Sanitat (1937 i 1946). El 1970 assolí la presidència com a representant d'Unidad Popular. Nacionalitzà els bancs, les mines de coure i algunes grans empreses. El 1973 un cop d'estat militar enderrocà el règim democràtic i ell morí defensant el palau de la Moneda, seu de la presidència.

Salvador Dalí, plaça de

Sant Antoni de Llefià

PM 1986/11/28

Salvador Dalí i Domènech (Figueres 1904-Barcelona 1989). Pintor, decorador i escriptor. A finals dels anys vint s'instal·là a París i es convertí

en la figura més destacada del surrealisme pictòric. El 1939 es traslladà als Estats Units i el 1948 tornà a Espanya. La seva pintura, que s'inicià amb el noucentisme i passà per una etapa cubistitzant, estigué influïda per la pintura metafísica, amb escenes oníriques realitzades mitjançant una tècnica minuciosa. Després d'una estada a Itàlia, 1936-1939, conreà els temes religiosos, històrics i al·legòrics.

Col·laborà en algunes pel·lícules de Buñuel i Hitchcock i en l'escenografia de ballets i teatre. Il·lustrà llibres i dissenyà joies i objectes diversos.

El 1974 s'inaugurà a Figueres el Teatre Museu Dalí i el 1984 es constituí la Fundació Gala-Salvador Dalí, que té cura del seu llegat.

Salvador Espriu, avinguda de

Nova Lloreda i Sistrells

PM 1986/01/31

Salvador Espriu i Castelló (Santa Coloma de Farners 1913-Barcelona 1985). Escriptor i poeta. Es llicencià en dret i en història. L'obra anterior a la Guerra Civil és d'una gran originalitat i està influïda per Valle-Inclán, Gabriel Miró i Ruyra: *El doctor Rip* (1931), *Aspectes* (1934) i *Ariadna al laberint grotesc* (1935), entre d'altres. Començà a escriure poesia abans de la Guerra, però no publicà la primera obra fins al 1946: *Cementiri de Sinera*. Posteriorment destaquen *Les hores* i *Mrs. Death* (1952) i *La pell de brau* (1960). Podem afirmar que és el millor autor de teatre de la postguerra, amb obres com *Història d'Esther* (1948) i *Antígona* (1955). En la seva obra va saber conciliar la problemàtica espiritual de l'home i els grans temes de la justícia i la llibertat. Traduït a diversos idiomes, obtingué molts premis, entre els quals destaca el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1972).

Salvador Seguí, «el Noi del Sucre», carrer de

La Salut

PM 1979/06/29

Salvador Seguí i Rubinat, dit *el Noi del Sucre* (Tornabous 1886-Barcelona 1923). Dirigent obrer. Treballà a Barcelona de pintor des de petit i ingressà al sindicat d'aquest gremi. Participà en els fets de la Setmana Tràgica. Impulsà el moviment de la Solidaritat Obrera i organitzà un con-

grés del qual sorgí la Federació Regional Obrera Catalana (1908). Partidari de l'aliança entre la CNT i la UGT, aconseguí que convoquessin una vaga general conjunta el 1916 i 1917. Al congrés de Sants de 1928 fou elegit secretari general de la CNT. Tingué una actuació important en la vaga de «la Canadenca» (1919). En iniciar-se l'etapa repressiva del governador civil Martínez Anido, passà setze mesos a la presó i, poc temps després, fou assassinat a Barcelona pels pistolers del Sindicat Lliure, que actuaven amb el suport de la patronal i amb el consentiment de les autoritats governatives.

Paloma (CMP 1925/01/26), Palet de Rubí (PM 1932/07/12), Paloma (CG 1939/02/14)

Salze, carrer del

Mas Ram

PM 1975/01/27

Nom comú dels arbres i arbustos d'un gènere de la família de les *Salicaceae*. Es caracteritzen per ser plantes unisexuals, amb les flors agrupades en inflorescències que pengen. Solen trobar-se a tot l'hemisferi nord en prats humits i a les vores dels rius.

Es troba en una zona on els carrers duen noms de plantes i arbustos característics de la zona.

Sampere, passatge d'en

Sant Antoni de Llefià

PM 1929/04/25

Ignasi Sampere i Sala va obtenir permís el 1923 per urbanitzar uns terrenys de la seva propietat, situats entre la carretera Antiga de València i Sant Adrià, cosa que comportava l'obertura d'un carrer, que és el passatge que porta actualment el seu nom. Antigament en aquest lloc hi havia hagut la Torre Sampere, que apareix clarament assenyalada en el plànol de Badalona realitzat el 1918 pels arquitectes Joan Amigó i Joan Maymó per encàrrec de l'Ajuntament.

Carrer urbanització Sampere (PM 1923/05/22), Jerusalem (PM 1927/03/08)

Sanatori, avinguda del

Sant Antoni de Llefià

D 1970

Establiment on els malalts són sotmesos a un règim curatiu basat principalment en les con-

dicions de la localitat i el clima.

El carrer porta aquest nom perquè condueix a l'Hospital de l'Esperit Sant, de Santa Coloma de Gramenet, que fins als anys setanta va ser un sanatori per al tractament de la tuberculosi. S'havia inaugurat el 1917 amb seu a la Torre Roja i el 1922 es traslladà a l'edifici actual, que fou construït expressament com a sanatori. Amb el pas del temps, essent la tuberculosi una malaltia molt menys estesa, l'establiment es va adequar perquè pogués oferir diverses especialitats, i així, des del 1983, és un hospital general comarcal que depèn de la fundació benèfica privada de l'Esperit Sant (fundada el 1973).

Sant Agustí, carrer de

Morera

PM 1927/03/08

(Tagaste, actual Suq Ahras, 354-Hipona, prop de l'actual Annaba 430). El més important pare de l'església llatina. De mare cristiana i pare pagà, es convertí al cristianisme el 386 després de la lectura de l'*Hortensius* de Ciceró. A Tagaste organitzà una comunitat monàstica (388). Fou ordenat sacerdot el 391 i quatre anys després fou consagrat bisbe d'Hipona. Tot el seu pensament gira entorn de dos temes: Déu i el destí de l'home, perdut pel pecat i salvat per la gràcia. Els grans temes agustinians –saviesa, coneixement i amor, memòria i presència– dominaren tota la teologia occidental fins a l'escolàstica tomista. És autor d'una gran quantitat d'obres entre les quals destaquem *La ciutat de Déu* (413-427) i *Les confessions* (397).

Carrer H urbanització Prat (CMP 1925/05/25)

Sant Anastasi, carrer de

Centre

PM 1884/03/05

Personatge que, segons la tradició llegendària, hauria nascut a Lleida. Fou soldat de la guàrdia pretoriana de Diocleciana i martiritzat a Badalona juntament amb 73 companys l'any 305.

Patró de Badalona des de 1672, el dia del sant és el central de les Festes de Maig, en què se celebren les festes de la ciutat amb un reguitzell d'actes i actuacions (els més significatius, la nit del 10 de maig quan es crema el Dimoni). Al carrer hi ha una urna amb la seva imatge.

Pinzell (D 1819)

Sant Antoni, colònia de

Canyet

D 1940

Vegeu *Colònia de Sant Antoni, carrer de la*

Sant Antoni Abat, carrer de

Sant Antoni de Llefià

CG 1939/02/14

(Memfis 250-Kolzim 356). Ermità egipci, primer monjo de la cristiandat. Retirat al desert de Nítria vers el 270, la fama d'home de pregària, de lluitador contra els dimonis i de guaridor de malalts atragué al seu voltant un gran nombre de deixebles, els primers grups d'anacoretes. No va deixar escrita cap regla, però sí que ho va fer el seu amic Atanasi posteriorment. Va abandonar el retir en diverses ocasions i es dedicà també a la predicació. L'ascetisme de sant Antoni, basat en la vida eremita o solitària, és una de les dues tendències que regeixen la vida monacal. Els gremis de traginers i carreters el tingueren com a patró. D'aquest patronatge ve el fet que se'l designi amb els qualificatius de *sant Antoni del porquet* i *sant Antoni dels ases*.

Sant Antoni Abat (D 1924), Doctor Ferran (PM 1932/07/12)

Sant Antoni de Llefià, ronda de

Sant Antoni de Llefià i Sant Joan de Llefià

PM 1963/12/13

Vegeu *Sant Antoni, carrer de*

Sant Antoni de Pàdua, carrer de

Dalt de la Vila

D 1821

(Lisboa 1190?-Pàdua 1231). Franciscà, predicador i teòleg. Canonge regular de sant Agustí, l'any 1220 es feu franciscà i es canvià el nom de *Ferran* per *Antoni*. Durant els anys 1223-1225 ensenyà a Bolonya i, més endavant, a Montpeller, Tolosa i altres indrets de França. D'aquest ensenyament nasqué l'escola teològica franciscana. Fou canonitzat l'any 1232.

Sembla que en aquest carreró hi va haver, ja a l'edat moderna, una taverna i un hostal.

Sant Bartomeu, carrer de

Sant Antoni de Llefià i Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

Un dels dotze apòstols. La tradició parla amb imprecisió de la seva activitat missionera i del seu martiri. Es conserven fragments d'un evangeli apòcrif que porta el seu nom.

Sant Bru, carrer de

Casagemes i Centre

CG 1939/02/14

(Colònia, vers el 1030-Calàbria 1101). Fundador de l'orde dels cartoixans. Cancellier de l'arxidiòcesi de Reims, decidí retirar-se a la vida benedictina. Poc després, amb sis companys, anà a Chartreuse, on fundà l'orde cartoixà (1084). El 1094, cridat pel papa Urbà II, fundà a Itàlia la cartoixa de La Torre.

La cartoixa de Santa Maria de Montalegre està situada al terme municipal de Tiana i fou fundada el 1415 seguint la regla de sant Bru. Quan es donà nom al carrer aquest monestir estava abandonat a causa de la desamortització de 1835 i probablement s'atorgà aquesta denominació en memòria del patró dels pares cartoixans. El 1901 es restablí la comunitat que abandonà, temporalment, el centre religiós durant la Guerra Civil (1936-1939).

En aquest carrer vivien, a la segona meitat del segle XIX, molts obrers vidriers procedents del centre d'Europa que havien vingut a treballar a la fàbrica coneguda com El Cristall (1866). Com que la majoria dels seus habitants eren estrangers aquesta via era anomenada *la França Xica*. Segurament era un nom utilitzat com a sinònim de *foraster*.

Sant Bru (D 1852), Fermín Galán (PM 1931/05/05)

Sant Carles, carrer de

Centre

CG 1939/02/14

Carles Borromeu (Arona 1538-1584), prelat italià i reformador catòlic. El seu oncle Pius VI el va consagrar cardenal i, més tard, arquebisbe de Milà. Es va destacar pel treball en la reforma del clergat i, especialment, en tot el que feia referència a l'ensenyament religiós tant d'infants com de nous capellans. L'any 1578 va fundar l'orde religiós conegut dels oblats de sant Ambrosi. Va ser canonitzat l'any 1610.

Sant Carles (D 1846), Apel·les Mestres (D

1937)

Sant Cebrià, carrer de

Sant Antoni de Llefià

CMP 1924/11/17

Hi ha diversos sants amb aquest nom. Un d'ells és sant Cebrià (mort el 258), bisbe de Cartago i escriptor de l'església, que patí martiri a l'Àfrica, on fou decapitat. Un altre sant Cebrià (mort el 304) era un mag que es convertí al cristianisme i fou martiritzat amb santa Justina, a qui havia volgut seduir amb els seus encanteris, que la fe de Justina tornà inútils. Hi hagué també un sant Cebrià espanyol que va regir la diòcesi de Lleó del 1040 al 1057 i fou un fidel servidor de sant Isidor. La denominació del carrer apareix als plànols de la urbanització, promoguda pels propietaris dels terrenys, Josep Sabater i Maria Ventosa, i podria ser que al·ludís al nom de pila de Cebrià Sabater Ventosa, molt probablement fill seu, que també apareix relacionat amb la urbanització. El projecte fou aprovat amb els noms originals, però el 1927 l'Ajuntament va acordar substituir-los per altres i va donar el nom de *Perú* al carrer de Sant Cebrià. Aquest canvi, però, no es va arribar a fer efectiu.

Sant Domènec, carrer de

Centre

D 1860

Sant Domènec (Caleruega 1170-Bolonya 1221). Religiós i fundador de l'orde dominicà de nom Domingo de Guzmán. Des de l'any 1203 es dedicà a la conversió dels albigesos al sud de França. El 1215 fundà a Tolosa l'orde dels frares dominicans. Fou canonitzat el 1234.

Sant Elies, passatge de

Congrés

PM 1963/04/03

Sant Elies I (430-518). Patriarca de Jerusalem. Eremita a la muntanya de Nitria, a Egipte.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms relacionats amb la religió i l'Església catòlica en reconeixement a l'entitat d'origen catòlic Viviendas del Congreso Eucarístico, SA, que va promoure entre 1963 i 1970 la construcció dels habitatges que constitueixen aquest barri.

Sant Felip i de Rosés, carrer de

Bufalà i Dalt de la Vila

D 1856

Sant Felip (segle I). Un dels dotze apòstols de Crist.

La família Rosés obrí aquesta via i també la de Sant Josep i de Rosés. La denominació del carrer prové d'afegir el cognom familiar al nom del sant. Sembla que la designació d'aquest sant fou escollida perquè un membre de la família es deia Felip.

Sant Feliu de Llobregat, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi i capital del Baix Llobregat, amb 35.960 habitants. S'estén entre la serra de Collserola i la plana al·luvial del Llobregat i és travessat pel canal de la Infanta (1819). L'agricultura de regadiu ha perdut importància enfront del predomini de la indústria metal·lúrgica, química, tèxtil, del paper i de l'alimentació, que des de la segona meitat del segle XIX s'ha convertit en la principal activitat productiva.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Sant Fermí, carrer de

Montigalà

D 1960

(Pamplona ?-Amiens 303). Bisbe i màrtir. Predicà l'evangeli a la Tarraconense i després a la Gàl·lia, on fou degollat. És el patró de la ciutat de Pamplona, on la festa d'aquest sant se celebra el 7 de juliol a diferència d'altres llocs, on és el 25 de setembre.

Sant Francesc d'Assís, carrer de

Centre

D 1846

(Assís 1182-1226). Religiós italià, fundador dels franciscans. Fill d'un ric marxant i d'una dama provençal, es dedicà de jove a les armes. Abandonà la casa paterna (1207) i es reclugué com a eremita a Sant Damià. Inicià la predicació i aplegà aviat un grup de seguidors que reberen, el 1210, l'aprovació del papa Innocenci III. Fundà amb Clara d'Assís (1212) l'orde de les da-

mes pobres, anomenades *clarisses*. Francesc restà sempre diaca sense ser ordenat sacerdot. El 1224 fou marcat amb els estigmes de la passió de Crist. Abans de morir compongué l'*Himne al germà Sol i a la germana Aigua*. Fou canonitzat el 1228 per Gregori IX.

En el número 19 d'aquest carrer es conserva una capella amb la imatge de sant Francesc.

Sant Francesc de Paula, carrer de

Centre

D 1819

(Paola, Calàbria entorn de 1416-Plessis-les-Tours 1507). Religiós franciscà. Visqué retirat com a eremita de l'any 1429 al 1435 juntament amb alguns deixebles, amb els quals fundà el Sagrat Orde dels Mínims (1435). Aquest orde mendicant, que practica una vida molt austera, s'orientà tant a l'apostolat de l'oració com a la predicació i a l'ensenyament. Els seus convents aviat s'estengueren per diversos estats d'Europa, i al segle XVI s'introduïren als Països Catalans. Francesc de Paula fou canonitzat el 1519. El carrer que li està dedicat es localitza a l'antic barri de Baix a Mar, on nombrosos carrers recorden el santoral.

Sant Frederic, carrer de

Sant Antoni de Llefià

CG 1939/02/14

(?-838). Bisbe i màrtir d'Utrecht. Estudià teologia i ciències sagrades sota la direcció del bisbe d'Utrecht, sant Sigfrid, a qui succeí en el càrrec. Treballà incansablement per reformar els costums dels diocesans, especialment els de l'illa de Walcheren (mar del Nord), on regnava la immoralitat. Combaté també els heretges arrians de la zona de Frísia fins que aconseguí convertir-los a la fe catòlica. Morí assassinat.

En temps de la República es va canviar aquest nom pel de *Gravina*, que teòricament fou anul·lat pel primer Ajuntament franquista el 1939. No obstant això, a la pràctica van sobreviure tots dos noms, referents a dos carrers diferents que, de fet, es formen a partir d'una mateixa via.

Sant Frederic (D 1932), Gravina (PM 1932/07/12)

Sant Gonçal, carrer de

Coll i Pujol

CMP 1924/04/28

Hi ha diversos sants amb aquest nom. Un d'ells és sant Gonçal d'Amarante (mort el 10 de gener de 1260), que es dedicà a predicar l'evangeli. Un altre és sant Gonçal de Galícia (mitjan segle IX), bisbe i confessor de san Martín de Mondoñedo. No han aparegut dades que aclareixin a quin d'aquests sants fa referència el nom del carrer ni per quin motiu es va escollir.

La denominació va ser aprovada amb la urbanització Coll i Pujol, de la qual formava part el carrer, i més endavant va ser ratificada (PM 1927/01/26).

Sant Gregori, carrer de

Montigalà

D 1960

Gregori VII (Soana, Toscana entorn de 1020-Salerno 1085). Nom que adoptà lldebrando de Soana en esdevenir papa (1073-1080). Monjo de Cluny, fou elegit papa per aclamació popular. Inicià la reforma gregoriana, encaminada a afirmar la superioritat del papa sobre el poder polític i el terrenal. Tingué greus enfrontaments amb l'emperador Enric IV, que va acabar ocupant Roma, nomenà un altre papa –l'antipapa Climent III– i l'obligà a exiliar-se.

Sant Hilari Sacalm, carrer de

Lloreda i la Pau

PM 1980/01/25

Municipi de la comarca de la Selva, a les Guilleries, a la capçalera de la riera d'Osor, amb 4.870 habitants. L'activitat econòmica se centra en l'agricultura, la ramaderia i la indústria d'embotellament d'aigua mineral. El turisme s'ha desenvolupat gràcies a l'explotació de les aigües termals. Destaquen els edificis noucentistes del balneari de la Font Picant i de la Taverna de l'Aigua.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis catalans.

Sant Hilari (PM 1961/07/19)

Sant Ignasi de Loiola, avinguda de

Centre i Progrés

PM 1956/07/06

Íñigo de Oñez y Loyola (Azpeitia 1491-Roma 1556). Sacerdot fundador de l'orde religiós de la Companyia de Jesús, conegut habitualment pel

nom dels seus membres, els jesuïtes. Sacerdot de vocació tardana (no fou ordenat capellà fins a l'any 1538), l'any 1540 el papa Pau III va confirmar l'orde dels jesuïtes, l'origen del qual havia estat una fraternitat pietosa. Va ser canonitzat pel papa Gregori XV l'any 1622.

L'any 1956, amb motiu de l'aniversari de la seva mort, a tot Espanya se li va fer un homenatge en adhesió al qual l'Ajuntament va acordar donar aquest nom a un dels carrers importants de la població. L'actual carrer de Sant Ignasi de Loiola era part d'una riera que, amb els anys, es va anar urbanitzant i transformant en carrer. Segons l'època, aquesta riera va anar tenint diversos noms: riera dels Frares o riera de Jornet (una denominació popular però no oficial). El nom de Jornet es deu, segurament, al nom d'alguna casa, mentre que el nom dels Frares prové del fet que una peça important de terra situada a la part de ponent de la riera havia estat propietat del monestir de Sant Jeroni, cosa que afavorí la manera d'anomenar-la.

Riera dels Frares (PM 1873/09/28)

Sant Isidre, carrer de

Centre
D 1860

Sant Isidre dit *el Llaurador* (Madrid cap al 1070-1130). Camperol pietós i caritatiu. És el patró dels pagesos i de diverses ciutats espanyoles, entre altres Madrid. Fou canonitzat per Gregori XV el 1622.

La pagesia de Badalona, des de molt antic, ha celebrat la festivitat del seu sant patró amb una missa a Santa Maria i una processó pels carrers de la població.

Sant Isidre és un sant molt lligat al barri de Canyet, del qual és patró. També a la mateixa barriada el 1873 es va fundar una germandat de socors mutus anomenada Sant Isidre i a la qual es podien acollir només els habitants dels barris de Canyet, Pomar de Dalt i Sistrells, que eren fonamentalment pagesos.

Sant Jaume, carrer de

Centre
D 1846

(Betsaida ?-Jerusalem entorn de 42). Dit *el Major*, conegut també amb el nom de *Santiago*.

Apòstol, germà de Joan Evangelista, fou, juntament amb Pere, un dels deixebles predilectes de Jesús. Segons la tradició, va evangelitzar Hispània, on fou confortat per l'aparició de la Mare de Déu. Va morir a Jerusalem, però la llegenda diu que el seu cos fou traslladat a Galícia i que el 813 fou descobert i sepultat a Santiago de Compostel·la —o Sant Jaume de Galícia—, a la basílica construïda en honor seu. A l'edat mitjana el seu sepulcre fou un dels principals centres de pelegrinatge i s'establiren així unes rutes, els camins de Santiago, que són encara avui dia molt populars.

El carrer que porta el nom de Sant Jaume està situat al barri de Baix a Mar, on es concentren moltes vies públiques dedicades al santoral.

Sant Jaume, carreró de

Centre
PM 2002/05/28
Vegeu *Sant Jaume, carrer de*

Sant Jaume, colònia de

Canyet
PM 1998/05/26
Vegeu *Colònia de Sant Jaume, camí de la*

Sant Jeroni, travessia de

Bufalà i Montigalà
PM 1991/04/24
(Strido, Dalmàcia cap al 347-Betlem 419 o 420). Pare i doctor de l'església. A petició del papa Damas emprengué la revisió del text llatí del Nou Testament. Prengué part activa en les controvèrsies teològiques provocades per les doctrines d'Orígenes i Pelagi. Finalment, abandonà la revisió del text llatí de la Bíblia i féu una traducció a partir del text hebreu, la *Vulgata*, que l'Església llatina adoptà com a versió oficial.

Sant Jeroni era el patró de l'orde monàstic d'ermitans que s'establí a la vall de Betlem de Badalona i fundà el 1416 el monestir de Sant Jeroni de la Murtra.

Aquest carrer és el tram d'una antiga travessia que conduïa al monestir.

Transversal (CMP 1941/03/11)

Sant Jeroni de la Murtra, camí de

Canyet i Montigalà

PM 1992/05/06

Monestir de l'orde de sant Jeroni, situat al peu de la serralada de Marina, al terme municipal de Badalona. Fou fundat el 1416 com a conseqüència del trasllat del monestir instal·lat el 1413 prop de Sant Pere de Ribes gràcies a l'ajut econòmic del mercader barceloní Bernat Nicolau. Per a la construcció de l'edifici, que es perllongà entre els segles XV i XVIII, els monjos reberen el finançament dels reis, de la burgesia i de les famílies pageses benestants.

El 1820, amb l'arribada dels liberals al govern de l'Estat, un decret expulsava els jerònims del monestir, i les seves propietats foren venudes en pública subhasta. El 1824 se'ls restituïren els béns i, definitivament, el 1835 amb les lleis de desamortització de Mendizábal hagueren d'abandonar el monestir, que la matinada del 27 de juliol del mateix any fou incendiat durant un aldarull popular.

Pel que fa a l'edifici, destaca l'església i el claustre, que és d'estil gòtic. El 1974 el claustre, l'edificació que l'envolta per tres dels seus costats, la torre de defensa, l'església i les capelles van ser declarats monument històric-artístic d'interès nacional.

Aquest camí segueix el traçat de la riera i al llarg dels segles una de les vies d'accés des de Badalona fins al monestir.

Sant Joan, carrer de

Centre

CG 1939/02/14

(Judea entre 8 i 4 aC-27 dC). Segons els quatre evangelis, precursor de Jesucrist. Durant molts anys va preparar-se per la seva missió al desert. Predicà penitència prop del riu Jordà, on va batejar força penitents amb aigua, com a símbol del baptisme de l'Esperit Sant. Amb el bateig de Jesús va veure complert el seu objectiu i, poc després, posà fi al seu ministeri. Fou empresonat i, a petició de Salomé, decapitat. Apareix a la imatgeria religiosa vestit amb una pell de be, un bastó i un pergamí amb les paraules *Ecce Agnus Dei*.

És un dels primers carrers que va existir a tocar del camí Reial (avui de Francesc Layret) i, pel

costat de la masia de Can Llagosta, conduïa a unes cases situades darrere aquesta masia.

Sant Joan (D 1821), 6 d'Octubre (D 1937)

Sant Joan, rambla de

Coll i Pujol, Lloreda, Nova Lloreda, Raval i Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1972/12/09

Vegeu *Sant Joan, carrer de*

La rambla de Sant Joan actual segueix, en paral·lel, la traça d'una de les rieres de Badalona (coneguda com riera de Sant Joan i, amb anterioritat, com riera de Sant Jeroni) i un antic camí, conegut amb el nom de camí del Fondo, que conduïa cap a la població veïna de Santa Coloma de Gramenet.

Riera de Sant Joan (D 1873), Daniel Samsó (D 1938), Camí del Fondo de Santa Coloma (PM 1961/07/19)

Sant Joan de la Creu, carrer de

Sant Crist de Can Cabanyes

CG 1939/10/24

Juan de Yepes y Álvarez (Fontiveros 1542-Úbeda 1591). Escriptor. Format als jesuïtes i a la Universitat de Salamanca, ingressà a l'orde carmelità el 1562. Aquell mateix any emprengué la reforma dels convents masculins de l'orde –igual que santa Teresa, amb qui col·laborà, portà a terme la reforma dels femenins. Per aquest motiu patí persecucions i empresonaments fins que la reforma fou reconeguda. Com escriptor és, amb santa Teresa, una figura cabdal de la mística castellana. Els seus poemes, que de vegades comentà mitjançant tractats, s'inspiren en fonts bíbliques per expressar l'experiència mística d'aproximació a Déu. *Cántico espiritual*, *Noche oscura*, *Subida al Monte Carmelo* i *La llama de amor viva* són les seves obres principals. Fou canonitzat el 1726 i proclamat doctor de l'Església el 1926.

Celestino Vall (D 1931), Antonio Romeu (D 1931)

Sant Joan Evangelista, carrer de

Congrés i Sant Roc

PM 1963/04/03

Un dels dotze apòstols i un dels quatre evangelistes.

Es troba en una zona on diversos carrers porten

noms relacionats amb la religió i l'Església catòlica en reconeixement a l'entitat d'origen catòlic Viviendas del Congreso Eucarístico, SA, que va promoure entre 1963 i 1970 la construcció dels habitatges que constitueixen aquest barri.

Sant Joaquim, carrer de

Centre

D 1846

Personatge considerat pels evangelis apòcrifs el pare de Maria, la mare de Jesús.

Sant Jordi, carrer de

Bufalà

D 1925

(Lydda, Palestina, S. IV?). Màrtir cristià. La llegenda que el representa com a cavaller matant el drac, símbol del mal, per alliberar una donzella, prové d'Orient i s'establí a la fi del primer mil·lenni. És patró de Catalunya, Gènova, Anglaterra, Grècia, Portugal i Lituània. Al Principat se celebra la seva festa des del 1436. Amb la Renaixença, la diada que s'esdevé el 23 d'abril prengué, a Barcelona, un aire popular amb la festa de les roses i, més tard, amb la coincidència de la celebració de la Diada del Llibre (1923). D'aquest carrer parteix el passatge que porta el mateix nom.

Sant Jordi, colònia de

Canyet

D 1933

Vegeu *Sant Jordi, carrer de*

L'actual colònia Sant Jordi inicià la seva parcel·lació el 1927, però no fou aprovada definitivament per l'Ajuntament fins a l'any 1933. Situada en un bosc de pins, els propietaris, Llorenç Telo i Joan Colominas, la van idear com una zona d'estiuig anomenada, en els seus inicis, *urbanització Font de la Rosa*. La denominació de colònia Sant Jordi fou adoptada en honor al sant patró de Catalunya, i durant molt anys a l'estiu se celebrà una festa dedicada al sant per homenatjar-lo. Antigament aquestes terres havien estat propietat de la Torre Codina i eren conegudes pel bosc de la Font de la Rosa.

Sant Jordi, edificis de

Canyadó

D 1969

Vegeu *Sant Jordi, carrer de*

Els edificis Sant Jordi, construïts pel Patronat Municipal de l'Habitatge, foren inaugurats per la Festa Major de 1969 amb la presència del governador civil, Tomás Garicano Goñi.

Sant Jordi, passatge de

Bufalà

D 1925

Vegeu *Sant Jordi, carrer de*

Aquesta via neix al carrer del mateix nom. Probablement per aquest motiu s'adoptà idèntica denominació.

Sant Josep, carrer de

Centre

D 1846

Espòs de Maria i pare legal de Jesús, amb els quals apareix representat gairebé sempre. Segons els evangelis era descendent de la casa de David i vivia a Natzaret, on feia de fuster. El culte a sant Josep és molt estès tant a Orient, on és més antic, com a Occident, on es propagà a partir de l'edat mitjana. Des del 1870 és considerat patró de l'Església universal i se'n celebra la festa el dia 19 de març, però és també patró dels obrers, festa que es commemora el primer de maig.

Pel que fa a Badalona, cal destacar que té dedicada una parròquia que, en el seu origen (1868), estigué destinada a atendre la població obrera –recordem que n'és el patró– que vivia a l'actual barri del Progrés. Pel que fa al carrer, és anterior a la parròquia i està situat a l'antic barri de Baix a Mar, on hi ha molts espais que porten noms de sants.

Sant Josep i de Rosés, carrer de

Dalt de la Vila

D 1856

Sant Josep fou l'espòs de la Mare de Déu. La família Rosés obrí aquesta via i també la de Sant Felip i de Rosés.

La denominació del carrer prové d'afegir el cognom familiar al nom del sant. Sembla que la designació del sant fou escollida perquè un membre de la família portava el nom de Josep. Segurament podria tractar-se de Josep

Rosés, que després d'haver estat uns anys regidor municipal de Badalona fou nomenat alcalde l'any 1845.

Sant Josep Oriol, carrer de
Casagemes

D 1940

Josep Oriol i Bogunyà (Barcelona 1650-1702). Eclesiàstic. El 1676 fou ordenat sacerdot a Vic. Exercí de sacerdot a l'església de Sant Felip Neri (Barcelona). El 1806 fou beatificat i el 1909 el papa Pius X el canonitzà.

Beat Oriol (D 1857)

Sant Llorenç, carrer de

Centre

D 1846

(Osca?-Roma 258). Diaca romà, podria haver nascut a Osca. Fou martiritzat sota Valerià, probablement decapitat. No obstant això, segons una tradició llegendària, morí cremat en unes graelles. El rei Felip II va guanyar la batalla de Sant Quintí (1557) el dia de la festa de sant Llorenç. Per aquesta raó, i en honor a aquest sant, féu construir el monestir de San Lorenzo de El Escorial, la planta del qual reproduceix l'aspecte característic d'una graella.

Sant Lluc, carrer de

Gorg, Congrés i la Mora

PM 1963/04/03

Apòstol, autor d'un dels evangelis i dels Actes dels Apòstols.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms relacionats amb la religió i l'Església catòlica en reconeixement a l'entitat d'origen catòlic Viviendas del Congreso Eucarístico, SA, que va promoure entre 1963 i 1970 la construcció dels habitatges que constitueixen el barri del Congrés.

Sant Lluís, carrer de

Centre

D 1846

(Castiglione delle Stivere, Màntua 1568-Roma 1591). Sacerdot jesuïta italià, patró de la joventut cristiana. Fill de Ferran Gonzaga, marquès de Castiglione, es va educar a la cort florentina dels Medici i a la de Felip II. Renuncià als drets successoris i ingressà a la Companyia de Jesús

malgrat l'oposició del pare. Alimentà ideals de missioner i morí de pesta. Fou canonitzat l'any 1726.

Sant Marc, carrer de
Congrés

PM 1963/04/03

Un dels quatre evangelistes.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms relacionats amb la religió i l'Església catòlica en reconeixement a l'entitat d'origen catòlic Viviendas del Congreso Eucarístico, SA, que va promoure entre 1963 i 1970 la construcció dels habitatges que constitueixen aquest barri.

Sant Mateu, carrer de

Congrés

PM 1963/04/03

És un dels dotze apòstols i el primer evangelista. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms relacionats amb la religió i l'Església catòlica en reconeixement a l'entitat d'origen catòlic Viviendas del Congreso Eucarístico, SA, que va promoure entre 1963 i 1970 la construcció dels habitatges que constitueixen aquest barri.

Sant Miquel, carrer de

Centre

CG 1939/02/14

Un dels arcàngels més anomenats en el judaisme i en el cristianisme, juntament amb els arcàngels sant Gabriel i sant Rafael.

Sant Miquel (D 1846), Germans Badia (D 1937)

Sant Pancraç, carrer de

Gorg

CMP 1953/08/11

(?-Roma 304). Màrtir cristià que morí durant la persecució de Dioclecià. Se'l considera advocat dels qui busquen feina i la seva devoció esdevingué popular a molts indrets dels Països Catalans. Quan l'Ajuntament acordà donar aquest nom al carrer, ja feia anys que al carrer hi havia una urna amb una imatge del sant.

Sant Pau, carrer de

Centre

D 1860

(Tars, Cilícia c 7-Roma c 67). Apòstol de Jesucrist, conegut també amb el nom de Saule, Pau

de Tars o apòstol dels gentils. Fariseu fervent, perseguí els cristians fins que es convertí. Estengué el seu apostolat per l'Àsia Menor, Macedònia i Grècia. Es creu que fou empresonat pels romans cap a l'any 60 i portat a Roma per ser jutjat i executat. Amb motiu de la seva decapitació fou adoptat com a patró dels cavallers, per l'espasa que li tallà el cap, i dels cistellers i corders, per la cistella en què fou dipositat el cap. A Badalona la indústria cordera tenia des del segle XVIII una gran presència i probablement per aquest motiu fou concedit un carrer al patró dels corders.

Sant Pere, carrer de

Centre

CG 1939/02/14

(?-Roma c 64). Principal deixeble de Jesús, apòstol i missioner de la primitiva Església cristiana. Segons la tradició fou el primer bisbe de Roma, ciutat on morí martiritzat. Jesús el designà com la pedra sobre la qual es fundaria l'església. Segons Josep M. Cuyàs, fins al segle XIX el carrer era part del camí conegut com *reial de la Marina* i, també, com *camí de la Granota*, prenent el nom d'un hostel que hi havia al Poblenou (Barcelona). A tocar del carrer de Sant Jaume, una placa recorda la casa on va néixer l'actor Enric Borràs.

Sant Pere (D 1824), Lluís Sirval (PM 1936/09/04)

Sant Pere, carreró de

Centre

PM 2002/05/28

Vegeu *Sant Pere, carrer de*

Denominació recent destinada a ordenar tots els trams de via pública de la ciutat. La seva existència és immemorial tot i que fins ara no havia rebut una denominació oficial. La denominació actual no afecta la numeració de les finques.

Sant Rafael, carrer de

Centre

D 1846

Un dels arcàngels més anomenats en el judaisme i en el cristianisme, juntament amb els arcàngels sant Gabriel i sant Miquel.

Josep M. Cuyàs escriu en la seva *Història de Badalona* que aquest carrer s'havia anomenat

abans *Montgat*. No obstant això, aquest darrer nom no apareix en cap padró d'habitants o de cases, ni en cap relació de carrers.

Sant Ramon, carrer de

Coll i Pujol

D 1821

Personatge d'historicitat dubtosa, molt popular i venerat com a sant a Catalunya i arreu on s'estengué l'orde de la Mercè. Sembla que hauria nascut a Portell (Segarra) a final del segle XII i que hauria mort el 1240 quan anava a Roma per ser investit cardenal. Altres versions el situen al segle XIV. S'explica que fou extret del ventre de la seva mare, que havia mort; d'aquí el nom Nonat. El més probable, no obstant això, és que es tracti d'un desdoblament de Ramon Penyafor, que intervingué directament en la fundació de l'orde mercedari, a la vida del qual s'haurien afegit notícies d'un antic mercedari.

Sant Roc, plaça de

Sant Roc

PM 1968/12/20

Personatge de vida llegendària, que residí a Montpeller entorn de 1295-1327. Després de repartir les riqueses que posseïa, empenqué pelegrinacions a diversos llocs, especialment a Roma, i pel camí curava els empestats. Contagiat ell també per la pesta, rebé l'auxili d'un gos que li portava pa perquè s'alimentés. Per aquest motiu se'l representa sempre vestit de pelegrí i acompanyat d'un gos. La devoció pel sant com a advocat contra la pesta es documenta des del segle XV. La seva festa se celebra el 16 d'agost. A Badalona Sant Roc es va començar a venerar al segle XVI, en què es diu que va salvar la població d'una pesta. És, amb sant Anastasi i sant Sebastià, copatró de la ciutat.

Es va donar a la plaça el nom de Sant Roc perquè aquest era, també, el nom del barri, creat a la segona meitat dels anys seixanta a partir de la construcció d'un polígon d'habitatges de promoció pública.

Sant Salvador, avinguda de

Sant Antoni de Llefià i Sant Mori de Llefià

PM 1973/12/07

Títol donat a Déu, com a instaurador i realitza-

dor de la salvació, i a Jesucrist, per tal com es donen en ell la manifestació i la consumació històriques i definitives d'aquesta salvació.

Sant Sebastià, carrer de

Dalt de la Vila

CG 1939/02/14

(Roma, segles III-IV). Màrtir mort probablement durant la persecució de Dioclecià (303). Una llegenda del segle V el presenta com a militar i li atribueix diversos martiris, sobretot el de ser sagetat i rebre els assots que li haurien causat la mort. A partir de la pesta de l'any 680 fou molt popular i, des d'aleshores, és considerat protector (juntament amb sant Roc), contra la pesta.

És copatró de Badalona. L'any 1854, amb motiu d'una epidèmia de còlera, la vila va formular-li el vot de poble (promesa solemne d'honorar-lo anualment per la seva festivitat si els lliurava de la pesta). Com en altres casos, una urna al carrer en guarda la imatge.

Sant Sebastià (D 1824), Joan Romero Ruíz (D 1937)

Sant Vicenç, carrer de

Morera

PM 1924/01/21

(Vincent-de-Paul 1581-París 1660). Sacerdot francès fundador de la Congregació de la Missió, anomenada també *orde dels païls* o *lazaristes*. L'any 1617 va fundar la primera cofraternitat de la Caritat, constituïda per dones riques dedicades a ajudar els malalts i pobres. Establert uns anys més tard a París, amb l'ajut de la família a la qual dedicà els seus serveis com a capellà, va fundar la Congregació de la Missió, consagrada a predicar entre els camperols de les propietats de la família. El nom de pares lazaristes el va rebre el grup en instal·lar-se l'any 1632 a l'antic priorat de Sant Llàtzer de París. Fou canonitzat l'any 1737 i és el patró de les obres de caritat des de 1885.

El carrer formava part de la urbanització promoguda per Tomàs Morera.

Santa Anna, carrer de

Centre

D 1846

Segons la tradició, Santa Anna fou l'esposa de

Joaquim i mare de la Verge Maria. A l'Orient el culte data del segle VI, mentre que a l'Occident data del VIII.

Santa Bàrbara, carrer de

Coll i Pujol

CG 1939/02/14

(Vers el segle III). Màrtir cristiana. Segons la llegenda, el seu pare la va portar als tribunals i ell mateix la decapità. És patrona dels minaires, dels bombers, dels pedrers i dels artillers. Allà on ara hi ha la cantonada amb els carrers de la Creu i santa Bàrbara hi havia, fins a la meitat del segle XIX, la creu de terme que anunciava als vianants l'entrada a la població. En aquesta via es conserva una antiga capella amb la imatge de santa Bàrbara.

Santa Bàrbara (D 1856), 11 de Setembre (D 1938)

Santa Coloma, carretera de

Sant Antoni de Llefià i Sant Mori de Llefià

D 1940

Santa Coloma de Gramenet, municipi del Barcelonès situat a l'esquerra del Besòs, amb 120.960 habitants. Es pot qualificar com una ciutat dormitori de l'àrea de Barcelona. El creixement de la població començà durant els anys vint i ha continuat al llarg del segle XX, però fonamentalment entre els anys seixanta i setanta. El sector terciari, comerç i serveis, està molt desenvolupat. Pel que fa a l'arquitectura, destaca la Torre Pallaresa (segle XIV), Can Roig i Torres i la Torre Balldovina, seu del museu de la localitat. També conserva, als afores del centre urbà, un important jaciment arqueològic ibèric: el Puig Castellar.

Aquesta via fou tradicionalment l'accés a la veïna població de Santa Coloma de Gramenet des de Sant Adrià de Besòs o des de Badalona.

Santa Eulàlia, carrer de

Dalt de la Vila

PM 1969/05/14

(Barcelona, segles III-IV). Verge que sofrí els martiris dels assots, de la creu i del foc els primers anys del segle IV. Patrona de la ciutat de Barcelona. El nom anterior es modificà per evitar la duplicitat i les confusions que es donaven amb el barri de Sant Roc.

Sant Roc (PM 1959/09/09)

Santa Isabel, passatge de

Morera

D 1931

Cosina de la verge Maria, muller de Zacaries i mare de sant Joan Baptista. Quan estava embarassada de sis mesos rebé la visita de Maria, fet que la litúrgia catòlica anomena *la Visitació*. El carrer, *d'Isabel* en origen, passà progressivament a anomenar-se *de santa Isabel*.

Santa Joana Lestonnac, carrer de

Sant Roc

PM 1968/12/20

(Bordeus 1556-1640). Religiosa francesa. Era neboda de l'escriptor Michel de Montaigne. Educada en la religió catòlica, el 1573 es casà amb el marquès Gaston de Montferrand, i un cop viuda ingressà en un convent de Toulouse (1603). Poc després, amb l'ajuda del jesuïta Jean de Bordes, fundà el primer orde femení dedicat a l'ensenyament: la Companyia de Maria Nostra Senyora, aprovada per Pau V el 1607.

Introduït a Barcelona a mitjan segle XVII, l'orde és conegut als països catalans com el de *les monges de l'Ensenyança*. L'escola de Badalona, situada al carrer que porta actualment el nom de la fundadora, al barri de Sant Roc, començà a impartir classes el curs 1969-1970. És un centre educatiu molt arrelat al barri, on ha portat a terme una intensa labor educativa, especialment amb els alumnes gitanos.

Santa Madrona, carrer de

Casagemes i Centre

CG 1939/02/14

(Barcelona segle III-Roma segle IV). Verge i màrtir cristiana. El seu cos fou retornat a Barcelona i venerat a l'església de Sant Fruitós. Una altra tradició la identifica amb una màrtir no verge de Tessalònica.

Santa Madrona (D 1852), Joaquim Maurín (CASP 1936/10/01)

Santa Maria, carrer de

Casagemes i Centre

CG 1939/02/14

També anomenada *Verge Maria*, mare de Jesús. La devoció mariana prengué un relleu especial a l'edat mitjana, però sobretot augmentà

a partir del segle XVII i XIX. Les diverses representacions artístiques de la imatge de Maria són un tema important en l'art europeu.

Aquesta via pública, al segle XIX, era coneguda popularment per *carrer dels Budells*. El nom provenia de l'empresa de tripes d'animals, propietat de Pere i Josep Grau, establerta en aquest carrer i dedicada a la fabricació de cordes de viola. Santa Maria (D 1852), Capità Sancho (PM 1932/04/03)

Santa Maria, carreró de

Casagemes

PM 1975/07/04

Vegeu *Santa Maria, carrer de*

Aquesta petita via neix al carrer del mateix nom, i probablement per aquest motiu s'adoptà la mateixa denominació.

Santa Teresa, carrer de

Centre

CG 1939/02/14

Teresa de Cepeda y Ahumada (Àvila 1515-Alba de Tormes, 1582). Religiosa, doctora de l'Església i escriptora mística, fundadora de les carmelites descalces, branca de l'orde de Nostra Senyora de la Muntanya del Carmel. Adoptà el nom religiós de Teresa de Jesús, la vida i evolució espiritual de la qual es poden seguir a través de les obres de caràcter autobiogràfic, entre les quals figura *La vida* (1562-1565), *Relaciones espirituales*, *Libro de las fundaciones* i prop de 500 cartes. El seu ideal de reforma de l'orde carmelita es va concretar l'any 1562 amb la fundació del convent de San José d'Àvila. L'any 1563 va redactar *Las Constituciones* de l'orde reformat (carmelites descalços), que foren aprovades per Pius IV el 1565. L'any 1580 es va ordenar la separació dels dos ordes carmelites. Fou canonitzada el 1622.

Santa Teresa (D 1846), García Lorca (D 1937)

Santiago, carrer de

Artigues

CG 1939/02/14

Capital de Xile i de la regió metropolitana de Santiago, situada al centre del país en una vall longitudinal entre la carena de la costa i els Andes. Santiago és la ciutat més gran de Xile al-

hora que n'és el centre polític, comercial, industrial, cultural i de comunicacions. Fou fundada l'any 1541 pel conqueridor espanyol Pedro de Valdivia en una regió fins llavors habitada per la tribu picunche.

Santiago (PM 1912/02/12), Francesc Casas Sala (D 1938)

Santiago Rusiñol, carrer de

Casagemes i Centre
CG 1939/10/24

Santiago Rusiñol Prats (Barcelona 1861-Aranjuez 1931). Escriptor, pintor i col·leccionista. La seva obra tant pictòrica com literària s'inscriu fonamentalment dins el corrent modernista català del qual fou impulsor. Tingué una gran relació amb Ramon Casas, amb qui col·laborà estretament. Visqué a París i creà a Sitges el museu Cau Ferrat. En la seva producció teatral, en què sovint fa crítica social, destaca *L'auca del senyor Esteve* (1907). Pel que fa a la creació pictòrica, es formà a París sota la influència de Degas i l'estampació japonesa, i exposà regularment a Barcelona (Sala Parés des de 1874).

Centre (PM 1865/11/15), Santiago Rusiñol (PM 1931/08/04), Centre (CG 1939/02/14)

Saragossa, carrer de

Raval
CMP 1940/10/08

Ciutat i capital de la província del mateix nom de la Comunitat Autònoma d'Aragó, situada a la confluència dels rius Huerva, Gállego i Ebre. En l'actualitat, la ciutat té uns 600.000 habitants i la província, uns 850.000. L'activitat comercial, de serveis i administrativa predominen a la ciutat. Tot i l'existència d'un primer poblat ibèric, el nucli principal de la ciutat fou una colònia creada pels romans l'any 24 aC, Caesar Augusta. Al segle VIII fou un important centre musulmà anomenat Medina Albaida Sarakosta, que els Banu Qasi, procedents de Lleida, convertiren en capital del seu regne de taifa. L'any 1118 Alfons I el Batallador la conquerí i la convertí en la capital del regne d'Aragó. Els decrets de Nova Planta dels anys 1707-1716 aboliren els seus furs.

L'any 1880 l'Ajuntament autoritzà Josep Ventós la urbanització i venda de parcel·les d'un terreny de la seva propietat que incloïa l'obertura d'a-

quest carrer. No obstant això, el carrer no fou realitzat fins uns anys més tard.

Pau Claris (PM 1917/07/02)

Sardana, carrer de la

Bufalà
PM 1927/03/08

Dansa popular catalana, en la qual els dansaires es col·loquen agafats de les mans formant un cercle tancat. Pot intervenir-hi un nombre indeterminat de persones d'ambdós sexes. La música s'inicia amb un preludi de flabiol i es compon de dues parts —els *curts* i els *llargs*. A mitjan segle XIX va prendre la forma que té actualment, per bé que l'ús de la paraula es remunta al segle XVI.

Carrer F urbanització Bufalà (CMP 1924/05/05)

Sardenya, carrer de

Puigfred
PM 1975/07/04

Illa situada al Mediterrani, a l'oest de la península d'Itàlia, estat del qual forma part des de 1861. És la segona illa en extensió del Mediterrani, amb 23.318 km². Les activitats econòmiques principals són la ramaderia i l'agricultura. Cagliari, Nuoro i Sassari en són les ciutats principals. Al segle XIV, Sardenya fou entregada a Joan II d'Aragó. Va estar en poder de la monarquia espanyola dels Habsburg (com a territori de la Corona d'Aragó) fins a la signatura del tractat d'Utrecht, l'any 1713, en què va passar a dependre d'Àustria.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de llocs d'Itàlia o de la Mediterrània.

Saturn, carrer de

Sant Joan de Llefià
D 1940

Planeta del sistema solar, el sisè pel que fa a la proximitat amb el Sol i el segon pel que fa a la seva massa, que és 95,2 vegades la de la Terra. La característica principal del seu aspecte és la presència d'un sistema d'anells lluminosos que l'envolten. El nom prové de la mitologia romana, que assimilava Saturn a la divinitat grega Cronos.

Altres carrers de la zona porten noms de planetes i constel·lacions.

Sega, carrer de la

Bonavista

PM 2002/05/28

Acció amb la qual es tallen amb una falç o altra eina, les messes; també indica l'època en què es fa aquesta operació.

Es troba en una zona en la qual els carrers tenen noms relacionats amb accions pròpies de l'activitat agrícola o del món rural, amb la voluntat que es mantingui en el nomenclàtor la memòria de la seva importància a Badalona i, especialment, a la zona de Canyet.

Segona República, plaça de la

Lloreda

PM 2002/05/28

Període de la història de l'Estat espanyol que començà el 14 d'abril de 1931, amb la proclamació de la República a Barcelona i Madrid, i acabà l'1 d'abril de 1939, data en què la Guerra Civil iniciada el 18 de juliol de 1936 finalitzà amb la victòria de Franco i la instauració d'un nou règim dictatorial, el franquisme. La Constitució aprovada el 1931 configurà una República amb un president, cap de l'Estat. Separava l'Església de l'Estat i acceptava les autonomies regionals.

Selva, carrer de la

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1967/10/05

Comarca de Catalunya, situada entre la serralada Transversal i la Costa Brava. La capital és Santa Coloma de Farners. L'agricultura dominant és de secà, i la pesca és relativament important a Blanes. Per la seva situació entre les comarques del Vallès Oriental, el Maresme i Girona, ha esdevingut una zona d'expansió industrial. A més del tradicional turisme dels balnearis a les localitats d'Arbúcies, Caldes de Malavella, Santa Coloma de Farners i Sant Hilari Sacalm, s'ha desenvolupat l'estiueig a les poblacions de Blanes, Lloret i Tossa de Mar.

Sembra, carrer de la

Bonavista

PM 2002/05/28

Acció amb la qual s'escampa o es planta, en la terra preparada per rebre-la, la llavor, i també el

temps en què es fa aquesta operació.

Es troba en una zona en la qual els carrers tenen noms relacionats amb accions pròpies de l'activitat agrícola o del món rural, amb la voluntat que es mantingui en el nomenclàtor la memòria de la seva importància a Badalona i, especialment, a la zona de Canyet.

Sèneca, carrer de

La Salut

PM 1977/12/01

Luci Anneu Sèneca (Còrdova 4 aC–Roma 65 dC). Escriptor, filòsof i polític llatí. S'instal·là a Roma amb la seva família i després d'una època d'exili, tornà a la capital i fou nomenat mestre de Neró, fill d'Agripina, muller de l'emperador Claudi.

Col·laborà amb Neró els primers anys del seu regnat (54-62) i gaudí d'una situació de privilegi. Ja retirat, l'acusaren de conspirar contra l'emperador i fou obligat a suïcidar-se. Autor de nombroses obres literàries i filosòfiques, ha tingut una enorme influència en el pensament occidental.

Sèquia, carrer de la

Sant Antoni de Llefià

CG 1939/02/14

Canal de regatge.

On actualment hi ha el carrer passava la sèquia que havien fet construir algunes persones de Santa Coloma, Sant Adrià i Badalona gràcies a un establiment reial de 1815. També era coneguda amb el nom de *mina de Santa Coloma* perquè la sèquia conduïa aigua que procedia del riu Besòs.

Sèquia (D 1905), Joan d'Ariaste (PM 1932/07/12)

Serentill, parc d'en

Bufalà

PM 1975/03/21

Salvador Serentill i Costa (Badalona 1892-1973). Farmacèutic i polític, fou alcalde de la ciutat des del febrer de 1940 fins al maig de 1945. L'any 1943 rebé el nomenament de fill predilecte de Badalona i li fou lliurada una certa quantitat de diners que, mitjançant l'Asociación Cultural de la Ciudad de Badalona, s'in-

vertí en la compra dels terrenys que formen el parc. L'associació acordà el 13 de desembre de 1961 cedí els terrenys a la ciutat i proposà que s'anomenessin amb el nom de Serentill. L'acord formal, no obstant això, no es va dur a terme fins força anys més tard. L'agost de 1962 l'Ajuntament li atorgà la medalla d'or de la ciutat i l'octubre de 1968 s'inaugurà la zona escolar dins el parc.

Serra de Daró, carrer de la

Lloreda

PM 1961/07/19

Municipi del Baix Empordà. L'activitat econòmica principal és l'agricultura de regadiu i la ramaderia. Conserva restes del monestir de Matella. Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de poblacions catalanes.

Seu d'Urgell, carrer de la

Casagemes

D 1877

Capital de l'Alt Urgell formada per set nuclis amb uns 10.660 habitants. Ocupa el centre de la plana o ribera d'Urgell que formen la confluència dels rius Segre i la Valira. L'activitat econòmica principal se centra en la comercialització dels productes agrícoles i les indústries alimentàries (embotits, llet i els derivats). L'agricultura de regadiu i la ramaderia, bovina i avícola, hi tenen un paper destacat. L'activitat comercial està molt desenvolupada, ja que actua com a centre d'atracció de les comarques pirinenques. Des de l'edat mitjana és un centre d'intercanvis important.

La ciutat és seu episcopal i catedralícia. Quant al patrimoni arquitectònic, destaca el nucli vell, amb carrers porxats, i l'edifici de la catedral, amb el claustre (segle XII). Durant els Jocs Olímpics de Barcelona (1992) fou subseu olímpica de les proves de piragüisme d'aigües braves.

La denominació d'aquest carrer fou donada durant el període de la Restauració i fa referència a l'última població carlina de Catalunya que es rendí a les tropes comandades pel general alfonso Martínez Anido, el 1875, en la darrera guerra dels carlins.

El 1973, al tram de carrer que hi ha per sobre

del carrer de Méndez Núñez se li donà el nom d'*avinguda del Parc*, però aquesta denominació no fou mai efectiva.

Severo Catalina, passatge de

Gorg

CG 1939/10/24

Severo Catalina y del Amo (Cuenca 1832-Madrid 1871). Es formà al seminari de Cuenca i a Madrid, on es doctorà en lleis i es llicencià en filosofia i lletres. També estudià teologia i ciències exactes, hebreu i àrab. El 1857 guanyà la càtedra d'hebreu de la Universitat Central de Madrid, el 1861 ingressà a l'Acadèmia de la Llengua, i el 1868, abans de la revolució, fou ministre de Marina i de Foment. Destacà com a periodista, erudit, polític i poeta. Entre les seves obres cal esmentar *La mujer*, treball literari i alhora de divulgació sobre la psicologia de la dona, que gaudí de gran popularitat.

Servent (D 1931)

Sevilla, carrer de

La Pau

CMP 1941/03/11

Ciutat, capital de la província homònima i de la Comunitat Autònoma d'Andalusia, dins la qual és la població més gran, amb uns 704.000 habitants. Situada a la vora del riu Guadalquivir, té l'únic port fluvial d'Espanya. La població va créixer molt durant la segona meitat del segle XX gràcies a la implantació de noves indústries al costat de les més tradicionals, lligades a l'agricultura –productes alimentaris i vi. Destaca també com a centre administratiu, polític i comercial. És alhora un nucli de gran atractiu turístic ja que conserva un patrimoni arquitectònic esplèndid –les famoses Torre del Oro i la Giralda, per exemple–, té diversos museus i ofereix celebracions tradicionals de gran interès, com la Setmana Santa i la Feria de Abril. A més, el 1992 fou la seu de l'Exposició Universal, que tingué lloc a l'illa de La Cartuja.

Carrer A urbanització Costa (CMP 1925/12/29)

Sicília, carrer de

Puigfred

D 1925

Illa d'Itàlia, la més gran del mar Mediterrani, separada de l'extrem meridional de la península

Itàlica per l'estret de Messina. La capital és Palerm. Al sector oriental de l'illa hi ha el volcà Etna, el més important d'Europa. Sicília conserva valuosos testimonis monumentals de l'antiguitat, en què estigué dins l'òrbita dels grecs (segle VIII aC) i dels romans (segle III aC). A l'edat mitjana els normands conquistaren l'illa als musulmans i van fundar-hi el regne de Sicília (segle XI) que, a partir de 1282, any en què Pere I de Catalunya-Aragó fou proclamat rei, estigué governat per monarques de la dinastia catalanoaragonesa.

Simancas, carrer de

Artigues i Sant Roc

CG 1939/10/24

Municipi de la província de Valladolid, a la Comunitat Autònoma de Castella i Lleó, situada a la vora del riu Pisuerga. Té poc més de 3.000 habitants. La seva activitat econòmica és l'agricultura de cereal, vinya i ramaderia de llana. En època romana es denominava *Septimanca*. Al castell, construït al segle XV, hi ha l'arxiu general de l'antic regne de Castella.

El carrer de Simancas era el carrer fronterer de la urbanització Artigues.

Iquique (PM 1912/02/12), Estanislao Figueras (PM 1917/07/02)

Simó Piera, carrer de

Sant Antoni de Llefià

PM 1979/12/28

Simó Piera i Pagès (Barcelona 1892-1979). Sindicalista. Paleta, fou militant de la CNT des de la seva fundació i va ocupar càrrecs al Comitè Regional de Catalunya. Del 1916 al 1920 estigué implicat en diverses vagues, entre les quals destaca, per la seva magnitud, la de «la Canadenca». Del 1918 al 1920 presidí el Sindicat Únic de la Construcció. Exiliat el 1923, tornà el 1931 i s'adherí a Esquerra Republicana de Catalunya, però en acabar la Guerra Civil, es va haver d'exiliar novament. S'instal·là a Caracac, on presidí el Centre Català (1949-1950), i tornà a Catalunya el 1965. És autor del llibre *Records i experiències d'un dirigent de la CNT*. Es va donar el seu nom al carrer poc després que hagués mort per la relació que havia mantingut amb Badalona, ja que hi fundà el Sindicat de Paletes i assistí com a representant del sin-

dicalisme local a l'assemblea fundacional de la Confederació Regional de Treballadors (1913), entorn de la qual es reorganitzà la CNT. També es va voler recordar la seva relació amb l'anarquista badaloní Joan Manent.

Vistamar (CMP 1924/11/17)

Sírius, carrer de

Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

Estel de la constel·lació del Ca Major, el més brillant del cel i un dels més propers a la Terra. El nom prové del grec *seirios* ('cruel'). L'estrella fou molt venerada pels antics egipcis perquè la sortida heliaca de Sírius tenia lloc poc abans de les crescudes del Nil. Això els permetia de predir-les. El carrer és en una zona on bona part duen nom de planetes i estrelles.

Sistrells, camí de

Nova Lloreda

D 1946

L'origen d'aquest nom és molt antic. A mitjan segle XII ja apareix citat en un document conservat a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona. Durant molts segles Sistrells abastava, aproximadament, el que avui són els barris de Lloreda, Montigalà, Nova Lloreda, Puigfred, Sant Crist i Sistrells.

El nom d'aquest camí en denomina un de molt antic (actualment en queda molt poc rastre) pel qual s'anava cap a la zona del Fondo de Santa Coloma.

Sistrells, plaça de

Sistrells

PM 1991/01/30

Vegeu *Sistrells, camí de*

Sitges, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Garraf, accidentat pel massís del Garraf i travessat per barrancs com la riera de Ribes, amb 17.600 habitants. Les principals activitats econòmiques són el turisme i la indústria, però una part de la població treballa en una reduïda agricultura. Entre el segle XIX i el XX es convertí en un centre artístic rellevant i també d'estiueig de la burgesia. La població acull im-

portants museus: el Cau Ferrat, el Maricel i el Museu Romàntic. Hi destaquen també l'església barroca i l'edifici de l'Ajuntament, modernista.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Sobrarb, passatge de

Sistrells

CG 1939/10/24

Comarca d'Aragó, al sector pirinenc d'Osca, que s'estén des de la frontera francesa fins a la comarca del Somontano. Hi discorre el riu Cinca i els seus afluents, i està dividida en nombroses valls. L'economia de la zona es basa en l'agricultura, la ramaderia, l'explotació hidroelèctrica i la forestal i el turisme. Inclou el parc nacional d'Ordesa.

Passatge A urbanització Bachs-Sistrells (CMP 1925/01/26)

Sol, plaça del

Casagemes

D 1893

Estel al voltant del qual gravita la Terra. El Sol gira entorn d'ell mateix, però com que és format per una gran massa de gasos les diferents regions no giren juntes, sinó que ho fan a velocitats diferents.

Al novembre de 1865 foren aprovats els noms de tres carrers que s'havien obert al terreny conegut com Camp del General: Sol (l'actual Francesc Planas i Casals), Centre (actual Santiago Rusiñol) i Estrella (actual Rivero). Es desconeix el motiu pel qual es posaren aquests noms, però sembla admissible que la denominació de carrer del Sol estigués relacionada amb la situació geogràfica, a la zona de llevant, extrem de la població per on surt el Sol. Uns anys després, la prolongació del carrer donà lloc a una plaça que es batejà amb el nom *de plaça del Sol*. Finalment, ens podem permetre pensar que probablement al carrer del Centre li fou donat aquest nom perquè es trobava situat al bell mig de dues estrelles (plaça del Sol, carrer de la Lluna).

Soledat, carrer de la

Centre

D 1852

Carència voluntària o involuntària de companyia.

L'any 1848 tingué lloc el segrest de cinc propietaris a Sants. Els segrestats van estar retinguts uns dies en un pou d'una casa de l'actual carrer d'Agustí Montal de Badalona. Els homes foren alliberats en canvi d'un rescat, però, al cap de pocs dies, la policia descobrí els culpables. En total van ser acusades 22 persones, de les quals tres foren executades a la platja de Badalona i altres a Barcelona i a Sants. Segons la llegenda, en el camí cap al patíbul pronunciaven les paraules: *Jesús, pietat i soledat*. Així en record dels darrers mots pronunciats per aquells homes es posaren els noms de Soledat i de Pietat a dos carrers de la nostra població.

Soler i Biosca, passatge de

Bufalà

D 1955

Cognom de la família propietària dels terrenys, que en va promoure la urbanització a la meitat dels anys cinquanta. La família esmentada era era descendent de Pere Màrtir Soler i Serra, casat amb Ignàsia Biosca i capdavanter de l'empresa tèxtil Soler i Biosca. Aquesta indústria havia estat situada a l'actual carrer de Francesc Macià i havia estat una de les més importants a l'últim quart del segle XIX i els primers anys del segle XX.

Solidaritat, rambla de la

Sant Antoni de Llefià

PM 1991/01/30

Adhesió circumstancial a la causa o empresa d'altres.

En els darrers anys els moviments i les organitzacions solidàries s'han estès en la nostra societat per contribuir a la millora de les condicions de vida de moltes persones, especialment del Tercer Món. La denominació d'aquest carrer és un homenatge als moviments i les organitzacions d'aquest signe.

Solsona, carrer de

La Pau, la Salut i Sistrells

CMP 1941/03/11

Ciutat de Catalunya, capital del Solsonès. Té uns 6.500 habitants. Travessada pel riu Negre, és el centre d'una zona agrícola i el principal nucli fabril de la regió, dedicat sobretot a la indústria ali-

mentària. És seu episcopal des del 1593 i obtingué el títol de ciutat el 1594. Actualment conserva elements notables del passat, com un sector del recinte emmurallat i del castell (segle XII) i la catedral (segle XIV), que guarda la imatge romànica de la Mare de Déu del Claustre (segle XII), patrona de la ciutat. Per la importància dels seus fons, cal esmentar també el Museu Diocesà i Comarcal, situat al Palau Episcopal, que és un notable edifici barroc.

Carrer C urbanització Barriga (CMP 1924/06/16)

Suïssa, carrer de

Montigalà

PM 1992/05/06

El nom oficial és Confederació Suïssa. Estat de l'Europa central amb capital a Berna. Les llengües oficials són l'alemany, el francès, l'italià i el romanx. País neutral, no és membre de la Unió Europea ni de l'ONU. És un país ric i industrialitzat, el primer d'Europa per la seva renda per càpita. Gràcies a la banca, en part, s'hi ha desenvolupat la indústria, el comerç i el turisme.

Súria, carrer de

Lloreda

PM 1961/07/19

Municipi de la comarca del Bages, a la vall del riu Cardener, amb uns 6.265 habitants. L'activitat econòmica se centra en l'agricultura, fonamentalment de secà, i en l'explotació del jaciment de sals potàssiques. Una part de les mines, fa pocs anys, s'ha convertit en museu del món miner. El nucli vell de la població conserva l'aspecte medieval.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis catalans.

El carrer de Tortosa cantonada amb l'avinguda del Marquès de Mont-roig. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Valentí Ruano Polo. Fotògraf: J. Mons Vilà

Tamariu, carrer de

Canyet

D 1963

Poble del municipi de Palafrugell (17.850 habitants), al Baix Empordà, envoltat per la cala de Tamariu. Fins als anys cinquanta fou un petit nucli de pescadors, que s'ha transformat en un lloc turístic i residencial.

Aquest carrer pertany a la colònia Sant Jordi i, com els altres, porta el nom d'una població de la Costa Brava.

Tànger, carrer de

Bufalà i Montgalà

CMP 1941/03/11

Ciutat del Marroc, capital de la província homònima, situada a l'estret de Gibraltar. Té uns 187.000 habitants. En l'economia ha estat fonamental el port franc que ha permès el desenvolupament del comerç i les finances. La ciutat destaca també per la producció d'aliments, tabac i sabó. Al llarg de la dilatada història ha estat sota dominis molt diversos: púnic i romà en l'antiguitat, vàndal, bizantí i musulmà a l'edat mitjana, i portuguès, espanyol, britànic i marroquí a l'edat moderna. Ja en època contemporània va estar sota administració internacional (1923) fins que Espanya l'ocupà el 1940, durant la Segona Guerra Mundial. El 1945, en acabar el conflicte, passà novament a ser internacional —Gran Bretanya, França, Espanya i Itàlia— i el 1956, finalment, quedà sota el control marroquí.

Es va donar aquest nom al carrer durant la Segona Guerra Mundial, quan la ciutat de Tànger estava ocupada per Franco, que pretenia aprofitar la guerra per fer realitat les seves aspiracions imperialistes sobre el nord d'Àfrica.

Tanit, carrer de

Montgalà

PM 1992/05/06

Deessa mare o de la fecunditat, protectora de Cartago. Assimilada a l'època romana a la verge Caelestis.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de deesses. Aquesta denominació fou escollida per potenciar en el nomenclàtor la figura femenina.

Tardor, carrer de la

El Remei

D 1983

Estació de l'any entre l'estiu i l'hivern. A l'hemisferi nord comença el 22 o 23 de setembre i s'acaba el 21 o 22 de desembre, i a l'hemisferi sud comença el 20 o 21 de març i s'acaba el 21 o 22 de juny.

Està situat en una zona on altres carrers també porten el nom de les estacions de l'any.

Tarongers, passeig dels

Mas Ram

PM 1975/01/27

Arbre no gaire alt, de capçada arrodonida, de fulles el·líptiques agudes, de flors blanques i oloroses i de fruits (les taronges) en hesperidi, globosos, de polpa dolça i sucosa i de pela gruixuda, granelluda i de color groc vermellós. Oriünd de la Indoxina, el seu conreu és profusament estès a les regions de clima mediterrani. Pertany a la família de les rutàcies.

Al mateix barri, els carrers duen nom d'arbres i arbustos habituals a la zona.

Tarragona, carrer de

Sant Antoni de Llefià

PM 1932/07/12

Ciutat de Catalunya, capital de la província homònima i de la comarca del Tarragonès, situada a la desembocadura del Francolí, al Mediterrani. Té uns 112.800 habitants. Amb un port molt actiu, la ciutat és un centre comercial i industrial amb un gran complex petroquímic. Pel que fa al patrimoni, destaca especialment el de l'època romana, que l'any 2000 ha estat declarat per la Unesco patrimoni de la humanitat i que testimonia la grandesa de l'antiga *Tarraco*, capital de la Hispània Citerior. La ciutat conserva també restes paleocristianes i, ja d'època medieval, sobresurt la catedral gòtica. Diversos museus recullen testimonis de la seva història: el Museu Nacional Arqueològic, el Paleocristià, el de la Ciutat i el Diocesà.

El nom del carrer de Tarragona, com tots els altres aprovats en temps de la República, fou anul·lat el 14 de febrer de 1939 pel primer Ajuntament franquista, que li va tornar el nom anterior, *Camino Antiguo de Santa Coloma*,

utilitzat tradicionalment en català, però aquesta substitució no es va fer efectiva.

Tècnica, carrer de la

Montigalà

PM 1992/05/06

Pertanyent o relatiu a les aplicacions de les ciències i les arts.

Està situat en una zona on també altres carrers porten noms de diferents branques del coneixement.

Tei, carrer del

Centre

D 1821

Es diu que Tei al·ludeix a un pescador, anomenat Timoteu, protagonista d'una llegenda segons la qual aquest pescador hauria donat origen al nom de Canyet. Presoner de pirates, per pagar-los el rescat els va prometre que els faria una corda tan i tan llarga que els permetria de deixar els vaixells mar endins. Va començar la feina al badiu de casa seva (segurament al carrer que porta el seu nom) i, tot fent corda, va arribar fins a l'actual Canyet, on va decidir amagar-se per por dels pirates. Instal·lat en una casa del bosc, per indicar als seus amics on vivia decidí escriure el nom a l'inrevés, Canyet i no can Tei, perquè hi havia arribat a recules mentre feia la corda.

Teià, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Maresme, regat per la riera del Teià i accidentat per la serra de Sant Mateu, amb 4.850 habitants. En els darrers anys el conreu tradicional de la vinya i la indústria tèxtil estan perdent pes enfront del creixement de les zones residencials i d'estiueig.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Teide, carrer del

Morera

D 1965

Cim volcànic de l'illa de Tenerife (Canàries) que, amb 3.718 m d'altura, és el més alt d'Espanya. Situat a la caldera o cràter de Las Cañadas, for-

ma part del parc nacional de Las Cañadas del Teide, que ofereix una paisatge desolat de roques erosionades, cendres i lava, fruit d'una erupció volcànica esdevinguda fa milions d'anys.

Teixidores, carrer de les

La Mora

PM 1992/05/06

Dona que té per ofici teixir. A Badalona moltes dones estaven ocupades en aquesta professió durant la segona meitat del segle XIX i el segle XX.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms d'oficis desenvolupats per dones. Aquesta denominació fou escollida per potenciar en el nomenclàtor la figura femenina.

Temple, carrer del

Dalt de la Vila i Centre

PM 1867/09/18

Edifici públic destinat a un culte.

El carrer està dedicat a l'església de Santa Maria, consagrada el 1112. El 1867 s'obrí aquesta via com a prolongació de la de Sant Francesc d'Assís. Finalment el 1891 s'obrí la part alta gràcies a la urbanització d'uns terrenys de conreu de la Torre Vella propietat del marquès de Barberà. A partir d'aquell moment i durant molts anys aquesta via fou l'eix de comunicació principal entre el barri de Dalt de la Vila i el de Baix a Mar.

Termes Romanes, carrer de les

Dalt de la Vila

PM 1964/06/02

Establiment de banys característic de la civilització romana. Era també un lloc d'oci i de relació.

El carrer porta aquest nom perquè està situat molt a prop de les termes romanes descobertes el 1955, durant una excavació, i conservades en el subsòl del Museu de Badalona.

Aquesta via es troba situada dins el territori de l'antiga ciutat romana de Baetulo, on s'han localitzat importants restes arqueològiques.

Terol, carrer de

Coll i Pujol

PM 1974/01/03

Ciutat, capital de la província d'aquest mateix

nom, de la comunitat autònoma d'Aragó, que té al voltant de 30.000 habitants. Les serres d'Albarracín, Javalambre i Camarena en formen l'entorn. És la capital de província menys poblada i la seva activitat econòmica és bàsicament el sector primari i algunes indústries de transformació agropecuària. Terol és la ciutat més representativa de l'estil morisc i ha estat poblada des del paleolític.

Terrassa, avinguda de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Vallès Occidental. Situat en una plana suaument ondulada i travessat de nord a sud per diverses rieres i torrents, amb 165.650 habitants. L'activitat econòmica principal és la indústria, sobretot la tèxtil i la siderometal·lúrgica. Pel seu valor artístic, destaquen les esglésies de Santa Maria, Sant Miquel i Sant Pere, d'estil preromànic, i la basílica gòtica del Sant Esperit. A més, és seu d'importants museus (la cartoixa de Vallparadís, el Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya, el Museu Tèxtil i la Casa Museu Alegre de Sagrera).

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Tete Montoliu, plaça de

Coll i Pujol

PM 2002/05/28

Vicenç Montoliu i Massana (Barcelona 1933-1997). Cec de naixement, es formà musicalment amb el seu pare i amb Damià Cots i estudià al Conservatori Municipal de Música de Barcelona. Dedicat exclusivament al jazz des dels anys 1950, actuà en diversos festivals i obtingué ben aviat el reconeixement del públic europeu. El 1967 féu amb èxit la seva primera gira pels Estats Units, país on tornaria diverses vegades, i a principi dels anys 1990 actuà al Japó, on gaudia d'un gran prestigi. Tot i la seva dimensió internacional actuava freqüentment a Barcelona i també ho va fer, diverses vegades, a Badalona. Al llarg de la seva carrera va realitzar nombrosos enregistraments i va actuar tant en solitari com en col·laboració amb altres músics de jazz, sovint primeres figures com ell mateix.

Tiana, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Maresme al vessant marítim de la serralada Litoral, amb 5.385 habitants. En els darrers anys el conreu tradicional de la vinya està en recessió a causa de la proliferació d'habitatges i segones residències. Quant al patrimoni cultural i artístic, destaca la vil·la romana de Can Santromà i la cartoixa de Montalegre, d'estil gòtic.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Tiana, carretera de

Manresà

PM 1975/07/04

Vegeu *Tiana, carrer de*

Aquesta via dona accés pel barri de Manresà al municipi veí de Tiana.

Tibidabo, carrer del

Morera

D 1965

És el cim més alt (512 m) de la serra de Collserola. Situat a Barcelona, molt a prop del límit amb Sant Cugat del Vallès, separa el pla de Barcelona de les valls de Vallvidrera i de Sant Medir. A finals del segle XIX s'inicià el procés d'urbanització de la muntanya, en la qual hi ha diversos edificis i equipaments, com l'Observatori Fabra, el temple del Sagrat Cor de Jesús i un famós parc d'atraccions.

Tomás Bretón, carrer de

Bufalà

PM 1980/01/25

Tomás Bretón Hernández (Salamanca 1850-Madrid 1923). Compositor i director d'orquestra que també exercí de violinista. L'any 1878 fundà l'orquestra de concerts Unión Artístico-musical. Féu estades a Roma, Milà i París. A Madrid dirigí la Sociedad de conciertos, promogué l'òpera i fou, professionalment, director del conservatori. Escriví òperes, un gran nombre de sarsueles, un oratori i obres de música simfònica, de cambra i coral.

Mestre Bretón (PM 1975/03/21)

Torí, carrer de

La Salut

CMP 1941/03/11

Ciutat d'Itàlia, capital de la província homònima i de la regió del Piemont, a la confluència del Po i el seu afluent, el Dora Riparia. Té uns 991.000 habitants. És un excel·lent nucli de comunicacions amb els Alps i la Ligúria. A partir de mitjan segle XIX es va desenvolupar com a centre industrial, sobretot pel que fa a la fabricació d'automòbils, però hi destaca també la indústria aeronàutica, la tèxtil, la de pneumàtics, l'editorial i l'alimentària –vermuts. Urbanísticament, la ciutat es caracteritza per l'ordenació geomètrica i l'arquitectura homògena. També cal destacar que disposa d'un important patrimoni de les èpoques romana, medieval i barroca, i de diversos museus, universitat (1404) i la Biblioteca Nazionale, que guarda tresors bibliogràfics d'un gran valor.

Torner, carrer d'en

Progrés

PM 1894/04/17

Emili Torner i Gurri, resident a Barcelona, era propietari d'uns terrenys situats entorn del carrer de la Providència i el 1880 va sol·licitar permís a l'Ajuntament per fer-hi una urbanització, l'operació principal de la qual era la construcció d'una plaça que ocupava aproximadament l'espai on hi ha actualment el Mercat Torner (1926). Amb el pas dels anys el projecte es va anar modificant i el 1893 l'Ajuntament va demanar a Emili Torner que cedís el terreny necessari per prolongar el carrer del Príncep de Bergara. Es va arribar a un acord i la prolongació del carrer esmentat va prendre el nom del propietari, un nom que ja consta en els plànols de l'últim projecte, aprovat pel Ple el 1894.

Torras i Bages, carrer de

Raval

PM 1917/07/02

Josep Torras i Bages (les Cabanyes 1846–Vic 1916). Eclesiàstic i escriptor. L'any 1871 ingressà al seminari de Vic, on s'inicià en la doctrina de Tomàs d'Aquino, que el marcava profundament. Fins a l'any 1899, en què fou nomenat bisbe de Vic, exercí una intensa tasca pastoral i intel·lec-

tual a Barcelona. En aquesta època publicà el seu llibre més important, *La tradició catalana*, de signe moderadament conservador, on defensà apassionadament la llengua catalana i l'aportació del cristianisme a la història de Catalunya. Les seves pastorals foren llegides amb entusiasme i les figures del moviment de renovació cristiana de Catalunya durant la primera meitat del segle XX continuaren i aprofundiren el seu pensament.

Torre, passatge de la

La Salut

PM 1958/07/02

Aquest passatge és situat just on hi havia una entrada a la Torre Anglasesell o Torre Moixó, situada al darrere de l'antic escorxador i enderrocada a mitjan segle passat. Els Anglasesell, després Moixó, foren dels principals propietaris de terres des del segle XVIII, ubicades, sobretot, a la zona de l'antic barri de Llefià.

Segurament la denominació és popular i progressivament va quedar fixada al nomenclàtor oficial.

Torre de l'Ou, plaça de la

Sant Antoni de Llefià

PM 1992/05/06

Recorda una antiga torre d'estiueig, amb formes àrabs, construïda als anys vint i enderrocada el 1987. El nom li fou donat per la forma que tenia el sostre.

El propietari, Francesc Rius Martí, urbanitzà i vengué en parcel·les els extensos terrenys que envoltaven la finca.

Torre Mena, plaça de la

Sant Antoni de Llefià

PM 2002/05/28

Vegeu *Mena*, *carretera de***Torrebadal, carrer de**

Casagemes

D 1860

Era el cognom d'una família badalonina propietària d'una masia coneguda per Mas Torrebadal i, més tard, per Can Viñas, situada a l'actual carrer de Baldomer Galofre, al barri de Bufalà. També eren propietaris d'uns terrenys que hi havia a prop de la plaça del Sol.

Torrent d'en Grau, carrer del

Puigfred
D 1925

Antic torrent que desembocava al riu Besòs, situat entre la serra de Mena (part alta dels actuals barris de Lloreda, la Pau, la Salut i Llefià) i la serra de Mosques d'Ase (part alta del barri de Puigfred). A l'edat moderna la vall que formen es va anomenar *Sistrells*. El complement d'en Grau el pren d'una masia situada a la zona a prop de la qual hi passava el camí de Badalona, anomenat, en altres trams, *dels Contrabandistes*, *dels Francesos* i *de la Pelleria*.

Torrent d'en Valls, carrer del

Raval
PM 1973/12/07

Topònim d'un torrent (anomenat, també, *el Rierot*), avui dia totalment desfigurat, que naixia sota l'actual barri de Lloreda i que prengué el nom de Can Valls, una masia situada a tocar del torrent i a prop de l'antic camí de Llefià. L'actual carrer de Maria Auxiliadora (abans anomenat *del Torrent*) n'era la part baixa.

Torrent de la Batllòria, carrer del

Coll i Pujol
D 1877
Veure *Batllòria*, carrer de la

Torrent de la Font, carrer del

Morera
PM 2002/05/28

Topònim de datació incerta, anomenat ja així en un plànol de l'any 1797 de propietats de la Torre Vella. Naixia al peu del turó d'en Boscà i arribava fins al mar. L'actual riera d'en Matamoros és una part del recorregut d'aquest torrent.

Torrent de Vallmajor, carrer del

Manresà
D 1882

Antic torrent, avui en dia urbanitzat, situat entre els barris de Canyadó i Manresà i que neix al turó d'en Seriol (on hi ha el cementiri de Sant Pere). El nom Vallmajor es troba documentat ja al segle XVI tot i que no sembla que es refereixi a aquest torrent, ja que la vall que forma no és exactament una gran vall.

Tortosa, carrer de

Congrés, Gorg i la Mora
CMP 1925/02/09

Ciutat de Catalunya, capital de la comarca del Baix Ebre. Té uns 29.600 habitants. Situada a la vall baixa de l'Ebre, té àmplies zones dedicades a l'agricultura, però també s'ha desenvolupat com a centre industrial, comercial i administratiu. Destaca especialment el patrimoni que la ciutat conserva de l'edat mitjana, durant la qual s'expandí de forma notable. Cal esmentar, d'aquella època, el llibre *Costums de Tortosa* (segle XIII) –text jurídic molt avançat que pactaren els senyors i el poble– i la catedral, gòtica amb aportacions d'altres estils posteriors, ja que es construí molt lentament. A la ciutat, com a les comarques del voltant, es parla el tortosí, subdialecte del català occidental que té alguns trets comuns amb el valencià.

Es va donar aquesta denominació al carrer, identificat fins aleshores amb el núm. 5 del barri de Llefià, en homenatge a Pere Sabaté Curto, natural de Tortosa i alcalde de Badalona des de feia gairebé un any. Amb aquest motiu, es va organitzar un acte al qual assistiren el mateix alcalde, el delegat governatiu i alguns regidors.

Tossa de Mar, carrer de

Canyet
D 1963

Municipi costaner de la Selva, format per catorze nuclis amb uns 4.000 habitants. Les tradicionals activitats econòmiques han estat substituïdes, des dels anys trenta, per les activitats residencials i d'estiueig. Des de mitjan segle XX ha esdevingut un dels principals centres turístics de la Costa Brava. Pel que fa al patrimoni cultural, conserva un recinte emmurallat, declarat monument nacional el 1931, dins el qual hi ha les restes d'una església gòtica i la Casa del Governador, seu del Museu Municipal.

Aquest carrer pertany a la colònia Sant Jordi i, com els altres, porta el nom d'una població de la Costa Brava.

Trafalgar, plaça de

Sant Antoni de Llefià i Sant Mori de Llefià
PM 1973/12/07

Cap situat a la província de Cadis on l'any 1805

tingué lloc la batalla naval del mateix nom en què la marina anglesa va derrotar la flota hispano-francesa. Significà l'inici de la decadència de la marina espanyola alhora que revalidava la superioritat naval anglesa.

Tramuntana, carrer de la

Bufalà

PM 1992/05/06

Vent que bufa del nord. Sol ser fred i fort.

Situat en una zona on altres carrers porten noms de diferents vents.

Treballadors, carrer dels

Canyadó

PM 1998/05/26

Generalment es fa servir el nom *treballadors* per designar les persones que treballen en qualitat d'assalariats.

El Ple municipal acordà donar aquest nom a un carrer del barri de Canyadó pel fet que és una zona ocupada per indústries.

Tres d'Abril, plaça del

Sant Crist de Can Cabanyes

PM 1993/10/27

El tres d'abril de l'any 1979 es van celebrar les primeres eleccions municipals democràtiques després de la dictadura franquista. La significació d'aquest fet es va voler perpetuar en la memòria donant nom a un espai de la ciutat.

Tresmall, carrer del

Progrés

PM 2002/05/28

Xarxa formada per tres xarxes de malles diferents, unides per vores. En una vora porta la suçada, i en l'altra, el plom. El tresmall es calava durant tres hores, generalment a la matinada. Amb aquest art es pescaven llenguados, molls, pagells, sípies i altres peixos. A Badalona, el tresmall fou un dels arts de pesca més practicats.

Aquesta via forma part d'un conjunt de carrers propers a la línia de la costa i amb noms relacionats amb temàtica marinera i el mar.

Triomf, carrer del

Casagemes

PM 1895/01/15

Victòria, èxit esclatant. Aquesta denominació s'explica perquè l'obertura del carrer només va ser possible després d'un llarg litigi entre l'Ajuntament i els propietaris de la fàbrica de Can Mercader, que estava situada on actualment hi ha els pisos coneguts amb el mateix nom. Quan finalment el tema es va resoldre, l'Ajuntament va haver de pagar una indemnització, però gràcies a haver aconseguit tirar endavant el projecte el consistori es va considerar plenament victoriós.

Turó d'en Boscà, passatge del

Sant Antoni de Llefià

PM 1979/06/29

Un turó és una elevació no gaire alta del terreny. Badalona, entre la serralada Litoral i el mar, té diversos turons. El d'en Boscà té uns 300 m d'alçada i està entre les valls de Pomar i Canyet. Al segle XIX, Boscà era el cognom del propietari del turó, que li donà nom, i de la casa propera –Can Boscà–, existent encara avui i inclosa en el catàleg del patrimoni historicoartístic de la ciutat. El turó, també protegit al Catàleg, té una gran importància històrica, ja que conserva les restes del poblat ibèric emmurallat que hi hagué entre els segles IV aC i II aC, abans que els romans fundessin la ciutat de *Baetulo*. L'ocupació d'aquest turó pels ibers, que per motius de defensa sempre s'instal·laven en llocs elevats, no fou un cas aïllat, ja que n'hi hagué d'altres ben a prop, com el del puig Castellar –al terme de Santa Coloma de Gramenet– i el de les Maleses.

La denominació *turó d'en Boscà* responia a la voluntat de recordar el poblat ibèric i fou aprovada el mateix dia que la de turó de les Maleses, que identifica un passatge paral·lel. Segon passatge Sant Cebrià (D 1955)

Turó de les Maleses, passatge del

Sant Antoni de Llefià

PM 1979/06/29

Un turó és una elevació no gaire alta del terreny. Badalona, entre la serralada Litoral i el mar, té diversos turons. El de les Maleses està situat entre els municipis de Montcada i Reixac, Badalona i Sant Fost de Campsente-lles i té una alçada de 461 m. El nom prové, segurament, de la vegetació feréstega. Com en el cas del turó

d'en Boscà, el de les Maleses estigué ocupat per un poblat ibèric entre els segles IV i I aC, però és molt menys conegut ja que no s'hi han fet tantes intervencions arqueològiques. Està també inclòs en el Catàleg del patrimoni historicoartístic de la ciutat.

La denominació *turó de les Maleses* responia a la voluntat de recordar el poblat ibèric i fou aprovada el mateix dia que la de turó d'en Boscà, que identifica un passatge paral·lel.

Primer passatge Sant Cebrià (D 1955)

El carrer d'Uruguai, al barri de Sant Joan de Llefia. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Revista de Badalona

Unió, carrer de la

Progrés

PM 1877/01/18

Acció d'unir o d'unir-se. L'efecte. El carrer va rebre la denominació d'*Unió* a proposta dels propietaris que van urbanitzar el terreny, però no sabem per què la van escollir. En tot cas, el tram que sol·licitaren urbanitzar era el que va del carrer de la Indústria cap al del Progrés i, així, el nom podria tenir un significat literal en la mesura que el nou carrer acabaria enllaçant els dos carrers esmentats, però també simbòlic al·ludint a la unió entre indústria i progrés. Finalment, també hi ha la possibilitat que el nom s'inspirés en la unió concreta dels dos propietaris que s'havien posat d'acord per urbanitzar els terrenys i obrir-hi el carrer.

Urà, carrer d'

Sant Joan de Llefià

D 1955

Planeta del sistema solar, el setè pel que fa a la seva proximitat al Sol. La seva massa és d'unes 14,5 vegades la de la Terra, i el seu diàmetre equatorial fa entorn de 52.300 km. El nom prové de la mitologia grega, en la qual Urà és la personificació del cel i el fecundador de la Terra.

Altres carrers de la zona porten noms de planetes i constel·lacions.

Uruguai, carrer d'

Sant Joan de Llefià

PM 1973/12/07

El nom oficial és República Oriental de l'Uruguai. Situada al con sud d'Amèrica, limita al nord i al nord-est amb Brasil, al sud-est amb l'oceà Atlàntic, al sud amb l'estuari del riu de la Plata i a l'oest amb l'Argentina. Amb una superfície de 176.215 km², és el segon país més petit del continent. La capital és Montevideo, que és la ciutat més poblada i el port i centre econòmic més important del país. Altres ciutats importants són Salto, Paysandú i Punta del Este.

En aquesta zona, i en el mateix moment, es va donar nom de països d'Amèrica del Sud a diversos carrers.

José María Usandizaga (Sant Sebastià 1887-Yanthi 1915). Compositor basc. Es formà a Sant Sebastià i a París, on marxà als catorze anys. De retorn al País Basc, es donà a conèixer amb cançons inspirades en el folklore basc, i el 1910 compongué el seu primer drama escènic, amb text en basc de J. Power. Autor d'una extensa obra per a piano, orgue, orquestra i veu, la seva composició més coneguda és el drama líric *Las golondrinas* (1913).

A la zona hi ha altres carrers dedicats a compositors.

Usandizaga (D 1918), passatge Montserrat (PM 1932/07/12)

Usandizaga, carrer d'

Bufalà

CG 1939/10/24

Vista general del barri de Manresà als primers anys del segle passat, en què es pot observar com el carrer de Velázquez és l'eix central del barri. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Col·lecció Associació de Veïns de Manresà

Vaixell Maria Assumpta, plaça del

Progrés

PM 2002/05/28

Pollacra goleta destinada al comerç transatlàntic de la península amb Amèrica, que fou bastida a Badalona pel mestre d'aixa Nicolau Pere Pica i Vila, l'any 1858. La nau, que va ser molt celebrada i recordada a la ciutat a principi dels anys 1990, va destacar per la seva dilatadíssima vida, fins al punt que durant uns anys fou el vaixell en actiu més antic del món. Es va enfonsar el 1995 a les costes de Cornualla, al sud de la Gran Bretanya, a causa d'un fort temporal de vent.

València, carrer de

Morera

PM 1927/01/26

El País Valencià és una comunitat autònoma d'Espanya, situada a les costes del Mediterrani, al llevant peninsular. La capital és València. Des del punt de vista econòmic, la regió és famosa pels conreus d'hortalisses i cítrics, però també té una indústria molt desenvolupada.

Històricament va estar molt vinculada a Catalunya, ja que al segle XIII el rei Jaume I en conquerí una bona part als musulmans, i es formà així el regne de València, incorporat a la Corona d'Aragó. Això explica que al país, exceptuant les comarques més occidentals, es parli una variant del català, el català meridional o valencià que alguns, obeint més a interessos polítics que no pas a raons lingüístiques, consideren una llengua deslligada de la catalana.

El nom d'aquest carrer també es podria referir a la ciutat o a la província homònimes. La denominació es va aprovar, en castellà, el mateix dia que la dels carrers, si-tuats a la mateixa zona, d'Astúries i Galícia, referents inequívocament a regions o, en llenguatge actual, comunitats autònomes. Per aquest motiu en la definició ens hem referit al País Valencià, que en castellà s'identificava amb la regió de *Va-lencia*. Més tard es van donar altres noms de po-bles hispànics —no sempre regions— als carrers circumdants.

Renom (CMP 1925/10/05)

Valentí Almirall, plaça de

Nova Lloreda

PM 1979/06/29

Valentí Almirall i Llozer (Barcelona 1841-1904). Polític i escriptor. Estudià dret a la Universitat de Barcelona. Estigué influenciat per les idees republicanes i federals de Pi i Margall. El 1882 fundà el Centre Català, organització autonomista aglutinadora de diverses tendències ideològiques. Fundà la publicació *El Estado Catalán* (1869-1873) i dirigí el primer diari en llengua catalana *Diari català* (1879-1881). El 1886 publicà la seva obra més important: *Lo catalanisme*.

Jaume I (PM 1968/04/04)

Vallès, carrer del

Sant Antoni de Llefià

CG 1939/02/14

Regió natural i històrica del Principat que, per la seva complexitat, està dividida administrativament en dues comarques: Vallès Oriental i Vallès Occidental. Des de mitjan segle XIV fins al 1834, any de creació dels partits judicials, estigué unificada administrativament. La capital del Vallès Oriental és Granollers i la del Vallès Occidental està compartida entre Sabadell i Terrassa. A partir dels anys seixanta ha tingut un notable creixement demogràfic gràcies a la immigració procedent del sud i oest de l'Estat espanyol. En l'aspecte econòmic, a partir del segle XIX, aquestes dues comarques van tenir una expansió industrial lligada fonamentalment al sector tèxtil. Posteriorment, al segle XX, s'ha produït un important impuls industrial amb una considerable diversificació dels sectors productius. També està molt desenvolupat el sector terciari. D'aquest, destacariem els serveis culturals, amb una presència notable de biblioteques, museus i dos centres superiors d'ensenyament: l'Escola d'Enginyeria Industrial Superior de Terrassa i la Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra.

Vallès (CMP 1924/11/17), Fivaller (PM 1932/07/21)

Vallespir, carrer del

Sant Mori de Llefià

PM 1971/01/09

Comarca geogràfica de França, la capital de la qual és Ceret. Presenta un fort contrast entre les altes muntanyes del massís del Canigó i les valls. La comarca correspon a la conca del riu Tec i els seus afluents.

Vallromanes, carrer de

Pomar

PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Vallès Oriental, amb 1.130 habitants, situat a la capçalera de la riera de Vallromanes i accidentat per la serra de Sant Mateu. Se segregà de Montornès el 1940. Les activitats econòmiques principals són l'agricultura i la ramaderia. El turisme s'ha desenvolupat al voltant del camp de golf.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Valls d'Andorra, carrer de les

El Remei

PM 1980/11/28

Territori situat als Pirineus. Es coneix també com a Principat d'Andorra, però el seu règim, d'origen medieval, és una senyoria compartida de forma indivisa pel bisbe d'Urgell i el president de la República francesa, anomenats actualment *coprinceps*. La capital és Andorra la Vella. La llengua oficial és el català.

El carrer va ser considerat molt temps com una secció del carrer del Progrés, però en realitat era la prolongació d'un carrer de Sant Adrià de Besòs anomenat Valls d'Andorra. Des d'un punt de vista urbanístic tenia, doncs, més sentit optar per aquest nom, que, d'altra banda, al·ludeix a un territori molt vinculat a Catalunya i que té el català com a idioma oficial.

Vallvidrera, carrer de

Lloreda

PM 1961/07/19

Barri del municipi de Barcelona al vessant nord-oest de la serra de Collserola. Constituï municipi fins que fou annexada a Sarrià el 1892, i s'integrà a Barcelona el 1921.

Vapor, plaça del

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Fase gasosa d'una substància que és a una temperatura inferior a la temperatura crítica. S'ha donat aquest nom a un carrer de nova urbanització, en l'anomenat polígon les Guixeres –polígon per a usos industrials i de serveis–, on la majoria de carrers duen noms re-

lacionats amb el fet industrial o amb materials produïts per la indústria.

Velázquez, carrer de

Manresà

PM 1939/10/24

Diego Rodríguez de Silva Velázquez (Sevilla 1599-Madrid 1660). Pintor. Es formà a Sevilla, on pintà les seves primeres obres, generalment de temàtica popular i caracteritzades per l'ús del clarobscur i de les gammes ocres. El 1623 es traslladà a Madrid ja que fou nomenat pintor del rei Felip IV, per al qual realitzà nombrosos retrats. Féu dues estades a Itàlia (1629-1631 i 1649-1651), on amplià coneixements i fou nomenat membre de l'Acadèmia de San Luca (1650), però no abandonà mai el servei de la cort, on ocupà diversos càrrecs. El 1658 ingressà a l'orde de Santiago. Conreà gèneres molt diversos, tractats sempre amb gran qualitat i sovint de forma innovadora: retrat, paisatge, natura morta, pintura religiosa, mitològica i històrica. La seva obra, de gran originalitat, evolucionà en l'ús dels efectes de llum i color fins a obtenir una especial sensació de profunditat anomenada *perspectiva aèria*, que es troba magistralment exposada al famosíssim quadre *Las meninas*, una de les obres mestres de la pintura universal. Les Guixeres (D 1933)

Vélez Blanco, carrer de

Sant Roc

PM 1968/12/20

Vila de la província d'Almeria, dins el marquesat de Los Vélez, al peu de la serra de Maria. Té 2.300 habitants. És una zona ramadera i agrícola on es conreen ametllers, llegums, hortalisses, cereals i oliveres. S'hi ha desenvolupat també la indústria alimentària i la mecànica. Pel que fa a l'arquitectura, cal destacar el castell (1506-1515), on hi havia un pati renaixentista de marbre que es conserva al Metropolitan Museum de Nova York.

Aquesta denominació va ser aprovada conjuntament amb altres del barri de Sant Roc, on la majoria de carrers porten noms de pobles i ciutats del sud d'Espanya, lloc de procedència de bona part dels immigrants que vingueren a Badalona durant el període 1950-1970.

Vélez Rubio, carrer de

Sant Roc
PM 1968/12/20

Vila de la província d'Almeria, dins el marquesat de Los Vélez. Té 6.300 habitants. La seva economia es basa en la ramaderia ovina i porcina, en el conreu de cereals, ametllers i hortalisses i en la indústria agroalimentària. Pel que fa a l'arquitectura, cal destacar l'església, d'estil neoclàssic (1753).

Aquesta denominació va ser aprovada conjuntament amb altres del barri de Sant Roc, on la majoria de carrers porten noms de pobles i ciutats del sud d'Espanya, lloc de procedència de bona part dels immigrants que vingueren a Badalona durant el període 1950-1970.

Venècia, passatge de

Morera
D 1955

Ciutat d'Itàlia, capital de la província del mateix nom i de la regió del Vèneto. Té uns 317.800 habitants. Està situada sobre un arxipèlag de 119 illes en una llacuna al costat del mar Adriàtic. La xarxa viària bàsica és formada per més de 160 canals pels quals es pot navegar –amb les tradicionals gòndoles o altres embarcacions petites– i que disposen de ponts que permeten travessar-los. La ciutat conserva un patrimoni historicoartístic molt ric i és un centre de gran atractiu turístic. Destaquen també les activitats culturals que s'hi porten a terme, com el Festival Internacional de Cinema i la Biennal d'art.

Veneçuela, carrer de

Sant Joan de Llefià
PM 1973/12/07

País d'Amèrica del Sud que limita al nord amb el mar del Carib, a l'est amb l'oceà Atlàntic i Guyana, als sud amb el Brasil i al sud-oest i oest amb Colòmbia. Disposa d'una superfície continental i insular de 916.445 km². Veneçuela és estructurada en vint-i-dos estats, un districte federal (on hi ha la ciutat de Caracas) i setanta quatre illes al mar del Carib que constitueixen les Dependències Federals. La ciutat de Caracas és la capital del país i també la seu del poder executiu, legislatiu i judicial. En importància la segueixen les ciutats de Maracaibo, Valencia, Barquisi-

meto i Ciudad Guayana.

A la zona on es troba, i en el mateix moment, es va donar nom de països d'Amèrica del Sud a diversos carrers.

Ventós i Mir, passatge d'en

Centre
PM 1924/06/30

Ignasi de Ventós Mir (Badalona 1879-Olot 1958). Terratinent i polític. Era llicenciat en dret però no exercí la carrera. Milità a les files dels carlins i fou diputat a Corts pel districte d'Olot. Fins al 1933, en què es traslladà a Barcelona, visqué a Badalona, on després passà llargues temporades a la seva finca de Can Tàpies, la casa on va néixer. També a Badalona participà activament en política: finançà el centre tradicionalista El Loredán, fou el comptador de l'Assemblea Regional Tradicionalista que s'hi celebrà el 1920, i el 1921 convidà Vázquez de Mella a casa seva i al centre esmentat. Tenia nombroses propietats a Badalona, algunes de les quals donà al municipi: els terrenys dels actuals grups escolars Ventós Mir i Lola Anglada, els de la Plana, els de l'església de Sant Josep i els de les Escoles Salesianes, entre altres. Li foren atorgades diverses condecoracions, com la Creu de Beneficència i la Creu del Mèrit Naval, que obtingué en reconeixement a la seva actuació per pal·liar el desastre que va representar a Badalona el temporal del gener de 1911, en el qual moriren diversos pescadors.

Quan Ignasi de Ventós va cedir els terrenys per construir-hi un grup escolar, el 1924, l'Ajuntament es va plantejar de dedicar-li el carrer on es construiria l'escola, però no ho va arribar a acordar perquè es va creure que el personatge es mereixia una via de més importància. No obstant això, a la pràctica, el nom es va acabar imposant. Any abans ja se li havia dedicat l'actual carrer dels Arbres, i més tard se li dedicaria l'actual plaça dels Països Catalans.

Vents, avinguda dels

Montigalà
PM 1992/05/06

Moviment natural, generalment horitzontal, de masses d'aire.

Situat en una zona on altres carrers porten noms de vents.

Ventura Gassol, carrer de

Coll i Pujol

PM 1980/11/28

Bonaventura Gassol i Rovira (Selva del Camp 1893-Tarragona 1980). Polític, escriptor i traductor. Dirigent d'Estat Català, estigué molt unit a Francesc Macià, amb el qual col·laborà en els fets de Prats de Molló (1926). Fou conseller de Cultura de la Generalitat (1931-1934, 1936), i exercint aquesta funció visità Badalona el 28 de gener de 1934, en què Pompeu Fabra rebé el nomenament de fill adoptiu. Quan va esclatar la Guerra Civil portà a terme una important labor de salvament de vides i de salvaguarda del patrimoni. S'exilià a França el 1936 i tornà el 1977. Com a escriptor, estigué vinculat al noucentisme i destacà sobretot per la seva poesia.

Es va donar el seu nom al carrer poc després que morís.

Venus, carrer de

Sant Joan de Llefia

PM 1973/12/07

Planeta del sistema solar, el segon situat més a prop del Sol. Després del Sol i de la Lluna és l'objecte més brillant del cel. Com la resta de planetes, el seu nom és el d'una deessa romana, identificada amb Afrodita, la deessa grega de l'amor i de la bellesa.

Tot i que l'Ajuntament no li donà nom fins a l'any 1973, amb anterioritat, en alguns plànols duu el nom de *Cometa*.

En la zona, els carrers duen nom dels planetes i les constel·lacions del sistema solar.

Verdi, carrer de

Puigfred

PM 1975/07/04

Giuseppe Verdi (Roncole 1813-Milà 1901). Músic italià, les òperes del qual s'han considerat entre les millors de la història d'aquest gènere. La seva òpera *Nabucco* (1842) va ser considerada pel públic italià com una al·lusió a l'oposició al govern austríac. A partir d'aquell moment, Verdi va anar esdevenint el símbol de la unitat d'un Estat italià que naixia. Entre les seves òperes més destacades hi ha: *Macbeth* (1847) *Rigoletto* (1851), *Il trovatore* (1853), *La Traviata* (1853), *Simon Boccanegra*

(1857), *Un ballo in maschera* (1859), *La forza del destino* (1862), *Don Carlo* (1867), *Aida* (1871), *Otello* (1887) o *Falstaff* (1893).

Verema, camí de la

Canyet

PM 1998/05/26

Activitat agrícola de collita dels raïms que és efectuada quan han assolit el grau just de maduració. Antigament el procés de verema es feia a mà i requeria força mà d'obra; actualment sol estar mecanitzat. Una vegada acabat tot el procés de la verema (collita del raïm i transport fins als cups on era trepitjat i/o premsat), s'acostuma a celebrar una festa –la de la verema. Amb aquest nom es volen mantenir en el record unes activitats característiques de Canyet on, fins fa pocs anys, les terres estaven majoritàriament plantades de vinya.

Verge Assumpta, grup d'habitatges de la

Sant Antoni de Llefia

D 1970

Grup de 212 habitatges en blocs construïts pel Patronato Municipal de la Vivienda de Renta Limitada, obra dels arquitectes Chinchilla, Escollà i Pineda. El Patronat els va donar el nom de Verge Assumpta en al·lusió a la Mare de Déu d'agost, patrona de Badalona.

Verge de la Salut, grup d'habitatges de la

La Salut

D 1971

Grup de 584 habitatges en blocs construïts pel Patronato Municipal de la Vivienda de Renta Limitada, obra dels arquitectes Chinchilla, Escollà i Pineda, als quals, en estar situats al barri de la Salut, se'ls donà el nom de l'advocació a la verge que hi ha a l'església del barri. L'espai on foren construïts s'anomenava *el hoyo* (i encara avui dia el grup d'edificis és nomenat sovint així), en tractar-se exactament d'un clot on confluïen les aigües de desguàs de les zones muntanyoses de l'entorn. Al novembre de 1967, abans d'iniciar la construcció del grup d'habitatges, s'enderrocaren un important nombre de barraques edificades en aquell espai després de la Guerra Civil.

La construcció, encara que pública, fou il·legal

perquè la zona havia estat definida com a zona verda en el Pla parcial Caritg.

Via Augusta, carrer de la

Centre i Dalt de la Vila

PM 1979/04/27

Principal ruta terrestre de la Hispània romana, que enllaçava Roma amb l'estret de Gibraltar. Construïda per ordre de l'emperador August (27 aC-14 dC), seguia en bona part el recorregut de l'antiga Via Heraclea.

El 1979 es va donar aquest nom a un tram del carrer del Germà Juli –el comprès entre el carrer del Pare Claret i l'avinguda d'en Martí Pujol– perquè el seu traçat coincideix amb el de l'antiga Via Augusta i, a més, perquè està a prop del Museu, on es conserven importants restes de *Baetulo*, la Badalona romana.

Passeig de Roca i Pi (PM 1892/10/06), Obispo Irurita (CG 1939/10/24), Hermano Julio (CMP 1950/09/28)

Vic, carrer de

Lloreda

PM 1962/07/30

Capital de la comarca d'Osona, al centre de la plana de Vic, a la confluència del Mèder i el Guri. En els darrers anys el sector primari s'ha reduït molt per l'extensió de les urbanitzacions i de la indústria adobera, metal·lúrgica, agropecuària i tèxtil. També és un centre comercial important amb mercats i fires molt populars, sobretot el Mercat del Ram. La ciutat conserva un important conjunt patrimonial d'edificis religiosos i mansions entre els quals destaca la catedral.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis catalans.

Víctor Balaguer, carrer de

La Salut

PM 1980/11/28

Víctor Balaguer i Cirera (Barcelona 1824-Madrid 1901). Polític i escriptor. Progressista, nacionalista i romàntic, s'inicià escrivint drames històrics. Col·laborador i fundador de diversos diaris i revistes, conreà també la poesia i participà en la restauració dels Jocs Florals (1859). La seva obra més famosa és el drama *Los Pirineus* (1893), que fou traduïda a diversos idiomes i musicada per

Felip Pedrell. Destacà també com a polític: establert a Madrid des de la Revolució del 1868, fou diputat i diverses vegades ministre. Llegà les seves col·leccions d'objectes artístics i llibres al mu-seu-biblioteca fundat per ell mateix a Vilanova i la Geltrú, la ciutat que sempre l'havia elegit diputat a Corts. Mereix un comentari especial el seu llibre *Las calles de Barcelona* (1865), en què va donar les pautes per a la confecció del nomenclàtor que van ser seguides durant molt temps per l'Ajuntament d'aquella ciutat.

El consistori badaloní va acordar donar el seu nom al tram més antic i més estret del carrer de Juan Valera, denominació que es va mantenir per identificar la part inferior, més nova i més ampla. Andrés García (CMP 1925/01/26), Víctor Balaguer (PM 1932/07/12), Andrés García (CG 1939/02/14), Juan Valera (CG 1939/10/24)

Vila, plaça de la

Centre

PM 1979/04/27

Població que, sense tenir el títol de ciutat, té alguns privilegis o un nombre d'habitants prou elevat per distingir-se dels pobles.

La plaça de la Vila sol ser l'espai central d'una població en el qual hi ha els edificis institucionals emblemàtics (especialment l'Ajuntament). A Badalona, no va tenir aquest nom fins fa pocs anys.

La plaça va néixer arran del creixement de la vila cap a la zona més propera a mar. L'any 1843, l'Ajuntament va convenir amb el propietari del terreny, Andreu Clarós, la cessió d'un espai per a una nova plaça. L'any 1856, acordà la construcció d'un edifici de nova planta que servís com a casa consistorial, jutjat de pau i escola en aquesta nova plaça que ja tenia la seva segona denominació. L'edifici fou obra de l'arquitecte municipal Francisco de Paula del Villar Lozano. A partir d'aquesta construcció, l'espai del voltant es consolidà com a plaça de la Vila (encara que no tingués aquest nom de manera oficial).

Nova (D 1846), Duc de la Victòria (PM 1855/02/12), República (PM 1931/04/28), José Antonio Primo de Rivera (CG 1939/02/28)

Vila i Vall-llibrera, carrer d'en

Coll i Pujol

CMP 1924/04/08

Josep Vila i Ball-llebrera era propietari d'una fàbrica situada en els terrenys on hi havia hagut la finca de Coll i Pujol. L'abril de l'any 1924, l'Ajuntament de Badalona va aprovar el permís que s'havia sol·licitat de parcel·lació de la finca. El carrer duu el cognom d'aquest propietari des de llavors, tot i que l'any 1927 se li va donar el nom de General Milans del Bosch, però no es feu efectiu. El pas del temps i la coincidència del cognom amb la població de Vall-llebrera va fer perdre el motiu primer del nom, i en el Ple municipal de 29 de setembre de 1998 que va aprovar que la prolongació del carrer dugués el mateix nom, s'esmenta que fa referència a la població, cosa que després s'ha modificat.

Vilamajor, carrer de

Dalt de la Vila
D 1821

Segurament el nom de Vilamajor correspon al cognom d'algú que hi tenia casa, ja que quan apareix en els padrons d'habitants o en les relacions de carrers més antigues ho fa amb el nom *d'en Vilamajor*. Durant anys devia ser un pas entre cases on, progressivament, s'edificaren alguns habitatges. A tocar del carrer de Dalt hi ha una uma amb la imatge de sant Miquel dels Sants.

Vilanova i la Geltrú, carrer de

Pomar
PM 1967/04/06

Municipi i capital de la comarca del Garraf, situat a la costa, amb uns 50.240 habitants. S'estén a l'esquerra de la desembocadura del riu Foix. La principal activitat econòmica és la indústria, molt diversificada, i també els serveis. L'activitat marítima, de llarga tradició, es remunta a l'edat mitjana. Actualment és el tercer port de Catalunya. Té un abundant patrimoni cultural, entre el qual destaquen la Biblioteca Museu Víctor Balaguer i el Museu del Ferrocarril.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Vilassar de Mar, carrer de

Pomar
PM 1967/04/06

Municipi de la comarca del Maresme, situat a la

plana litoral, amb uns 16.000 habitants. Va néixer com a barri marítim de Vilassar de Dalt, del qual se segregà el 1785. L'activitat econòmica principal és l'agricultura de regadiu. També és una població residencial i d'estiueig. Destaca l'església de Sant Joan, del segle XVIII.

Es troba en una zona on diversos carrers porten noms de municipis de la província de Barcelona.

Vil·la Romana, plaça de la

Dalt de la Vila
PM 1991/01/30

Casa, generalment gran i luxosa, que estava situada fora de la ciutat i dedicada a les tasques agrícoles.

El nom es va donar en memòria de les nombroses vil·les que poblaren el territori de *Baetulo* i, concretament, de la casa romana del carrer de Lladó. En adoptar la denominació de la plaça es va produir un petit error de concepte en confondre la casa romana del carrer de Lladó amb una vil·la. Aquest habitatge –descobert als anys vint per Serra Ràfols i excavat novament a principis dels anys noranta– estava enclavat en una zona residencial de la ciutat de *Baetulo*.

La plaça es troba situada dins el territori de l'antiga ciutat romana, on s'han localitzat importants restes arqueològiques.

Vinya, camí de la

Canyet
PM 1998/05/26

Arbust caducifoli de la família de les *vitaceae*. Planta llenyosa, amb el tronc recargolat i l'escorça rugosa. Les fulles tenen forma de pàmpol amb els lòbuls molt dentats. Les flors són petites i de color verd i pengen en panícules. Els fruits, els grans de raïm, creixen en baia arrodonida, groguenca, rosada o d'un blau violat. S'anomena també *vinya* el camp plantat de vinyes o ceps.

La tradició de plantar vinya als camps de tota la zona de Canyet (encara present avui en dia) féu que els veïns proposessin que un dels carrers d'aquest barri dugués aquest nom.

Viñas, passatge de

Bufalà
D 1925

Cognom de la família propietària de la masia de

Can Viñas, avui desapareguda. La casa estava situada a la riera de Canyet, a prop d'on actualment hi ha el passatge. Un membre molt destacat d'aquesta família va ser Josep Viñas i Cuadras (Badalona 1803-1875), que fou alcalde de Badalona entre els anys 1856 i 1865 i que, com a tal, impulsà la construcció de l'edifici de l'Ajuntament, situat a l'actual plaça de la Vila. Fou també jutge municipal. Va morir sense descendència i els successius familiars que heretaren la masia ja no portaven com a primer cognom Viñas, que es conservà, en canvi, per identificar la casa. Amb el pas dels anys, el cognom també va servir per designar el passatge i l'actual carrer de Baldomer Galofre, que era conegut com a *avinguda de Viñas*.

Viriat, carrer de

Bufalà

CG 1939/10/24

(Mons Herminius, a l'actual serra de l'Estrêla ?-? 139 aC). Pastor i capitost lusità en la lluita contra la dominació romana. Aconseguí vèncer els romans repetides vegades utilitzant la tàctica de guerrilles. L'any 140 aC signà un acord amb el cònsol Servilià, que fou anul·lat pel cònsol Cepió. Envià tres emissaris per pactar novament, però foren subornats pels romans i l'assassinaren.

Altres carrers de la zona porten noms relacionats amb gestes bèl·liques de la història d'Espanya. Passatge A (D 1933)

Voluntaris Olímpics, plaça dels

Montgalà

PM 1998/05/26

En la celebració l'any 1992 dels Jocs Olímpics a Barcelona, la participació dels voluntaris va ser molt important. En record i reconeixement a la important feina que aquest col·lectiu hi va fer, es va donar aquest nom a aquesta plaça situada a la zona que va servir d'allotjament als periodistes que van seguir l'esdeveniment.

Wagner, carrer de

La Pau i Puigfred

D 1925

Richard Wagner (Leipzig 1813-Venècia 1883). Compositor alemany. Visqué i treballà a diverses ciutats d'Europa, alhora que componia i estrena-

va les seves òperes. Fou ajudat per Liszt, amb una filla del qual, Còsima, es casà el 1870. Obtingué el mecenatge del rei Lluís II de Baviera, que féu construir el teatre de Bayreuth (1876), dedicat encara avui a representar les seves obres. Figura culminant de la música nacionalista, creà una nova forma d'òpera –el drama líric– en la qual la música tenia un tractament continuat i es donava molta importància a la part orquestral. Introduí el *leitmotiv*, tema musical associat a un personatge o a una situació. Perseguí la creació de l'obra d'art total, ja que s'ocupà tant dels textos com de la música i fins i tot de l'escenificació. Molt influent i valorat després de la seva mort, comptà sempre amb fidels seguidors a Catalunya, on el 1901 ja existia l'Associació Wagneriana.

Altres carrers de la zona porten noms de compositors.

El barri de Pomar vist des del camí dels Xiprers, la via que dona accés al cementiri de Sant Pere. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Fons Municipal. Fotògraf: Carlos Pérez de Rozas

Xaloc, carrer del

Bufalà i Montigalà

PM 1992/05/06

Vent calent que bufa des dels deserts del nord d'Àfrica sobre la Mediterrània central. Sec en origen, en arribar a les costes europees és molt humit.

Situat en una zona on altres carrers porten noms de diferents vents

Xarol, carrer del

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Cuir o pell amb una de les cares recobertes d'una pel·lícula impermeable a l'aigua, llisa, brillant i semblant a un mirall que és obtinguda per l'aplicació de diverses capes de fons, vernissos i laques, que consisteixen en preparacions d'oli de llinosa bullit, de nitrocel·lulosa plastificada o de resines sintètiques.

Des de 1840 i fins a la segona meitat del segle xx hi hagué instal·lada a Badalona l'empresa Le Boeuf, una de les més importants d'Espanya en la fabricació de xarols.

S'ha donat aquest nom a un carrer de nova urbanització, en l'anomenat polígon les Guixeres —polígon per a usos industrials i de serveis—, on la majoria de carrers duen noms relacionats amb el fet industrial o amb materials produïts per la indústria.

Xarol, plaça del

Les Guixeres

PM 2002/05/28

Vegeu *Xarol, carrer del*

Xavier Nogués, carrer de

Manresà

PM 1978/04/06

Francesc Xavier Nogués i Casas (Barcelona 1873-1941). Dibuixant, gravador i pintor. Amb el pseudònim *Babel* féu dibuixos satírics de gran qualitat per a nombroses publicacions. Fou també un excel·lent gravador i realitzà il·lustracions per a llibres, com *La ben plantada* d'Eugeni d'Ors. Practicà tant la pintura de cavallet com la mural i treballà en la decoració de plafons ceràmics i de vidre. Creador irònic i subtil, s'inspirà sovint en temes populars i es convertí en un

dels artistes més prestigiosos i originals del noucentisme.

Altres carrers de la zona porten noms de pintors catalans.

Xile, carrer de

Artigues

PM 1912/02/12

Estat d'Amèrica del Sud, el nom oficial del qual és República de Xile. Limita al nord amb Perú, al nord-est amb Bolívia, a l'est amb l'Argentina i al sud i l'oest amb l'oceà Pacífic. El territori continental, de nord a sud, té una longitud aproximada de 4.300 km, mentre que la mitjana de l'amplada és tan sols de 177 km. La seva superfície (el territori continental i diverses illes situades al Pacífic) és de 756.626 km². La capital i principal ciutat és Santiago. Altres ciutats importants són Concepción, Valparaíso, Viña del Mar i Antofagasta.

Es tracta de la via principal de l'antiga urbanització Artigues. Contràriament a altres carrers, potser perquè porta el nom del país, no li han canviat mai la denominació.

Xiprers, camí dels

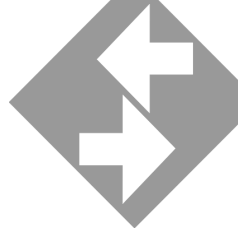
Les Guixeres i Pomar

PM 1980/11/28

Arbre del grup de les coníferes (*Cupressus sempervirens*), sempre verds, ordinàriament de capçalera alta i estreta i amb fulles en forma d'escata menuda, cultivats en parcs, jardins i cementiris. Simbòlicament, representen els arbres de benvinguda i hospitalitat.

Cal relacionar el nom amb els xiprers que hi ha plantats a banda i banda del camí que condueix al cementiri Nou o de Sant Pere.

ÍNDEXS

NOMS DELS CARRERS PASSATS I ACTUALS

Noms passats	Noms actuals
1 urbanització Costa, carrer	Isaac Peral, carrer d'
1 urbanització Farreras, carrer	Bonavista, carrer de
1 urbanització Solà, carrer	Jocs Florals, carrer dels
2 urbanització Farreras, carrer	Paradís, carrer del
2 urbanització Pi i Gibert, carrer	Mare de Déu de Pompeia, carrer de la
2 urbanització Rodó, passatge	Chopin, carrer de
2 urbanització Solà, carrer	Canigó, carrer del
6 d'Octubre, carrer del	Sant Joan, carrer de
11 de Setembre, carrer de l'	Santa Bàrbara, carrer de
14 d'Abril, avinguda del	Alfons XIII, avinguda d'
14 de Desembre, carrer del	Primer de Maig, avinguda del
27 de Enero, carrer del	Francesc Macià, carrer de
A, pasaje	Viriat, carrer de
A urbanització Bachs-Bufalà, carrer	Roncesvalls, carrer de
A urbanització Bachs-Sistrells, carrer	Sobrarb, passatge de
A urbanització Bayà, passatge	Otger, carrer d'
A urbanització Bufalà, carrer	Bruc, carrer del
A urbanització Casagemes, carrer	Martí Julià, carrer de
A urbanització Costa, carrer	Sevilla, carrer de
A urbanització Domingo, carrer	Estrella, carrer de l'
A urbanització Domingo, carrer	Gràcia, carrer de
A urbanització Latrilla, carrer	Escultor Llimona, carrer de l'
A urbanització Maldà, carrer	Camèlia, carrer de la
A urbanització Oriola Cortada, carrer	Cardenal Cisneros, carrer del
A urbanització Oriola Cortada, carrer	Floridablanca, carrer de
A urbanització Oriola Cortada, carrer	Johann Sebastian Bach, carrer de
A urbanització Prat Rovira, carrer	Dipòsit, carrer del
A urbanització Pujol, carrer	Menéndez Pelayo, carrer de
A urbanització Riu, carrer	Peius Gener, passatge de
A urbanització Rodó	Rodó, passatge d'en
Abat Escarré, carrer de l'	
Acàcia, carrer de l'	
Acer, carrer de l'	
Àfrica, avinguda d'	
Afrodita, carrer d'	
Agaró, carrer de s'	
Àgueda Mompel, carrer d'	
Agustí Montal, carrer d'	
Alacant, carrer d'	
Álamos, paseo de los	Salut, passeig de la
Àlbers, passeig dels	Salut, passeig de la
Albert Llanas, passatge d'	
Alcalde de Móstoles, carrer de l'	
Alcalde Don Felipe Antoja, parc de l'	Can Solei, parc de

Noms passats

Noms actuals

Alcalde Joan Manent, plaça de l'
Alcalde Martínez Ecíja, carrer de l'
Alcalde Pedro Sabaté, carrer de l'
Alcalde Xifré, plaça de l'
Alcázar de Toledo, carrer de l'
Alella, carrer d'
Alemanya, carrer d'
Alfons XII, carrer d'
Alfons XIII, avinguda d'
Alguer, rotonda de l'
Almeria, carrer d'
Almogàvers, carrer dels
Alps, carrer dels
Alzina, carrer de l'
Amadeu Vives, carrer d'
Amèrica, avinguda d'
Ametllers, avinguda dels
Ametllers, carrer dels
Amistat, plaça de l'
Ample, carrer
Andalusia, passeig d'
Andes, plaça dels
Andrés García, carrer d'
Andrés García, carrer d'
Andrés Segovia, carrer d'
Aneto, carrer de l'
Àngel Guimerà, carrer d'
Ànimes, carrer de les
Anna Tugas, carrer d'
Anselm Clavé, carrer d'
Anselm Turmeda, carrer d'
Anselmo de Riu, avinguda d'
Antiga de València, carretera
Antofagasta, carrer d'
Antoni Bori, carrer d'
Antoni Bori, carreró d'
Antoni Botey, carrer d'
Antoni Maura, carrer d'
Antoni Ovejas, carrer d'
Antònia Boada i Ros, plaça d'
Antonio Machado, plaça d'
Antonio Mani, carrer d'
Antonio Romeu, carrer d'
Apel·les Mestres, carrer d'
Apenins, carrer dels
Aqüeducte, carrer de l'
Aragó, plaça d'

Guifré, carrer de

Aribau, carrer d'

Pintor Rosales, carrer del

Juan Valera, carrer de
Víctor Balaguer, carrer de

Fra Basili de Sant Josep, carrer de

Pau Piferrer, carrer de

Covadonga, carrer de

Pablo Iglesias, carrer de

Richard Strauss, carrer de
Sant Joan de la Creu, carrer de
Sant Carles, carrer de

Nom passats

Noms actuals

Arboç, carrer de l'
Arbres, carrer dels
Arenys de Mar, carrer d'
Argentona, carrer d'
Aribau, carrer d'
Aribau, carrer d'
Aribau, carrer d'
Arnús, carrer d'
Arquimedes, carrer d'
Arquitecte Fradera, carrer de l'
Arquitecte Gaudí, carrer de l'
Arrabal, carrer de l'
Àrtemis, carrer d'
Artigues, plaça d'
Arts, plaça de les
Arzobispo Doctor Modrego, carrer de l'
Àsia, carrer d'
Assemblea de Catalunya, plaça de l'
Astronomia, carrer de l'
Astúries, carrer d'
Àtena, carrer d'
Atlàntida, carrer de l'
Atzavares, passeig de les
Ausiàs Marc, carrer d'
Austràlia, carrer d'
Autonomia, carrer de l'
Azorín, carrer d'
Azorín, plaça d'
B urbanització Bachs, carrer
B urbanització Bachs-Bufalà, carrer
B urbanització Bachs-Sistrells, carrer
B urbanització Bayà, carrer
B urbanització Bufalà, carrer
B urbanització Latrilla, carrer
B urbanització Maldà, carrer
B urbanització Prat Rovira, passatge
Babord, carrer de
Bac de Roda, avinguda de
Bac de Roda, carrer de
Bac de Roda, plaça de
Badajoz, carrer de
Badalona, plaça de
Bailèn, carrer de
Baldomer Galofre, carrer de
Baldomer Solà, carrer de
Baldomer Solà, grup d'habitatges de
Baldomero San Martín, carrer de

Balmes, carrer de
Ramiro de Maeztu, carrer de

Francesc Macià, carrer de

Doctor Modrego, carrer del

Enric Granados, carrer d'
Garcilaso, carrer de
Pere Martell, carrer de
Navas de Tolosa, carrer de las
Girona, carrer de
Manuel de Falla, carrer de
Porvenir, carrer del
Montalegre, carrer de

Milà i Fontanals, carrer de

Francesc Planas i Casals, carrer de

Noms passats

Noms actuals

Balears, plaça de les
Balmes, carrer de
Balmes, carrer de
Banyoles, carrer de
Barberà, carreró de
Barberà, passatge de
Barberà, plaça de
Barcelona, carrer de
Baró de Maldà, plaça del
Batista i Roca, carrer de
Batllòria, carrer de la
Batre, plaça del
Beato Oriol, carrer del
Beethoven, carrer de
Bèlgica, carrer de
Bellavista, avinguda de
Bellavista, carrer de
Berenguer, carrer de
Berga, carrer de
Berlín, carrer de
Bernat Metge, carrer de
Bisbe Jubany, plaça del
Biscaia, avinguda de
Bòbila, costa de la
Bòbila, parc de la
Bòbila, passeig de la
Bòbila, plaça de la
Bogatell, carrer del
Boix, carrer del
Bolívia, carrer de
Bonallana, carrer d'en
Bonaventura Durruti, via
Bonavista, carrer de
Bonavista, passatge de
Bosc, camí del
Bòsnia i Hercegovina, carrer de
Brasil, carrer de
Brigades Internacionals, plaça de les
Bronze, carrer del
Bruc, avinguda del
Bruc, carrer del
Bruc, plaça del
Buenos Aires, carrer de
Bufalà, avinguda de
Bufalà, passatge de
Burgos, rambla de
Busquets, carrer de

Rodrigo Caro, carrer de

Sant Josep Oriol, carrer de

Mare de Déu de Lorda, carrer de la

Ramon Berenguer III, plaça de

Jesús, carrer de

Martí Pujol, avinguda d'en

Bac de Roda, avinguda de

Bac de Roda, plaça de

Bufalà, avinguda de

França, rambla de

Agustí Montal, carrer d'

Nom passats

Noms actuals

C urbanització Bachs-Bufalà, carrer
C urbanització Bachs-Sistrells, carrer
C urbanització Barriga
C urbanització Bufalà, carrer
C urbanització Casagemes, carrer
C urbanització Latrilla, carrer
C urbanització Oriola Cortada, carrer
C urbanització Pujol, carrer
Ca l'Amigó, camí de
Cabrinetty, carrer de
Càceres, carrer de
Cadaqués, carrer de
Cadis, carrer de
Caídos, passatge de los
Caídos, plaça de los
Cal Dimoni, camí de
Calderón de la Barca, carrer de
Calella, carrer de
Calvo Sotelo, avinguda de
Camarón de la Isla, plaça de
Camèlia, carrer de la
Camí Estret, passatge del
Camí Ral
Camino, carrer del
Campoamor, carrer de
Camprodon, carrer de
Can Barriga, parc de
Can Campmany, carrer de
Can Claris, carrer de
Can Ferrater, camí de
Can Grapa, camí de
Can Llagosta, carreró de
Can Peixau, plaça de
Can Pontons, carreró de
Can Ros, passatge de
Can Ruti, carretera de
Can Ruti, rotonda de
Can Sagarra, plaça de
Can Solei, parc de
Can Tiano, carrer de
Can Trons, camí de
Canàries, plaça de les
Canelones, carrer de
Canigó, carrer del
Canonge Baranera, carrer del
Cantàbria, carrer de
Canyet, carretera de

Rubió i Ors, carrer de
Marià Benlliure, carrer de
Solsona, carrer de
Bailèn, carrer de
Antoni Maura, carrer d'
Numància, carrer de
Nàpols, carrer de
Muntaner, carrer de

Juan Valera, carrer de

Plana, passatge de la
Plana, plaça de la

President Lluís Companys, avinguda del

Francesc Layret, carrer de
Pallaresa, carrer de la

Pau Claris, carrer de

Noms passats	Noms actuals
Canyet, riera de	
Capità Sancho, carrer del	Santa Maria, carrer de
Cardenal Albareda, plaça del	
Cardenal Cisneros, carrer del	
Cardenal Cisneros, passatge del	Felip Pedrell, passatge de
Cardenal Gomà, carrer del	Feliu i Vegués, carrer de
Cardenal Vidal i Barraquer, avinguda del	
Caritat, carrer de la	
Caritg, avinguda de	
Caritg, plaça de	
Carlemany, avinguda de	
Carles I, carrer de	
Carles Marx, carrer de	Pau Piferrer, carrer de
Carles Marx, carrer de	Quevedo, carrer de
Carme, carrer del	
Carmen Amaya, passatge de	
Carme Guasch, plaça de	
Carrerada, camí de la	
Carril, carrer del	Eduard Maristany, carrer d'
Casagemes, carrer de	Joan Peiró, carrer de
Casagemes, plaça de	
Casas i Amigó, carrer d'en	
Castanyers, avinguda dels	
Castella, plaça de	
Castillejos, carrer de	
Catalònia, carrer de	
Catalunya, avinguda de	
Caudillo, passeig del	Rambla, passeig de la
Cedre, carrer del	
Celestí Vall, carrer de	Sant Joan de la Creu, carrer de
Centelles, carrer de	
Centenari, plaça del	
Centre, carrer del	Santiago Rusiñol, carrer de
Cep, carrer del	
Ceràmica, carrer de la	
Cerdanya, avinguda de la	
Cervantes, carrer de	
Cervantes, carrer de	Murillo, carrer de
Cervereta, carrer de la	
Chopin, carrer de	
Churruca, plaça de	
Cid Campeador, carrer del	
Ciència, carrer de la	
Circumval·lació, carrer de la	
Circumval·lació, carrer de la	General Moragues, carrer del
Circumval·lació, carrer de la	Lepant, carrer de
Cirerers, carrer dels	

Nom passats	Noms actuals
Ciutat de Banyoles, carrer de la	Banyoles, carrer de
Ciutat de San Carlos de Nicaragua, plaça de la	
Clavells, carrer dels	
Coll i Pujol, carrer de	
Collet, mirador del	
Colom, carrer de	
Colònia de Sant Antoni, carrer de la	
Colònia de Sant Jaume, camí de la	
Comabona, passatge del	
Comandante Vilanova, carrer del	Llibertat, carrer de la
Comerç, carrer del	
Comunitat Europea, avinguda de la	
Concepció, carrer de	Balmes, carrer de
Concha Espina, carrer de	
Concòrdia, carrer de la	
Conde de Salvatierra, carrer del	Martí i Julià, carrer de
Conflent, avinguda del	
Congrés Eucarístic, avinguda del	
Conquista, carrer de la	
Conreria, carretera de la	
Conreria, carretera de la	Pomar, avinguda de
Conreria, carretera de la	President Lluís Companys, avinguda del
Constitució, plaça de la	
Constitucional, plaça	Constitució, plaça de la
Cooperació, carrer de la	Güell i Ferrer, carrer de
Corders, carrer dels	
Còrdova, carrer de	
Còrsega, carrer de	
Cortico, carrer	Cortijo, carrer
Cortijo, carrer	
Corts, carrer de les	
Corts Catalanes, carrer de les	Onze de Setembre, carrer de l'
Cosidores, carrer de les	
Costa, carrer de la	
Costa Brava, diagonal de la	
Covadonga, carrer de	
Creu, carrer de la	
Cristo Rey, passeig de	Salut, passeig de la
Cuba, carrer de	
Cuba, plaça de	
Curticu, carrer	Cortijo, carrer
Cussó, passatge de	
D urbanització Bachs-Bufalà, carrer	Bufalà, avinguda de
D urbanització Bachs-Sistrells, carrer	Beethoven, carrer de
D urbanització Bufalà, carrer	Castillejos, carrer de
D urbanització Domingo, carrer	Cid Campeador, carrer del
D urbanització Latrilla, carrer	Escultor Juli González, carrer de l'

Noms passats	Noms actuals
D urbanització Maldà, carrer	Milà i Fontanals, carrer de
D urbanització Oriola Cortada, carrer	Rodrigo Caro, carrer de
D urbanització Rodó, carrer	Antoni Botey, carrer d'
Dalt, carrer de	
Daniel Samsó, carrer de	Sant Joan, rambla de
Democràcia, carrer de la	
Diana, carrer de	
Dinamarca, carrer de	
Diplodocus, plaça del	
Dipòsit, carrer del	
Diputat Ferratges, carrer del	Marquès de Mont-roig, avinguda del
División Azul, plaça de la	Alcalde Xifré, plaça de l'
Doctor Baranera, avinguda del	Martí Pujol, avinguda d'en
Doctor Bassols, avinguda del	
Doctor Daudí, carrer del	
Doctor Ferran, carrer del	
Doctor Ferran, carrer del	Sant Antoni Abat, carrer de
Doctor Fleming, plaça del	
Doctor Modrego, carrer del	
Doctor Ramon Bassols, plaça del	Antonio Machado, plaça d'
Doctor Robert, carrer del	
Doctor Robert, plaça del	Medicina, plaça de la
Doctor Trueta, carrer del	
Doctor Xavier Parés, carrer del	Antoni Maura, carrer d'
Dolores Ibárruri Gómez -la Passionària-, plaça de	
Don Juan de Austria, carrer de	Joan d'Àustria, carrer de
Don Pelai, carrer de	
Dona, plaça de la	
Dopla, passatge de	
Dos de Maig, carrer del	
Drac, carrer del	
Duc de la Victòria, plaça del	Vila, plaça de la
E urbanització Bufalà, carrer	Independència, carrer de la
E urbanització Maldà, carrer	Góngora, carrer de
E urbanització Rodó, carrer	Carles I, carrer de
Echegaray, carrer d'	
Edith Piaf, carrer d'	
Eduard Flò, carrer d'	
Eduard Maristany, carrer d'	
Eduard Marquina, carrer d'	
Eduardo López, carrer d'	Don Pelai, carrer de
Eivissa, carrer d'	
Electrònica, carrer de l'	
Eliseu Meifrèn, carrer d'	
Elvis Presley, passatge d'	
Emilio Castelar, carrer d'	Calderón de la Barca, carrer de
Empedrat, carrer de l'	

Nom passats

Noms actuals

Empordà, carrer de l'
Encants, passatge dels
Energia, carrer de l'
Enginyer Deulofeu, carrer de l'
Enginyer Deulofeu, plaça de l'
Enric Borràs, carrer d'
Enric Granados, carrer d'
Enric Morera, plaça d'
Enric Parellada, plaça d'
Eres, carrer de les
Ernesto Che Guevara, plaça d'
Escala, carrer de l'
Escales, carrer de les
Escorial, carrer d'El
Escorxador, carrer de l'
Escultor Clarà, carrer de l'
Escultor Juli González, carrer de l'
Escultor Llimona, carrer de l'
Escultor Manolo Hugué, carrer de l'
Escultor Salcillo, carrer de l'
Espanya, plaça d'
Esperit Sant, carrer de l'
Estadi, carrer de l'
Estanislao Figueras, carrer d'
Estiu, carrer de l'
Estrella, carrer de l'
Estrella, carrer de l'
Estribord, carrer d'
Estrop, carrer de l'
Eucaliptus, plaça dels
Europa, carrer d'
Euskadi, carrer d'
Extremadura, avinguda d'
F urbanització Bufalà, carrer
Federico García Lorca, carrer de
Felip II, carrer de
Felip Pedrell, passatge de
Feliu i Vegués, carrer de
Feliu i Vegués, carrer de
Fermin Galán, carrer de
Ferrater, avinguda de
Ferrer Bassa, carrer de
Ferrer i Guàrdia, carrer de
Figueres, carrer de
Filadores, carrer de les
Filosofia, carrer de la
Física, carrer de la

Cardenal Vidal i Barraquer, avinguda del

Simancas, carrer de

Rivero, carrer de

Canonge Baranera, carrer del

Sardana, carrer de la

Arbres, carrer dels
Sant Bru, carrer de

Príncep d'Astúries, carrer del

Noms passats	Noms actuals
Fivaller, carrer de	Vallès, carrer del
Floridablanca, carrer de	
Fluvià, carrer de	
Fogars de Tordera, carrer de	
Folch, riera d'en	Martí Pujol, avinguda d'en
Fondo de Santa Coloma, camí del	Sant Joan, rambla de
Font, carrer de la	
Font, carreró de la	
Font, plaça de la	
Font de l'Amigó, camí de la	
Font i Escolà, carrer de	
Fortuny, carrer de	
Fortuny, passatge de	
Fra Basili de Sant Josep, carrer de	
França, rambla de	
Francesc Ascaso, carrer de	General Weyler, carrer del
Francesc Casas Sala, carrer de	Santiago, carrer de
Francesc d'Assís Niubó i Mary, plaça de	
Francesc Layret, carrer de	
Francesc Macià, carrer de	
Francesc Margalef, carrer de	Sagrada Família, carrer de la
Francesc Planas i Casals, carrer de	
Francisco Viana Carrasco, plaça de	
Francisco Vidal, carrer de	Calderón de la Barca, carrer de
Freres, riera dels	Sant Ignasi de Loiola, avinguda de
Frederic Mompou, carrer de	
Frederica Montseny, plaça de	
Fusta, carrer de la	
Gaietà Soler, carrer de	
Galícia, carrer de	
Galileu, carrer de	
Garbí, carrer del	
García Hernández, carrer de	Alfons XII, carrer d'
García Lorca, carrer de	Santa Teresa, carrer de
Garcilaso, carrer de	
Garriga, carrer de	
Garrofers, carrer dels	
Garrofers, passeig dels	Pau, carrer de la
Gas, plaça del	
Gavà, carrer de	
Gavines, plaça de les	
General Barrera, carrer del	Conquesta, carrer de la
General Martínez Anido, avinguda del	Martí Pujol, avinguda d'en
General Milans del Bosch, carrer del	Indústria, carrer de la
General Mola, carrer del	Arbres, carrer dels
General Moragues, carrer del	
General Primo de Rivera, carrer del	Francesc Layret, carrer de

Nom passats	Noms actuals
General Queipo de Llano, carrer del	Autonomia, carrer de l'
General Sanjurjo, carrer del	Joan Peiró, carrer de
General Solchaga, carrer del	Democràcia, carrer de la
General Weyler, carrer del	
Gènova, carrer de	
Germà Bernabé, carrer del	
Germà Juli, carrer del	
Germans Badia, carrer dels	Sant Miquel, carrer de
Ginebre, carrer del	
Ginesta, carrer de la	
Girona, carrer de	
Glòria, passatge de la	
Góngora, carrer de	
Goya, carrer de	
Gràcia, carrer de	
Gran Bretanya, carrer de la	
Gran Sol, parc del	
Granada, carrer de	
Granollers, carrer de	
Granota, carrer de la	Ribas i Perdigó, carrer d'en
Gravina, carrer de	
Gravina, carrer de	Sant Frederic, carrer de
Grècia, carrer de	
Gregal, carrer del	
Grup Maresme, plaça del	
Guasch, carrer d'en	
Guasch, carrer d'en	Marconi, passatge de
Güell i Ferrer, carrer de	
Guerau de Liost, carrer de	
Guifré, carrer de	
Guimerà, carrer de	Mossèn Anton, carrer de
Guipúscoa, carrer de	
Guix, avinguda del	
Guixeras, carrer d'en	
Guixeres, camí de les	
Guixeres, carrer de les	Velázquez, carrer de
H urbanització Prat, carrer	Sant Agustí, carrer de
Havana, carrer de l'	
Hermano Julio, carrer de l'	
Hermano Julio, carrer de l'	Via Augusta, carrer de la
Hipòlit Lázaro, carrer d'	Germà Juli, carrer del
Holanda, carrer d'	
Horts, carrer dels	
Hospitalet, avinguda de l'	
Huelva, carrer de	
Ibèria, carrer d'	
Ignacio Ventós Mir, plaça d'	Països Catalans, plaça dels

Noms passats

Noms actuals

Ignasi Iglésias, carrer d'
Iqualada, carrer d'
Independència, carrer de la
Independència, carrer de la
Indústria, carrer de la
Indústria, carreró de la
Iquique, carrer d'
Iquique, carrer d'
Iris, carrer d'
Irlanda, carrer d'
Isaac Albéniz, carrer d'
Isaac Peral, carrer d'
Isabel II, carrer d'
Isidre Nonell, carrer d'
Itàlia, avinguda d'
Jaca, passeig de
Jacint Barrau Cortés, carrer de
Jacint Verdaguer, carrer de
Jacinto Benavente, carrer de
Jaén, carrer de
Jaume I, carrer de
Jaume I, plaça de
Jaume I el Conqueridor, carrer de
Jaume Borràs, carrer de
Jaume Passarell, carrer de
Jaume Ribó, carrer de
Jaume Solà, carrer de
Jerez de la Frontera, carrer de
Jerusalem, carrer de
Jerusalem, carrer de
Jesús, carrer de
Joan XXIII, avinguda de
Joan Amigó i Barriga, carrer de
Joan Amigó, carrer de
Joan d'Ariaste, carrer de
Joan d'Àustria, carrer de
Joan García, plaça de
Joan Junceda, carrer de
Joan Miró, plaça de
Joan Peiró, carrer de
Joan Romero Ruíz, carrer de
Joan Vidal i Prat, carrer de
Joaquim Font i Cussó, plaça de
Joaquim Maurín, carrer de
Joaquim Ruyra, carrer de
Joaquim Torrents i Lladó, plaça de
Joaquim Vayreda, carrer de

Marquès de Mont-roig, avinguda del

Simancas, carrer de

Prim, carrer d'en

Salut, passeig de la
Museu, carrer del

Johann Sebastian Bach, carrer de
Valentí Almirall, plaça de

Sampere, passatge d'en

Maragall, carrer de
Sèquia, carrer de la

Sant Sebastià, carrer de

Santa Madrona, carrer de

Nom passats

Noms actuals

Jocs Florals, carrer dels
Jocs Olímpics del 92, plaça dels
Johann Sebastian Bach, carrer de
John Lennon, carrer de
Jornet, riera de
José Antonio Primo de Rivera, grup
José Antonio Primo de Rivera, plaça de
José María de Pereda, passatge de
José Serrano, carrer de
Josep Cortinas i Suñol, plaça de
Josep Maria Cuyàs i Tolosa, carrer de
Josep Maria de Sagarra, carrer de
Josep Maria Sert, carrer de
Josep Pla, plaça de
Josep Pla i Casadevall, passatge de
Josep Vicenç Foix, carrer de
Jovellar, carrer de
Juan de la Cierva, carrer de
Juan Valera, carrer de
Juan Valera, carrer de
Juli Garreta, carrer de
Julián Gayarre, carrer de
Julio Galve Brusson, carrer de
Julio Ruíz de Alda, carrer de
Jumella, carrer de
Júpiter, carrer de
Laietània, carrer de
Laribal carrer de
Latrilla, carrer de
Lepant, carrer de
Lepanto, carrer
Linares, carrer de
Liszt, carrer de
Lituània, carrer de
Lladó, carrer de
Llanés, carrer de
Llefià, carrer de
Lleida, carrer de
Llenguadoc, avinguda del
Lleó, carrer del
Lleó Fontova, carrer de
Llibertat, carrer de la
Llimoners, carrer dels
Lloreda, avinguda de
Lloreda, parc de
Lloreda, plaça de
Lloret de Mar, carrer de

Sant Ignasi de Loiola, avinguda de
Baldomer Solà, grup d'habitatges de
Vila, plaça de la

Federico García Lorca, carrer de

Víctor Balaguer, carrer de

Martí i Julià, carrer de

Galícia, carrer de

Circumval·lació, carrer de la

Astúries, carrer d'

Noms passats	Noms actuals
Lluch, carrer de	Canonge Baranera, carrer del
Lluís Sirval, carrer de	Sant Pere, carrer de
Lluís Solà i Escofet, plaça de	
Lluna, carrer de la	
Lola Anglada, carrer de	
Londres, carrer de	
Lope de Vega, carrer de	
Louis Armstrong, passatge de	
Lourdes, passatge de	Doctor Trueta, carrer del
Luis Rovira, carrer de	Rubén Darío, carrer de
Luisa Michel, carrer de	Federico García Lorca, carrer de
Luxemburg, carrer de	
Madoz, carrer de	
Madrid, carrer de	
Madrid, plaça de	
Magatzem, carrer del	
Maignon, passatge de	
Màlaga, carrer de	
Maldà, plaça de	Baró de Maldà, plaça del
Malgrat de Mar, carrer de	
Mallorca, carrer de	
Manelic, passatge de	Lope de Vega, carrer de
Manila, carrer de	
Manresà, carrer de	
Manresa, carrer de	Echegaray, carrer d'
Mansana XIII, plaça de la	
Manuel de Falla, carrer de	
Manuel Fernández Márquez, carrer de	
Manuel Fernández Márquez, plaça de	Badalona, plaça de
Manuel Moreno Mauricio, carrer de	
Manuel Valls i Gorina, plaça de	
Mar, carrer de	
Mar Adriàtica, passatge de la	
Mar d'Alborán, passatge de la	
Mar Egea, carrer de la	
Mar Jònica, carrer de la	
Mar Mediterrània, carrer de la	
Mar Negra, carrer de la	
Mar Tirrena, carrer de la	
Maragall, carrer de	
Marconi, passatge de	
Mare de Déu de Fàtima, carrer de la	
Mare de Déu de la Cinta, passatge de la	
Mare de Déu de la Fuensanta, passatge de la	
Mare de Déu de Lorda, carrer de la	
Mare de Déu de Lorda, passatge de la	
Mare de Déu de Pompeia, carrer de la	

Nom passats

Noms actuals

Mare de Déu del Pilar, passatge de la	
Mare Nostrum, passeig del	
Maresme, avinguda del	
Margarida Xirgu, carrer de	
Maria Auxiliadora, carrer de	
Marià Benlliure, carrer de	
Maria Callas, passatge de	
Maria Cristina, carrer de	Maria Cristina, carrer de
Mariana Pineda, carrer de	
Marina, carrer de	
Marina, carrer de	Muntanya, carrer de la
Marinada, plaça de la	
Mariscal Cabanes, carrer del	
Mariscal Cabanes, carrer del	Artigues, plaça d'
Marítim, passeig	
Marquès de Mont-roig, avinguda del	
Marquès de Sant Mori, avinguda del	
Mart, carrer de	Planeta Mart, carrer del
Martí i Julià, carrer de	
Martí Pujol, avinguda d'en	
Martínez Campos, passeig de	Rambla, passeig de la
Martínez de la Rosa, carrer de	Johann Sebastian Bach, carrer de
Mártires de la Cruzada (1936-1939), carrer dels	Riera d'en Matamoros, carrer de la
Martorell, carrer de	
Mary Ward, carrer de	
Mas Felip, carrer del	
Mas Jornet, camí del	
Mas Oliver, camí del	
Mas Pujol, carrer del	
Mas Ram, avinguda del	
Masachs, riera de	Quevedo, carrer de
Masnou, carrer del	
Matadero, passeig del	Enginyer Deulofeu, carrer de l'
Matagalls, carrer del	
Matamoros, passatge d'en	
Mataró, carretera de	
Matias Montero, carrer de	Escultor Llimona, carrer de l'
Mecànica, carrer de la	
Medicina, plaça de la	
Mediterrània, parc de la	
Mena, carretera de	
Mendelssohn, carrer de	
Méndez Núñez, carrer de	
Mendizábal, carrer de	Ramón y Cajal, carrer de
Menéndez y Pelayo, carrer de	
Meranges, passatge de	
Mercadillo, passatge de	Encants, passatge dels

Noms passats	Noms actuals
Mercado, passatge del	Maignon, passatge de
Mercè, carrer de la	
Mercè Rodoreda i Gurguí, passatge de	
Mercuri, carrer de	
Messenuc, camí de	
Messenuc, carrer de	
Mestre, carrer de	Quintana Alta, carrer de la
Mestre Antoni Nicolau, carrer del	
Mestre Bretón, carrer del	Tomás Bretón, carrer de
Mestre Lluís Millet, carrer del	
Mestre Pich Santasusana, carrer del	
Mig, camí del	
Migjorn, carrer del	
Miguel Hernández, carrer de	
Milà, carrer de	
Milà i Fontanals, carrer de	
Milà i Fontanals, passatge de	
Mina, carrer de la	
Minerva, carrer de	
Miquel del Prat, carrer de	
Miquel Servet, carrer de	
Miranda, passeig de la	
Mistral, carrer de	
Moixeró, passatge del	
Moixó, passatge de	
Molí de la Torre, carrer del	
Molinet, parc del	
Mònaco, avinguda de	
Monestir, camí del	
Monges, carrer de les	
Monistrol de Montserrat, carrer de	
Montalegre, carrer de	
Montalegre, riera de	
Montcada i Reixac, carretera de	
Montemar, carrer de	Puigsacalm, carrer de
Montigalà, travessera de	
Montjuïc, carrer de	
Montseny, carrer del	
Montserrat, carrer de	
Montserrat, carrer de	Isaac Albéniz, carrer d'
Montserrat, passatge de	Usandizaga, carrer d'
Montserrat Roig, plaça	Frederica Montseny, plaça de
Montserrat Roig i Fransitorra, passatge de	
Monturiol, carrer de	
Morera, avinguda de	
Morera, avinguda de	Prat de la Riba, avinguda de
Moreres, carrer de les	

Nom passats

Noms actuals

Morralla, avinguda d'en
Morralla, passatge d'en
Mossèn Anton, carrer de
Mossèn Joan Baranera, plaça de
Motril, carrer de
Mozart, carrer de
Muntaner, carrer de
Muntanya, carrer de la
Muntanyetes, parc de les
Múrcia, carrer de
Murillo, carrer de
Museu, carrer del
Músics, plaça dels
Nakens, carrer de
Nàpols, carrer de
Nàpols, carrer de
Natzaret, carrer de
Navarra, avinguda de
Navas de Tolosa, carrer de las
Navata, carrer de
Nelson Mandela, carrer de
Niça, carrer de
Nicaragua, plaça de
Nou, carrer
Nou Cases, carrer de les
Nova Cançó, carrer de la
Nuestra Señora de la Cabeza, carrer de
Numància, carrer de
Número 25, carrer
Núria, carrer de
Obispo Irurita, carrer de l'
Obispo Irurita, carrer de l'
Obispo Irurita, plaça de l'
Occitània, carrer d'
Oceania, carrer d'
Olesa de Montserrat, carrer d'
Oli, carrer de l'
Oli, plaça de l'
Olivo, carrer de l'
Olivera, carrer de l'
Olivera de Sistrells, carrer de l'
Olof Palme, passeig d'
Om, carrer de l'
Onésimo Redondo, carrer d'
Onze de Setembre, carrer de l'
Orient, carrer d'
Orió, carrer d'

Don Pelai, carrer de

Pedro Antonio de Alarcón, carrer de

Anselm Clavé, carrer d'

Onze de Setembre, carrer de l'

Eduard Marquina, carrer d'

Via Augusta, carrer de la

Germà Juli, carrer del

Assemblea de Catalunya, plaça de l'

Olivera de Sistrells, carrer de l'

Federico García Lorca, carrer de

Noms passats

Noms actuals

Oriol Martorell i Codina, plaça d'
Oriola Cortada, carrer d'
Osca, carrer d'
Otger, carrer d'
Pablo Iglesias, carrer de
Països Catalans, plaça dels
Palafrugell, carrer de
Palamós, carrer de
Palet de Rubí, carrer de
Pallaresa, carrer de la
Palmeres, carrer de les
Palmeres, parc de les
Paloma, carrer de la
Paquita Borràs, carrer de
Paradís, carrer del
Parc municipal de Badalona, can Solei
Pare Claret, carrer del
Parets del Vallès, carrer de
París, carrer de
Patí de Vela, plaça del
Pau, carrer de la
Pau, carrer de la
Pau, passatge de la
Pau Casals, plaça de
Pau Claris, carrer de
Pau Claris, carrer de
Pau Picasso, carrer de
Pau Piferrer, carrer de
Pau Piferrer, primer passatge de
Pau Piferrer, segon passatge de
Pau Rodon, carrer de
Pau Vila, carrer de
Pedraforca, carrer del
Pedrera, carrer de la
Pedro Antonio de Alarcón, carrer de
Peius Gener, passatge de
Pelleria, camí de la
Pep Ventura, plaça de
Pere III, carrer de
Pere Martell, carrer de
Pérez Galdós, carrer de
Pérez Galdós, carrer de
Perú, carrer de
Pi i Gibert, carrer de
Pi i Margall, carrer de
Pi i Margall, passeig de
Pietat, carrer de la

Johann Sebastian Bach, carrer de

Salvador Seguí, «el Noi del Sucre», carrer de

Salvador Seguí, «el Noi del Sucre», carrer de

Can Solei, parc de

Nova Cançó, carrer de la
Nova Cançó, carrer de la

Saragossa, carrer de

Albert Llanas, passatge d'
Peius Gener, passatge de

Mena, carretera de

Rambla, passeig de la

Nom passats	Noms actuals
Pilar, carrer del	Arnús, carrer d'
Pineda, carrer de	
Pinós, plaça de	Barberà, plaça de
Pins, passeig dels	
Pintor Brunet, carrer del	
Pintor Mir, carrer del	
Pintor Ramon Casas, carrer del	Nàpols, carrer de
Pintor Ribera, carrer del	
Pintor Rosales, carrer del	
Pintor Sorolla, carrer del	
Pinzell, carrer del	Sant Anastasi, carrer de
Pipa, plaça de la	
Pirineus, carrer dels	
Pius XII, avinguda de	
Plaça, carrer de la	
Plana, passatge de la	
Plana, plaça de la	
Planes d'en Sunyol, carrer de les	
Planeta Mart, carrer del	
Planetes, plaça dels	
Plàstic, carrer del	
Plàtans, carrer dels	
Platja, carrer de la	
Platja, passeig de la	Rambla, passeig de la
Plutó, carrer de	
Pomar, avinguda de	
Pomar, avinguda de	Morera, avinguda de
Pomar, carretera de	
Pomar, plaça de	
Pomar de Baix, carrer de	
Pomar de Dalt, paratge de	
Pompeia, carrer de	Mare de Déu de Pompeia, carrer de la
Pompeu Fabra, carrer de	
Ponent, carrer de	
Pont, passeig del	
Portugal, carrer de	Bòsnia i Hercegovina, carrer de
Porvenir, carrer del	
Prat de la Riba, avinguda de	
Prat de la Riba, carrer de	Mar, carrer de
Prats de Molló, carrer de	Mare de Déu de Pompeia, carrer de la
Premià de Mar, carrer de	
President Lluís Companys, avinguda del	
President Tarradellas, plaça del	
Prim, carrer d'en	
Prim, passatge d'en	Margarida Xirgu, carrer de
Primavera, carrer de la	
Primer de Maig, avinguda del	

Noms passats	Noms actuals
Primera Centuria Catalana Virgen de Montserrat, carrer de la	Museu, carrer del
Primo de Rivera, carrer de	Pérez Galdós, carrer de
Príncep d'Astúries, carrer del	
Príncep de Bergara, carrer del	
Progrés, carrer del	
Progrés, passatge del	José María de Pereda, passatge de
Provença, carrer de	
Providència, carrer de la	
Puigfred, avinguda del	
Puigmal, carrer del	
Puigsacalm, carrer del	
Pujol, carrer de	
Quatre Hores, parc de les	
Quatre Hores, plaça de les	
Quevedo, carrer de	
Quintana, carrer	Quintana Alta, carrer de la
Quintana Alta, carrer de la	
Quintana Baixa, carrer de la	Martí Pujol, avinguda d'en
Quinze de Juny, plaça del	
Rafael Campalans, carrer de	Creu, carrer de la
Rafael Campalans, plaça de	
Rafael Casanova, carrer de	
Rambla, passeig de la	
Ramiro de Maeztu, carrer de	
Ramiro Ledesma Ramos, carrer de	Pablo Iglesias, carrer de
Ramon Berenguer III, plaça de	
Ramon Bonjorn, carrer de	Providència, carrer de la
Ramon Casas, carrer de	
Ramón Franco, carrer de	Camèlia, carrer de la
Ramon Lull, carrer de	
Ramon Martí i Alsina, carrer de	
Ramón y Cajal, carrer de	
Real, carrer	Francesc Layret, carrer de
Real, plaça	Constitució, plaça de la
Rector, carrer del	
Rector Antoni Bríàs, carrer del	Rector, carrer del
Rector Rifé, plaça del	
Rectoral, carrer	Rector, carrer del
Rectoria, carrer de la	Dalt, carrer de
Regalèssia, plaça de la	
Reina Elisenda, carrer de la	
Reina Victòria, carrer de la	Creu, carrer de la
Renom, carrer de	València, carrer de
República, carrer de la	Sagunt, carrer de
República, plaça de la	Vila, plaça de la
República Argentina, carrer de la	

Nom passats

Noms actuals

República Portuguesa, carrer de la
Requeté Antonio Molle Lazo, carrer del
Reus, carrer de
Reus, carrer de
Reverendo Anton Romeu, carrer del
Revolució, carrer de la
Reyes Catòlics, plaça dels
Riba Dreta, passeig de la
Riba Esquerra, passeig de la
Ribas i Perdigó, carrer d'en
Richard Strauss, carrer de
Riera d'en Matamoros, carrer de la
Riera de Canyadó, carrer de la
Rigol, carrer de
Rigol, carrer de
Ripoll, carrer de
Riu Congost, passatge del
Riu Corb, passatge del
Riu de Querol, passatge del
Riu Ebre, passatge del
Riu Francolí, passatge del
Riu Freser, passatge del
Riu Garona, passatge del
Riu Llobregat, passatge del
Riu Mogent, passatge del
Riu Muga, plaça del
Riu Noguera, passatge del
Riu Onyar, passatge del
Riu Segre, passatge del
Riu Ter, passatge del
Riu Tordera, passatge del
Rius i Taulet, carrer de
Rivero, carrer de
Roca i Pi, passeig de
Roca i Pi, passeig de
Roca i Pi, plaça d'en
Rodó, passatge d'en
Rodrigo Caro, carrer de
Roger de Flor, carrer de
Roger de Llúria, carrer de
Roja, plaça
Roma, avinguda de
Roma, carrer de
Roma, plaça de
Roncesvalls, carrer de
Ronda, placeta de la
Ros i Güell, avinguda d'en

Escultor Juli González, carrer de l'

Pau, carrer de la
Mossèn Anton, carrer de
Francesc Layret, carrer de
Casagemes, plaça de

Aribau, carrer d'
Ramiro de Maeztu, carrer de

Via Augusta, carrer de la
Germà Juli, carrer del

Canelones, carrer de

Noms passats

Noms actuals

Ros i Güell, passatge d'en
Rosa dels Vents, plaça de la
Rosalía de Castro, plaça de
Rosella, carrer de la
Rosselló, carrer del
Rossini, carrer de
Roure, carrer del
Rubén Darío, carrer de
Rubí, carrer de
Rubió i Ors, carrer de
Ruperto Chapí, carrer de
Sabadell, avinguda de
Sagrada Família, carrer de la
Sagrada Família, passatge de la
Sagrera, riera de la
Sagunt, carrer de
Sallagosa, passatge de
Sallent, carrer de
Salmerón, carrer de
Salou, carrer de
Salut, passeig de la
Salut, túnel de la
Salvador Allende, plaça de
Salvador Canals, carrer de
Salvador Dalí, plaça de
Salvador Espriu, avinguda de
Salvador Seguí, «el Noi del Sucre», carrer de
Salze, carrer del
Sampere, passatge d'en
Sanatori, avinguda del
Sant Adrià, carrer de
Sant Agustí, carrer de
Sant Anastasi, carrer de
Sant Antoni, colònia de
Sant Antoni Abat, carrer de
Sant Antoni de Llefià, ronda de
Sant Antoni de Pàdua, carrer de
Sant Antoni Maria Claret, carrer de
Sant Bartomeu, carrer de
Sant Bru, carrer de
Sant Carles, carrer de
Sant Cebrià, carrer de
Sant Cebrià, primer passatge de
Sant Cebrià, segon passatge de
Sant Domènec, carrer de
Sant Elies, passatge de
Sant Felip i de Rosés, carrer de

Sagrada Família, carrer de la
Martí Pujol, avinguda d'en

Covadonga, carrer de

Rius i Taulet, carrer de

Europa, carrer d'

Pare Claret, carrer del

Turó d'en Boscà, passatge del
Turó de les Maleles, passatge del

Nom passats

Noms actuals

Sant Feliu de Llobregat, carrer de
Sant Fermí, carrer de
Sant Francesc d'Assís, carrer de
Sant Francesc de Paula, carrer de
Sant Frederic, carrer de
Sant Gonçal, carrer de
Sant Gregori, carrer de
Sant Hilari, carrer de
Sant Hilari Sacalm, carrer de
Sant Ignasi de Loiola, avinguda de
Sant Isidre, carrer de
Sant Jaume, carrer de
Sant Jaume, carreró de
Sant Jaume, colònia de
Sant Jeroni, travessia de
Sant Jeroni de la Murtra, camí de
Sant Joan, carrer de
Sant Joan, rambla de
Sant Joan, riera de
Sant Joan de la Creu, carrer de
Sant Joan Evangelista, carrer de
Sant Joaquim, carrer de
Sant Jordi, carrer de
Sant Jordi, colònia de
Sant Jordi, edificis de
Sant Jordi, passatge de
Sant Josep, carrer de
Sant Josep i de Rosés, carrer de
Sant Josep Oriol, carrer de
Sant Llorenç, carrer de
Sant Lluc, carrer de
Sant Lluís, carrer de
Sant Marc, carrer de
Sant Mateu, carrer de
Sant Miquel, carrer de
Sant Pancraç, carrer de
Sant Pau, carrer de
Sant Pere, carrer de
Sant Pere, carreró de
Sant Rafael, carrer de
Sant Ramon, carrer de
Sant Roc, carrer de
Sant Roc, plaça de
Sant Salvador, avinguda de
Sant Sebastià, carrer de
Sant Vicenç, carrer de
Santa Anna, carrer de

Sant Hilari Sacalm, carrer de

Sant Joan, rambla de

Santa Eulàlia, carrer de

Noms passats

Noms actuals

Santa Bàrbara, carrer de
Santa Coloma, carretera de
Santa Eulàlia, carrer de
Santa Isabel, passatge de
Santa Joana Lestonnac, carrer de
Santa Madrona, carrer de
Santa Maria, carrer de
Santa Maria, carreró de
Santa Teresa, carrer de
Santiago, carrer de
Santiago Rusiñol, carrer de
Saragossa, carrer de
Saragossa, passatge de
Sardana, carrer de la
Sardenya, carrer de
Saturn, carrer de
Sega, carrer de la
Segona República, plaça de la
Selva, carrer de la
Sembra, carrer de la
Sèneca, carrer de
Sèquia, carrer de la
Serentill, parc d'en
Serra de Daró, carrer de la
Servent, passatge de
Seu d'Urgell, carrer de la
Severo Catalina, passatge de
Sevilla, carrer de
Sicília, carrer de
Sicília, carrer de
Simancas, carrer de
Simó Piera, carrer de
Sírius, carrer de
Sistrells, camí de
Sistrells, plaça de
Sitges, carrer de
Sobrarb, passatge de
Sol, carrer del
Sol, plaça del
Soledat, carrer de la
Soler i Biosca, passatge de
Soley y Lumbreras, carrer de
Solidaritat, rambla de la
Solsona, carrer de
Suïssa, carrer de
Súria, carrer de
Tamariu, carrer de

Batista i Roca, carrer de

Severo Catalina, carrer de

Rodrigo Caro, carrer de

Francesc Planas i Casals, carrer de

Bellavista, carrer de

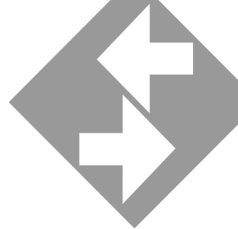
Nom passats	Noms actuals
Tànger, carrer de	
Tanit, carrer de	
Tardor, carrer de la	
Tarongers, passeig dels	
Tarragona, carrer de	
Tècnica, carrer de la	
Tei, carrer del	
Teià, carrer de	
Teide, carrer del	
Teixidores, carrer de les	
Temple, carrer del	
Tercio Nuestra Señora de Montserrat, carrer del	Rafael Casanova, carrer de
Termes Romanes, carrer de les	
Terol, carrer de	
Terrassa, avinguda de	
Tete Montoliu, plaça de	
Tiana, carrer de	
Tiana, carretera de	
Tibidabo, carrer del	
Tinent Coronel Oleza Costa, plaça del	Caritg, plaça de
Tomás Bretón, carrer de	
Tomás de Iriarte, carrer de	Canyet, riera de
Tomás de Zumalacárregui, carrer de	Doctor Robert, carrer del
Torí, carrer de	
Torner, carrer d'en	
Torras i Bages, carrer de	
Torre, passatge de la	
Torre de l'Ou, plaça de la	
Torre Mena, plaça de la	
Torreadal, carrer de	
Torrent, carrer del	Maria Auxiliadora, carrer de
Torrent d'en Grau, carrer del	
Torrent d'en Valls, carrer del	
Torrent de la Batllòria, carrer del	
Torrent de la Font	Riera d'en Matamoros, carrer de la
Torrent de la Font, carrer del	
Torrent de Vallmajor, carrer del	
Tortosa, carrer de	
Tortosa, passatge primer dreta del carrer	Mare de Déu de la Cinta, passatge de la
Tortosa, passatge segon dreta del carrer	Mare de Déu de la Fuensanta, passatge de la
Tossa de Mar, carrer de	
Trafalgar, plaça de	
Tramuntana, carrer de la	
Transversal, carrer	Sant Jeroni, travessia de
Treball, carrer del	Rector, carrer del
Treballadors, carrer dels	
Tres d'Abril, plaça del	

Noms passats	Noms actuals
Tresmall, carrer del	
Triomf, carrer del	
Turó d'en Boscà, passatge del	
Turó de les Maleses, passatge del	
Unió, carrer de la	
Univers, parc de l'	
Urà, carrer d'	Pipa, plaça de la
Urbanització Feliubadaló, carrer de la	Lleó Fontova, carrer de
Urbanització Maldà, carrer de la	Osca, carrer d'
Urbanització Riu, primer passatge de la	Albert Llanas, passatge d'
Urbanització Salvador Canals, carrer de la	Rius i Taulet, carrer de
Urbanització Sampere, carrer de la	Sampere, passatge de
Uruguai, carrer d'	
Usandizaga, carrer d'	
Vaixell <i>Maria Assumpta</i> , plaça del	
València, carrer de	
Valentí Almirall, carrer de	Balmes, carrer de
Valentí Almirall, plaça de	
Vallès, carrer del	
Vallespir, carrer del	
Vallromanes, carrer de	
Valls d'Andorra, carrer de les	
Vallvidrera, carrer de	
Valparaiso, carrer de	Rafael Casanova, carrer de
Vapor, plaça del	
Vázquez de Mella, avinguda de	Prat de la Riba, avinguda de
Velázquez, carrer de	
Vélez Blanco, carrer de	
Vélez Rubio, carrer de	
Venècia, passatge de	
Veneçuela, carrer de	
Ventós, carrer de	Arbres, carrer dels
Ventós i Mir, passatge d'en	
Vents, avinguda dels	
Ventura Gassol, carrer de	
Venus, carrer de	
Verdi, carrer de	
Verema, camí de la	
Verge Assumpta, grup d'habitatges de la	
Verge de la Salut, grup d'habitatges de la	
Via Augusta, carrer de la	
Vic, carrer de	
Vicente Blasco Ibáñez, carrer de	Joan Peiró, carrer de
Víctor Balaguer, carrer de	
Víctor Pradera, plaça de	Baró de Maldà, plaça del
Vila, plaça de la	
Vila, plaça de la	Constitució, plaça de la

Nom passats	Noms actuals
Vila i Vall-llebrera, carrer d'en	
Viladomat, carrer de	Bufalà, avinguda de
Vilamajor, carrer de	
Vilanova i la Geltrú, carrer de	
Vilassar de Mar, carrer de	
Vil·la Romana, plaça de la	
Villajoyosa, carrer de	Goya, carrer de
Vinya, carrer de la	
Viñas, avinguda de	Baldomer Galofre, carrer de
Viñas, passatge de	
Viriat, carrer de	
Vistamar, carrer de	Simó Piera, carrer de
Voluntaris Olímpics, plaça dels	
Wagner, carrer de	
Xaloc, carrer del	
Xarol, carrer del	
Xarol, plaça del	
Xavier Nogués, carrer de	
Xic de les Barraquetes, avinguda d'en	Marquès de Sant Mori, avinguda del
Xile, carrer de	
Xiprers, camí dels	

NOMS DE PERSONES

Nom de la persona	Nom del carrer
Alarcón y Ariza, Pedro Antonio	Pedro Antonio de Alarcón, carrer de
Albareda i Ramoneda, Anselm	Cardenal Albareda, plaça del
Albéniz i Pascual, Isaac	Isaac Albéniz, carrer d'
Allende Gossens, Salvador	Salvador Allende, plaça de
Almirall i Llozer, Valentí	Valentí Almirall, plaça de
Amat i de Cortada, Rafael d'	Baró de Maldà, plaça del
Amaya Amaya, Carmen	Carmen Amaya, passatge de
Amigó i Barriga, Joan	Joan Amigó i Barriga, carrer de
Anglada i Sarriera, Dolors	Lola Anglada, carrer de
Aribau, Bonaventura Carles	Aribau, carrer d'
Armstrong, Louis	Louis Armstrong, passatge de
Arnús i de Ferrer, Evarist	Arnús, carrer d'
Bach, Johann Sebastian	Johann Sebastian Bach, carrer de
Balaguer i Cirera, Víctor	Víctor Balaguer, carrer de
Balmes i Urpià, Jaume Llucià	Balmes, carrer de
Banús i Amat, Joan	Matamoros, passatge d'en
Baranera i Mir, Joan	Mossèn Joan Baranera, plaça de
Baranera i Pasqués, Josep M.	Canonge Baranera, carrer del
Bassa, Ferrer	Ferrer Bassa, carrer de
Bassols i Genís, Ramon	Doctor Bassols, avinguda del
Batista i Roca, Josep M.	Batista i Roca, carrer de
Beethoven, Ludwig van	Beethoven, carrer de
Benavente Martínez, Jacinto	Jacinto Benavente, carrer de
Benlliure i Gil, Marià	Marià Benlliure, carrer de
Blum, Roger	Roger de Flor, carrer de
Boada i Ros, Antònia	Antònia Boada i Ros, plaça d'
Bofill i Mates, Jaume	Guerau de Liost, carrer de
Bori i Fontestà, Antoni	Antoni Bori, carrer d'
Bori i Fontestà, Antoni	Antoni Bori, carreró d'
Borràs i Nicolàs, Francesca	Paquita Borràs, carrer de
Borràs i Oriol, Enric	Enric Borràs, carrer d'
Borràs i Oriol, Jaume	Jaume Borràs, carrer de
Botey i Badia, Antoni	Antoni Botey, carrer d'
Bretón Hernández, Tomás	Tomás Bretón, carrer de
Brunet i Forroll, Llorenç	Pintor Brunet, carrer del
Cabanes i d'Escofet, Francesc Xavier	Mariscal Cabanes, carrer del
Calderón de la Barca, Pedro	Calderón de la Barca, carrer de
Callas, Maria	Maria Callas, passatge de
Campalans i Puig, Rafael	Rafael Campalans, plaça de
Campoamor y Campoosorio, Ramón de	Campoamor, carrer de
Caro, Rodrigo	Rodrigo Caro, carrer de
Casals i Delfilló, Pau	Pau Casals, plaça de
Casanova i Comas, Rafael	Rafael Casanova, carrer de
Casas i Amigó, Francesc	Casas i Amigó, carrer d'en
Casas i Carbó, Ramon	Ramon Casas, carrer de

Nom de la persona	Nom del carrer
Castro, Rosalía de	Rosalía de Castro, plaça de
Catalina y del Amo, Severo	Severo Catalina, passatge de
Cepeda y Ahumada, Teresa	Santa Teresa, carrer de
Cervantes Saavedra, Miguel de	Cervantes, carrer de
Chapí y Lorente, Ruperto	Ruperto Chapí, carrer de
Chopin, Fryderyk Franciszeck	Chopin, carrer de
Cierva Codorniu, Juan de la	Juan de la Cierva, carrer de
Clarà i Ayats, Josep	Escultor Clarà, carrer de l'
Claret i Clarà, Antoni Maria	Pare Claret, carrer del
Clarís i Casademunt, Pau	Pau Clarís, carrer de
Clavé i Camps, Josep Anselm	Anselm Clavé, carrer d'
Colom, Cristòfol	Colom, carrer de
Companyns i Jover, Lluís	President Lluís Companyns, avinguda del
Cortinas i Suñol, Josep	Josep Cortinas i Suñol, plaça de
Cuyàs i Tolosa, Josep M.	Josep Maria Cuyàs i Tolosa, carrer de
Dalí i Domènech, Salvador	Salvador Dalí, plaça de
Daudí i Mercedes, Jaume	Doctor Daudí, carrer del
Deulofeu i Arquer, Joan	Enginyer Deulofeu, carrer de l'
Deulofeu i Arquer, Joan	Enginyer Deulofeu, plaça de l'
Díaz de Vivar, Rodrigo	Cid Campeador, carrer del
Echegaray, José de	Echegaray, carrer d'
Escarré i Jané, Aureli Maria	Abat Escarré, carrer de l'
Espina Tagle, Concha	Concha Espina, carrer de
Espru i Castelló, Salvador	Salvador Espru, avinguda de
Fabra i Poch, Pompeu	Pompeu Fabra, carrer de
Falla Matheu, Manuel de	Manuel de Falla, carrer de
Feliu i Vegués, Francesc	Feliu i Vegués, carrer de
Fernández Álvarez Espartero, Joaquín	Príncep de Bergara, carrer del
Fernández Márquez, Manuel	Manuel Fernández Márquez, carrer de
Ferran i Clua, Jaume	Doctor Ferran, carrer del
Ferratges i Mesa, Antoni	Marquès de Mont-roig, avinguda del
Fleming, Alexander	Doctor Fleming, plaça del
Flò i Guitart, Eduard	Eduard Flò, carrer d'
Foix i Mas, Josep Vicenç	Josep Vicenç Foix, carrer de
Font i Cussó, Joaquim	Joaquim Font i Cussó, plaça de
Font i Escolà, Jaume	Font i Escolà, carrer de
Fontova i Mareca, Lleó	Lleó Fontova, carrer de
Fortuny i Marsal, Marià	Fortuny, carrer de
Fortuny i Marsal, Marià	Fortuny, passatge de
Fradera i Botey, Josep	Arquitecte Fradera, carrer de l'
Galilei, Galileu	Galileu, carrer de
Galofre i Giménez, Baldomer	Baldomer Galofre, carrer de
Galve Brusson, Julio	Julio Galve Brusson, carrer de
Garcia-Junceda i Supervia, Joan	Joan Junceda, carrer de
García Lorca, Federico	Federico García Lorca, carrer de
García i Martí, Joan	Joan García, plaça de
García Sarmiento, Félix Rubén	Rubén Darío, carrer de

Nom de la persona	Nom del carrer
Garreta i Arboix, Juli	Juli Garreta, carrer de
Gassol i Rovira, Ventura	Ventura Gassol, carrer de
Gaudí i Cornet, Antoni	Arquitecte Gaudí, carrer de l'
Gayarre Garjón, Julián	Julián Gayarre, carrer de
Gener i Babot, Pompeu	Peius Gener, passatge de
Góngora y Argote, Luis de	Góngora, carrer de
González i Pellicer, Juli	Escultor Juli González, carrer de l'
Goya y Lucientes, Francisco de	Goya, carrer de
Granados Campiña, Enric	Enric Granados, carrer d'
Gravina, Federico Carlo	Gravina, carrer de
Guasch i Darné, Carme	Carme Guasch, plaça de
Guasch i Salom, Josep	Guasch, carrer d'en
Güell i Ferrer, Joan	Güell i Ferrer, carrer de
Guevara, Ernesto	Ernesto <i>Che</i> Guevara, plaça d'
Guimerà i Jorge, Àngel	Àngel Guimerà, carrer d'
Guixeras i Viñas, Francesc d'Assís	Guixeras, carrer d'en
Hernández Gilabert, Miguel	Miguel Hernández, carrer de
Ibárruri Gómez, Dolores	Dolores Ibárruri Gómez –la Passionària-, plaça de
Iglésias i Pujades, Ignasi	Ignasi Iglésias, carrer d'
Iglesias Posse, Pablo	Pablo Iglesias, carrer de
Jiménez de Cisneros, Francisco	Cardenal Cisneros, carrer del
Jovellar Soler, Joaquim	Jovellar, carrer de
Jubany i Arnau, Narcís	Bisbe Jubany, plaça del
Kalogerópulos, Maria	Maria Callas, passatge de
Layret i Foix, Francesc	Francesc Layret, carrer de
Lázaro i Higuera, Hipòlit	Hipòlit Lázaro, carrer d'
Lennon, John	John Lennon, carrer de
Liszt, Franz	Liszt, carrer de
Llanas i Castells, Albert de Sicília	Albert Llanas, passatge d'
Llimona i Bruguera, Josep	Escultor Llimona, carrer de l'
Lloria [o Llúria], Roger de	Roger de Llúria, carrer de
Llull, Ramon	Ramon Llull, carrer de
Machado Ruíz, Antonio	Antonio Machado, plaça d'
Macià i Ambert, Francesc	Bac de Roda, avinguda de
Macià i Ambert, Francesc	Bac de Roda, plaça de
Macià i Llusa, Francesc	Francesc Macià, carrer de
Madoz Ibáñez, Pascual	Madoz, carrer de
Maeztu, Ramiro de	Ramiro de Maeztu, carrer de
Maignon i Duran, Esteve	Maignon, passatge de
Mandela, Nelson Rolihlahla	Nelson Mandela, carrer de
Manent i Pesas, Joan	Alcalde Joan Manent, plaça de l'
Maragall i Gorina, Joan	Maragall, carrer de
Marc, Ausiàs	Ausiàs Marc, carrer d'
Marconi, Guglielmo	Marconi, passatge de
Maristany i Gibert, Eduard	Eduard Maristany, carrer d'
Marquina i Angulo, Eduard	Eduard Marquina, carrer d'
Martell, Pere	Pere Martell, carrer de

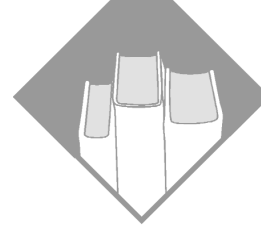
Nom de la persona	Nom del carrer
Martí i Alsina, Ramon	Ramon Martí i Alsina, carrer de
Martí i Julià, Domènec	Martí i Julià, carrer de
Martínez i Écija, Josep	Alcalde Martínez Écija, carrer de l'
Martínez i Hugué, Manuel	Escultor Manolo Hugué, carrer de l'
Martínez Ruiz, José	Azorín, carrer d'
Martínez Ruiz, José	Azorín, plaça d'
Martorell i Codina, Oriol	Oriol Martorell i Codina, plaça d'
Maura i Montaner, Antoni	Antoni Maura, carrer d'
Meifrèn i Roig, Eliseu	Eliseu Meifrèn, carrer d'
Mendelssohn-Batholdy, Felix	Mendelssohn, carrer de
Méndez Núñez, Casto	Méndez Núñez, carrer de
Menéndez y Pelayo, Marcelino	Menéndez y Pelayo, carrer de
Metge, Bernat	Bernat Metge, carrer de
Milà i Fontanals, Manuel	Milà i Fontanals, carrer de
Milà i Fontanals, Manuel	Milà i Fontanals, passatge de
Millet i Pagès, Lluís	Mestre Lluís Millet, carrer del
Mir i Trinxet, Joaquim	Pintor Mir, carrer del
Miró i Ferrà, Joan	Joan Miró, plaça de
Mistral, Frederic	Mistral, carrer de
Modrego Casaus, Gregorio	Doctor Modrego, carrer del
Moixó y Cerdà, Diego de	Marquès de Sant Mori, avinguda del
Mompel i Juan, Àgueda	Àgueda Mompel, carrer d'
Mompou i Dencausse, Frederic	Frederic Mompou, carrer de
Monje Cruz, Jorge	Camarón de la Isla, plaça de
Montal i Biosca, Agustí	Agustí Montal, carrer d'
Montoliu i Massana, Vicenç	Tete Montoliu, plaça de
Montserrat i Mañé, Frederica	Frederica Montseny, plaça de
Monturiol i Estarriol, Narcís	Monturiol, carrer de
Moñino y Redondo, José	Floridablanca, carrer de
Moragues i Mas, Josep	General Moragues, carrer del
Moreno Mauricio, Manuel	Manuel Moreno Mauricio, carrer de
Morera i Viura, Enric	Enric Morera, plaça d'
Morralla i Solà, Joan	Morralla, avinguda d'en
Morralla i Solà, Joan	Morralla, passatge d'en
Mozart, Johann Wolfgang Amadeus	Mozart, carrer de
Muntaner, Ramon	Muntaner, carrer de
Murillo, Bartolomé Esteban	Murillo, carrer de
Nicolau i Parera, Antoni	Mestre Antoni Nicolau, carrer del
Niubó i Mary, Francesc d'Assís	Francesc d'Assís Niubó i Mary, plaça de
Nogués i Casas, Francesc Xavier	Xavier Nogués, carrer de
Nonell i Monturiol, Isidre	Isidre Nonell, carrer d'
Óñez y Loyola, Íñigo de	Sant Ignasi de Loiola, avinguda de
Oriol i Bogunyà, Josep	Sant Josep Oriol, carrer de
Pacelli, Eugenio	Pius XII, avinguda de
Palme, Olof	Olof Palme, passeig d'
Parellada i Pallàs, Enric	Enric Parellada, plaça d'
Passarell i Ribó, Jaume	Jaume Passarell, carrer de

Nom de la persona	Nom del carrer
Pedrell i Sabaté, Felip	Felip Pedrell, passatge de
Peiró i Belis, Joan	Joan Peiró, carrer de
Peral Caballero, Isaac	Isaac Peral, carrer d'
Pereda, José María	José María de Pereda, passatge de
Pérez Galdós, Benito	Pérez Galdós, carrer de
Pi i Margall, Francesc	Pi i Margall, carrer de
Piaf, Edith	Edith Piaf, carrer d'
Pich i Santasusana, Joan	Mestre Pich Santasusana, carrer del
Piera i Pagès, Simó	Simó Piera, carrer de
Piferrer i Fàbregas, Pau	Pau Piferrer, carrer de
Pla i Casadevall, Josep	Josep Pla, plaça de
Pla i Casadevall, Josep	Josep Pla i Casadevall, passatge de
Planas i Casals, Francesc	Francesc Planas i Casals, carrer de
Prat de la Riba i Sarrà, Enric	Prat de la Riba, avinguda de
Prats, Miquel	Miquel del Prat, carrer de
Presley, Elvis	Elvis Presley, passatge d'
Prim i Prats, Joan	Prim, carrer d'en
Pujol i Planas, Martí	Martí Pujol, avinguda d'en
Quevedo y Villegas, Francisco de	Quevedo, carrer de
Ramón y Cajal, Santiago	Ramón y Cajal, carrer de
Riba i Pi, Casimir	Germà Bernabé, carrer del
Ribas i Perdigó, Manuel	Ribas i Perdigó, carrer d'en
Ribera i Cucó, Josep de	Pintor Ribera, carrer del
Ribó i Sayol, Jaume	Jaume Ribó, carrer de
Rifé i Ausió, Pere	Rector Rifé, plaça del
Rius i Taulet, Francesc de Paula	Rius i Taulet, carrer de
Rivero, Nicolás Maria	Rivero, carrer de
Robert i Yarzabal, Bartomeu	Doctor Robert, carrer del
Roca i Pi, Vicenç	Roca i Pi, plaça d'en
Rodó i Mompel, Ramon	Rodó, passatge d'en
Rodon i Amigó, Pau	Pau Rodon, carrer de
Rodoreda i Gurguí, Mercè	Mercè Rodoreda i Gurguí, passatge de
Rodríguez de Silva Velázquez, Diego	Velázquez, carrer de
Roig i Fransitorra, Montserrat	Montserrat Roig i Fransitorra, passatge de
Romeu i Prat, Anton	Mossèn Anton, carrer de
Roncalli, Angelo Giuseppe	Joan XXIII, avinguda de
Ros i Güell, Antoni	Ros i Güell, avinguda d'en
Ros i Güell, Antoni	Ros i Güell, passatge d'en
Rosales Gallina, Eduardo	Pintor Rosales, carrer del
Rossini, Gioacchino	Rossini, carrer de
Rubió i Ors, Joaquim	Rubió i Ors, carrer de
Ruiz Picasso, Pablo	Pau Picasso, carrer de
Rusiñol i Prats, Santiago	Santiago Rusiñol, carrer de
Ruyra i Oms, Joaquim	Joaquim Ruyra, carrer de
Sagarra i de Castellarnau, Josep M.	Josep Maria de Sagarra, carrer de
Salcillo y Alcaraz, Francisco	Escultor Salcillo, carrer de l'
Sampere i Sala, Ignasi	Sampere, passatge d'en

Nom de la persona	Nom del carrer
Segovia, Andrés	Andrés Segovia, carrer d'
Seguí i Rubinat, Salvador	Salvador Seguí, «el Noi del Sucre», carrer de
Sèneca, Luci Anneu	Sèneca, carrer de
Serentill i Costa, Salvador	Serentill, parc d'en
Sert i Badia, Josep M.	Josep Maria Sert, carrer de
Serveto i Conesa, Miquel	Miquel Servet, carrer de
Solà i Escofet, Lluís	Lluís Solà i Escofet, plaça de
Solà i Seriol, Baldomer	Baldomer Solà, carrer de
Solà i Seriol, Baldomer	Baldomer Solà, grup d'habitatges de
Solà i Seriol, Jaume	Jaume Solà, carrer de
Soler i Perejoan, Gaietà	Gaietà Soler, carrer de
Sorolla i Bastida, Joaquim	Pintor Sorolla, carrer del
Strauss, Richard	Richard Strauss, carrer de
Tarradellas i Joan, Josep	President Tarradellas, plaça del
Torner i Gurri, Emili	Torner, carrer d'en
Torras i Bages, Josep	Torras i Bages, carrer de
Torrejón, Andrés	Alcalde de Móstoles, carrer de l'
Torrents i Lladó, Joaquim	Joaquim Torrents i Lladó, plaça de
Trueta i Raspall, Josep	Doctor Trueta, carrer del
Tugas i Masachs, Anna	Anna Tugas, carrer d'
Turmeda, Anselm	Anselm Turmeda, carrer d'
Usandizaga Soraluce, José M.	Usandizaga, carrer d'
Valera y Alcalà Galiano, Juan	Juan Valera, carrer de
Vallbona i Sanou, Josep	Germà Juli, carrer del
Valls i Gorina, Manuel	Manuel Valls i Gorina, plaça de
Vallvé i Piñol, Josep M.	Fra Basili de Sant Josep, carrer de
Vayreda i Vila, Joaquim	Joaquim Vayreda, carrer de
Vega, Garcilaso de la	Garcilaso, carrer de
Vega y Carpio, Lope de	Lope de Vega, carrer de
Ventós i Mir, Ignasi de	Ventós i Mir, passatge d'en
Ventura i Casas, Josep M.	Pep Ventura, plaça de
Verdaguer i Santaló, Jacint	Jacint Verdaguer, carrer de
Verdi, Giuseppe	Verdi, carrer de
Viana Carrasco, Francisco	Francisco Viana Carrasco, plaça de
Vidal i Barraquer, Francesc	Cardenal Vidal i Barraquer, avinguda del
Vidal i Prat, Joan	Joan Vidal i Prat, carrer de
Vila i Vall-Ilebrera, Josep	Vila i Vall-Ilebrera, carrer de
Vila i Dinarés, Pau	Pau Vila, carrer de
Vives i Roig, Amadeu	Amadeu Vives, carrer d'
Wagner, Richard	Wagner, carrer de
Ward, Mary	Mary Ward, carrer de
Weyler i Nicolau, Valerià	General Weyler, carrer del
Xifré i Masferrer, Frederic	Alcalde Xifré, plaça de l'
Xirgu i Subirà, Margarida	Margarida Xirgu, carrer de
Yepes y Álvarez, Juan de	Sant Joan de la Creu, carrer de

FONTS

AJUNTAMENT DE BADALONA

Fonts

Arxiu Administratiu

Llibres d'actes del Ple Municipal, 1928-1938, 1940-2003.
Llibres d'actes de la Comissió Municipal Permanent, 1926-1930, 1940-2003.
Llibres d'actes de la Comissió Gestora, 1939-1940.
Padró Municipal d'Habitants, 1940, 1950, 1955, 1960, 1965.

Àrea d'Urbanisme

Plànol Badalona. Plano de la Ciudad. Febrero de 1952.
Plànol Término Municipal de Badalona. Nomenclátor oficial. Aprobado en el Pleno del 4 de Julio de 1975.

ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BADALONA

Fons Ajuntament de Badalona

Secció d'Administració general:

Llibres d'actes del Ple Municipal, 1835-1927.
Documents de la Junta Revolucionària, 1868.
Llibres d'actes de la Comissió Municipal Permanent, 1924-1925.
Esborrany de les actes del Ple Municipal, 1945.
Esborrany de les actes de la Comissió Municipal Permanent, 1930-1931, 1940-1945.
Esborrany de les actes de la Comissió de Govern Municipal, 1934-1938.
Actes del Comitè Antifeixista i de Salut Pública, 1936.
Esborrany Llibres d'actes de la Comissió Gestora, 1939-1940.

Secció d'Hisenda:

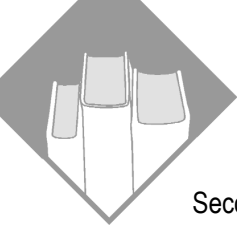
Padró d'edificis i solars, [1846], 1852, 1944-1945.
Declaracions jurades pel Padró del Registre fiscal d'edificis i solars, 1894-1895.

Secció d'Obres i Urbanisme:

Expedients de carrers i places, 1838-1951.
Expedients de llicències d'obres d'urbanitzacions particulars, 1875-1946.
Expedients de llicències d'obres particulars, 1932.
Plànol d'eixample de Badalona de Joan B. Pons, 1895.
Plànol topogràfic de Badalona de Joan Amigó i Joan Maymó, 1918.
Pla d'eixample i reforma interior de la ciutat de Badalona. Plànols i memòries. Josep Fradera, 1936.

Secció de Cultura:

Expedients de denominació de carrers, 1856-1950.

Secció de Demografia:

Padró, 1819, 1821, 1850.

Cens de població, 1860, 1940.

Resum d'habitants per carrer, 1905, 1914.

Secció Eleccions:

Districtes i seccions electorals, col·legis electorals, 1933.

Secció Serveis Militars:

Allistament, 1824.

Hemeroteca

Badalona. Boletín de información municipal, 1968-1978.

Boletín de información municipal, 1955-1967.

El Eco de Badalona, 1878-1936.

Full Oficial de Badalona, 1936-1937.

Revista de Badalona, 1941-1954.

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE LA COLÒNIA SANT JORDI

Actes, 1963.

MUSEU DE BADALONA

«Plano de la Villa de Badalona en agosto de 1878», de Jaume Solà i Seriol (segona versió d'un plànol datat el 1877)».

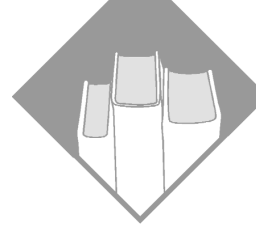
«Plano industrial y comercial de Badalona. Es propiedad de J. Calvet y Boix, 1882».

Plànols de Badalona. Impremta Marcó, 1925, 1931, 1946.

Arxiu Josep Maria Cuyàs Tolosa

«Mapa que manifesta la heretat del lltre. Sor. Marqués de Barbarà en lo lloch y terme de Badalona... Barcelona, 11 de juliol de 1797. Francisco Renart y Closas, arquitecto.»

(Trasllat de l'original de Josep Maria Riera i Milà, desembre de 1937).

BIBLIOGRAFIA

A. A. P. «El ple municipal: Vot de censura contra Convergència. Nous noms de carrers». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2233 (desembre 1980), p. 10-11.

A. A. P. «Nous noms de carrers». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2234 (desembre 1980), p. 17.

A. A. P. «Nous noms de carrers». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2236 (desembre 1980), p. 19.

ABRAS POU, Margarida. *Jaume Passarell i Ribó. Obra publicada*. Badalona: Museu de Badalona, 1991. (Monografies Badalonines, 13).

ABRAS POU, Margarida. *Els Cementiris de Badalona*. Badalona: Ajuntament de Badalona, 1998.

ABRAS POU, Margarida; CARRERAS GARCÍA, Montserrat. «Pau Rodon i Amigó». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 3 (desembre 1992), 3a. època, p. 39-50.

ABRAS POU, Margarida; CARRERAS GARCÍA, Montserrat. «En memòria de Josep Cortinas». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 6 (desembre 1995), 3a. època, p. 5-6.

ABRAS POU, Margarida; CARRERAS GARCÍA, Montserrat. «El mestre Pich Santasusana (1911-1999)». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 10 (desembre 1999), 3a. època, p. 73-82.

ABRAS POU, Margarida; CARRERAS GARCÍA, Montserrat; NIETO SABATER, M. Dolors. «Badalona, segle XX: els barris». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 11 (desembre 2000), 3a. època, p. 65-68.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Gent Inoblidable. En Jaume Borràs». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1601 (Festa Major 1972), p. 35.

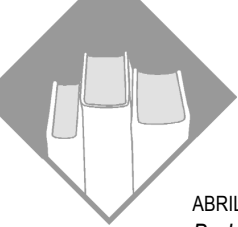
ABRIL FORNAGUERA, Joan. «En Jaume Borràs». Dins *Amistad. Boletín Museo Municipal*. (Badalona), núm. 45 (maig 1973), p. 11.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «La calle de la Cruz: el meu carrer». Dins *Diario de Barcelona. Especial Badalona* (Barcelona), núm. 95 (gener 1974), p. 4.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Gent inoblidable. Enric Borràs». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1771 (desembre 1975), p. 25.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Coses de tots colors. El carrer de Mar». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1775 (abril 1975), p. 87.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Coses de tots colors. El carrer del Canonge Baranera». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1794 (febrer 1976), p. 23.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Coses d'antany. El carrer de Josep A. Clavé». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 49 (febrer 1977), p. 23.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Coses de tots colors. Carrerons sense sortida». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1910 (maig 1977), p. [69].

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «La Plana». Dins *Amistad. Boletín Museo Municipal* (Badalona), núm. 86 (juny 1977), p. 13.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Coses de tots colors. Un canvi de noms». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1934 (juliol 1977), p. 21.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Gent inoblidable. Enric i Jaume Borràs». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1958 (novembre 1977), p. 22.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Enric Borràs». Dins *Amistad. Boletín Museo Municipal* (Badalona), núm. 99 (octubre-novembre 1978), p. 6.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Coses de tots colors. El carrer de la Mercè». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. Especial Festes de Maig (maig 1979).

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El meu carrer». Dins *Amistat. Butlletí Museu Municipal* (Badalona), núm. 106 (juny 1979), p. 11.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El carrer Arnús». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2111 (juliol 1979), p. 21.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «L'Enric Borràs». Dins *Amistad. Boletín Museo Municipal* (Badalona), núm. 109 (novembre 1979), p. 6.

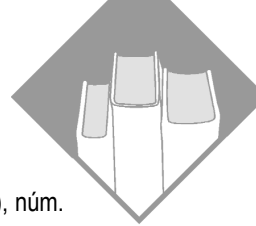
ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Joaquim Font i Cussó». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2218 (octubre 1980), p. 23.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El Carrer dels Arbres». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 15 (novembre 1980), p. 13-16.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Noms de carrers». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2433 (març 1983), p. 21.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El carrer de la Granota». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2471 (agost 1983), p. 17.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El carrer de les Eres». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2495 (novembre 1983), p. 30.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El carrer de Sant Pau». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2515 (febrer 1984), p. 30.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «La placeta de Can Comas». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2574 (octubre 1984), p. 30.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El carrer de Mar». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2622 (maig 1985), p. 41-44.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El carrer del Raval». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2624 (maig 1985), p. 30.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El meu carrer». A *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2639 (juliol 1985), p. 7-11.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El carrer de Francesc Layret». A *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2654 (octubre 1985), p. 34.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «Joaquim Font i Cussó». A *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2884 (juny 1988), p. 38.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El barri Artigas». A *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3037 (març 1990), p. 3.

ABRIL FORNAGUERA, Joan. «El carrer de Mar». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3044 (abril 1990), p. 38.

AGRUPACIÓ D'AMICS DE JOAN MANENT. «Aproximació a una trajectòria». Dins *Carrer dels Arbres*, núm. 44-45, 2a. època, p. 7-28.

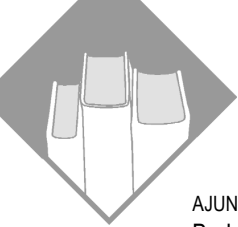
AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA DE BADALONA. «Plaça de la Constitució». Dins *Agrupació Excursionista de Badalona* (Badalona), núm. 2 (maig-juny 1931), p. 3.

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA DE BADALONA. «Carrer de Dalt». Dins *Agrupació Excursionista de Badalona* (Badalona), núm. 5 (novembre-desembre, 1931), p. 8-9.

AINAUD DE LASARTE, Josep M. «Ventura Gassol i Badalona». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 28 (setembre-octubre 1982), p. 3-4.

AINAUD DE LASARTE, Josep M. «Pompeu Fabra i la Llengua Catalana». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2503 (desembre 1983), p. 13.

AJUNTAMENT DE BADALONA. Badalona. *Nueve años de desarrollo 1964-1973*. Badalona: Ajuntament de Badalona, 1973.

AJUNTAMENT DE BADALONA. *Nomenclàtor de carrers. Badalona*. Badalona: Ajuntament de Badalona, 1980.

AJUNTAMENT DE BADALONA. *Nomenclàtor d'escoles de Badalona*. Badalona: Ajuntament de Badalona, [1980].

AJUNTAMENT DE BADALONA. *Itineraris per Badalona. Masies i rieres*. Badalona: Ajuntament de Badalona, 2002.

AJUNTAMENT DE BADALONA. «Memoria relativa al proyecto de división en barrios de los distritos que componen el termino municipal de Badalona». Dins *Boletín de Información Municipal* (Badalona), núm. 16 (3er. trimestre 1958), p. 10-15.

ALBAIGÈS OLIVART, Josep M. *Diccionari dels noms de noi*. Barcelona: Edicions 62, 1995.(El cangur, 187).

ALSINA VALLS, Salvador. «La urbanización Artigas. Como nació una barriada de Badalona». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 577 (febrer 1952), p. 7-8.

ALSINA VALLS, Salvador. «Un recuerdo a Ventós Mir». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 859 (agost 1957), p. [16-17].

ALSINA VALLS, Salvador. «Breve noticia biográfica de Enrique Borràs». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 871 (novembre 1957), p. 6-9.

ALSINA VALLS, Salvador. «El aniversario del nacimiento de Enrique Borràs». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1166 (setembre 1963), p. 12.

ALSINA VALLS, Salvador. «La astronomía motivo para diversos nombres de calles de la ciudad». Dins *Diario de Barcelona. Especial Badalona* (Barcelona), núm. 22 (agost 1972), p. 1.

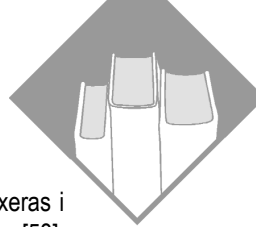
ALSINA VALLS, Salvador. «Badalonins a la toponímia badalonina. Avui: Antoni Bori». Dins *Revista de Badalona*, núm. 1666. (Extra Nadal, desembre 1973), p. 1.

ALSINA VALLS, Salvador. «Badalonins a la toponímia badalonina. Avui: Enric Borràs i Oriol, Jaume Borràs i Oriol, Antoni Botey i Badia». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm.1683, Ferias y San Anastasio (maig 1974), p. [39-42].

ALSINA VALLS, Salvador. «Badalonins a la toponímia badalonina. Llorenç Brunet i Forroll. Eduard Flo i Guitart». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1686 (maig 1974), p. 4.

ALSINA VALLS, Salvador. «Badalonins a la toponímia badalonina. Avui: Jaume Font i Escolà». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1693 (juliol 1974), p. 27.

ALSINA VALLS, Salvador. «Francesc de P. Planas i Casals». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1696, extra Festa Major (agost 1974), p. [56].

ALSINA VALLS, Salvador. «Badalonins a la toponímia badalonina. Avui: Francesc d'A. Guixeras i Viñas». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1696, Extra Festa Major (agost 1974), p. [58].

ALSINA VALLS, Salvador. «Badalonins a la toponímia badalonina. Avui: Martí Pujol i Planas. Jaume Ribó i Sayol. Salvador Serentill i Costa». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1713, Nadal (desembre 1974), p. [11-12].

ALSINA VALLS, Salvador. «Badalonins a la toponímia badalonina. Avui: Baldomer Solà i Seriol. Jaume Solà i Seriol. Lluís Solà i Escofet». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1730, Fiestas de Primavera (abril 1975), p. [18-19].

ALSINA VALLS, Salvador. «Badalonins a la toponímia badalonina. Gaietà Soler i Perejoan. Ignasi de Ventós Mir». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1745, Extra Fiesta Mayor (agost 1975), p. [31].

ALSINA VALLS, Salvador. «Toponímia tradicional. Noms de carrers». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1936, Extra Festa Major (agost 1977), p. [61].

ALSINA VALLS, Salvador. «En Roca i Pi». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2149, Extra Nadal (desembre 1979), p. [21].

ALSINA VALLS, Salvador. «Retalls biogràfics. Enric Borràs i Oriol». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2581 (novembre 1984), p. 18-19.

AMICS DE BADALONA. «Un carrer badaloní dedicat a Margarida Xirgu». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1922 (juny 1977), p. 11.

ANDREU ACEBAL, Marc. *El Bruc. Bufalà. Badalona*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1995. (Els barris d'Adigsa, núm. 7).

ANTOJA VIGO, Eduardo. «Ha fallecido el ilustre pintor Don Antonio Ros y Güell». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 726 (desembre 1954), p. 5-6.

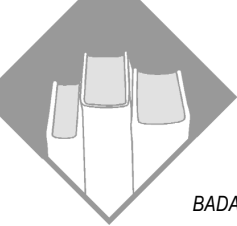
ARMENGOL, Carles. «El carrer de Badalona. El carrer de Mar». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3336 (març-abril 1996), p. 30-31.

ARQUER, Josep; CLAPÉS, Francesc. *Guía del forastero en Badalona*. Barcelona: Imprenta de Pedro Ortega, 1891.

AUBÀ PONS, David. «Pompeu Fabra, l'home símbol de la nostra catalanitat». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2000 (abril 1978), p. 19.

AUBADA. «El Canonge Baranera ¡ha mort!». Dins *Aubada* (Badalona), núm. 128 (agost 1920), p. 2.

AYMAR I RAGOLTA, Jaume. *El monestir de Sant Jeroni de la Murtra*. [Barcelona]: Diputació de Barcelona; Ajuntament de Badalona, 1993.

BADALONA 1933. Badalona: Els empleats de les Places Mercat, 1933.

BADALONA. FULL INFORMATIU MUNICIPAL. «Els carrers que muden de nom. Noms dels carrers». Dins *Badalona. Full Informatiu Municipal*, núm. 10 (març 1980), p. [2-3].

BARANERA, Juan, pbro. *Odissea de un sacerdote*. Badalona: Lloret industries gráficas, 1965.

BARANERA, Juan, pbro. «Calle Tiano de Canyet». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1377 (desembre 1967).

BARCELONÈS NORD. LA GUIA. [Girona]: Hermes Comunicacions, SA, [1999].

BARRERA MEYA, Judit. *Canyet: un vell poble*. Badalona: Ajuntament de Badalona, 1990.

BARRIGA MORELL, Carola; LÓPEZ DíEZ, Elena. «Francesc Planas i Casals (1845-1911). El primer periodista badaloní». dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 8, (1997), 3a. època, p. 33-40.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Don José M. Cuyás i Tolosa». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 694 (maig 1954), p. 5.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «La calle Tortosa, espina dorsal de la ciudad». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 706 (agost 1954), p. 18-19.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Semblanza biográfica. Badaloneses ilustres. Dr. D. Baldomero Solá Seriol». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 725 (desembre 1954), p. [10-11].

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Esquinas badalonesas. Calle del Mar y Paseo del Caudillo». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 729 (gener 1955), p. 7.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Semblanza biográfica. Badaloneses ilustres. Pablo Rodón y Amigó». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 731 (febrer 1955), p. 9-10.

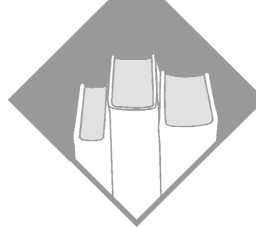
BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Semblanza biográfica. Badaloneses ilustres. Rvdo. don Cayetano Soler Perejoan». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 734 (febrer 1955), p. 5-6.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Semblanzas biográficas. Badaloneses ilustres. Martín Pujol y Planas». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 737 (març 1955), p. 9-10.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Calles badalonesas. Calle de Alfonso XII». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 738 (març 1955), p. 14.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Semblanzas biográficas. Badaloneses ilustres. Francisco de A. Planas y Casals». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 745 (maig 1955), p. 9-10.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Calles badalonesas. Calle de Arnús». Dins *Revista de Badalona*

(Badalona), núm. 751 (juny 1955), p. 9.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Semblanzas biográficas. Badaloneses ilustres. Antonio Bori y Fontestá». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 753 (juliol 1955), p. 9-10.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Semblanza biográfica. Badaloneses ilustres. Antonio Botey Badía». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 775, Navidad (desembre 1955), p. [16-17].

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Semblanza biográfica. Badaloneses ilustres. Rvdo. Dr. D. Jaime Solá y Seriol». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 788 Semana Santa (març 1956), p. [9].

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Desde mi atalaya. La calle Arnús». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1756 (Octubre 1975), p. 4.

BAZATAQUÍ VILLARROYA, Manuel. «Desde mi atalaya. Calle Alfonso XII». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1778 (gener 1976), p. 19.

BLADÉ DESUMVILA, A. *Pompeu Fabra. Biografia essencial*. Barcelona: Ed. Pòrtic, 1969.

BLANCH ESCOLTER, Baldomero. «Historia de Badalona. Don Antonio Bori Fontestá». Dins *La Unión de Badalona* (Badalona), núm. 7 (març 1928), p. 6-8.

BLANCH ESCOLTER, Baldomero. «La calle del Arrabal». Dins *La Unión de Badalona* (Badalona), núm. 8 (abril 1928), p. 6-7.

BLAS VEGA, José; RÍOS RUIZ, Manuel. *Diccionario ilustrado del flamenco*. Madrid: Editorial Cinterco, 1988.

BOADA I SILVESTRE, Eduard; LLEONART I CASADEVALL, Miquel. «Tres compositors badalonins: Antoni Botey i Badia, Joaquim Riera i Massanas i Ramon Salas i Blanch». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 13 (desembre 2002), 3a. època, p. 65-78.

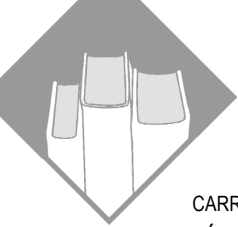
BOFILL I QUEROL, J. «Nomenclàtor dels carrers badalonins». Dins *Terra i Ànima* (Badalona), núm. 2 (juny-desembre 1979), p. 56-62.

BOHIGAS, Oriol. «Joan Amigó Barriga, otro modernista desconocido». Dins *Col·legi Oficial d'Arquitectes. Cuadernos de Arquitectura*. Barcelona: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears, 1966, p. 45-48.

CABALLÉ CLOS, Tomás. *José Anselmo Clavé y su tiempo*. Barcelona: Ed. Freixenet, 1949.

CAIRÓ, Francesc. «Joaquim Font i Cussó». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 14 (setembre-octubre 1980), p. 17-20.

CALLS, A.; LÓPEZ, E. «L'últim viatge del *Maria Assumpta*». Dins *El Punt*, núm. 274 (14 de juny 1995), p. 29.

CARRER DELS ARBRES. «Masies i cases pairals de Badalona». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 24 (abril 1982), p. 13-24.

CARRERAS GARCÍA, Montserrat; VALL SERRA, Núria. *La II República a Badalona, 1931-1936. Una població industrial en crisi*. Badalona: Museu de Badalona, 1990.

CARRERAS GARCÍA, Montserrat. *Josep Cortinas i Badalona*. Badalona: Museu de Badalona, 1991.

CARRERAS GARCÍA, Montserrat. «La historiografia badalonina (ff. s. XVIII-XX)». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 2 (octubre 1991), 3a. època, p. 9-20.

LA CARTUJA DE SANTA MÀRIA DE MONTALEGRE. Barcelona: Cartuja de Santa Maria de Montalegre, 1960.

CARDONA, Gabriel; LOSADA, Juan Carlos. *Weyler, nuestro hombre en La Habana*. Barcelona: Planeta, 1997.

CASALS CORTÈS, Núria. *Eduard Flò*. Badalona: Museu de Badalona, 1982.

CASALS CORTÈS, Núria; PADRÓ WERNER, Jordi. *Història gràfica de Badalona 1880-1939* (Volum I). Badalona: Ajuntament de Badalona, 1987.

CASALS CORTÈS, Núria; PADRÓ WERNER, Jordi. *Història gràfica de Badalona 1939-1975* (Volum II). Badalona: Museu de Badalona, 1993.

CATÀLEG DEL FONS D'ART. MUSEU DE BADALONA. Badalona: Museu de Badalona, 1989.

CENTRE GENT NOVA DE BADALONA. «En Antoni Bori y Fontestà». Dins *Gent Nova* (Badalona), núm. 530 (gener 1912), p. 1-4.

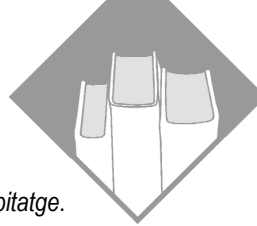
CHALMETA TORREDEMER, Mateu. «El consell de guerra sumaríssim a l'alcalde Xifré». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 12 (desembre 2001), 3a. època, p. 77-88.

COLLDEMONT, Pep. *Les Guies. Badalona, Montgat i Tiana*. [Badalona]: Club del Subscriptor, SA *El Punt*, [1995].

COL·LECTIU DE CATALÀ. «Mots. Toponímia badalonina I». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 3 (juliol-agost 1979), p. 2.

COL·LECTIU DE CATALÀ. «Mots. Toponímia II». Dins *Carrer dels Arbres*, (Badalona), núm. 4 (setembre-octubre 1979), p. 2.

COL·LECTIU DE CATALÀ. «Mots. Toponímia, III». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 7 (gener 1980), p. 2.

COSTA, Joan (coordinador). *El barri de la Salut-Badalona. Situació i problemàtica de l'habitatge*. Badalona: Ajuntament de Badalona, 1989.

CUIXART BORBONET, Màrius. «Recordando a don Jaime Ribó Sayol». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1591 (maig 1972), p. 16-17.

CUIXART BORBONET, Màrius. «En el 50 aniversario de la fundación del Orfeo Badaloní. Recordando a don Antoni Botey Badía». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1593 (juny 1972), p. 11.

CUIXART BORBONET, Màrius. «Recordando a don Luis Solá Escofet». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1626 (febrer 1973), p. 15-16.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. *La «Missió» del Padre Claret en Badalona*. Badalona: Duran A.G, 1952.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. *Resumen histórico del Monasterio de San Jerónimo de la Murtra*. Badalona: Impr. T.G. Raluy, 1972.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. *Història de Badalona*. Badalona: Arts Gràfiques Duran, 1975-1982, 7 vols.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Plaça de la Constitució». Dins *Ruta* (Badalona), núm. 14 (desembre 1932), p. 10-12.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Las viejas calles de Badalona. Calle de San Pedro». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 14 (febrer 1942), p. 2.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Las viejas calles de Badalona. Calle de la Cruz». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 26 (març 1942), p. 1.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Las viejas calles de Badalona: Calle de San Anastasio». dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 28 (març 1942), p. 1.

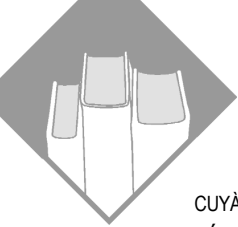
CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Las viejas calles de Badalona. Calle de Barcelona». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 31 (abril 1942), p. 1-2.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Las viejas calles de Badalona. Calle del Rector». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 33 (maig 1942), p. 1.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Las viejas calles de Badalona. Calle de Busquets». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 41 (juny 1942), p. 2.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «La estancia de Cristóbal Colón en Badalona». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 83 (abril 1943), p. 1, 8.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «La cruz de término de la Carretera Real». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 133 (abril 1944), p. 2.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «La misión del Padre Claret». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 207 (setembre 1945), p. 1-2.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «A propósito del 80 aniversario de la aparición de “El Eco de Badalona”. Biografía de su fundador, don Francisco de A. Planas y Casals». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 380 (diciembre 1948), p. 12-14.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Biografía del Rvdo. Dr. D. Antonio Briás Miquel». Dins *Santa Maria* (Badalona), núm. 26 (diciembre 1948).

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «José Anselmo Clavé, fundador de las sociedades corales». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 420 (octubre 1949), p. 11-14.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «A propósito de la festividad de nuestro Santo co-patrón. La calle de San Sebastián». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 830 (gener 1957), p. 2.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «La “foto” comentada. Badalona en el primer cuarto de siglo. La calle del Templo». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 908 (juliol 1958), p. 14.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «La “foto” comentada. La Plaza Constitucional». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 908 (juliol 1958), p. 14.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «La “foto” comentada. El antiguo “Camí de mar”». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 921 (novembre 1958), p. 7.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «La “foto” comentada. La plaza del Duque de la Victoria». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 926 (diciembre 1958), p. 14.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Un problema de palpitante actualidad. La calle del Mar». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1244, (abril 1965), p. [17].

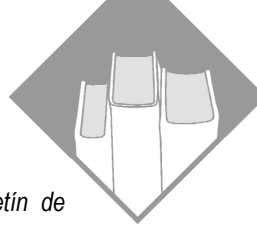
CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Un tema de palpitante actualidad ciudadana. La calle del Templo y la plaza Barbará». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1269 (octubre 1965), p. 8-9.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Los orígenes de la calle de Mar». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1.457 (agost 1969), p.[23-24].

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «La Plana del Corp». Dins *Amistad. Boletín Museo Municipal* (Badalona), núm. 11 (gener 1970), p.5.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «De la Badalona de antaño. Orígenes de nuestra popular Rambla. Hoy Paseo del Caudillo». Dins *Amistad. Boletín del Museo Municipal* (Badalona), núm. 17 (juliol-agost 1970), p. 6.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «De la Badalona de antaño. La missió del Pare Claret». Dins *Amistad. Boletín del Museo Municipal* (Badalona), núm. 19 (novembre 1970), p. 6.

CUYÀS TOLOSA. «La estancia de Cristóbal Colón en Badalona». Dins *Badalona. Boletín de Información Municipal* (Badalona), núm. 49 (gener-març 1971), p. 6-7.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Can Rutí». Dins *Amistad. Boletín del Museo Municipal* (Badalona), núm. 34 (abril 1972), p. 9.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Can Canyonó». Dins *Amistad. Boletín del Museo Municipal* (Badalona), núm. 36 (juny 1972), p. 9.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Historia de Badalona a través de sus calles. La avenida Alfonso XIII». Dins *Diario de Barcelona. Especial Badalona* (Barcelona), núm. 92 (desembre 1973), [p. 2].

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Historia de Badalona a través de sus calles. La calle del Mar». Dins *Diario de Barcelona. Especial Badalona*. (Barcelona), núm. 92 (desembre 1973), [p. 4].

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Las calles de Badalona a finales del 1887». Dins *Programa Festa Major* (Badalona) (maig 1974), p. [2].

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «La festivitat de Sant Isidre». Dins *Amistad. Boletín del Museo Municipal* (Badalona), núm 55 (maig 1974), p. 10.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Proceso histórico de la devoción badalonesa a San Sebastián». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1782 (gener 1976), p. 4.

CUYÀS TOLOSA, Josep M. «Badalona i la devoció a Sant Roc». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1937 (agost 1977), p. 20.

DUNYÓ I CLARÀ, Jacint. «Pepet Cortinas». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1967 (desembre 1977), p. 28.

DURAN, Lluís. «Pompeu Fabra, exemple i guia per al catalanisme». Dins *Revista de Catalunya* (Barcelona), núm. 151 (maig 2000), p. 56-69.

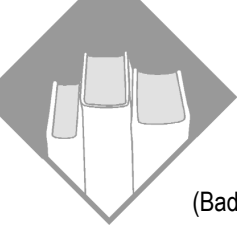
EDITORIAL SERÁFICA. *Un Alma Franciscana: Don Antonio Romeu Prats, Pbro.* Badalona: Editorial Seráfica, 1957.

ENCICLOPEDIA MICROSOFT ENCARTA 99. 1993-1998. Microsoft Corporation.

ESPINÀS, Josep Maria. *Els noms de les estacions del metro*. Barcelona: Transports Metropolitans de Barcelona, 1988, p. 152-153.

ESTRUCH TRAITÉ, Josep. «Itinerari pels poblats ibèrics». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3335 (febrer-març 1996), p. 36.

ESTRUCH TRAITÉ, Josep. «Els noms de Badalona. Les valls (I)». Dins *Revista de Badalona*

(Badalona), núm. 3336 (març-abril 1996), p. 32.

ESTRUCH TRAITÉ, Josep. «Els noms de Badalona. Recorregut per les valls (II)». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3337 (abril-maig 1996), p. 32.

ESTRUCH TRAITÉ, Josep. «Els noms de Badalona. Les aigües quietes». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3338 (maig-juny 1996), p. 24.

ESTRUCH TRAITÉ, Josep. «Els noms de Badalona. Els animals». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3339 (juny-juliol 1996), p. 30.

ESTRUCH TRAITÉ, Josep. «Els noms de Badalona. Montigalà». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3340 (juliol-agost 1996), p. 34.

ESTRUCH TRAITÉ, Josep; RECTORET, Montserrat. «Alguns noms de lloc de Badalona». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 28 (setembre-octubre 1982), p. 13-28.

FUNDACIÓN J. TORRENTS LLADÓ. *J. Torrents Lladó. Exposición antológica*. Palma de Mallorca: Fundación J. Torrents Lladó, 1997.

GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, SA., 1986.

GRAN LAROUSSE CATALÀ. Barcelona: Planeta, 1992.

GARCÍA, Laura. «Antoni Botey i Badia. Músic. L'esperit oblidat de l'Orfeó». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3421 (gener 2001), p. 12-15.

GUÍA COMERCIAL, INDUSTRIAL Y URBANA DE BADALONA, STA. COLOMA-S. ADRIÁN, 1976-77. Barcelona: Gui-Vor Ediciones Técnicas, [1976].

GUÍA DE BADALONA. Badalona: El Eco de Badalona, 1911.

GUÍA DE BADALONA 1923. Badalona: Imprenta Marcó, 1923.

GUÍA DE BADALONA. Badalona: Imprenta Marcó, 1927.

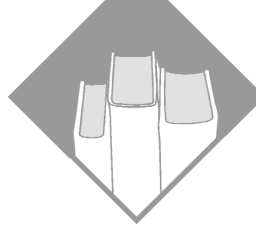
GUÍA DE BADALONA. Badalona: Cuerpo de Serenos de Badalona, 1945.

GUÍA DE BADALONA. Badalona: Imprenta Marcó, 1947.

GUÍA LOCAL BADALONA. Badalona: Guia Quick, SL, [1997].

GUÍA-RESEÑA DE BADALONA. Badalona: Imprenta Novell, 1939.

GUÍA TURÍSTICA Y URBANA DE BADALONA. Badalona: Justo Herrero Ruiz, 1975.

GUIA URBANA I MUNICIPAL 1991. Badalona: Ajuntament de Badalona, 1991.

GUIA URBANA I MUNICIPAL 1992. Badalona: Ajuntament de Badalona, 1992.

GUIA URBANA I MUNICIPAL. BADALONA. Badalona: Ajuntament de Badalona, 1994.

GUÍAS URBANAS. ÁREA Y REGIÓN METROPOLITANA DE BARCELONA Y OTROS MUNICIPIOS. Barcelona: Editorial Pàmies, 1965-1984.

HISTÒRIA DEL CARRER DE MAR. Badalona: Top Imatge, 1991.

JORDÁN, Laura G. «Els carrers de Badalona. El carrer de Marià Benlliure». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3337 (abril-maig 1996), p. 30-31.

JULIANA RICART, Enric. «Comiat a Manuel Moreno Mauricio». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2422 (febrer 1983), p. 7.

LLEAL GALCERAN, Francesc. «La pollacra-goleta *Maria Assumpta*: una mostra reeixida de la construcció naval catalana». Dins *Carrer dels Arbres*, núm. 5 (1994), 3a època, p. 9-26.

LLEONART, Miquel. «En el centenari de la mort de Josep A. Clavé». Dins *Amistad. Boletín del Museo Municipal* (Badalona), núm. 54 (abril 1974), p. 4-5.

LLEONART, Miquel. «En el 50è. aniversari de la mort del mestre Antoni Botey». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3012 (desembre 1989), p. 45-48.

LIBRERÍA BONAVÍA. *Enrique Borrás. Notas biográficas de su vida artística, fotografías de sus más famosas creaciones y fragmentos de las mejores obras por él interpretadas*. Barcelona: Librería Bonavía, [1958].

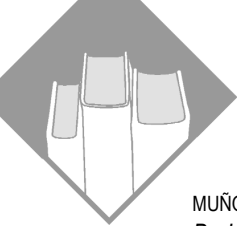
LLORET I SUBIRANA, Miquel. «A mossèn Joan Baranera i Mir». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1966 (novembre 1977), p. 6.

MAS, Carles. *El Pomar. Badalona*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social, 1995. (Els barris d'Adigsa, núm. 27).

MESTRE I CAMPI, Jesús (director). *Diccionari d'història de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1992.

MONÉS ROSÉS, Josep; ROSÀS REVERTÉ, Joan. «Evolució històrica del nom de Badalona. Bedelona en un document del segle X». Dins *Amistad. Boletín del Museo Municipal* (Badalona), núm. 94 (abril) 1978. p. 4-6.

MONÉS ROSÉS, Llorenç. «Masia de Can Canyadó». Dins *Amistad. Boletín del Museo Municipal* (Badalona), núm. 60 (desembre 1974), p. 5.

MUÑOZ, Sara. «Antònia Boada, assistent social. La defensa dels desfavorits». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 3421 (gener 2001), p. 8-11.

MUSEU DE BADALONA. «En record de Josep M. Cuyàs i Tolosa». Dins *Carrer del Arbres* (Badalona), núm. 3 (1992) 3a. època, p. 7-16.

NIETO SABATER, Dolors; SAGUES, Ramon. «Tres masies». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 24 (abril 1982), p. 3-12.

ORIOL DAUDER, Joan Anton. «El carrer de Mar». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2340 (febrer 1969), p. 4.

PADRÓS CUYÀS, Josep M. «Gaietà Soler i la seva influència dins la historiografia arqueològica badalonina, en els darrers cent anys». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 2 (octubre 1991), 3a. època, p. 103-114.

PARRÒQUIA DE SANT CRIST DE CANYET. «Colònia Sant Jordi». Dins *Parròquia de Sant Crist de Canyet* (Badalona), (desembre 1977).

PARROQUIA SANTO CRISTO CANYET. «Bonavista». Dins *Parroquia Santo Cristo. Canyet* (Badalona), (maig 1976).

POBLET, Josep Maria. *Enric Borràs*. Barcelona: Ed. Alcides, 1962. (Biografies populars).

PORTAL, Ramon. «El carrer de les Bruixes de Badalona». Dins *El Punt* (Badalona), núm. 883 (febrer 1997), p. 6.

PORTAVELLA, Jesús. *Diccionari nomenclàtor de les vies públiques de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1997 (2a. edició revisada).

PUBLICACIONES MIRAFLOR. *Los grandes artistas de la escena española*. Barcelona. Jaime Borràs. Barcelona: Mirafior, 1979 (Ediciones populares).

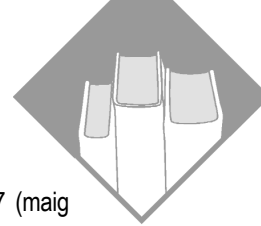
PUIG MANS, Pere. «Carrers de la ciutat». Dins *El Eco de Badalona* (Badalona), núm. 1 (gener 1936), p. 1.

PUIG MANS, Pere. «La Quintana». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 868 (octubre 1957), p. 3.

PUIG MANS, Pere. «Viejas estampas». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 910 (maig 1958), p. 31.

PUIG MANS, Pere «Una vuelta por la calle del mar». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1114, (Festa Major 1962), p. 18-19.

PUIG MANS, Pere «La calle Canónigo Baranera». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1131 (desembre 1962), p. 5.

PUIG PLA, Josep. «L'anarcosindicalista Joan Peiró». Dins *El Punt* (Badalona), núm. 2767 (maig 2002), p. 12.

RENOVACIÓ. «Las calles de Badalona». Dins *Renovació* (Badalona), núm. 7 (abril 1930), p. 4-5.

REVISTA DE BADALONA. «Agraïment a Josep M. Cuyàs i Tolosa». Badalona: Revista de Badalona, 1986, p.[10].

REVISTA DE BADALONA. «Al Cura-Párroco de Santa María de Badalona, Rvdo. Dr. D. Antonio Briás Miquel, Pbro.» Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 40 (juny 1942), p. 1.

REVISTA DE BADALONA. «Un cardenal badalonés: su eminencia reverendísima Padre Anselmo M. Albareda, O.S.B.». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 1091 (febrer 1962), p.3

REVISTA DE BADALONA. «A proposta de la Taula de Cultura: Recuperar els noms populars dels carrers». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2094 (maig 1979), p. [63].

REVISTA DE BADALONA. «Proposta de noms que haurien d'ésser canviats en el nomenclàtor municipal de Badalona» (1a fase). Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2094 (maig 1979), p. [5,7,9,11,13].

REVISTA DE BADALONA. «Excm. Ajuntament de Badalona : Retolació de carrers». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2095 (maig 1979), p. 10.

REVISTA DE BADALONA. «Amb ham de mitja mosca. Retolació de carrers.» Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2099 (maig 1979), p. 13.

REVISTA DE BADALONA. «Canvi de noms de centres escolars estatals. Text del dictamen acordat en el darrer Ajuntament Plè». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2111 (juliol 1979), p. 18-19.

REVISTA DE BADALONA. «Nova retolació de carrers : Francesc Macià fou el primer». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2166 (febrer 1980), p. 10.

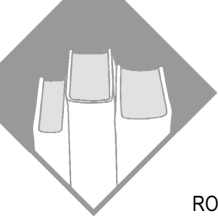
REY, Miguel. «Lorenzo Brunet Forroll». Dins *Heraldo de Badalona* (Badalona), núm. 18 (gener 1926), p. 19.

RODRIGO, Antonina. «Badalona i Margarida Xirgu». Dins *Terra i Ànima* (Badalona), núm. 1 (gener-maig 1979), p. 6-7.

RODRIGO, Antonina; SALVAT, Ricard (Pr.). *Margarita Xirgu*. Madrid: Aguilar, 1988.

ROM, Martí. «El marquès de Mont-roig». Dins *Carrer dels Arbres*, núm. 11 (1979), 3a. època, p. 37-46.

ROTGER ROSQUELLAS, Mateu. «La llengua catalana, Pompeu Fabra i Badalona». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 49-50 (maig 1985), p. 57-63.

ROTGER ROSQUELLAS, Mateu. «El mestre Francesc Feliu i Vegués (1829-1915)». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 1 (desembre 1990), 3a. època, p. 55-68.

SALLAS CAMPMANY, Valentí. «Maria Carme Guasch». Dins *Converses a Badalona*. Lleida: Pagès editor, 1993, p. 79-92.

SALVADOR I ROSÉS, F. «Els carrers badalonins». Dins *El Eco de Badalona* (Badalona), núm. 31 (agost 1932), p. 1.

SOL IXENT. «El Carrer de Dalt». Dins *Sol Ixent* (Badalona), núm. 72 (març 1934), p. 5.

SOLÀ I CAMPMANY, Jaume; SOLER I ESCUDÉ, Dolors. *Coneixement dels barris de Badalona*. Badalona: IME de Badalona (Escola d'estiu), 1983.

SOLÀ CAMPMANY, Jaume; SOLER ESCUDÉ, Dolors; ORIOL SABATER, Montserrat. *Els barris de Badalona. Proposta didàctica per al seu coneixement (Canyet, Centre, Dalt de la Vila, La Salut, Lloreda, Pomar, Progrés, Sant Antoni de Llefià i Sistrells)*. Badalona: Ajuntament de Badalona, IME, [1989].

SOLÀ ESCOFET, Lluís. *Notas biográficas del Rdo Hermano Bernabé (Casimiro Riba Pi): De la Congregación de los HH. Maristas. Mártir, Caído por Dios y por España (1877-1936)*. Badalona : s. n, 1942.

SOLÀ I SERIOL, Baldomer. «Antoni Botey. Notes Biogràfiques». Dins *Sol Ixent* (Badalona), núm. 450 (maig 1919), p. 3362-3363.

SOLÉ, Pepa. «Joan Amigó i l'arquitectura modernista a Badalona». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 1 (1990), 3a. època, p.11-20.

SOLER, Sílvia; BLASCO, Pedro. «En Joan Vidal i Prat, el de la ràdio». Dins *Carrer dels Arbres* (Badalona), núm. 47/48 (maig 1985), p. 45-50.

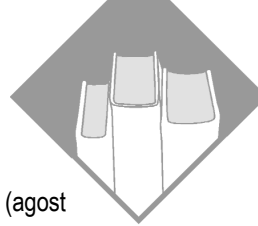
SOLER AMIGÓ, Joan. *El Mas Ram. Vall de Montalegre. Serra de Marina*. Barcelona: Institució Pere Vergés, 1993.

TUDELA, Joan. *Sant Roc. Badalona*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1995. (Els barris d'Adigsa, núm. 37).

UTRERA, Joaquina. «El carrer de la Creu». Dins *Revista de Badalona* (Badalona), núm. 2748 (novembre 1986), p. 3.

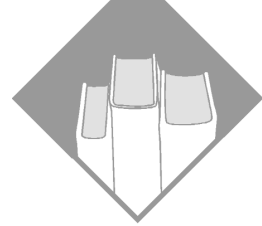
VILLARROYA I FONT, Joan. *Revolució i guerra civil a Badalona. 1936-1939*. Badalona: Ajuntament de Badalona, 1985.

VILLARROYA I FONT, Joan (director). *Història de Badalona*. Badalona: Museu de Badalona, 1999. (Col. Monografies badalonines, 16).

VOZ DE BADALONA, LA. «Calle de Alfonso XII». Dins *La Voz de Badalona* (Badalona), núm. 15 (agost 1927), p. 7-8.

VOZ DE BADALONA, LA. «Calle de Arnús». Dins *La Voz de Badalona* (Badalona), núm. 19 (setembre 1927), p. 1-2.

Col·lecció Monografies badalonines

Baetulo. Topografia arqueològica, urbanismo e història, Josep Guitart

Cronologia i poblament a l'àrea rural de Baetulo, Marta Prevosti

Eduard Flò, Núria Casals

Barres i onades: relats d'història de Badalona, Joan Soler

50 anys de ràdio a Badalona, Lluïsa Antón, Enric Juliana

Baetulo. Arqueologia urbana, 1975-1985, Pepita Padrós (exhaurit)

Baetulo. Les Àmfores, Montserrat Comas (exhaurit)

El vi a l'antiguitat. Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental
(Actes del I Col·loqui d'Arqueologia Romana. Badalona, 1985)

Baetulo. Els vidres, Núria Flos

Baetulo. Ceràmica de parets fines, Carme Puerta

La II República a Badalona, Montserrat Carreras, Núria Vall

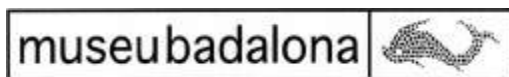
Jaume Passarell i Ribó. Obra publicada, Margarida Abras

Història gràfica de Badalona, 1939-1975. Vol. II. Núria Casals, Jordi Padró

El vi a l'antiguitat. Economia, producció i comerç al Mediterrani occidental
(Actes del II Col·loqui d'Arqueologia Romana. Badalona, 1998)

Història de Badalona, Joan Villarroja (director)

Baetulo. La ceràmica de vernís negre, M. Carme Jiménez

Fora de col·lecció

Contextos ceràmics d'època romana tardana i de l'alta edat mitjana (segles IV-X)

Catàleg del Fons d'Art

Josep Cortinas i Badalona

Història gràfica de Badalona, 1880-1939. Vol. 1. Núria Casals, Jordi Padró

Joaquim Font i Cussó, 62 articles, Joaquim Font i Cussó

Baetulo. Les marques d'àmfora, Montserrat Comas

De l'insòlit a la facècia. Anecdolari badaloní, Joan A. Oriol

Catalunya contemporània: Badalona, un segle de ciutat
(Crèdit variable de Ciències Socials), N. Casals, F. Formiguera i X. Pàramo

Camí. Trobes, escultures al decumanus de Baetulo

Pau Alemany. Quinze anys de pintura

Canyet: un vell poble, Judit Barrera

Badalona. L'escola ahir (1717-1939), Mateu Rotger

Baetulo, ciutat romana (nova edició)

Les primeres pel·lícules de Badalona:
(*Fiesta Mayor de Badalona de 1926, anònima;*
Fotografias de la ciudad de Badalona, Carles Nyssen) vídeo

Les termes romanes. CD-rom

